

11. P. 9

SYNOPSIS

CANONUM S. S. Apostolorum,

E T

CONCILIORUM OECUMENICORUM & PROVIN-
CIALIUM, ab Ecclesia GRÆCA receptorum:

NEC NON

Conciliarum, Decretorum, & Legum Ecclesiæ
BRITANNICÆ & ANGLO-SAXONICÆ.

UNA CUM

CONSTITUTIONIBUS tam PROVINCIALIBUS, (sc. à Stephano
Langton ad Henricum Chicheleum) quam LEGATINIS, &c.
in Compendium reductis.

O P U S

Fideliter collectum, & cum *Selectis Annota-
tionibus* illustratum.

ALAURENTIO HOWEL, A.M.

L O N D I N I,

Typis Gulielmi Sayes; & Prostant venales apud R. Clavel,
R. Knaplock, J. Wyat, R. Wilkin, R. & J. Bonwicke, H. Clements, in
Cœmiterio D. Pauli; & G. Strahan in Cornhill, Bibliopolas. MDCCVIII.

SYNOPSIS

ab Ecclesia GRÆCÆ receptum:

NEC NON

BRITANNICÆ & ANGLICANÆ Ecclesiæ

UNA CUM

Langton ad Henricum in Compendium redactis

OPUS

Fideliter collectum, & cum Selectis Annotationibus illustratum.

ALBERTUS HORNEMAN A.M.

Typis & Plantis versis apud R. Cur
Comitatus D. Pauli & in Cornhill Bishopscote. MDCCVIII.

Prolegomenon.

QUONIAM omnibus, qui sacris initiati sunt, nihil utilius, nihil jucundius habetur, quàm Ecclesiasticæ Antiquitatis studium, (quippe Veritatem ex principio certis Vestigiis consecutum) nihil castius aut illibatius servari oportet. Præsertim cùm Romani Editores Conciliorum, & Historiæ Ecclesiasticæ fucatas & effictas rerum imagines tam subdolè contexuerunt, ut vel totos Canones, vel Canonis partem (& id maximè cùm ad rem fecerit) sæpissimè neglexerint. Inter quos *Binius, Labbeus, Cossartius, & Baronius*, aliis longè præstabant. Quàm flexuosis ambagibus, & verborum Mæandris usi sunt, veritatem ipsam obscurare vel extinguere; præcipuè cùm pro magna sua Diana, *Primatu Pontificali* agunt, aliisque Romanæ Ecclesiæ corruptelis? Hujus rei causâ adulterina plurima edidere Concilia, Canonibus & Decretis fictitiis referta: Textum genuinum partim additione, partim diminutione permutantes, & sensum ipsum iniquis & falsis annotationibus perplexantes, ut iis studio erat, non veritatem investigare, sed factioni indulgere. Et hoc *Binius* liberè fatetur; nam in Proœmio apertè agnoscit, se Notas suas ex *Baronio, Bellarmino & Possevano* excerptisse. Qui tres homines totis viribus contendunt persuasos omnes habere, Pontificem Romanum à Christo constitutum fuisse supremum Principem & infallibilem Judicem Ecclesiæ suæ; ut probè meminit *Richerius ingenuus Sorbonista*. In cujus rei Confirmationem, Concilia priorum quatuor Ætatum Doctrinam, Cultum & Disciplinam Ecclesiæ Romanæ abnegant; & quæcunque in prædictis Editionibus, sc. *Binii*, &c. continentur huic rei contraria, pro certò scias Corruptelas esse, consultò excogitas, Commentis novis indulgere. Verbi gratiâ: Apostol. Can. 5. prohibet Episcopum, Presbyterum, aut Diaconum uxorem ejicere. Prætextu Religionis, & in Canone quarto Concilii Carthaginensis, Aurelius Episcopus Episcopos, Presbyteros, Diaconos & omnes, qui sacra contrectant, hortatur ad temperantiæ exercitium, & ad abstinentiâ à fœminis. In priore Canone, sc. quinto Apostol. *Labbeus & Binius* in notis suis sensum evertunt, quasi tantum prohibuit Clericos negligere curam alendi uxores. Sed neminem latet Clericos Ecclesiæ Græcæ uxores duxisse, & cum iis cohabuisse, secundum hunc Can. Apostolicum. De quarto autem Canone Conc. Carthag. audi *Balsamonem & Zonoram*, viz. *Præcedens quidem Canon, nempe Can. tertius, de Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum continentia differuit, hic verò specialius de Temperantia & Abstinentiâ à fœminis. Ex his autem Canonibus, & maximè præsentibus, Romani & quotquot ejusdem sunt cum illis sententiæ, opinantur, ne Presbyteros quidem vel Diaconos posse legitime cum uxoribus conjungi; sed eos conjugii expertes manere debere. Falluntur autem etiam in hoc, quemadmodum & in aliis. Quintus enim Can. Apostolicus inquit, Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, suam uxorem pietatis prætextu ne ejiciat. Et fortasse dicet quispiam, quòd etiam apud nos Episcopi uxores non habent: Sed hoc constitutum est à Patribus sextæ Synodi, dicentibus in Can. 12. Non repugnantes iis, quæ ab Apostolis constituta sunt, hoc dicimus; sed salutis, & ad meliora progressionis populorum*

b 2

curam

PROLEGOMENON.

curam gerentes, & ne detur occasio reprehendendi sacerdotalem constitutionem. Carthag. autem Synodus in Can. 28. præsentem Canonem interpretatur, dicens, *A Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis, ut a propriis uxoribus abstineant, exigi tempore contrectationis sanctorum Mysteriorum; subjungens etiam, Quod si quis ausus fuerit, Presbyteros, Diaconos, vel Subdiaconos legitimæ uxoris conjunctione & societate privare, deponatur.* Canon quoque 73. præsentis Synodi convincit Latinos de hac re malè sentientes. Dicit enim, *Placuit, ut Presbyteri & Diaconi & Episcopi, secundum proprios terminos etiam à suis uxoribus abstineant. Ut ex hoc ostendatur, Episcopos, Presbyteros, & Diaconos cum uxoribus vixisse. Nec prohibuit eis Synodus cum ipsis consuetudinem, nisi secundum proprios terminos, id est, in præstitutis uniuscujusque vicis diebus.*

CANONES quidam statuunt Monachos non mendicando, sed honestè laborando victum quærere. Quæ Primitiva Institutio ingentem istam turbam Mendicantium Fratrum, & inertium Monachorum hodie ab Ecclesia Romana comprobata damnat & evertit. Quinetiam Canon alter expressè prohibet mulierem baptizare; sed hi Commentatores hæc verba huic Canonis adjiciunt, *sc. nisi causâ necessitatis, & absentia sacerdotis.* Quibus constat, eos parùm civiles se præbere antiquis hisce Ecclesiæ Decretis, quæ addendo aut minuendo, neotericis suis erroribus assuunt, & subservire faciunt.

CANON Apost. 9. statuit, Omnes tam Clericos, quàm Laicos, qui sunt in Ecclesia, communicare. Sed Ecclesia Romana Laicos tantùm spectatores esse permittit. Adeò ut, si Canon primæ Institutionis; & ut hi clamitant, ab ipsis Apostolis promulgatus, præscriptis suis repugnet, rejicietur. Notæ enim eorundem aiunt, *Totum hoc Decretum statutum est per humanam, non divinam auctoritatem, & nunc per contrariam consuetudinem abrogatur.*

CANON Apost. 18. inquit, *Qui Viduam accepit, vel ejectam, vel meretricem, vel mimam seu scenicam, non potest esse Clericus.* Notæ Testes proferunt aliquos Doctorum suorum, qui asserunt, *Hoc crimen Clericum non fecisse irregularem, & hunc Canonem revocatum fuisse.* Annotator etiam ipse est hujusmodi opinionis, qui ait, Infamia, non crimen hominem ex Clericatu movet. Quo liquidò constat, benigniores Casuistas istiusmodi Peccatores Romanæ habuisse, quàm inter Apostolos & Apostolicos Viros.

CANON Apost. 66. à Notis rejicitur, quòd viros prohibet in Sabbato jejunare; qui dies Sabbati est dies jejunii apud Romanos; & nullam genuinam auctoritatem huic Canonis præbent, quòd rationi dissonum videtur, Ecclesiam Romanam contradixisse Canonis Apostolorum, cum omnibus patet, ut non animi pendent contradicere quodcunque repugnet eorum Praxi; & sic pro consuetudinis causa Apostolicum Canonem rejiciunt.

CANON Apost. 69. districtè injungit omnibus Clericis jejunium quarto die, vel quartâ feriâ, sc. Die Mercurii; & ipsi Annotatores idem recognoscunt; veruntamen in Ecclesia Romana hoc in jejunium Diei Sabbati transmutarunt. Et sic exiit hic Canon cum multis aliis.

ISDEM falsis methodis utuntur ad suffulciendum Primatum Pontificalem, Invocationem Sanctorum, Adorationem Reliquiarum, & Conciliorum Indictionem per Papas. Quæ omnia malâ fide & consarcinata fraude sustentarunt; & cum maximam terrarum orbis partem obduxerant, tandem, at heu nimium citò! Britanniam nostram invaserunt; nempe quingentesimo nonagesimo sexto anno Domini elapso, adventante Augustino Monacho, jussu Gregorii

PROLEGOMENON.

Gregorii Papæ; qui Romanum Monochatum, aliosque ritus & ceremonias illustri Ecclesiæ Britannicæ induxit; & cum fucosis & callidis imposturis Ecclesiam priscâ puritate nitentem contaminavit. Et hîc forsân mirentur aliqui, & me culpâ arguant, quòd erroneas superstitiones Majorum subtexui; sed his responsum dabit Spelmannus ipse. *Majorum errores nâvosque juxta ac virtutes scire interest; ut ex his pios & intelligentes, & illis homines fuisse sciant. Ut nautis convenit non solum Oceani & Maris loca navigationi opportuna, sed Scyllas etiam & Syrtes, Charibdes & Scopulos scire, quò tutius navigent & securius. Ita Reipublicæ Ecclesiasticæ Palinuri, qui Ecclesiæ Clavum, à Deo sibi demandatum moderantur, si errorum scopulos, & Hæresium syrtes ex Historiis antiquis & Synodorum Actis probè intelligunt, illas cautius vitabunt, & Ecclesiæ navim ad optatum salutis portum facilius deducant, & sælicius.*

FATENDUM est, quòd in collectione Canonum, Constitutionum Synodorum, &c. Ecclesiæ Anglo-Saxonum sint nonnulla à veritate forsitan & pietate aliena, nec Scripturæ sacræ oraculis, aut ab Ecclesiâ Anglicana probatæ doctrinæ consona; sed audi egregium nostrum Verolanium, *Libri sunt Pharmacopolarum simillimi tabernis (sacros excipio Codices) quæ venena continent æquè ac antidota; quorum utraque ad sanitatem procurandam firmandamque (si à medico perito attemperentur) accommodata sunt.* Majorum lapsus & errata morbos esse fateor, & Scripturæ vulnera, quibus medendum porrò præmonitione; & alieni errores, æquè ac pericula, nos cautos faciant.

CUM autem Majores nostros intuemur, opera bona, fideique fructus uberes proferentes, & omnibus piis muneribus religiosè perfungentes, faciem suæ virtutis nobis prætendunt. Intueamur Reges, & Reginas, & quis non stupeat eorum eximiam pietatem, incredibilem ardorem, Eleemosynas insignes, multimoda opera misericordiæ, munificentiam in Dei ministros, & in Ecclesiis condendis, ornandis, ditandis, profusionem magnificam & admirandam? Inter subditos etiam erant multi præclari & pietate insignes, qui in Ecclesiis condendis, sacris promovendis, pauperibus alendis, nudis vestiendis, captivis redimendis, servis manumittendis, aliisque operibus pietatis exequendis, omnes suas facultates, præter victum & vestitum necessarium, effuderunt. Magno sanè in honore fuit Clerus, cum apud Populum & Proceres, tum apud Reges ipsos Anglo-Saxonicos; nec precariâ hoc quidem concessione, sed ipsis confirmatum legibus. Sacerdos ad Altare celebrans Minori Thanos (id est, villæ Domino atque militi) æquiparabatur, in censu capitis pariter æstimatus, pariterque aliàs honorandus. Abbas, sive Cœnobiarcha, inter Thanos Majores, vel Barones, Primicerius fuit. Episcopus similiter inter ipsos Comites Majores, qui integro fruebantur Comitatu, Juribusque Comitivis. Archiepiscopus Duci & Satrapæ amplissimæ Provinciæ, pluribus gaudenti Comitatibus, præfiebatur, ut & cæteri omnes Ecclesiastici comparibus omnibus suis secularibus. Amplectabantur siquidem Reges universum Clerum lætâ fronte, & ex eo semper legebant primos à Conciliis, primos ad officia Reipublicæ obeunda. Quippe sub his sæculis apud ipsos solùm erat literarum Clavis & scientiæ (dum militiæ prorsus indulgerent Laici) factumque est intereà, ut os Sacerdotis oraculum esset Plebis; os Episcopi oraculum Regis & Reipublicæ.

profecti sunt, nihil sibi juris in faciendis rebus & legibus ad Ecclesiasticam spectantibus disciplinam tributum esse. Ad Ecclesiasticas autem dirimendas res, & leges instituendas, ipsi Imperatores Concilia Ecclesiastica convocare solebant.

P R O L E G O M E N O N.

SI Clerum intueamur (quem aliquando nec in scribendo clarum, nec supra modum rudem inveniamus) pium tamen, & in crebris jejuniis, orationibus, divinoque cultu (pro Religionis suæ norma) exhibendo sedulum: In Eleemosynis verò, operibusque Charitatis, & in excolendo Ecclesiam Dei, egregiè sanè prælucentem. Patrimonium Ecclesiæ sibi non dari, sed credi norunt; & se non fuisse ejusdem Proprietarios, at fiduciarios Possessores, tam ad usum Ecclesiæ & Pauperum, quam ad sui ipsorum proprium: sic olim à Regibus & piis Benefactoribus concedi; sic à Patribus & Clero accipi; non ad luxum aut voluptatem, non ad prædia comparanda, ditandamque sobolem aut cognatos, aut familiam novam erigendam. Et quamvis sub Normannicis Regibus nutare cœpit prisca immunitas Ecclesiæ, nempe vellicando Monasteria, carcere Præfules coercendo, venundando Episcopatus & Ecclesiæ dignitates, ad censum dimittendo ejus Prædia, tributis supponendo militaribus, &c. inter tot nihilominus amplitudinis suæ diminutiones, eam semper habitus est Clerus reverentiâ, ut quamvis ex eo alii atque alii essent superbi, avari, incontinentes, luxuriosi & homines nequissimi; alii tamen cum propter summam in rebus gerendis prudentiam & solertiam, tum propter eximiam in Regem & Rempublicam fidelitatem & amorem, ad maxima Regni munia obeunda semper penè evocarentur. Primatum enim in conciliis Regiis obtinebat, & complectabatur sub illis priscis seculis Custodiam Regni in absentia vel ephebia Regis, Officia Capitalis Justitiarum Tribunalis Regii, Capitalis Justitiarum Civilium Placitorum, Capitalis Baronis Scaccarii, Magistri Wardorum, & partes aliquot Summi Cancellarii & Thesaurarii Angliæ. Hic Ecclesiæ Splendor vetus; hæc & Cleri prisca reverentia. Posteris autem Seculis venerantia Ecclesiæ cum externa sua præstanti forma, sc. Redditi- bus, Immunitatibus, &c. evanuit; & pro tempore nil præter nomen ferebat. Et hic observatu dignum est; quàm luctuosam cladem imperita manus Viri Ecclesiæ Dei intulit, cum emendationem ejus suscepit; præsertim verò cum eò fervet ferturque avaritiâ, ut opplendæ cupiditatis gratiâ nil sibi non licere putet: Tum scelerata manus eam facultatibus opibusque spoliât, & plenus sacrilegâ prædâ Deum omnemque cultum divinum penitus negligit.

ECCLESIA Anglicana (ut ait eruditissimus noster Beveregius in Con- cione ad Synodum 1689.) controversiis hisce diebus exercitatur, & poten- tibus pariter ac infestis inimicis cingitur; sed hoc constans ferè ac perpetuum fuit Ecclesiæ Christi ubicunque constitutæ fatum, nec ullam inveniamus æ- tatem, quâ Ecclesia Catholica vel ab Hæreticis, vel à Schismaticis, vel ab utrisque simul non infestata fuit. Atrocès sanè Adversarios habuit Ecclesia Dei; & Ecclesia Anglicana ab infestissimis adpetita est. Hinc enim Ponti- ficii, illinc Sectarii, & dictis eam & factis incessunt, carpunt, exagitant. Pessimi autem inimici sunt ii ejusdem familiæ, qui viperinâ quâdam feritate sanctæ Matris Ecclesiæ viscera peredunt. Sed ad istam puritatem præscam Ecclesiastici Regiminis redeamus, quam Sancti Patres posteris imitandi exem- plum reliquerunt.

OMNIS ista ligandi & solvendi potestas, in Apostolis solis & ipsorum Successoribus ab ipso Deo, à quo omnis auctoritas derivatur, sita est, nullâ Regum mentione factâ: Et ipsi Imperatores Christiani ingenuè multoties professi sunt, nihil sibi juris in sanciendo rebus & legibus ad Ecclesiasticam spectantibus disciplinam tributum esse. Ad Ecclesiasticas autem dirimendas lites, & leges instituendas, ipsi Imperatores Concilia Ecclesiastica convocare solebant.

PROLEGOMENON.

solebant. Sic enim Nicænum primum Oecumenicum à Constantino Magno; Constantinopolitanum à Theodosio seniore; Ephesinum à Theodosio juniore; & ut reliqua taceam, Chalcedonense à Marciano Imperatore congregatum est; neque ullus ex hisce Imperatoribus causam aliquam à Synodo, quam convocavit, discutiendam prius determinavit, quam ab ipsa Synodo judicata est. Quicquid autem à Synodis Ecclesiasticis decretum est, à civili etiam potestate confirmari solenne fuit. Unde & omnes propemodum Canones, ad suum usque seculum, ab Imperatore Justiniano Rhinometo iis subscribente corroborati sunt. Unde satis superque constat, Principes Christianos ad Ecclesiæ Præsidium, æquè ac ad Imperii Regimen, Canonicas tueri Leges, & cavere, ut Ecclesia pace sub suo fruatur Patrocinio, & auctoritatem ipsi conceditam liberè exerceat, ex officio suo teneri. Quàm cautè, quàm prudenter & religiosè Imperator Marcianus se in re tertii Canonis quartæ Synodi gessit? Ille enim nonnulla à Clericis Monachisque admissa observavit crimina, quæ necesse fuit ut corrigerentur; ipse tamen eorum reformationem sibi arrogare noluit, sed Synodo commisit, disertè asserens, *Magis esse decorum, ut Ecclesiastica Capitula ab Ecclesiasticis quàm à Civilibus Legibus, & à Synodo quàm à se sancirentur.* Nimirum Clerici quàm Clerici, à legibus & judiciis Principum immunes habiti, & Ecclesiasticæ quæcunque causæ non à Politicis, sed Ecclesiasticis Judicibus discussæ & determinatæ perpetuò fuerunt. Nec ipsi Principes hoc ægrè tulerunt, sed suo suffragio comprobârunt. Marciano consensit Basilius Imperator, qui coram octava Generali Synodo Constantinopoli habita, hæc disertè dixit: *De vobis autem Laicis, tam qui in dignitatibus, quàm qui absolute conversamini, quid amplius dicam non habeo, quàm quòd nullo modo vobis licet de Ecclesiasticis causis sermonem movere, neque penitus resistere integritati Ecclesiæ, & universali Synodo adversari. Hoc enim investigare & quærere, Patriarcharum, Pontificum, & Sacerdotum est, qui regiminis officium sortiti sunt, qui sanctificandi, qui ligandi & solvendi potestatem habent; qui Ecclesiasticas & cælestes adepti sunt claves; non nostrum, qui pasci debemus, qui sanctificari, qui ligari, vel à ligamento solvi egemus. Quæcunque enim Religionis & sapientiæ Laicus existat, vel etiam si universa virtute interius polleat, donec Laicus est, ovis vocari non desinet. Rursusque quantacunque Episcopus sit irreverentiâ & irreligiositate plenus, & nudus omni virtute, donec Antistes est, & veritatis verbum rectè prædicaverit, pastoris mentionis & dignitatis damna non patietur.* Basil. Imp. in Actis octavæ Synodi. Nemo in Imperatoris verba notatu dignissima oculos conjiciat, quin primo statim intuitu videbit, quàm longè ille Laeos quoscunque, & semet inter alios, ab Ecclesiasticis causis dijudicandis aut discutiendis removet. Sed ante eum Honorius quoque idem asseruit; qui, cum ipse esset Imperator Occidentis, ad Arcadium Imperatorem Orientis hæc scripsit: *Si quid de causa Religionis inter Antistes ageretur, Episcopale oportuerit esse judicium. Ad illos enim divinarum rerum interpretatio, ad nos Religionis spectat obsequium.* Vide Can. 96. Con. Carthag. Valentinianus senior in eadem quoque opinione fuit, cujus verba à D. Ambrosio referantur. *In causa fidei vel Ecclesiastici alicujus Ordinis, eum judicare debere, quæ nec munere impar sit, nec jure dissimili.* Et alio tempore, *Non est meum judicare inter Episcopos.* Ambrosi. l. 5. Epist. 32. Nec aliter visum est ipsi Constantino Magno, qui cum culpæ quorundam Episcoporum ei delatæ essent; & ipse ab Episcopis causas inter ipsos motas dijudicare postulatus, respondet eis, *Deus vos constituit sacerdotes, & vobis potestatem dedit de vobis quoque judicandis, & ideo nos à vobis rectè judicamus. Vos autem non potestis ab hominibus judicari. Propter quod Dei solius inter vos expectare judicium, & vestra jurgia, quæcunque sint, ad illud divinum reserventur examen. Vos etenim nobis à Deo dati estis Dii, & conveniens non est, ut homo judicet Deos; sed ille solus est, de quo scriptum est, Deus sterit in Synagoga deorum,*

P R O L E G O M E N O N

in medio autem discernit Deus. Ruffin. Eccl. Hist. l. i. c. 2. Justinianus etiam hoc idem, quod alii Imperatores asseruerunt, autoritate suâ confirmavit in Novella 83. c. 1. *Si verò Ecclesiasticum sit delictum, egens castigatione & mulctâ, Deo amabilis Episcopus hoc discernat, nihil communicantibus clarissimis Provinciæ Judicibus; neque enim volumus talia negotia omnino scire civiles Judices, cum oportet talia Ecclesiasticè examinari, & emendari animas delinquentium per Ecclesiasticam mulctam, secundum sacras & divinas regulas, quas etiam nostræ sequi non dedignantur leges.* Imò quidem si civili aliquo crimine teneatur sacerdos, idem Imperator non permittit eum ad civilia Judicia trahi, priusquam sacerdotio spoliatur, & sic Clericus sive Sacerdos esse desinit. Hoc ex Præfatione ejus ad eandem Constitutionem patet, ubi ait, *Illud palam est, si reum esse putaverit eum, qui convenitur, Provinciæ Præses, & pænâ judicaverit dignum, prius hunc spoliari à Deo amabili Episcopo sacerdotali dignitate & ita sub Legum fieri manu.* Ex quibus Imperatorum testimoniis perspicuum redditur & indubitatum, eos omnes Clericorum, quatenus Clericorum, censuras, & omnes Ecclesiasticas inter Clericos agitas causas, & omnia denique Ecclesiastica negotia, quæcumque demùm fuerint, Ecclesiasticis Judicibus, Episcopis nimirum, quibus etiam à Deo eadem judicandi potestas commissa est, discutienda & determinanda reliquisse.

AD probandam auctoritatem Synodorum, & earum Ecclesiasticas fanciendi leges potestatem, ab ipsis sacris Scripturis inquiremus. Nimirum in Actis Apostolorum traditur, quod cum quæstio in Ecclesia recens natâ de circumcisione, & lege Mosaicâ Gentilibus conversis imponenda exorta esset, ad hanc decidendam controversiam, & legem de ea re fanciendam Apostoli & Seniores in Synodo conveniebant. Act. Apost. c. 14. v. 6. Ubi re in utramque partem deliberatâ, & controversiâ decisâ, Canon ea de re fancitur, & in Epistola Synodica promulgatur, v. 23. Unde obvium est cuiuspiam colligere, eos ad hanc methodum in isto edendo Statuto cœlitus directos fuisse, ut futuræ Ecclesiæ innotesceret, quo pacto leges in ea ferendæ sunt. Nimirum ut ii, quibus in Ecclesia animarum cura committitur, Apostolorum & Seniorum, qui ibi commemorantur, successores, in unum congregati collatis omnium rationibus, illud pro lege statuant, quod in Dei gloriam, & animarum sibi commissarum salutem magis conducere visum fuerit.

HAC adeò viâ ab ipsis Apostolis præmonstratâ, Ecclesia Primitiva, licet diris persecutionibus exagitata, frequentes Synodos celebravit, tribus prioribus à Christi Nativitate seculis, ut ex Tertulliano, Cypriano, Eusebio, aliisque constat. Quod ad Synodos autem spectat videre licet in præmio cujuslibet Synodi, sive Oecumenicæ, sive Localis. Nunc autem pauca de Canonum collectione, & in eisdem Scholiastis adjiciamus.

CUM Canonici Græcorum juris corpus omnibus absolutum, omnesque Ecclesiasticæ causæ ex Canonibus in illud collectis per totam Græciam judicate fuissent; postea de ipsis Canonibus & eorum auctoritate nunquam controversum est, sed tantum de vera ipsorum interpretatione. Quo factum est, ut complures è doctissimis viris, & juris canonici peritissimis, multum studii & laboris in iis interpretandis impenderint. Hoc studiorum genus, duodecimo præcipue sæculo, in Oriente viguit; quo currente tres eruditissimi viri, Theodorus Balsamon, Johannes Zonaras, & Alexius Aristenus claruerunt, qui omnes egregiam huic rei canonicæ operam dederunt. Theodorus Balsamon (qui licet tempore postremus fuit, tamen in primo loco constitutus, ob summam ejus in hisce studiis auctoritatem, & maximam in Ecclesia

PROLEGOMENA

Ecclesia dignitatem, nam Patriarcha fuit) Constantinopoli oriundus est. In ista Ecclesia primò ordinabatur Diaconus; fuit Nomophylax, & etiam Chartophylax istius Ecclesiae. Hunc Theodorum Balsamonem jure Canonico pariter ac civili instructissimum fuisse, non tam ex aliorum testimonijs, quam ex suis ipsius operibus constat. Nam multa composuit, quæ omnia ad Jurisprudentiam spectant, ut de Patriarcharum privilegijs, de duobus illis officijs Chartophylacis & primi Defensoris, de Incensis, &c. Inter omnia autem opera, quæ illustris hic in utroque jure princeps elaboravit, primum illud jure merito habetur, quo antiquos Conciliorum Patrumque Canones interpretatus est. Quod eximium opus aggressus est jussu Manuelis Comneni Imperatoris, & Michaelis Anchiali Patriarchæ Constantinopolis; sed non consummatum est usque ad Georgium Xiphilium ad sedem istam evectum anno Domini 1191. plus minus. Cui Patriarchæ Balsamon præclarum hoc opus dedicavit. A tempore autem quo consummata sunt doctissima hæc Balsamonis Commentaria, quadringentos propemodum annos inter Græcos latuerunt, Latinis plerisque incognita; donec Gentianus Hervetus, Tridenti, cum Concilio ibi haberetur, commorans, & accuratum eorum Exemplar in usus Johannis filii, Episcopo Briocensis illud Latine vertit. Quæ ejus Versio sine Græco Textu, à Gulielmo Morelio Lutetia Parisiorum typis mandata fuit, A.D. 1561. Sed progressu temporis hæc Editio Parisiensis mutila & imperfecta fiebat, adeò ut ipsi Editores ingenuè fatebantur, se in nullum incidisse portum, ubi expletum Codicem Græcum, qui Latinam Herveti Versionem æquaret, invenirent. Hæc illi illustravit, & ordinem digessit, & Commentaria etiam illustravit, & Henricum Chicheleum Cantuariensem Archiepiscopum. Hic à Rege JAM sequitur Zonaras, qui sub Alexio Johanne Comneni floruit, & summos in Imperio Orientali honores gessit; sed post aliquot annos secularium rerum pertæsus, ad Monasticam vitam secessit; quam transigens, multa scripsit, quibus posteros sibi obligatos tenet. Primò enim universalem conscripsit Historiam à mundo condito usque ad Alexii Comneni Imperatoris, sub quo vixit, obitum; hoc est, ad An. Dom. 1181. In hisce autem scholijs compendiosis, Zonaras aliud atque Balsamoni propositum fuit. Balsamon enim Civilis æquè ac Juris Canonici consultissimus, utriusque concordiam persequitur, & apparentes discrepantias componit. At Zonaras è contra ipsis Canonum verbis, & sensui interpretandis strictè adhaeret, raro admodum ad Civiles Leges digrediens. hoc; ac tanta Ecclesie condicio; hoc signo militabant & Ecclesie inimicos, quippe suos, evincebant; ob-
ARISTENUS Zonara posterior claruit, sed anterior Balsamonem, vel saltem eadem ætate; quem Balsamon, in sua sexti Canonis Apostolici interpretatione, *Incomparabilem illam & magnam Oeconomum Aristenon* nominat. Unde observare licet, quanto hic officio in Ecclesia Constantinopolitana factus est, cum in ea magnus Oeconomus fuerit. Idem etiam Balsamon honorificam ejus mentionem facit in Scholijs suis ad Synodum Trullanæ Canonem 37. *Hunc enim Canonem incomparabilis ille Dominus Alexius Aristenas contra sanctissimum illam Patriarcham Hierosolymitanum Nicephorum protulit.* Ubi observandum est, quantum in Jure Canonico interpretando nomen Alexii Aristeni tunc dierum habebat, cum consultus esset, & in isto jure contra Patriarcham responderet. Ex istis insuper verbis colligere est, quibus temporibus floruit. Namque Nicephorus ille Hierosolymitanus, contra quem Aristenis hunc Canonem protulit, Synodo interfuit Constantinopoli celebrata, A. Dom. 1166. Is autem erat annus Manuelis Comneni viceimus tertius, cujus Imperatoris jussu Balsamon sua in Canones Commentaria aggressus est.

PROLEGOMENON.

HACTENUS de tribus istis eruditissimis Scholiastis, nunc autem de iis paucis adjiciamus, qui vestigia sacrae Antiquitatis sanctorumque Patrum ad imitationem nostram in lucem protulere. Inter quos eruditissimus noster Revere-
gus, priscae veritatis Indagator fidelissimus, omnes supereminet; quippe qui in omnibus veterum Scriptis multum & studiosè versatus Rem Ecclesiasticam ex primævis ætätibus copiosissimè & ornatissimè limavit, quo summam do-
ctrinæ laudem consecutus est.

DOM. Henricus Spelman de Gente & Ecclesiâ nostra opime meritus est, utpote Vir egregiè doctus, & in re Ecclesiastica instructissimus. Fi-
dissimus fuit Regiæ Majestatis subditus & obsequantissimus Ecclesiæ An-
glicanæ filius. Hic Ecclesiâ, non solum ab hoste externo, sed à filiis (ut
ut spuris & schismaticis) indignè impetitâ, & merore afflictâ videntem
(dum alii ejus decoros ritus ordinesque sacros auctoritate Apostolica institu-
tos oppugnant, alii sacrum ejus Patrimonium ausu nefario & sacrilego in-
vadunt, facinus spero nunquam iterum redditurum fore!) his malis obviam
ivit, fidenter magis quàm fortiter, & Matri Innocentissimæ (afflicta licet)
suppetias tulit.

GULIELMUS Lindwood, vir Cæsarei & Pontificii Juris consultissimus
Sanctiones Cantuariensium Pontificiarum temerè disjectas & dispersas in aptum
ordinem digessit, & Commentariis etiam illustravit, nempe à Stephano Langton
ad Henricum Chichleium Cantuariensem Archiepiscopum. Hic à Rege
Henrico V. Legatus missus est ad Reges Hispaniæ & Lusitaniæ, quâ Le-
gatione peractâ post Henrici Regis mortem rediit ad munus officialis, & deinceps
Custos Privati Sigilli, & Episcopus Menevensis factus est. Godw. Duce
Harpsfield.

SUPRADICTUM est de Imperatorum Benevolentia in Ecclesiâ, de
ardenti eorum pietate, de munificentia Regum, & studiosa alacritate in
cultu divino, cæterisque operibus bonis. Tunc Reges verè Nutritii Parentes
Ecclesiæ fuisse, non ad insultandum, sed indulgendum; non ad minuitandum,
sed venerandum; non ad diripiendum, sed ad protegendum pròni. Hæc for-
lix ac fausta Ecclesiæ conditio; hoc proprium Imperatorum munus. Sub
hoc signo militabant, & Ecclesiæ inimicos, quippe suos, evincebant; ob-
sequium Ecclesiæ profitentes, non Imperium vendicantes. Qui autem cum
novas res molirentur, & curam ejus gerere neglexerint, tunc immensis au-
gibus Hæreses & Schismata, ultra margines Ecclesiæ irruentes, intumescere,
& tam obscena eluvies omnisfarii sceleris irruerat, ut præ se omnia tulit.
Et neminem lateat, quòd Ecclesiâ nunquam majus incommodum & cala-
mitatem subire potuit sub Rege Ethnicò & Infideli, quàm sub Hæretico,
sc. Constantio, Valente, &c. Lethale exemplum remissæ & neglectæ Disci-
plinæ se exhibuit Ecclesiâ Africana. Quando enim Disciplinam suam in-
corruptam, & ritus intemeratos tenuit, decus fuit & gloria dei sui; sed
laxatis habenis, numerosa Hæreticorum turba & Schismaticorum sacrilegè
impetu eam invadunt, omnes sacros Ordines concutunt, & sacri tumultu
permiscunt omnia; adeo ut quò clarescit immiscuita olim Ecclesiâ, sit
maximè ob integram puritatem conspicua, ne vestigia quidem Christiani-
tatis nunc appareant, sed profano pede omnia premuntur, & præmonentur
omnes ligones hujus interitui, præsertim illi, qui discordiis & litibus intestinis
pacem Ecclesiæ turbant, & bellum minitantur, ne Deus in eos irâ com-
motus, nec immeritò, *Candelabrum suum amoveat.*

PROLEGOMENON.

EXTREMUM periculum adeunt, qui Deo & Religioni bellum indicere audeant; tales enim suum sibi exitium struunt; præcipue, cum Deus iratus eos vindictam de seipsis asperrimam sumere permiserit.

SED Deus pactione religiosa se devinxit Ecclesiae suae, ad finem mundi adesse; & in quam nec ipsas Inferni Portas unquam valituras Servator noster edocuit. Supplex Deo Optimo Maximo preces admoveo, ut istam Ecclesiae suae partem, quam in Orbe Britannico locavit, divinam suam custodiam munire ac conservare, & ab omnibus periculis Apostatarum & Luporum inhiantium in Ovinis pellibus immunem præstare dignetur, propter JESUM CHRISTUM Filium ejus unicum, & Servatorem Nostrum. Amen.

CON.

EXTREMUM periculum advenit, qui Deo & Religioni bellum indicere
auderent; tales enim tum sibi exitum faciunt; precipue, cum Deus iratus
eos vindictam de seipso aspernam sumere permittit.

SED Deus pacifice religioſa ſe devotit Eccleſia ſua, ad ſuam mundi
adeſſe; & in quam nec ipſa Intermittit Portas, undam valuerat ſervator
noſter edocuit. duplex Deo Optimo Maximo preces admoveo, ut illam
Eccleſia ſua patrem, quam in Orbe Britannico locavit, divina ſua cu-
ſtodis munere ac conſervare, & ab omnibus periculis Apoſtatare, &
Luporum inſidiam in Omnis peſſimis imminentem preſente dignetur,
propter JESUM CHRISTUM Filium eius unigenitum, & ſervatorem No-
ſtrum.

CONCILIORUM omnium tam Localium quam Oecumenicorum, nec non Provincialium Synodorum Ecclesiæ Britannicæ & Anglo-Saxonicæ, Tabula Chronologica juxta ordinem Temporis disposita.

	A.D.
1 C oncilium Carthaginense sub S. Cypriano,	285
2 Concilium Ancyranum,	315
3 Concilium Neocæsariense,	315
4 Concilium Oecumenicum primum, & Nicææ primum,	325
5 Concilium Gangrense incerti anni, sed inter Nicænum & Antiochenum.	
6 Concilium Antiochenum,	341
7 Concilium Sardicense,	347
8 Concilium Laodicenum,	365
9 Concilium Oecumenicum secundum, & Constantinopoleos primum	385
10 Concilium Carthaginense,	419
11 Concilium Oecumenicum tertium Ephesi,	431
12 Concilium Oecumenicum quartum Chalcedonis,	451
13 Concilium Oecumenicum quintum Constantinop. secundum,	548
14 Concilium Oecumenicum sextum, Constantinop. tertium,	681
15 Concilium Oecumenicum septimum, & Nicææ secundum,	787
16 Concilium Oecumenicum octavum, & Constantinop. quartum,	870

TABULA Patrum & Episcoporum qui Epistolas Canonicas scripserunt.

Dionysius Episcopus Alexandriae,
 Petrus Archiepiscopus Alexandriae,
 Athanasius Episcopus Alexandriae,
 Basilus Magnus fit Episcopus Cæsariæ,
 Gregorius Nyssenus,
 Timotheus Episcopus Alexandriae,

Concilium Carthaginense	285
Concilium Ancyranum	315
Concilium Neocæsariense	315
Concilium Oecumenicum primum	325
Concilium Gangrense	
Concilium Antiochenum	341
Concilium Sardicense	347
Concilium Laodicenum	365
Concilium Oecumenicum secundum	385
Concilium Carthaginense	419
Concilium Oecumenicum tertium	431
Concilium Oecumenicum quartum	451
Concilium Oecumenicum quintum	548
Concilium Oecumenicum sextum	681
Concilium Oecumenicum septimum	787
Concilium Oecumenicum octavum	870

CONCILIA Ecclesiae Britannicae.

	A.D.
1 S ynodus Magna Verolamii,	446
2 C oncilium Britannicum,	449
3 Synodus Hibernica,	550
4 Synodus Hibernica alia incerti temporis	...
5 Concilium Cambricum,	465
6 Synodus Britannica,	512
7 Conventus Pambritannicus, & Synodus Pambritannica,	519
8 Tres Synodi Landavenses,	560

CONCILIA Ecclesiae Anglo-Saxonum.

1 S ynodus Wigornensis,	601
2 C oncilium Cantuariæ,	605
3 Concilium Romano-Anglicum,	610
4 Concilium Cantianum,	624
5 Synodus Pharensis,	664
6 Concilium Herudfordense,	673
7 Concilium Romæ de Rebus Britannicis,	680
8 Concilium Pambritannicum Hedsfeldiæ,	680
9 Synodus Lateranensis sub Martino I. celebrata, & ab Agathone Papa in Bri- tanniam missa, susceptaque in Concilium Hedsfeldiensi,	680
10 Concilium Becanceldæ,	694
11 Concilium Berghamstedæ,	697
12 Synodus Merciana,	700
13 Concilium sub Alfredo Rege,	701
14 Concilium ad Fluvium Nidde,	705
15 Concilium sub Ina Rege,	707
16 Synodus Alnensis Pananglica,	709
17 Concilium Londinense,	712
18 Concilium Magnum sub Ina Rege,	714
19 Concilium Cloveshoe,	742
20 Concilium aliud Cloveshoe,	747
21 Synodus Generalis sub Cuthberto,	756
22 Concilium Calcuthense,	787
23 Concilium Finchendalæ,	788
24 Concilium Acleam.	788
25 Concilium Verolamii,	793
26 Concilium Celchythæ,	794
27 Concilium Verolamii,	794
28 Synodus Phinchanalensis,	798
29 Concilium primum Cloveshoe,	798
30 Concilium apud Bacanceld.	798

T A B U L A

	A.D.
31 Concilium secundum Cloveshoe,	800
32 Concilium tertium Cloveshoe,	803
33 Synodus apud Celichyth,	816
34 Concilium sub Wulfredo,	820
35 Concilium apud Oslaveshlen,	822
36 Concilium Cloveshoe	822
37 Synodale Conciliabulum Cloveshoe,	824
38 Concilium Pananglicum Londini,	833
39 Concilium Pananglicum Kingstoniae,	838
40 Concilium Benningdonii,	850
41 Concilium Kingburiae,	851
42 Concilium Pananglicum Wintoniae,	855
43 Synodus Landaviae,	Anno 887, ant circa.
44 Synodus Landaviae,	
45 Synodus Landaviae,	
46 Synodus Landaviae sub Cerenhir,	
47 Synodus alia Landaviae sub eodem,	
48 Synodus Landaviae	
49 Synodus Landaviae,	
50 Synodus sub Edovardo seniore, Rege Anglorum,	
51 Concilium Geatelianum,	
52 Concilium Londinense,	
53 Synodus Landaviae,	925
54 Synodus Landaviae alia,	948
55 Concilium Regni,	950
56 Concilium Londini,	955
57 Concilium Generale Londini,	959
58 Concilium Londini,	965
59 Concilium Wintoniense,	970
60 Concilium Magnum Kyrthingtoniae,	970
61 Concilium Calnae Villae,	975
62 Concilium Ambresbyriae,	977, 978
63 Synodus Landavensis,	978
64 Concilium Enhamense,	988
65 Concilium Wintoniae,	1009
66 Synodus Landav.	1021
67 Concilium sub Rege Canuto audaci,	1034
68 Synodus Landav.	1040
69 Concilium Generale Wintoniae,	1056
70 Concilium Pedredae,	1070
71 Concilium Windleshorae,	1071
72 Concilium Anglicanum,	1072
73 Concilium Anglicanum,	1074
74 Concilium Londini,	1075
75 Concilium Wintoniae,	1075
76 Concilium aliud ejusdem loci,	1076
77 Concilium Westmonasteriense,	1076
78 Concilium Londini,	1077
79 Concilium Rochinghamiae,	1078
80 Concilium Hibernicum,	1094
81 Concilium Londini,	1097
82 Concilium aliud Lond.	1102
83 Concilium aliud Lond.	1103
84 Con-	1107

T A B U L A . T

	A.D.
84 Concilium Pananglicum Lond.	1108
85 Concilium Lond.	1125, 1126
86 Concilium Lond.	1127
87 Concilium Lond.	1129
88 Concilium Northamptoniæ,	1138
89 Concilium Westmonasteriense,	1138
90 Concilium Generale Lond.	1140
91 Concilium Wintoniæ,	1142
92 Concilium Westmonasteriense,	1142
93 Concilium Wintoniense,	1143
94 Concilium Hibernicum,	1143
95 Concilium Hibernicum aliud,	1152
96 Concilium Generale Lond.	1154
97 Concilium Cicestrense,	1157
98 Concilium Hibernicum,	1158
99 Synodus Roscomaniæ,	1158
100 Concilium Oxoniense,	1160
101 Concilium Novo mercatense,	1161
102 Concilium Provinciale Westmon.	1162
103 Concilium Clarendoniæ,	1164
104 Concilium Armachiense Hibern.	1171
105 Concilium Cassiliense Hibern.	1172
106 Concilium Abrincarense,	1172
107 Concilium Westmonasteriense,	1175
108 Concilium Windleshorensse,	1175
109 Concilium Dubliniense,	1176
110 Concilium Northamptoniæ Pambritanicum,	1176
111 Concilium Westmonasteriense,	1176
112 Concilium Northamptoniæ,	1177
113 Concilium Westmonast. Pananglicum,	1177
114 Concilium Scoticum,	1177
115 Concilium Oxon.	1177
116 Concilium Gaintingtoniæ,	1177
117 Concilium Pipewellia,	1188
118 Concilium Eboracense,	1189
119 Concillium Generale, Lond.	1195
120 Synodus Radingensis,	1200
121 Concilium Dunstapliæ,	1206
122 Concilium Londini,	1214
123 Concilium Dunelmense,	1214
124 Concilium Oxon.	1220
125 Concilium Westmonast.	1222
126 Concilium Pananglicum Legatinum Londini,	1226
127 Concilium aliud Pananglicum Legatinum Londini,	1237
128 Concilium Eboracense,	1248
129 Synodus Norwicensis,	1250
130 Concilium Mertonense,	1255
131 Concilium Scoticum,	1258
132 Concilium Lambethense,	1259
133 Concilium Radingense,	1261
134 Concilium Lambethense,	1279
135 Synodus Exoniensis,	1280
136 Synodus Cicestrensis,	1287
137 Sy.	1289

T A B U L A

	A. D.
137 Synodus Cicestrensis,	1292
138 Concilium Londini,	1297
139 Concilium Mertonense,	1300
140 Concilium Ripponense,	1306
141 Concilium Wintoniense, circa	1308
142 Concilium Londini,	1309
143 Concilium Eboracense,	1311
144 Synodus Dunelmensis,	1312
145 Synodus Dunelmensis,	1319
146 Concilium Londini,	1321
147 Concilium Londini,	1328
148 Concilium Maghsfeldense,	1332
149 Concilium Lambethense,	1335
150 Primum Capitulum Nigrorum Monachorum,	1338
151 Secundum Capitulum Nigr. Monachorum,	1340
152 Concilium Londini,	1342
153 Tertium Capitulum Nigr. Monachorum,	1343
154 Concilium Eboracense,	1360
155 Concilium Oxon.	1394
156 Concilium Londini,	1408
157 Quartum Capitulum Nigr. Monach.	1422
158 Concilium Londini,	1463
159 Synodus Eboracensis,	1466
160 Concilium Londini,	1486
161 Synodus Dublinensis,	1518
162 Synodus Eliensis,	1528

Archiepiscopi Cantuariæ, quibus Præfidentibus
Constitutiones Provinciales latæ sunt.

Ricardus,
Walterus,
Stephanus,
Edmundus,
Bonifacius,
Johannes Peccham,
Robertus Winchelse,
Simon Mepham,
Johannes Stratford,
Simon Islepe,
Simon Sudbury,
Thomas Arundel,
Henricus Chicheley,

A N N O
Christi. Regis.
1171 Hen. 2. 18.
1193 Ric. 1. 5.
1226 Johan. 8.
1234 Hen. 3. 18.
1244 Hen. 3. 28.
1278 Ed. 1. 7.
1294 Ed. 1. 23.
1327 Ed. 3. 1.
1333 Ed. 3. 8.
1349 Ed. 3. 23.
1355 Ed. 3. 49.
1396 Ric. 2. 21.
1414 Hen. 5. 2.

Magna

Magnæ Ecclesiæ OFFICIA.

Magnus Oeconomus, seu Dispensator.
Magnus Sacellanus.

Magnus Scenophylax, seu Custos Vasorum.

Chartophylax, seu Rotulorum Custos.

Sacellanus, & Proteclicus.

Protonotarius.

Logotheta, sive Judex.

Castrensis.

Referendarius & Registrarius.

Hieromnemo.

Magister Memoriae.

Doctor Evangelii.

Doctor Apostoli.

Doctor Psalterii.

Qui à genibus.

Qui à Judiciis.

Qui à supplicationibus.

Qui à sacris Ordinationibus.

Secretarius.

Monasteriorum Præfectus, seu Visitator.

Ecclesiarum Præfectus.

Evangelii Procurator.

Antimnisi Procurator.

Luminarium Procurator.

Orator.

Primus Ostiarius.

Secundus Ostiarius.

Eleemosynarius, & Primicerius Notariorum.

Patriarchalium.

IN CANONES APOSTOLICOS.

DE numero & auctoritate Canonum Apostolicorum varia extiterunt Opiniones. Quod ad numerum refert, satis est Argumenti, quod in secundo Canone Concilii in Trullo 85 Canones sanctorum Apostolorum Synodali auctoritate confirmantur. Et ab hoc demum tempore Ecclesia Orientalis religiosissime hos 85 Apostolicos Canones observarunt. Et quicumque ex iis jus Canonicum tractarunt, nec plures, nec pauciores recensent. Photius Patriarcha Constantinopolitanus, Alexius Aristenus, Joh. Zonaras, Theodorus Balsamon, Constantinus Harmenopulus, Matthæus Blastaris, & quotquot prætera Græci juri Canonico operam dederunt, in prædicto 85 Canonum Apostolorum numero unanimes consentiunt. Sub variis autem nominibus hosce Canones antiquitus cognitos fuisse constat ex Synodis variis. Nunc enim Veteres Leges, nunc Apostolici Canones, &c. appellabantur.

De Auctoritate & Antiquitate Canonum Apostolorum audi Blastarem in Præfatione de sanctorum Apostolorum Canonibus. *Sanctorum Apostolorum nomine nuncupati 85 Canones primi commodissime collocantur, utpote qui, ut aiunt nonnulli, à magno inter Martyres Clemente conscripti sunt. Hic autem magni Petri fuit socius, quinetiam D. Pauli. Clementem autem eos scripsisse nonnulli conjecturam fecerunt, ex eo quod in ultimo Canone propriam suam inducit personam, &c.* Quanquam autem Canones hos vel ab ipsis Apostolis conscriptos esse, vel Clementi tanquam Amanuensi dictatos affirmare non ausim; nullus tamen dubito, quin a viris Apostolicis, hoc est, secundo labente & ineunte tertio a Christi Nativitate sæculo constituti passim deinceps innotuerint. Hoc enim non ex eo tantum liquet quod quarto demum currente sæculo pro antiquis habiti fuerunt; sed exinde præcipue quod secundâ tertiâque fluente a verbo incarnato Centuriâ, omnes, vel plerisque; saltem (quibus facile est conjecturam de cæteris facere) in Ecclesiâ Christianâ obtinuisse, ex Clemente Alexandrino, Origene, Tertulliano, aliisque ejusdem ætatis Scriptoribus abunde constat.

Ut autem a variis Conciliis editi sunt hi Canones, sic a diversis viris nobis collecti videntur, nemo inficias eat. Et Canones sic a se collectos, alii Ecclesiasticos, alii Apostolicos nominarunt, non quod ab Apostolis conscriptos crederent, sed quod Doctrinæ & traditionibus Apostolicis consonos, & viris saltem Apostolicis constitutos esse persuasum habuerint. Sic enim Tertullianus eos, qui proximo post Apostolos claruerunt sæculo, Apostolicos appellat.

Ut ut autem est, ex prædictis facile adducor ut credam universam propemodum Ecclesiæ Primitivæ Disciplinam per hosce Canones administratam fuisse. Quapropter Codex Canonum *Ecclesiæ Primitivæ* meritissimo jure nuncupantur. Bevereg.

Canones Apostolici.

C A N. I.

^a Episcopus à duobus vel tribus Episcopis ^b ordinetur.

Balsam. In hoc Canone observat variam significationem χειροτονίας. Hic enim Ordinationem quæ fit ab Antistite; in quinto autem Canone Laod. Synodi significat Electionem. Quere 4 Can. Syn. Nic. xiii. Carthag. & xix. Antioch.

ANNOTAT.

^a Episcopus. Ob frequentem mentionem hujus verbi, non ab re erit originem & officium explicare. Ab ipsis Ethnicis usurpatur, non solum de Diis, apud Plutarchum, Herodianum & Homerum, sed etiam de viris. Ut apud Athenienses, Magistratus, qui per Urbes mittebantur ad jus dicendum, vocabantur ἐπίσκοποι & φύλακες, & summus Pontifex apud Romanos in vitâ Numæ à Plutarchâ vocatur τῶν παθόντων ἐπίσκοπος. Et ipse Cicero pro Præfecto utitur Episcopo. Epist. 11. l. 7. ad Attic. In Isa. 60. 17. ἐπίσκοπος usurpatur, quamvis in aliis versionibus Episcopus non retinetur. Et ipse Spiritus sanctus Christum Episcopum Animarum appellat, 1 Pet. 2. 25. In Ecclesiâ igitur ab ipso denominatâ Christus ipse primus, & quamdiu inter vivos numeratus est, solus fuit Episcopus. Apostoli enim nondum Episcopi erant, nec Episcopalibus fungebantur officiis, Christo adhuc superstiti; sed baptizando & Evangelium prædicando operam dabant. Christus autem mortuus, suscitatus, & jam ad Cælos ascensurus, ut loci sui Conservatores, post se relinqueret, Apostolos suos in Episcopos promovebat. Et primæ hujus Episcopalis consecrationis forma traditur, Joh. 20. 21, 22. Ubi Apostolis in unum Congregatis dicit Jesus—*καὶ εἰς τὴν ἑκκλησίαν, ἡ ἡμεῖς καὶ ὁ πατὴρ καὶ ὁ πνεῦμα ὑμῶν. καὶ τὸ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ τοῦ ζῶντος, λαμβάνετε πνεῦμα ἅγιον, &c.* Antehac, fateor, Dominus Apostolos suos ordinârat; sed ad Evangelium tantummodo prædicandum, illudq; miraculis confirmandum, Marc. 3. 13, 14. Matt. 10. 1. Nunc autem primo post Resurrectionem dicit iis, *ut Pater misit me, sic & ego mitto vos.* Nunc primum in eos sufflat, dicens, *λαμβάνετε πνεῦμα ἅγιον.* Unde clarissime elucescit, per hanc ultimamq; ordinationem, ut plurimis celebratam cæremoniis, Apostolos ad majorem, quam antea, gradum provectos esse; imo quidem ad eundem quantum ad ordinandi & Ecclesiasticam disciplinam exercendi facultatem, ad quem ipse Christus à Patre consecratus est. Et Episcopi ab Apostolis ordinati eandem ab iis Episcopalem accipiebant auctoritatem, quam ipsi a Christo; siquidem Spiritus in ipsos à Christo sufflatus per manuum eorum impositionem, in alios quoque diffusus est. Et sic perpetuâ successione Episcopi ritè ordinati, quantum ad Episcopalem attinet dignitatem, ipsius Christi in Terris locum tenent, & Presbyteri in Apostolorum loco, ut Christo adhuc superstiti, constituti sunt. Bevereg.

Haftenus de nomine & officio Episcopi; nunc pauca nostra adjiciamus de neoterico abusu sanctæ hujus institutionis, qui faciem auctoritatis præ se fert ad spoliandam Ecclesiam potestate suâ. In plurimis Anglicis Versionibus Novi Testamenti ab An. Dom. 1640. (& ferè in omnibus ad An. Dom. 1660.) ad hæc usq; tempora obtinuit malefida interpretatio de Diaconorum ordinatione in tertio Commate sexti Capitis Actorum Apostolorum. Versio Anglica sic se habere debet. *Wherefore Brethren, look ye out among you seven Men of honest report, full of the Holy Ghost and Wisdom, whom we may appoint over this business.* Sed in Bibliis in Octavo per Johan. Field impressis 1660. In vicesimo quarto, per Assign. Johan. Bill, & Christoph. Barker, 1674. In Octavo per Johan. Bill & Christ. Barker, 1674. Edinburg. in Octavo, per Andreæ Anderson & Socios, 1673, 1675. In Octavo, per Johan. Bill, Tho. Newcomb, & Hen. Hills, 1679. In Octavo, per Johan. Bill, Tho. Newcomb, & Hen. Hills, 1680. In Octavo, per Assign. Johan. Bill, & Tho. Newcomb, 1685. Amstelodam, in Fol. 1679. In Baxteri Paraphrase, & plurimis aliis, Græca vox καταστήσωμεν, quæ in Latinis Versionibus redditur per PRÆFICIAMUS, iniquè pervertitur, & mutatur in secundam Personam; ita ut quod reddi debet WE, redditur YE: Variæ quidem sunt Lectiones hujus verbi καταστήσωμεν, aliqui enim per ο, & alii per ω scribunt. Sed usq; adhuc ista mutatio unius literæ sensum personæ non variat, ac proinde Ecclesiæ potestatem inviolatam servat. Quod si ista versio malefida obrineret, Laici, quibus Ecclesia libertatem recommendandi solum dedit, potestatem ordinandi, &c. vendicarent. Imperitos omnes, & plurimos alios nec opinos hæc impostura fefellit.

^b Ordinetur. Græcè χειροτονείτω. Apud Athenienses duobus modis constituti sunt Magistratus. 1. Per sortem. 2. Per extensionem vel porrectionem manuum. Balsamon hanc vocem rectè Interpretatur χειροτονείτω, ordinetur. Zonaras autem χειροτονείτω utitur. Bevereg.

C A N. II.

^c Presbyter ab ^d uno Episcopo ordinetur, & ^e Diaconus & reliqui Clerici.

A N N O T A T.

^c Presbyter. In Judaicâ Ecclesiâ tres consecratarum personarum ordines ab ipso Deo constituti sunt; Pontifex Maximus, Sacerdotes, & Levitæ. Consimiliter & in Ecclesiâ Christianâ ut Christo adhuc superstitie constitutâ, primus erat ipse Christus, qui vocatur Pontifex Maximus, Hebr. 4. 14, 15. deinde 12 Apostoli, & ultimò 70 Discipuli, quos etiam Apostoli nec ordinabant, nec regebant, Apostolis tamen eos inferiores fuisse, è Scripturis luculenter patet.

^d Ab uno Episcopo. Ante delirum hoc nostrum & præcedens seculum, Apostolicum hoc institutum ab universâ Ecclesiâ religiosissimè observatum est; ut nec inter inferiores Clericos, nedum inter Presbyteros quispiam recenseretur, nisi ab Episcopo ordinatus. *Bevereg.*

^e Diaconus. Prima Diaconorum ordinatio ab Apostolis instituta est, Act. 6. Et ut Epiphanius testatur, erant omnes è 70 Discipulis, quos Christus elegerat. Per Apostolicam autem χειροτονίαν, non mensarum tantummodo, sed totius Ecclesiæ ministros constitutos esse, ex eo liquet, quòd Stephanus, unus ex iis statim prædicasse dicitur, Act. 7. & Philippus alius, non prædicasse statim, sed & Baptizare, ibid. 12. 38. Hinc est quod ab ipsis Ecclesiæ primordiis, Diaconi inter Ecclesiæ Ministros recensiti sunt. *Bevereg.*

C A N. III.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, præter Domini de Sacrificio ordinationem, alia quædam ad Altare attulerit vel mel, vel lac, vel pro vino ficeram factitiam, vel aves, vel lac, vel aliqua animalia, vel legumina, deponatur, præterquam novas ^f spicas, vel uvam tempore opportuno. Ne liceat autem aliquid aliud ad altare offerre quàm oleum ad luminare, & Incensum tempore sanctæ Oblationis.

A N N O T A T.

^f Hoc Canone cautum est, ne quis aliud quippiam in sacrificio incruento, sive Cœnâ Domini ad Altare offerat, præter panem & vinum ab ipso Christo instituta. *Bevereg.*

C A N. IV.

Omnis alius ^g fructus domum mittatur; Primitiæ Episcopo & Presbyteris; sed non super Altare. Clarum autem est, quòd Episcopus & Presbyteri Diaconis & reliquis Clericis distribuunt.

Balsam. Nota, quòd in Templo sola legumina & uvæ, ut Primitiæ Episcopo offeruntur: Fructus autem & reliqua mittuntur ad Episcopum, ut per eum gratiæ agantur.

A N N O T A T.

^g In Ecclesiæ Primordiis priusquam annui redditus & stipendia iis constituta essent, Ecclesiastici ministri ex liberâ fidelium contributione, & etiam è primitiis lege debitis alebantur.

C A N. V.

^h Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus uxorem suam ne ejiciat religionis prætextu: Sin autem ejecerit, segregetur; & si perseveret, deponatur.

Quære Can 12. sextæ Synodi in Trullo & 13 idem constituentem.

A N N O T A T.

^h Episcopus. Ex verbis hujus Canonis nihil certius, nihil apertius esse potest, quàm Temporibus, quibus Canones hi conditi sunt, Episcopos, Presbyteros & Diaconos conjugatos esse.

C A N. VI.

Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus seculares Curas non suscipiat. Alioqui deponatur.

C A N. VII.

Siquis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus sanctum Paschæ diem, ante VERNUM Æquinoctium cum Judæis celebraverit, deponatur.

C A N. VIII.

Si quis Episcopus, Presbyter vel Diaconus, vel ex Sacerdotali Catalogo, factâ Oblatione, non communicaverit, causam dicat, & si probabilis fuerit, veniam consequatur: Si autem non dicat, segregetur, ut qui Populo offensionis causa sit, & suspicionem dederit adversus eum, qui obtulit, tanquam non recte obtulerit.

C A N. IX.

ⁱ Omnes fideles, qui ingrediuntur ut Scripturas audiunt, in precatione autem & sacra Communione non permanent, ut Ecclesiæ confusionem offerentes, segregari oportet.

Zonaras. Canon exigit omnes, dum sanctum celebrabatur Sacrificium, ad finem usq; in Oratione, sanctaq; Communione perseverare. Siquidem tunc temporis à Laicis exigebatur, ut frequenter communicarent. Synodi enim Sardicensis extat Canon, (Sc. 12.) & alter ejus quæ fuit in Trullo, & alius Antioch: Ut si quis per tres Dominicas præsens non communicarit, hic ab Ecclesiâ separetur. Propter quod & præsens Canon Excommunicat etiam non permanentes, ut ordinem turbantes; & secundus Antioch. Synodi Canon de hoc ipso loquitur.

A N N O T A T.

ANNOTAT.

i Omnes fideles. Balsamon conqueritur, Præsentis Canonis constitutionem esse acerbissimam. Segregat enim eos, qui in Ecclesiam conveniunt, & non ad finem usq; expectant, & communicant. Porro autem alii quoq; similiter decernunt, ut omnes sint parati, & digni communione, eosq; qui tribus dominicis non communicant, segregant. Et in responsis ad Marcum Alexandriæ Patriarcham nonnullos observat, hoc Canone fretos, asseruisse, eos omnes, qui Ecclesiam ingrediuntur, etiam invitos, cogendos esse divina assumere Sacramenta.

CAN. X.

Si quis cum^k excommunicato vel in domo unà precatus fuerit, is segregetur.

Balsam. Etiam si sit Episcopus vel Laicus: Cum excommunicato autem non prohibemur colloqui. Lege 9. Can. Syn. Carthag.

ANNOTAT.

^k *Excommunicato.* Excommunicationis poena delinquentibus infligenda, non est Christianis propria, sed etiam iis cum Gentibus & Judæis pariter communis. Ipsi enim Druides eos, qui suis statutis morem non gererent, ab aliorum commercio, tam sacro, quam profano arcebant; ut testatur Julius Cæsar in his verbis: *Si quis aut privatus, aut populus eorum decreto non stetit, sacrificiis interdicunt.* Hæc poena apud eos est gravissima, &c. Cæs. de Bello Gal. l. 6. c. 4. Judæis etiam tres Excommunicationis species in usu fuerunt. Prima, quâ quispiam ab aliorum consortio ad quatuor saltem cubitos, & triginta dies segregatus est. Secunda, quæ cum diris & horrendis maledictionibus inflicta est. Cum tali nec edere nec bibere licuit: Cui respicit Apostolus i Cor. 5. 11. *ut scitis unde oves vester.* Tertia est, quâ mulctatus à Reipublicæ pariter ac Ecclesiæ communione, sine spe unquam redeundi, separatus est. Cum Gentes autem & Judæi hanc auctoritatem exercuerint, multò minùs Ecclesiæ Christianæ deneganda est; præsertim cum ipse Fundator & caput Ecclesiæ in mandatis dederit, ut qui Ecclesiam audire neglexerit sit *ὡς τὸ πρὸς θεοῦ καὶ ὡς τὸ πρὸς ἐκκλησίᾳ*, Mat. 18. 17. Hoc est, Ecclesiâ ejiciatur, sive excommunicetur. *Bevereg.*

CAN. XI.

Si quis, cum sit Clericus, unà cum ¹ deposito Clerico oraverit, deponatur & ipse.

ANNOTAT.

1. *Deposito.* Ut Laici Scelerum convicti excommunicantur, sic Clerici delinquentes per Canones deponuntur; hoc est, a sacris ministeriis fungendis arcentur, & in Laicorum ordinem rediguntur. Hanc pœnam, Clericis inflictam, veteres hic Canones καθάρσιον, *Subversionem* vocant, & quibus infligitur καθάρσιον, *Subversos*. Vid. Con. Chal. Can. 2. Con. Trull. Can. 81. Syn. Antioch. Can. 3. Apostol. Can. 15. Et sic in primitivâ Ecclesiâ, qui semel depositus est, amplius celebrare non potuit, nec in Clerum rursus admitti; sed inter Laicos perpetuò recensitus fuit. Postea autem partialis quædam, aut temporalis introducta est depositio ad certum tantummodo tempus Clericis inflicta; quam tamen non depositionem propriè, sed suspensionem vocitari usu venit. Ut Binius in Conc. Aurelianensi 5. p. 515. Tom. 2. *Memorate persone ab honore vel officio suscepto juxta arbitrium sui Pontificis suspendantur.* Et ibidem, Can. 17, & 21. c. 19. *Anni spatia à Communione Ecclesiasticâ suspendantur.* Bevereg.

CAN. XII.

Si quis Clericus, vel Laicus segregatus, sive non recipiendus, discedens, in alterâ urbe receptus fuerit absque Literis commendatitiis, segregetur & qui excepit, & qui exceptus est.

Balsam. Alius est segregatus, alius non recipiendus. Qui enim segregatur, ab Ecclesiastica communione arcetur. Qui autem non recipiendus est, multis modis non admittitur. Quære II. & 13 Can. Con. Chal. & Antioch. Syn. Can. 6.

Zonar. Quidam in Clero postulant Ordinationem, (nempe Lectores vel Cantores) & qui sunt ipsos ordinaturi in eorum vitam inquirentes, & quaedam dubia comperientes, suspendunt ordinationem, donec ambigua de ipsis dissolvantur. Hi verò egrè ferentes, ad alios ad-eunt, ab illisq; recipiuntur. Hoc igitur præsens Canon interdicat, & quem Pontifex putavit ad ordinationem non admittendum ab alio non recipi sine commendatitiis Epistolis ejus Episcopi, a quo examinabatur. Hæ Epistolæ dantur Clericis, aut Laicis, commendantes ipsos ut pænis solutos, vel existentes fideles. Quære Can. 11. Con. Chal.

C A N. XIII.

Si verò fuerit excommunicatus aggravetur in eundem excommunicatio.

Zonar. Presens Canon de ordinato statuit & excommunicato, qui post excommunicationem agere ferens ad alium se confert Pontificem recipiturq; ab eo illius Excommunicationis ignaro. Canon igitur tales jubet Excommunicationem intendi.

Aristenus. Qui segregationem suam mentitur est minimè recipiendus.

Interpret. Si quis a proprio Episcopo segregatur, & proficiens ad alium Episcopum celat segregationem, et ab eo recipitur, aggravetur ei segregatio, tanquam mentienti & decipienti Ecclesiam Dei.

C A N. XIV.

Episcopo non liceat, suâ Parochiâ relictâ, ad aliam^m transilire, etiamsi a plu-
ribus cogatur, nisi sit aliqua causa rationi consentanea, quæ eum cogat hoc facere,
utpote

utpote cum possit ipse majus lucrum iis qui illic habitant pietatis verbo conferre; idq; non ex se, sed multorum Episcoporum iudicio & maximâ exhortatione.

Balsam. *Quæ in hoc Canone scripta sunt, de eo Episcopo scripta, qui extra limites suæ Regionis docuerit. Deprehenditur etiam ex hoc Canone, quod astuta Episcopi alicujus de Parochiâ in Parochiam transitio condemnatur. Translatio autem bonâ causâ & ad Pietatem stabi-
liendam permittitur.*

Zonar. *Varii Canones Synodici prohibent Episcopos à suis Ecclesiis in alias migrare. Præ-
sens vero Canon de Episcopo loquitur, qui dum cogit utilitas, Doctrinæ gratiâ proficiscitur in
aliâ Ecclesiâ. Et tunc, non suâ sponte, sed evocatum, vel potius Episcoporum multorum
iudicio communitum, Canon vult abire.*

ANNOTAT.

^m *Transilire.* An. Dom. 673. celebrata est Synodus Anglicana ad locum Herudford, sub
Theodoro Archiepiscopo Doroverniensi, qui librum Canonum protulit, ex quo decem capitula no-
taverat, quæ à Synodo suscepta sunt, quorum secundus, sic se habet, Nemo alterius Parochiam
invadat, Vide Constitutiones Anglicas.

C A N. XV.

Si quis Presbyter vel Diaconus, vel omnino ex Clericorum Catalogo, relictâ suâ
Parochiâ in aliam abscesserit, & cum penitus transierit, præter sui Episcopi senten-
tiam in aliâ Parochiâ maneat, eum non amplius celebrare jubemus, maxime si eum
adhortanti Episcopo ut rediret non paruit, in contumaciâ & insolentiâ perseverans:
Is autem ibi ut Laicus communicet.

Balsam. *Quare Can. 16. primæ Synodi, & Can. 5. quartæ. Quare nota, quod non
solum commendatitiis literis Clerico opus est volenti in aliâ Diocesi agere, & quæ sint Clerici
exercere; sed etiam dimissoriis literis Episcopi qui eum fecit Clericum. Nisi ejusmodi literas
ostendat, prohibetur ab operatione. Quare etiam 17 Can. Syn. 6.*

Zonar. *Sextus Canon Synodi Chalcedonensis statuit neminem debere absolute ordinari, sed
in Episcopatu vel in Ecclesiâ aliqua, vel in Monasterio. Qui sic ordinatus Ecclesiâ, cujus
electus fuerit Clericus, reliquerit, in aliâq; discesserit, prohibetur in hoc Canone à Ministerio;
maximè si vocatus non regreditur.*

C A N. XVI.

Sin autem Episcopus, apud quem sunt, nihili faciens decretam adversus eos à
munere cessationem, eos ut Clericos receperit, segregetur ut immodestiæ & inso-
lentiæ Magister.

C A N. XVII.

Qui post Sanctum Baptismumⁿ duobus conjugii fuerit implicitus, vel habuerit
Concubinam, non potest esse Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino
ex numero Sacerdotali.

Balsam. *Quæ ante Baptismum sunt admissa omnis generis peccata præsens Canon præter-
mittit. Novum enim opus sit solâ gratiâ Sancti Spiritus.*

Zonar. *Divinum lavacrum sancti Baptismatis omnes credimus sordes abluere ipsis Bapti-
satis illitas ante Baptismum, nullumq; peccatum, quod ante Baptismum fuerit ab aliquo patra-
tum, prohibet Baptisatum ad Sacerdotium promoveri. Quod si post Baptismum scortatus fue-
rit, aut nuptiis duplicibus adhæserit, indignus qualicunq; sacerdotio judicatur.*

ANNOTAT.

ⁿ *Duobus.* D. Paulus Episcopum unius Uxoris virum esse præcipit, 1 Tim. 3. 2. Item Pres-
byterum, Tit. 1. 6. & Diaconum. 1 Tim. 3. 12. Unde Origenes in Hom. in 17. Lucam p. 145.
L. D. Tom. 2. oper. Par. 1619. Nec Episcopus, nec Presbyter, nec Diaconus, nec Vidua
possunt esse digami. Bevereg.

C A N. XVIII.

Qui viduam accepit, vel ejectam, vel meretricem, vel servam, vel mimam, ceu
scenicam, non potest esse, Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ex
numero Sacerdotali.

Balsam. *Hic Canon vult non solum eum qui sacratus est, modestum esse & continentem,
sed etiam ejus conjugem; & ideo mulieres, quæ hic comprehenduntur, prohibuit cum sacra-
tis hominibus Matrimonio conjungi, utpote quod eas continenter vivere non credatur propter
earum sordes & improbitatem.*

Zonar. *Judeis etiam veteri lege prohibitum fuit. Ne sacerdotes ipsorum ducerent in Ma-
trimonium Meretrices, vel in bello captas mulieres, aut ancillas & cauponatrices, & victum
sibi querentes in Tabernâ meritoria, & separatas à viris.*

ANNOTAT.

Hic Canon lege Mosaicâ fundatur, quâ sacerdotibus præcipitur, nec viduam, nec dimissam,
profanam, nec meretricem, sed puram Virginem, Levit. 21. 13, 14. Vide etiam Ælfricines
ad Wulfinum Episcopum, Can. 7. & 9. Bevereg.

C A N. XIX.

Qui duas sorores duxit, vel consobrinam, non potest esse Clericus.

Balsam. Non solum qui ejusmodi quicquam fecerit, sed & qui aliud Matrimonium propter consanguinitatem prohibitum contraxit, non fiet Clericus, sed ei pœna potius imponetur. Quænam sunt autem pœnæ eorum qui cum consanguineis rem habent disces ex diversis Canonibus Magni Basilii.

C A N. XX.

Clericus fidejubens deponatur.

Balsam. Si pro lucrî causâ fidejusserit deponetur; sin autem pro aliquo paupere propter misericordiam, vel etiam aliam piam causam seipsum pro alio ingesserit non deponetur. Inventi enim sunt multi Clerici & Episcopi in quartâ universali Synodo, qui fidejussores & dederunt, & acceperunt, nec tamen ullus adeo læsus est.

A N N O T A T.

Interpretes consentiunt, quod Clericis hîc interdicitur, non alios pro se, sed se pro aliis, idq; turpis lucrî gratiâ fidejussores constituere.

C A N. XXI.

Eunuchus, si ex hominum quidem injuriâ factus sit, vel in Persecutione virilibus privatus sit, vel sic natus est, dignus est, & fiat Episcopus.

C A N. XXII.

Qui seipsum mutilavit, ne sit Clericus, est enim sui homicida, & Dei opificii hostis.

C A N. XXIII.

Si quis, cum sit Clericus, seipsum mutilaverit, deponatur; est enim sui homicida.

C A N. XXIV.

Laicus, qui seipsum mutilaverit, tribus annis segregetur; est enim suæ ipsius vitæ insidiator.

Balsam. Tria sunt Eunuchorum genera. Thlibiæ, qui ab infantiâ genitalibus partibus earent, ut quæ eis à parentibus expressæ, & inutiles factæ sunt. Spadones qui à natiuitate non habent Testiculos, & Castrati, qui ferro execti sunt. Ideo Thlibiæ & Spadones sine ullo præjudicio consecrabuntur, utpote qui sibi nullius mali auctores fuerunt. Castratio autem spontanea prohibet.

C A N. XXV.

Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, Fornicationis, vel Perjurii, vel furti convictus deponatur, & non segregetur. Dicit enim Scriptura, non vindicabis bis in id ipsum. Similiter reliqui quoq; Clerici.

Balsam. Canon non vult accipi de quovis quomodocunq; deposito, sed de iis solis qui deponuntur propter peccata in hoc Canone expressa.

Zonar. Qui lapsi fuerint in dicta crimina gradu suo deponantur, non tamen excommunicantur. Sunt alia tamen delicta, de quibus convicti simul & ordine morientur, & a consortio fidelium separantur; ut qui pecuniâ, vel Principis potestate Pontificatum sibi vendicant.

C A N. XXVI.

Ex iis qui non ductâ Uxore ad Clerum promoti sunt, jubemus, si velint uxorem ducere, Lectores & Cantores solos.

Aristenus. Non licet cuiquam post consecrationem nuptias inire, & in dignitate eâ manere. Solis verò Lectoribus & Cantoribus hoc permittitur.

A N N O T A T.

Hunc Canonem diu in Ecclesiâ observatum fuisse liquet ex concilii Chalced. Canone 14. In iis, viz. Provinciis obtinuit, à quorum Præfectis editus fuerat. Unde simul evinci potest, hosce Canones à Provincialibus Ecclesiæ primitivæ Synodis constitutos esse.

C A N. XXVII.

Episcopum, vel Presbyterum, vel Diaconum, qui verberat fideles, qui peccant, vel infideles, qui injuriam fecerunt, & per hoc perterrefacere vult, deponi jubemus. Dominus enim nos nequaquam hoc docuit; contra autem ipse verberatus non percussit, maledictis petitus non retulit, patiens non minatus est.

C A N. XXVIII.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, justè ob manifesta crimina, depositus, sibi aliquando creditum ministerium attingere audeat, ab Ecclesiâ omnino abscindatur.

Bals. Si habet Appellationis auxilium, & de eo, quod adversus eum statutum est, adhuc ambigitur, non condemnabitur si ministrat. Quære Antioch. Syn. Can. 4. 12. 15.

CAN. XXIX.

Si quis Episcopus per pecunias hanc dignitatem affecutus sit, vel Presbyter, vel Diaconus, deponatur, & qui eum ordinavit, & à communione etiã omnino abscondatur, ut Simon Magus à me Petro.

C A N. XXX.

Si quis Episcopus, secularibus Principibus usus, per eos Ecclesiam adeptus sit, deponatur & segregetur, & omnes, qui cum eo communicant.

Zon. In Can. 25. dictum est, non sumere pœnam bis propter unum delictum; in his autem ambobus Canonibus duplex adducitur pœna propter sceleris magnitudinem. Nihil enim pejus eo, qui divinam gratiam venalem facit, aut potestate Principis comparat, velut enim servum vendit Charisma sancti Spiritus. Igitur deponitur & excommunicatur uterque.

C A N. XXXI.

Si quis Presbyter, contempto proprio Episcopo, seorsim collectas egerit, & alterum altare fixerit, Episcopo suo in Religione ac Justitia nulla in re à se condemnato, deponatur ut ambitiosus, est enim Tyrannus. Similiter etiã & reliqui Clerici, & quotquot ei accesserunt. Laici autem segregentur. Hac autem post unam alteramq; ac tertiam admonitionem fiant.

C A N. XXXII.

Si quis Presbyter, vel Diaconus ab Episcopo sit segregatus, non liceat alii eum suscipere, quàm qui ipsum segregavit; nisi forte mortuus sit Episcopus, qui eum segregaverat.

Aristen. Segregatus à proprio Episcopo Presbyter vel Diaconus, vivente Episcopo qui eum segregavit, non debet ab alio recipi.

C A N. XXXIII.

Nullus externorum Episcoporum, vel Presbyterorum, vel Diaconorum, sine Commendatitiis recipiatur literis, his verò allatis examinetur: Et si fuerint pracones Pietatis, recipiantur. Sin autem minus, iis quæ sint necessaria illis adhibitis, ad communionem eos ne admittatis. Multa enim per surreptionem fiunt.

Bals. Licet inter examinandum rectè de fide sentiant, & literas commendatitias habeant, tamen si literas dimissorias non habent, recusari debent, non in communione participandâ, sed in administrando; nam in eternâ Ecclesiâ non prohibentur versari.

Vide Canonem sextum Concilii Herudfordia.

C A N. XXXIV.

Episcopos uniuscujusq; gentis nosse eum oportet, qui est in eis Primus, & existumare eum ut Caput; & nihil facere quod sit magni momenti præter illius sententiam: Illa autem sola facere unumquemq; quæ ad suam Parochiam pertinent, & Pagos qui ei subsunt: Sed nec ille absq; omnium sententiâ aliquid agat. Sic enim erit concordia, & Deus glorificabitur per Dominum Jesum Christum, & Pater per Dominum in Spiritu Sancto.

Balsam. Quod ad illa, quæ magni momenti, attinet, præsens Canon sic vult; quoniam multæ Civitates propter Gentium incurfiones absq; Episcopis manebant, æconomica ratione aliis Episcopis attribuuntur. Non posse autem Primum quidquam facere sine sententiâ Episcoporum suorum, ne dixeris intelligenda de omnibus, quæ ab illo facienda sunt, sed de iis tantum, quæ sunt magni momenti Si enim hoc dixeris, ille, qui ordinat, ei, qui ordinatur, suberit; quod absurdum est.

Zonar. Interpretatur res magni momenti tales quales ad statum communem Ecclesiæ respiciunt, cujusmodi sunt Dogmaticæ Quæstiones, super erratis communibus dispositiones, Pontificum Constitutiones, & ejusmodi.

A N N O T A T.

Insignis est hic Canon ad evincendum Archiepiscoporum, Metropolitanorum, & Patriarcharum Antiquitatem, & primitivarum Ecclesiarum in Provincias distributionem.

C A N. XXXV.

Episcopus ne audeat extra suos fines facere ordinationes in urbibus & pagis sibi non subjectis. Sin autem hoc fecisse convictus fuerit, præter eorum sententiam qui tenent urbes illas vel pagos, deponatur & ipse, & ii quos ordinavit.

Bals. Lege Can. 13 & 22. Antioch. Synodi, & Can. 2. secundæ Synodi. Quære etiã Can. Apost. 16.

Zonar. Hic Canon positus est ad unionis ordinisq; boni in Ecclesiâ conservationem.

C A N. XXXVI.

Si quis ordinatus Episcopus non suscipiat Ministerium, & curam Populi sibi commissam, sit segregatus donec eam suscepit: Similiter, & Presbyter, & Diaconus. Sin autem profectus non susceptus fuerit, non suâ quidem voluntate, sed propter Populi improbitatem, ipse maneat Episcopus; Clerus autem Civitatis segregetur, quod ejusmodi insolentis Populi correctores non fuerint.

Bals.

Bals. Nota quomodo Clerus punitur, qui quamvis non sit auctor mali, tamen quod insolentem Populum non erudit. Lege Ancyr. Syn. Can. 18. Antioch. Syn. Can. 17. & 18. Epistolam Sancti Cyrilli ad Dominum. Prima & Secunda Syn. quæ habita est in Templo Sanctorum Apostolorum Can. 16. Septimæ Synodi Can. 2. & Con. 1. Chalcedon. Can. 29.

C A N. XXXVII.

Bis in anno fiat Episcoporum Synodus & inter se examinent Decreta Religionis, & incidentes Controversias dirimant: Semel quidem quartâ Hebdomade Pentecostes; iterum autem Hyperberetæi duodecimo.

Bals. Hyperberetæus Mensis est October apud Macedones & Asiæ Populos.

Aristenus. Hic Canon nunc contrahitur. Octavus enim Canon sextæ Syn. & sextus Syn. Nic. secundæ semel in anno Synodos Episcoporum in quâque Provinciâ fieri præcipiunt inter Pascha & Mensen Octobrem.

C A N. XXXVIII.

Omnium rerum Ecclesiasticarum Episcopus curam gerat, & eas administret tanquam Deo intuente. Ne liceat autem ex eis aliquid sibi vendicare, vel propriis cognatis, quæ Dei sunt largiri. Si autem sint Pauperes, ut Pauperibus suppeditet, sed non eorum prætextu vendat quæ sunt Ecclesiæ.

Zonar. Ab Episcopis super Ecclesiasticarum rerum administratione rationes exigere non debere, Canon determinat. Absurdum enim est iis pecuniarum dispensationem non credere, quibus animarum cura credita est. Cæterum propter hanc ipsis concessam potestatem subdit illud, non posse quid eorum, quæ sunt Ecclesiæ, proprium sibi vendicare. Nam quæ Deo seposita sunt, non oportet alienare; sed ex redditibus distributiones facere.

C A N. XXXIX.

Presbyteri & Diaconi sine sententiâ Episcopi nihil perficiant. Ipse enim est cujus fidei Populus Domini creditus est, & à quo pro animabus eorum ratio exigitur.

Balsam. Canon vult non licere iis aliquid facere quod ad Episcopum pertineat absq; ejus sententiâ, sicut locare immobilia Ecclesiæ, redditus ejus importare, pœnas imponere, & alia ejusmodi. Administratio enim rerum Episcopaliū, & animæ populi ei creditæ sunt. Lege Nic. Syn. secundæ Can. 12.

C A N. XL.

Manifesta sint Episcopi res propriæ (si quidem res habeat proprias) & manifestæ res Dominicæ. Ut sit in potestate morientis Episcopi propria, quibus vult, & ut vult, relinquere, & non rerum Ecclesiasticarum occasione res Episcopi intercidant, qui nonnunquam uxorem habet & liberos, vel cognatos, vel famulos. Est enim iustum apud Deum & homines, ut nec Ecclesia damnum aliquod accipiat propter rerum Episcopi ignorationem; nec Episcopus vel ejus Cognati Ecclesiæ occasione proscribantur, vel in negotia litesq; incidant qui ad eum attinent, & ejus mortem maledictis prosequantur.

C A N. XLI.

Jubemus Episcopum rerum Ecclesiæ potestatem habere. Si enim pretiosa hominum animæ ei sunt credendæ, multo magis sunt committendæ pecuniæ, ut in ejus sit facultate omnia administrare, & iis qui egent per Presbyteros & Diaconos subministrare cum Dei timore & omni Religione; etiam (si sit opus) in necessarium suum usum accipere, & fratrum, qui hospitio excipiuntur, ita ut ipse nullo modo egeat. Lex enim Dei statuit, ut qui Altari assident ex Altari alantur.

Zon. & Bals. Dispensatio inter Pauperes jubetur fieri per Presbyteros & Diaconos, ut Episcopus se servet ab omni suspitione immunem. Videas etiam in hoc Canone, quod Episcopus oportet esse hospitalem, quemadmodum Timotheo & Tito scribens Apostolus constituit. Eadem præcipit 24 Can. Antioch. Synodi & Magnus Cyrillus ad Dominum.

C A N. XLII.

Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus aleis & ebrietatibus vacans, vel desistat, vel deponatur.

C A N. XLIII.

Hypodiaconus, vel Lector, vel Cantor, similia faciens, vel desistat, vel segregetur. Itidem & Laici.

Bals. Aliter puniuntur Episcopi, Presbyteri & Diaconi; aliter Hypodiaconi, Lectores, & Cantores.

Zon. Ad ebrietatem bibere vinum scriptura prohibet; rursusq; Non inebriari vino, in quo est Luxuria: Sed nec aliquis Clericus tabernæ cauponariæ præesse permittitur, secundum nonum Canonem Synodi in Trullo.

C A N. XLIV.

Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus usuras excipiens à debitoribus, vel deficiat, vel deponatur.

Lege Can. 5. Syn. Carthag. Can. 17. Syn. Primæ, & 10 Syn. in Trullo.

C A N. XLV.

Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, qui cum Hæreticis solum comprecatus est, segregatur. Sin autem eis tanquam Clericis, aliquid operari permiserit, deponatur.

Bals. Cum segregato comprecantes segregentur; sed Episcopum, & reliquos una cum Hæreticis in Templo orare, hi deponentur, ut ait subsequens Canon.

A N N O T A T.

^k Hæreticis. Eousq; Hæreticos primitivi vitarunt Christiani, ut iis ad istos, vel accedere esset omnino prohibitum.

C A N. XLVI.

Episcopum, vel Presbyterum, qui Hæreticorum Baptisma, vel Sacrificium admitterit, deponi iubemus. Quæ est enim Conventio Christi cum Belial, vel quæ pars est fideli cum infideli?

C A N. XLVII.

Episcopus, vel Presbyter eum qui verè habet Baptisma si de integro ¹ baptizaverit, vel si eum, qui ab impiis pollutus est, non baptizaverit, deponatur, ut qui irideat Crucem Domini & mortem, & non decernat Sacerdotes à falsis Sacerdotibus.

Balsam. Qui semel in nomine Patris, Filii & Spiritus sancti baptizatur, non rebaptizabitur; sed qui ab Hæreticis baptizantur, rebaptizandi sunt, aliter Episcopus, vel Presbyter, qui admittit eos ad communionem, deponetur.

A N N O T A T.

¹ Baptizaverit. Hoc loco observatu dignissima sunt D. Capriani verba; Apud nos, inquit, non nova aut repentina res est, ut Baptizandos censeamus eos, qui ab Hæreticis ad Ecclesiam veniunt, &c. Cyprian. ad Jubaian. de Hæreticis baptizandis. Bevereg.

C A N. XLVIII.

Si quis Laicus suâ ejectâ Uxore, vel aliam acceperit, vel ab alia solutam, segregetur.

Bals. Qui suam Uxorem præter rationem ejicit, aliam non potest accipere; potius autem segregabitur; etiam qui liberam non accepit, sed solutam (est autem soluta, quæ non ex lege à suo marito est separata) etsi ut adulter condemnatur, convenienter ei quod dixit Dominus; Et qui solutam duxerit mæchatur, segregatur. Quare apud Canones adulteri & fornicatoris pena est segregatio, sicut nonnulli dicunt, sed mihi non videtur. Lege etiam Canones Sancti Basilii, qui inter Adulterum & Fornicatorem differentiam introducunt. Scias autem, quod vir quidem, si adhuc constante matrimonio, libera cum aliquâ muliere liberâ rem habeat, Fornicationem, non Adulterium committit: Non ita autem est, si cum eâ quæ viro conjuncta est; tunc enim ut Adulter punitur. Mulier autem, si cum alio quocumq; constante Matrimonio, coeat, ut Adultera punitur.

C A N. XLIX.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, ex Domini Ordinatione non baptizaverit in Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, sed in Tres Principii expertes, vel Tres Filios, vel Tres Paracletos, deponatur.

Bals. Erant quidam Hæretici, qui hæc Blasphemè dicebant, & sic baptizabant.

C A N. L.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, non tria unius Mysterii ^m Baptismata perfecit, sed unum Baptisma, quod datur in mortem Domini, deponatur. Non enim dixit Dominus, in mortem meam Baptizate, sed euntes docete omnes gentes, Baptizantes ipsos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

Aristen. Domino mandante Baptizare in nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti, si quis Episcopus aut Presbyter contrarium faciet Dominico mandato & unâ immersione baptizabit, quia Baptisma Domini indicat mortem, deponetur.

A N N O T A T.

^m Baptismata. Trinam in Baptismo peragendo immersionem antiquitus usitatam fuisse, locupletes habemus Testes. Tertullianus inquit, Nec semel sed ter ad singula nomina in singulas Personas tingimur. Adv. Prax. c. 26. Item Athanasius, τὸ γὰρ καταδύσαι τὸ παιδίον ἐν τῇ κοίμῃ τριτὸν, ὡς ἀπολύει, τὸ τοῦ δαίμονος τὸν βασανισμὸν, καὶ τὴν τριπλοῦν ἀνάστασιν τοῦ χριστοῦ. Athan. quæst. 94. de Parabolis Evang. Etiam Cyrillus Hierosolymitanus, καὶ καταδύει τριτὸν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ πάλιν ἀνέδεται, &c. Bevereg.

C A N. LI.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino, ex sacerdotali numero, à nuptiis, carnibus & vino abstinet, non propter exercitationem, sed prop-

ter abominationem, oblitus quod omnia bona, et quod Masculinum et Foeminum fecit Dominus hominem: Sed Blasphemans calumniatur opificium, vel corrigatur, vel deponatur, et ex Ecclesia ejiciatur. Similiter et Laicus.

A N N O T A T.

Anno circiter 1099. Alexio Comneno imperante orta est Bogomiliorum hæresis, cujus convicti sunt & condemnati Leontius Balbissæ, & Clemens Sofandrorum Monachus, in Synodo, sub Michaele Patriarchâ habitâ. Primarius hujus Hæreseos præco fuit Basilus quidam medicus, qui propterea in Theatro exustus est. *Bevereg.*

C A N. LII.

Si quis Eviscopus, vel Presbyter, vel Diaconus eum, qui à peccatis convertitur, non recipit, sed ejicit, deponatur; quoniam Christum molestiâ afficit, qui dixit, Gaudium est in Cælo propter unum peccatorem pœnitentiam agentem.

C A N. LIII.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus in festis diebus Carnem et Vinum non sumit; abhorrens, et non propter exercitationem, deponatur, ut qui habeat inustam Conscientiam propriam, et sit multis offensionis causa.

C A N. LIV.

Si quis Clericus in Cauponâ comedens deprehensus fuerit, segregetur, præterquam si in publicum diversorium in viâ propter necessitatem diverterit.

Bals. Sancti Apostoli vellent Clericos vitam agere ab omni reprehensione alienam, et ut non solum ab omni turpi mercaturâ abstineant, sed etiam ne in cauponam ingrediantur cibi potusve sumendi causâ, nisi propter necessitatem in viâ.

C A N. LV.

Si quis Clericus Episcopum contumeliâ affecerit, deponatur: Principi enim populi tui non maledices.

C A N. LVI.

Si quis Presbyterum, vel Diaconum injuriâ affecerit, segregetur.

Bals. Hi duo Canones decernunt inter pœnam Clerici contumeliâ afficientis Episcopum, & afficientis Presbyterum, vel Diaconum. Prior deponitur, alter segregatur.

C A N. LVII.

Si quis Clericus claudum, vel surdum, vel cœcum, vel eum, cui vitiosus est incessus, irriserit, segregetur; similiter et Laicus.

C A N. LVIII.

Episcopus, vel Presbyter, qui Cleri vel Populi curam non gerit, et eos pietatem non docet, segregetur; et si in negligentia et socordia perseveret, deponatur.

Zonar. Decimus nonus Canon Syn. in Trullo ait Præsules oportet omni die, maxime dominicis, omnem Clerum & populum docere.

C A N. LIX.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, cum sit aliquis ex Clericis egenus, ea quæ sint necessaria ei non suppeditat, segregetur. Sin autem perseverat, deponatur, ut qui Fratrem suum interfecerit.

Bals. Didicimus quod Episcopus debet post necessariam suam impensam, Ecclesiæq; & Clericorum consuetam dispensationem, quæ supersunt ex redditibus Ecclesiæ dare Pauperibus; appellantur enim bona Pauperum. Nunc autem decernit Canon, ut curam gerant suppeditare Pauperibus Clericis quæ sint necessaria, & eos qui non ita faciunt segregat; perseverantes autem deponit, utpote qui causæ mortis Fratrum sunt.

C A N. LX.

Si quis falso inscriptos impiorum libros tanquam sanctos in Ecclesia publicat, ad Populi & Cleri perniciem, deponatur.

Bals. Hæreticus Pamphylus aurea Theologica dicta nugæ Hæreticas à Chrysomalli appellavit, & ita simpliciores decepit; decernit adeo Canon tale facientem Sacerdotem deponendum. Quære ultimum Can. Apost. & 53 Can. Syn. in Trullo, & scies quinam Libri Legendi sunt ab Orthodoxis. Sanctus Amphilochius, Sanctus Athanasius, & Carthag. Syn. idem docent.

A N N O T A T.

Bals. à Chrysomalli. Johanne Comneno Alexii successore Imperante, Constantius Chrysomallus scripta quædam Hæresibus scærentia edebat, quorum tria exemplaria à Synodo sub Leone Constantinopolitano tunc temporis coactâ completa sunt; unum apud Petrum Monachum, S. Athogenis Monasterii Præsidentem, alterum apud Gregorium Pamphylum, & tertium apud quosdam Monachos in Nicholai Monasterio. Gregorius iste Pamphylus non tantum Hæresi seductus est, sed & ut alios seduceret, Aurea Theologica dicta nugæ Hæreticas appellabat. Contra quæ scripta & eorum assertores prædicta Synodus decretum Synodale edebat. *Bevereg.*

C A N. LXI.

Si adversus fidelem aliqua accusatio intendatur, vel Fornicationis, vel Adulterii, vel alicujus alius prohibita actionis, et convictus fuerit, ad Clerum ne provehatur.

Bals. Notat Canon, non accusatus, sed convictus non ordinabitur.

C A N. LXII.

Si quis Clericus propter metum humanum Judæi, vel Græci, vel Hæretici, negaverit; si quidem nomen Christi, ejiciatur: Si autem nomen Clerici, deponatur. Pœnitentiam autem agens, ut Laicus recipiatur.

Bals. Qui propter metum nomen Christi negat, ex pulchro Ecclesiæ corpore abscindetur; si autem Clericatum negaverit, deponetur, & tanquam Laicus post pœnitentiam admittetur: nam non possunt ad Clerici habitum redire, nec Monachos fieri Lectores, qui sacras vestes semel projicerent, & alterum Characterem acceperunt.

C A N. LXIII.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ex sacerdotali Catalogo comederit carnes in sanguine suæ animæ, vel quod à feris captum, vel morticinum, deponatur: Hoc enim Lex prohibet. Si autem sit Laicus, segregetur.

A N N O T A T.

Ut veteri lege Judæis, sic et ab ipsis Apostolis Judæorum infirmitati tunc temporis consulentibus, Act. Apost. 15. Gentilibus conversis præcipitur, ut ab immolatis, suffocatis, et sanguine abstinerent. Quod Apostolorum Decretum hoc Canone renovatum videtur, adjuncta insuper certâ transgressionis pœnâ, Clericis quidem depositio, Laicis Excommunicatio: Et Ecclesia Primitiva, tam Occidentalis, quam Orientalis, hoc inviolatum diu observabant. Bevereg.

C A N. LXIV.

Si quis Clericus aut Laicus in Synagogam Judæorum vel Hæreticorum introierit ad orandum, & deponatur & segregetur.

A N N O T A T.

Deponatur & segregetur. Zonar. Alii dicunt Canonem hunc partire pœnas inter Clericos & Laicos; depositionem contra Clericos, Excommunicationem contra Laicos. Bevereg.

C A N. LXV.

Si quis Clericus in jurgio quempiam pulsaverit, & uno ictu interemerit, ob impotentis animi sui effœnationem, deponatur: Laicus verò si fuerit, segregetur.

C A N. LXVI.

Si quis Clericus deprehendatur die dominico p̄ jejunans, aut q̄ Sabbato, præter unum solum, deponatur. Si verò Laicus, segregetur.

Bals. Sabbato non jejunamus, ne Judæos imitari videamur: Diem enim dominicum celebramus propter Domini & Servatoris nostri Jesu Christi, quæ est in universo Mundo, lætitiâ & resurrectionem. Illud enim (sc. Sabbatum) est commemoratio opificii Mundi; hæc autem Resurrectionis vel potius Reformationis. Quere Can. Apost. 51. 53. Can. 20. Syn. Nic.

A N N O T A T.

p̄ Jejunans. Veteres à jejniis Die Dominico peragendis religiosè admodum abstinere. Bev.

q̄ Sabbato. Hoc propter Marcionistarum aliorumq; tunc temporis exortas Hæreses institutum videtur, utpote qui Sabbato jejunium propterea sanxerant, ne Deo à Judæis culto, qui eo die requievit, honorem exhibere, vel Riibus illius uti viderentur. Hinc Ecclesia Orientalis à jejniis Sabbato, nisi magno, celebrandis perpetuò abhorruit. Post extinctam autem prædictorum hæresin, Sabbatum etiâ jejniis ab Occidentalibus præsertim Ecclesiis, dedicatum est. Bevereg.

Nota, quod Balsamon & Zonaras excipiunt eos sanctos Patres, die Dominico et Sabbato jejunantes, quia in his diebus propter exercitationem jejunare solebant. Multi enim hoc fecisse comperti sunt.

C A N. LXVII.

Si quis Virginem non desponsam vi allatâ habet, segregetur; ei autem aliam accipere non liceat; sed eam retinere, quam elegit, etiamsi pauper sit.

Arist. Octava Constitutio in 78. capite 37. tit. 60. lib. Basilicorum posita statuit tali natusum esse amputandum, & tertiam partem substantiæ ejus dandam puellæ ab ipso violatæ.

C A N. LXVIII.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus secundam ordinationem ab aliquo susceperit, deponatur & ipse, & qui ordinavit, nisi utiq; constiterit, quod ab Hæreticis ordinationem habeat. Qui enim ab iis baptizati, vel ordinati fuerint, ut Fideles vel Clerici sint, fieri non potest.

Bals. Is, qui bis quovis modo ordinatus unum et eundem gradum sacerdotalem suscepit, deponitur, nec ipse tantum, sed & qui sciens ipsum ordinavit.

Zonar. Variè intelligatur duplex Ordinatio. Aut enim tanquam despiciens eum, qui prius ordinavit, Ordinationem secundam quærit; aut etiam tanquam se putans majorem Spiritûs gratiam suscepturum per eum, qui secundò ordinaverit: Vel quia fortassis à Sacerdotio defecerit,

cerit, iterum velut de integro ordinatur. Vel etiam ob alias causas. Nec Baptisma Hereticorum potest quempiam facere Christianum; nec Ordinatio eorum efficere potest Clericum. Ab Hereticis igitur ordinatos rursus ordinari sine periculo est.

ANNOTAT.

* Secundam Ordinationem. Hic Canon ita intelligendus est, ut is denuo ad eundem ordinem consecrari non debet, qui ab aliquo consecratus est, qui jus consecrandi habuisse certum est; qui autem ab illo consecratur, quem non constat jus consecrandi habuisse, iterum consecrandus est. Bevereg.

CAN. LXIX.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel Lector, vel Cantor, sanctam Paschæ Quadragesimam non jejundet, vel quartam diem, vel Parasceven præterquam si propter imbecilitatem corporalem impediatur, deponatur. Si sit autem Laicus deponatur.

Zonar. Canon requirit, ut fideles agant jejunium tempore Quadragesimali, & Quarto die uniuscujusq; cæterarum hebdomadarum, atq; Parasceve. Nam jejunium introductum est ad humiliationem carnis, si verò caro morbo laborat, humiliatio non est necessaria.

ANNOTAT.

* Quadragesimam. Quam antiqua sit jejunii quadragesimalis observatio, et quam religiosè à proximis post ipsos Apostolos Christianis, ex hoc Canone contra Schismaticos palam fiat.

CAN. LXX.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ex Clericorum Catalogo jejunat cum Judæis, vel cum ipsis dies Festos agit, vel ab ipsis Festi xenia accipit (ut verbi gratiâ, azyma, aut quid tale) deponatur. Si verò sit Laicus, segregetur.

Zonar. Tametsi non sentiat ut Judæi sentiant, multis tamen occasionem scandali præbet, ac in seipsum suspicionem, quasi Judaicos habeat in honore ritus; ad quos Deus per Prophetam prius etiam quam Christum trucidassent invenitur dixisse, Jejunium, & Ferias & Festivitates vestras odit anima mea. Quære Can. 29. Syn. Laod. Can. 60. Carthag. prohibet festa agere convivariq; cum Gentilibus.

ANNOTAT.

Ex præsentem Canone haud dubiè indigitatur, ut causa Episcopi accusati à Synodo solâ judicaretur. Bevereg.

CAN. LXXI.

Si quis Christianus oleum deferat in Templum Gentium, vel in Synagogam Judæorum, in eorum Festis, vel lucernam accendit, segregetur.

Bals. Ex hoc Canone levius castigatur talis, ex aliis autem graviter punitur.

CAN. LXXII.

Si quis Clericus, vel Laicus à sancta Ecclesia ceram vel oleum auferat, segregetur.

Bals. Auferre in hoc Canone non de furto intelligitur (qui enim ceram aut oleum furatur, ut sacrilegus punitur) sed hic puniri dicas eum, qui quovis modo auferat, & quod Deo dicatum est, commune faciat, sive imperii Dominium in Templo habeat, sive ejus sit minister.

Arist. Excommunicatur qui ceram aut oleum Ecclesiæ aufert, illudq; cum quintuplo persolvat.

CAN. LXXIII.

Vas aureum, vel argenteum, vel velum sanctificatum nemo amplius in suum usum convertat; hoc enim præter jus & contra leges. Si quis autem deprehensus fuerit, multetur segregatione.

CAN. LXXIV.

Episcopum à viris fide dignis ob aliquid accusatum, ipsam ab Episcopis vocari necesse est; & si ipse quidem stiterit, & confessus, vel convictus sit, statuatur poena. Si autem vocatus non paruerit, secundo etiam vocetur, & tertio, duobus ad eum rursus missis Episcopis. Si autem vel sic aspernans & contumax se non stiterit, Synodus ea, quæ videntur, adversus eum pronuntiet, ne lucrifacere videatur, dum judicium subterfugit.

Bals. Can. præsens prohibet Episcopum absentem condemnari, sed præsentem canonicè multari, & etiam absentem per contumaciam.

CAN. LXXV.

In testimonium adversus Episcopum Hæreticus non admittatur, sed nec unus solus fidelis. In ore enim duorum, vel trium stabit omne verbum.

Arist. Hæreticus non accusat Episcopum nec unus fidelis.

Hic Canon sine distinctione non intelligitur. Testimonium unius fidelis contra quempiam non admittitur; accusatio autem per unum fit, & per plures.

C A N. LXXVI.

Quod non oportet Episcopum Fratri vel Filio, vel alii cognato gratificantem ad Episcopatus dignitatem quem vult eligere. Episcopatus enim hæredes facere non est iustum, nec ea, quæ Dei sunt, humano affectu largire. Non enim licet Ecclesiam Dei in Hæredes conferre. Si quis autem hoc fecerit, irrita quidem electio maneat, ipse autem segregatione multetur.

Bals. Præsens quidem Canon statuit non licere Episcopo cognatum loco suo in Episcopatu constituere, nec Spiritus gratiam, ut humanam aliquam hæreditatem transmittere. Irritam autem facit huiusmodi electionem, & segregat Episcopum. Quin etiam dicas nec ad cognatum, nec ad alienum transmittere Episcopatum potest Episcopus, nam Episcopos à Synodis fieri decretum est. Lege Carthag. Syn. Can. 32. Antioch. Syn. Can. 23. dicentes non licere Episcopo, etiamsi moriatur, alium successorem suum Episcopum constituere.

C A N. LXXVII.

Si quis vel oculo orbatus, vel femore oblatus, Episcopatu autem dignus sit, fiat. Non enim Corporis damnum eum polluit, sed animæ inquinatio.

C A N. LXXVIII.

Qui autem est surdus & cæcus, ne sit Episcopus, non ut pollutus, sed ne Ecclesiastica impediatur.

C A N. LXXIX.

Si quis Dæmonem habeat, ne fiat Clericus, sed neq; cum fidelibus precetur. Purgatus autem recipiatur, & si sit dignus, fiat.

C A N. LXXX.

Eum, qui ex vitâ gentili accesserit, & baptizatus fuerit, vel ex improbâ vivendi ratione, non est æquum protinus Episcopum fieri. Iniquum est enim, ut qui sui nondum experientiam ostenderit, sit aliorum Magister, nisi forte hoc divinâ gratiâ fiat.

Bals. Ex Can. 10. Syn. Sard. & Can. 17. Syn. habitæ in æde sanctorum Apostolorum patet, quod fidelis Laicus non illico ad Episcopalem dignitatem provehebatur, nisi per præstituta tempora alios adimpleverat gradus, multò magis nec ad Episcopatum provebatur recens illuminatus. Jam verò magnus Paulus non juvenem prohibet fieri Episcopum, sed recens plantatum, quem vocat νεοφυτον. Illud autem nisi hoc forte divinâ gratiâ fiat, de Revelatione dici intellige. Apostolo enim Ananiæ revelatum est de magno Paulo, eum esse vas Electionis.

C A N. LXXXI.

Diximus non oportere Episcopum vel Presbyterum seipsum ad publicas administrationes demittere, sed in Ecclesiasticis negotiis versari. Vel ergo ita non facere persuadeatur, vel deponatur. Nemo enim duobus potest Dominis servire, secundum Domini præceptum.

Bals. Sextus Canon Apostolicus indistinctè jubet sacris initiatos deponi, qui mundanas in se suscipiunt curas. Præsens autem Canon paulò clementius in eos animadvertit.

C A N. LXXXII.

Servos in Clerum provehi sine veniâ Dominorum non permittimus ad possessorum molestiam. Domorum enim eversionem efficit. Si quando autem etiam dignus servus visus sit, qui ad gradum eligatur, qualis noster Onesimus visus est, & Domini concesserint, & liberaverint, & ædibus emiserint, fiat.

C A N. LXXXIII.

Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus exercitui vacans, & utraq; obtinere volens, Romanum scilicet Magistratum, & Sacerdotalem administrationem, deponatur. Quæ enim Cæsaris, sunt Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo.

Bals. Diversi Canones Apostolici prohibuerunt Sacris initiatos publica negotia administrare. Præsens autem Canon jubet eos deponi qui exercitui vacant, vel huiusmodi militares commectus administrant, & militaris expeditionis curam habent. Talis enim hæc militia existimanda est, & non ea, quæ sit armis: Illa enim omnino prohibita est.

C A N. LXXXIV.

Quisquis Regem, vel Principem præter ius contumeliâ affecerit, poenas luat: Et si sit quidem Clericus, deponatur: Si verò Laicus, segregetur.

C A N. LXXXV.

Sint nobis omnibus Clericis & Laicis libri venerandi & sancti veteris quidem Testa-

Testamenti, Mosis quinque, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium. Jesu Filii Nave unus. Judicum unus. Ruth unus. Regnorum quatuor. Paralipomenon, id est, derelictorum Libri dierum duo. Esdræ duo. Esther unus. Maccabæorum tres. Job unus. Psalterii unus. Solomonis tres. Proverbia. Ecclesiastices. Cantica Canticorum. Prophetarum 12. Isaia unus. Jeremia unus. Jezechielis unus. Danielis unus. ^t Extrinsicus autem à vobis intelligatur, debere vestros adolescentes discere sapientiam eruditissimi Sirach. Nostra autem, id est, Novi Testamenti, Evangelia quatuor, Matthæi, Marci, Lucæ, Johannis. Pauli autem Epistolæ quatuordecim, Petri Epistolæ duæ, & Johannis tres. Jacobi una. Clementis Epistolæ duæ, & Constitutiones vobis Episcopis per ^u me Clementem editæ in octo Libris, quæ non sunt omnibus divulgandæ, propter ea quæ sunt in eis mystica: Et Actus Nostri Apostolorum.

Arist. *Secundus Canon sextæ Synodi in Trullo factæ, omnino rejicit istas Constitutiones Clementis, quia spuria quedam, & à pietate aliena in iis à sectariis & Hæreticis adduntur.*

ANNOTAT.

^t *Extrinsicus.* Ex hisce verbis aperte colligatur Librum sapientiæ Sirach, ut hîc vocatur, extra Canonem esse, & tamen dignum reputari qui ab adolescentibus legatur. *Bevereg.*

^u *Me Clementem.* Cùm hæc constans ac perperua sit in omnibus Mss. conijcere tamen liceat, eundem fuisse, qui Canones hosce, ac qui Constitutiones Apostolicas collegit, & quidem eum Clementem nuncupatum fuisse; quæm tamen alium esse ab Episcopo Romano, qui ad Corinthios scripsit, exinde liquet, quod verbis proximè antecedentibus, ubi Clementis Epistolæ commemorantur, non dicitur, *per me Clementem*, sed in genere, sine adjecto pronomine. Si idem enim fuisset Clemens, qui Constitutiones Apostolicas composuit, ac qui Epistolas, his proculdubio, non minùs quàm illis pronomen istud *me* adjectum fuisset. *Bevereg.*

CANONES

Nicena primæ sanctæ OEcumenicæ Synodi.

SANCTA hæc & œcumenica Synodus habita fuit Imperante Constantino Magno, decimo Anno Imperii, coactis Niceæ, quæ est in Bithyniâ, 318. sanctis Patribus adversus Arium Presbyterum Alexandrinæ Ecclesiæ, qui blasphemabat adversus Filium Dei, dicens eum non esse Deo & Patri consubstantialem, sed Creaturam, & quod erat quando non erat; quem deposuit hæc sancta Synodus, & unâ cum ei consentientibus anathemate percussit. Decrevit autem esse Filium Patri consubstantialem. Hæc Synodus dicitur Prima OEcumenica; sed ante eam Synodi diversæ locales fuerunt; scilicet Antiochena adversus Paulum Samosatenum congregatæ sub Ameliano Imperatore; Ancyrana, & Neocæsariana.

ANNOTAT.

OEcumenicarum prima omnium post Apostolicas celebratissima Synodus Niceæ habita fuit; & nihil est quod hujusmodi Urbis memoriam ad Immortalitatem magis consecravit, quàm celeberrimus illè omnium piissimorum Ecclesiæ Christianæ Præfulum in ea conventus, qui fuit A. D. 325. & 19 die Junii. *Bever.*

CAN. I.

Si quis in ^a morbo à medicis excisus, vel à Barbaris exectus est, is in Clero maneat. Si quis autem, cum esset sanus, seipsum execut, eum in Clero recensitum cessare convenit, & deinceps nullum talem oportet promoveri. Quemadmodum autem hoc manifestum est, quod de iis, qui de industriâ noc agunt, & seipso audent excindere, dictum est: Ita si aliqui à Barbaris vel Dominis castrati sint, inveniuntur autem & ii alioqui digni, tales in Clerum admittit Canon.

Bals. *Lege Apost. Cap. 21, 22, 23, &c. Lege etiam Can. 8. Syn. in Templo sanctorum Apostolorum habitæ.*

ANNOTAT.

ANNOTAT.

^a Morbo. Nihil hoc Canone continetur, quod non prius in Apost. Can. 21, 22, 23, 24. constitutum fuerat; ac proinde Patres Nicæni hic dictos Apostolicos Canones, plus nimio violatos forsitan ac neglectos, renovasse tantum, & suâ denuo authoritate confirmasse videntur. Ratio de novo constituendi hunc Canonem Leontius suspicari potest; hic enim cum sit Presbyter, iisdem temporibus, crimini ei verteretur, quod cum adolescentulâ quadam, nomine Eustoliâ, versaretur, genitalia sibi membra præcidebat, quo dictæ juvenulæ consortio liberius uteretur.

C A N. II.

Quoniam multa, vel necessitate, vel argentibus alioqui hominibus, præter ^b Canonem Ecclesiasticum facta sunt, ut homines qui è vitâ Gentili ad fidem nuper accesserunt & exiguo tempore Catechumeni (id est initiati) fuere, statim ad Lavacrum spirituale deducant, & simul ac baptizati fuerint, ad Episcopatum, vel Presbyteratum provehant, rectè habere visum est, ut nihil tale deinceps fiat; nam & Catechmeno tempore opus est, & post baptismum, maiore probatione. Apertum enim est scriptum Apostolicum, quod dicit, *Non neophyton, ne inflatus in iudicium incidat, & Diaboli laqueum.* Si autem procedente tempore animale aliquod peccatum circa personam inventum fuerit, & à duobus vel tribus testibus convincatur, cesset, qui talis est à Clero. Qui autem præter hæc facit, ut qui magnæ Synodo adversus esse audeat, ipse de Clericatu in periculum veniet.

Bals. Can. 80 sanctorum Apost. docet, nec eum, qui ex Gentili vitâ, nec qui ex improba vivendi ratione ad Ecclesiam accesserit, subito Episcopum creari. Præsens autem Canon adjicit, neque Presbyterum statim fieri talem, neq; infidelem aliquem baptizari antequam prius sufficienter Catechesi fuerit eruditus.

Zonar. Animale peccatum est omne crimen quo læditur anima, & adeo sancti Patres, qui hunc Canonem edidere, animale nuncupabant.

Arist. Qui ex Ethnica vita prodeunt ne statim ad Presbyteros provehantur. Nam sine probatione, quæ fit progressu temporis, malus est Neophytus. Si quis autem, & post Ordinationem antea deliquisse compertus sit, postea hic Clero expellatur.

Interpret. Juxta Canonem undecimum Synodi Sardicensis oportet talem, prius in unoquoq; gradu, nempe Lectoris, & Hypodiaconi, & reliquorum ministerium peragere saltem unius temporis spatium, & sic, si dignus, divino Sacerdotio judicetur, maximæ dignitatis fiat particeps.

ANNOTAT.

^b Canonem Ecclesiasticum. Ex his verbis satis apertum est, Ecclesiasticum Canonem ante hoc Concilium constitutum fuisse, & hic confirmari. Vid. 1 Tim. 3. 5, 6.

C A N. III.

Vetuit Magna Synodus omnino ne liceat Episcopo, nec Presbytero, nec Diacono, nec ulli penitus eorum, qui sunt in Clero, introductam habere mulierem, præterquam utiq; matrem, vel sororem, vel amitam, vel eas solas personas, quæ omnem suspicionem effugiunt.

Bals. De introductis mulieribus diversis temporibus multum disceptatum est. Nonnulli dicentes eam esse, quæ pro legitima Uxore introducta est, et cum aliquo Fornicatorie cohabitavit. Alii dixerunt eam esse omnem mulierem alienam prorsus cum aliquo cohabitantem, etiamsi ab omni suspitione immunis sit. Et hoc esse videtur verius. Propterea magnus Basilius denunciat Sacerdoti per epistolam ad Gregorium Presbyterum, ut ab introducta muliere separetur, & non ex eo ipsum deponendum decernit, liceat evidenter, & citra ullam dubitationem peccet.

ANNOTAT.

Idem Leontius, qui primo, huic etiam constituendo Canoni materiam præbuisse videtur. Iste enim Presbyter, ut ad primum prænotatur, Concilii hujus tempore, cum Eustolia cohabitabat; quam etiam Virginem esse prædicabat Athanasius in Epistola ad solitariam vitam agentes. Rev.

C A N. IV.

Episcopum oportet maximè quidem ab omnibus, qui sunt in Provincia, constitui. Si autem sit hoc difficile, vel propter urgentem necessitatem, vel propter viæ longitudinem, tres omnino eundem in locum congregatos absentibus, tunc ordinationem facere: Eorum autem quæ fiunt confirmationem, in unaquaq; Provincia à Metropolitano fieri.

Bals. Suffragio creati Episcopum hic visum est. Cum enim Antistitem electio à civium multitudine olim fieret, hac divinis Patribus non placuit, ne à Laicis, sacris dedicatorum hominum vita discerneretur, & decreverunt, à Provincialibus Episcopis uniuscujusq; Provinciæ Episcopum

Episcopum eligi. Si autem propter causam honestam hoc difficile sit, electio fiat per tres provinciales Episcopos, suffragium absentium una ferentes, per sententias scriptis mandatas. Ejus autem Ordinationem sive Consecrationem Metropolitano honoris causa tribuerunt, etiam & Electionis confirmationem. Lege 13. Can. Syn. Carth. & 19 Can. Antioch. Syn. Et hæc quidem quando Metropolitanus multos Provinciales habuerit. Sin autem unum tantum vel duos habeant Provinciales Episcopos, tunc necessario fiet Electio cum iis qui sunt & inveniuntur Provincialibus, & cum Episcopis alienis.

Zonar. Primo Canoni Apostol. hic Canon non adversatur. Illo namq; duobus vel tribus, accedente absentium approbatione: Hoc autem intelligitur Constitutionis ac Creationis voce Electio.

C A N. V.

De iis, qui à Communione segregati, sive Clericorum, sive Laicorum sint ordinis, ab Episcopis, qui sunt in unaqua; Provincia valeat sententia secundum Canonem, qui pronuntiat, eos, qui ejecti sunt, non aliis admittendos. Examinetur autem, nunquid vel simultate, vel contentione, vel aliquâ ejusmodi Episcopi Acerbitate, Congregatione pulsi sint. Ut hoc ergo convenientem accipiat examinationem, rectè habere visum est, ut singulis annis in unaqua; Provincia bis in anno fiant Synodi; ut cum omnes Provinciæ Episcopi in eundem locum communiter conveniant, ejusmodi quæstiones examinentur, Et sic quos Episcopum offendisse constiterit, justè à Congregatione separati videantur, donec Episcoporum Congregationi videatur pro iis humaniorem sententiam proferre. Synodi autem fiant, una quidem ante quadragesimam, ut omnibus animi sordibus ablatis, purum munus Deo offeratur. Secunda autem circiter Autumnum.

Bals. Postea per 8 Can. in Trullo statutum est, ut semel in anno Episcopi conveniant. Lege Can. Apost. 38. Syn. Sard. Can. 13.

C A N. VI.

Antiqui mores serventur, qui sunt in Ægypto, Lybia, & Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium potestatem habeat, quandoquidem & Episcopo Romano hoc est consuetum. Similiter & in Antiochia & in aliis Provinciis sua privilegia Ecclesiis serventur. Illud autem est omnino manifestum, quòd si quis absq; Metropolitanis sententia factus sit Episcopus, eum magna Synodus definivit non esse Episcopum. Quòd si quidem communi omnium Electione, quæ & rationi consentanea, & ex Regula Ecclesiastica facta est, duo vel tres propter suam quâ delectantur contentionem, contradicant, vincant plurium suffragia.

Bals. Præsens & septimus Canon statuunt quatuor Patriarchas, viz. Romanum, Alexandrinum, Antiochenum & Hierosolymitanum (de Constantinopolitano in aliis tractabitur Canonibus) ex antiquis moribus honorari. Alexandrinum Episcopum præsse Provinciis Ægypti, Lybiæ & Pentapolis. Antiochenum similiter Syria, Celosyriæ, Mesopotamiæ & utriq; Ciliciæ: Hierosolymitanum autem Provinciis Palæstina, Arabiæ & Phænices: Romanum Occidentalibus Provinciis.

Not. Patriarcha Hierosolymitanus c. Æliæ Episcopus appellatus est ab Imperatore Romanorum Ælio Hadriano, qui urbem Hierosolymam instauravit post Captivitatem Babylonicam. Hæc enim urbs, primò vocata erat Jebus, postea Solyma; & cum Solomon Templum illud celeberrimum condidisset, & sacra in eo reposuit, appellata est Hierosolyma.

A N N O T A T.

Vid. Can. Apost. 34. dicentem, Episcopum uniuscujusq; gentis agnoscere debent eum, qui primus est, & existimare ut caput, &c.

c. Æliæ. Pristinâ sede Hierosolymæ Civitatis amissâ pristinum etiam nomen meritò amittitur. Non enim credibile est, Ælium Adrianum in animo unquam habuisse veterem Judæorum Rebellium & Romanis infensorum Metropolim instaurare. Civitatem quidem non procul à veteri Hierosolyma condidit, sed Romanis habitandam, non Judæis, quos eam vel ingredi prohibuit; & ne verus esse Hierosolyma censeretur, sed nova Civitas ab ipso de integro excitata, novum etiam ei nomen, viz. Æliam imposuit. Vid. proximum Canonem. Bevereg.

C A N. VII.

Quoniam obtinuit Consuetudo & antiqua traditio, ut qui est in Ælia Episcopus, honoretur, habeat honoris^d consequentiam, Metropoli propriâ dignitate servatâ.

Arist. Episcopus Æliæ honoretur, servatâ Metropoli suâ dignitate.

Interpret. Oportet secundum hunc Canonem Æliæ Episcopum Patriarchæ dignitate honorari. Sed quoniam Casarea prima est Metropolis Palestine, & (sub ea sit) sancta Civitas, Patriarcham suo honore potiri oportet, sed & Casarea Metropoli (cui antea subjacebat) suam servari dignitatem. Lege & Chalcedonensis Synodi Canonem duodecimum.

ANNOTAT.

^d *Consequentiam honoris.* Per consequentiam Honoris Canon vult, ut cum Cæsarea esset Palæstinæ Metropolis, Hierosolymorum tamen Ecclesia erat ejus Episcopatus. Ergo Canon jubet Metropoli sua jura servari, etiamsi ab Ælia abstracta est, & honoratus est ejus Episcopus propter salutiferam Christi passionem.

CAN. VIII.

De iis qui seipso^{s καθαρῶς}, id est, puros quandoq; nominant, ad Catholicam autem & Apostolicam Ecclesiam accedunt, sanctæ Synodo visum est, ut impositis eis manibus sic in Clero maneat. Ante omnia verò hoc in scriptis ipsos profiteri convenit, quod adhærebunt, & sequentur Catholicæ Ecclesiæ Decreta; id est, quod & cum digamis communicabunt, & cum iis qui in persecutione lapsi sunt, in quibus & tempus constitutum est, & opportunitas præfinita, ut ipsi sequantur in omnibus Catholicæ Ecclesiæ Decreta. Ubi ergo omnes, sive in vicis, sive in urbibus, ipsi soli inveniuntur ordinati, qui inveniuntur in Clero, erunt in eodem ordine. Si autem Catholicæ Ecclesiæ Episcopo vel Presbytero existente, accedunt aliqui, clarum est, quod Ecclesiæ quidem Episcopus Episcopi dignitatem habebit. Qui autem apud eos, qui Cathari dicuntur, nominatur Episcopus, Presbyteri honorem habebit, nisi utiq; Episcopo placeat ipsum nominis honorem impertire. Si autem hoc illi non placeat, vel Choroepiscopi vel Presbyteri locum excogitabit, ut esse omnino in Clero videatur, ne in Civitate duo sint Episcopi.

Bals. Novatus Romanorum Ecclesiæ Presbyter lapsorum propter metum mortis in persecutione penitentiam nolebat accipere. Huic adeo consentientes Novatiani vocabantur, & ironice Cathari. Synodo verò Romæ habitâ sub Cornelio Papa Romanorum Ecclesiæ, Imperante Decio, anathemate percussus est Novatus, & eum sequentes; & Canon dicit, si quis ex iis à sua improbitate defecerit, & Decreta Ecclesiæ Catholicæ servabit, suscipietur: Et, si sint Clerici, proprios gradus habebunt: Si autem Episcopi, ipsi, in regione, in qua electi sint, nihil Episcopale exercebunt; sed tantum nomen Episcopale retinebunt.

N. B. Quod 80 Can. Apost. & 2 Can. hujus Synodi statuunt, ut qui sunt omnino infideles per gradus ad Sacerdotium admittantur: Sed non necesse est eadem uti methodo cum Novatianis, quia non in fide errant, sed tanquam immitisericordes damnantur.

CAN. IX.

Quicumq; citra examinationem promoti sunt Presbyteri, vel examinati sua peccata confessi sunt, eisq; confectis, præter Canonem moti homines manus imposuerunt, eos Canon non admittit. Quod est enim à reprehensione alienum defendit Ecclesia.

Arist. Qui sine examinatione ordinentur, si postea convincantur quod revera peccarunt, deturbentur, i. e. Sacerdotio movebuntur.

CAN. X.

Quicumq; ex iis, qui lapsi sunt, vel per ignorantiam, vel scientibus iis, qui promoverunt, ordinati sunt, hoc Ecclesiastico Canon non præjudicat. Ii enim cogniti deponuntur.

Bals. Qui negavit Deum, sed sincerè pœnitet, recipitur, ad sacros autem ordines non admittitur, sed si sit Clericus, deponitur. Si quis ergo talis, insciis ordinantibus, ordinetur, deponetur. Hæc autem de Sacerdote & Diacono, non de Episcopo intelligenda. Quære 12. Can. Syn. Ancy.

CAN. XI.

De iis, qui sine necessitate, vel sine suarum facultatum ablatione, vel sine ullo periculo, vel aliquo ejusmodi transgressi sunt, quod sub ^d Licinii Tyrannide factum est, Synodo visum est, etsi humanitate sunt indigni, clementiâ tamen in eos uti. Quicumq; ergo germanè pœnitentiâ ducuntur, tres annos inter ^e auditores exigent ut fideles, & septem annis prosternentur: Duobus autem annis absq; oblatione erunt orationum cum populo participes.

Bals. Can. Apost. 62 tractat de Clericis per vim transgredientibus; præsens autem Canon de iis qui sine vi Christum negaverunt; & dicit eos oportere recipi, si germanè, id est, verè, pœniteant, & tribus annis stare extra Templum & Dei hymnos audire. Septem autem annis substerni, sive intra Ecclesiam stare, sed post Ambonem, & cum Catechumenis exire. Completo autem septennio cum fidelibus quidem unâ comprecabantur integrè; post biennium verò digni habebantur sacramentis.

ANNOT.

ANNOTAT.

a *Liciniis*. Licinius à Galerio lethali morbo laborante in Imperii consortium assumptus est, & Carnunti Imperator factus, & Galerio defuncto, in ejus locum est successus. Et primò quidem unà cum Constantino, cujus Filiam Constantiam sibi desponderat, ad Maximinum misit, ut Christianis parceret, & sic aliquandiu Christianis favit. Postea autem gravissimo in ipsam Constantinum odio incensus, crudeles ejus gratiâ in Christianos persecutiones excitavit. Hæc autem persecutio paucis annis præsentem Synodum antecessit.

e *Auditores*. Veteres Ecclesiæ sive Tempia à Christianis antiquitùs extracta in tres præcipuas partes divisa sunt, quarum prima ab ingressu vocata fuit *Narthex*, media, *Nao*, sive *Ἐκκλησία*, & tertia omniumq; sacerrimâ *Bema* & *Θυσιαστήριον*. Quæ distributio non forte fortunâ, sed summâ prudentiâ primò excogitata est, atq; in vulgarem usum introducta. Eorum enim, quibus statis temporibus ingredi incumbit hæc sacras ædes, tria sunt genera. Nonnulli enim sacris initiati sunt, ac proinde eò ingrediuntur, ut suis muneribus fungantur, & sacra peragant. Alii non sunt consecrati, sed tantum Fideles, qui se eò conferunt, ut sacris celebrandis interfint, & opus exinde fructum percipiant: Aliis autem Cœtus Fidelium interdicitur, quippe qui nondum baptizantur, vel ob graviora aliqua, quibus tenentur, crimina excommunicantur. Quamobrem ne tres isti personarum ordines confunderentur, & sic confusio in ipsa sacrorum celebratione oriretur, propria loca singulis ordinibus assignentur, necesse est. Sacerdotes itaq; *Bema*, ut sacratissimum locum sibi vendicarent. Fideles in ipsâ Ecclesiâ congregati sunt. Reliquis autem, qui vel segregati sunt, vel nondum baptizati, infima saltem Ecclesiæ pars, *Narthex* dicta, indulgebatur; ut lectum Dei verbum audirent, & sic tandem digni evaderent, qui in ipsum Fidelium cœtum reciperentur. Ut totam autem, & singulas partes Ecclesiæ distinctius explicemus, ab ipso communi introitu exordium ducemus. In extrema itaq; parte primò occurrit *προπύλαιον* sive *Porticus*. Hic extra primum Ecclesiæ introitum stabant *προσκύαιντες*, *lucantes*, viliori habitu amicti, omnes Fideles, qui Ecclesiam introibant, luctu & lacrymis obsecrantes, ut Deo pro ipsis præces effunderent, & ut ipsi Ecclesiam saltem ingredi permitterentur.

Proximè occurrunt *αἱ μεγάλαι πύλαι*, omnium scilicet *maximæ porta*, quæ in primam ducunt infimamq; partem Oratorii. Hic proximè ad Portas erat statio *Catechumenorum*. Cum hi autem Scripturas sacras lectas, & concionem iis docendis præparatam audissent, clamatum est à Diacono, *Catechumeni exite*; Et protinus Ecclesiæ liminibus egrediebantur.

Hic etiam in Narthece prope *Catechumenos* *χειμαζόμενοι*, sive *Hybernantes*, antiquitùs stationem suam habuisse videntur. Syn. Ancyr. Can. 17. eos, qui rationis expertia animalia insierunt, & leprosi erant, pœnæ loco jussit, inter *Hybernantes* orare. Quinam autem ibi *Hybernantes* nominentur inter doctos nondum convenit. Nonnulli tamen, ut Balsamon, Zonara, & Arist. ibidem observant *χειμαζόμενοι* ibi eosdem esse ac *δαιμονιώτας*. Et Can. prædictus Ancyr. ait, *χειμαζόμενοι τὸ δαιμονιώτας λέγει, ὡς τινες φασίν*. Cum igitur iis unà cum fidelibus orare permissum non est, alius iis locus, quo orare possunt, in Ecclesiâ assignetur, necesse est. Nullus igitur alius in Narthece locus *Hybernantibus* sive *Dæmoniis* relinquitur, præter medium inter *Catechumenos* & *Audientes*.

Remotissimis ab introitu, ac proinde præcipuus in Narthece locus *Audientibus* assignatur, iis nimirum pœnitentibus, de quibus Niceni Patres præsentem Canone primo loco meminērunt.

Ex Narthece in *Nao* transeamus, per *αἱρέας πύλας* ceu *speciosas Portas*.

Ecclesiam, sive *Nao* ingressis primò occurrit statio *Pœnitentium* post *Ambonem*. *Ambon* autem è conspecta parte *Bematis* statuitur; & sacratissimum *Bema* ad Orientem statuitur. Observatu dignum est, duplicem fuisse ascensum in *Ambonem*, unum, ad *speciosas*, & alterum ad *sanctas Portas* respicientem; & Imperatorem etiam nonnunquam *Ambonem* ascendisse; quod etiam Canonicis Cantoribus licuit ex Syn. Laod. Can. 15. Porro in postica hujus *Ambonis* parte, sive inter *Ambonem* & *speciosas Portas*, erat statio *Pœnitentium*, ut observat Balsamon in hunc Canonem; *substerni sive stare intra Ecclesiam, post Ambonem, & exire cum Catechumenis*. Cui consentiunt Zonar. & Arist. in eundem Canonem.

In reliqua parte Ecclesiæ stabant Fideles orantes, & unà cum illis ii, qui quarto pœnitentium gradu constituti sunt; qui propterea vocantur *συνηγμένοι*, ut unà cum Fidelibus consistentes, nec cum *Catechumenis* reliquorum instar pœnitentium exeuntes.

Ad utrumq; Ecclesiæ latus, dextrum & sinistrum, *ἑμβόλος* est. Nam cum Pontifex sanctam mensam ablisset, rursus dextrâ parte *Bematis* egressus per dextrum *Embolum* in Narthece se confert. Quæ verba habentur in ordine fieri solito magnâ feriâ quintâ in ablutione sanctæ mensæ. E quibus perspicuum est, duplicem fuisse *Embolum*, dextrum & sinistrum; atq; etiam utrumq; ita collocatum fuisse, ut per eos Pontifex ex *Bemate* in Narthece migraret, & quidem ex dextra vel sinistra *Bematis* porta.

Ex Ecclesia ad *Bema* jam transeamus. Hoc autem ab illâ tabularis quibusdam ligneis separatur, quæ vulgò vocantur *Καγκέλλοι* & *Καγκίδες* *Cancelli*; & apud nos Anglos, *The Screen*. Et hic observatu dignissima sunt verba Sozomeni in hist. Eccles. l. 7. c. 25. *Moris erat, ut Imperatores intra conspecta Altaris in Ecclesia consisterent, honoris causâ à populi multitudine separati. Quod ex assentatione, vel ex discipline corruptione profectum esse Ambrosius animadvertens, locum Imperatori in Ecclesia assignavit ante Cancellos Altaris; ita ut Imperator quidem plebem, ipsum verò Imperatorem Sacerdotes in Ecclesia præcederent. Hanc egregiam ordinationem Imperator Theodosius comprobavit, & successores ejus postea confirmarunt; atq; ex eo tempore in hunc usq; diem eam observari videamus.*

In ipsis Cancellis, sive fenestratis partitionibus ingressum, sed non visum prohibentibus, relictæ sunt fores à Nao ad Bema ducentes quæ dicuntur *ἑστία πύλαι*, sanctæ Portæ; quæ non perpetuò aperiuntur, sed certis quibusdam temporibus, sc. in celebrium vesperarum initio, cum thus adolet Sacerdos, in quocunq; solenni introitu, &c. Et antiqua quidem obrinuit consuetudo, ut hisce præsertim foribus velum appenderetur.

Quanto Bema in tota Ecclesia, tanto sacra Mensa in ipso Bemate locos supereminet omnes; quippe quæ sacratissimis omnium mysteriorum peragendis peculiari modo consecratur, & inservit. Nonnunquam sanè *θυσιαστήριον*, Altare vocatur. Can. Apost. 3. &c.

A tergo Altaris, in ipso Bematis sinu collocatus est Thronus, viz. τὸ Ἀρχιερίων. In quo ipse Episcopus sedet, isq; solus sedere potest. Ad utrumq; Episcopalis istius Throni latus Sacerdotes etiam suum *καθέδρον* habent; sub quo etiam nomine *Θρόνος* plerumq; comprehenditur. Sacerdotes autem in Synthrono consedisse è plurimis pater; & ut alios taceam, è Simeone Thessalonicensi, de Templo. *Καθίσας*, &c. In sacro vero synthrono sedens Episcopus, Christum imitatus Confessores habet Coepiscopos & Sacerdotes, qui Apostolos imitantur.

Duo alia adhuc supersunt loca Bemati adjuncta, sc. *Διακόνειον*, ad dextram Pontificis in Throno sedentis, & Occidentem respicientis, ac *πρόβιστος* ad sinistram. Unde & pars ista Ecclesiæ quæ *διακόνειον* statuitur, *δεξιὸν μέρος & βορρῆον κλίτος* vocatur, sive dextra pars & borealis devexiras. Diaconicon autem idem fuit, quod nos secretarium vocamus, Anglicè *The Vestry*. Porro in hoc loco Sacerdos aut Diaconus quod reliquum est in sancto Calice, postquam omnes Fideles communicaverint, ebibit. Hic etiam Diaconus sanctum Discum deponit, priusquam populo distribuitur; & hic deniq; sacra præparantur, & Sacerdotes & Diaconi ante Eucharistiæ Consecrationem manus suas lavant.

Καλυμβήριον sive Baptisterium in sinistro latere Nartheces locabatur.

C A N. XII.

Qui autem à gratia quidem evocati, & primum suum ardorem ostenderunt, & cingula deposuerunt, postea autem, ut canes ad suum vomitum reversi sunt, ut nonnulli etiam pecuniam profunderent, & beneficiis militiam assequerentur, hi decem annis prosternantur supplices, etiam post triennii auditionis tempus. In his autem omnibus examinare convenit Consilium & speciem pœnitentiæ. Quicunq; enim & metu & lacrymis, & tolerantia & bonis operibus, conversionem opere, & non tantum habitu ostendunt, hi impleto auditionis tempore quod præfinitum est, merito orationum communionem habebunt, cum eo quod etiam liceat Episcopo & humanius aliquid de eis statuere. Quicunq; autem non adeo graviter tulerunt, satisq; sibi esse putarunt in Ecclesias ingredi ad conversionem, tempus omnino impleant.

Bals. Quoniam milites nonnulli divino zelo moti militiæ cingulum deposuerunt, & ad martyrium impetu quodam procurrerant; sed postea dæmoniacâ pœnitentiâ adacti, à martyrio defecerant, & pecuniis vel aliis donis priorem militiam receperant; tamen si sincerâ compunctione ad Ecclesiam accesserint, recipientur, sicut superius dictum est.

Interpret. Arist. Liceat Episcopis & minuire & augere supplicia ad pœnitentiam converforum respicientia.

ANNOTAT.

† Cingula deposuerunt. Hæc loquendi formula exinde orta est, quod cum quis in militiam conscriptus, milesq; factus est, cingulum sive zona ei datur. Unde Julianus nullos in Exercitum suum Christianos admittere statuens, *Militiæ cingulum non dari nisi immolantibus jubet*. Ruffin. in Hist. Eccl. l. 1. c. 32.

g Humanius. Hinc summa Episcoporum dignitas elucescit utpote in quorum potestate situm est, idq; celeberrime hujus generalis Synodi auctoritate, etiam inflicta delinquentibus pœnas remittere, vel diminuire; quod Judices politici sibi vindicare non possunt. Nam pœnas minuire non Judex, sed solus Princeps potest.

C A N. XIII.

De iis, autem qui excedunt, antiqua & Canonica Lex nunc quoq; servabitur, ut si quis vitâ excedat, ultimo & maximè necessario viatico ne privetur. Si autem deploratus & communionem affecutus, rursus in vivos relatus sit, cum iis sit, qui orationum tantum sunt communionis participes. In summa autem, de quolibet excedente, & Eucharistiæ participationem petente Episcopus cum examinatione eum oblatione impertiat.

Bals. Hic Canon generalis est. Jubeat enim omnem cui pœna imponitur, & sacramentis est privatus, in extremo Spiritu cum examinatione Episcopi non privari viatico sanctæ communionis.

Arist. Vitâ excessuri communicent. Si quis autem eorum convalescat, cum iis sit qui precum sunt participes, & cum iis solùm.

Interp.

Interp. Omnis fidelis in extremo Spiritu particeps fiet boni Viatici; sanitati autem restitutus cum iis erit, qui orationum sunt participes, sed Sacramentorum divinorum non partem habebit, sed expleto tempore, quo in orationibus consistere debet, postea & illa gratia dignus habebitur.

ANNOTAT.

^h Viatico. Vox ista ^{ἑὸς δὲ} *viaticum*, peculiaris est Eucharistiæ moribundis datæ; eos nempe longo itinere ad cælum faciendo corroboranti. ^{Bevereg.}

C A N. XIV.

De Catechumenis, & qui lapsi sunt, visum est sanctæ & magnæ Synodo, ut ii tribus annis tantum audientes, postea orent cum Catechumenis.

Bals. Qui ab infidelitate initiatus est inter Fideles, & postea aberravit, non simpliciter ad locum Catechumenorum recipietur, sed triennio extra Templum cum audientibus stabit: Eo impleto in priorem statum recipietur.

Aristen. Si quis Catechumenus lapsus fuerit, tres iste annos audiat, idq; solam, deinde cum Catechumenis oret.

C A N. XV.

Propter multum tumultum, & seditiones quæ fiunt, omnino visum est, ut consuetudo, quæ præter Canonem in nonnullis partibus invenitur, tollatur, ut à civitate in civitatem nec Episcopus, nec Presbyter, nec Diaconus transeat. Si quis autem post sanctæ & magnæ Synodi definitionem tale quippiam aggressus fuerit, vel se rei ejusmodi dederit, quod factum omnino infirmabitur, & Ecclesiæ restituetur cui Episcopus vel Presbyter ordinatus fuerit.

Bals. Præsens Canon idem de Episcopis, quod Can. Apost. 15. de Clericis aliis statuit.

Magna est differentia inter Translationem, Transitionem, & Invasionem. Translatio enim est, quæ fit à Parochia in Parochiam, ut cum Episcopus multiplici scientiâ instructus ab Episcoporum multitudine in vera religione ad Ecclesiam aliam viduam accersitus fuerit; ut Magnus Gregorius Theologus à ⁱ *Sasimis* Constantinopolim translatus est. Usus hunc permittit Can. Apost. 13. Transitio est, cum vacans quispiam, non habens Parochiam, quæ à Gentibus detinetur, à multis Episcopis coactus fuerit propter ejus orthodoxiam & reliqua ad res Ecclesiasticas utilia. Sancti Patres in Synodo Antiochena hoc susceperunt. Invasio est libera & cum malis artibus ejus, qui vacat, ad viduam Ecclesiam injusta aggressio. Quam sancti Patres, qui in Sard. Syn. convenere adeo abominati sunt, ut qui eam admiserit, tum nullo Christiano posse communicare statuerint, nec in extremo spiritu eum laicâ communionem dignum censuerint.

Zonar. Ne quis ex alia Ecclesia in aliam migret, constitutum est sanctorum Apostolorum Decreto; sed neglectam hanc constitutionem hoc Canone restituit Synodus.

Interpret. Arist. Primus & Secundus Canon Syn. Sard. severius eos punit, Excommunicationis supplicio eos subjiciens.

ANNOTAT.

ⁱ *Sasimis*. Sasima, urbs fuit seu potius oppidum Cappadociæ inter Cæsaream & Tyana situm, & Archiepiscopo Cæsariensi subjectum. Cum autem Basilius Magnus Archiepiscopalem sedem tenens oppidis nonnullis spoliatus fuisset, hoc, Sasima dictum, in Episcopatum primus evexit, primumq; in eo constituit Episcopum Gregorium Nazianzenum, hic & ubiq; ^{κατ' ἰξοχὴν} *Theologum* cognominatum; qui Episcopatum sibi oblatum primo quidem respuit, privatam publicæ vitæ præferens, atq; etiam quoddam ipsum oppidum, cui præfectus esset, sibi perincommodum existimaret. ^{Bevereg.}

C A N. XVI.

Quicumq; temerè & inconsideratè, nec Dei timorem præ oculis habentes, nec Ecclesiasticum Canonem scientes, Presbyteri, vel Diaconi, vel quicumq; omnino in Canone recensentur, ab Ecclesiis secesserint, ii in aliena Ecclesia nullo modo recipi debent, sed omnino cogendi sunt in suas ipsorum Parochias redire. Vel si perseverarent, eos à communionem ^{*} separatos esse oportet. Sin autem etiam ausus fuerit quispiam eum, qui ad alium pertinet, surripere, & in Ecclesia sua ordinare, nec consentiente proprio Episcopo, à quo recessit qui in Canone censetur, irrita sit ordinatio.

Bals. Lege Can. 35. sanct. Apost. Can. 13. 22. Syn. Antioch. & Can. 8. Syn. Ephes.

ANNOTAT.

^{*} *Separatos*. Duplicem ab antiquis Patribus & Conciliis memoratam licet observare Excommunicationem; Eucharisticam scilicet, & Ecclesiasticam. Eucharisticam appello Excommunicationem, quâ quis ab Eucharistia percipienda arcetur: Ecclesiasticam autem, quâ quis ab Ecclesiasticis obsequiis muneribus suspenditur. Et priore quidem Laici soli, non Clerici puniuntur; posteriori autem Clerici, non Laici. Neq; enim Clericus Ecclesiasticâ Communionem pri-

vetur, nisi in Laicorum prius ordinem redactus; neq; Laicus ab Ecclesiastica Communione arceri potest, utpote quam nunquam habuit. Ubiq; igitur in veterum Conciliorum Canonibus Clericos communionem moros legimus, Ecclesiastica illa, non Eucharistica, intelligenda est Excommunicatio. *Bevereg.*

C A N. XVII.

Quoniam multi, qui in Canone recensentur, plura habendi studium, & turpe lucrum persequentes, divinae Scripturae oblii sunt, quae dicit, *Argentum suum ad usuram non dedit*; & scenerantes ¹ centesimas exigunt; æquum censuit magna & sancta Synodus, ut si quis inventus fuerit post statutum usuras ex mutuo sumere, vel eam rem aliter persequi ² sesquialteras exigens, vel aliquid aliud excogitare turpis questus gratia à Clero deponatur, & sit alienus à Canone.

ANNOTAT.

¹ Centesimas. Apud veteres Græcos pariter ac Latinos antiqua obtinuit consuetudo, ut qui pecunias scænoris dederint, singulis mensibus centesimam sortis sive summae, quanta fuit, partem à debitoribus exigerent; adeo ut centum elapsis mensibus usura ipsam sortem adæquaret. De hac mensura scænoris solutione *Aristophanes* sæpe meminit, apud quem *Strepsiades*, qui multum pecuniae mutuo acceperat, cum *Socrate* deliberans, quæ demum ratione creditores suos circumscriberet, egregium se commentum excogitasse ait, quo rem sibi statim effectam daret, ut Lunam nimirum cælo direptam in loculo Venificæ ope concluderet; Lunam enim non oriente, nec ejus Creditores noscere potuissent, quando exigenda esset Usura; sic enim illi colloquuntur in *Aristoph.* nubibus. A. 2. S. 1. Vide etiam *Horatii* Epod. 2. de nummo in Kalendis posito.

² Sesquialtera. Sive Hemiolius apud *Aulum Gellium* est, cum quis numerum aliquem totum in se habet, demidiumq; ejus habet; ut tres ad duo, quindecim ad decem, triginta ad viginti. *Aul. Gell. Noct. Attic.* l. 8. c. 14. Et *Macrobius*, Hemiolius est, cum de duobus numeris major habet totum minorem, & insuper ejus midietatem, ut sunt tria ad duo; nam in tribus sunt duo, & media pars eorum, id est, unum. *Macrob. in Somn. Scipionis.* l. 2. c. 1. *Bevereg.*

C A N. XVIII.

Pervenit ad sanctam Synodum, quod in nonnullis locis & Civitatibus Diaconi dant Presbyteris Eucharistiam, quod neq; Canon, neq; Consuetudo tradidit, ut qui offerendi potestatem non habent, iis, qui offerunt, dent Corpus Christi. Jam verò illud est cognitum etiam, quod quidam ex Diaconis, etiam ante Episcopos Eucharistiam attingunt. Hæc ergo omnia auferantur & Diaconi intra suas mensuras permaneant, scientes, quod sunt quidem Episcopi Ministri, Presbyteris verò minores. Accipiant autem suo ordine Eucharistiam post Presbyteros eis præbente Episcopo, vel Presbytero. Sed nec in medio quidem Presbyterorum Diaconis liceat sedere. Id fit enim præter Canonem & Ordinem. Si quis autem non vult obedire, etiam post has Constitutiones, à Diaconatu disistat.

C A N. XIX.

De ¹ Paulianistis, qui deinde ad Ecclesiam Catholicam confugerunt, statutum est; ut ii omnino rebaptizentur. Si qui verò tempore præterito in Clericorum numero erant, siquidem à culpa & reprehensione alieni visi fuerint, rebaptizati ordinentur à Catholica Ecclesiae Episcopo. Si verò Examinatio eos non esse aptos deprehendit, deponi eos oportet. Similiter autem Diaconissis, & omnino de omnibus, qui inter Clericos annumerantur, eadem forma servabitur. Diaconissarum autem meminimus, quæ in habitu quidem censentur, quoniam nec ullam habent manuum impositionem, ut omnino inter Laicos ipsæ connumerentur.

Bals. De Diaconissis res ita se habet. Virgines aliquando ad Ecclesiam accedebant, & Episcopi suasionem servabantur, ut Deo dedicate, sed cum amictu Laico. Cum autem annorum 40 ætatis essent, Diaconissarum quoq; ordinationem recipiebant, si omnino dignæ inveniebantur. Si quæ ergo ex istis Paulianissæ erant, fiet & in his quod in masculis superius statutum est. *Quære Syn. Carthag. Can. 6. & 45.*

De Paulianistis autem alii alia dixerunt. Ego autem in diversis Libris inveni quod Manichæi Pauliciani dicebantur à quodam Paulo Samosateno mulieris Manichææ filio, cui nomen erat Callinice. Samosatenus est appellatus utpote Samosatenum Episcopus nominabatur. Is prædicavit unum esse Deum, quæ & Pater & Filius & Spiritus sanctus idem dicitur. Unus enim, inquit, est Deus, & Filius ipse in ipso, quemadmodum in homine ratio vel sermo. Ipsa autem ratio, cum in terram venisset, habitavit in homine qui dicebatur Jesus; æconomiaq; completa ascendit ad Patrem. Hic autem Jesus ex inferioribus regionibus est Jesus Christus, ut qui à Maria peperit. Eum Antiochia deposuerunt Sanctus Gregorius Thaumaturgus, & alii quidam.

ANNOTAT.

ANNOTAT.

ⁿ Paulsanistis. Primus hujus Hæreseos seminator fuit Paulus Samosatenus, ita dictus, quod Samosatis, Mesopotamiæ ad Euphratem urbe, natus est. Postea Demetrio in Episcopatu Antiocheno successit. A. D. 260, ut testatur Eusebius. Hæresis ejus in hoc præcipue versata est, quod antiquam Artemonis opinionem renovans, æternam Christi Divinitatem, & Personarum proinde Trinitatem denegavit. Contra hunc Hæresiarcham Concilium Antiochenum, A. D. 272. congregatum fuit. *Bevereg.*

CAN. XX.

Quoniam sunt quidam, qui in die dominico genu flectunt, & ipsis diebus Pentecostes, ut omnia similiter in omni Parochia ferventur, visum est sanctæ Synodo, astantes Deo Orationes effundant.

Bals. Can. Apostol. 66. deponit jejunantem die Dominico, vel quovis Sabbato, præter unum & solum Sabbatum, scilicet Magnum (hoc est, quo Domini Corpus exanime in Sepulchro jacebat, tunc enim jejunare jussi sumus, juxta vocem Domini dicentem, Quando ablatus fuerit ab ipsis sponsus, tunc jejunabunt.) Laicum vero segregari jubet. Præsens autem Canon in omni dominico, & omnibus Pentecostes diebus feriari, & omnes stantes orare decernit, ut qui cum Christo consurreximus, & supernam habitationem quæramus.

CANONES Septem Synodi

Constantinopolitana & OEcumenica secunda.

Bals. & Zonar. Sancta & œcumenica secunda Synodus Constantinopoli, magno Theodosio Imperante, Anno 81 tertii seculi celebrata fuit; cui quidem centum & quinquaginta contra nefarios Spiritus sancti hostes convocati Patres interfuere, ac eos, qui proxime sequuntur, Canones edidit.

CAN. I.

Statuerunt, qui Constantinopoli convenerunt sancti Patres, 318 Patrum, qui Nicæ convenere, fidem non abrogari, sed firmam manere, & omnem hæresin anathematizari. Et specialiter Eunomianorum seu Eudoxianorum, & Semiarianorum, sive Spiritus sancti adversariorum, & Sabellianorum, & Marcellianorum, & Photianorum, & Apollinaristanorum.

Bals. Præsens Synodus congregata est adversus Macedonium, & eos, qui erant ejus, cujus ipse, sententiæ, asserentes Spiritum sanctum esse creaturam & non Deum, nec Patri & Filio consubstantialem; quos præsens Canon Semiarianos appellat, ut qui mediam partem Hæreseos Arrianorum haberent. Hi enim & Filium & Spiritum creaturam, & esse alius à Patris substantia decernebant. Illi vero Spiritus sancti adversarii, de Filio quidem recte sentiebant; sanctam autem Spiritum alienum esse à Divinitate blasphemè asseruerunt.

Eunomius in Galatiâ natus erat, Cyzici Episcopus, eadem quæ Arrius sentiens & multo pejora.

Eudoxius cum esset Constantinopolitanus Episcopus Eunomium Cyzici Antistitem fecit. Hi Cohæretici Anomioi appellabantur, i. e. dissimiles, quod dicerent Filium & Spiritum sanctum nullam habere similitudinem cum Patre, scilicet quoad ad substantiam attinet.

Sabellus erat Lybicus gente, & Ptolomaidis urbis Pentapolis Episcopus; is coalitionem quandam ac commixtionem decernendo, tres Hypostascs, unius Essentiæ ac Divinitatis in unam Personam conjungebat ac confundebat, & pro sancta Trinitate unam trium nominum Personam statuebat, dicens, Eum aliquando ut Patrem apparuisse, aliquando ut Filium, aliquando ut Spiritum sanctum transformatum, & aliâ transfiguratum.

Marcellus Hæresiarcha in Ancyra Galatiæ urbe oriundus, ejusdem fuit Episcopus, & idem quod Sabellus sentiebat.

Photinus ex Sirmio dicebatur, & illic Episcopatum gessit, in eadem quæ Paulus Samosatenus. (Quære Can. 19. Syn. Nic. Interpret. Bals.) Hic neq; sanctam Trinitatem confitebatur, sed Spiritum solum nominabat Deum omnium episcem; verbum autem prolatum esse sentiebat, & divinum aliquod imperium, Deo deservienti, ad Mundi productionem, tanquam ali-quod Mechanicum instrumentum. Prædicabat Christum nondum Dominum, & cepisse existentie principium à Maria.

Apollin-

Apollinarius erat Episcopus Laodiceæ, quæ est urbs Assyriæ. Hic asseruit unam tantum naturam in Servatore, scilicet Filium Dei corpus animatum accepisse ex sancta Deipara, sed mentis expertem, quia divinitas mentis locum expleret.

C A N. II.

Episcopi ultra a Diœcesin in Ecclesias extra suos terminos ne accedant, nec Ecclesias confundant, sed secundum Canonem; Alexandria quidem Episcopus Ægyptum solam regat; Orientis autem Episcopi Orientem solum administrent, servatis Privilegiis ac Præeminentis, quæ sunt in Nicæni Concilii Canonibus, Antiochenæ Ecclesiæ. Asiæ Diœcesis Episcopi, quæ sunt in sola Asiana administrent, & Ponticæ Episcopi tantum Ponticam regant, & Thraciæ Thraciam. Non vocati autem Episcopi ultra Diœcesin ne transeant, ad Ordinationes, vel aliquas alias Administrationes Ecclesiasticas. Servato autem præscripto de Diœcesibus Canone, clarum est, quod unamquamque Provinciam Provincia Synodus administret, secundum ea, quæ definita fuerunt Nicææ. Quæ autem in Barbaris sunt Gentibus, Dei Ecclesias administrare oportet, secundum Patrum, quæ servata est, consuetudinem.

Bals. Can. 6 & 7 Syn. Nic. definierunt quibus Episcopis Diœceses quædam subesse debuerent. Præsens autem Canon Asiæ, Ponticæ, Thraciæ, & alios Episcopos intra suos fines tantum administrare, & non in alium Episcopatum migrare absq; iusta causa & permissione Episcopi loci istius.

Omnes Metropolitanæ Provinciarum erant suarum capita & a propriis Synodis ordinabantur. Immutatum autem id est a Can. 28. Syn. Chalced. quæ definit Ponticæ, Asiæ & Thraciæ Diœcesis Metropolitanos & aliquos alios, qui eo Canone continentur a Constantinopolitano Patriarcha ordinari, eiq; subijci. Postea autem aliæ fuerunt mutationes, ut in Bulgariâ, quæ honorabatur cum Archiepiscopo a Rege Justiniano. Tertia Synodus honoravit Cyprum cum Archiepiscopo & Synod. Antioch. dijudicavit Archiepiscopatum Iberiæ. Syn. Constantin. dedit Ecclesiam Antiochiæ Nazianzeno, & alias Ecclesias aliis Antistitibus dedere Synodi.

A N N O T A T.

a Diœcesin. Quænam istæ fuerunt Diœceses, & quot quæq; singulæ Provincias incluserunt, ex antiqua Imperii Orientalis notitia a Guido Pancirolo editâ, satis superq; constat; cujus sub initio hæc, præsentis dilucidando Canonis imprimis necessaria leguntur.

Sub dispositione Virorum illustrium præfectorum Prætorio per Orientem, Diœceses infra scriptæ Oriens, Ægyptus, Asiana, Pontica Thracia.

P R O V I N C I Æ O R I E N T I S 15.

Palestina, Phœnice, Syria, Cyprus, Arabia, Cilicia, & Dux & Comes rei militaris, Isauria, Palestina salutaris, Palestina secunda, Phœnice, Libani, Euphratensis, Syria salutaris, Osrhoena, Mesopotamia, Cilicia secunda.

Æ G Y P T I 6.

Lybia Superior, Lybia Inferior, Thebais, Ægyptus, Arcadia, Augustanica.

A S I A N Æ 10.

Pamphylia, Helespontus, Lydia, Pisidia, Lycaonia, Phrygia Pacatiana, Phrygia salutaris, Lycia, Caria, Insulæ.

P O N T I C Æ 11.

Galatia, Bithynia, Honorias, Cappadocia prima, Cappadocia secunda, Paphlagonia, Pontus Polemaniacus, Hellenopontus, Armenia prima, Armenia secunda, Galatia salutaris.

T H R A C I Æ 6.

Europa, Thracia, Hamimonis, Rhodope, Mœsia secunda, Scythia. Bevereg,

C A N. III.

Constantinopolitanus Episcopus habeat prioris honoris partes post Romanum, eo quod sit ipsa Nova Roma.

Bals. Urbis Byzantina Archi-Episcopum non habebat, sed Episcopus suus ab Heraclie Metropolitano ordinabatur; subjecta est Heraclie ab Imperatore Severo. Cum autem Sceptra in eam transfuisset Constantinus Magnus, Sanctæ Syn. secundæ Patres definierunt ejus Episcopum habere prærogativam honoris post antiquæ Romæ Episcopum. Præpositio (Post) esse honoris submissionem non intelligitur. Nam Can. 28 Concilii Chalced. asserit, Aequalia Privilegia antiquæ Romæ sanctissimo throno habere thronum Constantinopolitanum, thronum secundum post illum existentem. Vid. Can. 28. Con. Chal.

C A N. IV.

Statuerunt etiam de Maximo Cynico & ejus petulantia & insolentia, quæ fuit Constantinopoli, ut nec Maximus Episcopus fuerit factus, vel sit, nec qui ab eo ordinati fuerunt in ullo, quicunq; is sit, gradu Cleri; Omnibus, & quæ circa ipsum fuerunt, & quæ ab illo facta sunt, infirmatis.

Bals.

Bals. Hic Maximus fuit Cynicus Philosophus Egypti à Patre Gregorio Theologo Mysteriorum fidei imbutus & baptizatus, eiq; familiaris effectus in Clerum cooptatus est. Hic autem cum Patriarchalem sedem Constantinopolis desiderabat & pecuniis ad Alexandria Episcopos missis contendebat ut eligeretur, ii Episcopi in Constantinopolim venerunt, & in cuiusmodi Chorauli domum Congregati (quippe à fidelibus ab Ecclesia expulsi sunt) & ex Maximi voluntate eum non Canonicè elegerunt. Hæc ergo Syn. eum abdicavit, & omnia sua facta abrogavit, & eum postea cum Apolliniano consentientem anathematizavit. Historia hujus invenitur in vit. S. Gregorii Theologi à Discipulo suo Gregorio scripta.

C A N. V.

Quod ad Volumen ceu Tomum attinet Occidentalium, etiam eos suscipimus, qui Antiochiæ unam Patris & Filii & sancti Spiritus Deitatem confitentur.

Bals. Hic Canon est specialis. Imperator Constantius, Filius Constantini Mag. factus Arrianus, primam Syn. evertere conatus, à Fratre Constante, Imperatore Occidentale minatus est desinere rectam fidem labefactare. Ambo ergo Imperatores voluerunt Episcopos Sardicæ convenire, & de Canonibus Nic. Syn. disceptare. Congregatis trecentis quadraginta & uno Episcopis, confirmatum est Symbolum Patrum Nicææ factum, & dissentientes Anathemati subjecti sunt. Dicitur Volumen Occidentalium, quia soli Episcopi Occidentales edidere id. Orientales autem, qui septuaginta erant, dicebant se non communicaturos Synodo, nisi Sanctus Paulus Confessor, & Magnus Athanasius ejicerentur. Quod Patres Occidentales recusantes, Orientales à Synodo recesserunt.

C A N. VI.

Decrevit sancta Synodus Constantinopoli conventa sine examinatione non admittere, nec omnibus eorum qui Ecclesias administrant, accusationes permittere, nec omnes excludere. Sed si quis propriam querelam, i.e. privatam, intendat Episcopo, ut oppressus, vel aliquâ injuriâ affectus, in ejusmodi accusationibus nec accusatoris personam nec Religionem examinari oportet. Si autem sit Crimen Ecclesiasticum, quod Episcopo intenditur, tum examinare oportet personas accusatorum; non enim Hæreticis licet Orthodoxos Episcopos de re Ecclesiastica accusare. Similiter condemnati, ejecti, excommunicati, nec alii aliqui, qui se infantes criminum objectorum eis non absterferint, admittantur accusatores. Si autem nonnulli infantes dicant, se habere Ecclesiasticas criminationes adversus Episcopum, eos jubet sancta Synodus primum apud Provinciæ Episcopos accusationem intendere, & coram eis probare crimina Episcopo objecta. Quod si evenierit, ut Episcopi Provinciales crimina Episcopi corrigere nequeunt, tunc ad Majorem Synodum accedant illius Dioeceseos, sed accusationem non prius intendere, quàm æquale sibi periculum scriptis statuunt, si quidem in rebus examinandis convicti fuerint, quod Episcopus accusatus calumniatus esset. Si quis autem Decretis factis contemptis ausus sit Imperatori molestiam ferre, vel secularium judicia Principum, vel universalem Synodum turbare, is ad accusationem non admittatur, ut qui Canonibus injuriam fecit, & ordinem Ecclesiasticum everterit.

C A N. VII.

Eos, qui rectæ fidei se adjungunt, & parti eorum, qui ex Hæreticis servantur, recipimus, secundum subjectam hinc consuetudinem. Arrianos quidem & Macedonianos & Sabbatianos & Novatianos, qui seipsos vocant Catharos, & sinistros: Et Quartadecimanos sive Tetraditas, & Apollinaristas recipimus dantes libellos, & omnem hæresin anathematizantes, quæ non sentit ut sancta Dei Catholica & Apostolica Ecclesia: Et signatos sive unctos primum sancto Chrismate, & frontem, & oculos, & aures, & os, & nares: Et eos signantes dicimus, Signaculum domini Spiritus sancti. Atqui Eunomianos, qui unâ demersione baptizantur, & Montanistas, qui hic dicuntur Phryges, & Sabellianos, qui idem esse Patrem & Filium docent, & quadam perniciofa faciunt: Et alias omnes Hæreses (quoniam hic multi sunt, & maxime qui ex Galatarum Regione prodierunt) quicunq; ex his rectæ fidei adscribi volunt, ut Græcos admittimus, & primo quidem die ipsos Christianos facimus; secundo Catechumenos; deinde tertio exorcizamus ipsos, ter in faciem eorum & aures insufflando. Et sic eos in Religionis fundamentis instituimus, & curamus ut diu in Ecclesia versentur, & audiant Scripturas, & tunc ipsos Baptizamus.

Bals. Eos, qui solo Chrismate inungi debent, Canon præsens dicit esse Arrianos, Macedonianos, Apollinaristas, & Novatianos sive Catharos, quorum Hæreses declarantur in Canone primo præsentis Synodi secunda. Novatiani autem Sabbatiani appellantur à quodam Presbytero Sabbatio

Sabbatio, qui more Judaico, Sabbata servabat. Nominantur iidem & sinistri, utpote manum sinistram abhorrentes, ut per eam quidquam accipiant in animum non inducentes.

Quartadecimani, seu Tetradiæ dicuntur, qui Pascha non in die Dominico celebrabant, sed quando quartadecima Luna fuerit, quicumq; is sit dies, quod est Judaicæ superstitionis maxime proprium.

Montanistæ vocantur à quodam Montano, qui se Paracletum appellabat; & per duas improbas mulieres Priscillam & Maximillam, falsas Prophetias, ut Phæbi numine afflatus, edebat.

Sabelliani à Sabellio vocabantur, qui etiam cum aliis quibusdam nugis dicebat eundem esse Patrem, Filium, & Spiritum sanctum; ut sint in una Persona tria nomina, sicut in homine Corpus, Anima & Spiritus; vel ut in Sole triplex efficacia; scilicet circumferentiæ figura, vis illuminandi & vis calefaciendi. Dicuntur autem Montanistæ Phryges à quodam Hæresiarchiâ Phryge, vel quia ex Phrygiâ exorta est hæc Hæresis. Præterea vocabantur Pepuziani, è quadam Regione Pepûza, dictâ ab eis Hierusalem. Hi nuptias ut abhorrendas solvunt, alienum jejunium jejunant, Pascha pervertunt, sanctam Trinitatem in unam Personam contrahunt & confundunt, sanguinem pueri, qui punctus fuerit, farinæ commiscentes, & panes facientes offerunt. De Repabtizatione Hæreticorum quære Can. 19. Syn. primæ, & Can. 47. sanctorum Apostolorum.

CANONES Sanctæ & OEcumenicæ tertiæ Synodi, sive Concilii Ephesini.

SYNODUS hæc fuit sub Imperatore Theodosio Minori quinto currente seculo sive An. Dom. 431. cui octo Canones adscribuntur, Congregatis Ephesi ducentis Patribus adversus Nestorium Patriarcham Constantinopolitanum, qui Christum solum esse hominem docuit; ei autem secundum habitudinem unitum fuisse Dei Filium. Et ideo nec Deiparam sanctam Virginem dici ferre poterat, sed Christi-param. Qui & depositus est, & à sanctis Patribus anathematizatus.

C A N. I.

Quoniam oportet etiam eos qui sanctæ Synodo non interfuerunt, propter aliquam causam, vel Ecclesiasticam, vel corporalem, non ignorare ea quæ in ipsa statuta sunt, vestræ sanctitati & dilectioni notum facimus, quod si quis Provinciæ Metropolitanus à sancta & universali Synodo deficiens, Apostasiæ seu defectionis concessui ac conventiculo adhæsit, vel posthac adhæserit, vel cum Celestio sensit aut senserit, is adversus suæ Provinciæ Episcopos nihil penitus agere potest, omni Ecclesiasticâ communione abhinc jam à Synodo ejectus, & ad nullum exercendum munus officiumq; idoneus existens. Sed & ipsis Provinciæ Episcopis, & qui sunt circumcirca, Metropolitanis orthodoxè sentientibus, omnino subicietur, & de Episcopatus gradu dejicietur.

Zonar. Cum Ephesi Synodus convenisset questio de erroribus Nestorii agitata est, præsidentibus orthodoxis Patribus Cyrillo Papa Alexandrino, & Memnone Ephesino Episcopo Celestini veteris Romæ Papæ locum tenente. Novæ Romæ hujus ac Reginæ Urbium Patriarcha Nestorius condemnatus & sanctorum Patrum sententiâ depositus fuit. Sed cum intervallo trium dierum Joannes Antiochenus Patriarcha, magno Episcoporum comitatu, quibus Theodoretus Cyropolitanus & Ibas Edissenus Antistites præerant, adfuisset, depositionem Nestorii rescindere voluissent, & sanctos Cyrillum & Memnonem vicissim eadem pœnâ afficere conabantur. Diu certatum est inter eos donec Synodus in eos Antistites, Nestorianis Erroribus implicatos, depositione animadversum. Hæ sunt causæ hujus Canonis constituendi, quo Provinciarum Episcopis, qui à Synodo absuerant, Antiocheni Patriarchæ, sociorumq; Synodi Auctoritate constituta damnatio significatur.

Aristen. Si Metropolitanus, relicta Synodo, Celestino adhæsit vel adhæserit, rejiciendus.

ANNO T A T.

Celestino. Aristenus in hoc Canone pro Celestio legit Celestinum, sed mendose, nam Celestinus fuit Romæ Episcopus Orthodoxus, & acerrimus Celestii & Pelagii Antagonista.

C A N.

C A N. II.

Si autem nonnulli Provinciales Episcopi Synodo non interfuerunt & Apostasia accesserunt, vel accedere conati fuerunt, vel cum etiam Nestorii depositioni subscripsissent, ad Apostasia concessum recurrerunt, ii omnino, ut sanctæ Synodo visum est, sint à Sacerdotio alieni, & gradu excidant.

Bals. Hic Canon in primo Canone expositus est; ut qui idem cum illo tractet.

C A N. III.

Si qui autem in unaquaq; urbe vel Regione Clerici sub Nestorio, & iis, qui cum ipso Sacerdotio sunt interdicti, eo quod rectè sentiant, ut ii quoq; proprium gradum recipiant, iustum censuimus. Communiter autem omnibus, qui cum Orthodoxæ & universali Synodo consentiunt, Clericis subemus, iis, qui desciverunt vel deciscunt, Episcopis nullo penitus modo subijci.

Aristen. Cui à Nestorio Sacerdotium interdicatur, Sacerdotio dignissimus est; qui vero ab illo suscipitur, profanus.

C A N. IV.

Si qui autem Clerici defecerint, & ausi sint, vel privatim, vel publicè, cum Nestorio aut Celestio sentire, eos quoq; depositos esse sanctæ Synodo visum est iustum.

C A N. V.

Quicumq; autem propter indigna sua facta à sancta Synodo, vel à propriis Episcopis condemnati sunt, & iis non Canonicè, prout omnia facit indiscriminatum, Nestorius, vel qui idem cum eo sentiunt, restituere tentaverint communionem, vel gradum, id nihil eis prodesse, & depositos nihilo secius manere iustum putarunt.

Arist. Ab Episcopo condemnatus, si à Nestorio suscipitur, id nihil ei profit.

C A N. VI.

Similiter autem, si qui voluerint, quæ in Sancta Ephesina Synodo de singulis acta sunt, quovis modo labefactare; decrevit sancta Synodus, si sint quidem Episcopi vel Clerici, à proprio gradu omnino excidere, si autem Laici, excommunicatos manere.

C A N. VII.

Arist. Episcopus, qui aliam quam Nicænam fidem proferet, alienus ab Ecclesia habetur: Laicus vero anathematizatur, vel expellitur.

C A N. VIII.

Arist. Serventur suæ cuiq; Provinciæ jura pura ac inviolata. Qui verò contrariam hisee formam introducit, inutilis est.

Arist. In Epistolam Ephesinæ Synodi ad sacram in Pamphilia Synodum de Eustathio qui fuit eorum Metropolitanus.

Eustathius cum fortiter debuit resistere (hoc enim omnis debet Episcopus) terga dans leviter refugit. Theodorus in ejus locum ordinatus est. Ille verò lacrymas effundens & pudore confusus honorem repetit. Qui alium illius loco ordinavit, insors est, cum detractationem ejus pro crimine habeat.

Interp. Eustathius hic Episcopus cum litium erat fugitans, & Ecclesiæ sustinere non potuit negotia, administrationi renunciavit, & ejus loco alius ordinatus fuit. Postea ad Syn. Ephesin, accedens & Episcopalem honorem queritans habere, confirmatum fuit, ut nominaretur Episcopus & particeps esset honoris Cathedræq; & sacra perageret, non ex propria utoritate, sed quando secundum affectionem & in Christo Charitatem à Fratre & Coepiscopo permetteretur.

C A N O N E S XXX.

Sancta & OEcumenica quarta Synodi Chalcedonensis.

BALS. & Zonar. Sancta hæc & OEcumenica quarta Synodus sub Marciano Imperatore celebrata fuit A.D. 451. sexcentis triginta Patribus coactis contra Dioscorum in Alexandria Urbe inclita Præfectum, & Eutychetem Archimandritam Constantinopoleos; qui quamvis errorem Nestorii declinabant, tamen in oppositum delapsi sunt, utramq; scilicet naturam Dei & Homini ita permixtas esse, & coaluisse asserentes, ut Divinitatem affectionum perturbationibus esse obnoxiam minimè vererentur constituisse; Dominumq; suscepisse Corpus non ex Virgine, & ejusdem esse naturæ cum humanis corporibus, sed diviniore prorsus ratione illum incarnatum

tum esse blaterabant. Hi igitur duo à sancta Synodi depositi & anathemate percussi sunt. Eademq; Synodus Deum Hominemq; perfectum in duabus indivisis impermixtisq; naturis Christum Dominum esse definiuit, subjectosq; Canones edidit.

A N N O T A T.

Hæc Synodus Nicæam primò convocata est; ut è literis à Valentiniano & Marciano ad omnes ubiq; Episcopos Scriptis patet: Nimirum Chalcedon Constantinopoli longè propinquior, quàm Nicæa fuit; ac proinde Imperatores eò citius quàm Nicæam se conferre poterant. *Bev.*

^a *Archimandritam.* Archimandrita idem fuit, qui Abbas. Græcis enim Monasterium *μναστήριον* vocatur; licet propriè significat, stabulum, caula, &c.

C A N. I.

Qui à sanctis Patribus in unaquaq; Synodo huc usq; expositi sunt, observari
b Canones æquam censuimus.

A N N O T A T.

b Priusquam quarta hæc generalis Synodus Chalcedone celebrata fuit, omnes Canones à primo generali, & à quinq; localibus, ceu Provincialibus Conciliis, Ancyrano, Neocæsariaensi, Gangrensi, Antiocheno & Laodiceno in unum Codicem collecti sunt, juxta seriem & consequentiam cujusq; Canonis, eodem etiam ordine Synodorum observato, quo hîc recitantur. *Bev.*

C A N. II.

Qui gratiam venalem faciens emit & vendit Ordinationem quocunq; modo cui-
cunq; viro, de proprio gradu in periculum veniat. Si Clericus sit, qui promovetur
ad dignitatem vel curationem, proprio gradu excidat; Laici verò, vel Monachi
anathematizentur.

Bals. *Apost. Can. 29 & 30 valde puniunt eos, qui per pecunias ordinant & ordinantur; præsens verò Canon refert ad unumquemq; cujuslibet Ordinis, Gradus vel Characteris; scil. Chartulariis, Monasteriorum Administris, ceu Paramonariis.*

A N N O T A T.

^c *Gratiam.* Hîc χάρις five Gratia non Gratiam gratum facientem, sed Gratiam gratis datam significat, non eam quâ quis sanctificatur, sed χάρισμα illud, quo quis in officio aliquo constituitur, eidemq; fungendo idoneus redditur.

^d *Paramonarius.* Hæc vox rarò occurrit; sed omni procul dubio aliquem rerum Ecclesiasticarum administratorem significat, quia inter tales hîc numeratur. *Bevereg.*

C A N. III.

Quicunq; ex numero Clericorum secularium domorum curam suscipiunt, corripiendi sunt, nisi ad inexcusabilem impuberum administrationem Lex eos vocaverit, vel Episcopus Orphanorum vel Viduarum curam permittit. Transgressor pœnis Ecclesiasticis subjiciatur.

Bals. *Can. Apost. 6. prohibet Clericos res seculares suscipere, & alii Canones; quibus non observatis, statuerunt sancti Patres Transgressores pœnis Ecclesiæ teneri. Lege Can. 81, 82. Apostolorum. Syn. Carthag. 16. & Sept. Syn. Can. 10.*

A N N O T A T.

^e *Impuberum.* Balsamon hîc pernecessariam distinctionem observat inter Impuberes & Minores. Impuberes enim masculi sunt usq; ad annum 14 completum; fœminæ usq; ad 12. Minores autem dicuntur Puberes, qui annum 25 nondum compleverunt. Istis Tutores, his Curatores dati sunt.

C A N. IV.

Nemo Domum Oratoriam vel f Monasterium citra Episcopi sententiam extruat. Omnis autem Monachus Episcopo subjiciatur, & è mansione ne discedat absq; venia ab Episcopo concessa; sed quietem amplectans soli jejunio & orationi vacet, nec Ecclesiasticis aut secularibus negotiis se ingerat, ne nomen Dei blasphemetur. Servus autem nisi Domino consentiente, Monasticam vitam ne ingrediatur.

A N N O T A T.

Monasterium. Monasteria antiquitus in Angliâ, eorumq; incolas Episcopis suis juxta hunc Canonem subjectos fuisse, ex Constitutionibus Johannis Pecham & Edmundi Archiepiscoporum Cantuariensium, atq; etiam à Synodo constar apud Celichyth habita A. D. 816. Sed nihilo secius, nec obstantibus provincialium Episcoporum, nec præsentis OEcumenici Concilii constitutionibus, Episcopi Romani exemptiones Monasteriorum ab omni Episcoporum Jurisdictione confirmarunt. Prima autem cujusvis Monasterii ab Episcopali jurisdictione exemptio, ab Episcopo quovis Romano indulta, Adeodato, qui ad sedem istam, A. D. 672. evehctus est, attribuenda videtur. Is enim Ægyrico Abbati S. Martini Turonensis hujusmodi privilegium immunitatis concessit; sed non sine morsu conscientie exinde orto, quod hoc contra antiquos mores & disciplinam Ecclesiæ esset; ut ex ipsius verbis ad dictum Privilegium à se concessum liquet, dicentis, *Parumper autem ambigimus, idcirco quod mos atq; traditio sanctæ nostræ Ecclesiæ plus non suppetat, à regimine Episcopalis Providentiæ religiosa loca secernere.* Extat hoc Privilegium Adeodati Conc. Gallic. Tom. *Bevereg.*

C A N. A V.

De Episcopis vel Clericis qui e civitate in civitatem transeunt, placuit eos, qui editi sunt a sanctis Patribus, Canones vires obtinere.

C A N. VI.

Nullum absolute ordinari, nec Presbyterum, nec Diaconum, nec omnino aliquem eorum, qui sunt in ordine Ecclesiastico; nisi specialiter in Ecclesia Civitatis, vel Pagi, vel Martyrio, vel Monasterio, is, qui ordinatur, designetur. Eos autem, qui absolute ordinantur, decrevit sancta Synodus, irritam ac invalidam haberi ejusmodi manuum impositionem, ac nusquam exercere ac operari posse ad ejus, qui ordinavit, Contumeliam.

Balf. Canon dicit Clericos specialiter ad hoc Templum vel Monasterium, & non absolute ordinari; quæ autem ita non facta fuerit, Ordinationem esse irritam, cumq; qui alibi præter ordinantis voluntatem celebravit, ad ejus contumeliam nequaquam posse celebrare. Nota ergo, quod Monachi, qui dicuntur Clerici, & loci Episcopo subjiuntur, non debent in alia Regione celebrare absq; Episcopi scriptura commendatoria. Dege Can. 8. præsentis Synodi. Quoniam nonnulli dicunt Canonem accipi de Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis, non autem de Lectoribus, quod per manus impositionem non ordinentur, & ideo posse eos ex urbe transire in urbem, etiam sine Episcopi venia; dicimus Lectores esse Clericos, & habere Antistitis manuum impositionem; eam scilicet, quæ dat characterem; & omnino in his etiam valebit hic Canon.

Arist. In Martyriis vel Monasteriis, sed non absolute ordinabis, alioquin qui ibidem ordinatur, pro non ordinato habebitur.

Interpret. in Arist. Qui Presbyter aut Diaconus, aut alium quemq; ordinem Ecclesiasticum est suscepturus, ne aliter ad ordinationem admittatur, nisi in civitatis aut pagi alicujus Ecclesia aut Monasterio in aliquo gradu Ecclesiastico egisse, & in ea inservisse prius inveniat. Si autem qui absolutus est, Presbyter aut Diaconus ordinetur, cum non sit sub aliquo gradu in Ecclesia, nihil ex eo commodi capiet, sed manuum in eum impositio irrita erit.

A N N O T A T.

f. Absolut. Isti absolute ordinari, dicuntur qui cum ordinantur, certum non habent locum, quo tum munus obtineant. Nemo adeo sine certo titulo ordinari debet. Bevereg.

C A N. VII.

Eos, qui in Clero semel ordinati sunt, & itidem Monachos, statuimus nec ad militarem expeditionem, nec ad secularem dignitatem posse venire. Qui autem hoc audent, & non poenitentia ducti ad id revertuntur, quod propter Deum prius elegerant, anathematizari.

C A N. VIII.

Qui in Ptocheio, vel Monasterio degit Clericus, Episcopi Civitatis & auctoritati se submittat. Qui vero excussis habenis ab eo resilit, poenam luat Canonis; si autem Monachus vel Laicus sit, excommunicetur.

A N N O T A T.

g. Auctoritati. Ex hoc etiam Canone patet Clericos in religiosis domibus constitutos Episcopi loci potestati subiectos esse. Bevereg.

C A N. IX.

Si quis Clericus cum Clerico litem habeat, apud proprium Episcopum agat, non ad seculare iudicium excurrat; aut voluntate Episcopi, utraq; pars elegerit Iudicem. Qui præter hæc fecerit, poenis subjiatur canonicis. Si Clericus cum suo vel alio Episcopo litem habeat, a Provincie Synodo iudicetur. Si autem cum Metropolitano Episcopus vel Clericus litem habeat, Patriarcham adeat, vel Imperialis Urbis Thronum, & apud eum litiget.

Interpret. Arist. Non oportet Clericum contra Clericum litigantem a Seculari Iudice iudicari, sed a proprio Episcopo. Et si Clericus contra suum Episcopum aliquid habuerit, a Provinciali Synodo iudicari debet. Si autem Episcopus, vel Clericus contra Metropolitanum causam aliquam habuerit, apud Patriarcham, cui subsunt, Provinciarum illarum, litigare debent, vel apud Patriarcham Constantinopolitanum. Quod quidem privilegium nemini Patriarcharum aliorum concessum est, nec a Canonibus, nec a legibus, ut Metropolitanus, qui uni subiacet Patriarchæ, ab alio iudicaretur, nisi Constantinopolitano soli.

C A N. X.

Arist. In duarum Urbium Ecclesiis Clericus in Catalogum non refertur: Sin verò relatus fuerit, priori restituetur. Si quis autem jam translatus sit, in prioris Ecclesiæ rebus nullo modo particeps sit.

C A N. XI.

Omnes pauperes, & qui auxilio indigent, cum Examinatione, cum Epistolis, seu Pacificis Ecclesiasticis solis viam ingredi statimus, & non cum Commendatitiis, quoniam literas Commendatitias in solis personis, quæ sunt suspectæ, præberi oportet.

Balf. Literæ commendatitiæ sunt, quæ dantur ab his Episcopis, qui ordinabant Clericos in ordinationem eorum declarantes. *Vid. Can. 13. hujus Synodi.* Hæ dantur etiam Episcopis a Metropolitano, & non solum Clericis, sed etiam Laicis segregatis, & qui aliqui fuerunt in non bona estimatione. Dimissoria etiam Literæ, quæ pacificæ vocantur, sunt, quæ ostendunt voluntatem Antistitis, Clericum vel Episcopum transiturum.

Interpret. In Aristenno. Epistola Pacifica est, quæ sine ullo scandalo adveniens traditur. Commendatitia autem quæ inculpatum vitam & Religionem afferentem attestatur. Qui pauperes sunt auxilio egent, cum literis Episcoporum ergo itinerare debent, ut alii in eos misericordia commoveantur.

C A N. XII.

Quoniam per Pragmaticos Typos (sc. Imperialia jussa) quidam unam Provinciam in duas diviserunt, ut in eadem Provincia duo essent Metropolitani, statuit sancta Synodus, ut qui tale audeat a suo gradu excidat. Civitates autem quæ per literas Imperiales Metropolis nomine honoratae sunt, solo honore fruantur, ut et Episcopus ibidem constitutus. Ei vero, quæ verè est Metropolis, propria jura conserventur.

A N N O T A T.

h Pragmaticos. Ut veram hujus Canonis occasionem clarius assequamur, imprimis tenendum est, controversiam inter Photium Tyri, & Eustathium Beryti Episcopum, in hoc Concilio, præcipuam huic Canonis materiam præbuisse. Enimvero Tyrus olim Phœniciae Metropolis fuit, & inter alias urbes in eadem Provincia constitutas, Berytum sibi subjectam habuit. Eustathius autem Beryti Episcopus ab Imperatore Theodosio impetraverat, ut dicta Phœniciae Provincia in duas divideretur, & unâ illius parte Episcopo Tyri, vero Metropolitæ, reservatâ, altera sibi concederetur, cujus ipse Metropolitæ esset, quæque Episcoporum ordinationes celebraret, & reliqua jura Metropolitica solus exerceat. Urbes tunc temporis à Tyriorum Metropoli rescissæ erant, Byblos, Botrys, Tripolis Orthesiades, Arca & Antarados. Hæc Provinciæ illius divisio ab Imperatore impetrata etiam à Synodo quadam Episcoporum Constantinopoli habita confirmata est; cujus Decreto ipse etiam Photius Tyri Metropolitæ subscriptus quidem, sed invirus, nec sine Excommunicatione ei à Concilio intentatâ, nisi consentiret: Ac proinde Marcianum postea Imperatorem, libello oblato, supplex oravit, ut pragmatica sua forma ad Præfectos suos, & ad præsens Concilium Chalcedonense missâ, curaret, ut pristina jura Metropoli suæ juxta Ecclesiasticos Canones restituerentur. Marcianus causam ad Concilium refert, & per Judices sive Magistratus suos, qui præsentibus erant, Patres ibi congregatos certiores facit, sibi non placere, ut Episcoporum Negotia juxta Pragmaticos Typos, sed juxta leges Ecclesiasticas administrarentur. *Bevereg.*

C A N. XIII.

Externos Clericos & ignotos in alia Civitate sine proprii Episcopi Commendatitiis Literis nusquam ullo modo ministrare.

C A N. XIV.

Quoniam concessum in nonnullis Provinciis est Lectoribus & Cantoribus uxores ducere, decrevit sancta Synodus nulli eorum licere uxorem ducere opinionis à recta diversæ: Si autem talis ex ejusmodi Matrimonio liberos susceperit, & eos apud Hæreticos baptizare prævenerit, ad Catholicæ Ecclesiæ Communionem adducat. Si autem non baptizaverint, non posse eos apud Hæreticos baptizare, neque Hæretico, neque Judæo, neque Gentili Matrimonio conjungi, nisi utique Persona, quæ orthodoxæ conjungitur, se ad orthodoxam fidem convertendam spondeat. Qui hoc Decretum sanctæ Synodo transgressus fuerit Canoniceis poenis subiacitur.

C A N. XV.

i Diaconissam. Diaconissam non esse mulierem ordinandam ante annum quadragesimum, & eam cum accurata examinatione. Si autem post ordinationem susceptam ministerio aliquo tempore permansit, seipsam Matrimonio tradiderit, Dei Gratia injuriam faciens, ea, unâ cum illo qui ei conjunctus est, anathematizetur.

A N N O T A T.

i Diaconissam. Diaconissæ in Ecclesia Primitiva constitutas esse, & Ecclesiæ ministrasse, ex crebra eorum mentione constat. Dives Paulus Phœbem commemorat Ecclesiæ Cenchrensis Diaconissam. *Epist. ad Rom. c. 16. v. 1. Bevereg.*

C A N. XVI.

Non licet Virginem, quæ se Deo dedicavit, aut Monachum Matrimonio conjungi. Si hoc fecisse inventi fuerint, excommunicati sunt. Episcopus autem loci habere potestatem humanitatis in eos ostendenda statuimus.

C A N. XVII.

Vicaria, & ruralis Parœcia per 30 annos possessa possideatur; si intra illud tempus nulla controversia de iis mota fuerit. Sed si fuerit, litem moveat injuriâ affectus in Synodo Provinciali. At si Imperatoris jussu urbs renovata fuerit, & Ecclesiasticarum Parœciarum ordo, civiles & publicas formas sequatur.

C A N. XVIII.

Clerici vel Monachi conventicula celebrantes & contra Episcopum conjurantes, gradibus suis excidant.

C A N. XIX.

Bis quotannis Synodus celebretur, ubi Metropolitano visum fuerit, ut emergentia determinentur. Et unusquisq; absens Episcopus, sine justa causa fraterne reprehendatur.

C A N. XX.

Arist. Clericus unius Civitatis in altera non ordinabitur. Qui verò suam amisit Patriam, si in aliam Ecclesiam venerit, irreprehensibilis est. Episcopus autem extraneus Clericum suscipiens unâ cum suscepto excommunicabitur.

C A N. XXI.

Clericos vel Laicos, Episcopos vel Clericos accusantes, non sine examinatione existimationis admittendos.

Quare Can 6. Syn. secundæ.

C A N. XXII.

Qui Episcopi vitâ functi bona rapit gradu excidat.

Quare Can. Apost. 40.

C A N. XXIII.

Clerici & Monachi, qui Episcopi injussu Constantinopoli morantes, statum Ecclesiæ perturbantes à defensore Ecclesiæ admoneantur excedere; si autem admoniti non discedent, ab ipso defensore Civitate expellantur.

ANNOTAT.

k Defensore. Prima Ecclesiasticorum Defensorum origo à Politicis deducta videtur. Cum singulæ enim Civitates in Imperio Romano defensores suos habuerint, Ecclesiis ibidem constitutis visum est tales etiam sibi Officiales ab Imperatoribus impetrare. Et quidem eos ab Imperatoribus primò impetratos fuisse ex Can. 78. Syn. Carthag. abundè constat. Et hæc prima fuit, & antiquissima; ni fallor, quæ ullibi occurrit, Ecclesiasticorum defensorum mentio. Quos etiam vix credibile est Synodum Carthaginensem ab Imperatoribus postulare voluisse, si in Ecclesiam antea introducti fuissent. Et quidem eos in nullo Ecclesiastico gradu ordinatos olim fuisse, ex secundo præsentis Concilii Canone colligatur; ubi non ordinati dicuntur, sed promoti; neque cum Clericis, sed cum OEconomis & Paramonariis conjunguntur. Postea autem nonnullos eorum Clericos fuisse extra dubium est, cum ad Thronum Constantinopolitanum nonnunquam promoti fuerint: Numerus autem eorum incertus erat, aliquando enim quatuor aliquando decem, aliquando autem duodecim. De officio autem eorum imprimis observandum est, defensori ex hoc Canone concessam esse auctoritatem Clericos & Monachos ex Urbe Constantinopoli expellendi, quicumq; ab Episcopo suo non missi ibi commorati sunt. Primò autem instituti sunt à Concilio Carthag. ut pauperes à divitibus defenderent. Cum hoc autem alter facere non potuerint, minores à divitibus contra pauperes, vel e contra, moras causas audiendi potestas eis commissa est, ejusmodi præsertim, quas ab Episcopo antea determinari fuit consuetum. *Bevereg.*

C A N. XXIV.

Quæ semel voluntate Episcopi consecrata sunt Monasteria, perpetuò manere Monasteria, & res quæ ad eâ pertinent servari, eaq; non amplius fieri secularia habitacula. Eos autem, qui hoc fieri permittunt, Canonum poenis subijci.

C A N. XXV.

Quoniam nonnulli Metropolitani, greges negligentes, Episcoporum Ordinationes distulerunt, placuit sanctæ Synodo, ut intra tres Menses Ordinationes fiant, nisi inexorabilis necessitas effecerit, ut dilationis tempus prorogetur. Qui hoc non fecerint, Ecclesiasticæ poenæ subijciantur. Vidua verò Ecclesiæ redditum apud Ecclesiæ OEconomum saluum custodiri.

ANNOTAT.

1 Vidua Ecclesie. Summam pristini Ecclesie Antistites diligentiam adhibuerunt, ne quid Deo semel consecratum in profanos usus verteretur, vel Ecclesie ejus concessum ullo modo intercederet. Quod tamen vacante aliqua Ecclesia difficile est evitare, nisi quæ ad eam pertinent singularis alicujus personæ plurimæ curæ & custodiæ committantur. Hoc est igitur, quod Patres hoc loco constituunt; ut omnes nimirum vacantis Ecclesie redditus per ejusdem OEconomum integri & inviolati conserventur. Concilium Trullanum in Canone 35 omnia Ecclesie vacantis bona Clero ejusdem custodienda committit, vel, si Clerici non fuerint, Metropolitano, qui ea omnia ordinato Episcopo reddet. Et sic quidem usq; ad decimum fere à Christo incarnato seculum, omnia Ecclesie cujusvis viduæ bona futuro Episcopo reservata sunt, neq; cuivis Clerico Laicove licuit, ea suos in usus vertere. Postea autem, contra ac omnibus hujusmodi veterum Conciliorum Canonibus statutum est, Principes in plerisq; locis Ecclesie vacantis redditus sibi hucusq; vendicarunt. De cujus rei causa & justitia hic non est differendi locus, nec tempus. *Bevereg.*

C A N. XXVI.

Arist. OEconomus in omnibus de Clero constituatur. Episcopus autem, qui hoc contemnit, divinis Canonibus subijciatur.

Bals. Verisimile est ante presentem Canonem, complures Episcopi Laicos faciebant OEconomos. Divini ergo Patres hoc corrigentes jubent, ut per Clericos res Ecclesiasticæ administrarentur de sententia Episcopi, ut et manifesti sint Ecclesie redditus, nec dissipentur, & Episcopus à probro ac reprehensione alienus conservetur.

ANNOTAT.

OEconomus. Ecclesia primitiva, per ter centum annos à Christi Nativitate numeratos, ad ministros suos atq; pauperes alendos nullis aliis gavisa est redditibus, quam quos Fideles sponte offerebant. Quarto autem currente seculo, post Constantini scilicet Imperatoris tempora, agris etiam atq; latifundiis donata fuit, uti patet ex Syn. Antioch. 25 Can. quo agrorum fruges ad Ecclesiam pertinentes commemorantur. Omnes autem redditus, tam qui ex Fidelium oblatione, quam qui ex agrorum postea frugibus collecti sunt, apud Episcopos depositi sunt, ut illi ex iis necessaria sibi providerent, & postea eosdem inter Clericos & pauperes distribuerent. Cum hoc autem malevolis Episcopos traducendi occasionem præbuisset, cautum est ab antiquis Patribus, ut non ipsi Episcopi, sed alii quidam Officiales sub iis constituti, hanc curam in se susceperent, qui proin OEconomi dicti sunt. *Bevereg.*

C A N. XXVII.

Eos, qui nomine Conjugii mulieres rapiunt, vel opem ferunt, vel consentiunt iis, qui rapiunt, statuit sancta Synodus, si sint Clerici, deponi, si Laici, anathematizari.

C A N. XXVIII.

Arist. Novæ Romæ Episcopus eodem atq; veteris honore fruatur, propter Imperii Translationem. Quapropter Ponti, Asiæ, Thraciæq; Episcopi, ut & Barbari, à Constantinopolitano Ordinentur. Vid. 3 Can. Con. Constantin.

ANNOTAT.

Hic cum duobus sequentibus Canonibus, nec in Johannis Antiocheni collectione, nec in Latina Versione Dionisii Exigui. Nam ex hoc Canone patet, sedem Constantinopolitanam Romanæ nihilo cessisse, præterquam tempore, quod hæc ante eam honorata fuit. Si Patres enim Chalcedonenses credidissent tantam à Christo auctoritatem Episcopo Romano esse datam quam hodie sibi vendicat, ei procul dubio tantopere non restitissent; nedum æqualia privilegia alii concessissent.

Hic etiam obvium est cuiquam observare, quâ ratione moti veteres tantum sedi Romanæ honorem tribuerunt; non quod Sancti Petri sedes fuit, neq; quod Episcopus ejus Christi Vicarius est; sed tantum, quod ista nimirum fuit Civitas Imperialis. *Bevereg.*

C A N. XXIX.

Arist. Qui Episcopum ad Presbyteri gradum detrudit, sacrilegus. Qui enim est crimini obnoxius, Sacerdotio est indignus. Qui verò infons dejectus est à gradu Episcopali, Episcopatus auctoritatem & sacerdotium recipiet.

ANNOTAT.

Hic Canon definit causam supradictam in Annotationibus ad 12 Canonem; quæ inter Photium Tyri, & Eustathium Beryti Episcopum agitata est. Nimirum Eustathius sex Civitates ad Photium pertinentes sibi arripuerat, & Episcopos earum, à Photio ordinatos, amoverat, & in Presbyterorum ordinem detruserat. De qua re Judices in Synodo certiores facti, eam Synodo determinandam committebant, ad quam solam pertinebat. Quæ cum Judices dixissent, Paschasianus, Lucentius, & Bonifacius, Vicarii sedis Romanæ, primam hujus Canonis partem pronuntiabant; & Anatholius Constantinopolitanus Archiepiscopus addidit, quæ in ipso Canone dixisse traditur; quibus Synodus protinus consensit, acclamans; *Annales Imperii Romani.* *Bov.*

C A N. XXX.

Quoniam mos est apud Ægyptios, nisi Archiepiscopus permiserit, non subscribere, æquum nobis visum est, ut remissio subscriptionis Epistolæ sanctissimi Archiepiscopi Leonis iis condonetur, donec ordinatus fuerit Alexandria Episcopus.

A N N O T A T.

Deposito Dioscuro Alexandrino, Episcopi Ægyptii Epistolæ Leonis Romani subscribere rogari respondebant, se eadem, quæ in Epistola continentur, credere: Sed nihilominus eis subscribere non posse usquequo Archiepiscopum Alexandrinum ordinatum haberent; cujus sententiam in huiusmodi rebus expectare & sequi omnes istius Diœceseos Episcopi ex antiqua consuetudine constricti sunt. Quibus auditis, Iudices illico pronuntiabant quæ hoc Canone continentur; quibus etiam tota Synodus suffragata est. *Bevereg.*

Quinta & Sexta Synodus.

De Quinta Synodo.

B Alf. & Zon. Quinta Synodus fuit sub Justiniano Imperatore primo, circiter annum Christi 548, cum centum & quinquaginta quinque S. Patres Constantinopoli convenissent; quæ confirmavit decreta quartæ Synodi, & eos, qui adversus eam maledicebant, anathemate damnavit; scilicet Originem, & ejus impia decreta & scripta, Evagrium & Didymum, & quæ ab iis exposita sunt capita; & præterea Theodorum, ac impias ejus Doctrinas; Anthimum item & Petrum, & Zoram cum gregalibus suis: Capita demum à Theodoro conscripta, & Ibae Epistolam. Nullos vero Canones edidit hæc Synodus.

De Sexta S Y N O D O.

Balf. & Zonar. Sexta Synodus fuit in Constantinopoli, Constantino Pogonato Justiniani Patre Imperante, cum 170 S. Patres convenissent adversus Theodorum, qui Episcopatum Phærgæ gesserat, Honorium qui Romæ, Cyrum qui Alexandria, & Sergium, Pyrrhum, Paulum & Petrum, qui Ecclesiæ Constantinopolitane præfuerant, Macarium Antiochenum, Stephanum ejus discipulum, & Polycronium delirum senem: Qui cum unam in Domino nostro Jesu Christo voluntatem, postquam is hominem induerat, unamque efficiendi vim extitisse profiteri ausi fuerant, à sancta Synodo cum omnibus idem sentientibus anathematizabantur. Quæ quidem Synodus duas in Christo voluntates, postquam humanam sibi naturam adjunxisset, duoque similia agendi principia omnino admittenda & agnoscenda esse definiuit. Non quia Christum personarum multiplicitate divisum vellet, sed quod existimaret neutram ex duabus naturis caruisse aut voluntate, aut agendi facultate. Hæc Synodus nullos edidit Canones.

De Synodo, quæ dicitur sexta.

Zon. Cum Justinianus secundus, qui Πρώτῳτος dictus est, ab amputato naso, regnaret (qui fuit Constantini Pogonati filius) Constantinopoli conveniunt 227 Episcopi jussu dicti Imperatoris. Hæc Synodus retinuit sextæ appellationem, quia in ea nihil quæsitum est de rebus fidei, & quia sextæ superioris lacunas explevit, atque quoniam proximè eam sequebatur quæ sexta appellatur & una cum ea recensita est.

In Canones Concilii sexti in Trullo.

T Rullum, ubi præsens Concilium Constantinopoli celebratum est, & Trullanum ex eo dictum, fuit locus in Imperiali Palatio concameratus, vel forsitan Domus aliqua intra Palatii septa.

Hic omnem quæ turgent ipsorum præcordia bilem Papistæ in Balsamonem effundunt, omnimodis eum conviciis lacerantes, quod ille præsentem Synodum Oecumenicam fuisse contendit. Si hoc autem Balsamoni vitio vertatur, idem & in ipsam

psam Synodum conjiciatur crimen, quippe quæ se sanctam & OEcumenicam Synodum sæpe appellat. Alterum autem argumentum probare, hanc Synodum esse universalem est, quod non solum reliqui Patriarchæ, verum ipse etiam Papa Romanus per Legatos suos eidem intererat. Basilius enim Gortynæ Metropolitanus, & quidam Ravennæ Episcopus totius Synodi Romanæ vicem gerentes, & ipsi Papæ Legati, Episcopi Thessalonica, Sardania, Heracleæ & Corinthi adfuerunt, ut asserit Balsamon noster, qui in Scriptis antiquis hoc invenit. *Bevereg.*

CANONES Sanctorum Patrum

QUI

In Trullo Imperialis Palatii Constantinopoli Convenerunt, tempore Justiniani Religiosissimi & Christianissimi nostri Imperatoris.

BALF. Ex Oratione, quæ ad Imperatorem Justinianum habita est, ostenditur, quod cum duæ universales Synodi, quinta scilicet & sexta, tempore Constantini Pogonati, non fecerint Canones ad Ecclesiarum Constitutionem, Synodus hæc facta est ad Supplementum duarum. Propterea enim nec sexta propriè nominatur, sed *quinisexta*, i. e. quinisexta; nam quod quintæ & sextæ Synodo deerat, replevit. Est autem etiam Synodus hæc Universalis: Etsi enim Occidentales Episcopi, Itali scilicet & Latini, ab ejus Synodi Canonibus opportune icti eam non esse universalem institerunt, nec Romani Papæ Legatos in eâ adfuisse, eò quod sit alia sexta Synodus, quæ regnante Constantino Pogonato facta est; hanc autem longo post tempore factam fuisse Jussu Justiniani Rinotmeti. In hac Synodo aderant Basilius quidam Gortynæ Cretæ Insulæ Metropolis Episcopus, & quidam Ravennæ Episcopus, totius Synodi Romanæ Ecclesiæ vicem gerentes. Et non solum ipsi, sed & qui tunc erant Papæ Legati, Thessalonica, Sardania, Heracleæ in Thracia & Corinthi Episcopi. Papam habere Legatos ex aliis regionibus excogitatum est ab viâ longitudinem. Nota, Quod nulla nostrarum Ecclesiarum Papæ Romano unquam subiecta fuit.

C A N. I.

Arist. Apostolorum fides non est innovanda. Patrum Nicenorum fides perfecta est, quæ Arii Divinitatis gradus introducentis dogma per consubstantialitatem subvertit.

Synodus, sub Theodosio magno habita, inviolata maneat, quæ Macedonium, qui Sanctum Spiritum servum esse asseruit, deposuit.

Qui sub Theodosio minore convenerunt ducenti perpetuo reverendi, qui Nestorium separatim hominem & separatim Deum esse Dominum asserentem, expulserunt.

Qui Chalcedone sub Marciano convenerunt æternâ memoriâ sunt celebrandi, qui Eutychen, qui imaginatione magnum perfici mysterium ausus est dicere deposuerunt, & Nestorium & Dioscorum ex diametro æqualia observantes.

Centum sexaginta quinq; in Imperiali civitate sub Justiniano congregati sunt, qui Originem, qui corporum ac animarum periodos asseruit, & Theodoretum, qui contra duodecim Cyrilli capita sese offerre ausus est, anathematizârunt.

Constantinopoli sub Constantino collecta est Synodus, quæ Honorium Romæ, & Sergium Constantinopolis Præsulem, voluntatem & unam operationem prædicantes rejecit.

C A N. II.

Placuit huic sanctæ Synodo, ut ad animarum medelam, & perturbationum curationem, firmi stabilesq; maneant qui à sanctis & beatis Patribus, qui nos præcesserunt, suscepti ac confirmati, atq; adeo etiam nobis traditi sunt, sanctorum & gloriosorum Apostolorum nomine 85 Canones.

Arist.

Arist. Quæ ab Heterodoxis Apostolorum per Clementem Constitutionibus furtim inserta sunt, abdicentur.

Interpret. In Canonibus Apostolicis, præter alios novi & veteris Testamenti libros & Constitutiones Apostolorum à Clemente in octo libris compositas venerandas & sacras habere nobis in mandatis datum. At præsens Canon quia spuria quædam, & à pietate aliena in istis ab Heterodoxis adduntur ad Ecclesiæ exitium, abjici ea præcipit ad gregis Christianissimi & edificationem & securitatem.

Zonar. In Can. Apostol. 60 de hac re ita sentit. Ab impiis hominibus suppositi libri multi fuerunt in perniciem simpliciorum; veluti sunt Apostolicæ Constitutiones scriptæ Episcopis per sanctum Clementem. Ab illis autem sunt omnino quædam composita, falsas inscriptiones habentia, perinde ac si forent à sanctis Patribus conscripta. Canon igitur censet hæc esse rejicienda.

C A N. III.

Arist. Sacerdotes, qui secundas contraxerunt nuptias, & non resipiscunt, deponuntur. Qui autem resipiscunt, & à malo abstinere definito tempore cessabunt. Talis autem alteri non benedicat, quia debet curare sua propria vulnera. Qui post Ordinationem uni Matrimonio se applicaverunt, & qui nefariis nuptiis implicati sunt, pro tempore à ministerio prohibiti erunt, & post tempus definitum ad gradus suos restituentur, ulterius non promovendi matrimonio scil. dissoluto: Renovantes Canonem, qui dicit, eum, qui duobus matrimoniis post baptismum implicatus fuerit, vel Concubinam habuerit, non potest esse ex Sacerdotali Catalogo. Similiter & qui viduam accepit, vel dimissam, vel meretricem, vel scenicam, vel servam, non potest esse ex Catalogo Sacerdotali. Qui post decretum offenderint, depositi manent.

C A N. IV.

Si quis Episcopus, vel Diaconus, vel Subdiaconus, vel Lector, vel Cantor, vel Ostiarius cum muliere, Deo dedicatæ, coierit, deponatur, ut qui Christi sponsæ vitium tulerit: Sin autem Laicus, segregetur.

Bals. Ante omnia nota ex hoc præsentē Canone, quod olim Cantorum Ordo non ex Eunuchis solum ut hodie sit, constituebatur; sed ex iis qui non erant ejusmodi. Vid. Can. Apost. 25.

C A N. V.

Nullus Clericus mulierem vel ancillam possideat exceptis iis personis, in quas nulla cadat suspicio. Et hoc ipsum etiam Eunuchi observabunt, ut inculpati essent. Clericus transgressor deponatur; Laicus segregetur. Lege; Can. Syn. primæ Nic.

C A N. VI.

Qui ordinantur, si Matrimonium contrahunt, deponentur: Si quis Clericus autem vult Matrimonio Mulieri jungi, debet antequam ordinetur Hypodiaconus, Diaconus, vel Presbyter.

Bals. 26 Can. Apostol. decernit ut soli Lectores & Cantores legitima Matrimonia contrahant. De aliis autem Clericis nihil dicit.

Decimus Canon Syn. Ancyranæ differt ab hoc. Quod vide.

C A N. VII.

Arist. Diaconus, etiam officium aliquod Ecclesiasticum gerens, nisi Patriarchæ vel Episcopi in aliqua Civitate locum teneat, si ante Presbyteros sederit, omnium erit infimus, & suo gradu dejectus erit.

C A N. VIII.

Olim bis in anno, nunc autem propter incursiones Barbarorum non possunt bis in anno Synodos facere, visum est, ut omnino semel in anno fiat Synodus, quod Metropolitani vult in sua Provincia ob Ecclesiasticas quæstiones & emergentes alias causas inter Pascha & Mensem Octobrem; Episcopi qui sunt liberi à necessario negotio & infirmitate Corporis, & non adsint, fraternè corripiantur.

C A N. IX.

Can. Apost. 54 Prohibet Clericos ingredi tabernam. Hic Can. prohibet Clericum habere Tabernam. Transgressor deponitur.

C A N. X.

Episcopus, Presbyter, vel Diaconus usuras recipiens, deponatur, nisi cesset.

C A N. XI.

Nec Clericus, nec Laicus Judæorum azyma comedat, nec ullam cum eis familiaritatem ineat, nec in morbis accersat, nec ab eis medicinas accipiat, vel unā cum eis in balneis omnino lavetur. Clericus transgrediens deponatur, Laicus segregetur. Lege Can. Apostol. 7o cum Interpretatione

C A N. XII.

Ut omnia ad gregis in manus nostras traditi nobisq; commissi utilitatem fiant, nobis visum est, ut Præsules ordinati à propriis uxoribus secedant, ne ex eo populis offendiculum & scandalum afferant. Transgressor deponatur. Hoc autem non dicimus ad ea abolenda quæ Apostolicè constituta sunt.

Balf. Ad meliorem vitam Ecclesiæ alumnos Sancti Patres provebentes, jubent omnino Antistites, postquam ordinati sunt, à propriis uxoribus secedere. Ne autem contra Can. Apost. 5 facere videantur, qui contrarium jubet, & Episcopos cum suis uxoribus post ordinationem habitare permittit, inferunt Patres, quod non divinis Apostolis adversantes, hæc decernunt, sed statum Ecclesiæ in pulchriorem ordinem provehi volentes; propemodum hoc dicentes, quod divini Apostoli, cum fides tantum inciperet, se in eos, qui ad fidem accedebant, ita gerebant, ut ad eorum imbecilitatem se magis dederent.

C A N. XIII.

Arist. Etiam si Romani eum, qui Diaconus vel Presbyter ordinatur, uxorem suam dimittere velint; nos tamen Diaconorum & Presbyterorum conjugia rata, firmaq; manere volumus. Transgressor deponatur. Similiter Presbyter vel Diaconus uxorem suam Religionis prætectu ejiciens, segregetur; si perseveret, deponatur.

C A N. XIV.

Presbyter non ante annum trigesimum ordinetur; etiam si sit dignus. Nam Dominus Jesus, Anno 3o baptizabatur & cœpit docere. Nec Diaconus ante annum vigesimum quintam aut Diaconissa ante annum quadragesimum.

C A N. XV.

Subdiaconus ne minor viginti annis ordinetur. Si quis autem eorum, qui sunt in statu Sacerdotali, præter præfixa tempora ordinatus fuerit, deponatur.

C A N. XVI.

Quoniam Actuum liber septem Diaconos ab Apostolis constitutos esse tradit; Neocæsariensis autem Synodus sic in Canonibus à se editis aperte differuit; quod debent esse septem Diaconi ex Canone, etiam si sit magna Civitas. Ex libro porro Actuum persuadeberis; nos cum dicto Apostolico Patrum mentem adaptassemus, invenimus eos esse locutos, non de viris qui ministrant mysteriis, sed de Ministerio quod in usu mensarum adhibebatur. Vid. Act. Apost. Cap. 6. quem locum interpretans Doctus Johannes Chrysostomus, sic prosequitur: Est operæ pretium admirari, quomodo non est scissa multitudo in virorum electione, quomodo non sunt ab ipsis rejeſti & reprobatī Apostoli. Quamnam autem auctoritatem, & quam acceperunt ordinationem scire est necessarium. Nunquid Diaconorum? Atqui hoc non est in Ecclesiis, sed est Presbyterorum Dispensatio. Atqui nullus adhuc erat Episcopus, sed soli Apostoli. Unde nec Diaconorum nec Presbyterorum nomen existimo apertum esse ac manifestum. Post hæc ergo nos quoq; prædicamus, ut prædictos septem Diaconos eos esse, quibus concredita fuit dispensatio eorum quæ collecta fuere, & non eos qui Mysteriis serviebant

C A N. XVII.

Arist. Qui Clericum peregrinum excipit ordinetq; sine proprii Episcopi literis dimissoriis, unā cum Clerico malè ordinato deponatur.

C A N. XVIII.

Qui propter incursionem Barbarorum emigravit, incursione cessante, ad Ecclesiam in cujus Clerum cooptatus est, revertatur. Sin minus, unā cum eo, ad quem accessit, segregetur.

C A N. XIX.

Præsul Ecclesiæ omnibus præsertim verò Dominicis diebus dogmata doceat, & scripturas interpretetur, non pro suo arbitrio, sed ut divini Patres tradiderunt.

C A N. XX.

Ne licet Episcopo in alia, quæ ad se non pertinet, Civitate publicè docere. Si quis autem hoc facere deprehensus fuerit, ab Episcopatu desistat; Presbyteri autem munere fungatur.

Balf.

Bals. Episcopus ne publice doceat in Civitate ad se non pertinentē, quia est dedecus Pontificis illius regionis & ejus ignorantiae condemnatio. Hoc autem intellige quando fit præter mentem illius Regionis Episcopi. Si quis enim ejus voluntate tale quid fecerit, id ei præjudicium non afferret. Vid. 14 Can. Apost. & 11 Can. Sardic. de ea re aperte loquentes. Sed hic obijciatur Can. 29. Concil. Chalced. qui dicit, ex Episcopo ad Presbyteri dignitatem deducere, est sacrilegium. Sed præsens Canon ait, ab Episcopatu cesset, sed officio Presbyteri fungatur: Audi quod illic quidem dicit de depositione justa vel injusta, vel enim propter justam causam Episcopatu dejectus est, & ne Presbyter quidem erit; vel sine causa, & ne sic quidem ad Presbyteri gradum, sed erit rursus Episcopus. Hic autem Episcopus peccatum non admisit, quod eum à Sacerdotio arceat, sed peccavit laudis amore & gloriæ cupiditate. Ut ergo supplicium habeat peccato suo respondens, ab Episcopatus honore desistat, in Presbyteri autem honore collocetur. Ut is deponatur & Sacerdos fiat, Patribus non visum est. Lege Can. 18. Ancyran. Syn. Sacerdotis autem munus accipe de docendi munere, non sacrificii celebratione. Sacerdotes enim antiquitus necesse habebant etiam docere.

C A N. XXI.

Qui à Canonorum criminum rei facti & deponuntur, in Laicorum locum detrusi sunt; recipientes autem & à peccato recedentes, scil. à fornicatione aut aliquo alio crimine, Canon decernit eos esse tondendos capite, ut Clericos, & Clerici habitu indui. Si autem in peccato hæreant, Comam sicut Laici nutriant utpote qui mundanam seu secularem vitæ conversationem cœlesti præposuerint.

A N N O T A T.

^a Canonica crimina dicta sunt, quæ à Canonibus vetantur, reosq; Canonicis suppliciis subijciunt.

C A N. XXII.

Eos qui pecuniis ordinantur, sive Episcopos sive qualescunq; Clericos, & non ex examinatione ac vitæ electione, deponi jubemus, & eos etiam qui ordinaverunt.

C A N. XXIII.

Arist. Qui immaculatam impertitur communionem & obolum, vel aliquid aliud donum exigit, deponatur. Non enim est venalis gratia, nec pro pecuniis Spiritus sanctificationem impertimur.

C A N. XXIV.

Arist. Clericus vel Monachus, qui ad equorum cursus se confert, vel in nuptiis cum ingressuri sunt histriones, vel ad scenicos ludos, aut cesset, aut deponatur.

C A N. XXV.

Agrestes & Regionales Parœciæ triginta annos possessæ, retineantur. Intra autem illud tempus controversia de iis moveatur. Lege Can. 17. Concil. Chalced.

C A N. XXVI.

Presbyter per ignorantiam in illicitas nuptias incidens depositus; Cathedræ autem sit particeps, à reliquis autem operationibus abstineat. Etenim tali satis est si venia detur, sed à scelere prorsus abstineat.

C A N. XXVII.

Arist. Clericus nec in itinere, nec in civitate vestem non convenientem induat; alioquin unâ septimana segregetur.

Bals. & Zonar. Virtutis & honestatis exempla debent esse Clerici, non stolidæ ac inhonestæ vitæ; quippe seipsos Deo dicant, & ideo modestiam in Corporis habitu conservarent.

C A N. XXVIII.

Arist. Uvæ à nonnullis incruento sacrificio junguntur. Ne quis autem hoc amplius audeat, decretum est, Transgressor deponatur.

Interp. Uvas quidem tempore convenienti super Altare Offerre, easq; à Sacerdotibus benedici, & petentibus distribui, tertius Can. Apost. permittit. At eas incruento conjungere Sacrificio, & utrumq; simul populo distribuere, præsens Canon prohibet, mandatq; ne quispiam tale audeat.

C A N. XXIX.

Carthaginensis Synodi Canon scil. 44. dicit ut sancta Altaris non nisi à jejunis hominibus peragantur, excepto uno die in anno, in quo cœna Domini peragitur. Tunc fortasse propter aliquas occasiones in iis locis Ecclesiæ utiles Patribus hac dispensatione usis. Cum ergo nihil nos inducat, ut accuratam diligentiam relinquamus, Apostolicas ac Paternas traditiones sequentes statuimus, non oportere in

quadragesima postrema, septimanâ quinta feria jejunium solvere, & totam quadragessimam injuriâ afficere.

Interpret. in Aristen. Syn. Carthag. Can 41. decrevit sancta à jejunis hominibus peragi, excepto uno die in anno, in qua Cæna Dominica peragitur. Hic autem Canon, rigorem juris observans, nec istum diem excipit. Sed jubet in ista feria sive magna quinta Sacerdotes etiam jeunos incruentum Sacrificium celebrare, ne ob unius diei transgressionem Quadragessimam injuria afficeremus.

C A N. XXX.

Sacerdotes qui in Ecclesiis Barbaricis constituuntur, si ex consensu ab uxorum commercio abstineant, statuimus illos non amplius cum eis ullo modo cohabitare debere, ut ex eo nobis perfectam sui promissi demonstrationem præbeant: Hoc autem illis, non propter aliud, quàm eorum pusillanimitatem, externosq; ac non satis firmos mores concessimus.

Interp. in Arist. Can. Apost. 5. Clericum uxorem suam religionis prætextu ejicientem Excommunicat, vel etiam deponit si eam ad se rursus accipere non persuadetur. Quidam autem Sacerdotes in barbaris viventes Ecclesiis, & se aliquid amplius facere debere existimantes quàm quod in Apostolico Canone & constituitur, uxores suas non ejiciebant, cum eis autem consentiebant à mutua consuetudine abstinere. Hunc igitur consensum istorum Sacerdotum hic Canon non improbens, decernit eos non amplius cum iis quocunq; modo cohabitare, ut absolutam promissi demonstrationem exhibeant.

C A N. XXXI.

Clericos, qui in Oratoriis quæ sunt intra domos ministrant, vel baptizant, hoc illius, loci Episcopi sententia facere debere decernimus. Quare si quis Clericus hoc non sic servaverit, deponatur.

Interp. in Arist. Quinquagesimus octavus Canon Syn. Laod. vetat Episcopum vel Presbyterum oblationem facere in Oratoriis; præsens autem Canon evertit istum & mandat, Episcopo istius loci volente, Sacerdotes in Oratoriis quæ sunt intra Domum, sacra facere.

C A N. XXXII.

Arist. Chrysostomus Hydroparastatarum evertens hæresin, quando dicit, & passus est Dominus & suscitatus, vino usus est. Hoc arripientes Armenii, vinum solum offerunt, non intelligentes, ipsum etiam Chrysostomum & Basilium, & Jacobum vino aquâ commixto usos fuisse, & ut ita nos offeramus, tradidisse. Si quis ergo vel solo vino, vel aquâ solâ & non mixtâ utitur, deponatur.

Bals. Nota quod à præsentē Canone duæ Hæreses subvertuntur: Una Hydroparastatarum, qui solâ aquâ in sancti Calicis Sacrificio utebantur, alia autem Armeniorum, qui solo vino id faciebant.

C A N. XXXIII.

Quoniam in Armeniorum regione illi solum in Clerum referuntur, qui ex genere Sacerdotali sunt, Judaicos mores sequentes; nonnulli autem eorum Cantores & Lectores constituti, intonsi sunt: Decernimus, ut non deinceps liceat iis genus respicere; sed, si digni sunt, in Cleri Catalogum referantur: Præterea nemo in suggestu populo divinas Scripturas recitet, nisi is Sacerdotali tonsurâ usus fuerit, & benedictionem à suo Pastore canonicè susceperit. Si quis autem aliter facere deprehensus fuerit, deponatur.

C A N. XXXIV.

Si qui Clerici vel Monachi inventi fuerint, vel Conjugationes, vel sodalitates ineuntes, vel adversus Episcopos, vel Conclericos aliquid struentes, à proprio gradu excidant.

C A N. XXXV.

Nulli omnium Metropolitanorum liceat mortuo Episcopo, qui ejus Throno subest res ejus vel ipsius Ecclesiæ auferre, vel sibi vendicare; sed sint sub custodia Cleri Ecclesiæ, cui defunctus præfuit, usq; ad alterius Episcopi promotionem; nisi in eadem Ecclesia non relictæ sint Clerici: Tunc enim Metropolitanus ea servabit non diminuta ordinato Episcopo omnia reddens.

Bals. In 22 Canone Con. Chalced. scriptum est. Deponendos Clericos, qui rapiunt bona quæ ad mortuum Episcopum pertinent: Præsens autem Canon prohibet Metropolitanum ea sibi vendicare; reliqua autem pars Canonis non absolute loquitur de his rebus. Si enim defunctus Episcopus Inventarium fecerit (ut vult Can. Apost. 40) cum primum fuerit ordinatus, hæredibus ejus ab intestato illius bona dabuntur.

ANNOTAT.

^b De iis, quæ hoc Canone continentur, videtis Annotationes in Syn. Chalced, Can. 25. Hic insuper observatum velim, cum hoc loco cautum sit ne Metropolitanus Episcoporum suorum vitam functorum bona sibi vendicent, hinc fit, quod in Oriente, cum Metropolitanus aliquis aut Archiepiscopus ordinaretur, hoc ei inter alia in mandatis dari consuevit. *Debet tua Pietas, si quis Episcoporum vitam cum morte commutarit, omnino nihil ex ejus rebus auferre; nec honesto nomine consuetudinis prohibitum rapina tyrannidisq; facinus obumbrare; sed universis denunciare futurum, ut omnia salva conserventur, & secundum ipsiusmet dispositionem quovis relicta species administrentur.* Quod quidem mandatum ex presenti Canone originem traxisse videtur. Bevereg.

CAN. XXXVI.

^c Postquam Patres renovassent quæ constituta sunt à Concilio Constantinop. Oecumenico secundo, & quarto, quod erat Chalcedone; decreverunt, ut Thronus Constantinopolitanus æqualia privilegia cum antiquæ Romæ Throno obtineat, & in Ecclesiasticis negotiis ut ille magnificat, ut qui sit secundus post illum: Post quem numeretur Alexandria Thronus, deinde Antiochiæ & post eum Thronus Hierosolymitanæ Civitatis.

ANNOTAT.

^c In hoc Canone omnes quinque Patriarchæ recensentur, atq; ordo etiam inter ipsos observandus constituitur; ut primus scilicet habeatur Romanus; secundus Constantinopolitanus; tertius Alexandrinus; quartus Antiochenus, & quintus Hierosolymitanus. Bevereg.

Lege 2 & 3 Can. Syn. Constat. & 28 Can. Syn. Chalced.

CAN. XXXVII.

Nos honorem ac venerationem Sacerdotio servantes, & incursiones Barbarorum nequaquam ad Ecclesiasticorum jurium perniciem posse quidquam agere volentes, decernimus, ut Episcopus, qui propter talem Barbarorum incursionem in Throno non collocatur, fruatur Cathedrâ suâ, & ordinet, atq; omnibus Sacerdotis muneribus firmissimè fungatur.

Balf. Hic Canon non contradicit Canoni Apost. 36. nec Canon, 17 & 18 Antioch. Syn. qui segregationi subjiciunt eos, qui in suas Dioceses non proficiscuntur; præsens enim Canon non punit eos qui non accesserint propter inevitabilem quandam causam, scilicet gentilem incursionem, aut hujuscemodi aliquam aliam. Temporis enim necessitas non debet eum circumscribere, ut dignitas ejus Episcopalis aliquo modo sit imminuta.

CAN. XXXVIII.

Canonem, qui à Patribus factus est, nos quoq; observamus qui sic dicit; si quæ Civitas ab Imp. potestate innovata sit, vel posthac innovanda, civiles ac publicos Typos & Ecclesiasticarum quoq; rerum ordo consequatur.

Aristen. Si quæ de novo ab Imperatore extracta est civitas, vel extruetur, politicos publicosq; Typos rerum etiam Ecclesiasticarum ordo consequatur.

Zon. Renovari urbes, hoc est, excitari, quæ nullæ fuerant, ab Imperatoribus consuevere, quibus cætera urbium privilegia, aut Episcopatus quoq; honorem aut Metropolitanæ dignationem, edictis promulgatis dilargiri soliti sunt. Canon igitur suadet Pragmaticas hujusmodi, vel publicos Typos Ecclesiastico ordine disponi; ut frue Episcopatus appellationem nova urbs habuerit, seu Metropolitanæ honorem, eodem prorsus Ecclesiasticorum jurium ordine recenseatur. Vid. Can. 12. Syn. Chalced.

CAN. XXXIX.

Arist. Nova Justinianopolis Constantinopoleos jus obtineat, ejusq; præsul omnibus Helespontiorum Episcopis præsit & eligatur, ut Patres Ephesini decreverunt.

Balf. Ab 8 Canone 3 Synodi apparet, quod ex supplicatione cujusdam Cypriorum Episcopi, Rhegini dicti statutum est, ipsam Cypri Ecclesiam esse principalem ac primam; & prohibitum est Antiochenus Episcopus in ea ordinare. Præsens autem Canon editus ad postulationem Alterius Archiepiscopi Cypri, Johannis, confirmat quæ Episcopi facta sunt, nominans etiam novam Ecclesiam Cypri Justinianopolin. Statuit autem illam quoq; habere jura Constantinopoleos similiter & Ecclesias Provinciarum Helesponti & Ecclesiam Cyzici, & ipsorum Episcoporum ordinationes à Cypri Episcopo fieri. Hodie autem nulla ex his Ecclesiis Cypri Archiepiscopatus subjicitur, nec habet jura Constantinopolis.

Interpret. in Arist. Postquam Cyprus liberata fuit ab incursionibus barbarorum Metropoles quæ erant in Helesponto, ad Thronum Constantinopolis redierunt.

CAN.

C A N. XL.

Monachus decem annos natus vitam monasticam aget, cum examinatione: Etiam si divus Basilius virginem septendecim annos transigere censuerit. At quoniam Apostolus viduam sexagenariam Ecclesiae desponsam tradit, Patres Diaconissam quadragenariam ordinari dixerunt, Ecclesiam firmiori redditam. Nos quoque citius Monacho sigillum imponimus.

C A N. XLI.

Arist. Cum Canone. Qui Clausuram ingressurus est, triennium in Monasterio agat; & priusquam includatur alium annum transigat, & sic ingrediatur. Et ne egrediatur nisi mors aut communis utilitas cogat. Qui autem sine his causis egreditur, jejuniis & afflictionibus curabitur, in memoria habens quod scriptum est, *ut nemo manum aratro immittens & retro conversus est, Regno Caelorum aptus est.*

C A N. XLII.

Eremitae qui nigris vestibus induti & capite comati urbes obeunt, & cum viris ac foeminis laicis versantur, & propriae professioni injuriam faciunt, statuimus, si elegerint suscipere amictum monachorum comis tonsis, eos in Monasterio constitui, & inter fratres referri. Quod si hoc non elegerint, eos omnino ex urbibus expelli, & eremos habitare, ex quibus nomini sibi continere.

C A N. XLIII.

Arist. Quilibet procellam fugiens, & Monasterium ingredi cupiens, ejus rei licentiam habeat.

Interp. Deo & Salvatore nostro dicente, *eum qui venit ad me nullo modo ejiciam foras; licet Christiano turbulentam vitae fugere tempestatem & ad Monasterium se recipere, & tonderi, etiam si omnem perpetraverit iniquitatem. Sincere enim agentes poenitentiam Deus recipit, & nulli mores eis impedimento erunt, quo minus scopum suum attingent.*

C A N. XLIV.

Monachus Fornicationis convictus, vel Matrimonio conjunctus, poenas Fornicationis luat.

Interp. in Arist. Aequales poenas dabit Monachus, siue fornicatus fuerit, siue Matrimonii communionem uxori conjunctus. Fornicatorum autem poena est septem annorum, juxta quinquagesimum nonum Canonem S. Basilii. Duos namque annos deslet, duos audit, duos subternitur, unum cum fidelibus consistit, & octavo ad communionem admittitur.

C A N. XLV.

Arist. Parentes vel ii qui ducunt ad altare eam, quae monasticam vitam eligit, fericis non induent: Est enim labentis Mundi in animum revocatio.

C A N. XLVI.

Quae vitam asceticam elegerunt ne omnino progrediantur. Siqua autem inexorabilis sit necessitas, egrediatur permissione & benedictione ejus quae praest, sed non sine vetula quadam. Extra autem cubare nullo modo licet. Similiter & Monachus.

C A N. XLVII.

Nec mulier in virorum Monasterio, nec vir in mulierum dormiat. Extra enim offendiculum fideles esse oportet. Si quis hoc fecerit, segregetur.

C A N. XLVIII.

Uxor ejus, qui ad Episcopalem dignitatem promotus est, communi sui viri consensu prius separata, postquam ordinatur Episcopus, Monasterium ingrediatur, procul ab Episcopi habitatione extructum, & ibi Episcopi providentiam vel curam fruat. Sin autem digna visa fuerit, etiam ad Diaconatus dignitatem provehetur.

Hae, ut in Can. 12. hujus Synodi diximus, ne scandalum populo detur, & ad promovendam pulchriorem pietatem Ecclesiae.

A N N O T A T.

Ex hoc ipso Canone pro certo & comperto habemus ab Ecclesiae primordiis, usque ad tempus, quo praesens Concilium agebatur, conjugatos etiam viros ad Episcopalem dignitatem promotos fuisse, neque conjugium aut uxores impedimento eis fuisse, quo minus summo isto honore vestirentur; usque adeo ut non modo ordinari fuerint, qui uxores habebant, sed post Episcopales etiam ipsis collatos ordines easdem retinere, & cum iis una cohabitare pro libitu potuerint. Haec enim Synodus ab uxoribus suis eos separari prima instituit. Praeterea in praesenti Canone sancitur, ut uxores ab Episcopis sic separata Monasteria ingrederentur; quod sane in orientali praesertim Ecclesia, ut religiosissima Canonum observatrice, diu obtinuit, & etiamnum obtinere videtur. *Bevereg.*

C A N.

C A N. XLIX.

Arist. Quaecumq; Monasteria Episcopi consensu extructa sunt, ne secularibus possent fieri habitacula, nec hominibus secularibus elocentur.

C A N. L.

Nullus sive Laicus, sive Clericus, ab hoc deinceps tempore aleam ludat. Si quis autem hoc facere deprehensus fuerit; si Clericus, deponatur; si Laicus, segregetur.

Bals. Eos, qui aleam ludunt, cessare, vel deponi, vel segregari decernunt *Can. Apost. 42.*
43. Præsens autem Canon ab hoc tempore deponit & segregat Sacerdotes & Laicos, qui aleam ludunt. Queritur autem cum præsens Canon non decernat consequenter Apostolicis Canonibus, eos, qui aleam ludunt post denuntiationem, puniri, quoniam sequi debeamus? Et mihi quidem videntur esse sequendi Canones Apostolici, utpote humaniores, & quod præsens Synodus in ejus nono Canone de Clerico, qui cautionem habet, statuens, non eum ex eo ipso punit, sed dicit, vel cesset, vel deponatur.

C A N. LI.

Arist. Nec Histrionem agere, nec spectaculis & venationibus se indulgere: Segregatur Laicus; Clericus vero deponitur.

Interpret. In *Arist.* Etiam Laici Christiani religiose vitam agere monentur. Propterea Canon eos, qui ex illis aleam ludunt, vel saltationes in scena peragunt, vel Histriones facti sunt, & ad spectaculum homines congregant, aut in venationibus sunt occupati, excommunicat. *Lege Can. 24. præsentis Synodi.*

C A N. LII.

In omnibus sanctæ Quadragesimæ jejunii diebus, præterquam Sabbato & Dominica & Sancto Annunciationis die, fiat Sacrum Præsanctificationum Ministerium.

Bals. Statutum est, ut jejuniorum dies, luctus & compunctionis dies sint ad sua uniuscujusq; expianda peccata. Deo autem Sacrificia offerre, est Festum celebrare. Festus autem dies nihil aliud est quam gaudium.

Zonar. Annunciationis diem celebramus, quod est principium caputq; nostræ salutis.

A N N O T A T.

e Præsanctificata hæc dicuntur sacra mysteria, quæ prius consecrata sunt, quam eorum communicatio celebratur. Quibus etiam celebrandis peculiaris Lyrurgia, sive Ministerium, olim destinata fuit, ut ex hoc ipso Canone patet; quo cautum est ut per totam Quadragesimam, præterquam Sabbato, Dominica, & Sancto Annunciationis die sacra quidem non consecrentur, sed tantum hæc Præsanctificationum Lyrurgia peragatur; sive ut reliquis diebus hæc non nominatis eorum mysteriorum celebretur ministerium, quæ Dominica Sabbato præcedente consecrata fuerant. Sed mentem hujus Canonis, & Præsanctificationum Ministerii ritum ab Ecclesia Orientali usitatum, non melius assequamur, quam ex Michaelis Patriarchæ Constantinopolitani verbis; quorum summa huc redit, sc. singulis per totam Quadragesimam Dominicis Præsanctificari Panes conficiuntur, & ex iis reponuntur quotquot occasio exigit nullâ iis guttâ sanguinis Christi infusâ, sed singulis jejuniorum diebus, quibus perfecta Lyrurgia non celebratur, hi Præsanctificati Panes ex propositionum loculo ad sanctam mensam transportantur; at nulla ex mysticis & sanctificantibus orationibus super eos dicitur; sed Sacerdos pro se solo precatur. Postea nonnullis à Sacerdote & Diacono dictis, Panis Præsanctificatus in Calicem injicitur, quo vinum in Domini sanguinem immutatum creditur; quibus peractis Sanctorum communio sequitur. Verum enimverò hi Panes Præsanctificati non solum Dominicis, sed & Sabbatis præparari solebant; idq; tertiâ circiter diei horâ, ut testatur Nicetas Pectoratus Studita Hieromonachus. Et quidem etiam hæc Præsanctificationum Lyrurgia ante præsentem Synodum in usu fuerit; quippe de qua, tanquam de re satis cognita Patres hæc loquuntur: Usus tamen ejus in quadragesimalis jejunii diebus ab orientali Ecclesia etiamnum observatus hoc primo Canone fundatus videtur. *Bevereg.*

C A N. LIII.

f Qui susceptores agunt in Baptismate cum matribus istorum filiorum viduis non Matrimonio conjungentur. Si quis tale quicquam faciat, ab illicito Matrimonio desistat, & fornicatorum poenis subjiciatur. De poena autem lege sequentem Canonem.

A N N O T A T.

f Demetrius Chomatenus Archiepiscopus Bulgariae ex hoc Canone probat, eosdem gradus, quantum ad Matrimonium, in hac spirituali cognatione, atq; in naturali consanguinitate esse observandos. Quinetiam leges ipsæ Civiles statuunt spiritualem hanc magis quam carnalem cognationem matrimonium impedire. *Bevereg.*

M

C A N.

C A N. LIV.

Arist. Fratris Filium cum Fratris Filia Matrimonio conjungi non permittes; nec cum Filia & Matre Filium & Patrem; nec Matrem & Filiam cum duobus Fratribus, nec Fratres duabus sororibus. Si quid autem tale fit, Matrimonio dissoluto, unum deflebunt annum, duos audient, tres substernentur, & septimo cum Fidelibus consistent, & sic cum lacrymis resipiscences divinis Sacramentis digni habebuntur. Hæc est pœna Fornicatorum. Vid. Can. 77. S. Basilii.

C A N. LV.

§ Romani Quadragesimæ Sabbatis jejunant: Admonet itaq; Synodus in his etiam Apostolicum valere Canonem; nempe 66. qui decernit, *Non jejunare alio præterquam Magno Sabbato*, hoc est, *Quando Corpus Domini exsanguie jacebat in Sepulchro*. Vid. Can. 20. Nic. Syn.

ANNOTAT.

§ Ecce legem à præsentī Synodo Romanæ etiam Ecclesiæ præscribentem. Hoc Papistis bilem movet, quam propterea in hunc Canonem passim evomunt. Sed nihil apertius esse potest, quam Patres Trullanos, cum in hunc Canonem edendum consentiebant, unanimes existimasse Ecclesiam Romanam OEcumenico Concilio subjectam esse, ac proinde in sua situm fuisse potestate eam errantem corrigere, & leges ei præscribere, quibus ipsa etiam constringeretur. Utrumq; enim hoc Canone factum est.

C A N. LVI.

Armenii ova & caseum Quadragesimæ Sabbatis comedunt. Cautum est igitur ut totus terrarum orbis ab istis etiam absteineat. Sin minus segregari.

Bals. Synodus corrigens errorem Armeniorum ova & caseum quasi essent sanguinis expertia, definit, omnes Dei Ecclesias debent unum ordinem sequi, & abstinere omnes ab omni Mactabili, quoniam & ova & caseus, etiamsi fructus reputentur, tamen ea non comedimus, ex quibus illa processerunt, ne eis quidem ipsis vesci ac jejunium solvere debemus. Qui hæc decreta non servant, si Clerici, deponuntur, si Laici segregantur.

C A N. LVII.

Quod ad Altare Mel & Lac offerre non oportet.

Lege 13. Can. Apost.

C A N. LVIII.

Laicus sibi non impertiat divina Mysteria præsentē Episcopo, Presbytero vel Diacono. Si tale ausus sit, unâ septimanâ segregetur.

C A N. LIX.

Arist. In ædibus oratoriis intra domum constitutis Baptismum non celebrabunt. Qui hoc autem non observat deponitur, si Clericus; segregatur, si Laicus.

Trigesimus primus Canon præsentis Syn. prohibet sacra facere intra domum. Quem vide.

C A N. LX.

Arist. Qui dæmone se correptum simulat dæmoniorum pœnas subibit.

Zonar. Ejusmodi impostores iisdem laboribus & asperitatibus exercebuntur, quibus qui arreptitii revera sunt. Nam hi familiaritatem Cacodæmonis insinuantēs impuro Spiritui intimâ conjunctione copulantur; quam rem magni Pauli testimonio confirmat: Qui, inquit, Deo adhæret, unus est Spiritus.

C A N. LXI.

Arist. Qui Certurionibus vel Dæmonibus se tradit, ut aliquid secreti ediscat, sexennium substernatur. Eodem modo & qui Ursum circumfert, qui incantatoribus & nubium persecutoribus se conjungit, & fortunæ fatoq; fidem habet, ab Ecclesiæ conventu arceatur.

C A N. LXII.

Arist. A Fidelium conversatione auferantur Bota, Brumalia, Calendæ, conventus primo die Martii & in deorum honorem saltationes, & Comicæ, & Satyricæ & Tragicæ Personæ, & invocatio Bacchi in Torcularibus, risusq; in infundendo vinum in dolia. Clericus Transgressor deponitur, Laicus segregatur.

Bals. & Zonar. Calendæ sunt primi Mensis cujusq; dies, quos Græci solenni religione ac ceremonia de more agebant. Bota & Brumalia sunt Græci festi dies. Mense Martio fiebat magnus Conventus ob temporum & aeris temperiem, quo tempore indecoræ fiebant saltationes à viris mulieribusq;. Comica sunt quæ risum movent; Tragica quæ affectus movent, & sunt lamentabilia. Et Satyrica quæ laudem Bacchi in Hymno celebrantur.

C A N.

C A N. LXIII.

Martyrologia quæ ab Ethnicis conficta sunt in Ecclesia ne publicentur, sed igni tradantur. Qui ea admittunt anathematizentur.

C A N. LXIV.

Laicus ne publicè doceat aut disputet, quasi auctoritatem docendi sibi vendicans, sed aurem iis admoveat, qui docendi gratiam obtinere. In Ecclesia enim diversa sunt membra; Hic auris sit, ille Lingua, ille Manus, ut Interpretatur Gregorius Theologus. Hic discat, ille doceat. Et paulo post, Cur te Pastorem facis cum sis ovis? Cur Caput efficeris, cum sis Pes? Cur Imperator esse conaris, cum sis Miles? Labefactans præsentem Canonem 40 diebus segregabitur.

Bals. Divini Patres hunc Can. constituere ne ordo Ecclesiæ confunderetur: Populum enim docere & divina decreta interpretari solis Antistitibus à Divini Spiritus gratia concessum est, & iis quibus ab illis permissum est. Fortasse quidam Laici & docti de argumentis Ecclesiasticis publicè disputabant, aliquam auctoritatem præ se ferentes.

C A N. LXV.

Rogi in Noviluniis non ampliùs accendentur, neq; ex antiquo more salient, Clericus offendens deponitur; Laicus segregatur.

Bals. Mos erat apud Judæos & Græcos festum agere primo die Mensis, qui vocatur Novilunium, & tunc genu flectebant, ut totum mensem feliciter transigerent. De quibus Deus dixit per Prophetam, Novilunia vestra & Sabbata odit anima mea.

C A N. LXVI.

Quisq; debet per totam septimanam post Resurrectionem vacare in Ecclesia in Psalmis & Spiritualibus canticis exultans; mentem lectioni Scripturarum adhibens, & sanctis mysteriis jucundè & lautè fruens. Sic enim Christo resurgemus & exaltabimur. Nequaquam ergo prædictis sit equorum cursus aut aliquod aliud publicum spectaculum.

C A N. LXVII.

Nemo sanguinem animalis comedat, nec quavis arte ob lautum & delicatum ventrem condiant, ac illo vescantur. Clericus transgrediens deponitur. Laicus anathematizatur.

Bals. Adrianopolitani cum quibusdam esculentis sanguine Animalium utebantur. Quare, Imperator Leo statuit tales corpore puniendos & perpetuo exilio. Magistratus autem qui hæc non vindicant corrigentur multa X librarum auri.

C A N. LXVIII.

Libri Veteris & Novi Testamenti, sanctorumq; nostrorum doctorum ac præconum non corrumpentur vel conscindentur, nec Cauponatoribus vel unguentariis vel aliiscunq; tradentur ad eos perdendos, nisi vel à tineis, vel ab aqua, vel aliquo alio modo reddantur inutiles. Qui tale facit uno anno segregetur. Similiter qui eos emit.

C A N. LXIX.

Non liceat cuipiam Laicorum intra Altaris septum ingredi, excepto Imperatore, ex antiquissima traditione.

Zonar. Imperator, quatenus Laicus est, ad sacrum Altare ingredi nequit, sed propter eam amplitudinem supremæ potestatis quæ præditus est, id ei pervetusto antiquorum Patrum exemplo ipsi quoq; concedere non recusarunt.

Bals. Orthodoxi Imperatores, qui per sanctæ Trinitatis invocationem Patriarchas provehant, & sunt uncti Domini, sine ullo impedimento, & quando valunt ad sacrum Altare accedere, & suffiant, & cum triplici cereo signent, sicut & Pontifices.

ANNOTAT.

^b Imperatoribus hæc conceditur intra sacrum Altaris septum ingredi, cum dona Deo oblaturi sunt, idq; ex antiqua traditione rectè quidem. Nam diu ante celebratum hoc Concilium istiusmodi consuetudo obtinuit; ut pater ex istis Theodosii junioris verbis in Actis Concilii Ephesini. Nos qui Imperii armis perpetuò circumdamur, quosq; sine armatis & stipatoribus esse non convenit, Dei Templum ingressuri foris arma relinquimus, & ipsum etiam Diadema, regia Majestatis insigne, deponimus; & sacra Altaria munerum tantum offerendorum causâ accedimus, quibus quoq; oblati ad extremum communeq; atrium mox nos recipimus. Sic etiam Theodoretus tradidit, ut Theodosius D. Ambrosii admonitione poenitentia ductus Altare ingressus est, ut dona sua ibi offerret; sed diutius ibi manere à Patre eodem præstantissimo non permissus est. Bevereg.

C A N. LXX.

Mulieres ne loquantur divini Ministerii tempore, secundum Apostoli præceptum.

C A N.

C A N. LXXI.

Qui Juri Civili incumbit, Græcis moribus uti non licet, nec in Theatrum induci, neq; quæ dicuntur Cylistræ peragere, nec veste indui præter communem usum. Transgressor segregatur.

Bals. *Cylistræ fuerunt actiones inter eos qui docebant. Cum enim hic sibi discipulum pendicaret, ille verò ex altera parte resisteret, Cylistræ exogitæ fuere, idq; fortuito, ut hodie in equorum curriculis pro cancellis.*

C A N. LXXII.

Orthodoxi, five viri, five mulieres, cum Heterodoxis ne Matrimonio copulentur. Tale conjugium irritum est & dissolvi debet. Transgressor segregetur. Si autem antea fidem professi sint, contraxerint Matrimonium, maneat, i. e. Si alter è conjugibus fidem orthodoxam elegerit, non propterea separabitur Matrimonium, secundum illud Pauli, Sanctificatus est infidelis Vir per Mulierem, & sanctificata Mulier infidelis per Virum.

C A N. LXXIII.

Quoniam crux vivifica salutare nobis ostenderit, oportet nos & mente & sermone & sensu honorem ei tribuere; quare ex pavimento tolli jubemus, ne incidentium conculcatione victoriæ nobis trophæum injuria afficiatur.

C A N. LXXIV.

Non oportet in Dominicis locis vel Ecclesiis i Agapas facere, & intus in æde comedere & accubitus sternere. Qui hoc ausi fuerint, segregentur.

Bals. *Magnus Paulus in sua Epistola ad Corinthios eos reprehendit, qui in Ecclesia convivantur, dicens, An non habetis domos ad edendum vel bibendum? Hæc convivia erant ad promovendum mutuam amorem.*

A N N O T A T.

i Agapas. Christiani Primitivi post Eucharistiam in Ecclesia celebratam, sobrium quoddam convivium, mutue amicitie conservandæ, & inopum refocillandorum causâ celebrare soliti sunt; quas etiam εἰρηνας nuncuparunt, quarum Judas Apostolus meminit in Epistola sua Catholica, v, 12.

C A N. LXXV.

Inordinata psallentium vociferatio non admittitur, nec quisquam asciscat quæ Ecclesiæ non conveniunt.

C A N. LXXVI.

Non oportet intra sanctos ambitus esse caupona, nec aliquas venditiones facere. Aliquis transgressor segregatur.

C A N. LXXVII.

Non oportet sacris initiatos vel Clericos vel Ascetas k lavari cum mulieribus, nec omnem Christianum vel Laicum. Clericus deponatur, Laicus segregetur.

Bals. *Verisimile est ante hanc Synodum lavabantur Sacerdotes quidam & Monachi & Laici cum mulieribus, Apostolicum divinum præceptum non curantes, quod dicit, sine offenculo sitis, & Judæis & Græcis & Ecclesiæ Dei. Nota; quod sacris initiati sunt, qui ex sacro Tribunali sunt; Tales sunt Episcopi, Sacerdotes, Diaconi, & Hypodiaconi. Clerici omnes qui extra Tribunal sacrum in Templo serviunt, ut Lectores, Ostiarii & alii ejusmodi.*

A N N O T A T.

k Lavari. Olim Balnea utriq; sexui communia extructa sunt. Sed tandem aliquando res eò processerit, ut ipsi etiam Clerici cum mulieribus se lavare non erubuerunt, nec aliter quam severis Canonum sanctionibus à tam immani scelere coerceri potuerint. Quod factum est, ut à Concilio Laodicensi primò prohibitum fuit, Can. 30. & cum nihilominus à nonnullis perpetratum fuerit, Patres Trullani in præsentem Canone non modo istam Laodicenam sanctionem renovant, sed condignas etiam pœnas delinquentibus decernunt. Et ex civili lege hoc viro cuivis justam uxoris repudiandæ causam præbuit, si ea cum aliis viris laveretur. Bevereg.

C A N. LXXVIII.

Quod oportet eos, qui illuminantur, fidem discere & quintâ septimanæ feriâ Episcopo vel presbyteris renunciare.

Bals. *Oportet recenter illuminatos sacra Oracula discere totis primis quatuor diebus septimanæ; quinto autem die ea Episcopo, vel quibus hoc ab illo permittetur, scil. Catechistis, renunciare.*

C A N. LXXIX.

Nemo post Deiparæ Virginis festum similam vel aliud quidlibet præparet, in honorem Virginis. Non enim est honor Virgini, quæ supra mentem & sermonem (quod

(quod comprehendere nequit) verbum peperit carne, inenarrabilem ejus partum definire ac describere.

In Arist. Interpret. Divinum à Virgine partum, ut sine semine constitutum, sine Puerperio editur Constat.

C A N. LXXX

Si quis Episcopus vel Clericus nullâ cogente necessitate Ecclesiam tribus Dominicis derelinquat, deponatur. Laicus communione amoveatur.

C A N. LXXXI.

Quoniam in sanctissimo Hymno additamentum fuit post illud, sanctus immortalis, nempe hoc, Qui crucifixus est pro nobis, miserere nostri; id autem ab antiquis sanctis Patribus, ut à Pietate alienum, ex hoc hymno cum scelerato Hæretico qui hanc vocem innovavit, ejicitur. Et qui post hoc decretum aliquid tale admittunt anathematizabuntur; etiam si aliquo alio modo hymno sanctissimo adjungunt, si quidem sacerdotalis ordinis est qui transgressus est, eum Sacerdotio privari jubemus: Sin Laicus vel Monachus segregetur.

Bals. Stolidus ille & blasphemans Petrus Fullò in sanctissimo hymno hoc additamentum fecit; quod Ecclesia non admisit, utpote quartam Personam includens.

Hic admiretur aliquis, cur post Anathematizationem sanctos Patres meminisse Canonem depositionis & segregationis. Sed verisimile est, hoc quoque Episcopali prudentiæ relictum est, ut qui blasphemum additamentum admisit & facile convertitur, deponatur vel segregetur. Qui autem non convertitur, sed nugis blasphemis adhæret, anathematizetur; & sic non solum Sacerdotio & Ecclesiasticâ communione privetur, sed exterminetur, ut non aliis hæresin communicet.

Interp. in Arist. Dicitur quod in Theodosii junioris imperio puer in campo precibus sublatus est & per multas horas in sublimi suspensus, & audiuit vocem divinam, ne hoc, Qui pro nobis crucifixus est, in Trisagio adderetur.

A N N O T A T.

Ἰ Τρισάγιος is appellatur hymnus, quo vox ἀγίος ter repetitur his verbis, Ἀγίος ὁ Θεός, ἀγίος ἰσχυρός, ἀγίος ἀθάνατος ὑψίστος ἡμῶν. Quem quidem hymnum Græci multis retro seculis, vel de lecto furgentibus vel Deo adorando se accingentes, vel mentes suas ad superna & cœlestia attollere volentes, recitare consueverunt; quo etiam singulas in sacrosancta Trinitate Personas adorant; ut docet Johan. Damascenus in Epist. de Trisagio. Bever.

Trisagium est hymnus sex tribus sanctis constitutus, scilicet, Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis.

C A N. LXXXII.

Arist. Non depinges Agnum in Typum Christi, sed Christum ipsum.

Interp. Agnus in veri Christi nostri Typum fuit assumptus, Et non oportet Typum veritati præponere, & agnum in venerabilibus imaginibus præcursoris digito monstratum depingere: Sed ipsum Christum & nostrum Deum etiam coloribus delineatum formâ humanâ exprimere.

C A N. LXXXIII.

Arist. Corpori mortuo Sacramenta non sunt communicanda.

Interp. Scriptum enim est, Accipite; quod mortui nequeunt.

C A N. LXXXIV.

Qui non cognoscunt, nec per testes probare possunt se baptizatos fuisse, baptizentur, ne forte ejusmodi dubitatio eos tali sanctitatis puritate privet.

A N N O T A T.

Hoc nimirum, ut infantes de quibus dubitatur, an baptizari fuerint, ab Ecclesia baptizarentur à Patribus Africanis ante decretum fuit, Syn. Carthag. Can 75, cujus etiam verba hæc repetuntur. Bevereg.

C A N. LXXXV.

Arist. Servus à Domino sub duobus testibus manumissus, libertate donetur: In duobus enim vel tribus testibus confirmari omne verbum ex scriptura accepimus.

C A N. LXXXVI.

Eos qui ad animarum lapsum meretrices cogunt & alunt, si sint Clerici, deponi definimus; si Laici, segregari.

Bals. Canon his confirmat Legem Civilem, quæ punit lenones, qui meretrices alunt.

C. A. N. LXXXVII.

Mulier, quæ à viro suo ad alium accedit, est adultera. Et qui ab uxore ad aliam, juxta Domini sententiam, similiter mœchus est. Statutum autem est, ut qui sunt ejusmodi, uno anno defleant, biennio audiant, triennio substernantur, & septimo cum fidelibus consistent, & sic oblatione digni habeantur si cum lacrymis poenitentiam egerint.

C. A. N. LXXXVIII.

Si quis deprehensus fuerit sine necessitate jumentum intra Templum introducere, si sit Clericus, deponatur; si Laicus, segregetur.

Bals. Verisimile est, accidit quandoq; in maxima tempestate diverterent quidam in Templum, prope viam publicam situm; & vis nivis vel alicujus alius tempestatis urgebat eos cum equis in Templum ingredi ad lethiferum frigoris incommodum effugiendum. Sancti ergo Patres decreverunt, nulli licere Templum cum jumento ingredi, nisi tali necessitate urgente.

C. A. N. LXXXIX.

⁂ Dies salutiferæ Passionis jejunio & oratione & cordis compunctione peragentes fideles, circa mediam noctem magni Sabbati jejunium solvere oportet cum Divini Evangelistæ Matthæus & Lucas, ille quidem per vespertinem Sabbati; hic vero per id, valde diluculo, noctis nobis tarditatem describant.

Zon. Dies illos, quibus Christus Dominus noster dolores acerbissimos pertulit, jejniis & compunctione Canon à Fidelibus transigi oportere decernit. Compunctio cordis hic non intelligitur ex aliqua externa specie apparent, sed quæ ipsius cordis penetralia contingat. Circiter autem mediam Sabbati noctem, jejunium solvere oportet, hoc est, aliquid cibi sumendum, quasi redi vivo jam à mortuis Christo, invitat.

ANNOTAT.

⁂ Dies salutiferæ passionis vocantur dies hebdomadis, quæ Paschalem celebritatem proximè præcedit; propterea quod Christus in ea passus est; unde & tota Hebdomas vocatur salutiferæ Passionis Hebdomas, & Magna Hebdomas. Sed præsentī Canone cautum est ut tota hæc Magna Hebdomas, sive omnes salutiferæ Passionis dies jejunio & precibus peragantur, usq; ad mediam noctem magni Sabbati; adeo ut qui magnum hac jejunium ante præscriptum illud tempus solverit, præsentem Canonem violabit. Bevereg.

C. A. N. XC.

Arist. Post vespertinum Sabbati ingressum, usq; ad vespertinum Dominicæ ingressum, genua ne flectas. Stantes enim precari oportet tunc, ut Domini Resurrectionem honorantes. Vid. Can. 20. Syn. Nic.

C. A. N. XCI.

Eas, quæ dant medicamenta abortionem scientia, & quæ venenâ foetus necantia accipiunt, homicidæ poenis subijcimus.

Bals. Penarum genera invenies, aut in 21 Can. Sancti Basilii, aut in 20 Syn. Ancyr.

C. A. N. XCII.

Eos qui nomine Matrimonii mulieres rapiunt, vel qui operâ opeq; raptores adjuvant, statuit sancta Synodus, si sint Clerici, deponi; si Laicis, anathemate percuti.

Bals. Præsens Canon idem est omnino cum 20 Can. Chalced. Syn. Quem vide.

C. A. N. XCIII.

Viro non apparente, quæ alium prius acceperit, quàm certior facta sit, adulteratur. Uxor autem militis veniam aliquem habeat, quod sit major ejus mortis suspicio. Et si ille redierit, si voluerit, eam recipiet, & illam, per ignorantiam alii viro nuptam, Patres statunt non adulteram, sed fornicatam esse. Vid. Can. S. Basil. 31. 36.

C. A. N. XCIV.

Eos qui juramentis Gentilium utuntur, poenis segregationis subijci decernimus.

Zon. Hic Canon ostendit Patrum aversionem Græcorum & Gentium ritibus.

C. A. N. XCV.

Eos, qui rectæ de fide sententiæ accedunt, subiecto ordine recipimus: Arianos, Macedonios, & Novatianos, qui & Cathari dicti, & Aristeros & Quartadecimanos, seu Tetraditas, & Apollinaristas recipimus, dantes libellos, & omnem hæresin anathematizantes, Sancto Chrismate frontem, oculos, nares, os & aures confignantes & inungentes, & confignantes eos dicimus signaculum doni Spiritus Sancti. De Paulianis autem statutum est, ut rebaptizentur. Eunomianos quoq; & Montanistas

tanistas & Sabellianos, &c. Ut Græcos recipimus; primo die Christianos eos facimus, secundo Catechumenos; deinde tertio adjuramus, ter in faciem & aures inspirantes; & sic initiati & diu in Ecclesia versati, tunc ipsos baptizamus. Quinetiam Manichæos & Valentinianos & Marcionistas & similes Hæreticos. Nestorianos autem oportet libellos facere, & Hæresin suam anathematizare, & Nestorium, Eutychem & Dioscorum & Severum, & reliquos talium Hæreseos, participes & omnes prædictas Hæreses; & sic esse sanctæ communionis participes.

Bals. De hoc Can. Vide 7. Can. 2 Syn.

Manichæi sunt qui idem, quod Manes sentiebant. Manes seipsam Paracletum vocabat; Christumq; solâ opinione apparuisse dictitabat: Adversus vetus Testamentum blasphemabat; Lunam & Stellâs ut deos adorare permittebat; carnis Resurrectionem negavit; herbas, arbores & aquam animalia esse asserbat. Valentiniani sunt, qui imperante Valente inventi sunt. Marcionistæ à Marciano deducuntur. Hic asseruit tria esse Principia; primum quidem Deum invisibilem, qui supra est: Secundum visibilem & Creatorem & opificem; & tertium Diabolum. Hic baptizabat non semel tantum, sed ter; mulieribus quoq; baptizare permittebat.

C A N. XCVI.

Arist. Qui Capillos artificiosis nexibus intorquent in spectantium perniciem, segregentur.

Christianos enim oportet puram habere conversationem, & in timore Deo appropinquare.

C A N. XCVII.

Arist. Uxori addictus & per contemptum in Templo manens, è Catechumeniis etiam expellatur. Si hoc autem non servaverit, deponatur, si Clericus, segregetur, si Laicus.

C A N. XCVIII.

Arist. Adulter est, qui mulierem alteri desponsam ducit.

C A N. XCIC.

Arist. Nonnulli more Judaico carnes in Templis coquunt, scil. Armenii. Qui igitur hoc permiserit, vel quippiam ex illis acceperit, non habendus est Sacerdos: Si quis autem sponte suâ offeret, ipse, quod offerenti placuerit, accipiat, oblatione extra Ecclesiam factâ.

C A N. C.

Arist. Picturæ quæ ad turpia aspectum movent, non sunt pingendæ: Qui enim transgreditur, segregatur.

C A N. CL.

Si quis immaculati corporis Christi in tempore synaxeos esse voluerit, etiam antequam ejus fiat communio, manus in crucis figurans formam, sic accedat, & gratiæ communionem accipiat. Si quis autem Receptaculum aureum aut aliud efficit loco manûs, ad divini muneris susceptionem, & per id immaculatam communionem recipiet, & ille & ei impertiens segregetur.

Bals. Iis temporibus Divites pauperibus irridentes, receptaculis ex auro aut argento constructis utebantur. Sed hæc arrogantia multis scandalum offerebat, quapropter sancti Patres subiciebant talia facientes segregationis penam.

ANNOTAT.

Constantius Harmenopulus hunc Canonem in hanc Epitomen redegit; Qui immaculatum corpus Domini percipiturus est, si non manus extendens, & in modum crucis conformans, illis ipsis id accipiat, sed receptaculo quodam, segregetur, und cum eo, qui impertivit. In quam Epitomen Scholastes observat, ut hoc abolet Canon, dicens hominem esse omnium pretiosissimum. Hic etiam innuit Balsamon præsentem Canonem in nonnullis Ecclesiis ejus diebus non observatum esse, utpote quibus Sacramentum non in manibus Fidelium esse traditum, sed in receptaculo quodam iis impertitum, quod Græci *labia* vocant; latine *Cochlear*, & non immerito. Nec video sane quomodo Sacramentum aliter ab iis tradatur, qui panem consecratum vino intinctum offerunt. Bevereg.

C A N. CII.

Qui medicinæ scientiam in spiritu proficitur qualitatem peccati considerare debet. Omnem enim inquit rationem Deus, isq; cui pastoralis traditus est principatus, ut errantem ovem reducat, & ei, quæ à serpente vulnerata est, medeatur; & neq; per desperationis præcipitia impellat, nec ad vitæ dissolutionem & contemptum frenâ relaxet, sed sapienter dispensans & gubernans virum, qui ad superiorem illuminati-

onem

onem vocatur. Nos enim utraq; scire oportet, & quæ sunt summi juris, & quæ sunt consuetudinis.

Ball. *Præsens Canon universam per pœnas ægroti curandi rationem medici prudentiæ ac iudicio relinquit, Episcopi sc. istius loci, et ejus, cui hoc ab eo committetur.*

ANNOTAT. in Synodum Secundam.

Alia fuit Synodus paulò ante præsentem Constantinopoli, A. D. 754. celebrata, quæ se septimam OEcumenicam vocavit, & anathema etiam in eos pronunciavit, qui ipsam tanquam universalem septimam Synodum non recipient. Hæc autem Synodus imaginum cultum disertè condemnavit, decernens abominandam esse, & ex Christianorum Ecclesia ejiciendam omnem imaginem, ex quibuscunq; materia & coloribus confectam; & severas ab eo exigunt pœnas, qui imaginem quamlibet vel construere vel adorare, vel in Ecclesia aut privata domo statuere ausus fuerit; sc. ut si Episcopus, Presbyter vel Diaconus fuerit, deponi jusserunt; sin autem Monachi vel Laici, anathematizari, & regiis legibus obnoxius, mandatis divinis contrarius, & sanctorum Patrum opinionibus inimicus. Ab hac autem Synodo Constantinopoli habita, annis triginta præterpropter elapsis, alia ibidem, Anno 787. celebrari cœpit, sed Constantinopoli postea Nicæam translata est: In qua explosis dictæ Synodi decretis, cultus imaginum stabilitus est. Hæc flocci, facto anathemate supradicto, non illam, sed se septimam OEcumenicam esse Synodum vendicavit. Verùm post septem circiter annos, hæc etiam Nicæna Synodus à trecentis plus minus Episcopis in Concilio Francofordiensi congregatis damnata est, & ex generalium numero exhibitata, propter Imaginum cultum ab ea introductum. Indicto enim Francofordiensi concilio *Pseudo---Synodus Græcorum pro adorandis imaginibus habita & falso septima vocata, ab Episcopis damnata est.* A Græcis autem omnibus, non minus quàm ab hodiernis Papistis, Synodus hæc septima OEcumenica habita est, & Canones ab ea constituti in ipsorum nomocanonem relati; quo factum est, ut isti etiam inter alios hic exhibentur. Quanta autem offensione, quantoq; odio Ecclesia nostra Britannica decretum præsentis Synodi de adorandis imaginibus tunc temporis excipiebat, Spelmannus noster in Tom. I pag. 218. 306. 363. perspicuè manifestat. Nam Anno ab incarnatione Domini 792, inquit ille ex verbis Hovedeni, *Carolus Magnus Rex Francorum misit Synodalem librum (sc. Nicæn. Con. 2. ad Britanniam sibi à Constantinopoli directum. In quo libro, heu prob dolor! multa inconvenientia, & vera fidei contraria reperta sunt: Maxime, quod pene omnium Orientalium Doctorum non minus quàm trecentorum vel eò amplius Episcoporum unanimè assertione confirmatum, imagines adorari debere; quod omnino Ecclesia Dei execratur. Contra quod scripsit Alcuinus Epistolam ex autoritate divina Scripturarum mirabiliter affirmatam, illamq; cum eodem libro, ex persona Episcoporum & Principum nostrorum Regi Francorum attulit. Habetur hæc Narratio Hovedeni apud Simeonem Dunelmensem & Matthæum Westmonasteriensem. [Qui hic Alcuinus vel Albinus ut aliqui volunt, vir inter eruditos sui sæculi, extra aleam, positus: Anglus erat genere, sed apud Gallos præcipuè florens; quippe Caroli Magni fuit institutor & in sacris ei consultissimus.] Sed audiamus Spelmannum, Rem in ordine ex principio investigantem. Memorabilis autem & lugubris pariter sub hoc sæculo (sc. 792.) orta est in Ecclesia Dei de adorandis imaginibus deceptatio; quæ, cum in Oriente, ab ipsis Imperatoribus Philippo Bardanæ, Leone III. Isauro, Constantino VI. Caballino, &c. Synodisq; Nacoliana & Constantinopolitana VII. OEcumenica, &c. ultra citraq; acerbissimè vexata esset & damnata arte & dolo Irenes Imperatricis (*Dux femina facti*) aspirante Hadriano Papa, conflatum est Nicænum hoc Concilium, A. D. 789. in quo pars propugnatrix superior evasit, propulsatrix vincitur & opprimitur. Stabilito igitur in hunc modum cultu Imaginum, allatus est à Constantinopoli ad Carolum Magnum Regem Franciæ nondum Imperatorem, Actorum Synodaliū codex, quem ille citius in Britanniam misit ad Offam, Regem Merciæ, & Episcopos suos observandum. Peregrinâ illis hac Doctrinâ (quam ut supra dicitur, *omnino Ecclesia Dei execratur*) contristatis; Alcuinus, (de quo supra) per Epistolam ex persona Episcoporum & Principum Angliæ, ad Carolum datam, hanc Nicæni Concilii sententiam Scripturæ sacre testimoniis mirabiliter labefactat, Carolumq; sic concussum reddidit, ut altero posthac anno, habitâ ex mandato ejus Francofordiæ Synodo 300 vel eo supra Patrum, refutatur hoc Decretum de imaginibus*

nibus adorandis, & damnatur. Placeat Synodi verba recitari, Sect. 10. cap. 2. *Al-*
lata est (inquit Synodus Francofordiensis) *in medium quæstio de nova Græcorum Synodo,*
quam de adorandis imaginibus Constantinopoli fecerunt, in qua scriptum habebatur, ut qui
imagines sanctorum, ita ut deificam Trinitatem, servitio aut adoratione non impenderent, ana-
thema judicarentur. Quam omnes qui supra, sanctissimi Patres nostri, omnimodis adoratio-
nem & servitium respicientes contempserunt, atq; consentientes condemnaverunt. Prodigio-
sum sanè illam sententiam de imaginibus deificandis in Nicænæ Synodi exemplari
à Biniò hodie exhibito non reperire me fateor; inter multa autem de adorandis
imaginibus sparsim edita, Papam ipsum Hadrianum omnia lenientem ita introducit.
Abstineat à nobis, ut ipsas imagines (sicut quidam garrunt) deificemus, sed affectum & dilectio-
nem nostram quam in Dei amorem & sanctorum ejus habemus, omnimodo præferimus. Et
sicut divinæ Scripturæ libros ipsas imagines ob memoriam venerationis habemus, nostræ fidei
puritatem servantes. Hæc ille & alia; quæ si Patribus Francofordiensis Concilii in-
notuerint, videntur pro commentis censuisse, dum nihilominus imaginum condem-
nârunt adorationem. Sed gravem esse quæstionem, ait Binius, inter viros hujus se-
culi Doctissimos, an Nicæna secunda Synodus à Patribus Francofordiensis Concilii
condemnata esset an non; alii, inquit, negant; alii affirmant; fateturq; illustri-
simos ipsos Cardinales, Baronium atq; Bellarminum condemnatam sensisse. Cum
tamen istius Concilii actiones non in lucem devenisse animadverteret, non abstinu-
it negare quid in eo actum esset adversus cultum imaginum: Imò eò prorupit, ut
contrarium stabilitum contendat: Ipsosq; Baronium & Bellarminum aliter decer-
nentes pluribus satagit redarguere. Proculdubio id in causa fuit, quod perierunt
Francofordiensis Synodi monumenta (& Alcuini nostri laudata adeo Epistola super-
flite interea tanto operum suorum volumine) quæ imaginum oppugnabant
adorationem. Et currenti proximo seculo quo melius hanc adorandi imagines
Doctrinam promoveret; & ut Nicæno secundo Concilio nihil in Scriptura disso-
num audiretur, Romana Ecclesia præceptum de sculptilibus non adorandis è Deca-
logo subtrahit; sed ut denarius tamen refarciatur numerus, decimum apud nos
præceptum bifarium reddit, sic ut Non concupisces domum Proximi tui, locum teneat
novenarium, & Non desiderabis uxorem vel res ipsius, decimum sit præceptum. Saxo-
nes igitur nostri morem tenent Romanum in prætereundo secundum hoc apud
nos præceptum; sed ut Romani asserunt contineri secundum apud nos præceptum
subter primo, ita nonum illi Romanorum contineri opinantur sub eorundem deci-
mo scilicet, Non desiderabis uxorem vel res proximi tui; Ideoq; illi nonum etiam præ-
tereuntes, Ennealogum, non Decalogum relinquebant. Tanti autem Sacrilegii ne rei
haberentur, recurrunt ad omissionem primam, & repetitam eam denuo (ut denari-
us compleatur numerus) decimo in loco statuunt; viz. Deos aureos & argenteos ne
facito. Sic Romanam observantes consuetudinem prætereunt hoc præceptum in
loco debito; sed ne fontes adhuc deprehendantur summæ Majestatis, restituunt
demum in hoc loco decimo, mancum tamen & de sculptili nil susurrans. Beve-
reg. Spelman. &c.

Balf. Synodus hæc universalis septima fuit sub Imperatore Constantino Leonis Filio, &
Irene matre ejus 367 sanctis Patribus Nicææ Bithyniæ secundo congregatis adversus eos qui
Imaginum hostes, seu Christianorum accusatores erant.

Zonar. Has imagines relativè adorandas & amplectendas, quemadmodum & verendæ
crucis figuram Synodus decrevit, & fidelium Ecclesiæ tradidit, sic à Domino assumptæ huma-
nitatis, & ejus, quæ ipsum sine semine modoq; prorsus inexplicabili edidit, Deiparæ omniumq;
sanctorum simulacra esse colenda. Sed & ad Ecclesiasticam constitutionem subjectos edidit
Canones.

C A N. I.

Arist. Canones Apostolicos, Synodorum sex OEcumenicorum, ut & Sancto-
rum Patrum nostrorum ab uno scilicet & eodem Spiritu sancto inspiratorum luben-
ter amplectimur. Eos igitur quos ii anathematizârunt, & nos anathematizamus;
quos deposuerunt deponimus, & quos segregârunt nos segregamus; & quos pœnis
subjiciebant, eosdem & nos subjicimus.

Interp. Hæc Synodus OEcumenica septima secundo in Nicæa habebatur sub Constantino
execrandi impiiq; Copronymi nepote, & Irene matre ejus ex Athenis oriundæ, Concilio &
adhortatione Tarasii Archiepiscopi Constantinopolis. Ecclesiæ autem antiquum, ejus ornatum
restituerunt, eamq; imaginum habere expressiones, & relativè eas salutare rectè definierunt:

Par;

Concilium Nic. secundum.

Pari verò ratione etiam crucis honorabilis adorari figuram, amplectentes & confirmantes, tum summa laude prædicandorum & sanctorum Apostolorum, tum sex sanctorum Conciliorum generaliter, & etiam Provincialium Canones; & eos qui ab illis anathematizati fuissent, anathematizarent & ipsi, similiter deponentes aut aliter punientes, nihil omnino iis quæ sanctis Apostolis & Divinis patribus exposita & decreta fuerunt, vel addentes, vel subtrahentes.

C A N. II.

Arist. Qui futurus est Episcopus Psalterium noscat: Pernoſcat quod legit, non ſimpliciter, ſed cum perſcrutatione, ſacros Canones, ſanctum Evangelium, Apoſtoli Pauli librum & Divinam Scripturam univerſam: Sin minus, ne ordinetur.

C A N. III.

Omne Electionem Episcopi, Presbyteri, vel Diaconi, quæ fit à ſecularibus Magiſtratibus, irritam manere ex 30. Canone Apoſtol. Oportet enim Episcopum ad Episcopatum promoveri ab iſtis Episcopis ſecundum Can. 4. Synodi primæ Nic.

ANNOTAT.

Vide Canonem 4. primi Nicæni Concilii. Hic autem inſuper obſervetur, antiqua iſta plebis & Magiſtratum præſertim jura, in conſenſu ſaltem & teſtimonio ſuo Episcoporum electionibus præbendo, uſq; ad præſentem Synodum aliquo modo obtinuiſſe, à qua penitus hoc Canone abolita ſunt & abrogata; utpote ex cujus præſcripto omnes etiam cujuſcunq; ordinis Magiſtratus ab Episcopis eligendis omnimodo arcentur; ſed nihilo, ſecius aliquid, de priſtino jure, etiam poſt editum hoc decretum uſurpaſſe videtur. Quod etiam octavæ generali Synodo occaſionem præbuit ſeverioris edendi Canonis, qui nullibi niſi in Latina Anaſtaſii Bibliothecarii verſione extat; & ſic ſe habet. Promotiones atq; conſecrationes Episcoporum, concordans prioribus Conciliis, electione ac decreto Episcoporum Collegii fieri ſancta hæc & univerſalis Synodus definit & ſtatuit; atq; jure promulgat neminem Laicorum principum vel potentum ſemet inferere Electioni vel promotioni Patriarchæ vel Metropolitæ aut cujuſlibet Episcopi, ne videlicet inordinata hinc & incongrua fiat confuſio vel contentio; præſertim cum nullam in talibus poteſtatem, quemquam poteſtativorum vel cæterorum Laicorum habere conveniat, ſed potius ſilere ac attendere ſibi, uſq; quo regulariter à Collegio Eccleſiaſtico ſuſcipiat finem electio futuri Pontificis; ſi verò quis Laicorum ad concertandum & cooperandum ab Eccleſia invitatur, licet hujusmodi cum reverentia, ſi forte voluerit, obtemperare ſe aſciſcentibus; taliter enim ſibi dignum regulariter ad Eccleſiæ ſuæ ſalutem promoveat. Quiſquit autem ſecularium Principum & Potentum, vel alterius dignitatis Laicus, adverſus communem ac conſonantem atq; canonicam electionem Eccleſiaſtici ordinis agere tentaverit, anathema ſit, donec obediat & conſentiat, quod Eccleſia de Electione, ac Ordinatione proprii præſulis ſe vel de monſtraverit. Syn. octavæ Can. 22.

C A N. IV.

Arist. Statuimus, ut Episcopus aurum aut argentum, aut aliquid quippiam ab Episcopis, Clericis, aut Monachis ſibi ſubjectis exigere nequaquam excogitet. Si igitur aliquis Episcopus, poteſtate ſuâ abutens, ob propriam ſuam paſſionem, aut auri aut alterius rei exactionem, ſegregent aliquos, aut pœnis ſubjiciat, talionis Legi obnoxius erit.

C A N. V.

Arist. Iſti, qui ſe per auri largitionem in Eccleſia conſtitutos gloriantur, illos autem, qui propter virtutem eliguntur, & ſine largitione conſtituuntur, vilipendunt, viſum eſt, ut ultimum ordinis ſui gradum accipiant. Sin perſeверent, puniantur. Qui verò ordinationis gratiâ hoc fecerint, à Communione, non ſecus ac Simon Magus, à Petro, exſcindantur.

C A N. VI.

Arist. Quandoquidem non eſt poſſibile, ut Synodus, juxta decretum olim editum, bis quotannis celebretur, ſemel, uti ſexta Synodo viſum eſt, habeatur. Et Magiſtratus, qui hoc prohibuerit, ſegregetur; & Episcopus qui hoc non fieri curaverit, pœnis ſubjiciatur. Habitâ autem Synodo, ſi Metropolitanus quippiam à quovis Episcopo abſtulerit, quadruplum reddet.

Not. Can. Apoſt. 37 jubet Synodos Provinciales bis in anno celebrari, ſimiliter & 19. Can. Syn. Chalced.

C A N. VII.

Quæcunq; Tempia Conſecrata ſunt abſq; ſanctis reliquiis Martyrum, in iis ſtatuiſmus Reliquiarum deſiſtationem, cum conſuetis præcibus qui autem Templum conſecrat ſine ſanctis Reliquiis, deponatur, ut qui Eccleſiaſticas traditiones tranſgreſſus fuerit.

Bals.

Bals. Mos erat Ecclesiasticus divina Tempia per sanctas Martyrum reliquias consecrare. Christianorum autem accusatores, seu hostes imaginum exustoresq; qui venerabilium & sanctarum imaginum cultores esse dicunt idololatrias, ultra eorum hæresin & adversus orthodoxos insaniam, veneranda quoq; Tempia sine sanctis Reliquiis consecraverunt. Patres ergo definierunt, ut Reliquiæ restaurarentur.

Fundamenti locatio fit per solam orationem Episcopi illius Regionis & crucis fixationem: Consecratio autem post Templi perfectionem, quando fiunt Eucænia, & apertiones, & Inthronizatio, & universa ejus perfectio, sacro Crismate inuncti, & Martyrum Reliquias suscipientis.

ANNOTAT.

b Hoc à Græcis hucusq; observatur, adeo ut nullum iis Templum sine quibusdam, ut putantur, Martyrum reliquiis consecratur; ac proinde cum Episcopus ad Templum dedicandum se confert, tres saltem Martyrum reliquias secum assumit. Has postea in disco capiti bis superimponit, ac deinde in loco iis præparato deponit reservandas. Et hic quidem totus est Græcorum ritus in reliquiis suis, cum Ecclesia de novo extruitur, reponendis usitatus.

C A N. VIII.

Hebræi Christum Deum subsannare visi, & tamen se Christianos fingentes, nec ad communionem, nec orationem, nec ad Ecclesiam admittantur. Si autem sincero corde conversos esse constituerit, recipiantur, & cum liberis baptizentur.

C A N. IX.

Arist. Si quis librum contra venerabiles Imagines compositum celasse deprehenditur, si Clericus sit, deponatur; si Laicus, segregetur.

C A N. X.

Arist. Clericus, qui suâ relictâ Parochiâ in aliam se confert, sine proprii Episcopi vel Constantinopolitani concessu, in nulla æde vel Ecclesia recipietur. Qui autem hoc facit, & perseverat, deponatur. Si autem iis quos diximus scientibus hoc fecerint, seculares in se curas ne suscipiant, vel si susceperint, cessent, alioquin deponantur.

C A N. XI.

Arist. Si Metropolitanus Metropolios OEconomum non designaverit, designet Patriarcha; si Episcopus hoc non fecerit, faciat Metropolitanus: Ut visum est patribus Chalcedone congregatis. Idem & in Monasteriis fervetur. Vid. 26 Can. Syn. Chalced.

C A N. XII.

Arist. Juxta quod sanctis Apostolis visum est, quodcumq; ab Episcopo vel Monasterii præfecto ex Episcopatu vel Monasterio alienatur, irritum sit. Et Episcopus vel Præfectus, qui hoc fecerit Expellatur. Vid. 28 Can. Apost.

C A N. XIII.

Si quis Episcopia vel Monasteria communia faciunt, & nolunt in pristinum statum restituere, si Clerici sint deponantur; si Monachi vel Laici, segregentur, ut qui à Patre, Filio & Spiritu sancto condemnati, & deputentur ubi vermis non moritur, nec ignis extinguitur, quia voci Domini adversantur, quæ dicit; Ne facite domum patris mei domum negotiationis.

Bals. Propter inimicorum imaginum insaniam, multi orthodoxi ex suis Episcopatibus & Monasteriis fugientes montes occupaverunt. Corruptæ sunt ergo istæ sacrosanctæ ædes à quibusdam, & alia sacra loca, & secularia facta habitacula. Quamobrem Patres constituerunt, ut ea in antiquum statum restituantur.

C A N. XIV.

Arist. Sine manuum Episcopi impositione nemo de suggestu leget. Hoc & in Monachis observabitur. Monasterii verò Præfectus, cui Episcopus manus imponit, in suo solo Monasterio Lectorem ordinabit. Chorepiscopus etiam Lectorem creabit, per manuum impositionem.

C A N. XV.

Arist. Clericus in duabus Ecclesiis in posterum Constantinopoli ne constitutur. At extra eam propter hominum penuriam permittatur.

Interp. Non potest quispiam duobus Dominis servire. Quocirca ea, quæ propter turpe lucrum in Ecclesiasticis negotiis fiunt, ut Deo aliena, hæc Synodus rejicit, & non permittit Constantinopoli, ubi est multitudo Sacerdotum, unum Clericum in duabus Ecclesiis constitui.

C A N.

C A N. XVI.

Arist. Episcopi vel Clerici splendidis vestibus se induentes, vel unguentis delibuti, corrigantur. Persistentes puniantur. Vid. 27 Can. Con. in Trullo, qui jubet talem trasgressorem unâ septimanâ segregari.

C A N. XVII.

Quidam Monachi, suis relictis monasteriis, ut qui imperare desiderent, & parere recusent, oratoria ædificare aggrediuntur, cum ea non habeant quæ ad perfectionem pertinent. Si quis igitur hoc aggressus fuerit, prohibeatur ab Episcopo loci; si autem habeat quæ ad perfectionem sufficiunt, ab ipso deliberata ad finem deducantur. Idem autem servetur in Laicis & Clericis.

A N N O T A T.

Observatu dignum est, quodd in Oriente, ubi Templum aliquod extruendum est, Episcopus illuc proficiscitur, & post aliquot Ritus ab eo usurpatos, & preces solennes absolutas, ille primum lapidem in fundamento ponit, sed cruce primo ab ipso signatum: Vel etiam ligneam Crucem accipit, & in ejus medio aliam Crucem stylo exarat, quam Clericus aliquis perfectè exculpit: Episcopus autem propriâ manu Crucem sic exculptam accipiens, in Templi extruendi medio tanquam primum fundamenti lapidem ponit. Cruce ab Episcopo in fundamento Templi extruendi sic defixa, artifices protinus illud ædificare incipiunt. Hinc factum est, ut ipsa etiam Templi alicujus fundatio σταυροπηγίον nonnunquam dicatur, & ipsum σταυροπηγιον ab aliquibus σταυροπηγιον nominatur, hoc est, Crucis fixio, utpote quâ fundamentum jacitur. Verum præter hujusmodi σταυροpegia, quæ omnibus Episcopis communina fuerunt, & ab illis, in novo quolibet Templo, aut etiam in Monasterio fundando imprimis adhibenda sunt, alia σταυροpegia sunt, quæ σταυροpegia Patriarchica proprie nuncupantur. Hæc ut recte intelligantur, recolendum est, quodd Oratorium aliquod vel Monasterium, quod per solum Episcopi cujuspiam Provincialis σταυροpegium fundatur, vel in quo ille crucem suam fixit, idem ad eundem Episcopum sive ad ejus curam & administrationem pertinet, nimirum nisi Patriarcha etiam suum σταυροpegium illuc miserit. Nam ubi Patriarchale σταυροpegium non præstrictum fuerit, ibi regionis Episcopus omnem habeat potestatem, Quod idem & de Metropolitanis tenendum est; hi enim nullam habent cruces figendi auctoritatem, præterquam in suis ipsorum Parœciis sive Territoriis, quæ iis immediatè tanquam Episcopis subsunt; non item in Parœcia aliqua alii Episcopo subjecta, etiamsi suam intra Provinciâ sita est. Sin autem Patriarcha σταυροpegium suum in quamlibet regionem per totam suam Diocesim Templo vel Monasterio alicui fundando vel extruendo miserit, templum istud vel Monasterium ab universa Episcopi regionis, quâ situm est jurisdictione exemptum Patriarchæ soli, vel Exarcho ejus immediatè subicitur, & ab eo solo administratur; & ut in hujusmodi ædificiis locisve nihil sit commune regionis Episcopo, sive ad sacrorum celebrationem, sive ad Abbatis designationem, sive ad animæ delictorum inquisitionem, neque aliud quicquam usq; ad canonicarum illationum exactionem; sed qui in his Sacerdotes sunt, Patriarchales erunt & nominabuntur, & Patriarchalium jurium Exarcho subicientur, & solita Canonica persolvent. Et hujusmodi quidem Monasteria vel Tempia extruere, quæ per Patriarchalia Σταυροpegia in iis fixa ab Episcopali jurisdictione eximuntur, cuius fas est. Cum autem Patriarcha Constantinopolitanus sua hujusmodi σταυροpegia cuius Monasterium vel Oratorium extruendi facillè adeo indulgeret, in quacunq; Provincia vel Parœcia situm esset, hinc usu tandem aliquando venit, ut ille in singulis fere Provinciis & Episcopatibus nonnulla haberet Monasteria & Tempia sibi peculiaris, & ab omni alia tam Metropolitanica quam Episcopali jurisdictione atq; potestate exempta. Hoc Metropolitanus & Episcopi ægre admodum tulerunt, ut observat Balsamon in Can. Apost. 31. & hujus rei rationem reddit nimirum quodd totus Christianus orbis inter Patriarchas distributus est, qui propterea quæcunq; intra Diocesim suas constituuntur loca, aliorum auctoritati eximere, sibiq; peculiaris facere valent. Et hæc quidem opinione imbutus Patriarcha Constantinopolitanus, σταυροpegia nemini Oratorium aut Monasterium ullibi erecturo denegare solitus est. Ritus autem in iis figendis, sic se habuit. Cum alicui in animo sit hujusmodi Templum Patriarchæ peculiare extruere, ad ipsum se confert Patriarcham, eum de intentione sua certiore faciens; Patriarcha autem Exarcho suo, vel etiam cuilibet Episcopo facultatem scriptis concedit, ut tale Templum sub Patriarchali Σταυροpegio fundetur & consecratur, mandatq; crucem ligneam fieri, in qua ipsius Patriarchæ Notarii scribunt, ab una quidem ejus facie, Σταυροπηγιον πατριαρχικόν ἀγιάδεν ἐπ' ονόματι τοῦ κυρίου καὶ ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ κυρίου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ κυρίου, ἐν τῇ ἰδίᾳ διακρίσει παρὰ τοῦ κυρίου καὶ ἀγιοτάτου καὶ δικαίου πατριάρχου. In adversa autem parte, Ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν ἡγουμένων βασιλέων ἡμῶν τοῦ κυρίου καὶ τοῦ κυρίου. Hujusmodi igitur crux ligneas sic inscripta, illuc mittitur, quo Templum ædificandum est; hanc cum Episcopus loci acceperit, modo supra exposito Templi fundamentum jacit. Cum autem consecrationem peregerit, retro sacram mensam in elato quopiam ædificiolo loculum habente crucem illam ligneam à Patriarcha missam collocat. Unde perspicuum est, Patriarchicum hoc σταυροpegium longè aliud esse ab illa crucis fixione, quæ ab Episcopo in jaciendo Templi fundamento usurpatur. Hic præterea notandum est, Chartophylacem ad pectus suum suspensum habuisse πατριαρχικὸν βυλλωτῆρον, sive sigillum Patriarchæ, quo Bullæ ejus, sive diplomata signata sunt. Hoc itaq; Chartophylax σταυροpegia à Patriarcha concessa signavit & emisit;

at stauropegium ab eo, cuilibet extra urbem Templum extruere volenti, non conceditur, nisi is primò in scriptis deposuerit, se omnia attulisse, quæ ad Templi extruendi perfectionem pertinent: Etiam si enim solus Patriarcha stauropegia concedit, Chartophylaci tamen suo negotium istud inspiciendum committit; adeo ut ex ejus judicio & sententia dependeat, utrum concedenda sit necne; ac proinde is etiam ea concedere non immeritò hinc perhibetur. Unde dignitas hujus officii Chartophylacis apparet; nam licet Chartophylax propriè dictus est is, qui Ecclesiæ Archiva & Chartas servabat, tamen potestatem stauropegia inspiciendi huic commissam videmus; & præterea tantæ dignitatis in Ecclesia Constantinopolitana officium fuit, ut *μὴν χαρτοφυλάξ* vocatus est, *ὡς δὲ τὰ τῶν Ἀρχιεπίσκοπων χειρ.* Fuit etiam Judex in Causis Ecclesiasticis, & cum Pontifex administravit, juxta Mysteria sacra stabat.

C A N. XVIII.

Sine offensione oportet nos esse, inquit Divinus Apostolus. Ergo non oportet foeminas in Episcopis aut Monasteriis commorari. Si quis igitur hoc ausus fuerit, reprehendatur; si perstiterit, deponatur. Quinetiam ubicunq; Episcopus vel Monasterii præfectus adfuerit nulla Mulier ministret, vel appareat, sed seorsum agat donec recesserit.

Zon. Tertio primæ, & quinto sextæ Synodi Canone, de iis, quæ domi habebantur, mulieribus, definitum. Hic verò Canon in Episcopio aut in virorum Monasterio faminam commorari vetat.

C A N. XIX.

Arist. Qui pecunia ad sacerdotalem ordinem aut Monasticam accedentes vitam admittit, si sit Episcopus aut Monasterii Præfectus, aut sacris quispiam initiatus, vel cesset vel deponatur. Monasterii verò Præfecta expellatur & in subjectionem alterius Monasterii tradatur. Similiter & Præfectus, si non sit sacerdos. Quæ autem ab accedentibus sancto usui consecrantur, maneant, si ipsi permanferint, si non nisi Præfectus sit in culpa.

C A N. XX.

Arist. Duplicia ne fiant Monasteria, neq; Monachi ut Monachæ in eodem, cohabitent, neq; seorsim confabulentur. Quinetiam si quis foeminæ regulari aliquid attulerit, extra foras expectans, tradat; & si cognatam visat, in præsentia Præfectæ fiat.

C A N. XXI.

Arist. Monacho vel Monachæ suam relinquere mansionem & aliam ingredi non liceat. Sin ingrediatur, ut hospes accipiat; at Præter præfecti sententiam ne admittatur aut hospitio accipiat.

C A N. XXII.

Arist. Laicos quidem viros cum mulieribus convesci, est ab omni reprehensione alienum: Solitariis autem viris cum mulieribus privatim convivari non licet; nisi forsitan una cum Dei timentibus & religiosis viris & mulieribus. In Itinere autem Monachus vel & sacris initiatus Vir, secum necessaria non afferens, in publicum diversorium divertat.

In CANONES Concilii Constantinopolitani, 1. 2.

SYnodus hæc neutra fuit è duabus istis Synodis Constantinopolitanis, quæ Oecumenicæ dicuntur. In ea enim quæ plurimum octava appellatur, Ignatius sedi Constantinopolitanæ restitutus est, & Photius anathemate percussus: In hac autem ipse Photius præfuit, ut in sede ista stabilitus. Nec sane inter omnes convenit, quanam octava propriè Generalis Synodus fuerit. Neq; altera fuit quæ sub Johanne Papa Romano habita est, ac proinde maxima potius censenda est, quæ in S. Sophiæ Templo celebrata fuit. A quanam igitur Synodo sub Photio habita, hi Canones decreti fuerunt, non facile est definire. Eo autem quòd in Sanctorum Apostolorum Templo celebrata dicitur, fieri potest illos ab ea Synodo emissos esse, quæ absentem Ignatium damnavit, & exanctoratum pronunciavit. Vel saltem ab ea, quæ præsentibus etiam Papæ Romani Legatis, Ignatius ab exilio vocatus publicâ exanctoratione depositus est. Vel forte hi Canones ab utraq; ex hisce Synodis editi fuerunt, & ea verior sit causa, quare à Prima & Secunda Synodo constituti perhibentur.

C A N O N E S

Editi à Sancta Constantinopolitana Prima & Secunda Synodo, quæ congregata est in venerabili Templo Sanctorum & benedictorum Apostolorum.

B All. Quidam hanc inscriptionem legentes dubitant, quomodo hæc prima & secunda dicitur. Solutio. Tempore sanctissimi illius Patriarchæ Domini Photii, qui Nomocanon composuit, coacta est adversus Ignatium beatissimum Patriarcham universalis Synodus. Cum autem dictæ essent dogmaticæ causæ diversæq; Ecclesiasticæ, fuit divisio & seditio Synodi utpote iis, qui non recte sentiebant, cum victi essent, Orthodoxis assentiri nolentibus. Propterea & Divinis Patribus opus fuit, ut fiat secundus conventus, & scriberentur quæ prius dicta erant & confirmata. Ex eo ergo nominata est hæc Synodus Prima & Secunda; & subjecti Canones editi fuere.

Hæc Synodus celebrata fuit Nono fluente seculo.

C A N. I.

Propter varios abusus in Monasteria extruuntibus hæc sancta Synodus definivit, ut nemini liceat Monasterium ædificare absq; Episcopi sententia & Concilio. Illo autem sciente & permittente, & debitam orationem peragente, ut ab antiquis pie ac religiose cautum est, Monasterium quidem ædificetur. Omnia autem quæ ad ipsum pertinent cum illo ipso in Brevi inscribantur, & in Episcopalibus Archivis reponantur, nullo modo potestatem habente eo, qui consecrat (vel dedicat) seipsum præter Episcopi sententiam Præfectum, vel pro se alium constituere. Si enim eorum quæ homini quis largitur, Dominus amplius esse potest, quomodo eorum, quæ Deo sanctificat & dedicat quispiam, sibi dominium arripere sinetur?

C A N. II.

Arist. Si quis detondere quempiam deprehensus fuerit, non præsentem, qui eum in subjectionem recepturus est, Præfecto, ille quidem deponatur. Detonsus autem in subjectione etiam in Monasterio ab Episcopo collocetur.

C A N. III.

Arist. Si quis Monasterii Præfectus Monachos suos aufugientes non requirit & recipit & sanat, segregetur.

Huic enim commissa est cura gregis, quem negligere non debet.

C A N. IV.

Arist. Si quis Monachus, proprio relicto Monasterio, sive ad aliud Monasterium transmigraverit, sive in secularem habitationem petulanter se contulerit, segregetur tam ipse, quam qui ipsum recepit, usq; dum reversus fuerit. Qui verò ab Episcopo in aliqua domo seculari, ad eorum qui inhabitant, salutem constituitur, culpa vacat.

C A N. V.

Propter eos, qui vitam Monasticam facile subeunt, & exercitationis laborem sustinere non valentes, Patres constituerunt, ut Nemo Monastico habitu dignus habeatur, nisi qui triennio probatus, dignus appareat; nisi gravis forsan morbus tempus contraxerit. Ad hominem verò pium & Monachorum more se gerentem, semestris spatium sufficet. Si quid autem præter hoc factum fuerit Præfectus quidem præfectura excidat, & in subjectionem detrudatur, Monachus autem in accuratum Monasterium transmittetur.

C A N. VI.

Arist. Monasticam vitam amplexuris Testamentum prius condere licet. Si autem Testamentum non fecerint, bona eorum possidebit Monasterium. Si quicquam sibi quis reservaverit & Monasterium illud non sortitum fuerit, a Præfecto vel

vel Episcopo palam venditum Pauperibus distribuetur, & qui surripuit castigabitur. Eadem & in Monialibus valebunt.

C A N. VII.

Quoniam multi Episcopi qui Monasteria de novo extruentes, Episcopatibus detrimentum & exitium intulerunt, statuit sancta Synodus, nulli licere Episcopo privatum Monasterium ad proprii Episcopatus perniciem de novo extruere. Si quis hoc audere deprehensus fuerit, ipsum convenienti poenae subjici: Quod ab ipso autem recens extructum est, ut quod nec est ab initio jus Monasterii sortitum, ut privatum Episcopatu adscribi. Nihil enim eorum, praeter leges & inordinate consistunt, iis quae Canonice constituta sunt, praedictum afferre potest.

Bals. Hic Canon ita instituit, quod multi Episcopi Monasteria de novo extruentes, Episcopatum redditus consumpserunt. Monasterium adeo de novo factum Episcopi dominio subiciebatur.

C A N. VIII.

Si quis Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus quemlibet castraverit, sive propria manu, sive jussu, deponatur: Laicus autem segregetur: Praeterquam si morbus aliquis incidens ad execrandum aegrotum coegerit, hoc enim corporis medela est. Vid. Can. Apost. 21, 22, 23, 24.

C A N. IX.

Arist. Sacerdotes, qui vel fideles peccantes, vel infideles injuriâ eos afficientes, sive propria manu, sive mandato, verberant, deponantur. Oportet enim doctrinis admonitionibus & penis Ecclesiasticis immorigeros instituere, non verò flagellis & verberibus: Si nondum autem morem gesserint, eos apud Magistratus illius loci accusentur & castigentur.

Bals. 27. Can. Apost. Transgredientem Sacerdotem deponit. Praesens autem Canon dicit, quod quidam Sacerdotes depositionem verentes, sua quidem manu non percuterent, sed per alios verberarent.

C A N. X.

Arist. Qui sacrum calicem, vel discum, vel vestem, vel forcipem, vel unam aliquod sacrorum vasorum, vel indumentorum, in proprium lucrum surripiunt, vel ad prophanum usum abutuntur, deponantur: Hoc enim est prophanare, istud sacra surripere. Qui autem vasa, vel vestimenta, quae sunt extra altare, in usum prophanum sibi vel aliis praebent, segregetur. Qui vero omnino surripiunt, ut sacrilegi condemnantur.

C A N. XI.

Presbyteros vel Diaconos seculares Magistratus seculares, vel curas, quae in Magistratuum aedibus curationes appellantur, suscipientes, divini & sacri Canones, depositioni subjiciunt. Praesens ergo Synodus, decernit quod si qui eorum secularia officia susciperent, è Clero expellantur, nemo enim Deo & Mammonae servire potest. Vid. 6. & 81 Can. Apost.

C A N. XII.

Clericus qui in Oratoriis intra aedes sacra celebrat, citra Episcopi sententiam, deponitur. Et qui iis communicant, segregetur, Vid. Can. Syn. in Trullo 31. Et Apostol. Can. 31.

C A N. XIII.

Quicumque Clericus, ac si Episcopum suum aliquo crimine condemnaret, ante Synodalem cognitionem ab illius communione se subduxerit, & nomen ejus in sacris precibus non retulerit, depositioni subjiciatur, & omni sacerdotali honore privetur. Qui autem talem transgressorem consequuntur, si sacris initiati sunt, dignitate sua excident, si Monachi vel Laici, segregetur usquequam reversi sunt. Vid. Can. Apost. 31.

C A N. XIV.

Arist. Et si quis Episcopus id ipsum ausus fuerit contra Metropolitanum suum, deponatur. Oportet enim unumquemque proprias suas mensuras cognoscere.

C A N. XV.

Arist. Similiter & Episcopus, & Metropolitanus contra Patriarcham quippiam ejusmodi ausus, ab omni Sacerdotio alienetur. Si qui autem a quopiam recesserint, non criminis praetextu, sed propter Haeresin, a Synodo vel Sanctis patribus condemnata, honore & laude sunt digni, utpote Orthodoxi.

Bals.

Bals. *Talis enim recedens non se ab Episcopo, sed à Pseudo-Episcopo & falso doctore abscindit.*

C A N. XVI.

Arist. Nemo Episcopatum ullo modo invadat, cujus Præsul adhuc vivit. Causam enim illius, qui est expellendus, examinari prius oportet, & post depositionem alium promoveri. Si quis autem suum gregem neglexerit, & neq; morbo nec Imperiali, nec Patriarchali jussu detentus ultra semestrem spatium abfuerit, ab Episcopi dignitate & honore alienus sit.

Bals. *Sæpe quidam Episcopi propter exactorum vexationes vel propter vicinorum invasiones, vel propter Populi inobedientiam pusillo & abjecto animo suos Episcopatus renuntiabant. Metropolitani ergo, renuntiationes ejusmodi admittentes, alios Episcopos ordinabant; & nonnunquam etiam, antequam examinarentur causæ criminales, quæ adversus illos introducebantur, alios elegebant. Ergo sancti Patres hunc Canonem ediderunt.*

C A N. XVII.

^b Qui Episcopus est ordinandus, è Laicis aut Monachis ne confestim promoveatur; verum in unoquoque graduum Ecclesiasticorum ordine tempus, legibus constitutum, adimpleat. Etiam si quidam ex Monachis vel Laicis virtute & pietate celebres promoti fuere, id tamen raro accidit, & non est Ecclesiæ Lex.

A N N O T A T.

^b Cautum est hoc Canone, ne quis Laicus aut Monachus ad Episcopalem dignitatem in posterum evehatur, nisi qui tempus in singulis Ecclesiasticis præstitutum gradibus prius adimpleverit. Hoc autem à Photio suipsum causam constitutum videtur, vel ipse saltem ei constituendo occasionem præbuit; quippe qui, contra ac hic decernitur, Patriarchatum Constantinopolitanum adeptus est. Is enim cum Protospatharius & primus è secretis Imperatori esset, è Laico sex diebus Patriarcha creatus est; nam primo die factus est Monachus, altero Lector, deinde Hypodiaconus, 4 Diaconus, 5 Presbyter, & sexto Patriarcha. Et ipsa quidem octava generalis vulgò appellata Synodus, Ignatii gratiâ habita, præposteram hanc & irregularem Photii ordinationem perstringere videtur, ubi neminem ad Episcopatus honorem promoveri statuit, nisi in Lectoris munere annum, in Subdiaconi duos, in Diaconi tres, Sacerdotii autem quatuor annos expleverit. Photius autem in præsentem Canone rem extenuare nititur. Primum enim subinducit, nonnullos è Laicis vel Monachis Episcopos statim factos fuisse, & Ecclesias suas in altum extrulisse, (quales nimirum fuerunt Ambrosius Mediolensis & Nectarius Constantinopolitanus) sed addit hoc in exemplum non trahendum esse, præsertim in posterum; adeo ut quæ antea hoc modo factæ sunt ordinationes (ac proinde suam) raras esse velit; sed tamen in posterum non faciendas esse statuit. *Bevereg.*

In CANONES Synodi habitæ in Templo sapientiæ.

HÆC Synodus sub Photio, post Ignatii obitum sedis suæ restituto, in Templo S. Sophiæ sive Sapientiæ Constantinopoli, A. D. 879. à Patribus 383. celebrata fuit, seq; universalem nominavit, ut ex primo Canone constat; at etiam ex secundo. Enimvero hæc altera est illa octava generalis Synodus, quæ eam, quæ sub Ignatio habita est, reprobavit. Hæc eadem est etiam, quæ à Binio Pseudo Synodus Photii appellatur; qui nullibi Acta hujus Synodo edidit, etiam si fateatur ea in Vaticana Bibliotheca extare. Unde mirari subit quàm inhumanè Binus cum Photio egit, qui omni quæ Ignatii causæ favere visa sunt, ubicunq; invenire potuit, vel comminisci, collegit; cum interim nec unam Synodum Photii gratiâ habitam, luce dignatus est, neq; etiam hanc ipsam post Ignatii mortem habitam, etiam si bene satis noverit, unde haberet. Sed haud dubiè ei, cum Conciliis edendis operam navaret, in mentem non venit, justissimam ex hac re causam præberi, non solum quare suam in Conciliorum editione integritatem in suspicionem vocaremus; sed etiam cur non immeritò suspicaremus aliquid in Actis hujus concilii contineri, quo Primatus Episcopi Romani elevetur. Hoc autem in celandis hujus Concilii Actis frustra sibi proposuit, cum ipso volente nolente, ex primo hujus Synodi Canone qui in omnibus Balsamonis, Zonaræ & Aristeni in Canones Codicibus extat, aperte elucescat, qualis quantaq; tunc temporis Episcopi Romani autoritas agnita fuerit: De qua re fusiùs in Annotationibus primi hujus Concilii Canonis. *Bevereg.*

CANONES

Editi à Sancta Synodo, quæ in celebri Templo, cui nomen à vera Dei sapientia inditum, habita est, & Œcumenicam septimam Synodum confirmavit, omnemq; schismaticum & hæreticum Errorem expulit.

CAN. I.

STATUIT sancta & universalis Synodus, ut si qui ex Italiæ Clericis vel Laicis, vel Episcopis, in Asia vel Europa, vel Lybia versantes, sub ligatione, vel depositione, vel anathematizatione apud sanctissimum Papam Joannem fuerint; ii quoq; sint apud Photium sanctissimum Patriarcham Constantinopolitanum in eadem pœnæ definitione; Et quos Photius deponat aut anathematizet, Papa Joannes in eodem pœnæ judicio habeat; Privilegiis sanctissimæ Romanorum Ecclesiæ sedi servatis, & nihil penitus innovatis, nec nunc, nec in posterum.

Bals. *Quidam Excommunicati à veteris Romæ sede ad Constantinopolitanam sedem accedebant, & contra. Et quoniam scandala ex eo inter duas Ecclesias oriebantur, ea hujus universalis Synodi tempore ad eam relata sunt. Ad tollendum ergo scandalum statuerunt Patres, ut qui à Papa condemnati sunt à Patriarcha Constantinop. condemnati, & vice versâ. Tanquam autem dixisset Italus quispiam; hæc ad circumveniendâ veteris Romæ sedis privilegia decerni, propterea quod inducatur æqualitas; adjecerunt nihil penitus innovata in posterum ejus servari privilegia & ejus Antistitis honorem. Quoniam autem rogaverunt nonnulli, cum Canon duorum tantum magnorum Antistitum meminerit, quid fiet de aliis Patriarchis? Dicimus communiter & propter omnes editum esse Canonem. Nam alii quoq; Canones similiter decernunt esse excommunicatum Episcopum, qui ab alio Episcopo segregatos suscipit, vel aliquâ aliâ pœnâ affectos; eò quod omnes Dei Ecclesiæ unum corpus reputentur. Quæ autem in hoc Canone sunt, specialiter scripta sunt, propter scandala, quæ tunc contigerunt, eò quod Patriarcha Photius sæpe ex Patriarchali Throno dejectus est & sæpe restitutus; & ideo multa schismata inciderunt.*

ANNOTAT.

Ex hoc Canone perspicuum reddatur, omnes à Throno Constantinopolitano ad Romanum appellationes interdictas esse, & huic Canoni ipse etiam Johannes Papa Romanus per Legatos suos subscripsit. Cautum autem est hoc in loco, ut quoscunq; Patriarcha Constantinopolitanus segregaverit Laicos, aut Clericos deposuerit, eos absolvere Episcopo Romano non liceat, sed isti Romæ æquæ ac Constantinopoli segregati aut depositi maneant, ac proinde frustraneæ essent ad Papam Romanum appellationes, cum nihil ex iis emolumentum percipi potuerit. Et ne suspicemur aliquid novi hinc introduci, additur statim, *Privilegiis quæ sanctissimæ Romanorum Ecclesiæ sedi & ejus Antistiti adsunt, nihil penitus innovatis, nec nunc, nec in posterum.* Verum enimvero si hoc novi quid fuisset, ut appellationes ad Episcopum Romanum interciperentur, nec ille potestatem haberet judicandi eos, quos Patriarcha Constantinopolitanus excommunicaverit vel deposuerat; aliquid saltem in privilegiis ejus innovatum esset; sed legali Johannis Papæ Romani, qui huic Synodo intererant, non poterant non agnoscere nihil novi in hac constitutione contineri; cui propterea ipsi æquæ ac alii libentes libentesq; subscripserunt; quippe qui omnibus tribus ab hac Synodo Decretis Canonibus subscripsisse perhibentur.

CAN. II.

Si quis Episcopus ad monasticam vitam vult descendere, ne amplius Antistitis locum usurpet. Monachi enim disciplinæ subjecti sunt.

CAN. III.

Quicumq; Laicus aliquem Episcopum verberaverit, vel in Custodiam tradiderit sine causa, vel conficta causa, anathematizetur.

In Synodum Carthaginensem sub S. Cypriano.

Celebrata fuit hæc Synodus A. D. 258 ac proinde omnium Synodorum antiquissima à Balsamone & Zonara recte perhibetur: dummodo eæ solæ intelligantur Synodi quæ à Græcis receptæ in Nomocanonem referuntur. Aliter enim præter Apostolicam, multas alias ante hanc habitas fuisse Episcoporum Synodos ex plurimis Tertulliani & Cypriani locis constat. Canon autem qui huic Synodo hîc ascribitur nihil aliud est quàm Epistola D. Cypriani & aliorum Episcoporum unâ cum eo Synodicè conventium ad Januarium (non Jovianum ut Bals. & Zonaras opinati sunt) aliosq; Numidiæ Episcopos rescripta, quæ in nonnullis operum D. Cypriani Editionibus est Epistola 70. viz. In ea à Pamelio edita. Decernitur autem hoc Canone, vel Epistolâ potius, Baptismum extra Ecclesiam Catholicam non posse conferri, propterea baptizandos esse, quicumq; ab hæreticis baptizati sunt, cum ad Ecclesiam Catholicam conversi fuerint. Idem autem constituitur in 47. Can. Apost. *Bevereg.*

Carthaginensis SYNODUS,

Cui præfuit Magnus Cyprianus & Sanctus Martyr, qui erat Carthaginensis Episcopus.

BALS. Hæc est omnium Synodorum antiquissima; fuit enim sub Decio in medio tertii sæculi, & post illam ea fuit in Antiochia Syriæ adversus Paulum Samosatenum sub Aureliano. Imperatore. Congregati sunt Carthaginæ 84 Sancti Patres, & quæsitum est, an baptizare oportet eos qui revertuntur ex Hæresi eorum, qui Idolis immolaverunt, secundum interrogationem factam ea de re ab Episcopo Joviano. Tunc enim Novatus Rom. Ecclesiæ Presbyter depositus est, quod tales penitentes non admitteret, & schisma faciebat. Ad Jovianum adeo ejusq; Coepiscopos magnus Cyprianus cum sua Synodo rescribens subjectam Epistolam exaravit.

CAN. I.

Sive Epistola Magni Cypriani.

Quoniam nobiscum, dilecti Fratres, Communionis estis participes, & propter communem dilectionem de iis qui ab Hæreticis vel Schismaticis baptizati sunt querere voluistis, non novam, neq; nunc fundatam sententiam efferimus; sed quæ olim ab antiquioribus accuratissimè examinata fuit. Eaq; à nobis observatam vobis communicamus, statuentes, quod nemo possit baptizari extra Catholicam Ecclesiam; cum unus sit baptismus, & in Catholica Ecclesia sola celebretur. Scriptum enim est, Me reliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt sibi cisternos perforatos, qui aquam continere nequeunt. Et sacra Scriptura, hoc præsignificans, dicit, Ab aqua aliena abstinete, & ex fonte alieno ne bibite. Oportet enim aquam à

Sacerdote

Sacerdote purgari & sanctificari, ut possit proprio baptismo hominis, qui baptizatur, peccata abluere. Et per Jezechialem Prophetam Dominus dicit; Et aspergam vos aqua purâ & mundabo vos, & dabo vobis cor novum, & Spiritum novum vobis dabo. Quomodo autem aquam purgare & sanctificare potest, qui ipse est immundus, & Spiritu sancto destitutus? Et cum dicat Dominus in Numeris; & omnia quæ tanget immundus, immunda erunt, quomodo potest baptizans alii peccatorum remissionem, qui non potest propria peccata extra Ecclesiam dimittere? Sed & ipsa interrogatio quæ fit, in baptismo, est testis veritatis. Dicentes enim ei qui examinatur; Credis vitam æternam & peccatorum remissionem accipere? Nihil aliud dicimus quàm quod in Ecclesia Catholica hæc dari possunt. Apud Hæreticos autem, ubi Ecclesia non est, haberi non potest peccatorum Remissio. Necessè est etiam, ut qui baptizatus est, inungatur, ut fiat Christi gratiæ particeps. Sanctificare autem oleum non potest Hæreticus, nec Altare nec Ecclesiam habens, dicit enim scriptura, Oleum peccatoris non impinguet caput meum: Et rursus dicit, Deus peccatores non audit. Quis ergo dare potest, id quod ipse non habet? Vel quomodo potest operari Spiritualia, qui Spiritum sanctum abiecit? Ideo renovari debet, qui ad Ecclesiam accedit, & intus per sanctos sanctificetur. Dicit enim Dominus, sancti eritis sicut & ego sanctus sum. Et ideo quæ ab Hæreticis vel Schismaticis facta sunt, cum sint vana & falsa, omnia reprobata sunt: nec quicquam ab iis factum Deo gratum est, cum Dominus in Evangeliiis eos hostes dicit: Qui enim non est mecum contra me est; & qui non colligit mecum dispergit. Quinetiam Apostolus Joannes in Epistola præscripsit: Audivistis quod Antichristus venit, & nunc etiam multi Antichristi facti sunt, unde cognoscimus, quod extrema hora adest. Unde & nos colligere debemus, quod si Domini inimici; qui & Antichristi nominati, Domini gratiam dare nequeunt, ideo nos, qui cum Domino sumus, & Domini unitatem tenemus, quæcunq; hostes ejus & Antichristi faciunt remove-re & reprobare debemus iisq; qui ad veræ fidei cognitionem veniunt, Divina potentia Mysterium, unitatis & fidei & veritatis omnia dare.

Bals. Proemium explicat quare hæc Epistola edita fuit: Et ipsa statuit, ut qui ab Hæreticis ad Catholicam Ecclesiam accedit baptizetur, etiamsi ab illis prius baptizatus fuerit. Septimus autem Canon Syn. secundæ eorum, qui baptizari & qui non baptizari debent, differentiam constituit. Lege etiam Can. 2 Syn. in Trullo, qui locales sanctas Synodos confirmat, & decreta à sanctis Patribus facta. Multi enim nequaquam ea observari debere existimant, ut quæ neq; ab universalibus Synodis facta sint, nec ab Imperatoribus confirmata. Lege etiam Can. 47. sanctorum Apostolorum.

In CANONES Synodi Ancyrane.

HÆc Synodus habita est A. D. 115. proinde 10 fere annis ante Nicenam primam OEcumenicam. Ancyra ubi celebrata est primaria fuit & Archiepiscopalis urbs Galatiæ in medietate regionis istius sita, hac præsertim Synodo celebris, quo octodecim Episcopi convenerunt eorum causâ qui in Maximini persecutione lapsi in Ecclesiæ communionem recipi desiderabant.

In CANONES Synodi Ancyrane.

Zonar. Synodus hæc celebrata fuit in Ancyra urbe Galatiæ Metropoli, & antiquior est Nicænâ primâ OEcumenicâ Synodo regnante Imperatore Constantino Magno, qui primus restituit pacem Ecclesiæ, & à persecutionibus respirare fecit. In ea porro sancti assuere Patres quorum conventu Vitalis Antiochie, quæ est in Syria, Agricolaus Cæsariæ, quæ in Cappadociâ & Martyr Basilus Amasæ Episcopus, præerant. Nam in Ecclesiæ Persecutione multi cruciatus non perferentes, sed imperiis Tyrannorum obsecuti, Idolis immolavissent; sed postea respicientes, se crimen expiaturi Ecclesiæ sisterent. De iis adeo hominibus, qui Christum negaverant, quâ ratione admittendi forent, quæsitum est; deq; illis subjectos Canones hæc Synodus edidit.

CAN.

C A N. I.

Presbyteros, qui sacrificarunt, postea autem sine ulla simulatione reluctati sunt, cathedræ honoris esse participes visum est; non licere autem ipsis offerre, vel concionari, vel omnino Sacerdotale aliquod officium obire.

C A N. II.

Diaconos ^a similiter qui sacrificarunt, postea autem reluctati sunt alium honorem habere, ipsos autem ab omni sacro ministerio cessare, vel panem vel calicem offerendi, vel prædicandi. Sed in Episcopi potestate erit erga eos misericordia uti. Vid. Can. Apost. 62. & Can. 11. Syn. Nic.

A N N O T A T.

^a Similiter. Ex hac Canone extra dubium redditur, Diaconos olim in Mysteriis celebrandis panem & calicem obrulisse; quod etiam Iustini Martyris diebus iis incubuisse ex his ipsius verbis colligitur *Qui vocantur à nobis Diaconi offerant unicuique; presentium accipere ex beato pane & vino & aqua.* Iustin Apol. 2. Idem etiam D. Cypriani ætate obtinuit; dicit etiam, *Ubi vero solemnibus adimpletis Calicem Diaconus offerre presentibus capit, &c.* Hic etiam observetur inter Presbyterorum & Diaconorum officia. In primo enim Canone Presbyteros offerre & concionari, in præsentem autem Diaconos offerre & prædicare dictum est. Cum igitur in isto loco concionari, sermonem habere significet; prædicare hoc loco, de Diaconis dictum, nihil aliud denotare videtur, quam quod proprie significat, *Præconis* sc. officio fungi. Hoc enim in factis celebrandis Diacono olim incubuit, alia nimirum voce & præconis instar varios ritus & ordinem per totam Lyrurgiam moderari, & significare quid & quando à fidelibus aut catechumenis orandum erat. *Bevereg.*

C A N. III.

Qui tormenta perpeffi vel in carcerem dejecti, clamantes & confitentes se esse Christianos, recipiunt in manus aliquod per vim immixtam, sive cibum per necessitatem, susceptum, ut inculpati à communione ne arceantur. Et Laici hoc passi, ut nihil transgressi, si Ordinationem velint consequi, consequantur, modo aliter inculpati sint.

Bals. Quia à lictoribus in manus Christianorum thus fortè injectum est, quod Idolis sacrificatur, vel in ora eorum cibus aliquis Idolis immolatus, à fidelium communione arcebantur; dicunt ergo Patres, id quod illis vi factum est, non esse illis impedimento, fatentibus perpeffis se esse Christianos, & cum compunctione id desistentibus, quod in ipsos à Tyrannis vi factum est. *Nihil enim peccarunt ut à nobis puniantur.*

C A N. IV.

^b Quicumque abducti dum læticia sacrificarunt & ad Idola pransi sunt, & lætiori habitu accesserunt & veste sumptuosiore usi sunt, non ægrè hæc ferentes visum est eos uno anno audire, tribus annis subterni. Orationi verò duobus annis communicare, & tunc ad id quod est perfectum accedere; scil. participationem divinarum Sacramentorum.

A N N O T A T.

^b Hæc Synodus congregata fuit eorum causâ, qui grassante persecutione lapsi sunt. Hinc igitur evenit, ut juxta varios modos, quibus lapsi sunt, varia etiam Ecclesiastica supplicia ab iis à præsentem Synodo exigantur. Ut exempli gratiâ hoc Canone cautum est, ut qui lætiori habitu accesserunt, ut parati Ethnicorum prandii indifferenter participes fuerunt, uno anno audiant, tribus substernantur, duobus autem in oratione sola communicent, & sic postea inter fideles recenseantur. In aliis Canonibus hæc supplicia aliter definiuntur. *Bevereg.*

C A N. V.

Quicumque ad Idolorum Tempia cum veste lugubri ascenderunt & accumbentes comederunt, & toto accubitus tempore lacrymas fundebant, si triennale substrationis tempus compleverint, sine oblatione recipiantur: Sin autem non comederint, biennio substrati, tertio anno communicent sine oblatione, ut perfectionem triennio consequantur. Præcedens verò subsequensque vita, ut bona vel mala ab Episcopo examinata, humaniorem aut severiorem Episcopum reddat.

C A N. VI.

Qui minis tantum terrefacti cesserint & sacrificarunt, & poenitentiam non egerunt usque ad tempus Synodi; visum est, eos ad magnum usque diem (scil. Paschæ) ad auditionem admitti, & post ^c *magnum diem* tribus annis subterni, & post alios duos annos communicare sine oblatione, & sic ad id quod est perfectum venire; ut totum sexennium impleant. Si autem ante hanc Synodum aliqui ad poenitentiam admissi sunt, ab illo tempore iis sexennium computari: Sed si periculum mortis; expectatio ex morbo vel aliqua alia occasione evenerit, ii sub definitione recipiantur.

Zon. In finem hujus Canonis----- Quod si eos, quibus nomine pœnæ interdictum est communione ob morbum aliamve. quancunq; causam in discrimen vitæ vocari contingat, ad sacerdotum munerum communionem admitti; sed eâ tamen lege, siue distinctione, ut si valetudinem evitatâ morte recuperârint, communionem rursus, ad præfinitum usq; sexennii tempus omnino careant.

ANNOTAT.

c Per magnum diem intelligendum est sanctum Paschæ, ita dictum ob magna illa beneficia, quæ Servator noster per Resurrectionem suam isto die nobis conciliavit; unde etiam Sabbatum præcedens vocatur Magnum Subbatum, & Parasceve, five sexta feria mox antecedens, Magna Parasceve, & tota quidem ea septimana, in qua Dominus noster crucifixus est, quaq; Magnum diem istum Paschalem præcedit, Magna Hebdomas veteribus passim nuncupatur. Bevereg.

CAN. VII.

Arist. Si quis proprios habens cibos cum Ethnicis comederit in eorum Festis, biennio subternatur, & tum recipietur. Sed Episcopi est, an recipiatur cum vel sine oblatione, & in vitam uniuscujusq; inquirere.

CAN. VIII.

Qui bis & ter sacrificaverit, vi coactus, septennio pœnitentiæ subjiatur.

Quoniam dicebant quidam, idem esse semel & sæpe sacrificare, definierunt Patres eos magis puniri, qui bis & ter coacti sacrificarunt.

CAN. IX.

Qui non solum ipsi sacrificaverunt, sed & alios coegerunt, tribus annis audient; sexennio subternantur, uno anno sine oblatione communicent; ut decennio expleto, ejus quod est perfectum sint participes. Reliqua autem vita examinari debet.

CAN. X.

Arist. Qui Diaconus est ordinandus, si protestatus est Episcopo, se non posse Cœlibem perseverare, uxore ductâ sit Diaconus; si verò cum racuerit uxorem postea duxerit, à Diaconatu cesserit.

Zonar. Can. 26. Sanctorum Apost. Lectoribus solis & Cantoribus, postquam in Clerum lecti fuerint, Matrimonia inire permittit. Et hunc Canonem Apost. secutus sextus Can. Syn. in Trullo, nulli Presbytero, Diacono aut Hypodiacono post susceptum ordinem uxorem ducendi facultatem esse decernit; ac quicumq; Canoni non obtemperaverit, depositione mulctari jubet. Nuptias porro si velint, antequam initientur celebrandi potestatem facit. Cum igitur sibi invicem hi Canones manifestò adversentur, sextæ Synodi Canon, qui & posterior fuit, & magis cum Apostolico Canone consentit observari debet. Nec enim unquam Sacerdoti aut Diacono, qui uxorem post susceptos ordines duxerit aut Dignitatem suam retinebit, aut sacro ministerio fungetur.

ANNOTAT.

d Ex hoc canone palam fit Patres in hac Synodo congregatos in eam consensisse sententiam, quod conjugium etiam post sacros susceptos ordines contrahere non sit in se absolute illicitum, si ita enim illicitum fuisset, cujusvis ante ordinationem protestatio illud licitum facere non potuisset; quod tamen juxta hunc Canonem apertissime facit; quo propterea planè indigitur hujusmodi conjugia in se quidem legitima esse; sed nihilo secius propter Ecclesiasticam eo loci & temporis Oeconomiam non permitti, nisi qui ante ordinationem protestatus fuerit, conjugium sibi ineundum esse. Bevereg.

CAN. XI.

Desponsas aliis puellas, & ab aliis postea raptas, placuit iis, quibus desponsæ erant, reddi, etiam vi raptæ sint.

Zon. Hic Canon eodem modo intelligendus est, quo Sancti Basilii Can. 22. est; qui non finit hominem qui mulierem rapuerit, ad pœnitentiam admitti, priusquam mulier sponso suo restituerit; si tamen illi ne animo habeat eam accipere. Invitus enim non cogetur.

CAN. XII.

Eos, qui ante baptismum sacrificarunt, & postea baptizati sunt, visum est ad ordinem promoveri, ut qui abluti sunt.

CAN. XIII.

Chorepiscopis non licere Presbyteros vel Diaconos ordinare, sed neq; urbis Presbyteris, nisi cum literis ab Episcopo permissum fuerit, in aliena parochia.

Bals. Vid. Can. 14. Syn. Neocæsar. Antioch. Can. 10. & Sancti Basilii ad Chorepiscopos Epistolam. Et quoniam gradus Chorepiscoporum exolevit, de præfenti Canone non necesse est dicere.

ANNOT.

ANNOTAT.

e Chorepiscoporum frequens occurrit mentio; præsertim in antiquioribus hisce Conciliis, ut extra dubium sit eos passim in Ecclesia tunc dierum constitutos fuisse, & Episcopos revera fuisse, etiamsi Episcopatum quarundam functionum exercitia iis à Canonibus denegentur. Primum enim Episcopalem Ordinationem habuerunt, quod patet ex Syn. Antioc. Can. 10. qui sic incipit, *ii qui sunt in vicis, vel regionibus, vel qui dicuntur Chorepiscopi, etiamsi Episcopi manuum impositionem acceperint, &c.* Statim autem cautum est, quod etiamsi Chorepiscopi Episcopalem istiusmodi ordinationem habuerunt, suum tamen modum scire, & Ecclesias sibi subjectas administrare, & iis regendis contentos esse debent. Hinc constat eos subjectas sibi Ecclesias, & earundem curam iis commissam esse; quæ quidem nemini tribui possunt, nisi qui Episcopalem *χρησίσαν* accepit. Hæc autem Chorepiscopi functione freti, alia etiam tentare ausi sunt; sed ab hoc Canone prohibentur, edicente, quod etiamsi tanquam Episcopi consecrati fuerint, intra suos limites se continere debent. Et quod ad ordines ab iis conferendos spectat, proximis ibidem verbis cautum est, ut isti Lectores, Hypodiaconos, & Exorcistas constituent. Verum omnium Clericorum, ac propterea horum etiam ordinationem ad Episcopos solos pertinere ex secundo Apost. Can. manifestum est, dicente, *Presbyter ab uno Episcopo ordinetur, & Diaconus, & ceteri Clerici.* Bevereg.

Vid. Can. 14. Syn. Neocæsar. Antio. Can. 10 & S. Basil. ad Chorepiscop. Epist.

C A N. XIV.

Clericus à carnibus abstinens, si placet, illas attinget (*hoc est, secundum Zonaram, comedat*) & sic, si velit, ab eis abstinere: Sin autem nolit, ut nec olera, quæ cum carnibus apponuntur, comedat, & Canon non cedat, ab ordine cesset.

Zon. Si quis è Clericis à vino & carnibus, non exercendæ temperantiæ studio, sed quasi à damnatis rebus abstineat, eos sancti Apostoli. Canone 53° deponi iussere. Quoniam autem credibile erat aliquos carnem & vinum, tanquam impuros cibos aversari, qui se ab illis studio exercendæ virtutis abstinere profiterentur; hæc Synodus definivit, ut qui à carnibus abstinere soliti, quibus diebus fidelium conventus peragebantur, eas attingerent, hoc est, iis vescerentur: atque ita rursus, si voluerint, ab eis temperarent. Quod si consq; à carnium esu abstineant, ut olera quoq; cum iis decocta rejiciant, ab ordine cessare.

C A N. XV.

Quæ Domino dedicantur, vendi nequeunt à Presbyteris, cum non esset Episcopus; talis autem venditio irrita erit. Et postea penes Episcopi iudicium maneat. Loge Can. 12. Nic. Syn.

C A N. XVI.

Arist. Qui rationis expertia animalia iniverit ante annos viginti, quindecim annis subternatur. Si istam vero ætatem excesserit & uxorem habuerit, in istud verò facinus inciderit, quinq; & viginti annis subternatur. Qui verò & uxorem habuerit & quinquaginta annos transfegerit usq; ad vitæ exitum subternatur.

C A N. XVII.

Eos, qui rationis expertia animalia inierunt, sive qui leprosi sunt, vel fuerunt, iussit sancta Synodus inter Hybernantes orare.

Bals. Hybernantes proprie appellabantur, qui stant in Narthece, & Divinas Scripturas audiunt; qui locum eorum tenent, qui hyeme seu tempestate agitantur, & in Ecclesiasticum salutis portum ingredi non sinuntur.

Zon. Quid sit, inter Hybernantes orare, haud facile dixerim.

Interp. in Arist. Hybernantes sunt secundum magnum Dionysium qui à Spiritu pravo vexantur, qui cum fidelibus orare non permittebantur, sed loca habebant præscripta, & in iis preces effundebant. Quare Basilii Magni Can. 62. 63. & ob eandem lasciviam pœnas majores inveniunt.

C A N. XVIII.

Siqui constituti Episcopi, ab illa Parœcia, in quam nominati fuerunt, suscepti non fuerint, & alias velint parœcias invadere, & iis qui constituti sunt vim afferunt, & seditiones adversus illos excitant, ii segregentur. Qui autem velint in Presbyterio residere, in quo erant prius Presbyteri, ipsos honore non moveri: Quod si etiam adversus eos, qui illic constituti sunt, Episcopos seditiones movent, honore Presbyteri privari oportet.

C A N. XIX.

Quicunq; virginitatem profitentes professionem suam irritam reddunt, ii bigamorum definitionem impleant. Virgines autem quæ cum quibusdam tanquam cum fratribus congregiuntur, prohibuimus.

Bals. Hic debemus virgines dicere, viros scilicet & feminas, non qui mundo renunciaverunt, & vitam Monasticam elegere; sed alios quosdam cum Laico habitu ad Deum accedentes, & virginitatem profitentes.

C A N.

C A N. XX.

Arist. Adultera & Adulter septennio segregentur. Can. 87. Syn. in Trullo eandem poenam Adultero infert.

C A N. XXI.

Meretrices, quæ foetus in utero necatoriis medicamentis perimere utuntur, decrevimus ut decennium per gradus præfinitos impléant, licet prior definitio prohibeat ad exitum vitæ.

Bals. Antiquiore Ecclesiastica definitione in sola ultima respiratione divinorum Sacramentorum participatione dignæ habebantur eæ, quæ cum clam concepissent, suos fetus in utero quovis modo necabant.

C A N. XXII.

De involuntariis cadibus, prior quidem constitutio jubet in septennio per præfinitos gradus esse perfecti participes: Secunda verò quinquennii tempus implere.

Lege Magnum Basilium in Can. 8 & in 57. de voluntariis & involuntariis cadibus.

Arist. Involuntarius homicida quinquennio subternatur.

C A N. XXIII.

De voluntariis cadibus, tales homicidæ decernuntur ad finem vitæ subternantur, & tunc solum digni Sacramentorum habeantur.

Interpret. *Arist.* Magnus Basilium jubet in Can. 56. voluntarium homicidam 20 annos à communione arceri, scil. quatuor annos deslere, quinq; annos audire, septem annos subterni, & quatuor cum fidelibus consistere, & postea Sacramentorum esse participem.

C A N. XXIV.

Qui viticinantur & gentium consuetudines sequantur, vel in suas ædes aliquos introducunt, ad medicamenta arte inveniendâ, vel lustrationem, in quinquennii Canonem incidant, secundum gradus definitos. Tres annos subternantur, & duos orent sine oblatione. Vid. Can. 61 Syn. in Trullo; Can. 83 St. Basilii, eos sexennio punientem.

C A N. XXV.

Quidam, cui erat desponsa puella, sororem ejus vitiavit, ita ut ea conciperet, Sponsam autem postea duxit: Ea, autem cui stuprum erat illatum, se suffocavit. Qui conscii fuerunt, jussi sunt inter eos, qui constitunt, decennio recipi, per gradus definitos.

Bals. Definierunt Patres, ut qui horum malorum sunt conscii, post decennium, quod debebat per gradus consuetos procedere, ad orationem unâ cum fidelibus admitterentur. Ne autem his contrarius videatur Can. 78 St. Basilii, decernens post 7 annos divinorum Sacramentorum perceptione dignum haberi eum qui legitimo Matrimonio duabus sororibus conjunctus est. Hic enim multa nefaria commissa sunt; Fornicatio, illicitum Matrimonium & cædes: Illic autem, tantum nefarium Matrimonium. Et propterea gravior pœna decreta est. Interrogaverit autem quispiam, Cur ii, qui conscii sunt, æque puniantur ac ipsi actores? Solutio. In illicitis ac nefariis nuptiis magis puniri debent ii qui sunt conscii, quàm qui agunt. Hos enim amoris incontinentia, sæpe etiam volentes, ad id quod est illicitum nefariumq; inducit. Illi autem non est danda venia, qui absq; ulla necessitate malo auxilium tulere. Sunt enim conscii ii, qui operâ juverunt; non autem ii, qui solam habent conscientiam & prohibere nequeunt.

IN CANONES CONCILII NEOCESARTENSIS.

NEOCESAREA est urbs Cappadociæ in Ponto Polæmoniaco, unde & *Balsamone* & *Zonara* hoc in loc. dicitur. Hic celebrata fuit præfata Synodus ab iisdem fere Patribus, à quibus Ancyranâ, & eodem etiam anno, vel saltem sequenti, sive An. Dom. 315. Unde constat hanc ante Synodum Nicenam decem plûs minus annis habitam fuisse. Ab hoc Concilio in omnibus Græcis codicibus, *Balsamoni* præfereim & *Zonara*, 15 Canones editi perhibentur, sed in nonnulla editione Arabico in Bodleiana Biblioth. 14 tantum numerantur. Et sic *Dionysius Briguus*, & *Udonus Mercator* 14 tantum Canones huic Concilio adscribunt, 13 & 14 in unum contrahentes.

CANONES

In CANONES Synodi Neocæsariæ.

BAls. Synodus Neacæsariæ, quæ est urbs Ponti, congregata, secunda quidem est ab Ancy-
rana; reliquis autem antiquior, atq; adeò ipsâ etiam primâ OEcumenicâ Nicenâ. In-
ter Patres in ea congregatos erat Sanctus Martyr Basilius Amaseæ Episcopus; qui Canones ad
rem Ecclesiasticam constituendam edidère, qui sequuntur.

CAN. I.

^a Presbyter, si uxorem duxerit, ordine suo moveatur; si autem fornicatus fuerit, vel adulterium commiserit, penitus extrudatur, & ad poenitentiam deducatur.

Bals. Can. Apost. 26. permittit tantum Lectores & Cantores uxorem ducere; cæteros Clericos post ordinationem deponi jubet, si duxerint. Præsens autem Canon similiter ei decernit: Subjungit autem, si sint fornicatores vel adulteri, non solum deponi, sed è fidelium communione ejici.

Arist. Presbyter qui uxorem duxerit ordine deponatur; si verò fornicatus vel mæchatus fuerit, expellatur, & ad pœnitentiam redigatur.

Interp. Presbyter uxorem ducens Sacerdotio movetur, sed Honorem & Cathedram retinet. Qui autem fornicatus vel adulteratus sit, perfecte expellatur & ad pœnitentiam redigatur.

ANNOTAT.

* Observandum est in hoc Canone non cautum esse ne Presbyteri uxores suas ante ordinationem ductas haberent vel iis uterentur; sed tantum ne postea ducant. Ergo de Presbyteris, jam ordinatis, & matrimonio postea ineuntibus agunt. *Bevereg.*

C A N. II.

Si femina duobus fratribus nupserit, extrudatur usq; ad mortem si matrimonium solvere non persuadeatur: At in morte propter humanitatem, si dixerit, quod si convaluerit solvet matrimonium, habebit pœnitentiam. Sed si mortua fuerit mulier in tali conjugio existens, vel ejus maritus, difficilis est superstiti pœnitentia.

Bals. Si una ex iis personis in nefario Matrimonio decesserit, ei qui relictum est, admodum difficilis penitentia. Qui enim egit penitentiam a peccato desistens, is creditur penitentia duci. Qui autem ad mortem usq; ab eo non desistit, ostendit quoddam etiam si illa pars adhuc superesset, quæ mortua est, a peccato non desistitisse. Quia ergo qui vivit, videtur, quantum in se est, perseverare, difficilem habet penitentiam. Quare M. Basilii Can. 23.

C Á N. III.

De iis, qui in plurima Matrimonia incidunt, tempus quidem præstitutum manifestum est. Sed conversio & poenitentia eorum tempus contrahit.

Bals. Qui multas uxores duxerunt praefinito tempore sumendi sunt ex consuetudine. Sed in Episcopi potestate est tempus contrahere, propter peccantis bonam conversionem. Quare in 4 Can. M. Basilii de Polygamis & tempore penarum.

Č Á N. IV.

Si quis mulierem concupiscens, proposuerit cum ea concubere, ejus autem desiderium ad actum non venerit, manifestum est, quod à gratia servatur.

Bals. In peccato esse 4 gradus dicunt sancti Patres. Impressionem seu primum motum, luctationem, assentionem, & actum. Quorum duo Prima non sunt pœnæ obnoxia; in duo autem sequentia pœna cadit.

CAN. V.

^b Catechumenus, si in Dominicum ingrediens in Catechumenorum ordine steterit, is autem peccat; si genu quidem flectit, audiat non amplius peccans; sin autem etiam audiens adhuc peccet, extrudatur.

Bals. Duo sunt ordines Catechumenorum. Hi enim nuper accesserunt, & ut imperfectiores post Scripturarum & Evangeliorum auditionem statim exeunt: Illi vero jamquidem accesserunt & perfectiores facti sunt. Quare preces pro Catechumenis factas expectantes in ea, genu flectunt. Quando autem pronuntiatum fuerit; Catechumoni procedite, tunc & ipsi exeunt. Dicit ergo Canon, quod si Catechumenus peccat, si quidem est ex perfectioribus, a precando abstinens, veniat ad locum imperfectiorum, id est, stet in Templo usque ad Evangelium. Sin autem ex imperfectioribus, qui solum etiam auditione digni habentur, & a peccato non abstineant, exaruantur, id est, stet, extra Ecclesiam cum defluentibus.

ANNOT.

ANNOTAT.

Ad illustrandum hunc Canonem observatione digna sunt hæc Scholia. 1. Catechumenos vocat fideles, qui baptismum suscepturi sunt. Eorum autem duæ sunt species. Nonnulli enim modò accedunt, quapropter ut imperfectiores post Scripturarum & Divinorum Evangeliorum auditionem protinus egrediuntur: Alii autem antehac venerunt, & perfectiores iis, qui modò accedunt, facti sunt; quare etiam illi ad orationem usq; pro Catechumenis factam manentes in ea peragenda genuflectunt. Simile huic Scholium in Harmenopuli Epitomen hujus Canonis extat his verbis. Duo Catechumenorum ordines erant, unus eorum qui genu flectebant, perfectior scilicet; alter imperfectior eorum, qui audiebant. Vult ergo dicere, si sit ex ordine genuflectentium, & peccet, quòd peccare desinens in ordinem audientium referri debeat: Sin autem ex audientibus sit, consistat extra Ecclesiam. Nam & audientes extra Ecclesiam stabant usq; ad lectionem sancti Evangelii. Hæc duo Scholia juxtà se posita præsentem Canonem, satis in se obscurum, perspicuum reddunt & apertum. Bevereg.

CAN. VI.

De ea quæ uterum gerit, quòd oporteat eam baptizari, quando velit. Nihil enim ea, quæ parit, cum fœtu, qui paritur, hac in re commune habet; quod proprium uniuscujusq; institutum ac propositum in confessione ostendatur.

Bals. Quidam dicebant, non debere baptizari gravidas, quæ ex Infidelibus ad Ecclesiam accedant, sed expectare fœtus in lucem exitum; ne dum ea baptizatur, videatur quoq; una baptizari fœtus: Quo fit, ut postquam natus fuerit, vel non baptizatus relinquatur, vel si baptizetur rursus baptizari reputetur. Patres itaq; hæc contradictione non admissâ, statuerunt, ut sine ullo præjudicio baptizentur prægnantes Mulieres, quando voluerint; eo quod nihil habeat commune puerpera cum fœtu qui paritur, quod ad baptismum attinet. Maxime, inquit cum sit unicuiq; sua in baptismo necessaria promissio. Fœtus autem qui est in utero, cum sit affectione destitutus, non potest, quæ in baptismo requirantur, professiones & vota facere.

CAN. VII.

Arist. Presbyter digamorum nuptiis non interesse debet. Cum enim digamus veniam imploraverit, seu pœnitentiam requirat, quis eum veniâ dignabit?

ANNOTAT.

Ex hisce verbis, Cum enim digamus, &c. facile est colligere, quales digami hîc intelligendi sunt, tales nimirum, qui duas habent eodem tempore uxores. Laicis enim, qui post mortem unius aliam ducunt, pœna à nullo unquam Canone imposita fuit, nec publica ab iis exacta pœnitentia. Bevereg.

Interp. Sacerdos, qui digamo benedixit, à mensa debet recedere, & non cum eo convivari. Si enim pœnæ subjectus fuerit Digamus, quenam Presbytero concedatur venia qui eò quod convivatus fuerat, istiusmodi nuptiis assensum præbuit?

CAN. VIII.

Si alicujus Uxor, cum esset Laicus, adulterata fuisse planè convicta fuerit, is non potest ad ministerium accedere. Sin autem etiam post ordinationem adulterata fuerit, debet eam dimittere. Quòd si cohabitaret, non potest sibi commissum ministerium exequi.

Bals. Can. Apost. 18. non permittit aliquem in sacrum Catalogum adscribi, qui uxorem fornicatricem vel demissam, vel scenicam duxerit. Atq; id quidem ita se habet, si uxor Laici Adulterata fuerit.

Plana convictio adulterii est aperta probatio per quinq; testes jurantes se videri in ipso actu fieri adulterium.

CAN. IX.

Si Presbyter, qui corpore prius peccaverit, promotus fuerit, & si ante ordinationem peccasse confessus fuerit; ne offerat: Manens in aliis, propter aliud ejus bonæ vitæ studium. Reliqua enim peccata dicunt multi manuum impositione tolli. Quòd si ipse non confiteatur, apertè autem convinci non potuerit, illius quoq; ei fiat potestas.

Bals. Dicunt Patres, eum qui ante ordinationem fornicatus fuit, & sponte sua fassus est, à sacrificii celebratione cessare; habere autem alia Sacerdotum privilegia scilicet cum Sacerdotibus Cathedram, Sacramentorum in Altari participationem, & alia quædam, & maxime si sit virtutis studiosus. Sin autem nec confessus, nec apertè convictus fuerit, nullo modo labefactabitur; sed in ejus potestate erit sacra celebrare vel cessare, prout ei sua dictarit conscientia.

C A N. X.

Similiter & Diaconus, si in idem peccatum inciderit, Ministri ordinem habeat. Zonar. *Exidet enim à Diaconatu, & in Ministri locum deijcietur. Ministri namq; non offerunt.*

C A N. XI.

Presbyter ante ^d 30 annos non ordinetur, etiamsi fuerit homo valdè dignus; sed reservetur: Dominus enim Jesus Christus in 309 anno baptizatus est & coepit docere.

Canon præsens sine ullâ mutatione idem est cum Can. 14 Synodi in Trullo.

A N N O T A T.

^d Non opus est hic disputare, utrum juxta hæc verba currente aut expleto ipsius anno tricesimo baptizatus fuerit; neq; video quid certi solidiq; ex istis verbis deduci possit, plusquam Dominum nostrum triginta plus minus annos tunc temporis natum esse.

C A N. XII.

Si quis ^e ægrotans fuerit baptizatus, non potest in Presbyterum provehi. Fides enim ejus non est ex instituto, sed ex necessitate. Nisi fortè propter ejus consequens studium, hominumq; raritatem.

A N N O T A T.

^e Cum nonnulli in Ecclesia primitiva lethali corripentur morbo, priusquam sacrum baptismum, quæ etiam illuminatio dicitur, suscepissent, orta est de iis controversia, utrum per Baptismum isto casu collatum verè Christiani facti fuerint, necne. Hanc quæstionem quidam cognomine Magnus D. Cypriano proposuit, ut ipse testatur in Epistola 76 ad eum rescripta dicens, *Quæsisisti etiam, fili charissime, quid mihi de illis videatur, qui in infirmitate & languore gratiam Dei consequuntur, an habendi sint legitimi Christiani eo quòd aqua salutari non loti sint, sed perfusi.* Et statim respondet Cyprianus affirmativè, Nos, inquit, quantum concipit mediocritas nostra, existimamus, in nullo mutilari & debilitari posse beneficia divina, nec minus aliquid illis posse contingere, ubi plenâ & totâ fide & dantis & sumentis accipitur, quod de divinis muneribus hauritur. Et mox indicat hos Clinicos vulgò nuncupatos esse, nimirum quòd *ἐν τῇ κλίνῃ* baptizati sunt. Et quidem ipsos Catechumenos, si animam agerent, mox ante mortem baptizatos fuisse, Epiphanius testatur, *οἱ πολλοὶ τελευτᾶν ἰατρῶν κατὰ χρέος, πρὶν τὴν τελευτὴν λελῆναι κατὰ τοὺς κανόνας.* Epiph. Hær. 28. Hinc vulgò persuasum esset, omnia antea actæ vitæ peccata per Baptismum ablui, plures usq; ad vitæ exitum baptismum suum consultò distulerunt: Quod de Constantino Magno, Theodosio, Imperatoribus, aliisq; Historici Ecclesiastici tradiderunt. Patres autem Neocæsarienses hoc sibi displicuisse luculenter satis demonstrarunt, eo quòd præsentī Canonī constituerint, tales in Presbyteratûs gradum non evehendos esse, qui morbo laborantes, & mortis timore percussi, ad sacrum Baptismum se contulerunt. Nec hoc novum erat institutum, sed quod longè antea sancitum fuerat; nam Novatianus hujusmodi fuit Clinicus. Cum is enim à Dæmone vexaretur, & propterea apud Exorcistas maneret, in gravem incidit morbum, quo se morituum credebat; ac proinde in ipso, quo cumbabat, lectulo baptizatus est. Hinc cum iste Novatianus Presbyter ordinandus erat, universus Clerus, multiq; à populo refragabantur, dicentes, non licere quempiam in lectulo perfusum sive baptizatum in Clerum unquam assumi. Hoc fuit plusquam quinquaginta annis ante celebratum hoc Neocæsareæ Concilium; ac proinde nihil novi hoc Canone decernitur; sed vetus ea lex, antiquitûs instituta renovatur. *Bev.*

C A N. XIII.

Vicani autem Presbyteri in Urbis Dominico non possunt offerre, præsentē Episcopo, vel Urbis Presbyteris: Neq; panem dare in oratione, neq; calicem. Sin autem absit, & solus ad precatōnem vocatus fuerit, det.

C A N. XIV.

Chorepiscopi autem sunt quidem imitatione septuaginta. Ut autem Commistri, propter studium in pauperes, offerunt honorati.

Bals. *Quoniam salutaris prædicationis tempore non sufficiebant 12 Apostoli ad Doctrinam Evangelii & reliqua ministeria eorum, qui ad Deum accedebant, assumpti sunt etiam 70 viri, qui dicebantur Ministri & Discipuli Domini. Non habebant autem facultatem dimittendi peccata, ut qui neq; Spiritûs gratiam acceperant; visum est ergò Patribus ad eorum exemplum 70 Chorepiscopos ab Episcopis promoveri; ut per eos fieret distributio in pauperes & expensa Dominicarum pecuniarum.*

C A N. XV.

^f Diaconi septem esse debent ex Canone, etiam si sit magna Civitas. Ejus autem rei faciet fidem liber Actorum.

Vid. Can. 16. Syn. in Trullo.

A N N O T.

ANNOTAT.

¶ Licet septem soli Diaconi Alexandria à D. Marco constituti fuerunt; totidem ab Apostolis primi sunt constituti, ut patet ex Act. 6. 5. totidemq; etiam Romæ Sozomeni diebus fuisse, & non plures; tamen addit, apud alios numerum Diaconorum haud quaquam esse definitum, *Bevereg.*

In CANONES Concil. Gangrensis.

URbs Gangra Metropolis fuit Paphlagoniæ in Asia Minore; cujus Metropolitano in notitia Episcopatum Throno Constantinopolitano subjectorum tres Episcopi subesse dicuntur, sc. *Innopolios Dadubrium, & Sorium.* Subinde Theodosia Gangrorum appellatur.

Quoto post Nicænam anno præsens hæc Synodus celebrata fuit minus comperimus habemus: Hoc saltem verisimile est, hanc ante Antiochenam habitam fuisse, ex Sozomeno apparet, qui Eustathium à Synodo Gangrensi prius depositum, quam ab Antiochena perjurii convictum fuisse commemorat. *Hist. Eccles. l. 4. Cap. 24.* Et sic in omnibus Canonum Editionibus prior collocatur. Habita est autem Antiochena Synodus A. D. 341. Ergo paulò ante illud tempus præsentem etiam Synodum celebratam fuisse non immerito suspicemur.

De hoc Eustathio variè sentitur. Nam Socrates & Sozomenus consentiunt eundem esse Eustathium, qui Sebastie in Armenia Episcopus fuit; sed Baronius ad annum 361. multa congeffit, quibus verisimile saltem redditur Eustathium hic commemoratum alium esse ab eo, qui Sebastie Episcopus dictus fuit. Cum autem in omnibus Græcis pariter atq; Latinis hujus Synodi Codicibus tam Mss. quam impressis Eustathius constanter legatur, (quamvis Eustathius mendose à Baronio pro Eutachius scriptus videtur) verò propius est, ita eum nominatum esse, etiamsi satis non liqueat, quisnam ille fuerit; nisi quod Hæresiarcham fuisse, atq; absurdorum Magistrum dogmatum, hæc ipsa Synodus abundè testatum fecerit. *Bevereg.*

Bals. & Zonar. Synodus in Gangra Paphlagonum Urbe coacta fuit contra quendam Eustathium, & ejus Asseclas, qui nuptias legitimas condemnabant, adeo ut viri mulieres, & mulieres viros ejiciebant; sed vitam innuptam non ferentes in Adulterium prolabebantur. Fejunia & Ecclesiæ Decreta aspernabantur, carnes abhorrebant, & loca, quibus Martyrum Reliquiæ servabantur, communia habebant. Adversus ergo eos Patres sancti congregati sunt, qui subjectos Canones exposuerunt, & Anathema unicuiq; Canoni subjecerunt ad subversionem Hæresis, docentes, sic oportere unumquemq; Eustathianum ad Ecclesiam accedentem unamquamq; suam opinionem anathematizare. Celebrata fuit hæc Synodus post Nicænam primam Synodum.

CAN. I.

Si quis Matrimonium vituperet, & eam, quæ cum suo marito dormit, fidelis cum sit, & religiosa, abhorreat aut insimulet, tanquam quæ non possit regnum ingredi, sit anathema.

ANNOTAT.

* Ante Eustathium Saturnilus Matrimonium usq; adeo condemnavit, ut à Satana esse pronuntiaverit. *Epiphan. Hær. 23.* Sic etiam Irenæus ait; quodd Saturnini Sectatores, *Nubere & generare à Satana dicunt esse.* *Iren. adv. Hær. l. 1. c. 22.* Hieracem etiam, & ex eo Hieracitas, dixisse nuptias in veteri quidem Testamento licitas esse, sed post adventum Christi eas esse rejiciendas, quippe à regno cælorum arcenses Epiphanius docet. *Hæref. 67.* Et hæc sanè sententia ab Eustathio resuscitata hoc Canone disertis verbis damnatur. Hanc autem Hæresin in ultimis fore diebus ipse D. Paulus prædixit in prima Epist. ad Tim. c. 4. v. 3. *Bevereg.*

CAN. II.

Si quis eum, qui carnem sine sanguine & Idolothyro & suffocato cum pietate & fide comedit, tanquam propter hujusmodi perceptionem, spem non habentem condemnat, sit anathema. *Lege Can. Apost. 63. Syn. in Trullo Can. 67.*

Arist. Condemnanti carnes manducantem, excepto suffocato & Idolis immolato, Anathema.

CAN.

C A N. III.

Si quis doceat servum pietatis prætenu Dominum contempnere, & à ministerio recedere, & non cum benevolentia & omni honore Domino suo servire, sit anathema.

Bals. Magnus Paulus ad Timotheum inquit, Quicumq; sunt sub iugo servi Dominos suos omni honore dignos putent. Qui autem fideles habent Dominos eos magis honorent, quòd sint fideles. Et ad Titum præcipiens docere, servos subjici Dominis, & in omnibus bene placentes; non contradicentes, non arrogantes, sed fidem omnem bonam ostendentes.

C A N. IV.

Si quis de Presbytero conjugato contendat, non oportere eo sacra celebrante oblationi communicare, sit anathema.

Bals. Præfens Canon eos anathematizat, qui non sine hæsitatione communicant sacris sacerdotum qui habent Uxores.

Arist. Ei, qui communionem à Presbyteris Matrimonio junctis dubitat accipere, anathema.

A N N O T A T.

Hic anathematè isti feriantur, qui sacra accipere nolunt à Presbyteris conjugatis. Et hanc veram Canonis mentem esse exinde constat; quòd Eustathius, cujus gratia editus est, disertè asseruit, non Presbyteri, qui habuit, sed qui habet uxorem, quam, cum esset Laicus, Matrimonii jure sibi copulaverat, benedictionem & communionem evitandam esse. Imo in ea opinione Eustathius fuisse dicitur ut nemini conjugato spes apud Deum esset; adeo ut multæ mulieres ab eo seductæ proprios viros reliquerint, & viri uxores suas. Bevereg.

C A N. V.

Arist. Qui Domum Dei contemptibilem nuncupat sit, anathema.

Bals. Hereticus ille Eustathius docuit ab Ecclesia recedere, & seorsum orare. Canon ergo præfens eos anathematizat, qui privatos secessus permittunt.

C A N. VI.

Si quis extra Ecclesiam privatim conciones habet, & contemnens Ecclesiam, vult ea quæ sunt Ecclesiæ agere non conveniente Presbytero, de Episcopi sententia sit anathema.

Bals. Can. Apost. 31. & Can. 2. Syn. Antioch. & alii valde puniunt separatas congregationes. Præfens autem Canon tales anathematizat.

C A N. VII.

Si quis vult fructus Ecclesiæ oblatos accipere, vel dare extra Ecclesiam, præter Episcopi sententiam, vel ejus cui cura eorum commissa est, & non cum ejus sententia ea vult agere, sit anathema.

Bals. & Zon. Fructus qui Ecclesiis offeruntur, per Episcopos dividuntur. Eustathiani autem præter crimina alia, in eorum contemptum illos sibi diviserunt. Hos adeo Canon anathematizat.

C A N. VIII.

Si quis det vel accipiat fructus oblatos, præter Episcopum, vel eum qui est constitutus ad beneficentiæ dispensationem; et qui dat, & qui accipit sit anathema.

C A N. IX.

Si quis virginitatem custodiat, à Matrimonio tanquam abominando recedens, & non propter ipsam virginitatis pulcritudinem & sanctitatem, sit Anathema.

C A N. X.

Si quis eorum qui virginitatem servant propter Dominum, in conjugatos insultet, sit Anathema.

C A N. XI.

Si quis contemnat eos, qui Agapas ex fide faciunt, & propter Dei honorem fratres convocant & nolit vocationibus communicare, id quoad sit vilipendens, sit anathema.

C A N. XII.

Si quis Vir, propter eam quæ existimatur pietatis exercitationem, amiculo utitur, & tanquam ex eo justitiam habens condemnet eos qui cum pietate Bezos ferunt, & alia communi & consueta veste utuntur, sit anathema.

Bals. Eustathianos, qui propter arrogantiam pannos induebant, & eos qui ferebant Beros, seu vestes serico contextas ob professionis honorem, damnabant, Canon Anathemati subjicit.

A N N O T.

ANNOTAT.

^c Peribolæum, five amicus, propriè erat exterior vestis, quæ aliis superponebatur; & nihil aliud erat, quàm verus illud Pallium Philosophicum, quo primitivi Christiani sæpe sunt amicti. Et Berus five Birrus fuit superior vestis tunicæ superinducta.

CAN. XIII.

Si qua ^d Mulier, propter eam quæ existimatur Pietatis exercitationem vestem mutet, & pro consueto muliebri indumento virile accipiat, sit anathema.

ANNOTAT.

^d Mulieres quædam ab Eustathio seductæ pro muliebri virilem susceperunt habitum, ex eo se justificari judicantes. Hinc Patres in præsentī Synodo congregati eas, quæ pro consueto muliebri indumento virile acceperunt, anathemati hoc Canonē subjiciunt.

CAN. XIV.

Si qua Mulier relinquat maritum & recedere velit, Matrimonium abhorrens, sit anathema.

Bals. *Ut magnus Paulus inquit, Mulier, proprii corporis non habet potestatem, nec Vir sui. Ergo nec Mulier virum, nec Vir Mulierem relinquat nisi ex consensu.*

CAN. XV.

Si quis suos liberos relinquit, nec eos alit, & quantum in se est ad pietatem convenientem religionemq; adducit, sed exercitationis prætextu negligit, sit anathema. Vid. Pauli Epist. ad Tim. i. cap. 6.

CAN. XVI.

Si qui Filii à parentibus, maxime fidelibus, prætextu pietatis recesserint, & iis debitum honorem recusant, apud eos scilicet præposita in Deum pietate, sint Anathema.

Zon. *Honoris genus in Parentes est ipsos in senectute alere, &c. neq; hæc officia fidelibus tantum præstanda sed & infidelibus. Si autem Parentes infideles aut hæretici ad infidelitatem aut Hæresin impellant liberos, tum fugiendos, eorumq; honori religionem præferri oportere decernit.*

CAN. XVII.

^e Si quæ Mulier, propter eam quæ existimatur pietatem, tondeat Comam, quam Deus ei dedit ad recordationem subjectionis, ut quæ subjectionis præceptum dissolvat, sit anathema.

Bals. *Vid. i Epist. Pauli ad Cor. Cap. xi. de Muliere & marito. Eustathius autem mulieres tonderi docuit ac si ipsa Tonsura ad Pietatem contulerit. Nihilominus ne dixeris ex hoc Canone prohiberi mulierem, si tonsuram Monasticam elegerit. Ea enim vel invito marito, si vitam tori expertem elegerit, exaudietur, & tondebitur.*

ANNOTAT.

^e Consequenter huic Canonī Theodosius Imperator hanc legem tulit, viz. *Famina quæ criminem suum contra divinas humanasq; leges instinctu persuasæ professionis abscinderint ab Ecclesia foribus arceantur, non illis fas sit sacrata adire mysteria, &c. Adeo ut Episcopus tonsa capite feminam si introire permiserit, dejectus loco, etiam ipse cum hujusmodi contuberniis arceatur, ac non modo si fieri suaserit, verum etiam si hoc ab aliquibus exigi, factum deniq; esse quacunq; ratione compererit, nihil sibi intelligat episcopulari.* Bevereg.

CAN. XVIII.

Si quis propter eam, quæ existimatur, exercitationem in Dominico jejundet, sit anathema. Leg. Can. Apost. 64. Syn. 6. c. 55.

CAN. XIX.

Si quis eorum, qui exercentur, absq; corporali necessitate se insolenter gerat & tradita jejunia quæ ab Ecclesia servantur, dissolvat, perfecta in eo residente ratione, sit Anathema. Vid. Can. Apost. 69.

CAN. XX.

Qui conventus Martyrum in honorem eorum factos despectui habet, sit Anathema.

Can. 21. Est summaria omnium Canonum hujus Synodi.

ANNOTAT.

^f Hic propriè non est Canon, sed Appendix ad Canones, quâ Patres mentem suam in Canonibus edendis elatiorem faciunt, ne malè intelligerentur; ac proinde neq; à Johanne Antiocheno, nec Photio, nec Dionysio Exiguo hic Canon commemoratur; sed omnes illi, aliq; viginti solos Canones huic Synodo rectè adscribunt. Bevereg.

In CANONES Concilii Antiocheni.

Bals. Zon. & Bever. **A**ntiochia hæc, ubi præsens celebrata est Synodus, fuit Metropolis Syriae, quæ Discipuli Christi primo Christiani dicti sunt, & cujus Episcopus postea Patriarchæ Titulo cobonestatus est.

Hæc Synodus celebrata est, A. D. 341. Cui Anastasius Episcopus Nonaginta interfuisse tradit; sed Hilarius Nonaginta septem ibi convenisse scribit; cui etiam Sozomenus suffragatur. Hist. Eccles. l. 3. c. 5. Caterum primæ Synodo interfuerunt & multi alii, ut S. Gregorius Thaumaturgus. Convenerunt autem Antiochia, cujus Urbis Paulus Samosetanus Episcopus dicebat Dominum nostrum & Deum Jesum Christum esse solum hominem. Filium Dei autem esse Verbum Prolatum. Hunc Paulum, cum admonitionibus à blasphemis desistere non persuasissent, communi sententia deposuerunt & anathematizârunt. Is verò ab Antiochenæ Ecclesiæ Throno non recessit. Patres itaq; Synodi de eo ad Aurelium Imperatorem retulerunt. Ille verò Romanorum Episcopo & ejus Antistitibus jussit de Paulo inquirere; & si justè fuit depositus, eum ex Christianorum Ecclesia expellere. Quod etiam factum fuit; ut scribit Eusebius.

De altera illa autem Synodo, quæ Canones sequentes edidit, occasionem indicationis præbuit dedicatio sive Encania celeberrimi istius Antiochiæ Templi, quod à Constantino Magno inceptum, & à filio ejus Constantio absolutum est; ob excellentiam. Aureum Dominicum nominatum.

Canones hujus Synodi & aliorum ante D. Chrysostomum in Codicem Canonum Ecclesiæ Universæ recepti sunt, & mox postea ab universali Synodo Chalcedonensi scil. confirmati: Et ab eo tempore summo consensu, non ab orientali solum, verum etiam ab Occidentali Ecclesia recepti sunt. Adeo ut Gratianus immeritò quidem à Baronio aliisq; eò reprehenditur, quòd hoc inter Catholica Concilia recenset, cum omnes Interpretes veteres nunquam crimen aliquod iis dant. In Orientali etiam Ecclesia post Chalcedonense saltem Concilium, à quo citati sunt, hi Canones & confirmati, nihil unquam contra eos objectum fuit; sed in Nomocanonem ibi protinus relati ad hunc usq; diem obtinuerunt.

ANNO T. Altera.

Antiochia, quæ est Syriae Urbs, duæ fuere Synodi, una sub Aureliano Imperatore Romanorum, adversus Paulum Samosatenum Hæresiarchum. Altera verò Synodus rursus coacta est Antiochiæ sub Constantino Filio Constantini Magni, quinque annos post mortem Patris, & Canones edidit sequentes.

CAN. I.

Si quis Traditionem à Paschæ legibus sancitam immutare molitur, si Laicus excommunicetur, si Clericus, ab Ecclesia arceatur.

Bals. Apostol. Can. 7. deponit Clericum cum Judæis Pascha celebrantem. Præsentem autem Synodi Patres dicunt de hoc festo à prima Synodo fuisse definitum, atq; hoc in Canonibus Patrum Nicænæ Synodi non inventum est, sed in actis primæ Synodi invenitur.

ANNOTAT.

à Decretum de Paschate celebrando à primo Nicæno Concilio editum à Concilio Antiocheno in præsentem Canone renovatur, & pœnæ etiam delinquentibus adjiciuntur; Laicis nimirum segregatio, & depositio Clericis. Quod quidem à præsentem Concilio factum videtur ob Auditorum Hæresin tunc temporis exortam, qui non obstante Patrum Nicænorum decreto, cum Judæis Pascha celebrare volebant. Bevereg.

TO A N VII.

Arist. Qui Ecclesiam ingreditur, & sacras Scripturas attentè audit, deinde despiciit, & egreditur & aversatur communionem, ejiciatur, usq; dum pœnitentiæ fructum ostendens, veniam assequatur. Et qui cum Excommunicato communicat excommunicatus erit; & qui iis comprecatur, qui Ecclesiæ non comprecantur, reus est, & qui eum recipit, qui Ecclesiæ conventibus non interest non est ex extra culpam. Lege Can. Apost. 9, 10, 11. Can Laodic. Syn. 33.

C A N. III.

Arist. Si quis Clericus, relictâ suâ parœciâ ad aliam abierit, deinde illinc commigrans, in alia longo tempore versetur, ne amplius sacra peraget; præsertim si à proprio Episcopo vocatus non regrediatur. Si verò in insolentia perseveret deponatur, nec ullam postea redeundi potestatem habeat, Et si quis Episcopus sic depositum susceperit, à Communi Synodo puniatur, ut leges dissolvens Ecclesiasticas. Lege Can. Apost. 15. Nic. primæ Syn. 16.

C A N. IV.

Si quis Episcopus à Synodo, vel Presbyter aut Diaconus à proprio Episcopo depositus sacra celebrare ausus fuerit, redeundi potestatem nullam habeant in alia Synodo, neq; defensionis locum iis habere liceat. Sed & omnes, qui eis communicant, ex Ecclesia ejiciantur, & maximè, si cum sententiam adversus prædictos offensores prolatam didicerint, eis communicare ausi fuerint. Vid. Can. Apost. 18. Can. Sard. Syn. 4. & Can. 13. 15. præsentis Synodi.

C A N. V.

Si quis Presbyter vel Diaconus Episcopum contemnens ab eo recedit, & privatim Congregationem effecerit & aliud Altare extruxerit; & Episcopo accersenti non obedierit; si ter vocatus non redierit, deponatur, nec amplius curationem assequatur, nec suum honorem capiat. Sin autem perseveret turbas & seditionem in Ecclesia concilare, is per extremam potentiam, scil. seculares Magistratus puniatur ut seditiosus. Vid. Can. Apost. 31.

C A N. VI.

Si quis à proprio Episcopo fuit excommunicatus, ne prius ab aliis suscipiatur (nisi à proprio susceptus fuerit Episcopo) quam facta Synodo accedens se defendat, & persuasa Synodo aliam sententiam retulerit. Idem etiam decretum adversus Laicos & omnes Clericos observetur. Lege Can. Apost. 12, 13.

C A N. VII.

Nullus externus sine Pacificis suscipiatur. Vid. 11. Can. Con. Chalced. de pacificis Literis, &c.

C A N. VIII.

Nec Presbyteri, qui sunt in Regionibus dent Canonicas Epistolas, vel ad solos Episcopos vicinos Epistolas emittant: Chorepiscopi autem, nulli reprehensioni affines, dent pacificas.

A N N O T A T.

^b Harmenopolus totum hunc Canonem in hanc Epitomen redegit, *Chorepiscopus Canonicas Epistolas dato.* Cui duplex Scholium subjicitur; Primum quidem, *Chorepiscopi sunt, qui nunc vocantur Exarchi, sive ad Patriarcham pertinent, sive ad Metropolitanum.* Alterum autem sic se habet, Canon verò 14. Syn. 7. neq; Lectores ut ordinet (Chorepiscopo) concedit nisi permisso Episcopi. Harmen. Epit. Can. Sect. 1. Tit. 9. *Bevereg.*

C A N. IX.

Oportet Episcopos nihil momenti aggredi absq; sententia Metropolitanæ, nec ipse sine sententia reliquorum Episcoporum. Vid. Can. 34.

A N N O T A T.

^c Summo contra Canones Apostolicos præjudicio laboret necesse est, qui non agnosceret tricesimum quantum ex his hic indigitari. Namq; in eo idem omnino, & iisdem fere verbis; quod in præsentis Canone constituitur. Neq; sane alius ullus ante hanc Synodum definitus proferatur Canon, qui ita in omnibus huic conveniat. Præterea summam Apost. Canonum Antiquitatem egregie evincit tenuis ea distinctio inter hæc verba utriusq; sc. Patres Antiocheni in hoc Canone Metropolitanum nominant *Episcopum qui præest*; in dicto Apostolico Canone simpliciter appellatur, *Qui in eis primus est*; unde constat istis temporibus Metropolitanorum nomen nondum introductum fuisse: Vix unquam primo & secundo seculo usurparum invenias; sed Metropolis tunc dierum, *Prima Cathedralis*, & Metropolitanus *Primi Episcopi* appellabantur. At post hanc Synodum Metropolitanorum nomen passim invaluisse neminem later. *Bevereg.*

C A N. X.

^d Visum est sanctæ Synodo, ut Chorepiscopi quamvis illi impositionem manuum acceperint, suum modum sciant, & non Presbyterum vel Diaconum ordinare audeant, sed tantum exorcistas (cey Catechistas) Lectores, Hypodiaconos, & Cantores constituant, sine Episcopo, qui urbi præest. Qui hoc transgredi audeat, deponatur; Civitatis autem Episcopus facit Chorepiscopum.

A N N O T.

ANNOTAT.

^a De Chorepiscopis videre licet in Annotationibus ad decimum tertium Canonem Synodi Ancyrae.

^c *Exorcistas.* In primitiva Ecclesia, primo praesertim & secundo, post Domini nostri incarnationem, nihil frequentius, quam quoslibet fere Christianos, in Christum verè credentes Dæmones ex Corporibus hominum correptis Exorcismis quibusdam expellere; ut Cyprianus, Tertullianus, aliq; vetustissimi Scriptores Christiani multis in locis tradiderunt. Sed Concilium Laodic. disertè edixit, ut nemo exorciset, nisi ab Episcopo ad istud munus institutus. Vid. etiam Ælfrici Can. 13. idem dicentem.

^f *Lectorum,* quorum constituendi potestas Chorepiscopis hñc conceditur, officium fuit, evangelia & scripta Apostolorum publicè in Ecclesia legere, idq; ab altiori loco, ipsius etiam D. Cypriani diebus, ut ipse in his verbis innuit. *Hos tamen Lectores interim constitutos sciatis, quia oportebat Lucernam super Candelabrum poni, unde omnibus luceat, & gloriosos vultus in loco altiore constitui, ut ab omni populo circumstante conspecti, incitamentum gloriae videntibus praebeant.* Ep. 34. Nonnunquam etiam verbum Dei praedicabant. Ælfricus enim in Canone 12. ad Vulfinum Lectorem sic describit, *Lector is est, qui legit in Ecclesia Dei, ad hoc etiam ordinatus ut verbum Dei praedicet.*

^g *Hypodiaconum* idem Ælfricus sic describit, & in eodem loco. *Subdiaconus, verè underdeacon is est, qui Diacono vasa porrigit, & omni cum humilitate ad sanctum Altare eidem famulatur, vasa subministrans ad Sacramentum corporis Domini nostri pertinentia.* Can. 13. Hos etiam ad Ecclesiae fores stare, nec ab iis recidere oportet, cum sacra celebrentur. Syn. Laod. Can. 22. Cavere nimirum, ne quis indignus ingrediatur, & Catechumenos expellere, cum Diaconus pronuntiavit Catechumeni egredie mini. *Bevereg.*

C A N. XI.

Si quis Episcopus, vel aliquis Clericus, citra sententiam & literas Episcopi, & maximè Metropolitanì ad Imperatorem aggressus fuerit; is abdicetur & rejiciatur, non solum à communione, sed etiam à dignitate, cujus est particeps, ut qui Imperatori molestiam affert præter ritum Ecclesiae. Si autem necessarius usus exigat, ut ad Imperatorem se conferat, id agat cum sententia Metropolitanì, & Episcoporum Provinciae, eorumq; literis munitus proficiscatur.

C A N. XII.

^h Si Clericus ab Episcopo, vel Episcopus à Synodo depositus molestus fuerit Imperatori, cum oporteat ad majorem Synodum converti, is nullà venià dignus, neq; defendendi locum habeat, nec restitutionis futurae spem expectet.

ANNOTAT.

^h Cautum est hoc Canone, ut si Episcopus à Synodo depositus fuerit, ille Imperatori molestiam non exhibeat, sed ad majorem appeller Episcoporum Synodum, & eorum examinationem & judicium suscipiat, aliter nullam futurae restitutionis spem expectet. *Bevereg.*

C A N. XIII.

Arist. Si nemine rogante Episcopus in aliam se contulerit Provinciam, & ordinavit, resq; administravit, & irritae maneat, & iste deponatur. Vid. Can. Ap. 35.

C A N. XIV.

Si Episcopo accusato, Provinciae Episcopi inter se discrepent, ad controversiam certò dirimendam, alii è vicinis sunt advocandi. Lege Can. Sard. Syn. 3, 4, 5.

C A N. XV.

Si quis Episcopus Criminum aliquorum accusatus fuerit, & omnes Episcopi consentiunt, is ne amplius ab aliis judicetur, sed Provinciae Episcoporum firma maneat sententia.

Bals. Praesens Canon sublatus est à 4° Syn. Sardic. Sin autem hoc nolis dicere, interpretare Canonem ut superius dictum est. Et dic fieri condemnationem à Synodo, in qua non cadit appellatio, ut à Papa, vel à Patriarcha Constantinopolitano.

C A N. XVI.

Arist. Qui sine perfecta Synodo, & ipso Metropolitanò in vacantem Ecclesiam transfilit, etiam si ipse & Ecclesiae vacant, ejiciendus est.

Interp. Vacantem quidem Episcopum in Ecclesia vacanti à perfecta Synodo praesente & Metropolis Episcopo constitui praesens Canon permittit. Non autem à seipso etiam si à toto populo Thronum usurpare cogeretur, nisi excommunicari velit.

C A N. XVII.

Si quis Episcopus accepta ab Episcopo manuum impositione, & populo praesente jussus, ad Ecclesiam sibi concreditam non proficiscatur, excommunicatus sit, donec suscipit, vel perfecta Synodus Provinciae de eo aliquid decernat. Lege Can. Apost. 36.

C A N. XVIII.

Si quis Episcopus ad Parœciam aliquam ordinatus non suâ culpâ, sed populi recufatione non proficiscatur, honoris & muneris sit particeps.

C A N. XIX.

Sine Synodo & Metropolitano ne fiat Episcopus. Si verò propter difficultatem non omnes conveniant, saltem plures vel literis assentiantur. Si autem, re ita peractâ, aliqui contendant, plurium suffragium valeat. Vide Can. 4. Syn. primâ.

C A N. XX.

Arist. Propter Ecclesiasticas necessitates bis quotannis in unaquaq; Provincia celebretur Synodus, quarta Pentecostes hebdomade & decima die Hyperberetæi. Vid. Can. Apost. 37. Can. 8. Syn. in Trullo, & Can. 6. Nic. Syn. primâ.

C A N. XXI.

Episcopus ab alia Parœcia in aliam ne transeat, nec suâ sponte, nec à populis vi adactus, nec ab Episcopis coactus; maneat autem in ea, in quam ab initio vocatus est, Ecclesia, & ab ea ne recedat, secundum decretum prius de ea re editum. Vid. Apost. Can. 14. Nic. Syn. Can. 15.

C A N. XXII.

Episcopus à civitate ad civitatem ad aliquos ordinandos ne abeat, nisi ex sententia Episcopi loci. Si quis tale ausus fuerit invalida sit ordinatio, & ipse à Synodo puniatur. Vid. Can. Apost. 14. 35. Nic. Syn. Can. 15. & Can. 2. Syn. 2.

C A N. XXIII.

Non licet Episcopo in fine vitæ successorem constituere. Irrita est talis constitutio, Episcopo autem functo vitâ Synodus potestatem habet dignum provehendi.

Basil. Can. Apost. 76. prohibet Episcopo Hæredes facere.

A N N O T A T.

Ante celebratam hanc Synodum Narcissus Hierosolymorum Episcopus senio jam confectus, Alexandrum sibi adiutorem in eodem Episcopatu constituit; sed divinitus per somnium prius admonitus, ut testatur Eusebius Hist. Eccl. l. 6. c. 32. Hoc autem à præsentî Canone prohibetur. Sed & post editum hunc Canonem plurima in contrarium exempla passim occurrunt. Ut Severus in Milevitana Ecclesia successorem sibi designavit; ut D. Augustinus ait in Ep. 110. Quinetiam ipse ille Augustinus ordinatus est Episcopus Hipponensis à Valerio adhuc superstitè; & ipse postea Eradium sibi successorem designavit, ut ibidem testatus est. Sed quod observandum est, omnes hæ Electiones Cleri populiq; suffragiis comprobatae sunt; quæ etiam, quantum ad eam quam ipse fecerat, per notarios D. Augustinus excipi voluit.

C A N. XXIV.

Arist. Totum Clerum res Ecclesiæ cognoscere oportet; ut cum Episcopus obdormierit, quæ sua sunt Ecclesiæ conserventur: Quæ autem Episcopi, juxta illius dispositionem administrentur.

C A N. XXV.

Arist. Episcopus rerum Ecclesiasticarum potestatem habet. Si autem non sit contentus iis quæ illi sufficiunt, verum res ac redditus Ecclesiæ absq; Cleri consilio in alienos usus transfert, pœnæ ab eo coram Synodo exigantur. Si verò quæ pauperibus debita sunt, in proprios usus converterit, sic etiam Synodo rationes reddat.

Basil. Præsentes duo Canones idem decernunt cum Can. Apostolicis 40, 41. Quos quære. Nota autem etiam, ex præsentî, quodd ab Ecclesiasticis debent omnia, quæ sunt Ecclesiarum, administrari; & qui præter hos faciunt, à Synodo puniri debent.

In C A N O N E S Concilii Laodicensi.

EX omnibus inscriptionibus horum Canonum constat, hanc Synodum in Phrygia Pacatiana ex diversis Asiæ regionibus conflata esse. Atq; æquè certum est nonnullos Valentiniano & Valente Imperantibus in Asia & Phrygia Doctrinam fidei in Controversiam vocasse, quod Synodo in Illyrico cogenda occasionem dedit. Synodo congregatâ ipsi Imperatores literas miserunt ad Diœcesim Asianam sic inscriptas, Imperatores maximi, religiosi, victores, augusti, &c. Episcopis Diœcesis Asi-

anæ, Phrygiæ, Carophrygiæ Pacatianæ in Domino salutem. Ipsa etiam Synodus Synodica ad eosdem Episcopos Epistolam misit sic inscriptam. *Episcopi Ecclesiarum Dei in Illyrico Episcopis Diacesis Asiaticæ, Phrygiæ, Carophrygiæ, Pacatianæ in Domino salutem.* Theod. Eccl. Hist. l. 4. c. 6, 7, 8. Cum igitur hæ duæ Epistolæ ad Episcopos Asiaticæ, Phrygiæ, Carophrygiæ, & Pacatianæ scriptæ fuerint, eos ex diversis istis Asiaticæ Diocesis Provinciis ad Synodum in Laodicea Phrygiæ Metropoli convenisse verisimile est, ut de rebus in Epistolis istis comprehensis, de Fide nimirum Consubstantiali, in controversiam à nonnullis tunc dierum vocata inter se differerent, eamq; confirmarent, suspicor igitur hos Canones à Synodo tunc temporis habita constitutos esse, hoc est, A. D. 365. Nam & ipso currente anno supradicta in Illyrico Synodus celebrata est. Cui conjecturæ aliquid accrescit roboris ex ipsa Synodica Epistola ad Episcopos Asiaticos missa, utpote in qua Synodus illa Illyrica eos admonuit, ut instiusmodi eligerentur Episcopi, qui probatâ fide & moribus inculpatis essent. Hoc enim & ab ipsa hac Synodo definitur c. 12. Quod deniq; conjectum est verisimilius adhuc ex eo videtur, quod nihil in Ecclesiasticis Historiis occurrit, Synodi ex diversis Asiaticæ Dioceseos Provinciis congregandæ occasionem istis diebus præbens, præter literas illas ab Imperatoribus & Synodo Illyrica illuc missas, ut si non certum sit, saltem probabile est, hanc Synodum illis diebus, hoc est, A. D. 365. plus minus, habitam fuisse; cujus propterea Canones post Antiochenos merito collocantur. *Bevereg.*

C A N. I.

Quod oportet secundum Ecclesiasticum Canonem eos, qui liberè & legitime secundis nuptiis juncti sunt, & non clam uxores duxerunt cum exiguum temporis præterierit, & orationibus & jejuniis vacaverint, ex venia dare communionem:

Bals. Hic Canon decernit secundò ducentes penitentiam agere, & post paulum temporis dignos Sacramentorum reputari. A quarto autem Canone S. Basilii post annum. Si autem non liberè & legitime secundis nuptiis conjunctus fuerit; sed cum primo clam uxorem duxisset, ad legitimas deinde nuptias animum adjecisset, scortatorum penis subjiciatur. Nota; Quod leges eos, qui ex fornicatione nati sunt, tanquam ex legitima conjunctione natos reputant, si pater eorum matrem postea legitime duxerit.

A N N O T A T.

Frequens digamiorum mentio fit, & multi de illis constituti sunt Canones. Justellus in notis ad hunc Canonem observat tres reperiri digamiae species; quarum prima est, cum quis binas simul habeat uxores, cujusmodi fuit digamia Barbarorum & Judæorum, quibus uxorum multitudinem permissam esse nemo nescit. Altera digamiae species est, cum quis, soluto prioris conjugis morte Matrimonio, secundas nuptias contrahit; de qua non ambigitur. Tertia, & ut ille ait, vulgo ignota digamiae species est, cum quis priore conjuge absque legitimo repudio, hoc est, præter causam adulterii dimissa, alteram superinducit. Planum quippe est, inquit divortiorum causas, excepto adulterio, legibus seculi olim receptas, & ab Imperatoribus excogitatas nunquam ab Ecclesiâ admissas fuisse. Atq; ideo, qui legitime hoc est, secundum legis humanæ licentiam divertebant, & ad alias nuptias transibant, judicio Ecclesiæ binas nuptias eodem tempore constitutas habere censebantur, unde & iis meritò Canonica multa irrogabatur. Et de hujusmodi itaq; digamis, hæc tertiâ digamiae specie constitutis, accipiendos esse affirmat Canones Con. Nic. 8. Con. Ancy. 19. Con. Neocæsar. 7. & præsentem. Verùm multa sunt, quæ huic Canonum de digamis loquentium expositioni refragantur. Primò enim, ut ab ipso Canone incipiamus Patres Laodicensi hæc præcipiunt, ut istis qui, *liberè & legitime*, & non clam, secundis nuptiis impliciti sunt, cum exiguum tempus præterierit, & orationibus & jejuniis vacaverint, communio detur: Unde constat Patres istiusmodi hæc digamiam velle, quæ *liberè & legitime* contrahi potest; at tertia illa digamiae species legibus Ecclesiasticis nunquam admissa est, ut ipse etiam Justellus fatetur; qui per hoc verbum *legitime*, humanæ legis licentiam intelligit. Et præterea, qui juxta tertiam istam Digamiae speciem alias ob causas, quàm propter adulterium uxorem suam dimittit, & aliam ducit, Ecclesiæ judicio adulter judicatur, & adulterorum penis subjicitur. At verò Patres hoc Canone nihil aliud à digamis hæc intelligendis exigunt, nisi ut precentur, & jejunent, idq; exiguo tantum tempore, & tunc ad communionem admittantur; quæ quidem vix nomen poenæ mereatur, illius respectu quâ in adulteros animadvertitur. Ad hæc Synodi Nicænæ Canone octavâ cautum est, ut Novatiani in Ecclesiam Catholicam non recipiantur, nisi prius consenserint, *Catholicæ Ecclesiæ dogmata sequi, id est, quod cum digamis communicabunt, & cum iis qui in persecutione lapsi sunt.* Hinc palam est hoc inter dogmata Ecclesiæ Catholicæ recenseri, ut cum digamis communicetur; atq; adeo tertia digamiorum species, ab Ecclesiâ perpetuò damnata, neutrquam intelligi potest; nam cum istiusmodi digamis nec ipsa Ecclesiâ catholica unquam communicavit, nisi dissoluto prius posteriore conjugio diuturnam & severam poenitentiam egerint. Deniq; in Synodo Neocæsariensi Canone septimo decretum est, ut Presbyter in nuptiis digamiam ineuntis non convivetur. Ubi observatum

varum velim, hic non cautum esse ne Presbyter digamiam incuntis nuptias celebret aut perficiat; sed tantum ne cum eis postea conviventur. Sane secundas inire nuptias, si prior Uxor morte decesserit, nullibi prohibetur; & idcirco munus suum Presbytero obire licet in iis peragendis. Sed tamen siquidem aliqualis poenitentia ab istiusmodi digamis postea exigatur, ne Presbyter cum iis conviveretur ibi praeceptum est, ne assensum iis praebere videatur. Tertiam autem digamiae speciem, qua una uxore dimissa injuste, & adhuc superstiti, altera superinducitur, nullum Presbyterum scientem perficere oportet. Et quidem etiam si nonnulla terrae istius digamiae speciei exempla in Historiis occurrant; neminem tamen latere potest, Patres passim istos etiam appellare digamos, qui priore uxore mortua alteram asciscunt; quemadmodum & omnes haud dubie Canones, quibus digami commemorantur, intelligendi sunt. Et huiusmodi perfecti digami ab Ecclesia semper tolerati fuerunt; ita tamen, ut ignominia notati sint, nec in perfectam Ecclesiae communionem recepti nisi brevem aliquam poenitentiam egerint. Cum huiusmodi etiam digamia semel contracta est, nulla usquam cavetur lege, ut dissolvatur. Neque ab ipso Canone amplius ab iis requiritur, quam ut exiguo aliquo temporis spatio precibus & jejuniis vacent. Alterum autem illud digamorum genus, de quo Justellus Canones esse intelligendos contendit, & Matrimonii istius injuste iniuri dissolutione & longissima poenitentia mulctatur: Quod propterea in hisce Canonibus nequaquam intelligendum est. *Bevereg.*

C A N. II.

Quod eis, qui diversis delictis peccant, & in oratione confessionis & poenitentiae perseverant, & se a malis perfecte convertunt, pro qualitate delicti tempore poenitentiae eis dato, propter Misericordias, & Dei bonitatem communio concedenda est.

C A N. III.

Quod non oportet eum qui recens baptizatus est in ordinem Sacerdotalem promoveri.

Bals. Can. Apost. 80. & Syn. Nic. 9. eadem cum hoc Canone decernunt.

C A N. IV.

Non oportet Sacerdotes fœnerari, & usuras, quae dicuntur Hemioliae, accipere. *Vid. Can. Apost. 44. & Syn. Nic. Can. 17.*

C A N. V.

Non oportet fieri Electiones in praesentia audientium. *Vid. Can. Apost. 1.*

C A N. VI.

Haeretici in Haeresi permanentes Domum Dei ne ingrediantur. *Vid. Can. 9. Timoth. Alexand. Archiepisc.*

C A N. VII.

Novatiani, Photiani, & Quartodecimani nisi ceteras Haereses suamque abjurent, non sunt suscipiendi. Post autem abjuracionem uncti communicent. De his Haeresibus quare 1. & 2 Can. Secundae Syn.

C A N. VIII.

Quod qui ab eorum Haeresi, qui Phryges dicuntur, conversi sunt, sive sint in Clero, qui apud illos esse creditur, sive Maximi dicantur; cum omni studio catechizandi sunt, seu initiandi, & ab Ecclesiae Episcopis & Presbyteris baptizandi.

Bals. Haeretici ex Phrygiis vocabant quosdam ipsorum doctores Clericos Maximos, quod alios Clericos Haereticos superabant; & non deerant, qui assererent, non oportere eos baptizari, ut qui essent in Clerum recepti: Adjicit adeo Canon praesens eos quoque & catechizari, seu initiari ac baptizari oportere.

C A N. IX.

Arist. Qui in ^b Coemiteriis & Martyriis Haeticorum orat, excommunicatus est.

A N N O T A T.

^b Aedes, quibus peregrini dormire soliti sunt, Coemiteria dicta sunt apud Athenaeum. l. 4. c. 5. Quemadmodum locus Coenobii, ubi Monachi dormiunt, dormitorium appellatur. Hinc Christiani, docti mortem nihil aliud esse, quam dormitionem quandam usque ad generalem resurrectionem, qua omnes expergissent, loca mortuis suis sepeliendis destinata, *coemeteria*, q. d. dormitoria, nuncuparunt. Ad haec itaque loca Christiani olim convenire solebant. Unde Aemilianus Aegypti Praefectus illis hoc prohibuit, nequaquam, inquit, vobis aut aliis Synodos facere, aut in Coemiteriis convenire. Euseb. Hist. Eccl. l. 7. c. 9. Nec tantum ibi convenire, sed & sacra ibidem celebrare, & preces Deo fundere soliti. Hinc, Tempia in istis locis postea extracta sunt. Si in istiusmodi itaque locis haeretici sepulti sint, vel ea ad Haereticos pertineant, cautum est hoc Canone, ne quis orationis causa illuc se conferat. *Bevereg.*

C A N. X.

Non licet fidei cum Hæretico Matrimonio contrahere. Lege Can. 14. Syn. Chalced.

C A N. XI.

Non oportet eas, quæ dicuntur seniores viduæ vel prædentes, in Ecclesia constitui.

C A N. XII.

Episcopi à Metropolitanis & finitimis Episcopis constituendi, diu vitâ probatâ, in ratione fidei, & in verbi recta dispensatione.

C A N. XIII.

Multitudini non permittendum est, eorum, qui sunt in Sacerdotio constituendi, electionem facere.

Bals. A præsentē Canone apparet, ut antiquitus non solum Episcopi, sed & Sacerdotes à populo eligebantur, quod vetitum est.

C A N. XIV.

Quod sancta, instar Eulogiarum, in Festo Paschæ in alias Paroecias transmitti non debeant.

Bals. Quod fit hodie à Latinis in Festo Paschæ; distribuunt enim Laicis azyma, postquam sanctificata fuerint, perinde ac communia. Hoc etiam olim fiebat à nostris, ut est verisimile, in sanctis ministeriis. Canon ergo prohibet hoc.

C A N. XV.

Non oportet præter Canonicos^b Cantores, qui Ambonem ascendunt, & ex Codice canunt, aliquos alios canere in Ecclesiâ.

A N N O T A T.

^b Veteres Christianos, ab ipsis etiam Ecclesiæ primordiis, non modò privatim, verum etiam in publicis ipsorum cœtibus Psalmos & spirituales Hymnos in Dei Christiq; laudem canere solitos fuisse, adeo extra dubium est, ut probatione non indigeat. Hoc enim Plinius secundus restatur, Quod essent soliti stato die ante lucem convenire, carmenq; Christo, quasi Deo, dicere secum invicem. Pl. l. 10. Ep. 97. Quæ Plinii verba à Tertulliano etiam in apologetico commemorantur. Quid sibi velit ille per carmen dicere secum invicem, ex Sancto Basilio explicatum videtur dicente, communem in omnibus Ecclesiis tunc dierum obtinuisse consuetudinem, ut populus de nocte consurgens antelucano tempore ad domum Precationis ascenderet, ibiq; confessione factâ ad Deum, ab oratione surgentes ad Psalmodiam se conferrent, tunc autem in duas partes divisi, alternis succinētes psallebunt. Posthæc, inquit uni ex ipsis hoc muneris dato, ut quod canendum est ordinatur, reliqui succinunt, atq; ita Psalmodiæ varietate, precibusq; tubinde interferis, noctem superant. Unde constat, easdem psallendi formas, quæ hodie nobis in usu sunt, S. Basilii etiam diebus per omnes Ecclesias obtinuisse; ut nonnunquam scilicet unus cantum ordiatur, ut alii succinant; alias autem, ut in celebrioribus nostris Ecclesiis alternatim canatur. Et de hac quidem alternis vicibus canendi forma præsens Canon intelligendus videtur; siquidem canonici Cantores ei soli designati fuerint: Cautum est enim ut alii in Ecclesia non cantant, præter Canonicos Cantores, hoc est, eos qui huic officio addicti sunt, ubi tales constituuntur. Bèvereg.

C A N. XVI.

Quod Evangelia cum aliis Scripturis Sabbato sunt legenda.

C A N. XVII.

Non oportet Psalmos continuo psallere, sed interjecto spatio lectiones fieri.

C A N. XVIII.

Arist. Nonis & vespers eadem preces peragantur.

Præter preces auctoritate comprobatas, & libros Canonicè sancitos, non oportet alias preces vel Psalmos privatos vel legere vel psallere: Sed easdem preces semper peragere, & in nonis & in vespers.

C A N. XIX.

Arist. Post Catechumenorum oportet preces pœnitentium offerri, & postea fidelium. Et post pacem, sive amplexum, oblationem fieri: Solis autem sacerdotalibus viris altaris septa ingredientibus & communicationibus.

Præsens Canon Precum ordinem docet.

C A N. XX.

Quod non oportet Diaconum ante Presbyterum sedere, sed sedere cum iussu Presbyteri. Similiter autem Diaconos haberi in honore à Ministris & omnibus Clericis.

Bals. De ordine Presbyterorum & Diaconorum lege 7. Can. 6. Syn. & 18 Can. Nic. Syn.

C A N. XXI.

Quod non oportet Ministros (scilicet Hypodiaconos) habere locum in Diaconico (quo sacra vasa continentur) & sacra vasa tangere.

Interp. in Arist. Ecclesie Ministri vasa Dominica manibus non tangant, sed à Sacerdotibus aut Diaconis ad mensam ea adducantur.

C A N. XXII.

Non oportet Subdiaconum ferre Orarium, quod est officium Diaconorum, neq; ostia relinquere.

Bals. Diaconi ferunt Orarium, Hypodiaconi fores tenent, & Catechumenos & Penitentes introducunt & educunt; Ergo Patres statuerunt ut omnes sibi negotia concredita observent.

ANNO T A T.

c Orarium Latinis idem fuit quod sudarium, linteum sc. ori tergendum peculiariter præparatum.

C A N. XXIII.

Non oportet Lectores vel Cantores ferre Orarium, & sic legere & canere.

C A N. XXIV.

Nullus Clericus cauponem ingrediatur. Vid. Can. Apost. 54. Carth. Syn. Can. 9.

C A N. XXV.

Non oportet Ministrum panem dare, vel Calici benedicere.

C A N. XXVI.

Neminem exorcizare, hoc est, chatechizare oportet, nisi ab Episcopo promotum, nec in Ecclesiis nec in ædibus.

C A N. XXVII.

Non oportet Clericos vel Laicos ad Agapas vocatos partes tollere, eò quod ignominia inuratur ordini sacerdotali.

Bals. Agapæ sunt pia convivua & commemorationes, à Christianis factæ. Ergo quoniam luxuriosus abusus & Contentio excitabantur, Patres definièrunt ut tantum edant & recedant.

C A N. XXVIII.

Non oportet Dominicis, vel in Ecclesiis Agapas facere, & in Domo Dei comedere, & accubitus sternere. Lege 74 Can. 6ta Syn. & 76 etiam ejusdem; & 42 Carthag.

C A N. XXIX.

Non oportet Christianos judaizare, sed diè Dominicâ feriari. Lege Can. Apost. 70.

C A N. XXX.

Non oportet Christianum cum mulieribus lavari. Est enim prima condemnatio gentibus.

C A N. XXXI.

Non oportet Matrimonium contrahere cum Hæretico, vel dare filios aut filias, sed accipere si se futuros Christianos profiteantur.

C A N. XXXII.

Non oportet Hæreticorum benedictiones accipere, quæ sunt potius maledictiones.

C A N. XXXIII.

Non oportet una cum Hæretico vel Schismatico orare.

Bals. Presentium trium Canonum vis æqualis est. Lege Can. Apost. 10. 45, 46. Antioch. Syn. Can. 2. Chalced. Can. 14. Carthag. Can. 11. Syn. in Trullo. Can. 72.

C A N. XXXIV.

Arist. Qui Martyrem Hæreticum honorat, sit anathema.

C A N. XXXV.

Non oportet Christianos, relicta Dei Ecclesia, abire, & Angelos nominare, vel Congregationes facere, quæ sunt prohibita. Si quis ergo inventus fuerit huic occultæ Idololatriæ vacare, sit anathema.

Interp. in Arist. Erat Hæresis quædam Angelicorum dicta, vel quia seipsos jactitabant ut Angelorum ordinem & politiam habentes, vel quod ut delirantes, dicebant mundum ab Angelis creari, & orationes non ad Deum, sed ad Angelos dirigebant.

C A N.

XXXVI.

Non oportet Clericos esse Magos vel Incantatores, vel Mathematicos, vel Astrologos, vel facere Amuleta ceu^d Phylacteria: Eos autem qui talia ferunt ejici ex Ecclesia jubemus.

Bals. Magi sunt, qui ad Satanam propter aliquam causam accedunt. Incantatores, qui carmina cantant, & per ea Demona ad suam voluntatem attrahunt. Mathematici, qui opinantur corpora caelestia habere Universi dominationem, omniaq; nostra ab eorum motu administrari. Astrologi, qui per astra divinant, auxilium eis ferente Demone, & eis credunt. Quia autem sunt quatuor Mathemata, Arithmetica, Musica, Geometria & Astronomia; ne dixeris quatuor à Canone prohiberi; sed solam Astronomiam. Ergo dic Astronomiam Mathematicam.

ANNOTAT.

^d Philacteria eadem sunt, quæ Judæi Tephillin vocant. Unde verba Domini nostri, Matt. 23. 5. Nimirum Judæi, cum essent precatui, duplicem membranam præstò habere soliti sunt, in quarum utraq; quatuor Sacra scripturae versiculi conscripti sunt, & unam eorum capiti, alteram brachio sinistro alligant. Hujusmodi autem Phylacteria, nomen Dei inscriptum habentia, omnia gestantibus propulsare mala, & bona conciliare putabant. Cum hoc autem nihil aliud esset, quàm quoddam incantationis genus, qui ea inter Christianos gestant, inter Magos, Incantatores, Mathematicos, & Astrologos hoc Canone damnantur. *Bevereg.*

CAN. XXXVII.

Non oportet, quæ à Judæis vel Hæreticis mittuntur festiva accipere, neq; unà cum iis festum agere.

CAN. XXXVIII.

Non oportet à Judæis azyma accipere, vel eorum impietatibus communicare.

CAN. XXXIX.

Non oportet cum Gentibus facere Festum & eorum impietati communicare: *Lege Can. Apost. 70, 71. & Carth. Syn. Can. 60.*

CAN. XL.

Episcopi ad Synodum vocati ne negligent venire nisi propter infirmitatem. Ali-
ter non vacant culpâ. *Lege Can. Ap. 37. Nic. Syn. Can. 5. Syn. Antioch. 20. Chalced. 19. Carth. 17. 73. 76. 95. Syn. in Trul. 8. Nic. Secund. 6.*

CAN. XLI.

Non oportet sacratum vel Clericum sine jussu Episcopi iter ingredi.

CAN. XLII.

Non oportet Clericos iter ingredi sine literis Canonicis: Hoc est, sine literis commendatitiis & dimissoriis. *Lege Can. 10. 4ta. Syn. Can. Apost. 12. Antioch. Can. 7. 8. 11.*

CAN. XLIII.

Non oportet Ministros, vel brevi tempore fores relinquere, & orationi vacare.

Zonar. Ministri assistere foribus Ecclesie jubebantur. Eos igitur, inquit Canon, quo tempore sacra Mysteria peragebantur, à statione sua discedere, precationiq; vacare nequaquam oportet. Preces namq; tunc temporis fundere, ac sanctitatem divinis muneribus impertiri sacerdotio initiati debent. Vid. Can. 21. 22. hujus Synodi.

CAN. XLIV.

Non oportet mulierem ad Altare ingredi.

Bals. Can. 69. Syn. 6ta. prohibet Laicis ad Altare ingredi, & præsens mulieres. In Latiorum autem regionibus mulieres sine pudore ad altaria, quando volunt, accedunt.

CAN. XLV.

Non oportet post duas Hebdomadas Quadragesimæ ad Baptismum admitti.

Bals. In magno Sabbato purgantur Baptismata; ut quod sit medium inter Sepulturam Domini & resurrectionem. Eos ergo, qui in magno Sabbato sunt Baptizandi oportet totâ quadragesimâ per jejunium & divinam meditationem perpurgari. Si quis autem post secundam Hebdomadam accesserit ut Catechizetur & Baptizetur in Paschate, non admittetur; ut qui non totâ Quadragesimâ jejundrit. Postea autem præparatus, baptizabitur.

CAN. XLVI.

Oportet eos qui baptizandi sunt, fidem addiscere, & quintâ hebdomadis feriâ Episcopo vel Presbytero renunciare. *Vid. Can. 78. 6ta. Syn.*

CAN. XLVII.

Oportet eos, qui in morbo baptismum accipiunt, & postea convaluerunt, fidem edificare, & nosse quod Divino beneficio digni habiti sunt.

CAN.

C. A. N. XLVII.

Oportet eos qui baptizantur, post baptismum inungi supercoelesti Chrismate, & esse Regni Dei participes.

Bals. Nonnulli dicunt hoc fieri ex illius unguenti consequentia, quod per meretricem ad Domini pedes fuscum est, qui dixit nihil mali fecisse Meretricem, quæ ad ejus pedes nardi pretiosum unguentum ad ejus Sepulturam effudit. Quoniam itaq; Baptismus Typus est Sepulture & Resurrectionis Christi & Dei nostri; recte baptismi tempore inunguntur ii, qui baptizantur, ut una sepeliantur & cum Christo resurgant.

C. A. N. XLIX.

Non oportet Quadragesimam panem offerre; nisi Sabbato Dominicam tantum.

Bals. Can. 52. 6ta. Syn. idem decernit. Quem vide.

C. A. N. L.

Non oportet in Quadragesima postremam septimanam quintæ feriæ jejunium solvere, totam Quadragesimam dehonestare: Sed oportet Quadragesimam jejunare, aridis vescentes.

Bals. Nota ex hoc Canone, quod aridis vesci debemus omni quartâ & sextâ feriâ. Qui ergo sine morbo cum oleo & testaceis jejunant, faciunt contra legem; multo autem magis qui in quartis sextisq; feriis pisces comedunt. Canon hic non definit de aquam bibendo. Magnus autem Epiphanius Cypri dicit; debere fideles in sex diebus ante Pascha pane & sale & aqua nutrirî; cum aridorum esu aquam quoq; bibere bonum est. Lege & 8 interrogationem Canonicarum responsionum Timothei Alexandria, quæ dicit, Mulier, si peperit, Pascha debet jejunare. Sic etiam 10. Ex quibus colligitur, debere fideles cum aridorum esu aquam quoq; bibere.

C. A. N. LI.

Natalitia Martyrum in Quadragesima ne celebrentur. Sed sanctorum Martyrum facere commemorationes in Sabbatis & Dominicis.

Bals. Lege Can. 52. 6ta. Syn. & 49. Per totam autem Quadragesimam ne fiant commemorationes Martyrum, ut quæ lætitiâ afferant.

C. A. N. LII.

Non oportet in Quadragesima nuptias vel natalitia celebrare.

Bals. Propter easdem rationes.

C. A. N. LIII.

Non oportet Christianos ad nuptias venientes tripudiare vel saltare; sed modeste cenare & prandere ut decet Christianos.

C. A. N. LIV.

Non oportet Clericos in nuptiis vel conviviis aliqua spectacula videre; sed priusquam ingrediantur Thymelici surgere & recedere. Vid. Can. 24. & 51. 6ta. Syn. de his.

C. A. N. LV.

Non oportet Clericos ex collatione convivii peragere, sed neq; Laicos.

Bals. Convivii ebrietatis causa est. Inde lites & Dei contemptus oriuntur. Itaq; Patres convivii per Symbolas collata prohibent.

C. A. N. LVI.

Non oportet Presbyteros ante Episcopi introitum ingredi & sedere in sacratio; sed cum Episcopo ingredi, nisi forte infirmitate detineatur; vel peregre profectus sit Episcopus.

Bals. Hoc propter bonum ordinem definitum est.

C. A. N. LVII.

Non oportet Episcopos in vicis vel regionibus constitui, sed Circuitores. Eos autem prius constituti fuerint, nil agere sine Episcopi civitatis consensu. Similiter & Presbyteros nil agere sine consensu Episcopi.

Bals. Hic Canon jubet Circuitores fieri & non Episcopos, ne dignitas Episcopalis vilis & contempta fiat; utpote, cum non habet regio, in qua est ordinatus Episcopus, hominum multitudinem ad Dei & Episcopatus honorem.

ANNOTAT.

Circuitores erant, qui nullo certo loco addicti, Episcopi nomine rusticanas Parochias circum-euntes, eas visitabant; unde & visitatores dicti sunt. De quibus Gregorius Magnus ait, Visitatores Ecclesiarum, Cleriq; eorum, qui cum ipsis per non sua civitatis Parochias fatigantur, aliquod laboris sui capiant, te disponente, subsidium. Greg. 1. 3. Ep. 11. ad Maximian. Bevereg.

C. A. N.

C A N. LVIII.

Non oportet in domibus fieri oblationem ab Episcopo vel Presbytero. Lge Can. 31. 6. Syn.

C A N. LIX.

Non oportet privatos Psalms in Ecclesia legi, nec Libros non Canonicos Veteris & Novi Testamenti.

Bals. Inveniebantur quidam Psalmi præter centum & quinquaginta Psalmos Davidis, qui dicuntur esse Solomonis, & quorundam aliorum. Patres ergo, eos privatos nominantes statuerunt, ut neq; ii, neq; aliquid aliud in Ecclesia legatur, quod noti sit ex iis quæ sunt enumerata, in 85° Canone Apostolico.

A N N O T A T.

Psalmos. Primitivæ Ecclesiæ in more positum fuit Psalmos quosdam & Hymnos in honorem Dei Christi; componere. Cum autem progressu temporis huiusmodi Psalmi & Hymni ab Hæreticis confecti, vel ab aliis depravati essent, visum est præsentì Synodo usum eorum ab Ecclesia arcere; nec permittere, ut quid præter Canonicos sacre Scripturæ Libros, proximo Canone recensitos, publicè in Ecclesia recitaretur. Bevereg.

C A N. LX.

Zonar. Can. Apost. 85. decernit Libros quos oportet legi ex Veteri & Novo Testamento, & idem est cum 60 Canone huius Synodi. Sed adjungit illis Constitutiones à Clemente conscriptas; quas tamen sexta Synodus OEcumenica in secundo Canone, quippe ab Hæreticis, qui multa illis subdolè & perversè interseruerunt, depravatas, legi prohibuit.

In CANONES Concilii Sardicensis.

Sardica urbs Illyrici fuit, in Mysiæ superioris Confinio, centum millia passuum plus minus à Philippopoli distans. In hac olim urbe celebri præfens Concilium celebratum est; de quo acerrimè disputatum, utrum OEcumenicum fuerit an non. Et primò quidem nemo eat inficias, quin ab Imperatoribus Constante & Constantio eâ mente convocatum fuerit, ut OEcumenicum esset; ac propterea utriusq; Imperii Occidentalis scilicet & Orientalis Episcopi illud accersiti fuerunt. An. Dom. 347. Hoc enim Socrates disertè asseruit, Hist. Eccl. l. 2. c. 20. Verumenimverò etiam si Episcopi ex utroq; Imperio convocati fuerunt, Concilium tamen ex Occidentalibus solis constitutum est. Cum enim omnes Sardicam convenissent, orientales negabant se ad Concilium venturos, nisi Paulus & Athanasius ab Occidentalibus prius ejicerentur. Quod cum hi respuissent, orientales Philippopolim illico se conferentes, ibi Concilium seorsim ab Occidentalibus habebant. Ac proinde Sardicense Concilium illud OEcumenicum nequaquam dici potest Concilium, quia ab Occidentalibus solis Episcopis habitum fuit. Unde & Occidentalium Concilium ab antiquis Patribus sæpe vocatur; neq; utquam à Græcis vel vetustioribus Patribus OEcumenicum appellatur. Numerus Episcoporum, qui ex utroq; Imperio ad Urbem Sardicam, licet non ad Concilium conveniebant, erat circiter centum et septuaginta. Cum autem omnes Orientales ab urbe secessissent, ad Synodum nunquam convenientes, ea vix à pluribus quam octoginta, iisque omnibus Occidentalibus Episcopis celebrata.

A N N O T A T.

CANONES

CANONES

SYNODI Sardicensis 21.

Bals. **C**onstantio Magni Constantini filio regnante habita fuit Sardicensis Synodus. Qui Arriana Hæresi imbutus magnopere contendebat evertere decreta Primæ Synodi. Sed Frater ejus Constans, veteris Romæ Imperator per literas bellum ei minatus est, ni cesseret Ecclesiam perturbare. Qui rescripsit fratri, sibi curæ magnopere esse fides Ecclesiæ. Utrique ergo Imperatori visum est Synodum congregari, ut fides examinata & probata sit. Horum ergo Fratrum jussu congregati sunt Episcopi 341 Sardica, quæ nunc Triaditæ dicitur, urbis Thraciæ, circiter annum salutis 340; qui symbolum Patrum Nicææ conventorum confirmabant & id non observantes anathematizabant. Hujus itaque Synodi Patres Canones ediderunt ad statum Ecclesiasticum respicientes. Qui sunt hi,

CAN. I.

Arist. Osius urbis Cordubæ Episcopus dixit, migratio Episcopi à Civitate in Civitatem, non tam mala consuetudo, quam perniciosissima rerum corruptela, & adeo ex ipsis fundamentis penitus extirpanda est. Non est invenire Episcopum ex majore in minorem Civitatem transeuntem. Qui igitur ex humili sede in sublimiorem transibit, tanquam arrogans & avarus per totam vitam, excommunicabitur. Vid. Can. Apost. 14. Syn. Antioch. Can. 21, 22. Et lege Can. 15. Nic. Syn. unde perfectè scias quæ ad Transitionem, Translationem & Invasionem attinent.

CAN. II.

Si quis autem tam audax inveniatur, ut qui de iis videatur aliquam excusationem, asserens si à populo allatas esse literas; clarum est, potuisse aliquos mercede corruptos in Ecclesia seditionem movere, ut eum haberent Episcopum. Talem adeo Transgressorem puniendus est Excommunicatione ad finem vitæ, & ne laicæ communionē dignus haberetur.

Zon. Hæc est animadversio, ut qui tale aliquid admiserit, ei ne Laicorum more liceat, etiam in articulo mortis, communicare. Cum porro Canon ne morienti quidem isti communicare permittit, eum viventem ne infidelium numero à se haberi demonstrat.

CAN. III.

Nullus Episcopus ex sua Provincia in aliam transeat; nisi à Fratribus, qui in ea sunt, vocetur. Et si in aliqua Provincia quispiam Episcoporum negotium habeat, eorum alienis Episcopis provocationem ne moveat. Episcopus autem qui se injuste condemnatum putet judicium rursus renovans, scribat Episcopo Romano ut judicium renovetur, & per propinquos causa appellationis probetur. Si autem causam Appellationis non probat, firmum maneat prius judicium.

Bals. Quæ in hoc Canone de Papa definita sunt, eadem de Patriarcha Constantinopolitano intelligenda sunt, quod is à diversis Canonibus similiter ac Papa sit in omnibus honoratus.

Interp. in Arist. Si quis Episcopus cum fratre controversiam habuerit, in Synodo ejus Provinciali litem moveat; non autem alios Episcopos ex alia Provincia judicatores advocare debet. Et si se affectum injuriâ ex tali judicio putaverit, appellare potest & Romanum, cui talis Provincia subicitur adire, & ille vel per seipsum sententiam examinabit, vel Episcopis vicinis Provinciæ appellantis judicium committet.

CAN. IV.

Si quis Episcopus judicio Episcoporum vicinorum depositus fuerit, & dicat rursus sibi responsionis negotium competere: Non prius in Cathedram ejus alius substituitur, quam Romanus Episcopus causâ cognita sententiam tulerit.

Bals. Ex hoc Canone bis appellare conceditur; quod ex 15 Can. Antioch. Synodi exolevit. Vid. 74 Can. Apostolic. Chalced. Syn. Can. 9. & Carthag. Syn. 15. 28. 120. 121.

ANNO T.

Inter hunc Canonem & Zoharæ Interpretationem hoc habetur Scholium. Ex hoc Canone res Romana ad superbiam elata est; & hunc tanquam à Synodo Nicæna constitutum olim proferentes malefici tunc temporis Romanorum præsidēs à Concilio Carthaginensi deprensi sunt. Quinetiam nec his amplius quid, quam alii Canones istis concedit, licet illa ita sine Ratione opinentur. Neque enim absolute depositum licentiam habere dicit ad Episcopum Romanum appellandi; sic enim Sardicensis Oecumenicis Synodis planè adversaretur; sed eum qui à finitimis

timis Episcopis & rursus cum qui ab ipsius Provincia Episcopis depositus est. Neq; enim Metropolita conventum, neq; Exarchi sive Patriarche presentiam comprehendit, adeo ut si quis eorum ibi adsit, & nec à finitimis Episcopis, nec in Viciniis condemnatio Episcopi constituatur, nulla à Romano Retractatio erit; quemadmodum in proposito hoc Canone traditur. Hic enim de iis solis qui sunt in Occidente edicitur, quandoquidem Hosius, & qui ante eos hos Canones exponebant, ex istis partibus erant. In oriente enim usq; ad hunc diem talis consuetudo nunquam obtinuit. Hoc sane dignissimum est quod observetur Scholium, quippe quo probatur nihil amplius à presenti Synodo quam ab aliis; ac proinde nec appellationes ad sedem Romanam hic concedi, idq; primo, quoniam sic Sardicensis, Provincialis nimirum Synodus, ipsis Eo. cumenicis adversaretur; & deinde hic non permitti, ut quivis Episcopus, qui deponitur, ad Romanum appellet, sed tantum, qui ab Episcopis finitimis depositus est, nullam mentionem habita Metropolita vel Patriarche; adeo ut si quis horum adsit, sine quibus nulla legitima fiat depositio, neq; retractatio Romanæ sedi indulgetur. Tertio, quod hæc Synodus ex occidentalibus solis constabat Episcopis, ac proinde Orientales decretis ipsius construngi nequeunt. Et deniq; quod hæc consuetudo, ut ab oriente scilicet ad Romam appellaretur, nunquam obtinuit; sed obtinuisset si hæc œcumenica fuisset Synodus, & appellationes ab omnibus locis ad Episcopum Romanum ab ea indultæ fuissent. Præterea Synodus Nicæna Canone quinto decrevit, ut omnes Ecclesiasticæ causæ à Provincia Synodo determinentur, in qua motæ sunt. Post istud itaq; decretum à generali Synodo constitutum ridiculum fuisset Provinciale Synodum decernere, ut à Provincia Synodo ad Episcopum Romanum appelletur, illeq; causam finiret. Neq; hoc quidem presenti Concilio Sardicæ habito in mentem unquam venit; nuspian enim decrevit, ut ipse Episcopus Romanus causam aliquam in aliena Provincia ortam determinaret; sed tantum ut ipsi liceret decernere, ut causa aliqua retractetur in eadem Provincia ubi prius iudicata est; ut ex tertio & quinto alijsq; hujus Concilii Canonibus patet. Et quod imprimis etiam est observandum, neq; hoc, quicquid est privilegii, vel è scripturis, vel ex antiqua traditione aut consuetudine à Patribus Sardicensibus Episcopo Romano asseritur & instituitur; sed tantum in honorem S. Petri. Sic enim Hosius Episcopus Cordubensis, qui Concilio præerat, in tertio Canone, *Si vestra dilectioni videtur, Petri Apostoli memoriam honoremus.* Adeo ut nullum aliud tunc temporis iis præsto esset argumentum, quo hoc fundaretur, nisi & memoria S. Petri, per huiusmodi privilegium Episcopo Romano indultum, honoretur. *Bevereg.*

C A N. V.

Si quis Episcopus accusatus fuerit, & ab ejusdem Regionis Episcopis depositus fuerit, & veluti appellans ad Romanum Episcopum confugerit, qui ipsum audire velit, & Examinationem ejus rei renovari justum esse putaverit; Episcopis vicina Provincia dignabitur scribere, diligenter perscrutari singula, & ex veritatis persuasione de re sententiam ferant. Si qui autem postulet suum negotium rursus audiri, & admotâ prece Romano Episcopo visum fuit iudicare, à proprio latere Presbyteros mittat, qui auctoritatem ejus habentes, à quo missi sunt, cum Episcopis judicaturi sint. Et ille faciet quod prudentissimo ejus Concilio rectè habere videbitur.

C A N. VI.

Bals. Cum duodecimus Laodicensis Synodi, & alii decernant Electiones Episcoporum fieri non à multitudine Civitatum, sed ab Antistibus, præsens Canon statuit, quod si contigerit ex Episcopis Provincia aliquem unum abesse, & nolle cum Populi Multitudine convenire, ut fiat Electio vacantis Ecclesiæ; Civitatis autem populus quærat Antistitem; debet Metropolitanus Provincia absentem Episcopum literis accersere, ut fiat Episcopi constitutio ab omnibus Provincialibus, ut vult Canon quartus primæ Synodi. Si ille autem nolit adesse, nec per rescriptum assentiat, fiat Electio, ut populo visum fuerit, Provincialium Episcoporum; Neq; enim, qui abest ignorantiam allegabit vel sui contemptum, quod à Synodo vocatus non adfuerit. Præterea, oportet ex vicina Provincia accersi Episcopos ad Metropolitanus Episcopi constitutionem; at non licere Episcopum in aliquo pago vel parva urbe constituere, cui vel unus Presbyter sufficit. Sic enim auctoritas Episcopi vilipenditur. Sed Episcopi debent in iis urbibus Episcopos constituere, ut ubi prius fuerunt Episcopi. Sin autem inveniatur Urbs aliqua populi tam frequens, ut ipsa Episcopatu digna iudicetur, accipiat.

Arist. Can. 4. Si Populus Episcopum appetente Episcopi præsentem fuerint, unus verò absuerit, is etiam vocetur. Si vocatus autem neq; scribere neq; accedere velit, is qui petitur ordinetur.

Arist. Can. 5. Cum Metropolitanus constituitur, etiam vicini Episcopi sunt accersendi.

Arist. Can. 6. In parva urbe & vico, cui etiam unus sufficiat Presbyter, Episcopus non constituatur. Sin populo frequentissima sit urbs, non indignum.

C A N. VII.

Orphano, viduâ & ab aliis deserto, vi oppressis suppetias feret Episcopus. Non autem oportet Episcopum ad Castra accedere, nisi Literis Imperatoris accersitus. Sed, ut sæpe contingit, ob peccata exilio damnati, ad Ecclesiam confugientes, & egentes misericordiâ succurrendi sunt.

CAN. VIII.

Sub prætectu auxilium vel misericordiam ferendi; Episcopus non in Castris versetur, sed potius Diaconum mittat.

Bals. Præsens Canon eadem cum præcedente statuit, adjiciens, non per Episcopos sed Diaconos peregrinationes ad Imperatorem. Diaconos autem hic ne dicas esse eos, qui ordinati sunt, sed simpliciter servos & quoslibet ministros.

CAN. IX.

Arist. Si frater ad fratrem mittat, Metropolitanus nuncium literis muniat; & ad Episcopos, qui auctoritatem habent, scribat, ut nuncium protegant.

Interp. Episcopus ad fratrem in Castris preces quasdam ad Imperatorem mittens, Metropolitanum suum audire debet & preces & Diaconum ostendere, ne injustam petitionem contineant literæ. Et sic, post examinationem, si probaverit Epistolis commendatitiis corroborabit, & Episcopum in Castris Diacono opem feret.

ANNOTAT.

Nota, quod omnes fere Canones hujus Synodi particulares & non generales decernunt actiones, easque solas, quæ ad sedis Romæ Territoria pertinent; adeo ut si quis eos servari velit, atque honorari, ne ad formam generalem eos extorqueat, neque enim res ipsæ hoc sinunt, sed ex eo quod hi Canones de Throno Romano constituent unusquisque quatuor reliquorum Patriarcharum iis uti potest ad ea quæ intra cujusque Patriarchatus limites facienda sunt. Neque enim omnes Dioceses Throno Rom. subjiunt: Hoc enim impossibile est, & ab Ecclesia alienum. Sed ex eo quod quæ in Romana regione administrantur, ad Præsulis Rom. sententiam referant, exinde intelligere licet, quod administratione, in singulis aliis Patriarchatibus ad proprii Patriarchæ judicium referri statuant. Bevereg.

CAN. X.

Si quis Dives, vel ex foro scholasticus Episcopus fieri dignus habeatur, Lectoris, Hypodiaconi, Diaconi & Presbyteri ministerium priusquam peregrat. Interstitium autem graduum ne admodum breve sit, quo major fidei bonæque vitæ probatio habeatur. Docuit enim Sanctus Paulus, ne celeres fieri constitutiones. Vid. 17 Can. primæ & secundæ Syn.

CAN. XI.

Episcopus in aliam Civitatem ab imperito Episcopo accersitus, ne nimis assidue concionetur, quia dedecori erit imperito, & alter Episcopatum ejus ambire videbitur. Præterea definitur, sine gravi necessitate Episcopus a sua Ecclesia ne diutius absit. Vid. Can. 20. 6ta Syn. Ap. Can. 14, 15.

CAN. XII.

Episcopi qui habent magnas immobiles Possessiones in alienis regionibus, in eas proficiscantur ad colligendos fructus & pauperes sustentandos. Tribus Dominicis debet cum fidelibus istius Regionis celebrare, ne videatur esse alienus à communione Ecclesiæ. Hoc modo res ejus detrimentum non patientur, & superbiæ crimen effugiet.

CAN. XIII.

Clericum excommunicatum ad alium Episcopum confugientem non oportet accipi. Qui hoc fecerit reus est. Lege Can. Apost. 12. 14. 32. 38. Can. Antioch. Syn. 6.

CAN. XIV.

Si Episcopus ad iram propensus Presbyterum vel Diaconum ex Ecclesia ejicere voluerit, ejectus habet potestatem appellandi ad Metropolitanum Provincia, qui si abest, ad finitimum Metropolitanam concurrat, & roget examinationem negotii sui. Sed excommunicatus maneat auxilium impetrans.

ANNOTAT.

Hic Canon est contrarius iis, qui ante ipsum sunt, & confusionum & scandalorum causa. Clericum enim ab Episcopo condemnatum ad communem confugere Metropolitanum consentaneum est & Canonicum; si Metropolitanus autem non præsto sit, ad alium confugere, eumque Dominum & Examinatorem Episcopi sui constituere, qui nullam omnino in eum potestatem habet (nam actionem discutere idem est atque examinare & obnoxium facere) quam absurdum est, tumultum & seditionem movens, & ordini bono exitiosum. Bevereg.

CAN. XV.

Alienus Episcopus alienum ministrum in aliquo gradu ne constituat absque consensu proprii Episcopi. Lege Can. 16. Nic. Syn. Can. 64 & 90. Carth. Syn.

CAN. XVI.

Presbyteri & Diaconi ne longo tempore maneant in aliis Provinciis, sed brevi morâ contenti redeant. Lege Canones contra migrantes ex civitate in civitatem.

CAN.

C A N. XVII.

Si quis Episcopus injuste ejectus & vim passus ad aliam provinciam fugiat, ne prohibeatur illic tamdiu manere, sed post liberationem ab injuria sibi facta redeat.

C A N. XVIII, XIX.

Quia quieti & patientes esse debemus & sufficienter erga omnes habere misericordiam, eos, qui semel in Clerum Ecclesiasticum ab aliquibus fratribus nostris promoti sunt, si nolint ad Ecclesias, in quas nominati sunt, redire, deinceps non admitti. Eutychianum autem ne Episcopi sibi nomen usurpare, sed neq; Musæum existimari ut Episcopum. Si autem Laicam communionem petiverint, non oportere eis denegari.

Zonar. Musæus & Etychianus alii quidam nonnullos Clericos in Ecclesiis constituerant, quasi ipsi Episcopi essent: De his ergo Osius Episcopus conqueritur.

C A N. XX.

Si quis per arrogantiam contemnat quæ à Synodo constituta sunt, & Laicus & Clericus puniatur. Et si sit Episcopus, Episcopatum amittat.

C A N. XXI.

Episcopus qui Episcopum viderit ad Castra proficiscentem, si sciverit eum propter aliquam ex causis prædictis venientem, ne impedimento ei sit; sin aliter, excommunicationem ei denunciet.

Con. CARTHAG.

In CANONES Concilii Carthaginensis.

Carthago olim totius Africae caput fuit. Hinc plurima ibidem habita fuerunt Concilia ex omnibus Africae Provinciis collecta. Aurelio præsertim Archiepiscopalem sedem tenente frequentes ibi celebrati sunt Episcoporum Conventus; à quibus etiam ad stabiliendam Ecclesiasticam in Africa Disciplinam multi Canones editi fuerunt. Tandem autem A. D. 419. Maii 25. aliud ibidem Concilium habebatur, in quo omnes ante constituti Canones in medium prolati sunt; & magna eorum pars Synodali rursus autoritate confirmata. Canones igitur ab hoc Concilio confirmati, *Codex Canonum Ecclesiae Africanae*, ab eo usq; tempore dici meruerunt. Hi autem Canones, non Græcè, sed Latine primò constituti & confirmati sunt. Hoc Dionysius Exiguus disertè testatus est in præfatione sua ad *Codicem Canonum Ecclesiasticorum*, quibus etiam hi comprehenduntur. Quo tempore in Græcum Sermonem conversi sunt hi Canones istius Carthaginensis Synodi incertum est. Hoc tantum certum est, quòd Græcè versi sunt ante Concilium Trullanum, à quo Canone secundo, in Nomocanonem recepti, & istius etiam Synodi autoritate confirmati sunt; adeo ut ab eo demum tempore omnes hi Canones Ecclesia Orientali pariter atque alii quivis obtinuerunt. *Bevereg.*

C A N O N E S
S Y N O D I Carthaginensis.

Synodus hæc celebrata fuit urbe Carthagine, quæ est in Provincia Carchedonis veteri Romæ Imperante Honorio, Constantinopoli verò Theodosio secundo, ubi congregati sunt 217. Sancti Patres ex Africa & illius subiectis Regionibus; quibus etiam Legati ab Episcopo Romano missi conveniunt.

Huic Synodo præfuit Aurelius Carthaginensis Ecclesiae Episcopus, quem etiam Papam nominabant; & Valentinus primæ sedis Provinciæ Numidicæ, & alii Episcopi

copi duarum Numidiarum, & Byzacenæ & Mauritanæ & Cæsarianæ & Tripolis Anthypatianæ; hæ enim sunt partes Africæ. Ecclesiæ autem Romanæ Legati erant Faustinus Episcopus Piceni Italiæ Provinciæ; Potentina Ecclesiæ Philippus & Asellus Presbyteri. Erant etiam alii ex dictis Africæ Provinciis Legati, eorum locos, qui in Synodum hanc convenire non potuerunt, implentes. Unde *Τοῦτο* nomen adepti sunt.

C A N. I.

Quæ in Nicæna Synodo constituta sunt, omnibus modis observabuntur.

Bals. Lecto sancto Symbolo Nicæno & 20 Canonibus ejusdem Synodi, & iis præterea, quæ in Africa constituta erant, & illæsa servari quæ Synodaliter acta & pronunciata sunt decernentibus, Aurelius dixit, quod eorum exemplaria, quæ Nicææ constituta sunt à Patribus hac delata, sic se habent, ut lecta sunt, & his consequenter agi & decerni debent, quæ iis consequenter edi oportet & confirmari, ut deinceps quoque serventur.

C A N. II.

Pari confessione Ecclesiastica fides confitenda est. Tum Ordo Ecclesiasticus servandus est. Ad confirmandas autem mentes Episcoporum nuper ordinatorum, hæc adjicere oportet quæ firmâ constitutione à Patribus antiquis accepimus. Quare Trinitatis unitatem, quæ nullam habere differentiam statuitur, in mentibus nostris consecratam detinemus; & sicut didicimus, ita populos Dei docebimus.

Bals. Trinitas nullam habeat differentiam; id est, nihil inter se differunt Pater & Filius & Spiritus Sanctus, exceptis scilicet uniuscujusque proprietatibus. Sed unitas ipsis statuitur, nimirum, quod tres personæ unum sint & substantiæ, & gloriæ & potentiæ.

C A N. III.

Episcopus, Presbyter & Diaconus castus sit & continens, & omnem exercere virtutem, non per solam temperantiam, sed in omni facto & opere.

C A N. IV.

Placet, ut Episcopus & Presbyter & Diaconus, & omnes qui sacra contrectant, temperantiæ custodes, à fœminis abstineant.

Bals. & Zon. Romani & quodquot ex iis ejusdem sententiæ, opinantur, ne Presbyteros vel Diaconos legitime posse cum uxoribus conjungi. Falluntur autem in hoc, quemadmodum & in aliis. Can. Apost. 5. inquit Episcopus, Presbyter & Diaconus uxorem pietatis prætextu ejeiciat. Et fortasse quispiam constitutum à Patribus 6te Synodi Canonem 12. urgere velit, qui prohibet Clericos Matrimonio conjungi: Sed nota, non repugnantur iis, quæ ab Apostolis constituta sunt, hoc dicimus, sed salutis & ad meliora progressionis populorum curam gerentes, & ne detur occasio reprehendendi Sacerdotalem constitutionem. Eadem autem Synodus in 13 Can. præsentem Canonem interpretatur amplius; quem vide.

ANNOTAT.

Patres non absolute dicunt de abstinencia à fœminis, sed eos solo sacre celebrationis, & aliorum sacrorum ministeriorum tempore ab uxoribus suis abstinere volunt; quod justum est, & à divino Paulo generatim ante constitutum. Bevereg.

C A N. V.

Avaritia in Laicis reprehendi debet, multo magis in Clericis condemnari; Clerici adeo ex nulla re usuram capient. Vid. Can. Apost. 44. Nic. primæ Syn. 17. & 10 Can. 6te Syn.

C A N. VI.

Chrisma, seu Pœnitentium reconciliatio, vel Puellarum & Templorum consecratio à Presbyteris ne fiat.

Bals. Chrisma est Sancti unguenti mystica præparatio.

Puellarum consecratio non est Diaconissarum per manuum impositionem ordinatio; sed mos erat puellas virginitatem profitentes ad Ecclesiam adduci, & eas Episcopi, ut Deo dedicatas, per preces consecrabant. Lege Can. 44. hujus Synodi.

C A N. VII.

Si quis erit constitutus in periculo mortis, absente Episcopo, & reconciliari cupit; hoc est, post confessionem divinorum Sacramentorum fieri particeps; non potest eum reconciliare Sacerdos absque permissione Episcopali.

C A N. VIII.

Qui aliquibus sceleribus illaqueati sunt, ne admittantur accusationis vocem adversus Patres edere.

Lege Can. 6. secundæ Syn. universalis.

ANNOT.

ANNOTAT.

In Latinâ Editione, è qua hæc versio Græca hausta est, locus hic sic legitur; *Præterea sunt quamplurimi non bonæ conversationis, qui existimant Majores natu, vel Episcopos passim vageq, in accusationem pulsandos; quemadmodum Dionysius Exiguus in suâ horum Canonum Collectione legit. Ubi Episcopi disertè vocantur Majores natu. Bevereg.*

C A N. IX.

Arist. Qui cum excommunicato communicat, ipse sit excommunicatus.

Lege Can. Ap. 11. 12. Syn. Antioch. 32. & Syn. Sard. Can. 13.

C A N. X.

Si quis Presbyter adversus proprium Episcopum inflatus Schisma fecerit, sit anathema.

Lege Can. Apost. 31.

C A N. XI.

Presbyter ab Episcopo suo condemnatus debet ad vicinos Episcopos appellare, ut per ipsos proprio Episcopo reconcilietur: Si autem, superbiâ inflatus, Schisma faciat, anathema reputabitur.

C A N. XII.

Episcopus in aliquod crimen incidens, si non sit perfecta Synodus, à duodecim minimùm Episcopis audiat; Presbyter à sex, & Diaconus à tribus.

C A N. XIII.

Multi congregati Episcopi Episcopum eligent; si autem necessitas incumbat, tres Episcopi in quocunq; loco fuerint, Primatis jussu eligent Episcopum.

Bals. In hoc loco *χρησιμὰ* pro Electione, non pro *χρησιμὴν*, ordinatione. Lege Can. Apost. 1.

C A N. XIV.

Propter inopiam Regionis ex Tripoli unus Episcopus in legationem veniat, & Presbyter illic, scilicet anniverfaria Synodo Carthaginis, audiat à quinq; Episcopis, ob aliquam causam criminalem.

C A N. XV.

Quicunq; Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel Clericus, criminali vel civili controversiâ adversus eum in Ecclesia mota, recusarit Ecclesiasticum forum & ad forum civile appellabit, etiamsi pro eo lata sit sententia, tamen proprium locum amittat. Atq; præterea definitum est, ut si à quibuscunq; Ecclesiasticis Judicibus ad alios Judices Ecclesiasticos, majorem potestatem habentes, fiat appellatio, id nihil eos lædat quorum sententia solvitur, si convinci non possint vel odio vel animi affectione judicasse, vel gratiâ aliquâ corruptos esse: Si autem ex consensu partium Judices electi sint, non licet appellare. Præterea Sacerdotum filii secularia spectacula nec peragant nec spectent. Hoc etiam omnibus Christianis semper interdictum est, ut ab iis abstineant, & ut ubi sunt blasphemia & maledicta non accedant. Vid. Can. 9. 4ta. Syn. Can. 24. 6ta. Syn. & 51. Can. Apost. 74. Syn. Antioch. Can. 14. 15.

C A N. XVI.

Episcopus, Presbyter vel Diaconus non fiant conductores vel Procuratores, nec ex vili aliquo negotio victum sibi quarant; debent enim ad id quod scriptum est, respicere. Lectores ad pubertatem venientes, vel uxores ducant, vel continentiam profiteantur. Similiter placuit, ut si Clericus mutuas pecunias dederit pecunias accipiat, (scilicet sine usura.) Sin autem speciem aliquam accipiat, dederit quantum acceperit. Et ut ante 25 annos Diaconus ne ordinetur: Lectores etiam populum non salutent.

Zonar. Lectoribus interdictum est ne se, expleto ministerio, ad populum salutandi gratiâ convertant. Solas enim eo tempore Antistites & Sacerdotes multitudinem in Ecclesia non congregatam, ab iis saluari fas est. Ipsi enim sacriati sunt, multitudo verò à sacris ordinibus longo intervallo disjuncta; ut proinde iis potius à populo honorem exhiberi, præsertim dum in Ministerii sui functionibus versantur, oporteat. Leg. Can. Apost. 6. 83. Can. 3. 4ta. Syn.

C A N. XVII.

Mauritania Siriphensis proprium Primatem ob magnam distantiam habere permittitur.

Zon. Canon hic localis est, ac eam tantummodò regionem, in qua promulgatus est, complectitur. Alibi non auditur.

C A N. XVIII.

Si quis Clericus ordinetur, debet admoneri, ut servet Decreta; & ut mortuorum Corporibus Eucharistia non detur, nec Baptismus. Et ut singulis annis in omnibus Provinciis ad Synodum Metropolitanam conveniat.

Bals.

Bals. & Zon. Per Clericum hic Presbyter & Diaconus est intelligendus, ii enim proprie ordinantur, & ii soli Eucharistiam communicent. Decreta autem, vel fidei existimare oportet, quæ scilicet à sanctis Apostolis vel Patribus constituta sunt, vel Canones, vel potius utrumque de administratione mortuis. Lege Can. 83. 6ta. Syn.

C A N. XIX.

Arist. Synodorum placita auribus ejus qui ordinandus est, inculcabuntur.

C A N. XX.

Mortuis corporibus ne detur Eucharistia nec Baptizatio.

C A N. XXI.

Secundum Decreta Nicæni Consilii singulis annis fiat Synodus, ne in tempore, quæ à sanctis Patribus constituta sunt antiquentur: Ad quam Primates ex propriis Synodis duos vel quotcunque elegerint, Episcopos legatos mittant, ut in congregato conventu plena possit esse auctoritas. Vid. primæ Syn. Can. 5.

C A N. XXII.

Episcopus accusatus ad illius regionis Primates accusatorem deferat, & habeat spatium duorum mensium se defendere, post autem duos menses non communicabit, donec purum se ostenderit. Si autem ad iudicium universalis Synodi Anniversaria sistere se noluerit, ut causa ejus terminetur, ipse adversus se condemnationis sententiam protulisse judicabitur. Si accusator autem ejus abfuerit, dum negotium agitur, communione arceatur. Si autem accusator infamia laborat, non erit accusator. Vid. Can. Apost. 74. Can. secundæ Syn. 6.

C A N. XXIII.

Arist. Presbytero accusato, sex à vicinis Episcopis unâ cum ipsius regionis Episcopo, rem dijudicabunt: Diacono autem tres. Quæ ad reliquos verò spectant Clericos, unus vel Episcopus loci examinabit.

C A N. XXIV.

Similiter placuit, ut Filii Clericorum Gentilibus vel Hæreticis Matrimonio non jungantur.

Bals. Gentiles hic oportet Infideles intelligere; Si quis enim Gentilis est fidelis non prohibetur cum Clerici Filia conjungi. Vid. Laod. Syn. Can. 31. Chalced. Can. 14. Syn. in Trullo Can. 72.

C A N. XXV.

Episcopi & Clerici in non Orthodoxos Christianos nihil conferant: & si sint adhuc cognati, nihil suarum rerum illis dent.

Bals. Hæreticus, seu non orthodoxus est qui de re Christianorum non rectè sentit.

C A N. XXVI.

Episcopus trans mare non proficiscatur, nisi cum literis dimissoriis Primatis Regionis. Vid. Can. Apost. 14. 15. 33. Antioch. Syn. 7. 8. 11. Syn. Laod. 41. 42. Chalced. 13. Syn. Sard. 5. 16. 17.

C A N. XXVII.

Nihil præter Scripturas Canonicas in Ecclesia legatur.

Bals. Quos libros oporteat in Ecclesia legi quæro sanctorum Apostol. Can. 60. 85. Laodic. Synodi Can. 40.

C A N. XXVIII.

Episcopi, Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi, qui res sacras contrectant, etiam à propriis uxoribus suis terminis abstineant.

Bals. Ne dicas hunc Canonem repugnare 21 Can. Syn. Laodic. qui dicit Hypodiaconos non debere sacra tangere: Nam aliud est tangere, aliud contrectare. Contrectare enim est à loco in locum mutare; quod est officium Hypodiaconi. Tangere autem solis Sacerdotibus concessum est, & iis qui sacrificio subserviunt seu Diaconis.

C A N. XXIX.

Res Ecclesiasticas nemo vendat; si autem Ecclesia nullos redditus habeat, & magna necessitas urgeat, ostendatur Primati, & coram Episcopis duodecim deliberetur. Si autem necessitas ita urgeat, ut non possit, antequam vendat, consultare, Episcopus vocet vicinos ad testimonium & demonstret eis urgentes incommoditates, quæ suæ Ecclesiæ evenerunt. Quod nisi fecerit à proprio honore moveatur. Vid. Can. 12. septimæ Syn.

C A N. XXX.

Presbyter vel Diaconus criminis convictus & respiciens, non iterum recipiet manuum impositionem, ut Laicus qui ordinatur, nec rebaptizabitur. Cum unum confitemur & agnoscimus Baptismum.

C A N.

C A N. XXXI.

Clericos de propriorum Episcoporum Judiciis querentes, vicini Episcopi audiant & componant, ad transmarina autem Judicia, scilicet ad Romæ Episcopum, ne appellent, sed ad Primates suarum Provinciartum. Transgressor in Africa excommunicabitur.

C A N. XXXII.

Si quis Episcopus vel Clericus propter socordiam excommunicatus in tempore suæ Excommunicationis ausus fuerit ad Communionem se ingerere, ipse contra se sententiam condemnationis tulisse putetur. Vid. Sard. Syn. Can. 14.

C A N. XXXIII.

Qui accusat vel accusatur, timet vim multitudinis locum sibi propinquum eligat, quo tutus testes producat ad negotium terminandum.

Bals. Hoc non locum habet in Patriarchalibus judiciis quia nemo potest metum causare, ubi Patriarchalis potestas omnem superat potentiam, sed de Episcopatibus inferioribus judiciis accipienda sunt hæc, ubi & judiciis & litigatorum facilis est à loco in locum translatio.

C A N. XXXIV.

Si qui Clerici à propriis Episcopis promoti eos contemnunt, ne illo ordine maneant unde secedere noluerunt.

C A N. XXXV.

Si quis pauper Clericus in aliquem ordinem promotus quicquam acquisiverit, Episcoporum potestati subijciatur, & in Ecclesiam conferatur. Si autem successionem cognationis aut alicujus liberalitate ei aliquid evenerit, faciat quod suo proposito congruat. Vid. Can. Apost. 40. Syn. Antioch. Can. 24.

C A N. XXXVI.

Arist. Presbyter rem quamvis Ecclesiasticam sine Episcopo non vendat, neq; Episcopus prædia Ecclesiastica non probante Synodo. Vid. Can. Apost. 38. 41.

C A N. XXXVII.

Arist. Nihil in Synodo Hipponensi corrigendum vel ei addendum; nisi ut dies Paschatis celebrandi tempore Synodi significetur.

Interp. Variæ Synodi in Africa præterlapsis temporibus habitæ fuere, & in hac Synodo lectæ. Deceperunt ergo Patres istam Synodum nec correctionem nec additionem accipere, sed tantum ut dies Paschatis in tempore Synodi Carthagine habitæ significaretur, ne aliqui fortasse de eo hallucinentur.

C A N. XXXVIII.

Episcopi & Clerici suos liberos non facile emancipent. Nec sinant liberos fieri sui juris, nisi de eorum moribus ætate securi sunt. Aliter enim Patres reddituri rationem pro peccatis filiorum.

Bals. Emancipatio apud Romanos dicitur libertas, quæ à patribus filiis, qui sunt in eorum potestate, datur.

C A N. XXXIX.

Nec Episcopus nec Clericus ordinetur, priusquam omnes qui sunt in ædibus suis, Christianos orthodoxos fecerit. Vid. Can. 78. 6ta Syn.

C A N. XL.

Non licere ultra panem & vinum aquâ commixtum quidquam in sanctis offerre, ut ipse Dominus tradidit. Primitiæ autem, sive Mel, sive Lac ex more, offerantur uno die consueto ad infantium Mysterium. Nihil verò in Primitiis amplius offeratur, quam ex uvis & frumentis.

Bals. & Zon. Aquâ commixto vino utebantur, quia non solum sanguis ex latere Domini, sed etiam aqua effluxit. Quoniam autem Primitiarum nomine Mel aut Lac certo quodam die offerri consuetum est ad infantium Mysterium, & in altari offeratur; non tamen concessum est intermisceri cum divino pane & vino, sed seorsim ab illis propria precationis formulâ adhibita, benedicantur. Illud vero [ad infantium mysterium] quidam sic intelligunt, ut ea parvulis sacrorum Mysteriorum loco præbeantur. Alii verò, quasi Lac primitiarum nomine, propter Infantes, quippe qui solo lacte alantur, offerri solitum fuerit. Verum id ex 57ta Can. 6ta Syn. omnino rveritum est.

C A N. XLI.

Arist. Clerici & continentes ad viduas & virgines ne accedant nisi jussu Episcopi & Presbyteri; & sic non soli, sed cum aliis Clericis vel bonæ famæ Christianis.

C A N. XLII.

Arist. Primus Episcopus non vocabitur Sacerdotum Princeps, nec summus Sacerdos, sed primæ sedis Episcopus.

C A N. XLIII.

Clerici bibendi vel edendi gratia cauponam non ingrediantur, nisi hospitii necessitate compulsi. Vid. Can. Apost. 54. Can. 9. 6ta. Syn.

C A N. XLIV.

Sacramenta Altaris non nisi à jejunis hominibus peragantur, excepto uno die anni, in quo dominica Cœna peragitur. Sin autem aliquorum vespertino tempore mortuorum, sive Episcoporum sive ceterorum commendatio fiat, solis precibus peragatur, si ii, qui illam agunt, pransi sunt.

Interp. Arist. Licet Dominus post Cœnam Discipulos Pascha docuit; tamen non oportet nos, juxta divinam vocem, exempla, quæ sunt supra nos sequi; sed Ecclesiæ consuetudinem observare, & Sacerdotes jejunos Altari sacra offerre.

C A N. XLV.

Episcopi vel Clerici ne in Ecclesia conviventur, nisi forte hospitii necessitate transeuntes illic diverfentur. Hoc etiam & laicis interdicitur. Vid. Can. 74. 6ta. Syn. Laod.

C A N. XLVI.

Episcopus solus tempus pœnitentiæ pœnitentibus constituet. Presbyter autem præter mentem Episcopi pœnitentem non reconciliet, nisi impellente necessitate in absentia Episcopi. Quovis autem pœnitentiam agente, si crimen sit publicum, quod omnem Ecclesiam movet, ante Absidem ei manus imponatur.

Bals. Canon postremus 6ta. Syn. dat Episcopis facultatem augendi & diminuendi penas consequenter presenti Canoni, qui est antiquior. Adjicit autem hic, Presbyteros non debere hominum confessiones audire & peccata remittere præter Episcoporum sententiam; nisi forte moriatur quispiam absentia Episcopi [ante absidem] idem ac ante porticum significat.

C A N. XLVII.

Virgines, quæ à Patribus suis secesserint, Episcopi, vel ipso absente, Presbyteri curâ venerabilioribus fœminis commendentur, ut simul habitantes se invicem custodiant; ne passim vagando existimationem Ecclesiæ ladan.

C A N. XLVIII.

Qui sunt infirmi, & qui pro se respondere nequeunt, tunc baptizentur, quando voluntate suâ de se testimonium proprio periculo dixerint.

Bals. Quidam petebant ut infideles extremo Spiritu baptizarentur, sed ex auditu non fuerunt, quod infirmi per se sancti baptismatis pacta profiteri non potuerint. Dicunt ergo Patres, si tales baptizari velle se ostenderint, seq; in proprio periculo baptismum quærere dixerint, sine impedimento baptizabuntur, per alios pacta promissa facientes.

C A N. XLIX.

Scenicis, Mimis vel hujusmodi personis pœnitentiam agentibus gratia vel reconciliatio non negetur.

C A N. L.

Liceat præterea legere passiones Martyrum, in aniversaliorum dierum celebratione.

Hic Canon adjicit Canoni 27°.

C A N. LI.

Arist. Iis qui in Infantia à Donatistis sunt baptizati conversis, istud nihilo erit impedimento. Et sancta, ut par est, à jejunis solis offerentur.

Interp. Qui in infantia ab iis baptizati fuerunt & convertuntur, & hæresin eorum anathematizant, non impediuntur à Parentum errore ad sacerdotale ministerium promoveri. Illud autem de offerendo post Prandium, &c. in Canone 41 invenies.

C A N. LII.

Arist. Rebaptizationes, Reordinationes & Translationes Episcoporum ne fiant. Cresconius itaq; qui populum derelinquit, & Ceneensem Ecclesiam invasit, Ecclesiasticè admonitus & non obtemperatus, auctoritate Civili prohibeatur. Vid. Can. Apost. 47. 68.

C A N. LIII.

Arist. Tribus pauciores Episcopis ad Episcopi ordinationem haud sufficiunt. Vid. Can. Apost. 1.

C A N. LIV.

Arist. Episcopo à tribus Episcopis electo, si controversia de eo moveatur, alii duo adjungantur; & sic, quæ ad ipsum spectant, examinentur; & si purus apparuerit, ordinetur.

C A N. LV.

Arist. In Synodo à anniversaria celebritatis Paschalis dies ab Ecclesiâ Carthaginiensi renunciatur.

C A N. LVI.

Arist. Quemadmodum & Synodus Hipponensis decrevit, in Synodo quotannis celebrata unaquaq; Provincia visitetur.

C A N. LVII.

Arist. Qui vocationem à Synodo averfatur, & multitudini suæ confusus fraternam despicit amicitiam; suis etiam per authoritatem Imperatoriam privabitur. Vid. 6. Can. Syn. Sardic.

C A N. LVIII.

Epigonius Episcopus adolescentulum quendam ab Episcopo Juliano missum suscepit, & ipsum baptizavit & educavit, & ordinavit eum Lectorem in Parœcia Mapalitarum, quæ ei suberat. Post duos annos Julianus eum rapuit & ordinavit Diaconum præter Epigonii mentem. Hoc Epigonius Synodo retulit. Julianus igitur, utpote Canonibus multarum Synodorum adversatus, injustè indignèq; fecisse judicatur; & nisi errorem correxerit, Clericum restituendo, quem ausus est ordinare, ab iis separatus suæ pervicacitæ judicium referret. Vid. Can. 17. 6te. Syn.

C A N. LIX.

Arist. Carthagini Præfidi liceat quoscunq; velit, eligere præficiendos Ecclesiæ; etiam si uno tantummodo Presbyterum præfidentiam dignum quispiam habeat. Unus enim Episcopus multos Presbyteros ordinare poterit. Qui vero Episcopatu sit idoneus difficulter invenitur.

Interp. Aurelius Episcopus Carthaginensis Canones sequens, & præter Episcopi sententiam non debere illius Clericum auferre, & in alia civitate eum in Clerum eligere aut creare Episcopum nolens; hoc Synodo communicavit, quæ suo suffragio decrevit, Carthagini Præfidi licere; quia omnis cura Ecclesiarum sibi subditarum, ei committitur, quoscunq; Clericos ad Ecclesiarum præfidentiam aptos invenerit, eos deligere.

C A N. LX.

Arist. Diœcesis, si ejus qui potestatem habet sententiâ, proprium habere Episcopum permittatur; alias autem Diœceses ne invadat.

A N N O T A T.

Græci Scriptores, & nonnulli etiam à Latinis perpetuum observant discrimen in *Διόκλει*, *Ἐπαρχία*, & *Παροικία*. Nam *Διόκλει* iis plures sub se *Ἐπαρχίας* five Provincias comprehendit; unaquaq; etiam *Ἐπαρχία* pluribus *Παροικίαις* constat, & Parœciæ singulæ plurimos sibi subiectos habuerunt vicos, quibus Episcopus Parœciæ præfectus est. Adeo ut Patriarchæ *τῶν ὑποκρίσεων*, Metropolitan *τῶν ὑπαρχιών*, & singuli Episcopi *τῶν παρρησιῶν* curam omnem atq; sollicitudinem gesserint. *Bev.*

C A N. LXI.

Parvuli, qui à Donatistis baptizantur, si respuerint & Hæresin anathematizant, & vitam inculpata agunt, per manuum impositionem in Catholicam Ecclesiam suscipiantur, & ordinentur Clerici. Vid. Can. 51 hujus Syn.

C A N. LXII.

Synodus vult, ut Idolorum reliquiæ penitus aboleantur.

C A N. LXIII.

Si qui in Ecclesia quavis causam agitare voluerint, & Clericorum decisio uni pars displicuerit, non licere in judicium ad testimonium dicendum vocare Clericum eum qui prius rem ipsam examinavit, vel examinationi interfuerit. Ecclesiastica enim persona testimonium reddere ne compellatur in causa, quæ à partibus acceptus erat Judex.

C A N. LXIII.

Falso numeratur hic Canon in Pandectâ.

Arist. Græcorum convivâ, propter immodestiam, & quod multos Christianos seducunt in diebus etiam quibus Martyrum commemorationes celebrantur, cessent fieri.

C A N. LXIV.

Bals. In Dominicis & reliquis festis diebus, & in magnæ Paschæ hebdomada, fiebant equorum curricula, & reliqua spectacula. Cautum est ergo Imperatoribus suaderi, ut hæc prohiberentur & quæ his diebus fiebant, in alios dies transferrentur. Vid. Can. 66. 6te. Syn.

C A N. LXV.

Arist. Clericus ab Episcopo condemnatus, à nemine liberetur.

C A N. LXVI.

Si Scenicus vel Mimus ad Christianismi gratiam venire voluerit, & purus permanebit, ne cogatur ad exercitia ludicra redire.

C A N. LXVII.

Synodus hæc Legatos à se missos Imperatorem orare hortatur ut Manumissiones in Ecclesia factæ essent. Lege Can. 85. hujus Syn.

A N N O T A T.

Ut ii, qui in Ecclesia manumissi sunt, cum libertate civitatem Romanam consequerentur, Constantinus Magnus leges tulit, ut restatur Sozom. Hist. Eccl. 109.

C A N. LXVIII.

Equitius Episcopus Hipponensis Episcoporum judicio condemnatus & depositus non quievit. Dixit ergo Aurelius quod si Legati eum invenerint, omni studio contra illum pro Ecclesiæ tranquillitate pugnent.

C A N. LXIX.

Visum est Synodo, inspirante Divino Spiritu, leniter & pacifice cum omnibus agere, etiamsi à corporis Domini unione inquieta dissentione se abscindant, scil. Donatistis, ut dabit eis Deus poenitentiam, & eximiam nostram reverentes lenitatem à captivitate liberentur.

C A N. LXX.

Bals. Statuitur, literas Synodales ad Magistratus qui in Africa sunt, dari, ut Ecclesiæ opem ferant ubi Episcoporum auctoritas contemnitur, & per eorum potestatem corrigatur audacia Hæreticorum.

C A N. LXXI.

Statuitur Clericos Donatistas in Clerum Catholicæ Ecclesiæ recipi, & in propriis honoribus suscipi, si ad unionem Catholicam transire voluerint.

C A N. LXXII.

Patres Præterea statuerunt, ut Donatistæ ad Ecclesiam Catholicam accedentes, non modo acciperentur, sed Legati ad eos mitterentur ad pacem & unitatem Ecclesiarum prædicandum, & eos ad fidem orthodoxam convertendum.

C A N. LXXIII.

Placuit, ut Presbyteri, Episcopi & Diaconi propriis terminis etiam à suis uxoribus abstineant, quod nisi fecerint ex ordine moveantur: Reliqui autem Clerici ad hoc non cogantur, sed debent uniuscujusq; Ecclesiæ consuetudinem observare.

Lege Can. 13 & 12 Syn. in Trullo.

Bals. Hoc tantum exigitur à Clericis, qui Sacramenta tangunt. Hac in re mea sententia est, ut sacris initiati non perpetuo sacra celebrent. Patres enim in 10 Can. sextæ Syn. de vicibus meminerint; & ideo in magnis Ecclesiis sacrorum ministeria divisa sunt; Qui enim quotidie celebrant, cum uxoribus ne cohabitent, nam aperte populos offendunt. Propterea mihi videtur, prohibitum fuit in multis Ecclesiis Clericis ne fiat, & sacrorum celebratio in oratoriis in Domibus ne fiat. Sed propter aliam rationem hoc exolevit. Vid. Novellam Dom. Leonis Philosophi.

C A N. LXXIV.

Non licet Episcopo, relicta suâ sede principali, ad aliquam Ecclesiam in Diocesi constitutum seipsum conferre, nec ob majores redditus, nec popularitatem.

C A N. LXXV.

Arist. Illi de quibus ambigitur, an baptizati fuerint, baptizentur; ne propter ambiguitatem Divinâ lustratione destituantur. Vid. Can. 84. in Trullo.

C A N. LXXVI.

Arist. Visum est ut Synodi anniversariæ die, sive decimo Cal. Septembrium (scil. die 21. Augusti) dies sanctæ Paschæ significetur.

C A N. LXXVII.

Non debere Episcopum interventorem sedere in Cathedra, cui interventor datus est.

Bals. Cum olim vacasset Episcopatus, ad pacificandum populum mittebatur aliquis, quem nominabant Mediatorem, ad Seditionem populi sedandam. Ne talis igitur Episcopatum sibi vendiceret, si enim facit, removetur & alius Mediator elegatur.

C A N. LXXVIII.

Visum est, petere ab Imperatoribus propter pauperum vexationem, quorum molestiis assidue fatigatur Ecclesia, ut iis defensores Episcoporum Providentia eligantur adversus divitum Tyrannidem. Lege 23 Can. Con. Chalced.

C A N. LXXIX.

Arist. Qui in Synodo quotannis habita non conveniunt, nisi contra voluntatem impediantur, suæ sint Ecclesiæ communione contenti.

Bals

Bals. Nota novum Excommunicandi genus. Alii Canones excommunicationem (quod quidem attinet ad Episcopos) ut nihil Sacerdotale obeant. Præsens autem Canon eos à sacro Ministerio non impedit, sed sepe à reliquorum fratrum communione.

C A N. LXXX.

De Cresconio visum est, ut non differat præsentiam suam exhibere proxima universæ Synodo Africanæ; Sin autem venire neglexerit, sciat esse adversus se ferendam sententiam.

C A N. LXXXI.

Visum est Synodo, ut post Equitii condemnationem Episcopus Ecclesiæ Hipponi præficiatur votis omnium.

C A N. LXXXII.

Arist. Clericus crimine convictus, si se causam suam defensuram dicat, intra annum defendat; postea verò non admittatur.

C A N. LXXXIII.

Episcopus, qui quempiam ex alieno Monasterio susceperit, & Præfectum vel Clericum ordinare velit, à reliquorum, si facit, communione separatus, sit solà sui populi communione contentus. Qui autem susceptus ita fuerit, nec Clericus neq; Præfectus maneat.

C A N. LXXXIV.

Si quis Episcopus Hæreticos aut Græcos, sive sint consanguinei, sive alieni, Hæredes Ecclesiæ prætulerit; etiam post mortem ei dicatur anathema, & nomen ejus ex sacerdotali numero delebitur. Vide Can. Apost. 40. Antioch. Syn. Can. 24.

C A N. LXXXV.

Similiter placuit, ut de manumissionibus, quæ in Ecclesia sunt, ab Imperatore petantur.

Bals. Servi propter aliquas causas ad Ecclesiam accedentes, Episcopali cognitione manumittebantur. Quia autem eorum Domini ipsos in servitutem redigere conabantur, visum est, ut Imperator de iis admoneretur, ut reprimeretur Dominorum potentia. Hoc quoq; Can. 67. idem statuit.

C A N. LXXXVI.

Omnia Altaria, quæ per agros & vineta, veluti in memoriam Martyrum constituta, in quibus nullum corpus aut Martyrum Reliquiæ conduntur, à loci Episcopis, si possit fieri, subvertantur. Sin autem propter tumultus non fiat, plebs moneatur in iis locis conventus non agere. Et quæcunq; per Insomnia vanaq; Revelationes eriguntur omni modo reprobentur.

C A N. LXXXVII.

Similiter placuit, ab Imperatoribus peti, ut reliquiæ Idololatriæ, sive in statuis, sive locis quibullibet, vel locis, vel arboribus, omnino deleantur.

C A N. LXXXVIII.

Arist. Visum est, ut quæ à Synodo mittendæ sunt Epistolæ, ab Episcopo Carthaginensi sub omnium Episcoporum nomine scribantur.

C A N. LXXXIX.

Arist. Te ipsum ei, qui te præcessit, non antepones; sed sequeris. Qui autem priores contemnit, ipse magis contemnendus est.

Interp. In Africa tunc temporis, nec alibi, habuerint Episcopatus ullam in Throni honore differentiam, sed omnes æqualis erant honoris. Qui enim prius ordinatus fuit Episcopus, ei, qui post ipsum ordinatus est, Prælatu fuit. Et sic reliqui secundum ordinationis tempus ordine sequebantur.

C A N. XC.

Cum Episcopus Quod-vult-Deus, adversario ejus petente ut ad nostram Synodum introduceretur, pollicitus est venire, post autem recusavit; placuit omnibus Episcopis, ut hemo ipsi Quod-vult-Deo communicet, donec ejus negotium finem acceperit. Ei autem auferri Episcopatum, ante sui negotii exitum, nullo potest jure Christiano videri.

C A N. XCI.

De Maximiano Episcopo Bagaensi, placuit literas dari ex Synodo & ad ipsum & ad populum, ut ille cedat Episcopatu, & illi alium sibi quærant.

Canon hic est personalis.

C A N. XCII.

Arist. Qui in Africa ordinatur Episcopus, ejus qui manum imposuit, literas propriâ manu scriptas, diem Consulatumq; (i. e. Magistratum tunc existentem) continentes, proferat.

C A N.

C A N. XCHI.

Clericus, qui vel semel in Ecclesia, in qua constitutus, legerit, nec admittatur, nec ordinetur ab alio Episcopo.

C A N. XCIV.

Arist. Unusquisq; Episcoporum in sua civitate Donatistarum ductores conveniat. Vel adsumat etiam vicinum, ut eos convenient.

C A N. XCV.

Arist. Quæ ad Donatistas Legenda, hæc sunt. Vestra correctione gaudere nobis in votis est: In mandatis enim accepimus, ut iis etiam, qui nostri esse Fratres agere ferunt, dicamus, Fratres nostri estis. Vos itaq; convenimus & admonemus, ut si qua vestrae causæ defensio vobis superesse videatur, deligatis aliquos, quibus committatur, qui in condito loco & tempore prodire debeant. Alioquin infidelitas vestra exinde pateat.

C A N. XCVI.

Arist. Imperatores, qui in vera Religione nati & fide sunt educati, manuum auxiliatricem Ecclesiis exhibere debent.

Bals. In presenti Canone, quæ à Patribus adversus Donatistas statuta sunt, sunt specialia, & ad Ecclesiarum constitutionem non extenduntur. Et ideo non Interpretatione egent. *Arist.* precem ad auxilium petendum hujus Synodi contraxit.

Zon. Cum Donatistæ legationem ad ipsos à Synodo missam rejicissent, Patres alteram Legationem ad Imperatorem Honorium mittendam esse censuerunt, Theasio & Euodio missis Legatis.

C A N. XCVII.

Breviculum Capitum. Ut libera legatio ex omnibus Provinciis ad Synodum mittatur in Mizonium, Literas ad Magistratus aliarum Provinciarum & Civitatum mitti visum est, ut studium adhibeant, Donatistas expellere; & ut gratiarum actiones ab Ecclesia Carthaginis pro tota Africa de ejectis Donatistis cum literis Episcoporum in comitatum mittantur. Recitatae sunt literæ Innocentii Papæ, ut Episcopi ad transmarina pergere facile non debeant: Quod ipsum Episcoporum sententiis confirmatur: Ut propter gratiarum actionem ob exclusos Donatistas duo Clerici Ecclesiæ Carthaginensis ad comitatum mittantur.

Bals. Quæ in Canone sequuntur, & quæ non sunt utilia ne interpretatione quidem digna visa sunt.

C A N. XCVIII.

Concilium commune & integrum, non nisi urgente necessitate faciendum esse. Placuit non esse ultra necesse Fratres singulis annis conteri; sed quoties communis usus exigerit, totius Africæ, undiq; datis literis ad hanc Cathedram, debere Synodum fieri in ea Provincia, in qua usus & commoditas impulerit: Causæ autem ordinariæ in propriis Provinciis judicentur.

Bals. Diversi Canones statuunt quotannis fieri oportere Synodum; præsens autem Canon non esse necesse statuit iis, qui sub Africæ Synodo annuatim Carthaginem convenire, sed tum demum quando necessitas impulerit, ne Fratres conterantur.

C A N. XCIX.

Non liceat ab electiis Judicibus appellare. Diversarum Provinciarum Legationes lubenter sunt admittæ.

Zon. De his Legationibus in Canone hoc nihil communis Utilitatis repertum est.

C A N. C.

Arist. Ab Imperatore petatur Patronorum assumptio pro Capitibus Ecclesiæ, qui negotia defendere studebunt, & ut Sacerdotes ea quæ emergunt referre poterunt. Vid. Can. 78. hujus Synodi.

C A N. CI.

Ut sit libera Legatio in iis qui ad Comitatum missi sunt.

Zon. Ut liberam facultatem habeant Legati; nimirum, ut non solum ea quæ in mandatis habeant, sed & quæcumq; alia Ecclesiæ prodesse posse cognoverint, & verbis & re ipsa exequi liceat.

C A N. CII.

Qui nunquam proprios Episcopos habuerunt, nisi ab universa Synodo uniuscujusq; Provincia & Primæ fiat Decretum, & consensu illius sub ejus diocesi constituitur hæc Ecclesiæ, nequaquam admittantur.

Bals. Hoc in Canonibus diversarum Syn. decretum est.

C A N. CIII.

Illi populi qui à Donatistis convertuntur, proprios retineant Episcopos, etsi præter Synodi sententiam eos habuerint. Et Episcopo vitâ defuncto, si alium ejus loco substitui noluerint, sed alteri adherere, id non debet eis negari. Episcopi etiam, qui ante legem Imperatoriam de unione allatam, populos ad Ecclesiam Catholicam convertentes, eos habeant. Post Imperatorium verò de unione mandatum unaquæq; Ecclesia sua propria jura defendat.

C A N. CIV.

Maurentius Episcopus à quibusdam accusatus, accusatores citati sunt, qui non apparentes, Synodus decrevit, debere quidem secundum Sacerdotale judicium ab hac Synodo adversus contumaces fieri sententiam. Propter autem mansuetudinem Ecclesie mittantur nonnulli, qui negotium inspiciant.

C A N. CV.

Dissentione quadam orta inter Ecclesiam Romanam & Alexandrinam, placuit, ut literæ ad Sanctissimum Papam Innocentium scribantur, ut utraq; Ecclesia pacem inter se servant, quam Dominus præcipit.

C A N. CVI.

Placuit, ut qui ab uxore relictus, & quæ à marito dimissa est, ne alii conjungantur; sed sic maneant, vel reconcilientur: Quod si neglexerint, ad poenitentiam cogantur. Qua in re Imperialem legem edi petendum est. Vid. Can. 87. sextæ Syn.

C A N. CVII.

Placuit, ut preces, quæ in Synodo confirmatæ sunt, sive Præfationes, sive commendationes, sive manuum impositiones, ab omnibus peragantur; ac aliæ omnino adversus fidem nunquam proferantur.

Basil. Zonar. &c. Verisimile est, quidam Episcopi preces inusitatas aggrediebantur dicere. Patres ergo statuerunt, eas solas debere dici, quæ prius constitutæ. Initio quidem aliquæ preces habuere, quas ergo Præfationes nominavere. Sub finem aliæ; quas eo quod post hymnos dicebant, Hypotheses dixere. Paratheses sunt, quæ populum coram Deo constituerent, eis offerrent. Commendationes sunt quæ pro Catechumenis factæ, eos Deo commendantes. Manuum impositio est benedictio Episcopi manu ad populum facta.

ANNOTAT.

Preces hic vocantur tota Lyrurgia: Præfationes autem, Psalmodiæ, & Lectiones sacrarum Scripturarum usq; ad divina Evangelia. Commendationes verò orationes pro Catechumenis, quibus Deo commendantur. Impositiones autem manuum eas, quæ post preces pro poenitentibus iis Episcopi manu factæ sunt, benedictiones. *Bevereg.*

C A N. CVIII.

Quicumq; secularis Judicii cognitionem ab Imperatore petiverit, proprio honore privetur. Sin autem petiverit ab Imperatore ut ab Episcopis judicetur, nihil ei obstat.

C A N. CIX.

Quicumq; in Africa Communionem privatur, ad partes transmarinas si se surripiat ad communicandum, jacturam Clericatus sustinebit.

C A N. CX.

Qui propter aliquam necessitatem ad Comitatum abiturus est, eam Carthaginensi Sacerdoti ac Romano manifestam faciat, & dimissioriam accipiat Epistolam, aliter excommunicetur. Dimissoria autem quæ à Primatibus vel quibuscunq; Episcopis dantur propriis Clericis, diem Paschæ habeant. Qui autem Legati sunt faciant quod utile videbitur contra Donatistas, aut Græcos eorumq; superstitiones, & illud ab Imperatore petant. Vid. Can. 11. Syn. Antioch.

C A N. CXI.

Unus Episcopus non sufficit ad Judicium.

C A N. CXII.

Placuit Synodo, ut hæretici sponte liberiq; electione ad fidem accedant; non autem vi, nec necessitate.

C A N. CXIII.

Qui asserunt Protoplastum Adamum mortalem ab initio factum esse, & moriturum fuisse, etiamsi mandatum non esset transgressus; mortem ingressam esse non propter peccatum, sed propter naturam, quæ fuit talis ab initio, tales sentientes hæc Patres Sanctæ Synodi hujus Anathemate damnaverunt.

C A N. CXIV.

Arist. Qui infantes recentes natos & baptizatos nihil ex Adam peccato trahere, quod baptismo mundari debet, asserit, anathematizetur. Per unum enim & mors peccatum universum mundum invasit.

C A N. CXV.

Quicumq; dicit, gratiam Dei, quâ justificatur homo per Jesum Christum, valere ad solam jam commissorum peccatorum remissionem, & non præbere præterea auxilium, ut non deinceps peccetur, sit anathema.

C A N. CXVI.

Qui dixerit, Quoniam Deus dedit nobis liberum arbitrium, ergo possumus sine Divina Gratia Dei mandata complere, anathema sit.

C A N. CXVII.

Si quis hæc verba [Si dixerimus, quod peccatum in nobis non est, nosmetipsos seducimus] Interpretatur, ut dicimus hoc non verè sed humilitatem nostram ostendere, sit anathema.

C A N. CXVIII.

Arist. Qui illud in Precatione Dominica, Dimitte nobis debita nostra sic exponit, ut Sancti pro populo precabantur, non pro seipsis, ut non habentibus peccatum, anathema sit.

C A N. CXIX.

Qui verba eadem, Demitte nobis debita nostra, sic volunt dici à sanctis, ut ea humiliter, non verè dicta sint, Anathema sit.

C A N. CXX.

Qui à Donatistis convertuntur, ad illum Thronum pertineant, per quem unioni Ecclesie Catholice communicarunt.

C A N. CXXI.

Arist. Qui à Donatistis convertuntur Dioceses dividant; & antiquior distribuatur, junior autem eligat.

C A N. CXXII.

Arist. Episcopus qui Regionem ad orthodoxam fidem convertit, & conversam per triennium detinet, nemo eam repetat: Etsi Episcopus à Donatistis conversus ad Ecclesie Catholice unitatem rursus se aggregarit intra spatium triennii, facultatem habeat repetendi loca ad Ecclesiam suam pertinentia.

C A N. CXXIII.

Si quis Episcopus sibi videtur jus habere in Parœciam aliquam ab alio Episcopo detentam, ad Episcopos, qui in ipsum jurisdictionem habent, accedere debet; non autem conari cum autoritate possidere, quod æstimat ad se pertinere. Qui autem à Primate literas de detinendo accepit, seipsum blanditur. Nihil enim ex eo emolumenti accipiet, nisi qui detinet pacifice mallet desistere, quàm judicialiter amoveri.

C A N. CXXIV.

Si quis Episcopus populum neglexerit, admoneatur; si autem seipsum non corrigit intra sex menses, loca sua vicino Episcopo assignari debent, qui eos lucrificare possit. Si autem Episcopus qui ante hanc Diocesin eandem habuit œconomica aliqua neglexerit, utpote quod Hæreticos ne irritaret, æquum censens, ut veritatis rationem tacite suscipiant, reprehendi autem agrè ferrent, & hoc ipsum ab Episcopis verum esse cognitum fuerit, ad eundem Episcopum regio revertetur. Qui autem de regione contendunt ex vicinis Episcopis Judices elegerint non multos, sed unum, vel tres; si tres, pluriam valebit sententia.

C A N. CXXV.

A Judicibus, qui communi consensu electi sunt non licet appellare. Qui autem Judicibus parere non vult, hoc sciens Episcopus primæ sedis dabit literas, ut nullus ei Episcopus communicet, donec paruerit.

C A N. CXXVI.

Arist. Episcopus Hæreticorum curam gerere contemnens & admonitus, si per sex menses in suo permanserit contemptu, eorumq; conversio ei non curæ fuit, excommunicetur.

C A N. CXXVII.

Quicumq; Episcopus Donatistas communicasse dicit, quos non communicasse novit, Episcopatu privetur.

C A N. CXXVIII.

Si Clericus ab Episcopo condemnatus queratur, non ad alterius Synodum, sed Episcopos vicinos appellet, sed cum consensu sui Episcopi. Si autem sententia eorum ad quos appellavit non placet, ad Synodos Africae, vel ad suarum Provinci- arum Primates appellet, sed non ad transmarinas Synodos, quæ Roma scilicet sunt.

C A N.

C A N. CXXIX.

Quicumq; velaverit virginem ante 25 annos, propter necessitatem, scilicet amatorem potentem, raptorem, vel morbum aliquem lethiferum; iis, quibus illa cura est, consentientibus, nihil damni à Synodo accipiet. Vid. Can. 6. hujus Syn. Can. 40 sextæ Syn. Can. 18. Basilii.

C A N. CXXX.

Quandoquidem Episcopi, qui ad Synodum venerunt, diutius manere haud possunt, tres ex unaquaq; Provincia eligantur.

C A N. CXXXI.

Arist. Excommunicatus non det testimonium.

C A N. CXXXII.

Et servi & liberti, & mimi; præterea omnes infames personæ, & Hæretici & Græci & Judæi non debent accusare Episcopos vel alios Clericos. Vid. Can. 6. secundæ Syn.

C A N. CXXXIII.

Qui unum crimen probare nequit, ad alterum probandum ne admittatur.

C A N. CXXXIV.

Testimonium nemo det, qui annos 14 nondum transegit: Nec accusator à propriâ domo testes producat.

C A N. CXXXV.

Arist. Episcopo dicenti, quod crimen mihi soli vicinus confessus est, si vicinus negaverit, fides non est facile habenda.

C A N. CXXXVI.

Si quis Episcopus Clericum segregavit, criminis non convictum, sed suâ solâ conscientia condemnavit, segregabitur, & ab aliorum Episcoporum communione privabitur; ut illud observetur, ne facile contra quempiam dicat, quod probare non potest.

Bals. Synodus hæc ad Bonifacium Papam Romanum scribit, quæ in ipsa gesta sunt in compendium redigens. Declarat autem quæ de Apiario Presbytero, & Urbano Episcopo acta sunt.

In hac Synodo plurimos Canones speciales Patres ediderunt in quosdam Clericos, qui ad communem utilitatem nullo modo referentes hic omittuntur.

B E A T I

Dionysii Archiepiscopi Alexandrini

E P I S T O L A

Ad Basilidem Episcopum interrogantem de diversis Capitibus, ad quæ per Epistolam Dionysius responsa dedit, quæ tanquam Canones admessa sunt.

C A N. I.

Missi ad me, fidelissime fili mi, interrogans quâ horâ dixi Paschæ jejunium solvendum est. Horam autem exactam & valde demensam exponere difficile est & lubricum. Evangelistæ enim eos, qui ad monumentum venerunt, diverse scripserunt, mutatis temporibus; at omnes surrexisse jam Dominum, dixerunt invenisse. Vespere Sabbati, dixit Matthæus. Cum mane adhuc esset obscurum, scribit Joannes. Summo diluculo, inquit Lucas; & valde mane orto jam sole, Marcus. Quando surrexit quidem nemo aperte ostendit. Quod autem Vespere Sabbati qui ad monumentum venerunt, eum non amplius jacentem invenerunt, hoc in confesso est. Neq; dissentire nec sibi adversari inter se Evangelistæ existimemus. Nam omnes consentiunt in una eademq; nocte Dominum nostrum lucem Mundi exortum esse, in hora autem dissentiunt. Hæc autem cum ita se habeant, enunciamus quo tempore oportet incipere lætitiâ ob Domini nostri à mortuis Resurrectionem.

onem. Eos quidem, qui nimium festinant, & ante mediam noctem surgunt, ut contemptores & intemperantes reprehendimus. Eos autem, qui differunt, & plurimum perferunt, & ad quartam usque vigiliam fortiter abstinent, in qua etiam Servator noster in mari ambulans pluribus apparuit, ut generosos & laborum tolerantes suscipimus. Iis autem qui interea ut moti sunt, vel ut potuerunt, quiescunt, non valde molesti sumus, quia sex dies ejus Hebdomada quâ passus est Dominus, non omnes eodem modo transigunt. Nam alii quidem omnes dies jejunant, alii duos, tresve aut plures, alii porro ne unum quidem. Iis ergo qui plures dies jejunaverunt, ampliusque laboraverunt, si citius quàm mediâ nocte aliquid cibi gustent, ignoscendum est, quippe defessi & propemodum deficientes. Qui autem consumptis quatuor præcedentibus diebus, aut sine jejuniis, vel in conviviis, ad duos illosque solos dies extremos cum venerint, illis transmissis à se cibo nullo gustato, Parasceve & Sabbato, magnum egregium quid se fecisse existimant, si ad auroram usque permanserint, non existimo eos ex æquo certamen subiisse cum iis, qui se pluribus diebus prius exercuerunt. Vid. Can. 89. sext. Sym.

A N N O T A T.

Sciendum est, quod hic beatus Dionysius auditor fuit Origenis, quarto anno Imperii Philippi, qui post Gordianum imperavit. Heraclâ autem decimo tertio Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopo vitâ defuncto, hic præfecturam istius suscepit; & post 17 annos, reliquos nempe tres Philippi, & unum Decii, & unum Galli, & Volusiani filii Decii, & 12 Valeriani & Galli (Galieni) ipsius filii, ad Dominum migravit.

Hic Canon in quo Dionysius se interrogatum asserit, hunc sensum necessariò exigit. Quæstio erat, Quâ diei horâ Paschæ jejunium solvendum est; non ut Hervetus, Quâ horâ dies Paschæ fit jejunandus; sed quorâ horâ jejunium ante Paschale terminandum est; vespere præcedente Paschalem celebritatem, an ad Galli cantum, an alio tempore, ut ex iis constat, quæ in hac Epistola sequuntur? Bevereg.

C A N. II.

Mulier, cui profluvium menstruum est, non licet ad sanctam mensam accedere, nec corpus & Sanguinem Dei attingere. Neque quæ 12 annorum fluxum habebat, ausa est Dominum, sed solam fimbriam ejus tangere.

C A N. III.

Porro, qui satis ad id instructi sunt & consenserunt, debent esse sui judicis. Quod enim à se ex consensu abstinere conveniat, ut ad tempus vacent orationi, & rursus conveniant, Paulum dicentem audiverunt.

Bals. Rectè illud dixit, Ex consensu: Neque enim vir habet sui corporis potestatem, nec Mulier, secundum magnum Paulum. Ergo eos oportet consentire, ut vacent orationi & jejunio.

C A N. IV.

Qui in non voluntario fluxu fuerint, ii quoque propriam conscientiam sequentur, & seipsum an de eo dubitent an non, considerent. Quemadmodum in cibis, qui discernit, inquit, si comederit, condemnatus est. In his quoque bona sit conscientia, & liberè loquatur, secundum propriam cogitationem, omnis qui ad Deum accedit.

Bals. Interrogatus Pater an Sacramentorum debent esse participes, qui involuntarium seminis fluxum passi sunt, dixit, tales judicem habeant conscientiam propriam; ut si nulla præcedente animi perturbatione hoc eis acciderit, non impediuntur esse participes Sacramentorum. Sin autem, cupiditas præextitit, eamque effluxio consecuta est, non puri sunt. Subjungit autem magni Pauli sententiam, qui scripsit de Idololatriis, quod qui dubitat si comederit, condemnatus est. Vid. Athanasii Epistolam ad Ammum Monachum.

In CANONES Petri Alexandrini Archiepiscopi.

HIC perceleberis Ecclesiæ Alexandrinæ Archiepiscopus sub Dioclesiano Imperatore claruit; & in persecutione ab eo excitata ultimus omnium in Ægypto capite truncatus est. Euseb. Hist. Eccles. l. 7. c. ult.

Beati Petri Archiepiscopi Alexandrini & Martyris Canones, qui feruntur in Sermone ejus de Pœnitentiâ.

C A N. I.

QUI post multa tormenta sacrificarunt, ut qui propter imbecilitatem carnis amplius perseverare non potuerant, & in pœnitentiâ tres annos transegerint, iis quoq; alios quadraginta dies injungantur in memoriam Domini, qui postquam 40 dies jejunasset tentatus est à Diabolo; & sic admittantur. Vid. Can. 8. 9. Syn. Ancy.

C A N. II.

Iis autem, qui in custodiam traditi sunt & male affecti sunt; sed postea sine bello tormentorum captivi facti sunt, nimia virium inopia quadam cœcitate confracti, lapsi sunt, annus ad aliud tempus injunctus sufficit.

C A N. III.

Qui nihil ejusmodi passi sunt, sed propter solum metum transfugerunt, ad pœnitentiâ autem respexerunt, triennio Canon punit eos secundum Parabolam ficus, quæ est in Evangeliiis. Dominus enim inquit, jam tribus annis ad hanc venio quærens fructum, & non invenio. Vinitor autem respondit, dimitte illam & hoc anno.

C A N. IV.

Iis qui desperati omnino sunt, & pœnitentiâ non agunt, dicetur, quod alii fici dictum est: Nequaquam ex te fructus fiat in æternum, & ideo statim quoq; exarescit.

C A N. V.

Qui simulaverunt se ad aras accedere, vel scribere quod fidem negant, sed arte quadam eos; qui vim afferebant, illucunt, sicut David, qui se Epilepsia correptum simulavit, cum fugeret Saulum, & ita mortem evasit. Et si ii non sacrificarunt, vel alios submiserunt, qui pro iis sacrificarunt semestris tamen pœnitentiæ pœna illis imponetur.

A N N O T A T.

Pueris prudentibus hic Pater comparat eos, qui impios deceperunt. Et visi sunt quidem sacrificare, sed non sacrificarunt. Prudentibus quidem, ut qui sacrificium eousq; evitarent; pueris autem, eo quod perfectum & virilem sensum non ostenderint, nec generose idololatriæ repugnarint, verum se sacrificaturos pacti fuerint. *Bevereg.*

C A N. VI.

Servi Christiani minis Dominorum terri & compulsi sacrificare, anno opera pœnitentiæ ostendent. Meminisse enim debent se, cum sint Christi servi eum magis timere oportet, quàm Dominum, cujus in Custodia est.

C A N. VII.

Liberi sive Domini servorum, qui servos sacrificare coegerunt, tribus annis in pœnitentiâ examinabuntur, tum quod dissimulaverunt, tum quod effecerint ut conservi sacrificarent; sumus enim omnes conservi Domini, apud quem non est acceptio personarum.

C A N. VIII.

Iis qui proditi sunt & exciderunt, qui & ipsi rursus ad certamen accesserunt, se coram Tyrannis Christianos consistentes & in custodiam cum tormentis coniecti sunt, æquum est cum exultatione cordis vires simul addere, & eis in omnibus communicare, ut qui constantius decertaverint. Septies enim cadet & resurget justus; quod quidem si omnes lapsi fecissent, perfectissimam & toto corde susceptam pœnitentiâ ostendissent.

C A N. IX.

Bals. Qui è somno modò exsurgunt, & maximè si crudo profundoq; somno premebantur, non habent constantem rationem, sed perturbatam & instabilem. Eos Sacrosanctus Pater assimilât talibus qui temerariè & inconsideratè se in certamen intrudunt. Maximè enim tales carbones peccatorum aliis fidelibus accendunt, scilicet tyrannicas punitiones. Sed etsi eos, qui sic faciunt, reprehendit, jubet tamen fideles eos nihilo secius communicare, quia propter Christum certamen subierunt, quamvis

quamvis illius Doctrinam ignorarunt, qui docet nos precari ne in tentationem inducamur; & quod ne seipsum tradidit, sed traditus est, & non esse ad tortores confugiendum, ut qui eos incitent ad sumenda de plis supplicia; & propter persecutionem ab hac civitate in alteram fugere.

C A N. X.

Si Clerici sua sponte aufugerunt, lapsi autem & reluctati sunt, amplius in sacro ministerio ne maneant, ut qui Domini gregem reliquerant, & seipsos vituperaverant; quod nullus ex Apostolis fecit. Qui docet enim, in doctrina debet esse fidelibus exemplum. Tales adeo plusquam omnes probrum ut ignominiam habebunt, sicut ille, qui fundamentum posuit, & non potuit perficere.

Bals. Nota ergo; quod ne confessio quidem propter Christum restituit eum, qui semel a Clero abalienatus est propter lapsum.

C A N. XI.

Qui in summa persecutione profluerunt & quam vehementer ad accipiendas Coelestes coronas festinarunt, & divina æmulatione seipsos Martyrio tradidere, tum ob id maximè, quia multos cernerent, qui traducebantur, pietatem negabant. Festinarunt ergo ut ferventi corde, superati autem vi tormentorum ob imbecillitatem carnis, & supplicia non ferrent. Opera pretium est igitur cum iis, qui ipsorum causam lugent, condolescere. Cum iis enim qui lapsos lugent, simul lugere neminem laedit.

C A N. XII.

Ii non reprehendendi sunt, qui seipsos datis pecuniis, à tormentorum afflictione liberarunt. Maluerunt enim pecuniarum suarum quam animarum jacturam facere. Et in actibus Apostolorum legimus eos qui pro Paulo & Sila Thessalonicae ad Magistratus trahebantur, cum multis pecuniis fuisse dimissos.

C A N. XIII.

Si qui relictis suis facultatibus, secesserunt, utpote qui ad finem usque in confessione persistere non potuerunt, nec sævitiam tortorum ferre, non culpabuntur, etiam si alii detenti sunt propter eos. Nam Ephesi pro Paulo Gaium & Aristarchum in Theatro comprehenderunt, una cum Paulo peregrinantes, qui volebat ad populum adire; quoniam propter ipsum, qui persuaserat, & multam turbam ad Dei cultum traduxerat, seditio facta fuerat. Non fiverunt eum, inquit, Discipuli. Et Sanctus Petrus Apostolus, cum noctu fugisset jussu Angeli, & milites qui ipsum custodiebant jussu Herodis suffocati sunt, non culpabatur. Similiter infantes interfecti sunt ab Herode propter Christum.

C A N. XIV.

Si in extrema persecutione jussu Tyranni in fidelium ore vinum vel aliquod sacrificii infundatur, infontes habebuntur; & si Clerici, à gradu non movebuntur, sed inter Confessores collocabuntur. Si Laici, reputentur ut Martyres.

C A N. XV.

Non reprehendet nos quispiam quartam & sextam feriam observantes, in quibus nobis jejunare secundum traditionem cum ratione præceptum est. Quartam quidem propter initum à Judæis Concilium de prodicione Domini; sextam autem quod ipse pro nobis passus est. Diem enim Dominicum lætitiæ diem agimus; quod in eo resurrexerit; & in quo nec Genu quidem flectere accepimus.

Bals. Consequenter Can. Apost. 64. qui decernit non esse jejunandum sabbatis, præter unum scilicet magnum Sabbatum; & Can. 69. qui valde punit eos, qui sacræ quadragesimæ non jejunant, omniq; quartæ & sextæ feriæ præsens quoque decernit Canon.

In canonicam Epistolam S. Gregor. Thaum.

HIC Gregorius Episcopus Neocæsariensis, ob multa quæ fecit miracula Thaumaturgus dictus, Discipulus fuit Origenis, ut Eusebius & Socrates tradiderunt. Quo autem tempore Gothi & Boradi, quorum ipse Can. 5. mentionem fecit, inter alias Asiæ Provincias, Pontum quoque invaserunt, ista Barbarorum incursio gravissimis inter Christianos perpetrandis delictis occasionem præbuit, & Ecclesiæ Neocæsariensis præfectus ad eorum correctionem canonicam hanc Epistolam conscripsit, & ad Episcopum quendam misit ut ex ipso exordio constet, quo dicit, *Non gravant nos cibi, sanctissime Papa.* Episcopi enim tunc dierum vulgo Papa appellabantur. C A N.

C A N. I.

Non cibi nos gravant, sanctissime Papa, si captivi ea comederint, quæ barbari eis apposuerint, maxime quando una de omnibus fama est, Barbaros incurrentes Regionibus nostris non sacrificasse Idolis. Dicit enim Apostolus, escæ ventri, & venter escis. Sed Servator, omnes cibos mundans, inquit, non quod intrat, inquinat hominem, sed quod egreditur.

De mulieribus captivis, quarum corporibus barbari insolenter abfusi sunt; Si prius quoque vita damnata fuerat, habitus fornicarius in tempore captivitatis suspectus est: Si autem in summa continetia vixerit, puraque ab omni suspitione, & nunc vi & necessitate ad probrum lapsa sit, habemus exemplum, quod est in Deuteronomio de Adolescentula, quam Homo in agro invenit & vi compressit: Adolescentulæ nihil facietis, &c. Leg. Deut. c. 22. & 25.

C A N. II.

Avarus, qui propter turpe lucrum aliena attingit à Dei Ecclesia ejiciatur. Nam in tempore incursionis, quidam orthodoxi corripuerant res, quæ captivorum depredationem effugerunt. Ergo ne ira Dei in totum populum veniat, illum ejicere visum est.

C A N. III.

Annon Achar peccavit, cum quod Deo dedicabatur abstulit, & Ira Dei in omnem Israelem pervenit? Atque hic unus peccavit, & tota familia cum eo moriebantur. Nobis autem quicquid non nostrum, sed alienum est, hoc tempore lucrum existimandum est. Nam & Achar ex præda hostium rapuit, qui verò nunc sunt, ea quæ sunt Fratrum pernicioso lucro lucrifaciunt.

C A N. IV.

Nemo seipsum seducat, nec lucrifaciat res fratris sui, dicens, disjectas inveni & nescivi cujusnam erant, & propterea nulla est in me reprehensio. Adversus eos ergo Sanctus Pater opponit Deuteronomium & Exodum, jubentes restitutionem fieri non Fratribus, sed inimicis.

C A N. V.

Illi etiam se seducunt, qui detinent pro propriis quæ perierunt bona aliena. Et quoniam Gothi & Boradi eis hostilia fecerunt, ipsi sunt aliis Boradi & Gothi.

C A N. VI.

Quoniam nonnulli adeo inhumani se ostendissent, ut Captivos qui fugierunt, vi retinebant; mittantur quidam homines qui hæc facta perscrutentur, ne fulmina in illos cadant, qui hæc agunt.

C A N. VII.

Eos, qui postquam captivi sunt cum barbaris consentientes, & cum eis veluti barbari redditi, sui generis Christianos interficientes, & viros barbaris ignotos; & ad Christianos ducentes ostenderunt, ab auditione arceri oportet, donec sanctis una congregatis aliter visum fuerit.

C A N. VIII.

Eos, qui alienas domos invadere ausi fuerint, & convicti fuerint, nec auditione dignos existimare. Sin autem indicant seipsum, ac reddiderint, in eorum, qui convertuntur, ordinem subterni.

Bals. In ordinem eorum qui convertuntur, id est, cum catechumenis.

C A N. IX.

Arist. Qui in campis res alienas invenerint, aut in Domibus suis, à Barbaris forsitan allatas, si facti convincantur succumbant, sin confiteantur & restituant, dignis precibus habeantur.

C A N. X.

Non oportet pretium rei conservatæ, vel indicii, vel inventionis exigere, sed absque turpi lucro gerere.

C A N. XI.

Fletus, seu luctus est extra portam Oratorii, ubi peccatorem stantem oportet fideles ingredientés orare, ut pro se precentur. Auditio est intra portam in porticu, ubi oportet eum, qui peccavit, stare usque ad Catechumenos, & illinc egredi. Audiens enim, inquit, scripturas & Doctrinam ejiciatur, & precatione indignus censetur. Subjectio, seu substratio est, ut intra Templi portam stans cum Catechumenis egrediatur. Congregatio seu consistentia est, ut cum fidelibus consistat, & cum Catechumenis non ingrediatur: Postrema est participatio Sacramentorum.

Bals. Pater hic declaratis & locis penitentium, non declarat spatium temporis eorum exercitii, nec peccata propter quæ penitentiam agant. Sed M. Basilus hæc omnia exactè in Canonicis Epistolis tradidit. Verùm hic quoque modum penarum Episcopali arbitrio reliquit.

Sti. Athanasii Epistola Canonica ad Ammum Monachum.

QUOD peccatum vel immundum, o dilecte & Religiosissime, habet naturalis quædam excretio, seu involuntaria? Nisi quis velit ea etiam criminare quæ per nares, os, ventremque excernuntur. Tum solum contaminamur, quando foetissimum peccatum operamur; naturalis autem excretio, quæ involuntariè fit, naturæ opus est, quamvis nonnulli dictum Evangelium, quod dicit, quæ hominem coinquinant, absurdè detorqueant; dicto isti enim subjungitur, undenam exeuntia? Nempe à corde, ubi malæ & profanæ cogitationes. Brevius autem Apostolus hoc ipsum docens dicit, Cibus autem nos Deo non commendat. Dixerit autem quispiam nunc quoque probabiliter, Naturalis excretio nos non adducit ad supplicium. Forte autem etiam medici, ut ab externis quoque persuadeantur, pro eo respondebunt, quod unicuique animali dati sunt necessarij meatus in membris, quæ in unoquoque nostrum nutriuntur ad superfluitates amandandas, ut capitis excrementa sunt Fili & aquositates, quæ ex capite emittuntur & ventris permeatus. Itaque & seminariariorum vasorum illud est excrementum. Confirma ergo, Pater, greges tuos ex adhortationibus Apostolicis, ex consolationibus Evangelicis & consiliis Psalmorum, dicens, Cor mundum crea in me Domine, ne sordidæ cogitationes me perturbent, &c.

In Sancti Athanasii Epistolam Canonica.

Audi Johannis Zonaræ Scholia in hanc Epistolam.

HIC magnus Athanasius veteris novæque Scripturæ Libros enumerat, qui à fidelibus legi debent; ne qui decepti libros Apocryphos dictos legant, qui non rectè se habent & simplices & deceptu faciles exinde incommodo afficiuntur. Eos autem & 85 Canon Apostolicus antea recensuit. Hic autem Pater, quantum ad numerum eorum spectat, ultimo isti Apostolico Canoni in omnibus non convenit. Apostoli enim Esther & Sapientiam Sirach & libros Maccabæorum connumerant; hic enim eos prætermisit. In novæ etiam Scripturæ libris, divini quidem Apostoli suas à Clemente scriptas enumerarunt; hic autem eas omisit. Ad didit verò Theologi Apocalypsim. Post libros autem enumeratos, ait, quod alii sunt præter eos libri in Canonem quidem non relati, legendi tamen; quos dicit esse sapientiam Solomonis, & sapientiam Sirach, Esther, Judith & Tobit & Doctrinam Apostolorum dictam quas asserunt esse Constitutiones Apostolorum à Clemente conscriptas; quas ea quæ sexta dicitur Synodus, legi non permittit, ut adulteratas & corruptas ab Hæreticis. Qui autem Apocryphi, inquit, vocantur libri, neque inter eos, qui extra istos legendi constituuntur, qui scilicet in Canonem non referuntur. Canonicos autem sive in Canonem relatos libros sanctas denominat ex Canone sive regula, quod lignum est, quo Artifices utuntur, ad lignorum aut lapidum rectitudinem. Regulam enim iis, quæ operantur, apponentes, per eam si quas inveniant in istis obliquitates, imminutias, & prominentias, ad rectitudinem abradunt, & sic opus rectificat. Hoc itaque in istis libris ratio tanquam regula effecit, illos distinguens ab istis, qui non rectè se habent, & perversi sunt: Et hoc quidem admittens & approbans & piis legendos proponens; illos autem condemnans & legi prohibens. Quare etiam quæ in ultimum sanctorum Apostolorum Canonem scripta sunt. Bevereg.

Sequitur Epistola de Festis, pars cujus hic inseri non necesse est, quod in ultimo Can. Apost. in aliis enumerantur libris qui legendi sunt.

*Sti. Athanasii ad Ruffinianum Epistola Canonica,
de iis qui Hæreticis communicarunt.*

QUoniam studiose & ecclesiastice interrogasti de iis, qui propter necessitatem quidem tracti sunt, non autem malâ fide corrupti; & voluisti me eas scribere, quæ de ipsis in Synodo, & ubiq; visa sunt: Scias, quod in principio quidem vi, quâ facta esset, cessante, ex partibus exteris congregatis Episcopis fuit Synodus; & placuit ut lapsis & impietatis Patronis resipiscentibus venia detur, locus autem in Clero eis non daretur. Qui verò impietatis auctores non fuerunt, sed vi & necessitate tracti sunt, visum est eis dari veniam & locum etiam in Clero habere. Ne autem quidam à Pietate longè alienissimi Ecclesiam corrumpere, maluerunt vi cedere, & onus ferre, quàm populos perdere. Hoc autem visi sunt nobis dicere probabiliter, quod ipsi in excusationem adducerent, Aaron in deserto prævaricationi populi consensisse, se autem hac ratione defendisse: Ne populus in Ægyptum reversus in Idololatria permaneret. Probabile enim videbatur, quod deserto manentes ab impietate desisterent. Hæc ergo causâ Clerus illi condonatur. Deceptis autem & vim passis datur Venia. *Bevereg.*

*Sti. Patris Nostri Basilii Archiepiscopi Cæsarea
Cappadocia, ad Amphilocum Iconii Episcopum
Epistola Canonica Prima.*

SAPIENTIS ut videtur, interrogatio etiam stultum sapientem efficit. Quod nobis Dei Gratiâ accidit, quôties laboriosa tuæ animæ literas accepimus. Scientiores enim reddimur ab ipsa interrogatione, multa, quæ nesciebamus, edocti: Et respondendi studium nobis fit Magister.

C A N. I.

Arist. Hæreticus est, qui circa fidem errat: Qui verò circa medicabilem aliquam quæstionem, Schismaticus. Prohibentur Conventus illegitimi ab immorigeris Episcopis vel Presbyteris, sunt Parasynagogi. Baptisma ab Hæretico celebratum non recipiendum: Recipiendum verò quod à Schismatico vel Parasynagogo celebratur. Pepuzeni Montanum nominarunt Paracletum, quapropter qui in eum baptizantur, non sunt baptizari Catherorum & Hydroparastatarum atq; Encratitarum baptisma etiam si non sit recipiendum, propter Spiritus sancti apud eos defectum, nihilominus œconomiz causâ suscipiatur.

Interp. Parasynagogi Episcopi & Presbyteri qui ob crimina aliqua condemnati & Ministerio sacro moti & non auscultantes Canonibus, sed se cum auctoritate defendentibus Presidentium & Liturgiam & Altare aliud struxerunt. Sed tales penitentiam agentes, Ecclesia iterum, ut unum corpus conjunguntur.

C A N. II.

Quæ de industria factum corruptit, cadis poenas luat. Formati autem & informis abortiis ejecti eadem est ratio. Hic enim non solum quod nasciturum fuit vindicatur, sed etiam ipsa mulier, quæ insidias sibi paravit; nam plurimæ mulieres in ejusmodi inceptis perierunt. Tales non ante decem annorum mensuram completam admittantur. Vid. 91. Can. Syn. 6ta. Can. 21. Syn. Ancyra. & Can. 8. hujus Episcopi.

C A N. III.

Diaconus post Diaconatum fornicatus, à Diaconatu quidem ejiciatur; in Laicorum autem locum extrusus, à communione non arcebitur. Vid. Apost. Can. 25. & Can. 32. Sti. hujus Basilii.

A N N O T A T.

Summatim Sanctus Pater medicinam vocat à peccato recessum, ut qui Sacerdotio dejicitur, Sacramentorum particeps sit. Quod si & post depositionem adhuc peccat, tunc ut Laicus peccans punietur, & non solum à communione arcebitur, sed etiam ex fidelium consistentia ejicietur, vel & majorem aliquam pœnam persolvat. Bevereg.

C A N. IV.

Bigamus unum vel duos annos excommunicatur. Trigamus tres & aliquando quatuor. Id autem non amplius conjugium, sed Polygamiam appellent. Consuetudine autem accepimus in trigamis quinquennii segregationem, non à Canone, sed ab eorum qui præcesserunt, consequentia. Oportet autem eos non omnino ab Ecclesia arceri, sed dignari auditione duobus vel tribus annis, & postea consistere (id est in fidelium esse congregatione) & post fructum Pœnitentiæ ostenderint, communionis loco restituere.

A N N O T A T.

Scholias Hærmænopoli sic se habet. Qui annorum 40 sunt, & tertias nuptias contrahunt, velut inquinamenta Ecclesiæ Communionis exsortes sint ad quinquennium. Quo tempore elapso, semel in anno Communionem adeant, venerabilis sc. Paschatis salutaris die, præcedente eum jejunio, quantum fieri potest, se purgantes. Hæc autem dicimus, cum nulli de prioribus Matrimoniiis extant liberi, alioquin autem, tertium eis conjugium non permitendum est. Quod si quis annos 30 natus, & liberos ex prioribus conjugiiis susceptos habens uxori terciæ copulatus fuerit, ad quadrennium communionis exsortes esto; ac deinceps ter in anno participabit, die sc. Resurrectionis Paschali & in obdormitione Deiparæ, festoq; Domini Natalitio, quod verisimile sit, præcedentia jejunia majorem partem hujusmodi labis abstergere: Sin nulla sit illi proles, veniam consequitur, quod desiderio procreandi liberos tertias amplexus sit nuptias, consuetaq; pœnâ sanabitur, dum per tres annos à communione arceatur. Hærmænop. Epist. Cav. Sect. 5. Tit. 3. Bevereg.

C A N. V.

Hæreticos, qui in excessu è vita pœnitentiam agunt, recipere oportet; recipere autem, non sine judicio, sed examinantes an veram ostendant pœnitentiam, & si fructus habeant, qui salutis studium testificentur.

C A N. VI.

Canonicorum fornicationes (scilicet Clericorum, Monachorum, & Monacharum & Virginitatem profitentium) pro Matrimonio non reputentur, sed eorum conjunctio omnino divellatur; hoc enim ad securitatem Ecclesiæ est utile, & non dabit Hæreticis adversus nos ansam, quod propter peccandi libertatem ad nos attrahamus.

C A N. VII.

Masculorum & animalium corruptores, & Homicidæ, & venifici, & adulteri, & idololatræ, eadem condemnatione digni habeantur. Qui autem 30 annos propter emunditiem pœnitentiam egerunt, quam ex ignorantia fecerunt, recipi oportet.

Zon. Qui masculos bestiasve ineunt & Adulteri 15. annorum mulctâ puniuntur. Homicidæ & venifici 20.

Bals. Debes Idololatræ hic intelligere Præstigiatores: Christiani enim, qui Idolis sponte sua sacrificarunt, debent totâ vitâ pœnitentiam agere.

C A N. VIII.

Arist. Homicida est, qui securi contra uxorem usus est. Involuntarius verò homicida, qui lapide in canem ejectione hominem affecutus est; & qui castigat loro & virgâ. Qui in pugna ligno vel manu ictum in præcipuas partes torquet & interficit, ad voluntarium propriè accedit. Qui gladio aut aliquo ejusmodi usus est, omnino est voluntarius. Item latro & hostis, & qui aliam ob causam venenum dederit, si interfecerit, est voluntarius homicida. Item quæ medicamenta abortum provocantia dant & accipiunt.

C A N. IX.

Juxta Domini præceptum ex aquo viris & mulieribus convenit, quod non liceat à Matrimonio discedere, excepto propter fornicationem. Consuetudo autem non ita se habet. Nam si mulier à viro secedit, alteriq; adjungitur, adultera judicatur, nec amplius à viro suo, nisi is voluerit, recipietur; neq; ea virum, etiamsi adulteratus fuerit, relinquat: Ac si deinceps vir relictus cum altera vitam agat, mulier, quæ illi adjungitur, nequaquam adultera judicabitur. Crimen enim illius est, quæ virum suum reliquit; nec ei à viro discedere concessum est. Si enim pulsata verbera non ferat, pati satius erat, quam à conjuge separari: Sive dotem ab eo

COR-

consumi videt, nec ipsa est iusta accusatio, nec si ipse vivat in fornicatione, hanc observationem habemus in Ecclesiastica consuetudine, sed etiam à viro infideli non iusta est mulier separari, sed manere propter incertitudinem eventus. Quid scis enim mulier, an sis virum servatura? Quare, quæ relinquit, si ad alium virum accesserit, est adultera. Qui autem relictus est, est veniam dignus; & quæ ei cohabitavit, non ideo condemnatur. Sed si vir, qui ab uxore discessit, accessit ad aliam, est & ipse adulter, quoniam facit eam adulterari, & quæ ei cohabitavit, est adultera, eo quod alienum virum ad se traxit.

C A N. X.

Arist. Non coges eum, qui se non ordinatum fore iuraverit.

Interp. Qui electus est Episcopus, & propter aliquam incidentem causam iurat se ordinatum non suscepturum, ordinari non cogetur. Oportet enim considerare & juramenti speciem & verba, & affectionem à quâ iuravit, & quæ subtiliter verbis facta sunt additamenta. Et si quæ alicunde juramenti excusatio, perjurium apparens ei condonare, eum ordinari permittit. Si autem nullum sit omnino refugium, sed omnimodo pejerans inveniatur, si ordinari permetteretur, talem omnino prætermittere oportet.

A N N O T A T.

‘ Huic Canoni duplex Scholium apponitur. Primum sic se habet. Severus quidem Episcopus erat Massadarum: Mindana autem ager erat ad Longinum quendam pertinens, sed Episcopatus Mithiæ inspectioni subjectus, in quem Presbyter nomine Cyriacus à Severo ordinatus, iuratus est se ex eo non secessurum; quoniam autem ei, qui à Severo ordinatus fuerat, in alieno territorio Sacerdotalia munera obire non licebat, is illinc translatus est: Et Longinus Cyriacum diligens viros Ecclesiæ convitiatus est, propter ejus translationem; Cyriacus autem pejerare videbatur à Mindanis se transferens. Alterum autem Scholium sic. Malorum perpetratio à bonorum neglectu oritur. Ergo convicium & opprobrium contra Ecclesiam, neglectus & vaniloquentia jure dicatur. Bevereg.

C A N. XI.

Involuntarius homicida in undecim annis abundè iudicio satisfecit. Vid. Can. 57. Hujus Patris.

C A N. XII.

Digamos Canon omnino à ministerio exclusit. Vid. Can. Apost. 17.

C A N. XIII.

Cædes in bellis factas Patres nostri pro cædibus non reputaverunt, ut mihi videtur, ignoscentes iis qui pro pudicitia & pietate decertant. Rectè autem habet consulere, ut tanquam manibus impuris, solâ trium annorum communione abstinuant.

Bals. Hic Canon Divi Patris sanctitati convenienter editus est, sed non est in usu, quod ex eo eveniret, si admitteretur, ut milites, qui in crebris bellis versentur, & hostes interficiunt, sacramentorum nunquam essent participes.

A N N O T A T.

‘ In hunc Canonem Scholiastes Harmenopuli ita dicit. Sub Patriarcha Constantino Chliareno Synodalis lata est sententia, quod siquidem aliquis, cum latronis insidias effugere posset, non hoc contentus fuerit, sed datâ operâ latronem interfecerit tanquam homicida puniendus est: Sin primus latro gladium contra eum sustulerit, tunc qui eum interfecerit non punietur. Qui autem utilitatis publicæ causâ cum rogatus esset, latronem quæsitum invenit, & occidit, non pena sed præmiis dignus habebitur. Cautiois tamen gratiâ placuit & hoc triennid condemnari. Clericos autem qui quamcunq; cædem commiserint, confestim puniri par est, nullo discrimine vel hostis habito, vel latronis, vel cujuscunque. Quo factum est, ut Pontifex qui occiderat Agarenum, qui gladium contra eum tempore belli strinxerat, à Synodi sententia depositus est. Harm. Ep. Can. Sec. 5. Tit. 3. Bevereg.

C A N. XIV.

Qui usuras accipit (nempe Laicus) si lucrum injustè acquisitum in pauperes consumere voluerit, & asseruerit se in posterum hoc non facturum, est ad Sacerdotium admittendus.

C A N. XV.

Arist. Volucres cœli & pisces maris scriptura simul refert; propterea; quod utrorumq; ortus ex mari sit. Addidit verò, quæ per semitas marium transeunt, propter cetacea, & testacea, quorum nullum est piscis.

C A N. XVI.

Arist. Naaman magnus apud Dominum, non Deum sed Dominum suum.

Bals. Hi duo Canones sunt interpretationes verborum Scripturæ ab Amphylachio ad Basilium emissorum.

Ejusdem

Ejusdem Canonica Epistola secunda.

C A N. XVII.

Arist. Presbyter Bianor cum juraverit, & poenitentia ductus ob juramenti levitatem suscipiendus.

Interp. Hic Presbyter à quodam injuria affectus & minis affectus, juravit se non amplius sacra facturum. Deinde poenitentia ductus Sacerdotium obire voluit, & magnus Basilius de eo interrogatus, an recipiendus esset, mandat, quid si iurissurandi levitatis eum poeniteat, ille admittatur, non autem in publicis conventibus sacra celebraret, ob multorum scandalum, sed ut quæ ad Presbyteros pertinent privatim facit.

C A N. XVIII.

Virgines lapsæ recipiebantur post annum, ad similitudinem digamorum. Mihi autem videtur, quoniam validior facta est Ecclesia, & ordo Virginum augetur, est adhibendus animus rei, quæ per intelligentiam cernitur, & sententia Scripturæ quæ potest ex consequentia inveniri. Viduitas virginitate minor est. Videamus ergo quid à Paulo ad Timotheum de iis scriptum est, i Tim. 5. Viduas juniores evita. Quando enim contra Christum lascivierunt, volunt nubere, habentes iudicium, quod, primam fidem irritam fecerunt. Si vidua itaq; gravissimo iudicio subiecta est, quid de virgine putandum est, quæ est sponsa Christi & sacrum vas Domino dedicatum. Magnum quidem peccatum est, ancillam stupro domum pollueret; sed multò est gravius sponsam fieri adulteram. Vidua itaq; ut corrupta ancilla condemnatur; Virgo vero adulteræ iudicio subicitur, sicut eum, qui cum aliena muliere cohabitavit, adulterum nominamus, ad communionem non prius admittentes; quam à peccato cessaverit. Virgo nominatur, quæ se suâ sponte Domino obtulit, & matrimonio renunciavit, & vitam in sanctificatione prætulit; non puerilis, sed rationis compos, utpote sexdecim vel septendecim annos nata. Non enim debemus admittere aliquas, donec aperte suam sententiam perscrutati fuerimus.

C A N. XIX.

Virorum professiones non novimus, præterquam si qui seipso Monachorum ordini annuerunt; qui tacite videntur cœlibatum admittere. Sed in illis quoq; existimo præcedere oportet, ut ipsi interrogentur, & evidens ipsorum accipiatur professio, ut postquam se ad libidinofam vitam converterint, eorum, qui fornicantur, punitioni subiciantur. Lege S. Basilii Can. 58 & 59. de poena Adulterarum & Fornicatorum.

A N N O T A T.

Sanctus ipse sibi adversari videtur; in hoc quidem Canone dicens Monachos qui promissi sui fidem fallunt, fornicantium poenæ subijciendos esse; sexagesimo autem Canone Monachos lapsos adulterii peccato condemnans. Nunquid itaq; fornicationis nomine pro adulterio usus est? Quemadmodum & Dominus inventus est eo uti ad illum, qui interrogabat, an liceat viro dimittere uxorem suam dicens non posse eam dimittere præterquam fornicationis causâ. Quæ enim viro copulatur, si alteri commisceatur, non fornicationis sed adulterii crimine tenetur. Quin & Apostolus etiam in Ep. ad Romanos fornicationis nomen pro adulterio accepit, dicens, Impletos omni injustitiâ, fornicatione; ac deinde omnibus fere passionibus enumeratis, adulterii mentionem non facit, ut qui illud sub fornicationis nomine indicaverat. Enimvero sibi invicem similia sunt actio & iniquitate: Licet qualitate peccati & poenis discrepent.

C A N. XX.

Quæcunq; mulieres, cum essent Hæreticæ, virginitatem professæ sunt, deinde postea Matrimonium maluerunt, non existimo eas, oportere condemnari. Quæcunq; enim dicit lex, iis dicit, qui sunt in lege. Quæcunque autem jugum Christi non subierunt, ex nec Domini leges norunt.

C A N. XXI.

Arist. Virum, qui fornicatus est, uxor propria recipiet. Inquinatam verò adulterio uxorem vir dimittit. Fornicator enim non est adulter, qui uxori junctus eum solutâ rem habuerit.

C A N. XXII.

Arist. Qui desponsatam rapit, sponso restituet. Si verò non desponsatam suis red-
det, & ex eorum sententia Matrimonium contrahetur, si quidem velint: Ipse verò
fornicationis penas dabit, scilicet quatuor annorum; primò quidem ad Ecclesie
fores defleat; secundò cum audientibus recipiatur; tertio cum substratis, & quar-
to cum fidelibus congregatus sit cum iis precum particeps. Et sic post quadrenni-
um boni communione dignus habeatur.

C A N. XXIII.

Qui fratris uxorem accepit, non prius admitteatur, quam ab ea recesserit. Vide
S. Bas. Epistolam ad Diodorum.

C A N. XXIV.

Viduam quæ ab Ecclesia in Diaconatum suscepta est, censuit Apostolus nubem-
tem esse despiciendam. Viro autem viduo nulla est lex imposita, sed Digamorum
pena tali sufficit. Porro vidua sexaginta annos nata, si rursus cum viro habitare
voluerit, boni communione non dignabitur, donec ab impuritate cessaverit. Sed
si ante sexaginta annos eam in viduarum numerum retulerimus, nostra est non mu-
lieris, culpa.

Bass. Despici, est ab Ecclesia expelli. Apostolica constitutio est non admittere viduam
ante sexa gesimum annum. 1 Tim. 5. 9. Sanctus Basilius appellavit matrimonium post 60
annos impuritatem. Digamorum pena est segregatio in unum annum.

C A N. XXV.

Qui à se stupratam in uxorem detinet, stupri quidem poenam subibit: Ei autem
mulierem habere permittetur. Vid. Can. 38. presentis sancti.

C A N. XXVI.

Fornicatio non est Matrimonium, sed nec initium Matrimonii. Quare, si fieri
possit, ut qui per fornicationem conjuncti separentur, id est melius; sin autem eis
omnino placet consortium, fornicationis quidem poenam agnoscant; ne separen-
tur autem, ne quid deterius accadat.

Zon. Optimum sane consilium est, ipsos invicem separari; siquidem illegitimum est hu-
jusce Matrimonii fundamentum. Ceterum si mutuam societatem retinere uterq; optat, ne
conjunctionem dirimi patiatur, fornicatorum panis subjiciantur, sed Matrimonii contrahendi
detur facultas, ne separati quid deterius committant, & in adulterium prolabantur.

C A N. XXVII.

Presbyter per ignorantiam nefariis nuptiis implicatus potest esse cathedræ parti-
ceps, sed à reliquis actionibus Sacerdotis absteineat; ei enim sufficit ut veniam con-
sequatur. Quomodo enim ille aliis benedicat, qui sua vulnera curare nequit?
Benedictio autem est sanctificationis communicatio, quam propter lapsum igno-
rantie communicare aliis haud queat.

Bass. Prohibitæ nuptiæ trifariam dividuntur: In nefarias, quæ præter leges dicuntur, ut
si quis eam cujus tutelam gerit vel ipse, vel pater ejus, ducat uxorem; vel eam quæ est in
ejus, vel in patris ejus potestate. In damnatas, ut si quis ducat uxorem Monacham vel aliam
Deo dedicatam: In incestas, ut si quis cum consanguinea sua in gradu prohibito contraxerit.
Talis adeo per ignorantiam transgressus sedeat cum Presbyteris, non utem quidpiam Sacerdotali
officium exerceat. Vide Can. 21. 26. Syn. in Trullo.

C A N. XXVIII.

Ridiculum est aliquem vovere se à carnibus suillis abstinere. Quomobrem do-
ceantur ii, ab ineptis votis & promissis abstinere. Nulla enim creatura est rejici-
enda, si cum gratiarum actione accipiatur.

C A N. XXIX.

Quod principes quidem jurent, se subjectis malefacturos magnâ medicinâ opus est.
Medela autem ipsorum duplex est: Una quidem ut ipsi doceantur non facile jurare;
altera quidem ne in malis judiciis persistant. Quare qui se alteri malefacturum ju-
rare anticipavit, quod ad jurandum nimium facilis fuerit, se poenitere ostendat;
non autem prætextu pietatis suam improbitatem confirmet. Malum enim quod ju-
ratum est perpetrare absurdum est.

C A N. XXX.

De his qui rapiunt, Canonem antiquum non habemus, sed propriam sententiam
protulimus, ut ipsi & qui his rapiunt, tribus annis sint extra orationes apud subster-
nantes. Vidua autem quæ virum sequitur, & nec stuprum nec furtum rem præ-
cesserit; hoc non est poenæ obnoxium, quod non fit violenter. Vid. Can. Apost.
67. Calced. Can. 27. Syn. in Trul. 92. & 22. presentis Patris.

CAN. XXXI.

Quæ cum Vir secessit & non apparet, antequam de morte certior facta sit, cum alio habitavit, mœchatur.

Hic Canon idem cum Can. 93. 6 Syn.

CAN. XXXII.

Clerici peccatum ad mortem peccantes, de gradu ejiciuntur, non autem à Laicorum communione arceantur. Non enim bis in idipsum vindicabis.

Bals. Peccatum ad mortem est, quod capitale supplicium vel mortem peccatori inducit.

Interp. in Aristenum. Peccatum ad mortem ducens est carnis voluptas; si Clericus itaq; fornicatus fuerit, à gradu Sacerdotii dejicietur, cum Laicis autem communicet.

Zonar. Cum Laicis consistant & una precentur, neq; in audientium vel in substrationis locum relegabuntur.

Bals. Ne dixeris præsentem Canonem adversari Can. Apost. 29. 30. 65. sunt enim speciales, specialia vero ad exemplum non trabuntur; sed dic apud eos quidem obtinere ubi editi sunt, in reliquis autem locis præsentem Canonem observandum esse. Excipe mihi eos qui propter causas dogmaticas condemnantur. In illis enim id, quod est Synodaliter decernendum debet fieri.

ANNOTAT.

‘Scholiastes Harmenopuli, Ep. Can. sec. 3. Tit. 2. de peccato ad mortem sic loquitur. Peccatum ad mortem est peccatum animi, quod ad actum processit; quandoquidem id, quod duxat ad velle, atq; ad assensum progreditur, non ad mortem est.

CAN. XXXIII.

Mulier quæ in via peperit, & sui foetus curam non gessit, cædis crimine teneatur. Vid. Can. 52. hujus Patris.

CAN. XXXIV.

Mulier adulterata, & confessa, ob pietatem ne publicè tradatur; nam mortis causam præbeat; sed excommunicata sit dum tempus pœnitentiæ impleatur.

Interp. in Arist. Non debet Mulier adulterata & confessa publicari, & pro adultera à viro suo cognosci. At eam excommunicatam manere, sed cum fidelibus Mulieribus stantem Patres jubent donec tempus pœnitentiæ impleatur. Si enim cum desistentibus & audientibus collocabitur, viro suo in suspensionem veniet, & fortasse occidetur.

CAN. XXXV.

Arist. Si mulier sine ratione à viro recesserit, ipsa quidem culpâ non vacat. Vid. 9. Can. hujus Patris. Lege etiam Can. 87. 6. Syn.

CAN. XXXVI.

Militum uxores, quæ aliis junguntur, quia sui viri nusquam appareant, sunt veniâ digniores aliis, quæ propter eorum peregrinationes non expectant. Vid. Can. 93. 6. Syn.

CAN. XXXVII.

Si quis alienam, (i.e. ab alio dimissam) adulterii supplicio obnoxius est; sed si postea accepit liberam, insons est.

CAN. XXXVIII.

Puella, quæ præter Patris sententiam amatores sunt secutæ, fornicantur. Reconciliatis verò Parentibus, videtur res remedium recipere; non protinus autem ad communionem restituantur, sed triennio puniuntur.

CAN. XXXIX.

Quæ vivit cum adultero, est toto tempore adultera.

CAN. XL.

Arist. Ancilla, quæ se viro tradit, fornicatur. Matrimonio jungatur autem cum Domini consensu. Quæ enim ab iis sunt, qui alienæ potestati subjiciuntur, invalida sunt.

CAN. XLI.

Quæ in viduitate habet sui potestatem & viro cohabitât, ab omni accusatione est libera, si nemo est, qui conjugium dissolvat; cum dicat Apostolus, Si mortuus sit maritus, libera est, ut nubat cui velit, tantum in Domino.

CAN. XLII.

Matrimonia, quæ sunt sine iis, qui potestatem habent, sunt fornicationes. Vivente ergo patre vel Domino filius & servus culpæ sunt obnoxii donec conjugio Domini annuerint; tunc enim accipit firmitatem conjugium.

CAN. XLIII.

Qui mortis ictum dedit proximo, est homicida, sive prior percussit, sive ultusest.

CAN.

C A N. XLIV.

Diaconissa cum Græco, i. e. Gentili, fornicata, non est ad communionem admittenda, ad oblationem autem septimo anno admittetur, scilicet si in castitate vitam agat. Græcus autem, qui post fidem rursus ad sacrilegium accedit ad vomitum revertitur. Nos vero Diaconissæ corpus, ut consecratum, non in usu carnali esse permittimus.

Arist. Diaconissa cum Gentili fornicata, & resipiscens septennio subternatur.

Interp. Ecce hic duo supplicia. Diaconissa enim à gradu suo movetur, & septem annos penis subicitur & divinis Sacramentis privatur, quia ista cum Gentili fornicata est.

C A N. XLV.

Si quis accepto nomine Christianismi Christum contumeliâ afficit, nulla est illi appellationis utilitas.

C A N. XLVI.

Quæ per ignorantiam nupsit ei qui ab uxore ad tempus derelictus est, deinde dimissa est, ut prior ad ipsum redeat, fornicatur quidem, sed ignoranter. Nuptiis ergo non prohibebitur, sed melius est, si sic manserit.

Bals. Hic Canon situs est, in contextu Can. 93. sextæ Syn. in Trullo. Lege etiam Can. 9. præsentis Patris.

Interp. in Arist. Vir ad tempus ab uxore sua derelictus, ille autem acsi ab ea dimissus fuisset ducens aliam, quæ nescivit eum ad tempus derelinqui; prædiit ad eum prima, & eam recipiens secundam dimisit, ut fornicatrix iudicaretur dimissa, sed per ignorantiam; & ideo si Matrimonio alii conjungi velit, non prohibebitur: Non enim dimissa reputatur, quoniam qui eam dimisit propriè non erat ipsius Vir. Si autem extra Matrimonium manere vellet, hoc melius est.

C A N. XLVII.

Arist. Encratitas, Saccophoros, & Apocritas denuò baptizabis. Quamvis enim asserant, quòd in Patrem & Filium & Spiritum Sanctum baptizati sunt, quandoquidem tamen Deum malorum auctorem impiè affirmant juxta Marcionem, nisi denuò baptizentur, non sunt recipiendi.

Interp. In primo Canone ipsius M. Basilii Encratitarum, Novationorum ceu Cathororum baptisma juxta economiæ rationem admisit, & jussit eos solo Chrismate sancto ungi, cum ad catholicam accedunt fidem & Hæreses suas anathematizant. Hic autem corrigens quòd ibi propter OEconomiam admisit statuit Encratitas & reliquos iterum baptizari, quia istorum hæresis est Marcionistarum germen, & his non minus quàm istis nuptias detestantibus, & vinum fastidio damnantibus, & Dei creaturam contaminatam esse dicentibus. Sed Can. 7. Syn. Laod. & Can. 7. Constantinop. & Can. 90 sextæ Syn. in Trullo, & Novatianorum & Catharorum & Quartadecimanorum baptisma recipit, si ad Ecclesiam adveniunt, & omnem suam hæresin anathematizant. Solo autem sancto unguentur Crismate frontes, oculi, nasi, os, & aures.

C A N. XLVIII.

Quæ à viro dimittitur, sic maneat. Si enim Dominus dixit, si quis reliquit uxorem præterquam ratione fornicationis, facit eam adulterari, ex eo quòd eam adulteram nominet exclusit eam à societate cum alio. Quomodo enim potest vir quidem esse reus, ut auctor adulterii, mulier autem nulli esse culpæ affinis, quæ adultera appellata est propter consuetudinem cum alio viro?

Interp. in Arist. Si qui dimissam duxit, adulteratur, multo magis Mulier est adultera, quæ etiam virum per communionem cum ipsa adulterum reddit. Et ideo, quæ à viro suo dimissa est, extra Matrimonium manere debet.

C A N. XLIX.

Stupra quæ per vim inferuntur non sunt accusationi obnoxia. Quare etsi ancillæ vis allata fuerit à proprio Domino, ea à Culpa est libera.

C A N. L.

Trigamiæ lex non est, quare lege tertium matrimonium non approbatur. Veruntamen ea, ut Ecclesiæ inquinamenta videmus: Sed publicis condemnationibus non subicimus, ut quæ solutâ fornicatione sunt magis expetenda.

Bals. Cum audis sanctum Patrem dicentem non esse legem in Trigamia; ne dixeris etiam à lege civili prohiberi Trigamiam, à lege enim concessa est. Sed Ecclesiasticam hanc legem intellige: Legem autem Civilem dic antiquam, quæ ante sanctum Patrem observabatur; non autem eam quæ multis post seculis lata est, scilicet Porphyrogenetæ & Imperatoris Domini Constantiniani decisionem.

C A N. LI.

Glerici qui in delictum incidunt, sive ordinentur, sive ministrent, à ministerio moveantur.

C A N. LII.

Quæ foetus in viâ nati curam non gessit, cum servare possit, ut homicida judicatur. Sin autem propter rerum inopiam non potuit, criminis expers est.

A N N O T A T.

‘Harmenopuli Epitome Sec. 6. hujus Canonis sic se habet. *Quæ verò partum propter solitudinem, vel necessariorum penuriam amisit, veniam meretur. In quam Epitomen Scholiastes hæc Notat. Quæ præter animi sententiam amisit infantem, ad annum unum apud jejunatorem damnatur. Quæ verò super infantem sopitum corruit, eumq; suffocavit, ad Triennium. Quæ autem partum neglexit, extinctum culpâ suâ voluntariæ cædis pœnas luat. Idem cum puer non baptizatus mortuus sit, parentum suorum culpâ, parentes ad Triennium condemnantur. De iis verò, quæ proprios infantes ad Templorum introitus exponunt, proposita est in sacra Synodo quæstio, placuitq; puniri has tanquam homicidas, licet alius eos sustulerit & conservârit.* Bevereg.

C A N. LIII.

Arist. Magnum crimen ancillæ viduæ ad secundas nuptias raptæ non inferatur. Bigamiæ verò pœnas solvet.

Interp. Quandoquidem ancillæ sine dominorum suorum sententia nuptias contrahere nequeunt, idcirco vidua serva non multum lapsa videtur, simulans se ab aliquo rapi, Matrimonio ei conjungi cupiens. Canones autem tale factum non judicant simulationem, sed voluntatem. Erit itaq; Matrimonium cum ea initum, si Dominus ejus assentiatur, firmum, sed Digamorum pœnam dabit.

C A N. LIV.

Arist. Homicidarum pœnæ pro circumstantiarum ratione augentur aut minuuntur. Lege Can. 8. hujus Patris.

A N N O T A T.

Sub Luca Patriarcha militi cuidam, qui cædem voluntariam commiserat Episcopus quidam intra perexiguum tempus absolutionem per Scripturam concesserat; & accusatus apud Synodum Canonem prætendebat, qui pœnitentiam agentibus pœnas vel remittendi, vel augendi potestatem dat Episcopis. Sed ei responsum fuit; concessum id quidem Pontificibus, non tamen ut citra explorationem & nitriâ commiseratione uterentur. Quare militem Canonicis pœnis subjecit Synodus, & Pontificem quoq; multavit ad certum tempus à ministerio abstinere jussum. Harmenop. Ep. Can. Sec. 5. Tit 3. Bevereg.

C A N. LV.

Qui se latronibus adversos objiciunt, si sint quidem extra Ecclesiam (hoc est, si sint Laici) à boni communione arceantur, sin autem Clerici à gradu deponantur. Quicumq; enim gladium accipit, inquit Dominus, gladio peribit.

Zonar. Hic quoq; Canon habet aliquid asperitatis cum pari ratione atq; illum qui in bello quempiam interficit, triennio à sancta communione arceat. Nam qui regiones à latronibus purgant, ac viatores à periculis liberant, non solum veniâ sed præmiis digni sunt.

C A N. LVI.

Qui sponte interficit, & pœnitentiâ ductus est 20 annis segregetur. 4 Annis defleat, stans extra fores oratorii, & fidelium preces roget. 4 annis inter auditores recipietur, & 5 cum ipse egrediatur. 7 Annis cum substernentibus egrediatur. In 4 autem annis, quibus stat cum fidelibus, non erit oblationis particeps. Iis autem expletis, erit Sacramentorum particeps.

C A N. LVII.

Qui non voluntariè interficit, decem annis Sacramentis non communicabit. Duos deflebit, tres inter auditores perseverabit, 4 substernet, & anno solum consistet, & deinceps ad sacra admittetur.

C A N. LVIII.

Adulter 15 annis non communicabit. Quatuor deflens, 5 audiens, 4 substratus, & 2 consistens sine communione.

A N N O T A T.

‘Ejusdem Epitome hujus Canonis his verbis continetur. *Qui adulterium commisit 15 annis, 4 quidem plorans, 4 verò audiens, 4 succumbens, duobus consistens. In quam Epitomen.*

‘*Plorans:* Hoc est, stans extra Ecclesiam, & ingredienti orans, ut pro se preces fundant.

‘*Audiens:* Hoc est, stans foras in Narthece.

‘*Succumbens:* Hoc est stans intra Ecclesiam post ambonem, cum Catechumenis exiens.

Consistens: Hoc est, cum fidelibus orans, ad Sacramenta nondum admissus, nisi post hoc. Ep. Can. S. 5. T. 3.

C A N. LIX.

Fornicator septem; duobus deflens, duobus audiens, duobus substratus, & uno consistens. Octavo ad communionem admittetur.

C A N. LX.

Arist. Quæ virginitatem professa & lapsa est, adulteri tempus explebit. Idem & in iis qui vitam monasticam professi & lapsi sunt, observandum.

C A N. LXI.

Qui furatus est, & pœnitentiâ motus seipsum accusaverit, uno anno à Communione Sacramentorum arcebitur. Sin autem convictus fuerit, duobus annis: Tempus verò illi ad substrationem & ad consistentiam dividetur, & tunc communionem dignus habebitur.

C A N. LXII.

Qui cum maribus concumbit, adulteri tempus explebit.

C A N. LXIII.

Qui cum brutis concumbit, similiter.

C A N. LXIV.

Perjurus decem annis excommunicabitur. Duobus annis deflens, tribus audiens, quatuor substratus, anno solum consistens, & tunc communionem dignus habebitur.

C A N. LXV.

Præstigiator & venificus homicidæ tempus confitebuntur.

Basil. & Zon. Præstigia quidem sunt, per solas incantationes ac Dæmonum invocationem quamcunq; actionem facere. Veneficium autem est, per noxia pharmaca esculentum vel poculentum aliquid componere & hominem veneno perimere. Tempus autem præfinitum homicidæ, qui voluntariam cædem patrauerit, viginti annorum intellige.

C A N. LXVI.

Qui sepulchra effodit, decem annis carebit communionem ut perjurus.

C A N. LXVII.

Cum Sorore coitus homicidæ tempore punietur.

C A N. LXVIII.

Arist. Prohibitum in consanguinitate Matrimonium eadem quâ adulterium pœnitetur.

C A N. LXIX.

Lector, qui ante nuptias rem cum sua sponsa habuerit, postquam anno cessaverit, ad legendum recipietur; manens autem non ulterius promovendus. Qui verò absq; dispensatione furtivum iniit Matrimonium, cessabit à Ministerio. Idem & Minister Ecclesiæ, qui nullam habuit manuum impositionem, obtinebit.

C A N. LXX.

Arist. Presbyter & Diaconus confessi se labiis coinquinatos, à Ministerio depulsi, sint autem Sacramentorum participes. Si quid autem amplius quispiam peccasse deprehendatur, deponetur.

Interp. Varie interpretatur pollutio labiorum; sed ob turpitudinem non tradi in scriptis oportet.

C A N. LXXI.

Qui uniuscujusq; prædictorum peccatorum conscius fuit, & non confessus, sed convictus fuit, tanto tempore ipse quoq; punietur, quanto malorum effector punitur.

Arist. Qui conscius est cuiuspiam, & celat, eidem pœnæ subjicietur.

C A N. LXXII.

Qui vatibus, vel ejusmodi aliis tradit, ipse quoq; homicidarum tempore punietur.

C A N. LXXIII.

Qui Christum negavit, toto suæ vitæ tempore deslere debet, & confiteri convenit; excessurus autem è vita, propter fidem divinæ Clementiæ Sacramento dignus habebitur.

C A N. LXXIV.

Is cui concedita est potestas ligandi & solvendi, videns summam peccatorum contritionem & confessionem, tempus diminuet.

C A N. LXXV.

Qui cum sorore ex patre vel ex matre coinquinatur, domum orationis ne ingreditur, donec desistat, postea cum resipuerit, triennio desseat, triennio audiat, triennio subternatur, anno decimo recipiatur sine oblatione, & biennio ad orationem cum consisterit, communionem dignus habeatur.

C A N. LXXVI.

Idem decretum est in illos, qui suas nurus accipiunt.

C A N. LXXVII.

Qui suâ uxore dimissa aliam ducit, adulterii iudicio subijcitur; hic adeo anno defleat, biennio audiat, triennio substernatur; septimo cum fidelibus consistat, & ita oblatione digni habeantur, si cum lacrymis poenitentiam agant.

C A N. LXXVIII.

Eadem forma observetur, & in iis, qui duas sorores in Matrimonio accipiunt, etsi diversis temporibus.

C A N. LXXIX.

Si autem qui in suas novercas insaniunt, sunt eidem Canonî obnoxii, cui & ii qui in suas sorores insaniunt.

C A N. LXXX.

Patres Polygamiam prætermisere ut belluinam. Veruntamen, cum sit peccatum fornicatione majus, Polygami Canonibus subijciantur, ut scilicet anno deflebunt, triennio substernantur, & sic suscipiantur.

C A N. LXXXI.

Qui fidem per tormenta violârunt, triennio defleant, biennio audiant, triennio substernantur, & sic ad communionem admittantur. Qui autem sine magna necessitate fidem negârunt, triennio defleant, biennio audiant, triennio substernantur, triennio cum fidelibus, ad orationes consistent, & sic ad boni communionem admittantur.

C A N. LXXXII.

Qui vi coactus pejeravit, post sexennium suscipiatur; qui autem citra necessitatem fidem prodiderit, biennio defleat, biennio audiat, quinquennio substernatur, biennio cum fidelibus precetur, & sic dignus corpore Christi habebitur.

C A N. LXXXIII.

Arist. Qui fidem Vatibus habent, & in ædes suas aliquos introducunt ad venificiorum inventionem, uno anno defleant, altero audiant, tribus substernantur, & cum uno consteterint, inter fideles admittantur.

C A N. LXXXIV.

Non tempus, sed modum poenitentiae attendimus. Si autem in peccatis maneant & contradicant, nulla est nobis cum illis communionis ratio. Tu vero serva mam tuam.

C A N. LXXXV.

Nocte dieq; publicè & privatim peccatoribus testificari debemus; perpetuò admonentes ut à malo desistant & pro salute eorum precantes; sin autem eos corrigere non possumus, studeat vosmet animas vestras ab æterna condemnatione servare.

C A N. LXXXVI.

Bals. & Arist. Encratitæ, qui continentiam forte persequabantur, vesci carnibus abhorrebant, & cum eis diceretur, id non recte à se fieri, opponebant orthodoxis, dicentes, vos quoq; nonnullos cibos abhorretis, & ideo ab eis abstinetis. *Ad hoc Sanctus Basilus dicit.* Quemadmodum in oleribus, ita & in carnibus, noxium ab utili discernimus. Olus est cicuta, & caro vulturina est cara; nemo tamen Hyoscyamum comederit, nec canem attegerit sine magna necessitate. Quare qui comedit, non iniquè facit.

C A N. LXXXVII, LXXXVIII.

Epistola S. Basilii ad Diodorum Tarcensem Episcopum continetur in his duobus Canonibus; quæ est responsio ad interrogationem quandam, Num liceat cuidam, uxore suâ jam mortuâ, sororem uxoris ducere. Cui sanctus Pater Basilus responder. Si quis impurâ perturbatione captus in illicitum sororum commercium inciderit, illud Matrimonium ne reputetur, nec in Ecclesiam introeant, priusquam ab invicem separentur. Ineptus enim est, qui illud perperam interpretatur, *Mulierem Zelotypam super sororem suam non accipies; sed mortua Zelotypa* *Levit. 18. 18.* esse desinit; ideoq; nugatoriè asserit esse facultatem accipiendi sororem mortuæ. Illud instituto nostro sat erit, *Ad omnem proximum sanguinis tui non accedes, ad revelandam turpitudinem earum.* Si *Ibid. v. 6.* enim Matrimonio conjuncti una caro sunt, soror per uxorem viro consanguinea evasit. Sicut igitur uxoris matrem nec filiam accipies, quia nec Matrem nec Filiam tuam accipies; ita nec Sororem, quia neque tuam.

ANNOTAT.

Scholiū Zonaræ in hanc Epistolam S. Basilii ad Dioscorum Episcopum Tarsensem.
 Imprimis consuetudinem objicit, eamq; vim legis habere asserit, quoniam ritus sive
 statuta, à sanctis Patribus decreta, tradita sunt. Quin civilis etiam Lex præva-
 lentem consuetudinem legis vires habere jubet. Hic autem sanctus Pater consu-
 etudinem vocat, quod in Ecclesia valet. Si quis enim duabus, inquit, sororibus
 illegitimè commisceatur, non prius in Ecclesiam recipitur, nisi, qui hoc modo con-
 taminantur, à se invicem separentur; utpote quod neq; Matrimonium tantum
 scelus reputetur. Quamvis itaq; nihil aliud dicere haberemus, hæc consuetudo
 malo isti evertendo sufficit. Quandoquidem autem veteri lege utebantur; sed
 quodcunq; Lex dicit, iis qui sunt in Lege dicit, alioquin enim & circumcide-
 mur & sabbata observabimus, & à variis cibis abstinēbimus. Sed Lex Christi ab
 iis, quæ in lege gravia sunt, nos liberavit, sc. circumcissione, abstinentiâ à prohi-
 bitis cibis, &c.

CAN. LXXXIX.

Hic Canon est Epistola S. Basilii ad Gregorium Presbyterum, ut separetur à muliercula cum
 qua habitabat. Nec primi, nec soli, O Gregori, statuimus, ne mulieres cum viris
 (sc. Clericis) cohabitent: Sed lege Canonem tertium Syn. primæ Nicæ, qui a-
 pertè prohibet ne sint introducti. In hoc autem situm est cœlibatûs dedecus & ho-
 nestas, quod à mulieris consortio separetur. Non oportet Fratri offendiculum vel
 scandalum ponere. Ejice ergo eam è Domo tua, & statue eam in Monasterio. Sin
 autem non correctus sacerdotali munere fungi ausus fueris, anathema eris & qui
 te recipiunt abdicati.

Ejusdem Patris Choræpiscopis.

CAN. XC.

Consuetudo olim in Ecclesia obtinuit, ut admisit nullos in Ecclesia ministrari,
 nisi accuratissimè probatos. Presbyteri & Diaconi hæc examinabant. Referebant
 autem ad Choræpiscopos, qui à verè testificantibus susceptis suffragiis, & eorum ad-
 monitis Episcopis, in Sacerdotalem numerum cooptabant. Nunc autem ad nos
 non retuleritis, sed Presbyteris & Diaconis permisistis propter socordiam, quos vo-
 luerint, sine examinatione, vel ex affectione cognationis vel amicitiae, indignos in
 Ecclesiam introducere. Quia ergo res deinceps eo processit, ut curari non possit;
 maximè cum nunc plurimi metu, ne in milites referantur, seipsos ministerio inge-
 rant, ad renovandos adeo Patrum Canones Me contuli, & ad vos scribo ut, in-
 dicem ministrorum uniuscujusq; Pagi ad me mittatis; & vos habete judicem, ut
 vestræ literæ, cum iis quæ apud nos repositæ sunt, conferantur, & nemini liceat
 seipsum quando velit inscribere. Post primam adeo indictionem, qui à Presbye-
 ris introducti sunt, ad Laicos rejiciantur. De integro autem fiat à vobis Exami-
 natio; & si vestro suffragio digni sunt, suscipiantur. Sin minus Ecclesiam purgate,
 & indignos expellite. In numerum autem nullos suscipite, priusquam ad nos retu-
 leritis; & præterea scitote, quod erit Laicus, qui sine nostra sententia in ministe-
 rium admissus est. Vid. Conc. Neoc. Can. 14. Conc. Antioch. Can. 110.

ANNOTAT.

Zonaræ Interpretatio hujus Canonis. Magnus Basilius Choræpiscopus sibi sub-
 jectos reprehendit, quod per seipsos ministros constituerint, & consuetudinem transilierint,
 quam obtinuisse dicit, ut illi per Choræpiscopos Episcopi sententiâ fierent: Et in posterum
 Canones instaurari jubet, sive post primam indictionem, id est, Indictionem; & ipsos quidem
 dignos inquirere & approbare, non autem eos in Clerum ordinare, nisi ad ipsum prius refe-
 rant, quæ ad eos spectant. Eos autem, qui sic non ordinantur, ad Laicos se detrusurum
 comminatur. Utrum talis tunc temporis consuetudo obtinebat, me latet. Hujusmodi au-
 tem Canon in Synodis eo antiquioribus non invenitur, sed potius decimus Canon Syn. Anti-
 och: Quæ est hoc Sancto Patre antiquior, Choræpiscopis concedit & Subdiaconos, qui Mi-
 nistri etiam dicuntur, & Lectores & Exorcistas constituere; decernit autem ne Presbyteri &
 Diaconi à Choræpiscopis ordinentur, nisi Episcopi sententiâ, cui subjiciuntur, sed decimus
 quartus Can. Synod. Neocæs. Choræpiscopos Typum 70 Apostolorum gerere dicit.

C A N. XCI.

Qui propter pecunias ordinant, rem sophisticè interpretantur; quòd scilicet non antea accipiant, nec simul accipiant, sed post Ordinationem accipiant. Capere autem est quodcumq; capere. Ne igitur propter pauxillum argenti Idola Christo præferatis; nec Judam imitemini, eum propter lucrum rursus prodentes, qui pro nobis semel crucifixus est: Nam & prædia & manus eorum, qui accipiunt, appellabuntur Akeldama.

A N N O T A T.

Zonaræ Interpretatio. Ad Episcopos suos scripsit sanctus Pater, cum audivisset istos ab iis, quos ordinant, pecunias accepisse. Quam rem incredibilem existimavit. Hæc autem, quæ scribo, inquit, is, qui talis cujusdam rei sibi conscius est, ut mali remedium accipiat: Qui autem eâ purus est, ut antidotum ad se tuendum. Pharmaca enim à medicis ægrotis ad curationem dantur; sanis autem pro antidotis exhibentur, ut morbo non corripiantur. Quod autem dico, inquit, est, non nullos affirmare, quòd vos acceptis pecuniis ordinationes celebratis; obumbratis autem malum nomine pietatis. Hoc autem pejus est. Qui enim malum, inquit, perpetrat, seq; boni quid facere simulat, duplici supplicio dignus est, & quoniam malum perpetrat, & quoniam ad mali perpetrationem bono utitur, hoc est, boni nomine; neq; enim ipso bono utitur. Hæc autem si sic se habeant, nimirum si vera sint, corrigantur. Necessè enim est, ut ad istos, qui pro pecuniis ordinant, illud Sancti Petri verbum dicatur, quod is ad Simonem pecunias proferentem, & gratiam Spiritûs dari sibi quærentem, pronunciavit, quod est, Tuum tecum sit argentum in perditionem. Deinde & peccatum auget, quòd qui Ordines emunt, levius aliquantulum peccant, quàm ii qui vendunt. Illi enim id per imperitiam emunt quod non habent; qui vendit autem, id vendit, quod gratis accepit; & ad cauponationem gratiam Spiritûs deducit. Cauponatio enim Negotiatio dicitur, eaq; summè sordida, quam dicit sordidam in Ecclesiam introducere negotiationem; ubi pretiosissima nobis concredita habemus, vel potius quæ omne pretium excedunt, quæ sunt Corpus & Sanguis Christi. Existimant, inquit, se non peccare, quoniam simul cum Ordinatione non accipiunt, sed postea. Accipere autem est quodcumq; accipere. Quamvis enim quis prius non acceperit, vel quando ordinar, sed aliquo tempore post, propter Ordines à se collatos, idem est peccatum. Adhortor igitur, ait, ut hunc deponatis redditum; vel potius ad Gehennam aditum; redditus enim hoc modo acquisitus eo utentem ad Gehennam ducit: Et ne manus vestras accipiendo polluentes, per hujusmodi quæstus vosmet indignos reddatis, qui sancta Mysteria contrectetis; nimirum, qui sacra celebretis, qui Corpus & Sanguinem Christi offeratis. Ad hæc Apostolica producit verba; nos enim & Ecclesiæ Dei talem non habemus consuetudinem. Postea dicit quòd venditio gratiæ Spiritûs propter avaritiam facta est, quæ radix est omnium malorum, & Idololatria nominatur. Idola itaq; Christo propter paululum pecuniæ ne præferatis. Cum enim avaritia Idololatria sit, qui propter avaritiam donum Dei vendit, Idola Deo præfert, & Judam imitatur. Quemadmodum enim ille Christum prodidit, ut argentum lucraretur: Sic hi secundâ proditione Christum sponte produnt, qui semel pro nobis crucifixus est. Hoc est igitur quòd sanctus hic dicit; quòd sicut ager, qui nummis argenteis, pro quibus venditus est Dominus, emptus est, pretium Sanguinis reputatus est & nominatus; sic etiam argentum ab iis, qui donum Dei vendunt, acceptum, & regiones & vici, in quibus ordinantur illi qui dederunt, pretium sanguinis erunt & appellabuntur.

C A N. XCII.

Ejusdem Patris ad Amphilochoium de Consuetudinibus in Ecclesia non scriptis.

Plurima, eaq; commoda ex traditione non scriptâ Ecclesia habet: Et primùm fideles figurâ Crucis in facie signari; ad Orientem inter orandum verti; verba quæ dicuntur in ostensione Panis Eucharistiæ, & Calicis Benedictionis. Aquæ Baptismi benedicimus, oleo unctionis, eiq; qui baptizatur; & multa alia, quæ cum mysteria sint, non decet eis, qui mysteriis non sunt initiati, in scriptis ostentare.

E J U S D E M.

Aliud est dogma, & aliud prædicatio. Illud enim taceretur, hoc publicatur. Inter orandum igitur versus Orientem aspicimus, quoniam antiquam Patriam quærimus Paradisum, scilicet in Eden, in Oriente plantatam: Et stantes Preces in Dominicis peragimus, ut qui cum Christo consurreximus, & quæ supra sunt quærere debeamus; & quòd seculi quod expectatur dies Dominica imago esse videatur, una ea

octava existens; quod & tota Pentecoste innuit, quam una ea septies in seipsam ducta constituit. Genuflexio autem lapsum nostrum, & deinde Resurrectionem ostendit.

EJUSDEM.

Plurima mystica sine scriptis in Republica Christiana versentur, hoc autem Apostolicum est; Laudo enim, inquit, vos, quod tradidi vobis, traditiones tenetis; & rursus, servate traditiones, quas accepistis, quarum una est hæc, cum Spiritu Doxologia.

ANNOTAT.

Interpretatio Zonar. De ritibus ex traditione non scriptis in usum receptis S. Basilii hic docet, dicitq; quod multa sunt, quæ scripta non accepimus facienda, ad pietatem conducentia, quæ si observare recusemus, Evangelium, nimirum fidem ab Evangelio nobis prædicatam in rebus principalibus incommodo afficiemus. Deinde enumerat etiam ea, quæ sine scriptis obtinuerunt; & ait, eos, qui in Christum crediderunt, figurâ crucis notari sive obsignari, quis per literas docuit? Vel precantes ad Orientem converti? Ipsa autem Invocationis verba, quibus scilicet Sacerdos gratiam Spiritus invocatur, cum panem Eucharisticum & poculum benedictionis sanctificat, à quonam, inquit, habemus? Neq; enim iis, quæ tradita sunt ex Apostolo & Evangelio, contenti sumus; sed & ante illa nonnulla didicimus, atq; alia etiam postea. Aquam verò baptismatis, & oleum unctionis benedicere, unde accepimus? Ipsum etiam oleo ungere baptizatum, quis nos scriptis docuit? Hominem etiam ter inter baptizandum immergi, unde habemus? (*Verum alia sine scriptis tradita nobis reverâ fuerunt; baptizatum autem ter demergi ex sanctorum Apostolorum Canone 50 habemus. Miror itaq; quomodo hoc etiam sine scriptis traditum fuisse sanctus Pater asseruerit; neq; enim putandum est, eum Canonis ignarum fuisse.*) Quinetiam Satana renunciare, & alia aliquot à baptizato repeti exiguntur, omnia, inquit, ex arcana & non publicata Doctrina sunt; hoc est, ab ea, quæ non publicè prædicata est, nec omnibus innotescit; quam majores nostri tacite observarunt, anxie nimis sive curiosè in eam non inquirentes. Edocti sunt enim ea, quæ in mysteriis veneranda sive gloriosa & honoranda & arcana sunt, silentio custodire atq; observare. Quæ enim, inquit, nec videre aut speculari iis liceat, qui non sunt sacris initiati, ut ea triumpharent, & in scriptis aperte divulgarentur, quam admittatur.

Sti. Gregorii Nysseni Episcopi ad Sanctum Letonium Melitenes Episcopum Epistola.

CAN. I.

TRia in anima nostra considerantur, Ratio, Concupiscentia, & Ira. Rectæ Rationis officia sunt, tam quid sit expectandum, quam fugiendum scire. Ejusq; vitium Impietas, Judicii defectus, & fallax de rebus Opinio. Rectæ actiones concupiscentiæ, ejus quod reverâ pulchrum & honestum est, desiderium; id est, virtutis, & naturæ à qua virtus derivatur; ejus autem vitium declinatio ad aliud. Rectæ actiones Iræ sunt, Mali Odium, & Bellum cum animæ perturbationibus, eaq; non pertimescere, quæ multis terribilia videntur, etiam & mortem contemptui habere; ejus deniq; lapsus sunt invidia, odium, ira, convitia & contentiosæ affectiones. Ex his peccata rationis graviora sunt. Et si quis fidem in Christum negaverit, ad Judaismum, vel Idololatriam, vel Manichæismum deflectens, aut aliquid aliud infidelitatis genus amplexus fuerit, postea autem seipsum condemnaverit, totum vitæ tempus pœnitentiæ tempus habeat. Cum populo preces non agat, sed seorsim precabitur; Sacramentorum particeps non erit, præterquam horâ sui è vita excessus. Sin autem præter spem convalescit, rursus Sacramentorum expers manebit. Quicumq; autem per necessitatem se submiserunt, tormentis gravibusq; pœnis ac suppliciis ad finem usq; resistere non valentes; ii à Patribus præstituto tempore puniti sunt.

sunt, quanto etiam is, qui fornicatus est, punitur, sc. 9. annos. Patres autem clementia usos fuisse in eos, qui vi negaverunt; quia anima eorum negationi non consensit, sed lingua sola à bono exciderunt.

ANNO T A T.

‘ Hanc animæ divisionem Gregorius Nyssenus à Platone primò traditam accepit. Eum enim has tres à Gregorio commemoratas partes animæ humanæ inesse, nimirum rationem cupiditatem & iram, è Cicerone dicimus dicente, Tenemusne quid animus sit, ubi sit, deniq; sitne? Ant ut dicere archo visum est, ne quidem ullus? si est, tresne habeat partes, ut Platoni placuit, rationis, iræ, & cupiditatis? Hic Acad. Quæst. l. 2. c. 39. Et alibi, Plato triplicem finxit animam, cujus principatum, id est, rationem, in capite, sicut in arce posuit; & duas partes separare voluit, iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locavit. Id. Tusc. Quæst. l. 1. c. 10.

‘ Scholiasies Harmenopuli in Ep. Can. S. 5. T. 4. ad hunc Nysseni Canonem cum 73° S. Basilii conjunctum, hæc observat. Sanctio Methodis Patrichæ lapsos & conversos, pueros quidem in captivitatem adductos, & metu vel ignorantia subactos veniam dignatur, sacro duntaxat eos oleo inungens. Adultos verò & coactione subactos, veniam quidem & illos dignatur, sacro inungens oleo: Sed jejunare tamen binas dierum quadragesimas jubet à carnibus abstinentes, intentasq; preces & genuflectiones pro viribus facere. Qui verò scientes volentesq; (à Christianis) confugerint, eos ad biennium jejunare jubet, perinde ut indicatum est supra, quotidie centies vel ducenties genuflectere, atq; oleo sacro inungi.

C A N. II.

Concupiscentiæ peccata sunt Adulterium & Fornicatio: Quæ aliis diversa, aliis eadem videntur. Eadem quidem, quia utrumq; attingit alienum, diversa autem, quod hoc cum alterius injuriâ conjunctum sit, illud non item. Et propterea duplex fornicationi præstitutum tempus iis, qui adulterio contaminati sunt, definitur; sicuti etiam cum brutis commercio & prædicationi. Duplex enim est in iis peccatum; quod illicitam habet voluptatem & alterius injuriam. Quin & inter eos, qui ita peccarunt datur differentia; pœnas enim mitiores subibit, qui ex seipso ad sua peccata proferenda impulsus est, quam is qui deprehensus & convictus fuerit. Fornicator igitur 3 annis precum non particeps erit, tribus defleat, & tribus substernatur, & tunc particeps erit. Diligens verò studium, & fervens emendationis desiderium tempus contrahet.

C A N. III.

Facultatis irascibilis plurimæ sunt deflectiones, peccatum autem pessimum est homicidium, quod dividitur in voluntarium, & involuntarium. Qui homicidium voluntarium perpetraverit 9 annis ab Ecclesia abigetur, 9 annis cum populo stans audiet, 9 annis succumbet, & sic particeps erit. Quin & hic studii ratio habetur, ut quilibet gradus octo, vel septem, vel 6, vel etiam 5 annorum fiat. Qui verò eadem involuntariam admiserit à sacerdotali gratia ejicietur; ejus autem tempus simplicis fornicationis tempori æquale erit; idq; contrahet præ studio & fervore.

Bals. Simplicem fornicationem nominat, quæ in mulierem, virum non habentem committitur.

C A N. IV.

Qui antequam pœnæ tempus adimpleverit moribundus est, participabit; convalescens autem tempus præstitutum manebit, in eo gradu existens in quo erat ante participationem.

C A N. V.

Altera Idololatriæ species avaritia ex tribus animæ partibus oriunda (nam & Ratio ab ejus, quod pulchrum est, iudicio aberrat, & desiderium simul afficitur, & Ira occasiones capebat) à Patribus prætermissa est. Publica igitur doctrinæ ratio, in quantum fieri possit, avaritiæ aegritudinibus medeatur. Furti autem species sunt latrocinium & murorum effossio: Latronem etiam consequitur homicidium; ad id enim instruitur latro armis, & copiis, & loci opportunitate; unde & homicidarum iudicio obnoxius. Qui autem clam aliena surripit, & peccatum declarat, bona sua pauperibus elargietur. Sin autem nihil aliud, præterquam solum corpus, habeat; Apostolus jubet per laborem corporalem ei morbo mederi: Dictio- nis autem ita habet contextus: Qui furatur non amplius furetur; sed potius laboret bonum operans, ut possit ei largiri, qui indiget.

C A N.

C A N. VI.

Qui sepulchra effodit, ut lapidem ad ædificium extruendum accipiat, condemnandus est propter consuetudinem; sin autem ut aliquid ex rebus sepultis auferat lucrificandi causâ, simplicis fornicationis iudicio obnoxius est; illic etiam studii habitâ ratione.

C A N. VII.

Sacrilegium in veteri Testamento homicidio æquale reputabatur, & contra utrumq; lapidationis supplicium decernebatur. Visum est autem Ecclesiæ minori tempore quàm adulterium sacrilegii crimen expurgandum. Oportet verò ante omnia ad affectionem viri, & non ad tempus attendere.

*Responsa Canonica S. Timothei.**In Responsa Timothei Alexandrini.*

DE hoc Timotheo Episcopo Alexandrino, Scholium quoddam his verbis conceptum est. Sciendum est, quòd post Dionysium magnum 14 Alexandria Episcopum constitutum, Episcopalia munera obierunt Theonas, Maximus, Petrus, Sanctus Martyr Achillas, Alexander, Athanasius, Gregorius Arianus, è Cappadocia Athanasius iterum, Petrus à Valente expulsus, Lucius Arianus, Petrus iterum; postea magnus hic Timotheus ad Thronum quidem quarto Imperii Theodosii magni anno promotus; interfuit autem quarto anno Imperii Theodosii Magni Synodo, 150 sanctorum Patrum contra Macedonium Spiritus oppugnatorem congregata. Post septennium autem ad Dominum migravit, successorem habens Theophilum.

Responsa Canonica Timothei Sanctissimi Alexandrini Episcopi, qui fuit unus ex 90 Patribus Constantinopoli congregatis, ad interrogationes ei propositas de Episcopis & Clericis.

Puer vel vir Catechumenus existens, si nescius particeps factus fuerit, illuminetur; à Deo enim vocatus est.

Bals. Interrogatus hic Pater, an si Puellus vel Vir in ordine catechumenorum collocatus & sanctum baptismum nondum affecutus, dum oblatio fieret, sive mysticum sacrificium offeretur, opportunè adfuerit, Sacramentorum particeps fieret, ignorans se non debere participare antequam sit baptizatus, & non tamen ea improbè contemnens, quid debet fieri? Respondet, eum baptizari debere.

Catechumenus à Dæmone correptus, nisi ab immundo Spiritu mundatus fuerit, non potest sanctum baptismum accipere; sed in vitæ exitu baptizetur.

Si quis fidelis à Dæmone correptus, sacra Mysteria non enunciet, nec ullo alio modo blasphemet, sit particeps; sed non singulis diebus, sufficit enim, si statis solum temporibus.

Bals. A Dæmone correptus, dum furit nescit quid agat; sin autem habet intervalla, & in tempore sanæ mentis, in Mysterium inuehitur & blasphemat; non solum non erit Sacramentorum particeps, sed nec cum fidelibus simul precabitur vel connumerabitur. Quare divinus hic Pater de Dæmoniaco dicit, qui habet intervalla, & non blasphemat; talis erit particeps S. Communionis.

Si quis Catechumenus emotæ mentis est, & interrogationes quæ in Baptismo rogantur respondere, veruntamen si ab immundo Spiritu non tentetur, debet baptismum accipere.

Si Uxor cum marito, vel maritus cum uxore cohabitavit, & fiat Coitio, non debent communicare; secundum Apostolum, Ne fraudate vos invicem, nisi ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi; & rursus, ad idem conveniatis, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram.

Si Mulier Catechumena nomen dederit, & baptizaretur, sit autem ei secundum consuetudinem mulierum, debet differre donec purgata sit.

Nec debet talis ad sancta Mysteria accedere, dum purgetur.

Si Mulier pepererit in jejunio, quod fit propter Pascha, debet jejunium solvere & vinum bibere; jejunium enim excogitatum est ad humiliationem corporis, quod si corpus imbecille sit, humiliatur satis, & recreatione indiget.

Dum sit Oblatio non debent interesse Hæretici, nisi penitentiam agere, & Hæresin suam relinquere polliciti fuerint.

Qui morbo laborat etiam in Paschatis jejunio à Clerico absolvi debet, ut victum & potum capiat, quantum ferre potest. Eum enim qui semel attenuatus est, esse olei participem æquum est.

Si Clericus vocatus sit ad matrimonium illicitum & intelligens quod illicitum, ne alienis peccatis communicet.

Si cuidam Laico desiderium mulieris subit in somno, non communicare debet; si autem tentet eum Satanas, ut per hanc occasionem à divinorum Mysteriorum communione alienetur, debet communicare, ne facultatem demus Satanæ nos à Sacramentis arcendi.

Iis qui Matrimonio conjuncti sunt dicit Apostolus, ne fraudate vos invicem nisi forte ex consensu. Necessariò autem Sabbato & die Dominico abstinebunt, quod in iis spirituale sacrificium Deo offeratur.

Si quis, cum sui compo non est, sibi manum attulerit, vel etiam se præcipitaverit, pro eo facienda est oratio & oblatio; si autem prudens ac sciens sibi manum attulerit, pro tali nec orare nec offerre oportet, est enim sui homicida.

Qui uxorem habet Damone correptam, ne aliam ducat.

Bals. Ex Novellâ Imperatoris Domini Lepni & Philosophi marito concessum est, mulieris, quæ perpetuâ insaniam laborat solvere Matrimonium: Soluta autem Matrimonio licet marito aliam introducere Matrimonium.

Si quis jejunans, ut communicet, os lavans, vel in balneo aquam bibit nolens, debetne communicare interrogatur? Respondetur, quia hanc occasionem Satanas invenit prohibendi eum à communione, frequentius hoc faciet.

Sermonem Dei audientes sape & non facientes sunt judicio obnoxii, est enim pars salutis seipso accusare.

Ex uniuscujusque cognitione & prudentia peccata judicantur; qui enim sunt acrioris ingenii, citius malum discernunt, qui autem hebetioris sunt naturæ tardius cognoscunt. Illis adeo ab anno decimo peccatum reputari debet; his autem à majori & perfectiori ætate.

G A N. I.

Dies Dominicus honoratur & celebratur propter resurrectionem Servatoris nostri à mortuis. Primus etiam dies vocatur, ut qui sit vitæ principium, & octavus, ut qui Judæorum Sabbatismum exuperet. Quia autem in eo accidit Theophaniorum jejunium, scienter dispensabimus, & paucos Dactylos sumentes in honorem resurrectionis, vespertinam congregationem expectemus; & circa horam nonam congregentur.

C A N. II.

Qui Arrianis communicarunt, & Ecclesias hucusque detinent, expellantur, aliis eorum loco substitutis, orthodoxis scilicet. Episcopi autem Orthodoxi qui ab Apolline Episcopo constituti sunt, & communicarunt cum Arrianis Ecclesias habentibus, si à seipsis hoc fecerint, puniantur, si autem voluntate Episcopi, permaneant, ut qui quod justum est non noverint, & si ab omni populo rejiciantur, alii ordinentur; si autem retineantur, Synodus in Thebaide valeat.

G A N. III.

De Bisto, qui in Ereba constitutus est Presbyter, querendum est, & si alicui mulieri separate vivente marito vim attulit, non sinatur esse Presbyter. Nam nec ut Laicus debet communicare, cum eos qui tales sunt separare Ecclesia consueverit. Hoc autem nullum offert Episcopo Apollini præjudicium, si eum per ignorantiam constituit, cum sancta Synodus jusserit eos qui post ordinationem propter crimen indigni esse convincuntur, expelli.

x (H h)

Bals.

Bals. Bistus ab Apolline Episcopo Presbyter constitutus fuerat in Ereba regione Aegypti. Is vero dicebatur ante ordinationem vim mulieri separatæ attulisse marito vivente; quod cum ita sit ne ei esse Presbyterum permittatur. Quomodo enim is fuerit Presbyter, cui nec Laico in Ecclesiam quidem permittitur ingredi, cum sit propter peccatum segregatus? Eos enim, qui sunt ejusmodi, extrudit Ecclesia & separat à fidelibus. Lege Can. Apost. 25. S. Basil. Can. 3. 32. Syn. primæ Nic. Can. 9.

C A N. IV.

Bals. Erat quidam Clericus, cui nomen Sur, quem Episcopus Apollo à Clero expulit. Sit ergo, Secundum Episcopi judicium, à Clero alienus. Sin autem Episcopi sententiam accusat Sur, utatur suis defensionibus, apud Synodum scilicet, ex qua est etiam Episcopus.

C A N. V.

De Panuph. qui in Lyco Diaconus constitutus fuerat, quærere oportet: Et si cum Catechumenus esset fratris sui filiam in Matrimonium acceperit, & post baptismum in Clerum promotus fuerit, in Clero maneat, si illa à vitâ excessit, & eam post baptismum non habuerit; sin autem, cum esset Fidelis, eandem duxerit, à Clero sit alienus. Non enim Episcopo Apollini præjudicium est, si eum per ignorantiam constituit.

C A N. VI.

Jacob, si cum Lector esset, fornicatus sit, & à Presbyteris ejectus rursus ordinatus est, convictus ejiciatur; si autem non convictus fuerit, maneat in Clero. Non enim oportet ex susurris, seu maledictis conviciis ortâ suspitione condemnari aliquem.

C A N. VII.

De iis qui sunt ordinandi hæc erit forma: Quicquid est Sacerdotalis ordinis consentiat; & tunc Episcopus examinationem instituat, & populo præsentæ & testimonium ferente ordinet. Ordinatio autem ne fiat clanculum.

C A N. VIII.

Quæ in sacrificii rationem offeruntur, post ea quæ in mysteriorum usum consumuntur, Clerici dividant; & nec Catechumenus ex iis comedat vel bibat, sed solum Clerici, & qui cum eis sunt fideles fratres.

C A N. IX.

Bals. Quidam ordinatus est Clericus, deinde tanquam qui fornicatus esset, accusatus est. Dicebat ergo Hierax, non oportere talem esse in Clero. Apollo autem Episcopus qui eum ordinavit, nullum accusatorem adversus eum in medium processisse affirmavit. Dicit ergo Theophilus: Homo examinetur, & si à testibus fide dignis crimen probatur, ejiciatur; sin autem minus, dignus est Clero, & in eo maneat.

C A N. X.

Ut totius Sacerdotalis ordinis sententiâ alius renunciatur OEconomus, in quo Apollo quoque Episcopus consensit, ut bona Ecclesiæ, in ea quæ oportet impendantur. Lege Can. Apost. 41. Syn. Antioch. Can. 24.

C A N. XI.

Vidua & Pauperes & peregrinantes hospites omni quiete fruantur, & nemo ea, quæ sunt, Ecclesiæ ut sua usurpet.

C A N. XII.

Quoniam quidam ex Novatianis, qui dicuntur Cathari ad Ecclesiam accedere volunt, ut Patribus Nicænis visum est, eos ordinare licet, si vita eorum recta sit & nihil adversetur.

C A N. XIII.

Theophilus ad Agathonem Episcopum de quodam Maximo, qui pollicitus fuerit, se ab ea qua cum illicite vixit ex consensu abstenturum. Si adeo sciveris eos non dolose, sed ex consensu id facere, cum Catechumenis congregentur. Sin autem vides quod decipere velit, & acerbitate adhuc in eos opus sit, fac id quod Deus tibi suggererit; id semper sequens quod in usu est, vimque obtinet.

C A N. XIV.

Presbyteri in Gemino pago Cyriadam facientem injuriam, & ab ea desistere nolentem, iuste à communione separarunt; Si igitur injuriam deponat, & penitentiam agere animus inducat, communicet.

*Sti. Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini.**Epistola Canonica ad Dominum,*

1. **P**etrus qui Clerici nomen habet, Clericum esse oportuit, vel non Clericum dici; potissimum cum dicat se causam suam probare posse, sed tempus sibi ad defensionem, vel Ganonicam auditionem datum non esse. Quod factum fuerit (ex actis convinceretur) non esset quod se injuriâ affectum esse diceret; si autem innocens inventus fuisset, Ecclesie restitueretur. Addit autem omnia sua bona sibi sublata fuisse. Sistas igitur senis lacrymas, & si velit cum suis accusatoribus iudicio contendere apud te & qui tibi subsunt, Episcopos litiget; nisi aliquos ut suspectos recusaverit.

2. Pecunias quæ injuriâ ab eo captae sunt, duabus de causis ei reddi æquum est. Primum quidem, quod nec tale quid omnino fieri oportebat; & quod valde male habet magnâque tristitiâ afficit sanctissimos Episcopos, qui sunt ubique terrarum, quod sumptuum, qui illis eveniunt, dispensationis ratio ab eis exigatur, sive ex Ecclesiasticis redditibus, sive ex fructu aliunde percepto. Ecclesiis servari oportet Vasa preciosa & possessiones immobiles. Episcopis autem, qui tunc temporis divinum Sacerdotium administrant, incidentium sumptuum dispensationem securè credi.

3. Renunciationis autem libellos non sua voluntate, sed veluti necessitate & metu & aliquorum minis se tradidisse dicit. Contra Ecclesiastica decreta est, Sacerdotes offerre aliquos renunciationis libellos; si enim digni sunt, ministerio fungantur, si non sunt, ne renuncient, sed ob res absurdas condemnati exeant.

Ejusdem Episcopis qui sunt in Lybia & Pentapoli.

4. Si quis ordinandus est Clericus, vita ejus exploretur, utrum uxorem habeat, necne; & quomodo vel quando eam duxerit, & annon ejectus fuerit, vel à Sacerdote, vel à Monasterio. Si autem inculpatus inventus fuerit, ordinetur.

5. Si se regentur aliqui propter lapsus puniti, deinde sint Catechumeni existentes, baptizentur, & ne moriantur excommunicati & divinae gratiae non participes.

*Gennadii Patriarchæ Constantinopolitani & Sacra
Synodi ibi versantis Epistola.*

Continet hæc Epistola severam in Simoniacos reprehensionem, secundum Canonem secundum Synodi Chalcedonenis; quem vide; & ad calcem addit Sit igitur abdicatus, tum qui gratiam divinam acquirere, tum qui eam propter pecunias dare aggreditur, sive Clericus, sive Laicus fuerit.

Epistola Tarasii Sanctissimi Patriarchæ Constantinopolis Novæ Romæ, ad Adrianum Papam Veteris Romæ, de non faciendis pecunia Ordinationibus.

QUI manus imponunt sunt Spiritus ministri, non autem venditores. Qui enim gratis acceperunt, juxta Domini vocem, gratis dare debent. Is ergo qui auro sacrosancti Spiritus Gratiā acquirere conatur, exterminandus est; quia Deo & mammonæ servire impossibile est; & quoniam Hæresis hæc peregrina magis impia est quàm Macedonii & reliquorum pneumatomachorum. Cum enim illi Spiritum sanctum Dei servum esse blasphemant, dicant, hi ipsum servum suum faciunt eum servorum more emere ausi, & Judæ similes sunt.

Ex ACTIBUS Apostolorum.

S. Paulus Simoni, Argentum tuum tecum pereat, quia donum Dei pecuniis acquireres.

Ex tertio Regum.

Quicumq; voluit, manus implevit, & Sacerdos creatus erat, & factum est hoc in peccatum & deletionem exitiumq; Domni Jeroboam.

Vid. Can. Apostol. 29.

Ex quarto Regum.

Dixit Elizeus Giezi, certè accepisti argentum & vestes Naaman, quare & Lepra Naaman adglutinabitur tibi & semini tuo in perpetuum.

Ex. M. Basilii interpretatione in Esaiam.

Nemo Gratiā Dei auro emit; gratis enim accepistis, gratis date. Vides quomodo Petrus adversus Simonem indignatus est &c. ut supra.

Ejusdem ex Epistola ad Episcopos sibi subiectos.

QUI propter pecunias ordinant, se non peccare existimant, quod non antea accipiant, nec simul, sed postea accipiunt; sed sciant, quod accipere est quodocunq; accipere. Adhortor igitur, ut hunc ad Gehennam deponatis.

Ex vita S. Johannis Chrysostomi.

Præcepit Synodus, eos, qui propter pecunias ordinati erant, aurum ab hæredibus Antonini Episcopi, qui ordinavit eos, recipere; & intra Altare quidem communicare, sed Sacerdotio esse privatos, ne his concessis Judaica sit, vel Ægyptiaca Sacerdotium vendendi & emendi consuetudo.

Vid. Can. 2. quartæ Syn. Chalcedonens.

Vid. Can. 22. sextæ Syn.

Ex Gennadii Constantinop. Epistola.

Sit exterminatus & ab omni Sacerdotali Ministerio alienus, & anathemati obnoxius, tam qui Sacerdotium se pecuniis acquirere posse existimat, quàm qui se propter pecunias id præbere pollicetur.

INTERROGATIO I.

An Monachum ad sanctum Altare ingredi oporteat?

Resp. Sine ordinatione quidem Monachum Lectoris officio fungi perinde acsi Lector esset, prohibitum est: Ad Altare autem accedere pro accendendis candelis, Monachum, qui nullo tenetur crimine, non existimo oportere prohiberi propter Monachalis habitus honestatem.

INTERROG. II.

Ad non oporteat in Sabbato genu flectere, sicut nec in Dominico, vel in Pentecoste?

Resp. A Canone quidem non prohibitum est. Multi autem quia jejunium in Sabbato non sequatur, nec genu flectunt.

Interp. Veneranda hæc Responsio multas breviter contradictiones dissolvit. Dicit enim quoddam juris præceptum hoc modo, non omne quod non prohibitum, permissum est.

INTERROG. III.

An oporteat jejunium in Augusto peragere?

Resp. Erat prius in hoc tempore jejunium; sed translatum est, ne cum Gentilium, quæ hoc tempore fiebant, jejunii incideret. Sed tamen adhuc multi homines jejunium jejunant.

Interp. Quibusdam hoc tempore dubitantibus, quod nusquam inveniretur præscripta ejus jejunii dierum quantitas, & quomodo translatio facta sit, dixit ipse sanctissimus, Patriarcha D. Nicholaus, quod cum dies non declaratur ab ullâ scripturâ, cogimur sequi Ecclesiasticam traditionem non scriptam. Monachi autem, qui suarum foundationum constitutionibus amplius jejunare coguntur, vel inviti cogentur sequi statuta suarum foundationum, quoniam Canonicum est & salutare, quemadmodum & Laici, qui suâ sponte ita jejunant, gratiarum actione digni sunt.

INTERROG. IV.

An Oporteat Dæmoniacum communicare Sacramentis?

Resp. Si quis atrâ bile agitur, ut videatur esse Dæmoniacus, non prohibebitur; sed si revera est Dæmoniacus, non dignabitur Sacramentis; non est enim luci cum tenebris Societas.

Vid. Responsiones Canonicas S. Timothei Ep. Alexand.

INTERROG. V.

An oportet Sacerdotem indiscriminatim comedere oblationes quæ in Ecclesia offeruntur, tanquam panem communem?

Resp. Exaltatæ quidem oblationis fragmenta nequaquam, sed in sola debent Ecclesia comedi, donec universa consumpserint; quæ autem ex his supersunt, non cum lacte, & caseo, & ovis, & piscibus, sed separatim, & per se.

INTERROG. VI.

Si ullus Monachus, quocumq; in loco tonsus, in aliquo, quod ejus animam offendit, læditur, & volens recedere, a suo Præposito ligatus fuerit, quid faciet? Damnum contemnet, an vinculum?

Resp. Oportet eum dicere Præposito, quamobrem læditur; & si est ex eo manifestum periculum, recedere & vinculum non curare.

Vid. Can. 3. 4. Primæ & secundæ Syn. Constantinop.

INTERROG. VII.

Moriens Præpositus reliquit pro se alium, ab eo ligatus ne recederet. Is autem, suâ imbecillitate cognitâ, recessit. Quid itaq; faciendum est de vinculo?

Resp. Ratione caret vinculum, atq; adeo invalidum est. Et accedens ad Episcopum ligatus absolvetur, cum sua ei exposuerit. Vid. Can. Apost. 32.

INTERROG. VIII.

An oportet Sacerdotem, qui propter Crimen est depositus, vel qui Sacerdotium suâ sponte deposuit, cum seipsum condemnasset, præfari illud, *Benedictus Deus*; & hoc, *Deus misereatur nostri*; vel hoc, *Christus verus Deus*, vel *suffire suffitibus*; vel *communicare intra altare*?

Resp. Non. In Laicorum enim locum redactus est. Vid. Can. 9 Neocæsar. & S. Basil. 27.

INTERROG. IX.

Quod dicit S. Basilius in parvis poenis, sit à benedictione alienus pro lapsus proportionem, quid est?

Resp. Privari aliquem benedictione, quæ in Ecclesia datur.

Interp. *Benedictiones Ecclesiasticæ sunt omnia quæ fiunt vel dantur ab Episcopis vel Sacerdotibus in Ecclesiis ad preces & stabilimentum fidelis populi. Unusquisq; ergo pro sui lapsus proportionem Ecclesiasticâ benedictione privetur.*

INTERROG. X.

An oportet eos, qui à sancto dono sunt prohibiti, comedere exaltatas oblationes?
Resp. Invenimus in vita Sancti Theodori eos fuisse prohibitos.

INTERROG. XI.

An oportet, ut vult Canonicum jejunatoris, Canonicè se gerere?
Resp. Illud Canonicum nimiam indulgentiam usum, multos perdidit. Qui itaq; in boni cognitione existunt, & ab eo excidunt, corripiantur.

De sancta & Œcumenica Synodo Episcoporum 380, circa An. Dom. 870.

QUÆ Photium sanctissimum Patriarcham in sedem Constantinopolitanam restituit, & duarum Ecclesiarum, veteris scilicet & Novæ Romæ, scandala dissolvit.

De Patriarchæ Ordinatione.

Procedere volumus Patriarcham per singulos gradus Ecclesiæ, primum Lectorem, deinde Acoluthum, postea Diaconum, deinde Presbyterum, & tandem Episcopum, scilicet si bonum habuerit Testimonium de Pietate & Scientia. In inferioribus enim gradibus immoratur, per aliquod tempus virtus ejus probatur; & hoc pacto oportet nostros Patriarchas progredi, & non ex tempore singulos gradus arripere, ut in domo Domini nihil incompositum aut inordinatum inveniatur. Exprobrat, non esse Ecclesiasticam Regulam ut à secularibus Magistratibus fiat ad Sacerdotium promotio.

Ex Epistolâ Papæ Joannis ad Photium de Schismaticis.

Si revertantur ex toto Corde, tua pietas honore insignita apertis ulmis illos recipere digneris.

Hoc etiam rogamus fraternitatem tuam, ut nobiscum decernat, ut in posterum nullus secularis confestim ad magnam pontificalem sedem promoveatur, sed secundum gradum & ordinem ad ministerium procedens.

Ex Epistola Michaelis Papæ Alexandriae.

Qui, nobis illos congregantibus, & monentibus, & adhortantibus, & orantibus, non semel atq; iterum, sed sæpius, ut in Ecclesiæ unione unâ vobiscum conveniant, vobis obedire noluerint, neq; literis nostris obtemperare, & suammet lucrari salutem, sed in priore sua pertinacia & temeritate permanserint, illos præcipimus ab immaculati corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi participatione alienos fore.

Ex Epistola Joannis Papæ Romani.

Scire oportet, quàm absurdum ac terribile sit, Divinarum rerum imperitum & inscium, à secularibus negotiis, & mundanâ conversatione in Doctoris gradum ascendere.

Ex Epistola Theodosii Hierosolymorum Patriarchæ.

Per omnes nostras Apostolicas sedes, tanquam Canonem firmum prædicamus. Si quis non libenter suscipiat sanctum & illustrem comministrum nostrum Fratrem Dominum Photium, Reginae urbis Patriarcham, & illo communicat, sit anathema, & ex sanctarum Apostolicarum Sedium authoritate exauctoratus.

Sancta Synodus respondit.

Quæ Synodicè à Theodosio sanctissimo Patriarchâ decreta sunt, etiam nostra mediocritas accipiens, eos qui non ita sentiunt, anathemati subicimus.

Sancta Synodus dixit, quæ ad pacem & concordiam Ecclesiæ sunt accipienda iudicamus; qui autem in arrogantia manent, & in fratrum unionem convenire nollunt, post secundam & tertiam admonitionem & vestram & Sanctæ Synodi, ab omni dignitate Ecclesiastica segregentur, donec proprio Patriarchæ & Ecclesiæ suæ uniantur.

Synodus contra Photium habita sub Papa Adriano in posterum damnata sit, & irrita & infirma, neq; inter alias Synodos annumeretur.

In hac Synodo, Synodum VII. unâ cum sex Œcumenicis connumerari, & septimam vocari.

In hac Synodo Præsidentibus religiosissimis Imperatoribus, Basilio, Leone & Alexandro confidentibus, Photio Patriarcha Constantinopolitano, Legatis Veteris Romæ, &c. Imperator Basilius quærit, commune decretum à Synodo edi, quod sit idem per totum terrarum orbem. Hi Imperatores quæ à Synodo liberè facta sunt, confirmabant, & quæcunq; statuit sanctæ Nicænæ Synodus & reliquæ sanctæ Synodi Œcumenicæ.

In hac Actione subscripsit Basilius Imperator, una cum filiis Leone & Alexandro, confirmans omnia quæ in Synodo facta sunt; restitutionem approbans sanctissimi sui Spiritualis Patris Photii, & renunciâns omnia quæ contra eum scripta vel dicta sunt.

CANONES istius Sanctæ Synodi.

C A N. I.

STatuit hæc Synodus, ut qui ex Italiæ Clericis vel Laicis, vel Episcopis, in Asia, vel Europâ, vel Lybia versantes, sub depositione vel anathemate apud sanctissimum Papam Joannem laboraverint, ii quoq; eidem poenæ subiciantur apud sanctissimum Patriarcham Photium. Quos etiam sanctissimus Patriarcha Photius deponat, segreget, vel anathematizet, sanctissimus Papa Joannes sub eodem iudicio habeat; Privilegiis, quæ sanctissimæ Romanorum Ecclesiæ sedi & ejus Antistiti conveniunt, nihil penitus innovatis, neq; nunc nec in posterum.

C A N. II.

Si quis Episcopus, vel aliquis alius ex Pontificali dignitate ad Monasticam vitam descendere in animo habuerit, & poenitentiae locum implere ne amplius Pontificalem dignitatem usurpet. Monachorum enim professiones subjectionis rationem, non Disciplinæ vel Primatus habent; non alios pascere, sed ipsos pasci profitentes.

C A N. III.

Si quis Laicus, autoritate usus, Episcopum aliquem verberare ausus fuerit, vel in carcerem conjicere, vel absq; causa, vel conficta aliqua causa, sit anathema.

Ex Actibus Sanctæ Synodi, quæ unionis causâ fuit, tempore sanctissimi Patriarchæ Photii.

Quicumq; præter hoc sacrum Symbolum, quod à sanctis Patribus ad nostra usq; tempora descendit, componere ausus fuerit, & fidei definitionem nominare, si sit Clericus, deponatur, si Laicus, anathematizetur.

Et tota Synodus conclamavit, qui aliter sentiunt, illos tanquam Dei inimicos & veritatis existimamus.

Omnia quæ contra Patriarchas Germanum, Tarasium, Nicephorum & Methodium, Ignatium, Photium, Stephanum, Antonium, & Nicolaum scripta vel dicta sunt, Anathema.

A C T A

A C T A

*Octava Synodi, quæ Constantinopoli celebrata fuit,
ad confirmanda ea, quæ in Nicæa Synodo secun-
dò habita acta fuerunt.*

Imperium tenentibus Basilio, Leone & Alexandro, & advertentibus sanctam Dei Ecclesiam veteris Romæ ab Hæreticis corruptam fuisse, septimamq; Œcumenicam Synodum inter alias sex sanctas Synodos connumerari minimè admisissent, per literas convocârunt sanctissimum Papam Joannem, Michaellem Patriarcham Alexandriæ, Theodosium Antiochiæ, & Theodosium Hierosolymitanorum Patriarchas, aliosq; Antistites ad sanctæ Ecclesiæ dogmata stabilienda & confirmanda; atq; adeo sanctissimi Patriarchæ & Papa Legatos suos Constantinopolin miserunt.

Præsidente Photio Patriarchâ Constantinop. & confidentibus illis Legatis veteris Romæ & Orientalium sedium Petrus Protonotarius dixit, Metropolita Martyropolis Patriarchæ Antiochiæ Legatus, ejusq; literas adferens præ foribus stat; num placet vestræ Sanctitati ut ingrediatur? Sancta Synodus dixit, ingrediatur. Quo facto & Photio honorabili & venerando more salutato, Synodoq; iterum compositâ, Petrus Protonotarius dixit. Quoniam Dei gratiâ omnia scandala sublata sunt, & veritas ex inquisitione illustrior apparet; atq; instat tempus Eucharistiæ celebranda, & sacra Mysteria peragi debet, si vestræ Sanctitati visum fuerit, totus qui hîc confluit conventus divini Ministerii Mysteria cum sanctissimo Patre Photio peragat. Synodus dixit, Istud bonum & Deo gratum fiat secundum verbum vestrum. Et tunc Syn. Œcumen. Nic. secundò habitam confirmârunt esse septimam Syn. Œcumen. ut ante, & tres Canones postremos. Metropolitanum autem, sæpius admonitum ab errore discedere & mandato Synodico parere nolentem ab Ecclesiastica communione segregabant.

CANONES

CANONES,

Decreta, Leges, &c.

Ecclesiæ Britannicæ & Anglo-Saxonicæ :

Q U Æ

A primis Christi Seculis, usque ad *An. Dom.*
1521. habita sunt & celebrata, in. Compendium
redacta.

A LAUR. HOWEL, A.M.

LONDINI,

Typis Sayanis, MDCCVIII.

CANON

Deoria

Deoria

Deoria

Deoria

A. HUR. HOWELL, A.M.

LONDON

Typis 2000, MDCCVIII.

CONCILIA, Decreta, Canones, &c.

NON patet ullum fuisse in Britannia Concilium, quod aliquos Sacros Canones edidit, ante Synodum Magnam Verolamii adversus Pelagianam Hæresin; (quæ celebrata fuit An. Gratiæ 446. secundum Matthæum Westm. qui solus inter omnes Scriptores, istius Synodi & Sessionis loci meminit) Licet è Britannia aderant tres celebres Episcopi in Concilio Arelatensi primo, quod fuit An. 314. Trecentesimo igitur & nonagesimo quarto anno ab Incarnatione Domini, Arcadio cum fratre Honorio regnantibus, Pelagius venenum suæ perfidiæ longè latèque disperfit; cui adstabat Julianus de Campania, quem dudum amissi Episcopatus intemperans cupido exagitabat. Hi asseruerunt:

Hominem sine Gratia Dei posse salvari.

Unumquemque suis meritis propriâ voluntate ad iustitiam regi.

Infantes sine Peccato Originali nasci; & tam infantes, quàm infans fuit Adam ante prævaricationem. Nec etiam baptizandos esse ut à peccato solvantur; sed ut per adoptionem in regnum Dei admittantur. Qui etsi non baptizarentur, esse tamen eis extra regnum Dei æternam beatam vitam.

Adam solum suo peccato læsum esse; eumque mortuum esse non ex culpæ merito, sed ex conditione naturæ, qui mortuus fuisset, etiamsi non peccasset.

Mutas etiam dicebant orationes quæ fiunt ab Ecclesia, sive pro infidelibus sive fidelibus.

Priusquam autem ad rem hujus Synodi nosmet accingamus, non omnino super-
vacaneum sit, pauca inferere cur rariùs in Britannia habebantur Synodi sub his seculis.

Desertâ igitur à Romanis Britannia, Pictis, Scotisque omnia miserè depradantibus, Saxones ipsi, qui Britannis in subsidium venerant, fiunt hostes infestissimi, & quotidie novas è Germania Copias evocantes, ferro & flammâ indigenas pellunt, eorumque potitur sedibus gens barbara & Paganorum deliriis & superstitionibus ebria. Monasteria & Ecclesias, quas Idolis suis non transponunt, incendunt, Christianorum sacra diripiunt, Ministrosque Dei conculcant & cædunt. Tandem igitur Imperatores ipsi Christianæ militiæ Theonus Londinensis Archiepiscopus, & Thadiocus Archiepiscopus Eboracensis, videntes Ecclesias subversas, dispersamque suam gregem per rupes & cavernas, cum reliquiis sui Cleri in Cambriam confugerunt. Mat. Westm. An. 506. Nullum hic interea Ecclesiæ specimen, nec Conciliis locus aut licentia.

Synodus

Synodus Magna Verolamii.

ANNO Gratiae 446. Hæresis Pelagiana, per Agricolam Pelagii discipulum alata, fidem Britonum fœdâ peste maculavit. Cum itaque Britanni neque dogma perversum suscipere, nec versutiam refutare verbis sufficerent, auxilium belli spiritualis ab Episcopis Gallicis inquirunt. Quamobrem collectâ ibidem magnâ Synodo, iudicio omnium eligebantur Apostoli sacerdotes, Germanus Altisiodorensis & Lupus Trecafinæ Civitatis Episcopi, qui ad confirmandam fidem in Britannia pergere maturarent. Hi Oceanum intraverunt, & non sine labore & periculo, optato littore potiuntur. Collectâ itaque apud Verolanium Synodo, copia disputandi proponendique adversariis à Patribus datur; qui cum loquacitatis garritum evomuisent, & nuditate verborum diu & inaniter audientium aures occuparunt, à venerandis Antistitibus convicti sunt.

Omnibus itaque ad votum consummatis, Antistites ad proprios cum gaudio remeant. Et his ita gestis innumera utriusque sexûs multitudo ad Dominum conversa est.

CONCILIUM aliud Britannicum à S. Germano Altisiodorensi Episcopo, magnoque Clericorum & Laicorum numero, contra resuscitantia virgulta Pelagianæ Hæresis, & contra incestuosas Regis Vortigerni cum filia sua nuptias, celebratum.

ANNO Gratiae 449. nunciatum est in Britannia Pelagianam perversitatem iteratò pullulasse, rursusque ad Beatum virum Germanum preces sacerdotum omnium deferuntur, ut causam Dei, quam prius obtinuerat, tueretur. Quorum petitioni festinus obtemperat: Et adjuncto sibi Severo, discipulo beatissimi patris Lupi, viro totius sanctitatis, mare conscendit, & tranquillo navigio Britannias petiit. Cujus prædicationis antidoto vulnera incredulitatis sanantur, & sententia omnium perversitas suis authoribus condemnatur. Ita omnibus compositis, beati Sacerdotes redierunt.

De incestuosis Nuptiis Regis VORTIGERNI.

Guorthigirnus accepit filiam suam proximam in uxorem sibi, quæ peperit ei filium: Hoc autem cum compertum est à Sancto Germano, venit corripere Regem cum omni Glero Britonum. Et dum conventa est Magna Synodus Clericorum & Laicorum in uno Concilio, ipse Rex præmonuit filiam suam, ut exiret ad Conventum, & ut daret filium suum in sinum Germani; diceretque, quod ipse pater ejus erat. Fecit ut edocta est; S. Germanus eum benignè accepit, & dicere cepit; Tibi pater ero, nec te permittam, nisi mihi novacula cum forcipe pectineque, & ad patrem tuum carnalem tibi dare liceat. Puer obedivit Sancto Germano, & ad Avum Patremque suum carnalem perrexit; dixitque, Pater mi, tu caput meum tonde & comam capitis mei pecte: Ille autem siluit & puero respondere noluit; sed surrexit, iratusque est vehementer, & ut à facie S. Germani fugeret, querebatur, & maledictus est; & damnatur à Beato Germano & omni Concilio Britonum.

SYNODUS

S. Patricii Auxilii & Ifernini Episcoporum in Hybernia celebrata, circa annum Christi 450 vel 456.

DE Patricii gente variè sentiunt Authores. Missus erat à Papa Cælestino ad partes occidentales ut vexillum crucis gentibus prædicaret. Cumque ad Britanniam pervenisset, prædicavit ibi verbum Dei, & ab incolis grater susceptus est. Deinde ad Scotos se conferens, prædicavit verbum Dei (Hybernienses olim se vocabant Scotos.) Tandem à Matthæo Archiepiscopo ad Episcopalem ordinem promotus hoc nomen Patricii in ordinatione suscepit, quippe Mannus vel Magnus, vel Magonius ab eximia miraculorum magnitudine, antea vocabatur. Ordinati sunt etiam cum eo Anfilius & Iferninus, & ceteri nonnulli ad ordines inferiores, ut sub ipso duce Deo militarent. Tunc acceptâ benedictione in nomine sanctæ Trinitatis, navem ascendit, & perveniens ad Britannia Insulam, prædicavit ibi multis diebus; deinde ad Hyberniam succinctus ad Evangelium cum thesauris spiritualibus transcendens, baptizavit eos, annos ibi 80 evangelizans, & tandem plenus dierum & virtutum signis clarus quievit in Christo.

CANONES EPISCOPORUM S. Patricii, Auxilii & Ifernini.

Gratias agimus Deo Patri & Filio & Spiritui sancto. Presbyteris Diaconibus & omni Clero Patricius Auxilius & Iferninus Episcopi, salutem. Satius nobis negligentes præmonere, quam culpæ quæ facta sunt: Solamone dicente, *Melius est arguere quam irasci.* Exempla Definitionis nostræ inferius conscripta sunt, & sic inchoant.

1. Si quis in quæstionem captivus quæsierit in plebe suo jure sine permisso meruit excommunicari.
2. Lectores denique cognoscant, unusquisque Ecclesiam in qua psallat.
3. Clericus vagus non sit in plebe.
4. Si quis permissionem acceperit, & collectum sit pretium, non plus exigat quam quod necessitas poscit.
5. Si quid supra manserit, ponat super Altare Pontificis, ut detur alii indigenti.
6. Quicumque Clericus ab Hostiario usque ad Sacerdotem sine tunica visus fuerit, atque turpitudinem ventris & nuditatem non regat, & si non more Romano capilli ejus tonsi sint, & uxor ejus si non velato capite ambulaverit, pariter à laicis contempnentur, & ab Ecclesia separentur.
7. Quicumque Clericus usus negligentia causa, ad collectas mane vel vespere non occurrerit, alienus habeatur, nisi forte iugo servitutis sit derentus.
8. Clericus, si pro Gentili homine fidei iussor fuerit, in quacunque quantitate, & si contigerit, quod monstrari non potest, per astutiam aliquam Gentilis ille Clerico fallat rebus suis, Clericus ille solvat debitum; nam si armis compugnaverit cum illo, merito extra Ecclesiam computetur.
9. Monachus & Virgo, unus ab hinc & alius ab aliunde, in uno hospitio non commaneant, nec in uno curru à villa in villam discurrant, nec assidue invicem confabulationem exerceant.
10. Si inceptum boni operis ostenderit in Psallendo, & nunc intermisit & comam

habeat, ab Ecclesia excludendus, nisi statim Priori se restituerit.

11. Quicumque Clericus ab aliquo excommunicatus fuerit, & alius eum suscepit, ambo corquali poenitentia utantur.

12. Quicumque Christianus excommunicatur, nec ejus Eleemosyna recipiatur.

13. Eleemosynam à Gentilibus offerendam, in Ecclesia recipi non licet.

14. Christianus qui occiderit, aut fornicationem fecerit, aut more Gentilium ad auruspicum meaverit, per singula crimina An. Poenitentia agat; impleto cum testibus veniat anno poenitentiae, & postea resolveretur à Sacerdote.

15. Et qui furtum fecerit, dimidium poeniteat viginti diebus cum pane, & si fieri potest rapta repraesentet, & sic in Ecclesiam revertetur.

16. Christianus qui crediderit esse lamia in speculo, quæ interpretatur frigida, anathematizandus, quicumque super animam famam istam imposuerit, nec ante in Ecclesiam recipiendus quam ut idem criminis quod fecit sua iterum voce revocet, & sic poenitentiam cum omni diligentia agat.

17. Virgo, quæ voverit Deo, permanet casta, & postea nupserit carnalem sponsum, excommunicationis sit, donec convertatur: Si conversa fuerit & dimiserit adulterium, poenitentiam agat, & postea non in una domo, nec in una villa habitent.

18. Siquis excommunicationis fuerit, nec nocte Pascharum in Ecclesiam non introeat, donec poenitentiam recipiat.

19. Mulier Christiana, quæ acceperit virum honestis nuptiis, & postmodum descefferit à primo & junxerit se adultero, quæ hæc fecit excommunicationis sit.

20. Christianus, qui fraudat debitum cujuscunque, ritu Gentilium, excommunicationis sit donec solvat debitum.

21. Christianus cui dereliquerit aliquis, & provocat eum in judicium, & non in ecclesiam ut ibi examinetur causa, qui sic fecerit alienus sit.

22. Si quis tradiderit filiam suam viro honestis nuptiis, & amaverit alium, & consentit filiae suæ, & acceperit dotem, ambo ab Ecclesia excludantur.

23. Si quis Presbyterorum Ecclesiam edificaverit, non offerat antequam adducat suum Pontificem, ut eam consecret, quia sic decet.

24. Si quis advena ingressus fuerit Plebem, non ante baptizet, neque offerat, nec consecret, nec Ecclesiam ædificet, quam permissionem accipiat ab Episcopo: Nam qui à Gentibus sperat permissionem, alienus sit.

25. Si quæ à religiosis hominibus donata fuerint, diebus illis quibus Pontifex in singulis habitaverit Ecclesiis, Pontificalia dona, sicut mos antiquus, ordinare, ad Episcopum pertinebunt, sive ad usum necessarium, sive egentibus distribuendum, prout ipse Episcopus moderabit.

26. Si quis verò Clericus contra venerit, & dona invadere fuerit deprehensus, ut turpis lucri cupidus ab Ecclesia sequestretur.

27. Clericus Episcopi in Plebe quilibet novus ingressor baptizare & offerre illum non licet, nec aliquid agere, qui si sic non faciat excommunicationis sit.

28. Si quis Clericorum excommunicationis fuerit, solus (non in eadem domo cum fratribus) orationem faciat, nec offerre, nec consecrare licet, donec se faciat emendatum, qui si sic non fecerit dupliciter vindicetur.

29. Si quis fratrum accipere gratiam Dei voluerit, non ante baptizetur quam ut quadragesimam agat.

30. Episcopus quilibet, qui de sua in alteram progreditur Parochiam, nec ordinare præsumat, nisi permissionem acceperit ab eo qui in suo principatu est, die Dominica offerat tantum susceptione, & obsequi hic contentus sit.

31. Si quis conduxerit à duobus Clericis quos discordare convenit per discordiam aliquam prolatum uni à duobus hostem ad interficiendum, homicida congruum est nominari, qui Clericus ab omnibus rectis habetur alienus.

32. Si quis Clericorum voluerit juvare captivo, cum suo pretio illi subveniat, nam si per furtum involaverit, blasphemantur multi Clerici per unum latronem, qui sic fecerit excommunicationis sit.

33. Clericus qui de Britannis ad nos venit sine Epistola, & si habitet in plebe, non licet ministrare.

34. Diaconus nobiscum similiter qui inconsulto suo Abbate sine literis in aliam parochiam adfuerit, nec cibum ministrare decet, & à suo Presbytero quem contempsit per poenitentiam vindicetur, & Monachus inconsulto Abbate vagulus decet vindicari.

SYNODUS alia S. Patricii Anno incerto.

C A N. I.

De Habitatione cum fratribus peccatoribus.

1. **A**udite Apostolum dicentem: Cum huiusmodi ne cibum quidem sumere; non ejus escas sumas cum eo. Ceterum si bos sis & trituras, hoc est, si doctior es & doces, non obturatur tibi os, & dignus es mercede tua, sed oleum peccatoris non impinguet caput tuum, sed corrige & argue.

De observatione eorum.

2. Contentus tegmento & alimento tuo, cetera dona iniquorum reproba, quia non fuit lucerna nisi quo alitur.

De penitentia post rhinas.

3. Statuitur ut Abbas videat, cui attribuetur potestas alligandi & solvendi, sed aptior est, juxta Scripturæ exemplar, venia. Si verò cum fletu & lamentatione, & lugubri cum veste sub custodia penitentia brevis quam longa & remissa cum temperamentis.

4. Audi Dominum dicentem: Si tibi non audierit, sit tibi velut Gentilis & Publicanus. Non maledices, sed repelles excommunicatum à communione & mensa & missa & pace, & si hæreticus est post unam correptionem devota.

De suspectis causis.

5. Audi Dominum dicentem: Sinite utraque crescere usque ad messem. Hoc est, donec veniat qui manifestabit consilia cordium, ne iudicium ante diem iudicii facias: vide Judam ad mensam Domini & latronem in Paradiso.

De Vindictis Ecclesiæ.

6. Audi item Dominum Dicentem: Qui effuderit sanguinem innocentem, sanguis ipsius effunderetur, sed ab eo qui portat gladium, dictatur aut vindictæ innocens habetur. De ceteris autem per legem Evangelicam ab eo loco in quo ait, & eum qui auferit aliquid à te, ne repetas, sed libenter, si ipse quid referat, humiliter recipias.

De Baptismatis incertis.

7. Statuunt ne rebaptizati sint, qui symboli traditionem à quocunque acceperunt, quia non inficit semen seminantis iniquitas. Sin vero, non est rebaptizare, sed baptizare. Non abluendos autem lapsos à fide credamus nisi per impositionem manus accipi.

De reis autem abstractis ab Ecclesiâ.

8. Non ad reorum defensionem facta est Ecclesiâ, sed iudicibus persuadendum est, ut spirituali morte eos occiderent, qui ad sinum matris Ecclesiæ confugiunt.

De lapsis post gradum.

9. Audi canonica instituta. Qui cum gradu cecidit sine gradu surgat. Contentus nomine tantum amittat ministerium: Nisi qui tantum a conspectu Domini peccans non recessit.

De separatione sexuum post lapsum.

10. Consideret unusquisque in conscientia sua, si amor & desiderium cessavit peccati, quia corpus mortuum non inficit corpus alterius mortui, si vero, separentur.

De oblatione pro Defunctis.

11. Audi Apostolum dicentem, est autem peccatum ad mortem; non pro illo dico ut roget quis. Et Dominus nolite donare sanctum canibus. Qui enim in vita sua non merebitur sacrificium accipere, quomodo post mortem illi poterit adjuvare?

De sacrificio.

12. In nocte Paschæ si fas est ferre foras. Non foras fertur, sed fidelibus deferatur. Quid aliud significat quod in una domo sumitur agnus, quam sub uno fidei culmine creditur & communicatur Christus.

De abstinenti insoliti lequat a cibis.

13. Statuunt ut Christi adventum sponsi nullas ratas leges inveniat jejunii. Quid autem inter Novatianum & Christianum interest, nisi quod Novatianus indefinenter, Christianus vero per tempus abstineat, ut locus & tempus & persona per omnia observetur.

De relinquenda vel docenda Patria.

14. Docenda Patria prius per exemplum Domini & derelinquenda postea, si non proficiet juxta exemplum Apostoli. Sed qui potest, facere, licet periclitatur ubique doceat & se ostendat, qui vero non potest taceat & abscondat; alius quippe ab Jesu in domum suam mittitur, alius sequi jubetur.

De falsis Episcopis.

15. Qui non secundum Apostolum electus est ab altero Episcopo est damnandus, deinde ad reliquam plebem declinandus & degradandus.

De Præposito Monachorum.

16. Monachi sunt, qui solitarii sine terrenis opibus habitant sub potestate Episcopi vel Abbatis. Non sunt autem Monachi, sed Vaetro periti, hoc est, contemptores solliciti ad vitam perfectam in ætate perfecta. Hoc est, à vigniti annis debet unusquisque constringi non adtestando sed voto perficiendo, ut est illud, unusquisque sicut proposuit corde suo faciat, & ut vota mea reddam in conspectu Domini, & reliqua; quo voto vivitur, situs locorum coartat, si superabundantia in omnibus devitetur in vita, quia in frigore & nuditate, in fame & siti, in vigiliis & jejuniis vocati sunt.

De tribus seminibus Evangeliorum.

17. Centesimum Episcopi & doctores qui omnibus omnia sunt; sexagesimum Clerici & viduæ qui continentes, sunt; Tricesimum Laici qui fideles sunt, qui perfecte Trinitatem credunt. His amplius non est in messe Domini. Monachi vero & Virgines cum centesimis jungimus.

Qua aetate Baptisandi sunt.

18. Octavo die Catechumeni sunt, postea solemnitatibus Domini baptizantur, id est, Pascha & Pentecoste & Epiphania.

De Parochiis.

19. Cum Monachis non est dicendum, quorum malum est inauditum, qui unitatem verò plebis non incongruè suscepimus.

De retinendis vel dimittendis Monachis.

20. Unusquisque fructum suum in Ecclesia in qua est imbutus perfruat, nisi causa majoris profectus adulteris ferre permessa Abbatis cogat. Si verò exierit causa utilior, cum Benedictione dicatur. Ecce agnus, Dei, non quod sua sunt singuli quærentes, sed quæ Jesu Christi: Vocationis autem causam non permittunt subditos discurrere.

De sumenda Eucharistia post Lapsum.

21. Post examinationem carceris sumenda est, maxime autem in nocte Paschæ, in qua qui non communicat fidelis non est. Ideo brevia sunt & stricta apud eos Spatia ne anima fidelis intereat tanto tempore jejuna medicinæ; Domino dicente, nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis.

De Juramento.

22. Non jurare omnino. De hoc consequente lectionis series docet non adjurandam esse creaturam aliam nisi creatorem, ut prophetis mos est, vivit Dominus & vivit anima mea; & vivit Dominus cui afflito hodie. Finis autem contradictionis est, nisi Domino. Omni enim quod amat homo hoc & juratur.

De Contentione duorum absque Testibus.

23. Statuunt ut per quatuor Sancta Evangelia antequam communicet testatur quid probatur, & deinde sub iudice fama relinquatur.

De Toro Fratris Defuncti.

24. Audi decreta Synodi super istis, Frater torum defuncti fratris non ascendat. Domino dicente erunt duo in carne una, ergo uxor fratris tui soror tua est.

De meretrice Coniuge.

25. Audi Dominum dicentem, Qui adhærit meretrici unum corpus efficitur. Item adultera lapidetur, id est, huic vitio moriatur, ut desinat crescere, quæ non desinit mœchari. Item si adultera fuerit mulier, nunquid revertitur ad virum suum priorem? Item non licet viro dimittere uxorem, nisi ob causam fornicationis, ac si dicat ob hanc causam, unde si ducat alteram velut post mortem prioris non vetant.

De voluntate Virginis vel Patris in Coniugio.

26. Quod vult Pater, faciat virgo, quia caput mulieris viri. Sed requirenda est à Patre voluntas virginis, dum Deus reliquit hominem in manu consilii sui.

De primis vel secundis votis.

27. Eadem ratione observanda sunt prima vota & prima conjugia, aut secundis prima non sint irrita, nisi fuerint adulterata.

De Consanguinitate in Conjugio.

18. Intelligite quid Lex loquitur, non minus nec plus; quod autem observatur apud nos, ut quatuor genera dividantur, nec vidisse dicunt, nec legisse.

De vindicandis adfuetis.

29. Nunquam. . . vetus licet verum observanda sunt leges Jubilei, hoc est, quinquaginta anni, ut non adfirmantur incerta, vicerato temporis, & ideo . . . omnia negotia subscriptione Romanorum confirmanda est.

De Gentilibus qui ante Baptismum credunt quam penitentiam habeant.

30. Remittuntur quidem omnium peccata in baptismo, sed cui cum fidei conscientia infidelium tempor . . . vixit ut fidelis peccator judicandus est.

CONCILIUM CAMBRICUM

Sive circa montes Erir, apud Ordovices in Carnarvoniam, sive alibi ibidem celebratum

Britones circa An. 512 conventi Clerique Regni convocati Aurelium in Regem crexerunt; qui Ecclesias, ad solum usque destructas, ut potuit reparare vacavit. Erat largus in muneribus dandis, sedulus in divinis obsequiis, &c.

SYNODUS BRITANNICA loco incerto habita; sed in qua S. Dubricius constituitur Archiepiscopus Urbis Legionum, Thelias Episcopus Landaviae.

In hac Synodo Dubricius, primus praesul Landavensis sedis, auctoritate synodi Archiepiscopus Urbi Legionum ad Isce fluviata anno 512 designatus est; Thelias, eo munere dignus, a patribus continuo in sedem Landaviensem surrogatus est.

CONVENTUS PAMBRITANNICUS celeberrimus omnium potestatum Britanniae, viz. Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, &c. in coronationem inclyti Regis Arthuri solemnizandi habitus, An. Christi 519.

In hoc Conventu S. Dubricius in vitam eremiticam anhelans, sese ab Archiepiscopali sede deposuit, in cuius locum sacatur David Regis Avunculus. Synodus Pambritannica contra fecem Pelagianae haereticis adhuc redolentem celebrata, sub Davide Archiepiscopo Menevensi, qui sedem illam ope & licentia inclyti Regis Arthuri à Caer Legionum urbe Meneviam jam transfulerat.

SYNODUS Landavensis circiter An. Dom. 560. ab Oudoceo III. Episcopo Landavensi convocata.

Mouricus Rex & Cynetu Landavia conventi presente Oudoceo iuraverunt firmam pacem inter se tenere. Postea Rex Mouricus dolo interficit Cynetu, quamobrem Episcopus convocato toto suo Clero in plena synodo Regem excommunicavit cum sua progenie, Synodo confirmante & dicente, Fiant dies pauci & filii ejus orphani & uxor vidua; in confirmationem maledictionis inclinantes cruces ad terram. Rex spatio annorum cum tota sua Regione remansit sub excommunicatione; cum videns animæ perditionem & regni damnationem, veniam quaesivit. Effusus itaque lacrymis & inclinato capite coram tribus Abbatibus Oudoceus imposuit ei jugum poenitentiae ad modum qualitatis & quantitatis tribus modis, *viz.* jejuniis, oratione & elemosyna. Pro redemptione igitur animæ suæ quatuor villas ab omni servitio libera Ecclesiæ Rex dedit.

SYNODUS alia Landavensis ab Oudoceo predicto ad Podum Carbari Vallis conciliata fuit in Morcant Regis absolutionem.

Oudoceo Episcopo cum tribus suis Abbatibus & Clero conventis, Morcant Rex & Patruus suus Frioc super altare iuraverunt firmam pacem sine dolo se tenere. Post multum autem temporis suadente Diabolo Rex Morcant Patruum suum occidit, quo occiso Rex ad Oudoceum venit veniam requirens ob homicidium & perjurium. In plena igitur Synodo Rex Morcant manum suam ponens super 4 Evangelia, & reliquias Sanctorum, tenente illa Oudoceo, promittit se emendaturum de facinore prædicto, jejuniis, oratione & elemosyna, & se in futurum nihil tale facturum.

SYNODUS Tertia Landavensis.

In tempore Oudocei Episcopi Guednerth Diabolica quadam admonitione Fratrem suum Merchion occidit causa contentions regni, pro quo facto excommunicatus est ab Oudoceo Episcopo plena Synodo, & ita remansit 3 annis. Quibus finitis veniam requisivit ab Oudoceo; quâ datâ, in partem poenitentiae misit eum Oudoceus in peregrinationem ad Archiepiscopum Dolensem in Cornu-gallia. Ille autem redit cum nondum fecerat annum quem promiserat in exulatu, & Episcopus noluit eum absolvere. Manente autem Guednerth in eadem excommunicatione, ante finem anni Beatus Oudoceus ad Dominum transivit. Cui successit Berthguinus Landavie, quem Morcant Rex simul & Guednerth cum multis senioribus uno ore deprecabantur, videntes cruces adhuc depositas ad terram, ut veniam daret Guednerth & solveret excommunicationem, elevando cruces de terra & Reliquias Sanctorum. Guednerth promittens vitæ emendationem in jejuniis, oratione & elemosyna, fusa lacrymis cum magna devotione absolutus est ab Episcopo, junctâ sibi poenitentia plenaria ad modum culpæ. Postea Guednerth memor promissi donavit Deo, Dubricio, Theliao, Oudoceo & omnibus successo-ribus Ecclesiæ Landaviæ Lann, Catguala & Tye, cum omni sua tellure, cum Sylva & cum maritimis & cum omni sua libertate sine ullo censu homini terreno, nisi Ecclesiæ Landaviæ & Pastoribus ejus, & cum refugio suo in perpetuo.

SYNODUS ab Augustino primo Dorobernia seu Cantuarie Archiepiscopo; Ethelberti Regis ope convocata ad Augustiens-ac locum in Wigornia, unde & ipsa Synodus Wigornensis appellatur; presentibus præter Augustinum & Romanum suum Clerum septem Episcopis, & Doctoribus plurimis Britannicis, duabus Scilicet sessionibus. An. Dom. 601.

In quibus,

Augustinus poscit Clerum Britannicum sibi conformem fore; sed illi renuentes, miraculo videtur vincere eos, scilicet statuens Anglum quendam visu privatum, deprecans ad Patrem Jesu, &c. ut visum cæco restitueret, & per illuminationem unius hominis corporalem, corda plurimorum gratia luce accendantur. Britones confitentur Augustinum veram viam justitiæ prædicasse; sed se non posse abdicare priscis moribus absque suorum consensu ac licentia.

Unde postulabant aliam sessionem, ad quam venerunt septem Episcopi & plurimi docti, maxime de nobilissimo monasterio Bancornaburg, cui Dinooth Abbas præfuisse fertur. Qui ad quendam Anchoritam Sanctum & prudentem virum venerunt, qui consulebat eis observatione morum Augustini detegere animæ superbiam sub prætextu humilitatis. Nam ii ad locum synodi advenissent, & Augustinus è sella iis appropinquantibus non assurrexerit, in iram conversi sunt, eumque norantes superbiam, cunctis quæ dicebat contradicere laborabant.

Deinde ab eis exegit, Ut Pascha suo tempore celebrarent Ut ministerium baptizandi juxta morem Romanæ Ecclesiæ complerent. Et ut genti Anglorum una cum eis verbum Domini prædicarent. At illi nihil horum se facturos, neque illum pro Archiepiscopo habituros esse respondebant. Audi Dionothum celeberrimum illum Abbatem Bangor ad Augustinum Monachum petentem Subjectionem Ecclesiæ Romanæ.

Notum sit & absque dubitatione, quod nos omnes sumus & quilibet nostrum obediens & subditi Ecclesiæ Dei & Papæ Romæ & unicuique vero & pio Christiano ad amandum unumquemque in suo gradu in perfectâ Charitate & ad juvandum unumquemque eorum, verbo & facto fore filios Dei, & aliam obedientiam, quàm istam non scio debitam ei, quem vos nominatis esse Papam, nec esse Patrem Patrum; vindicari & postulari & istam obedientiam nos sumus parati dare & solvere ei & cuique Christiano continuè. Præterea, nos sumus sub gubernatione Episcopi Gaerlegionis super Osca, qui est ad supervidendum sub Deo super nobis ad faciendum nos servare viam spiritualem.

Responsio hæc nullo modo schismatica habeatur, nam auctoritate synodi tertiz OEcumenicæ Ephesi habitæ corroboratur. Quam vide in Can. ult.

CONCILIIUM commune Cantuarie An. Dom. 605 sub Ethelberto Rege, presentibus Rege, Augustino Episcopo, Clero etiam & populo.

In quo,

Cum approbatione omnium Monasterium SS. Petri & Pauli ab Augustino fundatum (quod fuit primum inter Anglo-Saxones) Rex cum perpetua libertate donavit, variisque possessionibus & amplissimis donis ditavit.

Decretum Regis Ethelberti De rebus Dei & Ecclesie non abstrahendis.

QUicumque res Dei vel Ecclesie abstulerit, duodecimâ componat solutione. Episcopi res undecimâ solutione. Sacerdotis res nonâ solutione. Pax Ecclesie violata duplici emendetur solutione. Pax Monachi duplici etiam solutione. Si Rex populum suum convocaverit, & hos illic quispiam injuriâ affecerit, duplex esto emendatio, & præterea 50 solidos Regi pendito. Si Rex in domo alicujus compotaverit, & damnum illic quis intulerit, duplici emendatione compensate, &c.

Concilium erat Romanum sub Bonifacio IV. in causa Anglicanæ Ecclesiæ celebratum Romæ An. 610. ubi Mellitus primus Episcopus Londinensis aderat: Sed non reperiuntur Canones vel Decretum Concilii istius.

CONCILIUM Cantianum regno Eadbaldi Regis

CAntii habitum An. Dom. 624; in quo decretum est, propter Apostasiam Regum Orientalium Saxonum linquendam Britanniam, quia satius esset ut omnes patriam redeuntes, liberâ ibi mente Domino deservirent, quàm inter Rebelles fidei barbaros sine fructu residerent.

CONSTITUTIO Earcomberti Regis Cantiorum de destruendis Idolis, &c. Ann. Chr. 655.

HIC primus Regum Anglorum in toto regno suo Idola relinqui ac destrui, simul & jejunium quâdraginta dierum observari principali authoritate præcepit. Quæ ne à quopiam facillè possent contemni, in Transgressores dignas & competentes punitiones proposuit.

SYNODUS Pharensis An. Chr. 664.

In qua,

ACerrimè contenditur ex parte Romanorum & Anglorum Alchfrido Rege, Agilberto Occident: Saxonum Episcopo; Wilfrido Abbate, Agathone Presbytero, Jacobo Diacono, Romano, contra Scotos & Britones, scil. Oswium Regem, Colmannum Lindisfarnensem Episcopum & alios Scotiæ Episcopos; Ceddam Orientalium Saxonum Episcopum, Hildam Abbatissam istius Monasterii Pharensis, &c. de ritu celebrandi Paschatis; de tonsura & de aliis rebus Ecclesiasticis. Rex Oswi tandem convictus assensus est Anglis, qui celebrabant Pascha more Romanorum. Locus hujus synodi est idem cum oppido quod nunc Whitby vocamus, villam in Eboracensi littore satis notam; in qua olim Hilda virgo nobilissima Edwini Regis gloriosi filia, istud condidit monasterium, effecitque ut ad componendas lites Ecclesiæ ista Synodus in eodem Monasterio haberetur.

Concilii Herudfordiensis Canones.

Concilium Herudfordiæ celebratum est 24° die Septembris, A. D. 673. sub initio primi anni Lotharii, Regis Cantii, & Præsidente Theodoro, Cantuariæ Archiepiscopo; in quo, ea quæ à Patribus transmarinis canonicè sunt antiquitus decreta, custodienda hic ab Anglis decernebantur: Decem verò præcipuè.

C A N. I.

Sanctus Dies Paschæ in commune ab omnibus servetur, Dominica post decimam quartam Lunam primi mensis.

C A N. II.

Nullus Episcoporum alterius Parochiam invadat.

C A N. III.

Nulliliceat Episcopo Monasteria Deo sacrata in aliquo inquietare, nec quicquam ex his abstrahere.

C A N. IV.

Episcopi Monachi non migrent à loco in locum, nisi per dimissionem proprii Abbatis sui; sed in ea permaneant obedientia, quam tempore suæ conversionis promiserunt.

C A N. V.

Nullus Clericus proprium Episcopum relinquat, & quolibet discurrat, absque Litteris commendatitiis sui Præsulis. Quod si susceptus ab aliquo sit, & invitatus redire, recusat; & ipse susceptor, & susceptus excommunicetur.

C A N. VI.

Episcopi & Clerici peregrini contenti sint hospitalitate loci; ne autem officium sacerdotale fungantur, absque permisso Episcopi loci.

C A N. VII.

Bis in anno Synodus congregetur. Sed quia diversæ causæ impediunt, in loco qui vocatur *Clofe-shook*, semel in anno congregetur, sc. Kalendis Augusti.

C A N. VIII.

Episcopus Episcopo ne se præferat per ambitionem, sed agnoscant tempus & ordinem consecrationis.

C A N. IX.

Plures Episcopi crescente numero fidelium augerentur.

C A N. X.

Nemo nisi legitimum habeat connubium. Nullus incestum faciat, nec conjugem propriam nisi fornicationis causa relinquat. Quæ autem expulsa sit à viro nulli alteri copuletur; sed ita permaneat aut reconcilietur.

Concilium habitum Romæ sub Agathone de rebus Britannicis fuit An. Chri. 680, Præsidente ipso Papâ & 50 Episcopis confidentibus, Abbatibus, Presbyteris; astantibus etiam Diaconibus & cuncto Clero.

Ex austeritate Theodori Archiepiscopi Cantuariæ motus varii in Ecclesia Britannica oriebantur. Inter hos Wilfridus Abbas ille celeberrimus in Pharensi Consilio, postea Archiepiscopus Eboracensis, suâ sede pellitur, ob prætextum luxuriæ vanæ, quod tot Abbates & Abbatias haberet, qui aureis & argenteis vasis sibi ministrari facerent. Wilfridus spoliatus Romam appellat, statu Ecclesiæ Britannicæ cognito, Wilfridus, ut immerito expulsus admittitur in Concilium; ubi petitione admotâ, Papa Wilfridi causam probat, & per decretum Synodi, Episcopatum suum suscipit. Theodorus autem Archiepiscopus Cantuariensis non nisi in penultimo anno senectutis suæ ob injuriam in abdicatione tanti Præsulis veniam implorabat. Et tum literas ad Ethelredum dat, ut Wilfredo usque quaque indulgeat patrocinium.

Not.

Episcopi monachi. Scilicet Monachi à Papæ auctoritate exempti, & proprio Episcopo subditi.

CONCILIIUM Generale ceu Pambritionicum Hedtfeldæ celebratum 15
Cal. Octob. A. 680 Præsentibus Theodoro Archiepiscopo & cæteris
Britanniæ Episcopis.

Audiens Theodorus fidem Ecclesiæ Constantinopoli per Hæresim Eutychetis
multum esse turbatam & Ecclesias Anglorum, quibus præerat ab huiusmodi
labe immunes servare disiderans, collecto cœtu unanimem in fide catholica reperit
consensum. Quæ Synodus Sanctas & universales quinque Synodos Beatorum Pa-
trum suscipiebat, cum Ibæ Epistolis, & Synodo quæ fuit Romæ sub Martino Papa,
unâ cum Apostolorum & Patrum dogmatibus de Patre, Filio & Spiritu Sancto.

SYNODUS sub Martino I Lateranensis a 105.

Episcopis An. Gr. 648 celebrata, & ab Agathone Papa An. Gr. 686 in Britani-
am missa ad confirmandam Anglorum Britannorumque fidem contra Eu-
tichetis & Monothelitarum hæresim, susceptaque in Concilio Hedtfeldense Pam-
britannico, jam exinde inter Britannica Concilia est habenda.

C A N. I.

Qui non secundum Sanctos Patres Trinitatem confitetur condemnatus sit.

C A N. II.

Qui non confitetur Verbum Dei è cœlo descendisse & incarnatum ex Spiritu
Sancto & beata Virgine, crucifixum, mortuum, sepultum, resurrectum & ascensum
in cœlos ibique sedentem ad dextram Patris, vivos mortuosque judicaturum, con-
demnatus sit.

C A N. III.

Qui non confitetur Beatam virginem immaculatam, &c. secundum Patres, con-
demnatus sit.

C A N. IV.

Si quis secundum Sanctos Patres de duabus Christi naturis non confitetur, con-
demnatus sit.

C A N. V.

Qui secundum Patres de humanitate Christi non confitetur, condemnatus sit.

C A N. VI.

Qui non secundum Patres Sanctos de unitis Christi naturis confitetur, condem-
natus sit.

C A N. VII.

Qui secundum Patres de differentia naturarum non confitetur, condemnatus sit.

C A N. VIII.

Qui de unione naturarum inconfuse secundum Patres non confitetur, condem-
natus sit.

C A N. IX.

Qui de proprietatibus naturarum secundum Patres non confitetur, condemna-
tus sit.

C A N. X.

Qui non secundum Patres de duabus voluntatibus Christi, scilicet divina & humana,
confitetur, condemnatus sit.

C A N. XI.

Qui non secundum Patres de duabus operationibus Christi non confitetur, con-
demnatus sit.

C A N. XII.

Qui secundum hæreticos confitetur unam tantum esse voluntatem & operatio-
nem, condemnatus sit.

C A N. XIII.

Hæreticum est negare Christum Deum esse & hominem naturaliter:

C A N.

C A N. XIV.

Hæreticum est non credere quæ tradit Ecclesia & Catholica & Synodi.

C A N. XV.

Hæreticum est non respuere quæ Ecclesia respuit, & anathematizare quæ ea anathematizat.

C A N. XVI.

Qui Hæreticorum dogmata promovet & calumniatur quinque universales Synodos, condemnatus sit.

C A N. XVII.

Si quis vellicare tentat quæ quinque universales Synodi posuere, condemnatus sit.

*Tres sequentes Canones repetunt ea quæ quinque Synodi condemnant, quoprop-
ter omittendos censemus.*

*LEGES Ecclesiasticae Inae Regis Occiduorum Saxonum seu Gervisorum
in re Ecclesie latae ex aliis suis legibus Saxonis decerptæ. Archi-
episcopo Cantuarie Theodoro, & circa An. Christi 692.*

1. **D**EI ministri constitutam vivendi formulam observent.

2. Infantes intra triginta dies post nativitatem baptizentur; si id non fiat, ter denis solidis culpa pensator. Sin autem moriatur priusquam baptizetur, rebus suis omnibus mulctator.

3. Servus operans Die Dominico ex præcepto Domini sui liber esto: Dominus autem 30 solidos pendito. Si autem id operis injussu Domini fecit, verberibus ceditor, aut pretio penas luat. Si liber hoc die operetur injussu Domini, aut servituti addicitor, aut sexaginta solidos pendito. Sacerdos in hoc delinquens dupliciter puniatur.

4. Primitiæ seminum ad festum S. Martini redduntur, qui tunc non solverit, 40 solidis mulctator, & præterea ipsas primitias duodecies persolvito.

5. Si quis rei capitalis reus, vel verbera promeritus ad Templum confugerit, vita potitor, & secundum jus fasque compensato.

6. Qui in Regia pugnarit rebus omnibus mulctator & vita ejus in arbitrio Regis. Qui in Templo, 120 solidos solvat. Qui in domo Senatoris aut alterius honorati 60 solidis mulctator. Qui in testro villici censum annum pendentis, aut coloni 30 solidorum pœna esto, & villico solidos senos numerato. Si quis in campo patienti dimicavit 120 solidis mulctator. Si inter convivias rixatum fuerit, 30 solidis mulctantur.

8. Si quis peregrinum occiderit, Rex duas partes æstimationis vitæ suæ habeto, & proles vel cognati tertiam. Si non habuerit cognatos Regi esto dimidium, & reliquum socius habeat. Eodem modo Abbas vel Abbatisa (eorum si inter sit) cum Rege partiuntur. Wallus censum pendens annum 120 solidorum æstimetur, filius ejus 100. Servus alias sexaginta; alias quinquaginta solidis valere putatur. Wallus virgarum metum redimito 12 solidis. Wallus quinque terræ hydas possidens 680 solidorum æstimandus est.

9. Pacis in oppido Regis vel Archiepiscopi violatæ pœna 120 solidorum esto. In oppido Senatoris 80 solidorum. In oppido ministri regii 60 solidorum. In oppido custodis pagani cujuscunque predia possidentis, pacis turbatæ multa 35 solidorum sit. Atque eadem habetor criminis purgandi ratio.

10. Cyricseattum, ceu Ecclesie censum, quisque ex eo dato domicilio, in quo ipso natali die Domini commoratur.

11. Si quis alterius ad sacrum fontem susceptorem, susceptumve interfecerit, tantundem solvat cognatis occisi quantum ad eadem compensandam Domino debetur. Atque hæc solutio pro ratione æstimationis interfecti augenda erit & minuenda, perinde atque solutio ipsa Domino pro servo interfecto præstanda foret, si occisum Rex ad sacrum fontem suscepit, perinde ei atque cognatis satisfiat. Verum si ea à cognato erepta est vita, de pecunia susceptori eroganda subrahendum est, quomodo fieri solet ubi munus domino pro cæde servi numerandus est. Episcopi filius (i.e. spiritualis, ceu ad sacrum fontem susceptus) si occidatur, dimidia minuatur multa.

CONCL.

CONCILIUM magnum Becancelde An. Christi. 694. celebratum Presentibus Withredo Rege Cantii & Bertualdo Archiepiscopo Britannia, cum Tobia Episcopo Roffensi, Abbatibus, Abbatissis, Presbyteris, Diaconibus, Ducibus, Satrapis, &c. in quo Ecclesia a tributo eximitur.

Laici non abstrahant nec possideant Deo concessa. Est enim horrendum Deum vivum spoliare, & scindere tunicam ejus & hereditatem. Rex, Princeps, aut aliquis Laicus, nec Ecclesie nec Monasterii habeat Dominium; & eligatur Abbas juxta Canones; non enim ad Regem, sed ad Episcopos attinet Ecclesiasticos constituere. Ecclesie liberæ fiant ab omni servitute seculari, gravitate Majorum, & ab omni pulsione Regum.

Si quis autem Rex, Episcopus, Abbas aut Comes in posterum huic Chartula contradicat aut infringat, sciat se sequestratum à corpore & sanguine Domini Jesu Christi, & remissionem non habet in hoc sæculo nec in futuro, nisi ante pleniter emendaverit iudicio Episcopi.

Hæc lex inviolabilis usque ad consummationem sæculi permaneat, quia nulli homini terreno data sunt, sed hæc omnia in manus Dei omnipotentis sanctisque ejus concedimus & donamus.

Circa hoc tempus plurima pars Scottorum in Hybernia, nonnulla etiam Britannorum Canonicam Paschatis observationem Alfridi Regis ætate suscipiunt, cum aliis Ritibus Ecclesie Canonicis.

CONCILIUM Berghamstede Anno quinto Withredi Regis Cantii, id est, Christi 697, sub Bertualdo Cantuariensi Archiepiscopo celebratum: Presentibus Gylmundo Episcopo Roffensi & omnibus ordinibus illius gentis, cum viris quibusdam militaribus. In quo Constitutiones sequentes, sive iudicia decernebantur.

1. **E**cclēsia libera sit suis iudiciis &c. Pro Rege preces fiant, mandatisque sponte obediunt.
 2. Pacis Ecclesie (quod Mundburgum vocant) 50 solidorum esto compensatio. Tantundem sicuti & Regis.
 3. Adulter impoenitens à cœtu Ecclesiastico arceator.
 4. Alienigena adulter impoenitens terrâ exeat cum suis.
 5. Vir militaris (qui si theundman dicitur) in adulterio deprehensus domino suo 100 solidos pendito.
 6. Si villicus fuerit aut paganus 50 solidis mulctator etiamsi resipiscat.
 7. Si Sacerdos adulterium dereliquerit, baptismumque nequiter non distulerit, nec ebrietati deditus fuerit; suum retineat ministerium, habitusque sui privilegium.
 8. Tonsuratus irregularis ne transeat aliàs in hospitium nisi licentia concedatur ipsum diutius sustentandi.
 9. Servus ad Altare manumissus in omnibus liber esto.
 10. Si servus die solis vel vespere præcedente iussu Domini operatur, Dominus factum luto 80 solidis.
 11. Servus hisce diebus itinerans, domino pendat 6 Solidos, aut flagello cadatur.
 12. Si liber id faciat, sit reus collistrigii mulctæ; & delator habeat dimidium tam mulctæ quàm Wirgildi. [vid. Const. 25.]
- Si Paganus cum uxore Diabolo quid offerat, plectantur & amissione bonorum & collistrigio.

14. Si servus Diabolo offerat dependat 6 solidos aut flagello vapulet.
15. Si Dominus Servo in jejunio det carnem, servus liber esto.
16. Si servus Iponte eam ederet, aut luat 6 solidis aut flagello.
17. Episcopi & Regis verbum sine juramento sit irrefragabile.
18. Præpositus Monasterio Sacerdos & Diaconus eodem modo faciant Professionem, scil. coram Altari dicendo, Veritatem dico in Christo, non mentior.
19. Clericus adhibitis sibi quatuor aliquibus compurgatoribus, se purgato: dimisso autem capite, & unâ manu ad Altare alterâ ad juramentum paratâ.
20. Advena sui solius juramento super Altare semet purgato: similiter & Thanus Regis.
21. Paganus cum 4 compurgatoribus, capite suo ad Altare inclinato, semet eximat: Et in hunc modum rata sint omnia juramenta.
22. Ad Ecclesiâ pertinet cognitionem, si quis aliquem de Clientela Episcopi accusaverit, vel eum à cognitione Regis, ad Pagi vel loci Præpositum deduxerit, Præpositus vel eum purgaverit, vel cadendum tradiderit.
23. Si quis Dei mancipium accusaverit, Dominus ejus cum simplici suo juramento purgabit, si Eucharistiam susceperit. Ad Eucharistiam autem si nunquam venerit, habeat in juramento fidejassorem bonum, vel solvat, vel se tradat flagellandum.
24. Servum Laici vel Ecclesiastici Dominus ejus singulari juramento expurgabit.
25. Si homo secularis Latronem occiderit, sine Wergildo jaceat interfectus: Hoc est, sine compositione à cognatis interficientis reddenda.
26. Si liber comprehensus fuerit in latrocinio; unum è tribus Rex elegerit; an reum interficiet, vel trans mare ablegaverit, vel Wergildum ejus maluerit. Ille verò qui eum vicit & comprehendit, dimidium habeto; sed si eum occiderit, 70 solidis eluito.
27. Qui passus est servum furem aufugere solvat 70 solidos, vel ----. Si quis eum occiderit, Domino ejus dimidium pendito.
28. Si peregrinus devius vagetur, aut vociferet aut cornu infonet; aliter profure comprobatus est, & vel occidendus vel relegandus.

SYNODUS MERCIANA

Celebrata fuit ante An. Gratiæ 705, quippe habita dum Aldhelmus esset Abbas Monasterii Malmsburia. Quoad locum, secundum Bedam, fuit in eo tractu quo situm fuit Monasterium (cui præerat) Mailduirbis id est, Malmsburia, in argo Wiltoniensi & sub ditione Regum Merciorum, unde nominatur.

In hac Synodo Aldhelmo Abbati prædicto præceptum est ut librum scribat adversus errorem Britonum in Paschate celebrando.

Concilium sub Alfrido Rege Nordanhymbrorum & Bertualdo Archiepiscopo Cantuariæ An. Chr. 701 habitum, in quo Wilfrido Episcopo Eboracensi novæ struuntur machinationes. Ille autem appellans ad Johannem Papam, inimicos opprimit.

Concilium ad Fluvium Nidde in Northumbria ab Osredo ibidem Rege, & Bertualdo Archiepiscopo Cantuariæ monitu Papæ Johannis ejus nominis septimus celebratum, in quo Wilfridus demum in Archiepiscopatu suo Eboracensi confirmatur. 705.

Synodus sub Ina, Synodus Generalis & Londinensis.

SYNODUS sub Inâ Rege Occidental. Saxonum loco incerto habita Anno Dom. 707. In qua Episcopatus Occidentalium Saxonum in duas dividitur Parochias.

PROLEGOMENON Ad Visionem Egwini de Imaginibus adorandis.

Jam ad tempus pervenimus quo primum in Ecclesias Anglo-Saxonum adjectas ferunt sanctorum Imagines, ibidemque positas adorandas. Beatam siquidem Mariam Virginem Egwino Episcopo Wigornensium lucide apparuisse aiunt, & mandasse imaginem suam in Ecclesia quam ille curabat, collocandam ut à populo coleretur. Præsul defert Visionem ad Constantinum Papam, qui legat Bonifacium in Britanniam, præcipitque ut Londini cum assensu Bithwaldi Archiepiscopi Concilium celebret generale. Cui sub Anathematis interminatione adsunt Reges & Episcopi, decretumque est, Imagines in Ecclesiis collocandas, Missarumque celebratione & adoratione honorandas.

SYNODUS Generalis, seu Panangelica, in loco qui dicitur Alnæ (post Alni-cester, vel Allencester à fluvio Alno) sub Bertualdo Archiepiscopo Cant. & Wilfrido Ebor. celebrata An. D. 712. In qua Donationes nascenti jam Monasterio Eveshamiz collata ab Egwino confirmantur, & missus est Wilfridus ad locum consecrandum. Quo facto, Egwinus ibi Benedictinos Monachos constituit.

CONCILIUM Londinense sub Bonifacio Legato sedis Romane & Bertualdo Archiepiscopo Cant. circiter An. Dom. 712.

MOtâ controversiâ de cultu imaginum, diabolus omnem lapidem movit ad idololatriæ confirmationem. Egwinus, homo colluvie superstitionum compactus, excitat; Papa persequitur; Episcopi Papæ obsequentes, conveniunt: Non datur locus disputandi, sed visiones proponuntur de cultu imaginum, & indicatur eas à Pontifice esse comprobatas, promulgaturque decretum de collocandis iis in Templis, & adoratione honorandis.

Nunc audi pauca de imaginum introductione apud Britones. Afferunt quidam Augustinum & suos socios longè antea cruce usos esse & imagine Christi. Non negatur; sed aliud est uti, aliud adorare. Christiani Milites præ se ferebant crucem, insigne professionis suæ, sed pro vexillo, non adoratione; & ut inquit Herodianus, Labarum Imperiale in Crucem transformabatur à Constantino Magno. Hoc demum certum est, quod nulla mentio sit alicubi, de Anglo-Saxonibus imagines adorantibus ante 11 Nic. Concilium. Vide Annotationem in Nicænum secundum Concilium de hac re.

Concilium omnium Episcoporum & Principum, Procerum, Comitum, & omnium Sapientum, seniorum, & populorum totius Regni, per præceptum Regis Inæ habitum, cum jam Gualam filiam Cadwalladri Regis Britonum, in uxorem cepisset, unaque Cambriam totam & Coronam Cadwalladri adeptus esset, circiter An. Chr. 714. In quo de mutuis connubiis habendis inter Anglo-Saxones, Britones & Scotos tum ad delendam fornicationem & immunditiam, tum ad concordiam publicam promovendam statuitur.

INas Rex celeberrimam Eleemosynam, quæ Denarius S. Petri appellatur, Romæ confert. Diu ab Anglis hic Denarius vocabatur Romescot. Ratio est hæc, Denarium ex omnibus sui Regni domibus B. Petro concessit annuatim solvendum An. Chr. 740, vel 742.

Concilium Magnum apud Clovesho (vulgò Chyff) sub Æthelbaldo Rege Merciorum cum Cuthberto Archiepiscopo Doroberniæ, cæterisque Episcopis simul assidentibus. In quo Inclytum Regis Withrædi privilegium de libertate Ecclesiarum Cantii ab Æthelbaldo confirmatur per regnum Merciorum observandum, An. D. 742. cum anathemate hoc, ut si quis Rex, Episcopus aut Princeps, hoc salubre Decretum infringet, reddat rationem Deo Omnipotenti in die tremendo. Si autem Comes, Presbyter, Diaconus, Clericus vel Monachus, huic resisterit, à gradu sit privatus, & à participatione Corporis & Sanguinis Domini separatus, & alienus à Regno Dei, nisi antè placitâ satisfactione emendaverit, quod malo superbiæ iniquè gessit. Scriptum est enim, *Quæcunque ligaveris super terram, erunt ligata in calo, &c.*

Exaggeratis Anglo-Saxonum iniquitatibus in Laicis & Clericis, Zacharias Papa, & Legatus ejus Bonifatius graviter hæc coarguunt, & in Epistola ad Regem liberrimè reprehendunt foedis deturpatum nuptiis, Synodumque judicandam monent, quæ novis promulgatis regulis, Clerus ad melioris vitæ institutionem revocetur: Et hæc causa fuit Synodi subsequenteris.

Concilium Cloveshovia.

Concilium celebre Cloveshoviæ (vulgò Chyff) habitum sub Cuthberto Doroberniæ Archiepiscopo, præsentibus, præter Episcopos & Sacerdotes, Æthelbaldo Merciorum Rege, cum suis Principibus & Ducibus, A.D. 747. & Regni ejusdem Regis Æthelbaldi tricesimo.

C A N. I.

Episcopi curam suam pastorem & Canonicas Institutiones, non negotia secularia prosequantur.

C A N. II.

Una sit omnium concordia in omnibus viris Ecclesiasticæ Religionis, se invicem amantes, deservientes & orantes pro invicem.

C A N. III.

Unusquisque Episcopus singulis annis Parochiam visitare, populumque convocare, & docere Verbum Dei debet.

C A N. IV.

Episcopi moneant Abbates & Abbatissas regulariter vivere, & ponere se exemplum pietatis & virtutis.

C A N. V.

Episcopi Monasteria, quæ à secularibus, non divinæ legis ordinatione, sed humana præsumptione inventionis tenentur, adire debeant, & hortari ne sine sacerdotis ministerio aliquod eorum deinceps periclitetur.

C A N. VI.

Episcopi nullum de Clericis seu Monachis ad sacrum Presbyteri gradum ordinent, nisi in vitam & scientiam probè & manifestè perquirant.

C A N. VII.

Episcopi, Abbates & Abbatissæ diligenter studeant, ut per familias suas indefinenter exercentur omnes in studio lectionis & dilectione sacre scientiæ.

C A N. VIII.

Ut Presbyteri diligenter considerent Officium suum.

C A N.

C A N. IX.

Presbyteri in locis sibi ab Episcopo junctis Evangelicæ ac Apostolicæ Prædicationis officium in baptizando, docendo & visitando sub legitimo ritu ac diligenti curâ studeant explere, & se exempla boni præbeant.

C A N. X.

Presbyteri verba missarum & Symbolum & Orationem Dominicam in sua lingua scire discant. [*Malmsbu. dicit, Anglicè discant & doceant Dom. Orationem & Symbolum.*]

C A N. XI.

Omnes Presbyteri uno eodemque modo ministeria sua peragant, sive in baptizando, docendo, aut aliquo alio officio.

C A N. XII.

Presbyteri simplici & modestâ voce sacra canant non modo sæcularium Poetarum garrientes.

C A N. XIII.

Uno eodemque tempore ubique Festivitates Dominicæ ceu Martyrum nativitates peragantur.

C A N. XIV.

Dies Dominicus legitimâ veneratione à cunctis celebretur, sitque divino tantum cultui dedicatus.

C A N. XV.

Septem Canonicæ horæ orationum diei & noctis diligenter observentur, cum cantilena convenienti. Et non tantum pro se, sed etiam pro Regibus omnibus Christianis.

C A N. XVI.

Litanæ, ceu Rogationes cum magna reverentia agantur die septimo Calendarum Maiarum, juxta Ritum Romæ; & secundum morem priorum nostrum, tres dies ante ascensionem Domini in cælos cum jejuniis usque ad horam nonam, nullis vanitatibus intermixtis.

C A N. XVII.

Dies Natalitius Papæ Gregorii, & Dies Depositionis S. Augustini Archiepiscopi & Confessoris, Genti Anglorum missi à præfato Papa, ab omnibus, sicut decet, honorificè venerentur, & feriatus habeatur. Nomenque Augustini in Litanæ decantatione post Gregorii vocationem semper dicatur.

C A N. XVIII.

Tempora jejuniorum, id est, quarti, septimi, & decimi mensis nullus negligere præsumat. Sed ante Initia horum per singulos annos admoniatur plebs.

C A N. XIX.

Monachi Majori suo subjecti sint, & habitu simplici propositoque congruenti vestiantur.

C A N. XX.

Episcopi vigilanter provideant de honestate vitæ inter Monachos, ut piè, sobriè, continenterque vivant.

C A N. XXI.

Juxta admonitionem Apostoli, 1 Cor. 6. 10. *Epbes. 5. 18.* Monasteriales malum ebrietatis non sectentur, sed velut mortiferum vitent vinum.

C A N. XXII.

Ecclesiastici indefinenter se parent facere dignos sanctâ communionem Corporis & Sanguinis Domini; & ipsi Rectores curent ne negligenter vivant.

C A N. XXIII.

Laici pueri, & cœlibes perfectioris ætatis, & conjugati qui peccare desinunt, ad hoc ipsum etiam admonendi sint.

C A N. XXIV.

Sæcularis vir probetur, priusquam sanctæ conversationis tonsuram accipiat.

C A N. XXV.

Episcopi in propria Parochia cum Presbyteris, Abbatibus, & Præpositis conventum habeant & præcepta Synodi servare præcipiant.

C A N. XXVI.

Eleemosynæ quotidie à fidelibus agendæ sunt, ut citius & plenius peccata à Deo remittantur. Non autem fiant Eleemosynæ ejus ex injusta aliorum rapina, sed ex propria ac probè acquisita facultate. Porro non sit Eleemosyna porrecta ad minuendam vel ad mutandam satisfactionem per jejunium & reliqua expiationis opera, sed magis ad augmentandam emendationem suam, ut citius placetur ira

divina. Præter alia opera Expiatoria abstinentia non est remittenda nam ut caro lata nos per incontinentiam ad culpam traxit, afflicta per jejunium corrigatur.

C A N. XXVII.

Psalmodia sancta valde utilis est; nam Deum multiplici modo laudamus & oramus. Qui eam in lingua Latina non didicerunt, in Saxonica discant.

C A N. XXVIII.

Nemo suscipiat majorem congregationem, quam sustentare possit.

C A N. XXIX.

Non liceat Clericos inter Laicos habitare.

C A N. XXX.

Ecclesiastici debent esse prædicatorēs pacis & caritatis in Deum & Hominem, qui in imaginem Dei conditus est; & horis canonicis preces fiant pro Regibus, Ducibus, totiusque Populi Christiani incolumitate.

Rex Æthelbaldus memor prædictæ Epistolæ S. Bonifacii & vitæ antea præ poenitens, Monasteria & Ecclesias regni sui libera facit à vectigalibus, operibus, oneribus, &c. An. 749.

Excerptiones Egberti Eboracensis Archiepiscopi è Dictis & Canonibus sanctorum Patrum concinnatæ sequuntur, ad Ecclesiasticæ Politicæ institutionem conducentes, unâ cum venerabilis Bedæ de Remediis peccatorum excerptis ex Canonibus Patrum Catholicorum, quæ prætermitto, quia in ipsis Canonibus inveniri possunt.

IN Generali quadam Synodo Cuthbertus & alii Sacerdotes, Presbyteri, & Abates, inter alia decreverunt natalicios Bonifacii, & eorum qui cum ipso interfecţi sunt anniversario die solenniter celebrentur. An. Dom. 757.

Erat iste Bonifacius Anglus genere, vir emicans eruditione, prudentiâ, pietate & scientiâ Scripturarum.

Hoc anno Monachi primùm in Anglia vinum bibunt, nam prius aquam solummodò & lac potabant.

CON.

CONCILIUM Calchuthense Legatinum & Pananglicum à Gregorio Ostiensi & Theophylacto Tudertino Episcopis & Legatis Adriani Papæ. An. Gr. 787 Calchuthæ celebratum.

HAbebatur in duabus sessionibus, quarum prima fuit in regno Northanymbro-
rum coram Alfweldo illic Rege. Secunda verò sessio in regno Merciorum
fuit coram Offa Rege ibidem. In prima decernitur de fide primitus suscepta; in
secunda de conferenda parte Archiepiscopatus Cantuariæ ad Ecclesiam Lichfelden-
sem jam in Archiepiscopatum promotum.

C A N. I.

Ut fides Nicena teneatur, & de ea Presbyteri annuò examinentur, omnes etiam
teneant 6 universales Synodos.

C A N. II.

Baptismus sit juxta Canones : Et susceptores ad sacrum fontem sciant se fidejus-
sore infantium ad dominum pro ipsa sponcione, & dum ad perfectiorem ætatem
perveniant doceant eos Symbolum & Orationem Dominicam.

C A N. III.

Episcopus bis in anno Synodum cogat, & Parochiam suam semel circumeat,
peccata corripiens, & sua cohibens.

C A N. IV.

Ut vita & habitus Canonorum sint regulares, juxta Decreta & Canones Ponti-
ficum Romanorum.

C A N. V.

Præfectus Monasterii sit vir probatæ vitæ.

C A N. VI.

Nullus Episcopus ordinare præsumat Presbyterum aut Diaconum, nisi sit vir
probatæ vitæ, & officium suum rectè implere possit.

C A N. VII.

Omnes Ecclesiæ publicæ canonicis horis cursum suum cum reverentia habeant.

C A N. VIII.

Privilegia à Romana sede omnibus Ecclesiis delata conserventur.

C A N. IX.

Ecclesiasticus non, nisi præ nimia infirmitate, cibum in secreto sumat.

C A N. X.

Sacerdos in Missa celebranda ne audeat accedere nudis cruribus, ne turpitudine
ejus appareat ; Nec oblationes fidelium fiant ex crusta sed panè ; Nec calix aut
patina fiat ex cornu bovis, quod de sanguine est.

C A N. XI.

Reges & Principes regimen cum cantela peragant, & cum justitia judicent secun-
dum Psal. 2. 12. Excellentiam sacerdotalem vid. Deut. 32. 7. Hebr. 13. 17. Luc. 10.
16. Mal. 2. 7. 1 Cor. 4. 3. Psal. 143. 15. 1 Cor. 6. 3.

C A N. XII.

Reges legitimè à sacerdotibus & senioribus populi eligantur, ut in ordinatione
Regum nullus sit pravus assensus, ne Reges de adulterio vel incestu procreati sint ;
sicut adulter ad sacerdotium secundum Canonem pervenire nequit. Excellentiam
Regiam vid. 1 Pet. 2. 17. Rom. 13. 1. Eccles. 10. 20. 1 Reg. 24. 5, 7.

C A N. XIII.

Potentes & divites justa judicia statuunt, nec personam divitis accipiant, nec pau-
peres contemnant, nec à rectitudine judiciorum deviant, nec munera super inno-
centes accipiant.

C A N. XIV.

Fraus, violentia & rapina vetantur, & ne majora tributa Ecclesiis Dei impo-
nantur quàm lex Romana & consuetudo priorum Imperatorum, Regum & Prin-
cipum habeat. Sic erit unitas inter Reges & Episcopos, Ecclesiasticos & Laicos.

C A N.

Concilium Fincenhale, &c.

C A N. XV.

Interdicuntur omnibus injusta & incestuosa connubia; talis, nisi resipiscat, anathematizatur.

C A N. XVI.

Spurii & proles illegitima non succedant in hereditatem.

C A N. XVII.

Decimæ justè solvantur. Usura, iniqua pondera & mensuræ prohibentur. Mal. 3. 10. ---- Psal. 14. 5. ---- Proverb. 20. 10.

C A N. XVIII.

Vota fideliter reddantur.

C A N. XIX.

Quisque abjiciat Reliquias Paganorum rituum.

C A N. XX.

Omnibus generaliter intimavimus, ut juxta Propheticam vocem agere decertent, scilicet in conversione, juxta illud Jacob. 5. 16. ----- In poenitentia, juxta Johann. in Ep. prima 1. 8. ----- In confessione, ibid.

CONCILIUM Fincenhale in Episcopatu Dunelmensi Regno Northumbrie, sub Eanbaldo Arch. Ebor. 4 Non. sept. An Dom. 788 congregatum.

HOc consilium præter nomen nihil exhibet. Forsan coactum est, inter alia, ad comprimendum funestissimas Danorum irruptiones, qui superiori anno Angliam primum jam advenerant.

Locus hujus Concilii hodie vocatur Finkeley in Episcopatu Dunelmensi.

SYNODUS apud Acleam, An. Dom. 788.

NULLA mentio est de actis hujus Synodi. Aclea sita est in Episcopatu Dunelmensi ubi duæ hodiè sunt villæ istius nominis; una, Aclea simpliciter dicta, altera Scholaris Aclea (Schole Acle.)

CONCILIUM Verolamiense sub Offa Rege 793.

In quo

CAROLUS Magnus Rex Francorum mittit Concilii Nicæni secundi librum in Britanniam ad Offam Regem Merciorum, in quo Imagines decernuntur adorandæ; nam arte & dolo Irenes Imperatricis (Dux femina facti) aspirante Hadriano Papâ, conflatum est hoc Nicænum Concilium, An. Dom. 789. In quo pars propugnatrix superior evasit, propulsatrix vincitur & opprimitur. Stabilito igitur in hunc modum cultu imaginum, Carolus M. codicem Actorum Synodi mittit in Britanniam. Peregrinâ hac doctrinâ, quam omnino Ecclesia Dei execratur, Anglis contristatis, Alcuinus, seu Albinus, Caroli prædicti institutor & præceptor eruditissimus per Epistolam, ex persona Episcoporum & Principum Angliæ, ad Carolum datam hanc Nicæni Conc. sententiam Scripturæ sacre testimoniis mirabiliter labefactat; Carolumque sic concussum reddidit ut altero posthac anno, habita ex mandato ejus Francofordiæ Synodo 300 vel eo supra Patrum; quâ refutatur hoc decretum & damnatur. Hadrianum autem Papam in Epistola ad Imperatorem lenientem omnia sic reperimus. ---- *Sicut divinæ Scripturæ libros ipsas imagines ob memoriam venerationis habemus nostræ fidei puritatem servantes.* Perierunt autem Francofordiensis Synodi monumenta; & nihil hætenus obvenit nobis, quo Ecclesiam Anglicanam imaginum censeamus adorationem suscepisse.

Eodem

Eodem anno Idem Rex Offa propter Ethelbertum Regem Orientalium Anglorum à se, sed pravo consilio uxoris suæ, proditionaliter interfectum; Decimam sanctæ Ecclesiæ dedit, & terras plurimas Ecclesiæ Herefordiæ, in qua Ethelbertus jacet, dedit, quas in hunc usque diem Ecclesia tenet: Construxit Monasterium Sancti Albani, & sic demum Romam profectus, reditum unius denarii in perpetuum dedit de singulis domibus regni sui. Eodem anno Collationem ceu conventum quorundam aliquot Episcoporum vocavit ad deliberandum de exquirendo sancti Albani Protomartyris sepulturæ loco.

Eodem etiam anno Concilium Provinciale sub Offa & Humberto Archiepiscopo suo Lichefeldensi celebratur, in quo de Cœnobio celeberrimo Protomartyris Sancti Albani instituendo deliberatur.

Denarium annum, quem Offa dedit in usum scholæ Anglorum, quæ jam Romæ floruit, dedit; propter quam & alias Collationes, Papa concedit ut nullus Anglus causa Pœnitentiæ mittatur in Exilium.

CONCILIIUM *apud Celchyth*

IN Regno Merciar celebratum fuit, præsentibus 9 Regibus, 15 Episcopis, 20 Ducibus &c. in quo Offa Rex Regale Cœnobium S. Albani amplissimis donat latifundis. Et Post reditum in Concilio Verolamii ejus à Roma innumeras terras Sancto Albano, & hospitium perpetuum itinerantibus instituit. Monachorum quoque conventum ad tumbam congregavit & Abbatem nomine Willegodum eis ordinavit. A. D. 794.

SYNODUS Phinchanelensis sub Eanbaldō Archiepiscopo Eboracensi habita fuit An. Dom. 798 vel 799, Kenulfi autem Regis Merciorum tertio Northumbriensium Regno jam extincto. In qua de Paschatis & Canonum observatione; suscipiunturque sanctæ & universales quinque Synodi.

1. **C**ONCILIIUM Cloveshoæ sub Athelardo Archiepiscopo Doroberniæ celebratum An. 2 Kenulpho Rege Merciorum, Annoque Christi 798. In quo nihil actum est, quod non videndum est in secundo Concilio sub Athelardo ibidem habito.

CONCILIIUM magnum apud Bacanceld A. D. 798 Kenulfi Regis Merciorum secundo, præsentibus in eodem Kenulfo ipso, & Athelardo Arch. Doroberniæ, cum Episcopis, Abbatibus, &c. Subscriptis. In quo decretum est ex mandato Leonis Papæ III. ut super Ecclesias viri seculares non habeant Dominium; & qui ullam potestatem assumpserint, à præsentī Ecclesia segregarentur, & nisi emendaverint ante, in die judicii rationem reddituri sint.

2. **C**ONCILIIUM Provinciale apud Clovesho à Kenulfo Rege Merciorum, Athelardo Arch. Doroberniæ, convocatisque omnibus ejusdem Provinciæ Episcopis, Ducibus, Abbatibus, cæteraque dignitatis personis, celebratum. In quo reposituræ Direptæ prædia, monasteria, telligraphia &c. A. D. 800.

Concilium apud Clovesho A. D. 803, ab Athelardo Arch. Doroberniæ cum duodecim Episcopis celebratum. In quo, exuto Lichfeldensi Archiepiscopo, sedes Cantuariensis ex præcepto Leonis Papæ III. pristino suo juri restituitur, ut à S. Gregorio instituta est, cum Anathemate in Violatores.

In eodem etiam Anno & hoc ipso Concilio decretum est de libertate Ecclesiarum, ut si qui hoc mandatum spreverint, sciant se à Sanctæ Dei Ecclesiæ communione sequestratos, & in tremendo judicio ante tribunal Christi, nisi ante emendare voluerint, rationem reddituros.

Propter contentionem inter Wigornensem & Herefordensem & inter alios Episcopos, erat Actio alia in hoc Concilio de pastu reddendo Episcopo Wigornensi, & ad placandam contentionem inter cæteros.

SYNODUS Celichythenfis

Synodus apud Celichyth sexto die Cal. Augusti A. D. 816 celebrata, ubi Kenulphus Rex Merciorum interfuit, præidente verò Walfredo Arch. Cantuariæ, qui sedis suæ annum jam decimum tertium agebat. In qua sequentes Canones eduntur.

CAN. I.

Fides Catholica & præcepta Canonica à Sanctis Patribus constituta incorruptè retinenda.

CAN. II.

Ubi Ecclesia ædificatur, à propriæ Diocesis Episcopo sanctificetur. Aqua per semetipsum benedicatur, spargatur, & ita per ordinem completa. Et Eucharistia quæ ab Episcopo per idem ministerium consecratur, cum aliis reliquiis condatur in Capsula, ac fervetur in eadem Basilica. Præcipimus etiam unicuique Episcopo, ut habeat Dominum depictum in pariete Oratorii, aut in tabula, vel etiam in altaribus sanctis dedicata.

CAN. III.

Ut undique inter nos stabilis maneat concordia, & intimæ pacis charitatisque devotio.

CAN. IV.

Ut Abbates & Abbatissæ probi, casti & innocentes per Episcopum & Conventum eligantur.

CAN. V.

Jurisdictionem est ulli de genere Scotorum sacra ministrare, quia incertum est nobis unde, & an ab aliquo ordinetur.

CAN. VI.

Indicia Episcoporum, & quæcunque signantur vexillo crucis firma sint. Et si quis ab accusatoribus suis invitatur ad Synodum, & paratus rationem ponere, accusator autem renuit, & suam causam movere differat, nihil plus ab eo exigatur, sed suo proprio sit contentus.

CAN. VII.

Prædia & Telligraphia Monasteriorum non alienentur, nisi rationabilis causa poposcit adjuvari contra invasionem famis, & depredationem exercitus, & ad libertatem obtinendam.

CAN. VIII.

Quæ Deo dedicata sunt, sic permaneant, nisi causâ penuriæ pro rapacitate secularium ita inviolabiles stare non possunt.

CAN.

C A N. IX.

Unusquisque Episcoporum judicia Synodorum describere debeat, & qualis annus Domini computatur, & à quali Arch. & quibus Episcopis adsedentibus confirmata sunt.

C A N. X.

Cum aliquis Episcopus è vita migraverit, decima pars cujusque rei suæ pauperibus danda erit, nec non omnem hominem Anglicum, qui in diebus suis servituti sit subjectus, liberare præcipimus, ut per illud fructum retributionis percipere mereatur, & indulgentiam peccatorum. Et statim per singulas Parochias in singulis quibusque Ecclesiis, pulsato signo, omnis famulorum Dei cœtus ad Basilicam conveniat, ibique pariter 30 Psalmos pro defuncti anima decantent. Et postea unusquisque Antistes & Abbas DC Psalmos & CXX missas celebrare faciat, & tres homines liberet, & eorum cuilibet 3 solidos distribuat, & singuli servorum Dei diem jejunent, & 30 diebus canonicis horis expleto, Synaxeos & VII beltidum pater noster pro eo cantetur, & hoc expleto, tricesimo item die obitus sui tam bene reficiantur, sicut in die natali cujuslibet Apostolorum refici soleant, & per omnes Ecclesias fideliter pro eo agant, ut pro se exorare facerent.

C A N. XI.

Nec Episcopus nec Presbyter alterius Parochiam invadat, nisi solus Archiepiscopus, qui est suorum Episcoporum Caput. Baptizare autem & ægrotos visitare licet in aliena parochia. Sciant etiam Presbyteri quando baptisant, ut non effundant aquam sanctam super capita infantium, sed semper mergantur in lavacro, juxta exemplum Filii Dei, qui ter merus est in undis Jordanis.

Concilium sub Walfredo Archiepiscopo Cantuariæ, An. Chr. 820, Beornulfi Regis Merciorum (qui eidem aderat) primo: In quo, Cenedrytha Abbatisa & hæres Canulfi Regis Merciorum reconciliationem facit cum præfato Archiepiscopo, pro terris, quas pater ejusdem Cenedrythæ injustè abstulerat ab Ecclesia Christi Cantuariensi. *Vide Concil. Clovesh. mox secuturum, Num. 4.*

Concilium apud Oslaveshlen sub Wulfredo Arch. Cant. circa An. D. 822. In quo prædicta Cenedrytha Abbatisa Priorem suam cum Wulfredo Arch. reconciliationem redintegrat, addito etiam Corollario. *Vide proximum Concilium.*

4. **C**oncilium apud Clovesho sub Beornulfo Rege Merciorum, & Wulfredo Arch. Cant. cum cæteris Episcopis, Abbatibus, omniumque Optimatibus, A. D. 823. In quo Archiepiscopus queritur de Rege Cœnulfo jam mortuo, per cuius violentiam avaritiamque, & per ejusdem Regis accusationes & discordias tota gens Anglum per sex annos à ministerio baptismatis privata fuit. Rex etiam præcepit ut Archiepiscopus citissimè de Anglia decederet, sine spe redeundi, quamvis Papa præcepto, & Imperator precibus intervenire, nisi Episcopus dimitteret Regi villam 300 manentium nomine Leogenesham; insuper daret ei, sc. Regi, 120 libras denariorum.

Archiep. diu recusans, tandem instigatu Optimatum, cedit Regi modo habeat Primatis jura. Rex autem pacta negligit & moritur, Arch. Hæredem Cenedrytham Abbatisam in Synodum coram Beornulfo Rege vocat, in qua decernitur plena Restitutio, & ipsa spondit se præstituram. Arch. convenit 100 mansuras pro 300 suscipere. Hæres tardè exequens promissum, venit ad aliud Concilium apud Oslaveshlen, ubi confessa est insipientiam tardatæ reconciliationis, & pacta reddit cum Corollario.

5. **S**ynodale Conciliabulum Cloveshovia celebratum III. Kal. Novemb. A. D. 824. sub Beornulfo Rege Merciorum Walfredo Arch. Can. assidentibus Episcopis, Abbatibus, & Principibus Merciorum universis: In quo Lis inter Wigornensem Episcopum & Cenobitas Berleenses dirimitur.

Goncilium

Concilium Pananglicum Londoniis habitum in Fest. S. Augustini Anglo-Saxonum Apostoli (id est, 26 die Maii) A. D. 833, presentibus Egberto Rege West-Saxoniarum, & Withlaffo Rege Merciorum utroque Archiepiscopo cæterisque Angliæ Episcopis & Magnatibus. In quo de cohibendis irruptionibus Danorum consultum est, & confirmantur privilegia Croylandiæ Monasterio. Quoniam enim Siwardus Abbas Croylandiæ protexerat Withlaffum Regem spatio 4 mensium in cella sua, Rex magno Altari prædicti Monasterii obtulit aureum calicem, auream crucem, & tabulam capellæ propriæ caminis aureis deauratam. Insuper Asylum constituit, ad quod si aliquis legibus obnoxius affugerit, salvus & securus protectione Abbatis & Monachorum gaudeat; nullusque Ministrorum Regis audeat illum insequi, aut aliquo modo Asylum violare sub pœna perditionis dextri sui pedis. Licebat etiam fugitivo in quibusque aquis Insulam Croylandiæ ambientibus navigare, piscari, vel aliter laborare. Si autem extra metas Asyli per iuramentum 6 hominum fide dignorum fugitivus inventus fuerit, pœnam, quam quondam meruit, absque gratia sustinebit. Si autem fugitivus intra metas Asyli vel aquas, homicidium, furtum, vel aliam forisfacturam fecerit, judicandus in carcere Abbatis condemnabitur & juxta sua demerita patietur. Hæc & multa præterea concessit Rex Withlaffus, & possessiones absque ullis oneribus, exactionibus & vectigalibus secularibus.

NOT. Hoc concilium referendum videtur inter *Sehatufconsulta secularia*, Sc. *Parliamentaria*, quod præcipue congregatum sit ad Piratas Danicos littora Angliæ infestantes suppressendos.

CONCILIUM Pananglicum Kingston.

Consilium Pananglicum Kingstoniæ celebratum A. D. 838. i.e. Egberti Regis Occiduorum Saxonum 39. Præsidente eodem Concilio ipso Egberto Rege & filio ejus Athelwolfo, cum Ceolnotho Arch. Doroberniæ, cæterisque Angliæ Episcopis & Optimatibus. In quo, inter alia quæ ibi acta sunt, Manerium de Maltinges in South-Saxoniam, quod Baldnedus Rex aliquando dederat Ecclesiæ Christi Cantuariensi, subtractumque postea quod Magnates noluerunt donum ejus permanere ratum, nunc demum Magnatibus consentientibus integre conceditur possidendum ab Egberto Rege & filio ejus Athelwolfo, cum anathemate in Violatores.

LEGES Ecclesiasticæ Kenethi Regis Scotorum qui floruit A. D. 840 Mortuus est 855.

1. **I**n singulis regionibus sint singuli Jurisperiti.
2. Horum filii ab infantia leges discant.
3. Tabulas Legum, Regum Magnatumque Cartophylacia hi soli servant.
4. Si quis horum criminis convictus sit, furcâ vitam finiat, abjiciaturque infestus.
5. Furti convictum suspendito. Homicidii capite truncato.
6. Mulierem capitalis criminis damnatam, aut anthe submergito, aut vivam defodito.
7. Qui Dei nomen, Divorumve, Regis aut tribus suæ ducis blasphemiam læserit; ei linguam abscindito.
8. Qui in proximi perniciem convictus fuerit mendacii, ei gladium adimito, & ejus congressum exinde devita.
9. Septem aut plures probâ fide viri judicanto accusatos capitalium.
10. Latrones, grassatores, depopulatores agrorum ferro punito.
11. Fugitivos, ignavos & hujusmodi homines foris cadunto.

12. Uxor

12. Uxor non luet Mariti Scelus; viro autem fraudi erit, si eo sciente uxor de-querit.
13. Virum & Concubinam cum eadem pœna torqueto.
14. Qui alterius conjugem, non invitam vitiaverit, ambo extremo supplicio afficiantur. Vir autem vim mulieri inferens ferro damnabitur, mulier autem erit innoxia.
15. Qui virginis honorem rapit capitis pœnâ luito, nisi vitiata authorem injuriæ poposcerit in virum.
16. Filium parentibus injuriam aut in lingua aut pede, aut manu, eodem membro privatum in crucem tollito, abjicitoque insepultum.
17. Homicida, mutus, aut parenti ingratus, hæres non esto.
18. Præstigiatores, magos & dæmonibus familiares, & ab illis auxilia petentes ad unum concremato.
19. Semina nisi nocivis granis munda, ne terræ condito.
20. Qui suâ culpâ agros satiles nocivis herbis labefactari siverit, eum ob primam culpam uno bove mulctato, ob secundam decem, ob tertiam verò, agris ipsis arceto.
21. Commilitonem, amicumve prælio forte casum sepelito, hostem finito insepultum.
22. Aberrans pecus aut Domino, aut furum indagatori (Tocioderach) aut Sacerdoti reddito; quod si triduum penes te retinueris, furti reus esto.
23. Qui rem proximi deperditam reperit, præconis voce denuntiet inventam, alioquin ut fur puniatur.
24. Qui litigantem secum in Judicio percusserit, causæ reus, pulsato homine absoluto dicatur.
25. Si coeuntibus bobus quævis icta incerto percussore interierit casu, quæ earum fuerit incornuta cædis authorem judicanto. Ejus domus mortuo accepto animali, damnum proximo reparabit.
26. Si sus foetus suos ederit, lapidibus obruito, ejusque carnes ne comedito.
27. Suem segetes edentem, aut grano cultum subruentem agrum, occidito impunè.
28. Cætera animantia, quæ nobiscum degunt, si tua læserint terræ nascentia, donec eorum Dominus damnum reparaverit, te penes servato.

NOT. Hæc magis civilia & popularia sunt, quæ autem sequuntur religiosa sunt.

Kenethi Leges Religiosæ.

1. **A** Ras, Tempia, Divorum statuas, Oratoria, sacella, sacerdotes omnesque sacrae familiae viros ex animo venerator.
 2. Festos & solennes Dies jejunia, vigiliæ & omnifarias ceremonias, quas Christo regi & sacratissimæ ejus militiæ decrevit humana pietas, multo honore observato.
 3. Lædere dicto factove Sacerdotem Christi exitiale sit.
 4. Agrum, in quo quis forte occisus sepultus fuerit, septennium incultum relinquito.
 5. Omne sepulchrum sacrum habeto. Idque crucis sigillo orna, & ne pede aliquando conculces.
 6. Defuncti funus habitâ facultatum ratione curato.
 7. Inlignis viri, aut qui de publica optimè fuerit meritis, celebri, lugubri tamen pompâ funus efferto.
 8. Duos huic adhibeto equestres. Alter ferat arma defuncti candido equo. Alter pullâ veste velatâ facie nigro equo insidens. Hi funus antecedentes ad Templum venerint. Ad Altare arma deposita sint, & equus offeratur Sacerdoti. Nunc autem loco Equi & Armorum quinque sterlingicæ libræ in oblationem tribuuntur.
- Nondum erat Regnum Scotorum in Dioceses divisum; sed quivis Episcopus, quocunque loco sine discrimine pontificia munera obibat. Hæc administratio Scotorum Ecclesiæ perseveravit ad Malcolmii tertii tempora, quando ipse supernè admonitus sacrum Multhlacensem instituit magistratum. A. Chr. 847.

Athelnulphus Rex Occidentalium Saxonum, Merciorum, Northumbrorum, Orientalium Anglorum & Australium Saxonum regnis potitus, in imitatione Inæ vectigalem fecit eam partem Insulæ Romano Pontifici, legeque sancivit, ut qui ex suis possessionibus 30 denariorum vectigal in singulos annos caperent, aut plures domos haberent, pro iis, quas habitarent, singuli singulos denarios quotannis Romano Pontifici ad festum Apost. Petri & Pauli, vel summum ad vincula Petri solverent. Quam legem quidam falso suo filio Aluredo apponunt. Fuit is A. D. 847.

Scholam etiam ab Offa Rege conditam Romæ, & paulò ante Athelnulphi adventum in Romam incendio ferè consumptam, instaurasse fertur. Fuit Princeps clemens, & verus Pater Patriæ.

In Concilio apud Benningdon à Prælati & Proceribus regni Merciaë circiter annum 850, vel paulò ante graviter conquestum est de injuriis à Danis illatis; Rex Bertulphus in resartionem prædia multa & immunitates Monasterio Croylandiaë concessit, ut videre est in Concilio proximè sequenti.

Concilium Kingesburiaë sub Bertulpho Rege Merciorum sextâ feriâ Paschatis An. Ch. 851 celebratum est, præsentibus Ceolnotho Dorobernensi Arch. cæterisque Regni Episcopis & Magnatibus.

Askillus Commonachus Croylandiaë, graviter conquestus est de injuriis & insidiatoribus Danorum illatis Monasterio suo. Quare Privilegia Withlasi confirmantur, & augentur, concessum etiam est hujus Monasterii fratribus, ut pro quocunque negotio processerint, de fugitivis viæ suæ famulos licenter sibi faciant & producant, & ubique per Regnum, sicut in Ecclesia sua Croylandiaë salvi permaneant sub mutilatione membri magis dilecti, si quis istud privilegium attentaverit in aliquo temerè violare. Confirmavit etiam hic Rex Bertulphus Regulam S. Benedicti & dedit agros multos; sed omnia, quæ Deo & Ecclesiæ donavit, ab omni servitio & onere seculari soluta confirmavit.

Hoc etiam Concilium (ut cætera istiusmodi) ad Episcopales Synodos non propriè pertinet, sed ad magna Concilia Regni, sc. Parliamenta; tum quòd in Aula Regia habitum fuit, tum etiam in Paschatis Hebdomade. Ex more enim antiquo Proceres in tribus maximis festivitibus tenebantur vinculo obsequii Regi adesse; sc. Christi Natalitiis, Sancti Paschatis & Pentecostes, cum ad ornandam curiam, tum ad consulendum;

Concilium Wintoniaë Pananglicum; Novemb. 855 celebratum, præsentibus Æthelwulfo Rege West-Saxoniaë, Beorredo Rege Merciaë, & Edmundo Rege Eastanglorum, unâ cum Arch. Cantuar. & Eborac. cæterisque totius Angliæ Episcopis & Magnatibus. In quo celebris illa donatio Ethelwulfi Regis decimæ Mansionis & omnium bonorum per terram suam Deo & Ecclesiæ facta, confirmatur.

Occasio hujus Donationis fuit propter deprædationes barbararum gentium, & bella; & donatio libera fuit ab omnibus secularibus servitutibus.

In hoc Concilio placuit Episcopis, ut in unaquaque Ecclesia omni hebdomade Die Mercurii omnes fratres & sorores cantent 50 Psalmos, & unusquisque Presbyter duas missas pro Rege & ducibus suis huic donationi consentientibus.

Fuit hæc donatio celebrata in Civitate Wentana in Ecclesia S. Petri ante Altare capitale, in honorem Sancti Michaelis Archangeli & Sanctæ Mariæ Virginis, simulque beati Petri Apostolorum Principis & sanctissimi nostri Gregorii Papæ, atque omnium Sanctorum.

ET jam ad funestissima illa tempora pervenimus, in quibus per totam Angliam Danorum eluvies grassata est, urbes, monasteria & ipsas Ecclesias ferro & face eradens. Abiit igitur in defuetudinem rei sacra administratio, & usus Synodorum relegatur; donec Rex Aluredus è latibulis proruens, inimicos Dei prostravit, & Angliæ compulit valedicere. Redeunt autem post ejus dies & miseram Insulam usque ad Dies Confessoris diripiunt, Ecclesiasticam politiam subvertentes.

Martinus Papa Alfredi Regis precibus Scholam Anglorum Romæ liberam facit à Tributo A. D. 887.

IN Præfatione ad Leges Ecclesiasticas Aluredi, incipitur cum Decalogo; & ut Nicæno II. Concilio nihil in Scriptura dissonum audiat, Romana Ecclesia præceptum, *De Sculptilibus non adorandis*, è Decalogo subtrahit. Sed ut decimus resarciatur numerus, dividitur decimum Præceptum in duo, sc. *Non concupisces Domum Proximi tui*, quod locum nonarium tenet; & *Non desiderabis Uxorem, vel res ipsius*, decimum est Præceptum. Saxones igitur nostri morem tenent Romanum. Tanti autem ne rei haberentur Sacrilegii, recurrunt ad omissionem primam, & repetitam eam in decimo loco statuunt, viz. *Deos aureos & argenteos ne facito*; restituunt tamen mancum & in loco indebito, & nihil de sculptili susurrant.

LEGES Ecclesiastica Aluredi Mag. Regis Anglorum è civilibus suis aliis decerptæ. 887.

1. De iurejurando & pignore.

SI quis injustè cogatur ad malam rem jurare; rectius est hoc e mentiri, quam implere. Si quis autem sponderit quod fieri justum sit & non præstiterit, committat arma sua & pecuniam amicis suis in custodiam & sit 40 noctibus in carcere ad mansionem Regiam, & pœniteat secundum iussionem Episcopi sui; & si non habet parentes nec cognatos, Regis Præpositus cibum ei ministret. Si autem arma non dedet sine vi, arma cum pecunia sua perdet. Et si occidatur, inultus jaceat. Si fugerit ante terminum, ab omni legis patrocinio destituetur, & anathema erit in omni Ecclesia Christi. Quod si quis alius pro eo fidem dederit pœnas fideiussionis violatæ det, & supplicium fidei læsæ.

2. De immunitate Templi.

Quicunque noxius ad Fanum confugerit tres noctes immunis maneat. Qui autem immunitatem hanc quocunque modo violat CXX solidos pro infractione pacis solvat Ecclesiæ ministris.

3. De Fideiussione violata.

Pro violatione fideiussionis Regi quinque libræ Merciorum denariorum solvantur; pro violatione Fideiussionis Archiepiscopo 3 libræ; Et Episcopo aut Senatori 2 libræ.

4. De sacrarum ædium immunitate.

Qui alteri inimicatur, ac Templi suffugium implorat, per septem dies à nemine abstrahitor, si quidem præ fame vivere possit, & viam vi non aperuerit. Qui secus fecerit, violationis Regis & Ecclesiæ reus tenetur, & criminis gravioris, si quid inde rapuerit. Quin si ædituis magnopere fuerit illo loco utendum, illum alia in domo, quæ plura non habeat ostia quàm Templum, inclusum curanto, fanoque

Præ-

Præpositus videto ne cibus ei suppeditetur. Veruntamen si arma dederit 30 diebus, illum incolamem custodiunto, & tum in cognatorum manus tradunto. Præterea, si qui conscius maleficii, non admodum patefacti, ad Templum confugerit, idemque in Dei nomine fassus est, dimidium mulctæ ei remittitor.

5. *De Sacrilegio.*

Qui in Templo quid clepserit, simplicem rei surreptæ valorem solvito, mulctam pretio rei congruam pendito, & manus, quâcum furatus est, præciditor. Si manum redimet, id ei concedatur, proprii capitis æstimatione datâ id facito. Qui die Dominico, Nativitatis festo, die Jovis Paschatis, diebus lustrationis furtum admiserit, perinde ac si tempore quadragesimæ id flagitii perpetrâisset, duplo noxiam sarcito.

6. *De iis qui moniales è templis rapiunt.*

Qui monialem absque venia Regis & Episcopi de cœnobio eduxerit, 120 solidos numerato, 60 Regi & 60 Episcopo & Cœnobii Præfecto: Fœmina & infans (si quem procreârit) etsi raptore mortuo superstites fuerint, omni parte ejus fortunarum excidunt. Et si Infans occidatur, Rex habeto eam partem, quæ ad maternam cognitionem spectabit, paterni verò propriam ipsorum partem consequuntur.

7. *De Fornicatoribus.*

Qui uxorem viri 1200 solidorum æstimati pellegerit, dato ejus viro 120 solidos; si cum uxore hominis qui 600 solidis censetur, 100 solidos pendito; si cum uxore Pagani rem habuerit 40 solidos solvito. Et hæc solutio præstanda est pecude vivente; homo tamen ne venditor.

8.

Qui mamillas pagani viri uxoris tractaverit, fœminæ 6 solidos numeret. Eam si humi prostraverit & rem cum illa habuerit, 10 solidos pendito. Si cum eâ coierit 60 sol. pendito, at si quis alius eam prius adulteratus est, 30 solidis noxiam sarcito; & si is propterea in jus vocatur, aut pro ratione 60 Hydarum criminationem diluito, aut mulctæ partem dimidiam pendito. Illud ipsum si mulieri illustriori familiâ oriundâ contigerit, mulcta (prout ejus fuerit capitis æstimatio) augetor.

9. *De Pugna.*

Qui præsentem Archiepiscopo dimicârit, ferrumque distrinxerit, 150 solidis mulctator; sin coram Episcopo aut Senatore pugnatum fuerit, 100 solidis culpa pensator.

10. *De eo qui Monialem contrectaverit.*

Qui Monialis Vestem aut illius ubera invitæ manu tractârit, duplum præstato, quod ei, qui fœminam plebeiam contrectârit.

11. *De nummum Monacho concedendo.*

Qui pecuniam citra veniam cœnobiarchæ concediderit, eaque funditus perierit, damno sit qui commisit.

12. *De Sacerdotum pugna.*

Sacerdos quempiam interficiens, confiscationem omnium patiat, & gradu spoliatus Episcopus è fano eum pellito, ni dominus data capitis æstimatione veniam illi exorârit.

2. De Apostatis & Paganis.

Si qui Christianitatem suam male mutat ut Paganismum veneretur verbis vel operibus capitis æstimatione, multatâ, aut ipsa legis violatæ pœna (prout ipsa feret facti ratio) culpa pensator.

3. De ordinatis male viventibus.

Si quis ordinatus furetur, vel prælietur, vel perjuret, vel fornicetur, emendet sicut factum erit, secundum capitis æstimationem, multatam, aut ipsam legis violatæ pœnam; Et erga Deum saltem emendet, juxta Sanctorum Canonum doctrinam, & plegium (seu fidejussores) faciat, vel mittatur in Carcerem.

4. De Presbyteris falso pronuntiantibus Festum vel Jejunium.

Et si Presbyter populum suum misdoceat de festo vel jejuniis, reddat XXX sol. cum Anglis & cum Dacis III dimid. marcas.

5. De Presbyteris rectis terminis Crisma non perquirentibus, vel baptismum negantibus.

Si Presbyter ad rectum terminum sanctum Crisma non perquirat, vel baptismum perneget ei cui necesse est, (hoc est, ad dies in hoc conductos oleum Sacrosanctum non pararit) si sit Anglus multator; Si Dacus legis violatæ pœnas luito.

6. De Incestu.

Si duo fratres vel duo cognati cum una aliqua fornicentur, emendent in omni mansuetudine & capitis æstimatione, multatâ, aut legis violatæ pœnâ prout æquum fuerit, compensanto.

7. De ordinato qui vitam forisfaciat.

Et si ordinatus homo se forisfaciat in morte plectendus actibus exsuperetur & Episcopi judicio reseruetur.

8. De reo Mortis confessuro.

Et si quis reus mortis confiteri disideret Sacerdoti, nunquam negetur ei, & omnes rectitudines Dei pacificentur sedulo per Dei misericordiam & per pœnam quam sapientes addicent.

9. De Decimis retentis, &c.

Si quis decimas retinuerit, vel Romfeih; Si quis non reddat Symbolum luminis, & Dei rectitudines disforciat, (i.e. Officia divina suppresserit) si sit Anglus multator, si Dacus legis violatæ pœnas luito. Si autem contra flet, & hominem vulneret, de multa componat. Si aliquem in mortem dejiciat, sit ut exlex & persequatur eum cum clamore omni qui rectum amat. Et si faciat ut occidatur pro eo quod contra rectum & Regis Imperium flet, si hoc probetur jaciatur egilde.

10. De Die Dominico negotiantibus.

Si quis in Die Dominico negotiationem facere præsumat, perdat rem ipsam; si sit Dacus solvat 12 Oras, (sc. 16 sol.) si sit Anglus 30 sol.

11. De operantibus eodem die.

Si liber operetur festis Diebus, perdat libertatem suam, & multator & pœnam legis violatæ pendito; si servus vapulato. Si Dominus cogat suum servum festis diebus operari, pœnas luito cum Dacis, multatam cum Anglis.

12. De jejniis infractis.

Si liber homo rectum jejunium frangat multatam reddat, vel pœnas luito. Si servus hoc faciat, vapulato.

13. De Tempore Ordalii.

Ordaliis & Jusjurandum festis diebus & legitimis jejniis legibus interdictum est. Et qui hoc fregit, si sit Dacus pœnas luito, si Anglus multator.

14. De Forisfactis occidendo.

Si fieri possit nunquam occidatur aliquis in die Dominico, quoquid peccaverit, sed servetur dum festa dies transierit.

15. De membro truncato subveniendo.

Si quis forisfactus & de membris disfactus dimittatur & vivat per 4 noctes, potest ei deinceps per Episcopi licentiam subveniri, si ejus doloribus & animæ consolationem adhibeat.

16. De incantatoribus, &c.

Si fortilegæ vel incantatrices, perjuri & venifici fœdæ, fœtidæ, vel meretrices alicubi compereant, relegantur de patria, desperent omnia, nisi cessent & profundius emendent.

17. De Ordinato & peregrino de vita vel pecunia seductis.

Si ordinatus vel peregrinus in iis quæ ad fortunas vel vitam spectarint decipiatur, tum Rex illius gentis aut Satrapas aut Episcopus Patroni sunt, ni is aliunde habuerit. Fraudator verò Deo & Regi satisfaciatur, aut graves sceleris admissi poenas repetito.

Hæ leges postea ab Edovardo (filio Aluredi) & eodem Guthurno Rege Danorum confirmatæ sunt.

Ex Epistola Regis Aluredi M. ad Wulfugium Episcopum patet Veterum Anglorum Scientia, tam in spirituali quàm in temporali gradu; de Recentiorumque inscitia conqueritur, cum ait, ut paucissimi fuerunt eis Humbrum, qui vel preces suas communes in sermone Anglico intelligerent, vel scriptum aliquod è Latino in Anglicum transferre potuerint. Hic Rex pietissimus libros in religionis usu maxime necessarios in linguam, quam omnes intelligebant, convertendos iussit, præsertim verò Librum Pastoralem, quem ipsemet Rex in Anglicum sermonem vertebat & singulis Episcopatibus misit.

SYNODUS Landavensis sub Guruan, 10. Landav. Episcopo. A.D. 887.

In qua

Tendur Rex Brechmania, postea juraverat super Altare S. Dubricii, quod Regi Elgistel non insidiaret, eodem tempore præsentem Episcopum Guruanno cum Clericis suis, Regem Elgistel occidit, utrumque faciens homicidium & perjurium. Quo facto Episcopus excommunicavit Tendur; Altaria denudavit, prosternendo cruces ad terram, simul, & reliquias Sanctorum, & ablatâ sibi totâ communione Christianâ. Tendur maledictionem non patiens reconciliationem petiit. Quapropter Rex imprimis offert Deo, S. Dubritio, Guruanno & ejus successoribus in Ecclesia Landaviæ *Lan Michael Trescerian*, cum tota sua terra & omni libertate in campo, filvis, pascuis & aquâ sine ullo censu homini terreno, cum benedictione in custodientem & anathema in violantem.

SYNODUS Landavensis 14 sub Episcopo Berthguino.

Sessio duplex.

Eodem modo super Altare Garthbeni coram Episcopo Berthguino juraverunt Reges Clothri & Lundguallaun pacem inter se tenere. Et quisquis pactumumperit, totum regnum suum alter clamaret, & ille vitam in exilio absumeret. Post intervallum Rex Clothri ruptâ pace occidit Lundguallaun. Quare Episcopus conventâ Synodo Regem cum sua progenie excommunicavit, simul & Regnum, denudando altaria, demittendo cruces, &c. Rex autem magna cum devotione veniam quaesivit. Episcopus adeo cum tribus Abbatibus, obviam venit Regi ad Ecclesiam Garthbeni, ut sicut eam violaverat, compensationem offerret in eodem loco. Illic Episcopus & Abbates judicaverunt eum transgressorem Mandatorum Dei, & ille relinquens patriam ivit in peregrinationem. Post multum temporis rediit

rediit & per Morcant Regem intercessorem suum reconciliatus est accepto iugo pœnitentiæ, & immolando Deo & Sanctis Dubricio, Teliaveo & Oudoceo & Berthguino & omnibus sibi succedentibus in Ecclesia Landaviæ agrum *Helic*; & agrum *Tencu*, unâ cum quinque uncis agri, cum omni libertate &c. cum benedictione in custodientem & anathemate in seperatorem.

SYNODUS alia Landaviæ sub eodem Episcopo.

In qua

Gurcan Rex Regionem Patris tenens & novercam, propter incestum excommunicatus est in præfata forma. Sed per Regem Judhailum intercessorem requisivit veniam, dimissâ novercâ; dans Terram *Maebinis* agrum sex modiorum, Deo & Petro Apostolo, S.S. Dubricio &c. ut supra.

SYNODUS Landavensis sub Cerenhir 18. Episcopo ibidem.

Ad componendam litem inter Hovel & Gallium, Cerenhir Episcopum Landaviæ hortatus est eos concordari. Et ei obtemperantes venerunt ad Landaviam, & super Altare S.S. Dubricii &c. in forma supradicta juraverunt se pacem sine fraude servare. Sed Rex Houel ruptâ pace occidit Gallium per dolum. Quo occiso Episcopus conventâ Synodo ut supra Regem excommunicavit, in qua mansit per integrum annum. Postea veniam quærens apud Landaviam nudis pedibus & pœnitentiam tam corpore quàm animâ promittens in perpetuo dedit Deo, S.S. Dubricio &c. *Merthir buceil* & *Merthir Mivor* cum quatuor modis terræ circa se, & semimodium Tircollon----- cum tota sua libertate sine ullo censu homini terreno, &c.

SYNODUS Alia Landav. sub eodem Episcopo.

In qua

Cerenhir Episcopus excommunicavit Conbli filium Ili ob homicidium & perjurium in supradicta forma. Postea autem quærens veniam venit ad Landaviam nudis pedibus, &c. & stans in medio Ecclesiæ promisit se emendaturum, jejuniis, oratione, &c. & largitus est pro salute animæ suæ Deo & S.S. Dubricio, &c. Villam Cyulipe minorem cum sua tota libertate, &c. Cum benedictione in custodientem & anathemate in violatorem.

SYNODUS Landavensis sub Gulfrido XX ibidem Episcopo ob violatum Ecclesiæ Patrimonium habita fuit.

Loumarch filius Catguocaun depredatus est Aperguenfrut & cepit Elcolf filium Cinhoreum omnibus suis rebus suppellectibus. Quo audito Episcopus Gulfridus synodum vocavit, sed Loumarch inclinans se ad terram, flexis genibus &c. veniam requisivit, offerens se passurum cononicam sententiam. Et post datam veniam Loumarch largitus est in Eleemosyna villam *Trificarn* pœnit cum tribus modis Terræ Deo, S.S. Dubricio, Teliaveo & Oudoceo in manu Gulfridi & ejus successoribus, cum tota sua libertate, &c.

SYNODUS

SYNODUS Landavensis sub Civeillianc XXII. ib. Episcopo,

Adversus Brochwail Regem congregata.

Propter discordiam inter familiam Civeillianc & familiam Regis Brochwail, motus est Episcopus congregare omnes Clericos usque ad inferiores gradus, & Brochwail cum sua familia in plena Synodo excommunicare. Quod Rex audiens quæsit veniam, & largitus est Deo & S. S. Dubricio &c. & in manum Episcopi Civeillianc villam Tref Peru cum 6 modis terræ.

NOT.

“Qui toties hinc excommunicantur, Regum insigniti Titulis; Reguli erant & Toparchæ Walliæ, Anglorum Regibus subjecti; & Gulielmus 1. Nulli Episcoporum suorum concessum iri permittebat, ut aliquem de Baronibus suis, seu ministris, sive incesto, sive adulterio, sive aliqua capitali crimine denotatum publice, nisi ejus præcepto, implacitaret, aut excommunicaret, aut ulla Ecclesiastici rigoris pœna constringeret. Quod in Concilio Clarendoniæ An. 10. Hen. II. Gratiæ 1164. ita confirmatum est.

SYNODUS ab Edovardo seniore, Rege Anglorum congregata, Presidente Pleigmundo Arch. Dorobern. An. autem incerto.

Cum sub dicto literarum & Religionis deliquio, Formosus Papa Regem ipsum & Angliam totam interdixisset quod multi in ea Episcopatus per annos multos suis viduarentur Episcopis; jam ad impetrandam absolutionem septem simul ad Episcopatus totidem Episcopi eliguntur; & in una Die ordinantur.

In Concilio celebri Grateleano editæ sunt Leges Ecclesiasticæ Æthelstani Regis An. 928.

1. **D**ecimæ sollicitè reddantur, tam ex animalibus, quàm è fructibus terræ.
2. Cyricsceatta reddantur ad illum locum cui rectè pertinent. [Hic census Ecclesiasticus significat Primitias seminum.]
3. Singuli Præpositi Regis singulos alant pauperes & servum manumittant. Et hoc totum peragatur in misericordia Dei.
4. Si quis reus appareat infractionis Ecclesiæ, & vincatur in triplicis sententia ordalii, emendetur sicut judicialis liber dicit.
5. De sagis & veneficis decrevimus, ut si hominem occidant vitæ suâ culpâ judicentur. Si negant, & in triplici Ordalio culpabiles inveniuntur sint 120 noctibus in carcere, à cognatis nutriti, & emendentur Regi centum 20 sol. & occisum hominem reddant parentibus suis, & fidejussores adhibento ne quid tale in posterum perpetretur.
6. Sit una moneta in toto Regno, & nullus cuserit extra oppidum. Si monetarius nummum corrupèrit, amputetur ei manus; si in Ordalio reus fuerit, fiat quod dictum est.
7. 8. De Ordalio ---- si quis iudicio ferri vel aquæ subire velit, accedat 3 noctibus ante ad Presbyterum qui sanctificare debet eum, & pascat eum pane, sale, aquâ & herbis, audiat missas per 3 dies, offerat & communice ad Sanctam mensam, & juret se innocentem esse antequam veniat ad Ordaliū. Si iudicium sit aquæ frigida, mergantur una ulnâ & dimidiâ in fume. Si ferrum sit calidum, tres noctes transeant antequam inquiratur. Accusator, æquè ac accusatus, juramento criminationem prosequatur, & uterque sint jejuni, nec pluribus quàm 12 hominibus sit alteruter

alteruter stipatus. Si accusatus pluribus comitatus accedat, perinde sit (ni illi discedant) atque is in iudicio reus fuisset inventus. Huc usque de præparatione; nunc de Forma. In Ordalio nemo intret Ecclesiam postquam ignis inferitur unde iudicium calefacere debet, præter Presbyterum & Accusatum. Si iudicium aqua sit, calefaciat donec excitetur ad bullitum, & si sit triplex accusatio, immergatur manus ad cubitum. Quando iudicium sit paratum duo homines ex utraque parte introeant & consistant ex utraque parte iudicii de longo Ecclesiæ, & sint omnes jejuni, & ab uxoribus se continuerint ipsa nocte, & aspergat omnibus Presbyter aquam benedictam, & osculentur Sanctum Evangelium & signum crucis: Et nemo faciat ignem diutius quàm benedictio incipiat, sed jaceat ferrum super Carbones usque ad ultimam Collectam & nemo loquatur aliter quàm ut Deus veritatem in eo manifestare dignetur. Accusatus bibat aquam benedictam & inde conspergatur manus ejus quâ iudicium portare debet, & sic adeat. Novem pedes mensurati distinguantur inter ternos. In primo signo secus stacam teneat pedem dextrum suum. In secundo transferat dextrum pedem. In tertium signum quando ferrum projiciet, & ad altare festinet, & insigilletur manus ejus & inquiratur die tertiâ si munda vel immunda sit intra sigillationem, & qui leges istas fregerit, sit Ordalium, id est, iudicium in eo fractum, & reddat Regi 126 solid.

9. Nec negotiatio nec forensis actio fiat Die Dominica. Qui sic egerit multator & ipsa mercede & 30 præterea solidis.

10. Qui perjurii convictus fuerit, juramento postea indignus erit; nec in Sancto atrio post mortem jaceat, si testimonium poenitentiae ab Episcopo suo non habeat; Et Presbyter hoc referat Episcopo infra 30 noctes, num poeniteat an non.

11. Officium Episcopi est omnem rectitudinem promovere. Inprimis omnem Ordinum instruere. Prohibere aliquam circumventionem injustæ mensuræ vel ponderis; & seductionem proximi in peccatum. Debent Episcopi cum seculi Judicibus interesse, ne permittant si possint ut illius aliqua pravitate germina pullulaverint. Curent etiam sedulo in sua Diocesi quisque ne aliquis Christianus alii noceat, non potens impotenti, non Prælati subdito, nec servo liber. Mensuræ & Pondera sint secundum dictionem Episcopi, & in controversiis ille discernat. Et quoniam Dominus & servus Deo sunt æquè chari compatiantur & indulgeant Domini suis servis.

12. Omni die Veneris 50 Psalmi cantandi sunt pro Rege & populo.

13. Cæteræ leges ad Ecclesiam non attinent.

NOTÆ.

Multis habitis Conciliis, multas condidit Æthelstanus leges, ad Ecclesiam pertinentes; E Concilio scilicet Grateleano, Exoniensi, Feureshamensi, Thunderfeldensi, & Londinensi; incertis autem temporibus & confusis sæpe Capitulis. Habita verò sunt omnia 16 annorum spatio (diutius enim Æthelstanus non regnavit.)

LEGES Ecclesiasticæ Hoeli Dha (i. e. Boni) Regis seu Principis Wallie totius.

1. **S**I quis Refugium Regis & omnium violaverit, nusquam defendi potest nisi ab Ecclesia.

2. Qui Sacerdoti injuriam fecerit, vel eum occiderit, iudicio synodi puniatur.

3. Hospitium Sacerdotis & Clericorum erit domus Capellani Villæ. Hospitium Sacerdotis Reginæ est infimul.

4. Sacerdos Regis contra Pascha indumenta habebit quibus usus est in Quadragesima.

5. Sacerdos Reginæ indumenta habebit in quibus Regina agat Poenitentiam.

6. Officium Sacerdotis in Curia placitis est triplex, lites discretas de scripto delere; lites indiscretas ad iudicium in scripto servare. Et ad opus Regis quantum ad literas missas & mittendas paratum esse & nunquam ebriatum.

7. Iudici Sacramentum in Ecclesia sacerdos præstet, & iudex jurabit, quod per totam vitam nec prece, nec pretio, nec amore, nec odio falsum scienter faciet iudicium.

8. Ecclesiasticus

8. Ecclesiasticus in vindicta sanguinis non admittitur.
9. Tanti est testimonium unius sacerdotis, ut si fur coram Presbytero suos socios manifestet, de dicto Presbyteri absque contentione credendum est.
10. De pugna quæ in Cimiterio agitur 14 libræ reddendæ sunt. Si extra, i. e. in Asylo, VII libræ, quarum medietas Abbati cedit, altera Presbytero & Canonicis.
11. Summa valenciæ omnium membrorum est 88 libr. Sanguinis cujullibet hominum pretium est 24 denar. Indignum enim est ut Dei sanguis, qui æstimabatur tantum 30 denar. hominis minoris pretii esset.
12. Tribus de causis mulier à viro divertat, & suam dotem habere; sc. si vir sit leprâ infectus, si foetidum anhelitum habeat, & si cum ipsa coire non valeat. Et si aliam cognoverit ter habitura est satisfactionem primò dimidium libræ, secundò libram, tertio cum toto suo jure libera ab eo discedere poterit.
13. Si puella matura detur viro & ille dicat illam ab alio defloratam percepisse, puella si possit juramento Patris, Matris, Fratris, Sororis & sui ipsius hoc falsum esse astruat. Si primò tacuerit, & secundò eam agnoverit, & ad manè cum ea dormierit, licet illam corruptam invenerit, nihil de ea auferre potest. Sed si statim hoc noverit, ad viros surrexit nuptiales, alia non contradicente, hoc eis testificaverit, nihil ei jure reddere debet.
14. Uxor incertè alio infamata juramento 7 mulierum se expurget. Si secundo infametur cum 14. Si tertio cum quadam certitudine hoc dicatur 50 mulierum juramento se purgabit.
15. In divortio substantia sic dividitur. Vir Sues habeat, mulier Oves. Postea mulier dividat, vir eligat. Omnia vasa lactis, præter unum sinum, & omnes discos mulier habeat, præter unum. Currum cum uno jugo, & omnia vasa, potus & dolia viri erunt. Si vir cito aliam duxerit uxorem vestimenta primi lecti, scil. repudiata mittere debet. Vir habebit caldarium, tapetum, pulvina, cultrum, securim & terebrum, &c.
16. Si quis uxorem repudiaverit, aliamque superduxerit, repudiata domum redeat, & ibi maneat ad nonum diem, in quo si dimittatur, omnia quæ illius sunt secum ducat.
17. Adulter negans Adulterium, det juramentum 50 virorum; similiter adultera 50 mulierum ob tres causas. 1. Si videantur mulier veniens de luco ex una parte & vir ex altera ejusdem luci in eadem hora. 2. Si videantur jacentes sub uno pallio, vel si videatur vir inter femora mulieris.
18. Si qua mulier rem turpem cum alio viro, vel osculo vel manu, vel stupro egerit, de jure potest repudiari à viro suo, & omnia jura sua debet amittere, etiam pro solo osculo, nedum pro aliis.
19. Qui uxorem alicujus osculatur, quartam partem injuriæ ei reddet, nisi in ludo, vel in convivio, vel quando quis de longè venerit.
20. Nemo foeminam det viro antequam pretium virginittis Domino solvat. Nam puella est Desertum Regis.
21. Stuprans volentem nihil solvat, stuprans autem involentem viro mulieris injuriam reddet, vel vir eam liberè repudiet, & ab ea divertat.
22. Tres sunt qui non sistentur in lege. Rex, Ecclesiasticus sacris ordinibus obligatus. Ecclesiasticus religiosus obligatus.
23. Tres sunt quorum nullus sit Judex. 1. Mendosus, i. e. vel cæcus, vel surdus, vel leprosus, vel stultus. 2. Ecclesiasticus sacris ordinibus obligatus. 3. Laicus sine potestate judicandi per dignitatem Terræ vel servitoria.
24. Tres sunt conquestores à Rege propter querelas puniendi. 1. Qui det pignus contra judicium quod per auctoritatem legum contra ipsum poterit confirmari, ille pretio suæ linguæ puniri debet. 2. Qui det pignus contra judicium quod super aliquem alium quàm seipsum detur, ille suâ mulctâ debet puniri. 3. Qui careat dignitate impignorandi, viz. Sacerdos & alius, licitum est ei contradicere judicio per auctoritatem de legibus.
25. Novem sunt, quorum unicuique & soli testimonio credendum est; sed tamen jurejurando. 1. Dominus inter duos homines. 2. Sacerdos inter duos Parochianos, vel monachos. 3. Pater inter duos filios. 4. Judex de judicio suo. 5. Fidejussor de fidejussione sua. 6. Sacerdos de testimonio sibi attestato inter duos Parochianos suos. 7. Puella de virginitate sua, nam ei credendum est antequam fuerit matura. 8. Communis Pastor villæ de animali ab alio in animalia sua custo-

diæ mortificato. 9. Latro ad patibulum ductus & de morte certus, illius verbis sine sacramento de socio credendum est, vel de re quam ipse est furatus.

26. Fidejussor negans fidejussionem suam de septimo proximorum sibi redemptione negabit, vel solus jurans super 7 Altaria dedicata.

27. Si quis nomine emptionis rem aliquam ab aliquo acceperit; deinde ab hac vita ereptus, res suas cum amicis reliquerit, quoniam ipse pro se de pretio rei acceptæ reddendo fidejussor extiterit, pretium rei suæ venditor consequatur. Juret autem de proximorum septimo sibi in redemptione super sepulchrum Debitoris, si possit invenire, sin autem super Altare dedicatum, quod illi rem suam vendidit, & quod ipse pro fidejussore fuit.

28. Nec exul, neque qui fortior est, nec monachus, nec scholaris, nec fœmina, nec filius, recusante Abbate, Magistro, Dominâ & Patre fidejussores fiant.

29. Regi necessarius imprimis est sacerdos ad orandum & benedicendum. Secundo Judex Curia ad causas discernendas & consilia danda, &c.

30. Vulnus linguæ redditur tribus hominibus. Regi semper. Judici, cum quis conatur ire contra judicium. Sacerdoti, quando fuerit in Ecclesia, sive in tribus festis Principalibus.

31. Ubique Sacerdos familiae & Judex Curia, ibi erit dignitas Curia, licet absens Rex sit.

32. In Synodo solum judicandus est Ecclesiasticus, non à Rege. -----

33. Nisi pro terris secularibus, de quibus servitium Regi pertineat fieri.

34. Ecclesia Ecclesiastica: Seculum secularia judicet.

35. Si Rege annuente Ecclesia in villa construatur, & missæ in ea celebrantur, & corpora in atrio ejus sepelientur, ex tunc libera erit illa villa.

36. Si quis nomine quo matrix fuerit Ecclesia, judicio terram ad illam pertinetem petierit, 9 dies mensium non est expectandus.

37. Si Regis Villanus Rege annuente Optimatis filium nutriendum susceperit, defuncto Villano cum filiis æquali portione alumni ille succedet.

38. Si in terra Regis cum homine ipsius homines Episcopi, vel Abbatis inter se configunt, multa eorum sit Regi.

39. Septem domus Episcopales sunt in Dyued; Menevia, quæ est principalis in Cambria. Ismael. Degenian. Yssyl. Teylau. Tenlidawc. Keneis.

40. De furto redemptionis non fit contentio super aliquid nisi prius fuerit cum juramento in Ostio cæmeterii, in Ostio Ecclesia, in Ostio Chori coram Presbytero istius Ecclesia; & hoc Presbyter testatus sit, cujus verbo credendum est.

NOTE.

Consilium hoc sub An. Dom. 940 celebratum est, præsentibus Wallia Rege Hoelo Dba, & Archiepiscopo Menevensi incerti nominis. Finito Concilio Archiepiscopus anathema promulgavit in harum legum violatores; & Rex ad eas magis firmandas assumptis. Arch. Menevensi Episcopis Bangbrensi & Assapbensi tredecimque aliis Romam peregrinatus, & legum suarum confirmationem à Papa ipso reportavit.

CONSTITUTIONES Odoni Archiepiscopi Cantuariensis circiter

An. Dom. 943. Tempore Edmundi Regis late.

1. **N**E alicui liceat censum ponere super Ecclesiam Dei; Ecclesia habet potestatem ligandi & solvendi.

2. Omnes Reges & Principes cum magna humilitate suis Archiepiscopis aliisque omnibus Episcopis obediant; quia illis claves Regni cœlorum datæ sunt, & potestatem ligandi & solvendi habent.

3. Honestè & modestè vivant Episcopi, & se ostendant exempla bona omnibus Gregem sibi commissum diligenter pascant, &c.

4. Presbyteri populum bonis exemplis & habitu Sancto doceant, & sit conversatio in omni bonitate & modestia.

5. Clerici vivant canonicè cum omni honestate & reverentia juxta Sanctorum patrum decreta.

6. Monachi

6. Monachi qui votum Deo voverunt, in omni humilitate & obedientia, die noctuque hoc adimplere studeant.

7. Prohibemus omnibus Christianis injusta connubia & incestuosa cum monialibus vel cognatis, vel cum aliis illicitis personis.

8. Sit concordia in Ecclesia conservanda, in Fide, Spe, & Charitate.

9. Jejunium cum Eleemosynis cautè & vigilanter conservandum est. Istæ enim sunt tres alæ, quæ Sanctos ad cælum ducunt; sc. Quadragesimale jejunium, quatuor tempora, & alia legitima jejunia. Superstitionibus ne consensum præbeatis; nam qui magicis illusionibus consentiunt, regnum Dei non possidebunt.

10. Cum S. Scripturarum obtestatione præcipitur, ut omnes studeant, de omnibus quæ possident dare decimas, quia speciale Domini Dei est, & de novem partibus sibi vivant, & eleemosynas tribuant. Veritatem autem facientes, in caritate maneamus in Deo benedicto.

1. **Q**ui plebem Dei docent sint lumen vitæ, & castè vivant.

2. Decimæ & Eleemosynæ Ecclesiæ dentur.

3. Qui sanguinem Christianum effuderit, in conspectu Regis ne appareat priusquam emendaverit, sicut Episcopus docebit, & penitentiam consulat.

4. Qui cum Nunna fornicatur, sanctificato atrio sit indignus, nisi emendet, sicut & homicida; idem diximus de adulterio vel infracto conjugio.

5. Omnis Episcopus reficiat Dei Domus in suo proprio, & Regem admoneat, ut omnes Ecclesiæ Dei sint bene paratæ, sicut magnum nobis opus est.

6. Qui falsum jurabunt in æternum à Dei consortio sint segregati, nisi ad dignam satisfactionem per omnia revertantur.

Pars secunda huc nihil exhibet.

PARS TERTIA.

1. [*Hoc caput è Saxonica versione, quippe planius*]

1. **S**i quis alium posthac occiderit, solus cum interfecti cognatis inimicitias capitales suscipito, in integram capitis æstimationem amicorum ope fretus intra 12 menses persolverit. Sin eum cognati ejus pro derelicto habuerint, neque quicquam pendere voluerint, ipse inimicitias subito solus, & illi pro inimicis non habentor. Ei tamen interim cognati ejus victum ne suppeditant, neve cum eo pacem habento, id quod si quis eorum fecerit, fortunis suis omnibus Regi mulctator, & qui prius cognatum suum pro derelicto habuit, is jam cognatis interfecti pro inimico habetor. At qui si alium quemcunque præter interfectorem ipsum cognatorum quisquam ultus, persecutusque fuerit, is fortunis suis omnibus mulctatus, Regi & omnibus amore eum prosequentibus, pro inimico putandus est.

2. Si quis Ecclesiam requirat vel Burgum meum & ibi assauiatur, qui hoc fecerit ejusdem culpabilis est quod supradictum est.

3. Nullus homicida condonetur.

4. Qui sanguinem humanum fundit suffugium in domo mea non habeat antequam Deo & casi cognatis satisfactionem fecerit & quicquid Episcopus imperat ei.

SAXONICA VERSIO De sponsanda Virgine & quibus Ritibus procedendum sit, tempore Regis Edmundi.

1. **Q**ui Virginem vel feminam ducturus est, ipsa amicisque consentientibus, necesse est, ut non solum fidem præbeat sponsus de prælocutis perimplendis, sed & cautionem se eam cupere uxorem secundum Dei legem.

L I

2. Tum

2. Tum habenda victus ratio, & sciendum est quis eos sustinuerit. Stipuletur hoc sponsus ipse & amici sui.
3. Edicat jam tum sponsus quâ bonorum parte uxorem donat, præter hanc quam ex ejus beneplacito ipsa prius cooptaverit.
4. Sin & ipsa eum supervixerit, tunc justum est ut ipsa habeat dimidium omnium bonorum, & si prolem susceperint integritatem ipsam; donec transeat ad secundas nuptias.
5. Sponsiones quas vir jam pactus est, illibatas semper custodito, & amici sui eas vadiano.
6. Si de omnibus inter eos convenit, consanguinei viro petenti uxorem spondeant eam integram fore vitæ, satisfactionemque accipiant de celebrandis nuptiis.
7. Si Maritus eam de Territorio Thani (seu Baronis) in quo nutrita est, eduxerit in alterius Thani Territorium, cautione satisfactum sit amicis suis, quod exinde nemo ei inferet injuriam. Et si ipsa (contra) mali quid patnaverit, prompti sint amici ejus marito facere emendationem, si ipsa non habuerit ad compensationem.
8. Nuptiali huic Dationi Missalis aderit sacerdos: Is de jure, eorum conjunctionem Dei benedictione in omnem felicitatis plenitudinem promovebit.
9. Cautè etiam providendum est, ut intelligatur nullum inter eos esse consanguinitatis vinculum, ne jussè postea separentur qui injustè primitus jungebantur.

CONCILIUM Londoniis habitum sub Edredo totius Angliæ Rege in nativitate B. Mariæ Virginis A. D. 948. presentibus Wulstano Archiepiscopo Eborum, Odone Arch. Doroberniæ, ceterisque Episcopis, Abbatibus, Ducibus, Comitibus, &c. A. D. 948.

In quo

Agitur de negotiis Regni & confirmatur Charta Regis Edredi Monasterio Croylandeni facta, quam dictavit dudum Cancellarius Regis Turkerulus modo Abbas à Rege ibidem constitutus, & de more Regum Angliæ Pastoralis Baculo investitus.

SYNODUS Landavensis sub Patre 25 ibidem Episcopo Sacrilegii causa in Regem Nougui in Ecclesia Mainuon congregata, &c. A. Christi 950.

Cum Rex audivit adventum Episcopi & Synodum conventam, Ecclesiæ reddidit omnia cum Satisfactione & effusione lacrymarum, & in Eleemosyna largitus est Deo, S. S. Dubritio, Zeliano, Oudoceo & Patri Episcopo, suisque successoribus Villam Guidan, cum suo toto territorio & libertate.

SYNODUS Landav. sub eodem Patre ib. Episcopo habita 955 in causa Diaconi ad Altare occisi.

IN tempore Messis quidam Diaconus nomine Ili transiens per segetes, rusticus quidam ei obviam venit, & conviciatus est, & evaginato gladio digitum illius Diaconi succidit. Convertens autem Rusticus ad ligandum digitum sanguinolentum, Diaconus eum jugulavit, & fugit ad Ecclesiam S. S. Jarmen & Tebric refugium querens. Dum hæc aguntur nunciatum est amicis defuncti, qui congregati irruerunt in Ecclesiam & Diaconum occiderunt ante Altare Sanctorum, reipso sanguine in Altari & in parietibus Ecclesiæ. His nunciatis Episcopo, qui tunc temporis morabatur

morabatur apud Houel R. Britannicum in regione Bracham, ipse statim congregavit omnes gradus Ecclesiastici viros, & in urbe Guentonia obiârunt sibi Nogui & Episcopus, & ex consilio doctorum utriusque partis traditi sunt Episcopo sex viri crudeles ex familia Nogui, qui Diaconum occiderunt; & in Synodo decretum est ut unusquisque eorum suum agrum, suamque totam substantiam insuper & pretium animæ suæ, septem libras argenti redderet Ecclesiæ quam maculaverat.

A. D. 959. Edwius Rex totius Angliæ in Die Coronationis inter convivandum Elfginam propinquam suam & alterius uxorem constupravit. Abbas Dunstanus ex improvise Thalamum ingrediens offendit Regem stupro deditum inter duas fœminas. Rex commovetur, & inducente pellice Elfginâ, Dunstanus mittitur in exilium. Populus Mercæ ægrè hæc ferentes, & etiam Northumbrenses, à Rege deficiunt, & Edgarum fratrem ejus sibi creant Regem, & Regnum dividunt. Sed nec istis cohibetur libido Edwii. Permanentibus igitur ipso & Elfginâ in adulterio, Odo Archiepiscopus Cantuariæ illum à Christianitatis suspendit solamine: Istam excommunicatam primò eliminat redeuntemque denuo succisurâ poplitis enervatam reddit.

Concilium Regni sub Edgardo Rege Brandanfordiæ convocatum 959, in quo Edwii Regis Decreta rescinduntur, & opes ab Ecclesiis & Monasteriis ablata restituantur. Dunstanus ab exilio ad pristinum honorem revocatur; deinde ad Episcopatum Wigornensem promovetur, postea ad Londinensem, & tandem bienio vix transacto ad Cantuariensem Archiepiscopatum, &c.

A. D. 958. Rex Edgarus confirmat Ecclesiam Christi in Dorobœrnia Matrem esse & Dominam aliarum Ecclesiarum sui regni, ut cum omnibus suis perpetualiter sit ubique libera præter expeditionem, Pontis & Arcis constructionem.

Edgar Rex Anglorum monitu & consilio Dunstani Archiepiscopi ac Althelwoldi & Oswaldi Episcoporum 47 Monasteria cum Monachis & Sanctimonialibus constituit; sponditque numerum ad 50 protendere. Oswaldus Episcopos, Clericos uxoratos ejicit Wigorniz: Et Rex multa Prædia & Libertate Ecclesiæ dat.

Habetur anno duodecimo Edgari Regis Concilium Londoniæ in quo privilegia Glastonia Monasterio concessa confirmantur. A. D. 965.

Monachorum

Monachorum Hydens. Leges ab Edgardo Rege.

Charta Regis Edgari Novo Wintonie Monasterio, quod Hydram vocant, confecta.

In qua

Usque ad Capitulum octavum Angelorum refert creationem atque lapsum, hominem fieri ad capescendum cum prole sua vacuum jam ipsorum ordinem. Invidet (inquit) hoc Diabolus fraudeque circumventum sui cum prole reddit similem: Hos misertus Christus redemit, & hos inter ipsum Regem Edgarium, qui tanta raptus benignitate, totum se effundit in gratitudinem & bona opera. Christo igitur & familiae suae plurima condidit Monasteria, unumque hoc Wintoniae, cui imponit vitae regulas, &c. Et extricans e Dei cultura omnes spureitias.

C A P. VIII.

Clericos eliminans, Monachos collocavit huic Monasterio.

C A P. IX.

Sancti Spiritus compunctus gratia Abbatem & Monachos in novo constituit Monasterio.

C A P. X.

Qui Monachorum gregem insidiando dejicere voluerint, agetur de iis quod de angelis superbientibus actum est.

C A P. XI.

Hoc capitulum continet etiam Anathema de iisdem Monachis insidiantibus.

C A P. XII.

Sit eorum portio in Coelis cum Christo, qui Monachos suos vel verbis vel factis Sanctitatis studio honorant.

C A P. XIII.

Regulares Monachi Monasterio degentes regulis obtemperent, & animae castitatem custodiant; secularibus pompis remoti. Nihil edant nisi quod iussi fuerint. Peregrini rarissime in refectorio ad Abbatis mensam invitentur: Laicis in hospitio condecens exhibeatur humanitas. Monachorum cuiuspiam non liceat edere vel bibere.

C A P. XIV.

Abbas sit vir luculentissime in S. Scriptura eruditus assidue caritatis opificio occupatus, fidei exercitio promptissimus, spe sincerissimus, pace concorditer fixus, omnibusque virtutibus decoratus.

C A P. XV.

Reges itaque quicunque nostri fuerint successores, nullam extraneam personam jus Tyrannidis super Monachos excercentem imponat, ne forte Deus eos dampnans & regno deponat & vita.

C A P. XVI.

Abbas armis spiritualibus Succinctus, monachorum cuneo hinc inde vallatus, Regem omnemque sui Regiminis clerum; a rabida hostium persecutione invisibiliuntolenter defendens spiritus gladio, fidei scuto protegens, a Daemonum temptatione eripiet.

C A P. XVII.

Rex itidem terrenus Abbatem & Monachos ab hominum persecutione defendet.

C A P. XVIII.

Sit Monasterii possessio aeterna libertate in Christi nomine ejusque genetricis dictata.

C A P. XIX.

Nullus secularium Monasterii possessionem illiciti usurpet.

G A P.

C A P. XX.

Augenti sit longæva vita, & tranquillus vitæ præsentis excursus; interminabilis prosperitas, & copiosum omnium virtutum juvamen.

C A P. XXI.

Perpetua autem possideat miseria minuentem; sit huic adversitas in præsentem, & in futuro statu æternis cruciatibus damnetur, si non emendatione satisficiat.

C A P. XXII.

Tribus modis secularibus tantummodo obtemperent; viz: ratâ expeditione pontis arcisve constructione, aliâ æternâ ditati gloriantur libertate; & nullius reatus hoc Domini privilegium minuere valeat; sit igitur præfata libertas æterna, quia Deus libertatis possessor æternus est.

Rege, Regina, Archiepiscopis & Episcopis, Abbatibus pluribusq; Ducibus Regis numero 26 attestantibus, anathema iterum in violatores pronuntiatur.

Hoc Monasterium erat in suburbis Wentanensibus à Rege Aluredo conditum, & eo temporis Novum nuncupatum vetustioris respectu, quod Romanorum ævo floruit. Fuit Cathedra Episcopalis urbs Wentana ab Ecclesia cunabilis, regnante Lucio, circa An. Gratiæ 189.

LEGUM Ecclesiasticarum Edgari Regis, 967.

1. **E**cclésiæ Dei recti sui dignæ sunt, & reddatur omnis decimatio ad matrem Ecclesiæ cui parochia adjacet de terra Thaynorum & villanorum sicut atrum peragrabit.
2. Si quis Thaynorum sit qui fœdo suo Ecclesiæ habeat ubi cœmeterium sit, det ei tertiam partem decimæ suæ. Si non sit ibi atrium, det ex suis novem partibus Presbytero quod vult, & etiam omne cirriscæctum ad matrem Ecclesiæ de omni libera domo.
3. Omnis decimatio juventutis reddita sit ante Pentecosten & terræ frugum ad æquinoctium, & omne cirriscæctum ad festum Sancti Martini per plenam forisfacturam quam judicialis liber dicit.
4. Si quis decimas dare noluerit, Præpositus Regis, illius loci Episcopus, & Sacerdos conveniunto, atque eo vel invito decimam Ecclesiæ cui debeatur partem, nona ei reliqua facta, reddunto: Quod ad residuas octo partes attinet, quatuor Dominus, quatuor Episcopus habeto; id quod fiat, sive is fuerit Minister Regis, sive Thani alterius cujuscunque.
5. Qui non solvit denarium S. Petri ad festum ejus, deferat eum Romam & etiam 30 denarios, & afferat inde significationem quod tantum ibi reddidit. Et cum redierit domum emendet 120 solidos. (sc. Regi) Et si iterum reddere nolit, similiter deferat eum Romam & eandem emendationem; & cum redierit emendet 120 sol. Regi. Ad tertiam vicem si non reddiderit, perdat totum quod habeat.
6. Solemnitas Diei Dominicæ conservetur ab hora nona sabbati usque ad lucidum Diei lunæ super forisfactura quam liber judiciorum dicit & docet. Et alia festivitas, sicut à Sacerdote nunciabitur. Et omne indictum jejunium cum omni Devotione fervetur.

CANONES dati sub Edgaro Rege. A. D. 967.

De Ordinatorum vivendi formula.

1. **M**inistri Dei Deo ardentius serviant, pro omni populo Christiano apud Deum intercedant, & superioribus suis obediant.
2. Unusquisque alterum honore prosequatur; juniores obedientes senioribus & seniores juvenes diligenter instruant.
3. Ad unamquamque Synodum habeantur libri & vestimenta servitio Dei congruentia; cum atramento & pergamenta ad eorum constitutiones describendas, tri-duanusque insuper commeatus.

M m

4. Sacerdos

4. Sacerdos quilibet ad Synodum veniens Clericum suum habeat & manupastum suum seu fidelem in ministrum, neminem autem incognitum, aut stultum.
5. Si quid mali acciderit Sacerdoti, vel ei quis injuriam fecerit, synodo referat, suscipiantque omnes ut illatam omnibus, ferantque opem ut emendatio fiat pro arbitrio Episcopi.
6. Sacerdos notum faciat synodo, si quem in Parochia sua contumacem reperit, & quem ob metum secularium ad reformationem non perducere valeat.
7. Inter Sacerdotes non sint lites, nec ad seculare arbitrium deferantur, sed vel à paribus componantur, vel ad Episcopum promoventur.
8. Sacerdos Ecclesiam cui consecratus fuit ne deferat. Est legitima ejus uxor.
9. Sacerdos ne se intromittat his quæ ad alium spectant Sacerdotem.
10. Nullus Sacerdos alterius Scholasticum subtrahat, ejus veniã non prius impetratã ad quem pertinuit.
11. Quilibet Sacerdos ad augendam scientiam diligenter discat.
12. Quisque doctus Sacerdos semidoctum ne spernat, sed doctiorem reddat.
13. Sacerdos clarã stirpe ortus Sacerdotem de inferiore stirpe ne vili pendat.
14. Sacerdos ne sit mercator.
15. Sacerdos baptismum administret quàm cito requisitus fuerit, & moneat populum ut curent infantes baptizari intra 37 noctes, & ut ab Episcopo confirmentur ne diu nimium detrectarint.
16. Christianam Religionem omnes Sacerdotes promoveant, & superstitiones Gentilium deleant. Prohibemus etiam fictas ad libitum adorationes, necromantiam, divinationes, incantationes, hominum cultus divinos, & quæ præterea adiungunt mortales in varios errores, &c.
17. Quisque Christianus liberos suos fide imbuat, eosque doceat Orationem Dominicam & symbolum Apostolicum.
18. In festis diebus quisque abstineat à profanis Canticis & ludis Diabolicis.
19. Die solis quisque abstineat à mercatura & popularibus comitiis.
20. Quisque abstineat à fabulosis lectionibus & turpibus cantilenis.
21. Quisque abstineat à contubernio pellicis & legitimum amplectatur conjugium.
22. Nemo sepeliatur in Cœmeterio, nec Eucharistiæ percipiendæ idoneus censetur, qui nondum didicit *Pater Noster*, &c.
23. 24. Nulla sit contentio in festis diebus & jejuniis; nec sit juramentum aut Ordaliū.
25. Temporibus festorum & statis jejuniis, conjugatus quilibet ab uxore se contineat.
26. Sacerdotes Ecclesias suas omni honorificentia custodiant in divinum mysterium, purumque servitium, & in nihilum præterea. Nullum illic vaniloquium, nihil factum indecorè. Non hic inordinatæ comportionis locus, nec cœmeterium Ecclesiæ canis intret, nec porcorum plures quàm custos possit regere.
27. Nihil indecorum in Ecclesia reponatur.
28. In Ecclesiarum Encœniis quisque modestè se gerat & orationi incumbat, non luxui.
29. Nemo nisi maxima probitate vitæ in Ecclesia sepeliatur.
30. Nisi ob extremum morbum nemo extra Ecclesiam missam celebret.
31. Sacerdos non missam celebret nisi super altare consecratum.
32. Sine libro Sacerdos ne missam celebret.
33. Sacerdos Missam celebrans habeat omnia Missalia vestimenta debitè contexta.
34. Quilibet Sacerdos curet librum correctum habere.
35. Missalis sacerdos ne solus celebret, ne desideretur qui respondeat.
36. Nemo nisi valde ægrotus Eucharistiā non jejunus accipiat.
37. Nullus sacerdos sapius quàm ter in uno Die Missam celebret.
38. Sacerdos semper habeat Eucharistiā preparatam, & purè custoditam; sin autem diutius reservata sit ut nausea sit, comburetur in puro igne, condanturque cineres sub altari &noxæ reus apud Deum componatur.
39. Sacerdos missam celebraturus cuncta habeat pacata, sc. oblationem puram, vinum purum & aquam puram. Væ illi qui turpe aliquid in hoc patraverit; Similis enim est Judæis illis, qui acetum & fel commiscuerunt, & per ludibrium postea Christo portexerunt.
40. Sacerdos non dignus est celebrare Missam, qui ipse Eucharistiā non percipit; nec alium consecret, qui nunquam ipsemet consecratus fuerit.

41. Quivis Calix, quo quis Eucharistiam consecrat, sit fusilis, in ligneo ne omnino consecrato.
42. Circa Altare & ad Ecclesiam sint omnia mundissima; & nihil accedat indignum, & semper in Ecclesia lumen ardeat dum Missa decantetur.
43. Nemo negligat aliquid benedictum; sc. aquam benedictam, &c.
44. Mulier Altari ne appropinquet dum Missa celebratur.
45. Omnis sacerdos cantum suum horarium in Ecclesia psallat statis temporibus pulsante aliquo campanam; & pro omni populo preces fundat.
46. Nullus sacerdos intra ostium Ecclesie veniat absque superiori suo indumento. nec ad Altare absque vestitu Designato.
47. Nemo in sacris ordinibus casariam alat, nec tondere se perperam permittat, si Dei benedictionem speraverit & S. Petri & nostram.
48. In Festis & Jejuniis Sacerdotes sint unanimis, eademque uno & eodem modo indicent populo ne hunc alioquin in errorem ducant.
49. Jejunium gratus fiat cum Eleemosynis.
50. In omni Ecclesia consimile stipendium annuum Sacerdotes mereantur.
51. Sacerdotes sedulo erudiant juventutem, futuros utpote in rem Ecclesie.
52. Sacerdotes qualibet die solis predicent; sint exempla boni.
53. Christianus sanguinem nullum comedit.
54. Sacerdotes populum instruant quæ de jure Deo reddenda sunt: Decimæ scilicet, Primitiæ seminum intra 15 noctes a Paschatis festo; Decimæ Fructuum ante Pentecosten; Fructuum Terræ ante omnium Sanctorum celebritatem S. Petri denarius ad festum vinculorum ejus, solvantur.
55. Sacerdotes ita distribuant Eleemosynas ut Deum magis propitium reddant, & populum ad Eleemosynas proclivorem.
56. In distributione Eleemosynarum Psalmos canant Sacerdotes, hortenturque pauperes ut pro benefactoribus sollicitè intercedant.
57. Sacerdotes sint sobrii.
58. Sacerdos nec Poëta sit, nec Histrio.
59. Ne jurent Sacerdotes, aliosque a jurando cohibeant.
60. Sacerdos nullus mulierum consortium diligat, sed uxorem suam, sc. Ecclesiam, amet.
61. Sacerdos in ordalio & forensibus juramentis ne se implicet, præter debitum suum officium.
62. Sacerdos ne falso adstet testimonio, nec sit à furibus consilio.
63. Sacerdos contra Thanum, sive Baronem, in compurgatione non juret, nisi Thanus præjuraverit.
64. Sacerdos ne sit venator, nec accipitrarius, nec potator, sed versetur libris suis.
65. Sacerdos quilibet confessionem doceat & pœnitentiam, ut peccata confitentes satisfactionem prosequantur. Egrotis Eucharistiam, & si desideretur, unctionem præbeat; & post obitum nil vanum aut indecorum permittatur, sed in timore Dei sepelitor.
66. Sacerdos quilibet oleum habeat, cum ad baptizandos Infantes, tum ad agrotos ungendos, & reliquum apparatus publicis suis ministeriis debitum; fidem Christianam promoveat bene prædicando & bene vivendo.
67. Sacerdos quilibet Chrisma repetens ab Episcopo non obliviscatur enarrare, quid in Orationibus suis pro Rege fecerit & Episcopo.

DE

De Confessione.

Modus confitend. 1. Ne erubescat quis peccator sua confiteri se accusando; quia sine confessione non est venia.

Officium Confessarii.

2. **Q**ui constituitur animabus hominum Medicus peccatorem ne praedudicet, nec in desperationem adigat; sed comiter audiet confitentem & reatus suos perscrutabitur.

3. Ipsum de moribus suis interroga, & extorque scelera; sed eodem modo nunquam judicabis divites & pauperes, liberos & servos, seniores & juvenes, firmos & infirmos, humiles & superbos, &c.

4. De tempore & qualitate peccati inquirendum est; ut si sit festivo tempore, vel jejunio, tantò gravius; itidemque de peccatore judicandum si sit majoris dignitatis vir.

Post hac assurgat poenitens ad Confessionem & dicat fidei Symbolum.

Confessionis forma.

5. Lugenti animo & conquiniscens suppliciter dicat in hunc modum confessionem suo Confessario.

Confiteor Deo & Confessario meo medico spirituali omnia peccata mea quae unquam perpetravi; sive secundum sive contra naturam.

6. Confiteor ingluviem ciborum, avaritiam, invidiam, detractionem & bilineque vitium, Mendacium, jactantiam, prodigalitatem, &c.

7. Confiteor animo meo perpetratum homicidium, perjuriam, seditionem, superbiam & neglectum praeceptorum Dei, omnia quae oculis viderim concupiscendo vel vituperando; & omnia vana quae auribus audiverim vel ore locutus fuerim.

8. Confiteor corporis mei peccata omnia, cutis, carnis, ossium & nervorum, renum & cartilaginum; linguae & labri, faucium & dentium, &c. Violationem baptismatis voti; neglectum horae canonicae & nomen Dei in vanum acceptionem.

9. Rogo Deum Remissionem pro his omnibus, ut ne in me unquam praevaleat Diabolus, ut non moriar absque confessione & emendatione peccatorum meorum, sed sim prompti animi corrigere omnia mea peccata; & ea postea declinare.

10. Et tu Jesu, remitte & miserere mei; & te humiliter Dei Sacerdos obsecro, ut sis mihi testis in Die judicii, ut nullam in me potestatem habeat Diabolus; & apud Dominum sis mihi Causidicus, ut peccata corrigam & ab illis committendis desistam. Ad hoc praestandum adjuvet me Dominus, &c.

Modus imponendi poenitentiam.

1. Quicumque invitus peccaverit (accipiendum enim est non voluntarie sive de industria peccavisse) veniam & censuram mitiorem mereatur.

2. Cautè distinguendum est de quolibet facto.

Haec ministeria observantur in partibus transmarinis.

3. Omnis Episcopus sedem Episcopalem capeat in die illa Mercurii quae caput jejunii appellatur; & tunc ad eam veniat quicumque suae diocesis capitali crimine laborat & cum hoc confessus fuerit. Confessarius poenitentiam docebit juxta rationem cujuslibet reatus sui. Dignum graviore sententiâ separabit ab Ecclesiastica communione; negotia tamen sua necessaria exequatur, & sic demum impetratâ veniam domum redeat.

4. In die Jovis festum Paschatis præcedentis omnes convocantur, decantansque super eos Episcopus hymnorum aliquid absolutionem eis cedat, & cum benedictione revertant domum.

5. Diligenter inquirat Sacerdos Parochialis quasi contritione unusquisque poenitentiam sibi impositam perimplevit, & secundum hanc remissionem exhibere.

6. Laicus alium sine causa occidens pane & aquâ septem jejunet annos, 4 autem eorum ut Confessarius instituerit. Post septennium autem lugeat semper omni quâ poterit industriâ, nemo enim novit, qualiter apud Deum valuit ejus poenitentia.

7. Qui alterum voluerat occidisse, non autem impleverat desiderium, pane & aquâ annum jejunet unum: Duos prout Confessor vult.

8. Si Laicus alium invitus occiderit, unum annum aquâ & pane jejunet, & duos ut Confessarius vult; semper autem transgressionem suam deplorato.

9. Si fuerit Subdiaconus jejunet 6 annos. Si Diaconus 7. si Missalis Sacerdos 10, & Episcopus 12 annos, & semper lugeat.

10. Si quis filium castiget ut moriatur, licet contra voluntatem suam, jejunato annos 5 pane & aquâ, ut supra.

11. Episcopus vel Missalis Sacerdos homicida ordinis sui dignitatem amittat, & semper poenitentiam agat.

12. Si mulier infantem in utero vel potione adhibitâ, vel aliâ quâcunque re necaverit, jejunato 10 annos; 3 pane & aquâ, 7, ut Confessarius vult; semper autem factum defleat.

13. Si quis pecus suum sine causa in furore occiderit 3 annos jejunato.

14. Si maritus uxorem ex impia zelotypia verberaverit & moriatur infons, jejunet 3 annos, & ipsius nequitiam semper defleat.

15. Qui seipsum occiderit, neminem habeat Missam pro se decantantem, nec honestâ sepulturâ condatur.

16. Qui cum bestia se coinquinaverit, vel cum masculo, jejunet annos 15. Si autem sit 40 an. natus & maritus, jejunet tota vita; nec nisi in articulo mortis corpus Domini suscipiat. Juvenes & insipientes hoc facientes acriter flagellabuntur. Vid. Can. 16. Syn. Ancyr.

17. Sive maritus, sive uxor conjugium frægerit, 3 dies in qualibet hebdomada pane & aquâ per septennium jejunato.

18. Quisquis uxorem repudiat & aliam duxit, conjugium solvit. Non enim abiciat quispiam (vitæ aut mortis intuitu) quidpiam eorum quæ jure debito ad Christianos pertinent, nec sepeliatur ille, qui hoc fecit, inter Christianos, & de uxore idem fiat. Propinqui etiam his consentientes eandem amplectantur sententiam, ni cito resipiscant & emendant.

19. Sacerdos nihil juris Christiani ei præbeat, qui habeat uxorem & concubinam, ne concubinæ; nisi poeniteant.

20. Vir vel uxor adulterium patrans jejunet 7 annos; 3 in pane & aquâ, & 4 ut vult Confessarius, sed lugeant ad mortem.

21. Mulier duos fratres alternatim ducens, & illa & illi judicio sunt obnoxii & insistant poenitentia dum vixerint ut Confessarius vult, & morientibus * Obsequia Christiana conferat Sacerdos; si promittunt se diutius poenitentiam agere si diutius vixerint. * Viaticum & undtionem.

22. Si quis per totam vitam absque resipiscencia in exercitio alicujus peccati impij permanserit, absolvi non poterit.

23. Si quæ mulier viro desponsata sit, non licet alteri hanc abducere; si quis hoc fecerit, sit excommunicatus.

24. Qui nuptam aut virginem invitam rapuerit ad illicitum concubium, anathema sit.

25. Qui servam alterius stupri causa seducat, si ordinatus sit amittat dignitatem ordinis, si laicus Christiana communione careat.

26. Si virgo desponsata ante consummatas nuptias captiva fiat, vel ex alia occasione à viro, cui desponsata fuit, elongata; postea, datâ sponsi veniâ, possunt coire, quod ab illo invita aberat.

27. Mulier ordinem religiosum suscipiens, & postea ad mundanas vanitates rediens, ne putet à facultatibus suis Deo, à quo declinavit, satisfacere; sed ad Christum rediat, & vitam suam sic instituat, ut Confessarius suus docuerit, & peccatum religiose corrigat.

28. Sacerdos vel Monachus homicida deponatur, & 10 annos, scil. 5 annos pane & aquâ, & per alterum quinquennium tres dies in qualibet septimana, in reliquis

liquis autem cibo fruatur, & donec vixerit crimen lugeat. Diaconus 8 annos pane & aqua, & reliquis ut supra. Clericus 6 annos 5 pane & aqua, ut supra. Laicus 5 annos, 3 pane & aqua, ut supra.

29. Qui ordinatum occiderit, aut sui ipsius proximum cognatum, demittat terras suas & facultates, & fiat res ut Papa instituerit; & præterea semper defleat.

30. Sacerdos vel Monachus lascivum coitum concupiscens, vel conjugium violans, jejundet 10 annos & semper defleat. Diaconus 7. Clericus 6. Laicus 5. Ita fiat.

31. Sacerdos, Monachus, vel Diaconus ante ordinationem legitimam uxorem habens, & eam relictam sacros ordines induens; postea tamen libidine pruriens, eam clam susceperit; ambo jejudent tanquam pro homicidio, & lugeant insuper vehementius.

32. Quicumque Clericus vel Laicus cum Moniali fornicaverit, jejundet prout ordini suo convenit, tanquam pro homicidio, & quoad vixerit à carne abstineat. Monialis autem 10 annos, sicuti & Sacerdos Missalis, & semper factum lugeat.

33. Si quis cum Moniali, vel alterius legitima uxore vellet rem habere, & ipsa abnuerit, jejudent annum unum propter impiam illam cogitationem pane & aqua.

34. Si quis cum alterius legitima uxore vellet rem habere, & ipsa id noluerit, jejundet ille 3 Quadragesimas pane & aqua: Primam scilicet in æstate, alteram in autumno, & tertiam in hyeme.

35. Si quis velit cum femina rem illicitam habere, jejundet 40 dies pane & aqua.

36. Si quis alium cum filia deprehenderit, componat reus cum amasia, & jejundet uterque per annum unum in diebus Mercurii & Veneris, cæteris vero fruatur quovis cibo præter carnem, & legitimum amplectantur conjugium.

37. Si quis cum bestia coeat, jejundet 15 annos. scil. 8 pane & aqua, & in 7 reliquis 3 Quadragesimas quolibet anno, diebus etiam Mercurii & Veneris dum vixerit, & peccatum semper defleat.

38. Qui propria sua voluntate seipsum polluat, jejundet 3 annos, & in quolibet eorum 40 dies pane & aqua, & abstineat à carne in unaquaque, excepta die solis.

39. Qui alterum veneficio occiderit, jejundet 7 annos, viz. 3 annos pane & aqua & in 4 reliquis tres Dies cujuslibet septimanæ pane & aqua & semper lugeat.

40. Qui morbum alicui intulerit, jejundet 3 annos, unum scil. pane & aqua. Sin vero exinde moriatur, tunc jejunato 7 annos & peccata semper lugeat.

41. Qui necromantica arte utatur, vel veneficio in alterius amore comparando, aut pharmacum misceat ad edendum vel bibendum, si sit laicus jejundet in singulis diebus Mercurii & Veneris per dimidium anni, pane & aqua: Cæteris vero diebus cibo fruatur, præter carnem. Clericus unum annum, ut supra, 3 diebus, in septimana pane & aqua. Diaconus 3 annos, ut supra. Missalis Sacerdos 5 annos, eorumque unum pane & aqua, & per cæteros 4 unamquamque diem Veneris pane & aqua, sed in aliis diebus à carne abstineat.

42. Qui turpiter contra naturam & bonam Dei creaturam aliquo modo se inquiverit, lugeat id, quamdiu vixerit, quod perpetraverit.

43. Si quis in somno infantulum suum ita compresserit, ut moriatur, jejundet 3 annos; unum pane & aqua. Sin ex ebrietate acciderit, atrocius vindicetur, ut Confessarius docuerit. Delinquens autem semper lugeat.

44. Si infans infirmus absque baptismo obierit Ethnicus, & hoc culpa sacerdotis evenierit, amittat gradum ordinationis, & sollicitè componat. Et si amicorum negligentia acciderit, jejudent illi 3 annos, unum pane & aqua, & per duos reliquos 3 dies in hebdomada & id semper lugeant.

45. Qui Christianum Infideli vendiderit, indignus sit aliquo Christiano beneficio, nisi eum denuo domum redemerit. Si hoc non poterit, distribuatur pretium illud Dei omnino gratia, captivumque alium alio pretio liberet & dimittat. Præterea per triennium integrè satisfaciatur, ut Confessarius docuerit. Et si desint ei facultates, quibuscum hoc faciat, gravescat ejus pœnitentia in annos 7 integros, & semper defleat.

46. Qui multimodis peccatis seipsum valde labefactaverit, & hæc demum sollicitè corrigere voluerit, declinet ocius ad Monasterium, ibidemque Deo & hominibus (prout docebitur) inserviat. Vel à Patria longè discedat, & pœniteat donec vixerit; succurretque animæ suæ profundissima emendatione quam invenire posset, ut docebitur.

De Satisfactione.

1. In hoc Confessionis genere valde conduxerit ad peccati expiationem Theologi alicujus auxilium.

2. Sæpe peccant homines è propria concupiscentia & Diaboli instigatione. Sed formidabile est, quòd Ecclesiastici toties in Deum peccantes ordinis sui dignitatem amittant.

3. Ad hoc corrigendum opus est rigidâ pœnitentiâ ; semper tamen juxta modum Ordinis & peccati.

4. Vulnera peccati gravissima sunt ; & nî confitendo, resipiscendo, & satisfaciendo sanata extiterint, in æternam mortem adigunt.

5. 6. 7. Sanari possunt hæc vulnera, primùm fovendo pio consilio, deinde emulgenda sanies venenosa, quæ putrescit interius ; hoc est, confessione.

8. Peractâ Confessione posset quis per pœnitentiam Dei misericordiam citò consequi, si ex intimo corde fecerit.

9. De operibus cujusque potest Confessarius inquirere & moderari juxta vires & facultates Confitentium, & secundum Canones.

Pœnitentis Indicia.

10. Profunda est illa pœnitentia, cum laicus deponat arma, & peregrinetur longè lateque nudus pedes ; bis in uno loco non pernoctans ; jejunans multum & vigilans ; nocte dieque ardentè orans ; non invitus semet conterens, & nec crines nec ungues ferro tangens.

11. Nec balneum, nec cubile molle intrans ; nec carnem nec aliquod ebrifaciens gustans : Ecclesiam ne ingrediatur, sed loca sancta quærat ; & peccata confessus, intercessionem roget ; neminem osculetur, sed reatus suos acerrimè semper deploret.

12. Propitius sibi agit, qui in hunc modum se præjudicat ; non est enim tam gravis peccator, quin apud Deum componat, si hoc ardentè fecerit.

13. Peccatorum compositiones apud Deum fiant variis modis ; sed ad eorum solutionem plurimum conducunt Eleemosynæ.

14. Cui facultas suppetat, Ecclesias in laudem Dei ædificet, adjiciat prædiâ, & juvenes introducat pro se sancta servitia præstare, & ministeria Deo quotidie celebrare. Instauret vias publicas, & aquis inviis & locis cœnosis pontes adjungat. Egenis, viduis, orphanis & peregrinis subveniat. Servum proprium manumittat, ab aliis suos servos manumittendos redimat, pauperemque bello captum. In sui ipsius necessitatem ubique locorum intercessionem comparet ex Missis & Psalmis decantandis, & seipsum per abstinentioniam à cibo, potu & vestitu acriter valdè castiget, & ab omnibus aliis corporis cupiditatibus abstineat.

15. Cui autem ad hæc facienda non suppetat facultas, reddat Deo decimas ex omnibus quæ possidet ; seipsum, quoties poterit, examinet, & cum Eleemosynis Ecclesias crebrò visitet, & loca sancta luminibus salutet, & adminiculum, quoad poterit, pauperibus præbeat.

16. Ægrotos animo & corpore visitet, & mortuos sepeliat : In occulto per genua sæpe provolutus, & per terram prostratus, jejunet, vigilet, oretque dies & noctes. Conterat corpus labore, Solicitè satisfaciât cuicunque injuriam obtulerit, & quemcunque seduxerit in viam rectam reducat.

17. Hoc idem judicium potest quisque Confessarii sui consilio sibimet inferre, qui constanti animo sua peccata & abrumpere & corrigere vult.

Modus ægroti indictum jejunium redimentis.

18. Quisque potest unius Diei jejunium unico denario redimere. Potest etiam unius Diei jejunium 220 Psalmis redimere. Potest etiam quisque 12 mensium jejunium 30 solidis redimere ; vel unum aliquem liberando tanti æstimatum ; & pro unius diei jejunio decantet vir ille senis vicibus, *Beati* : & senis etiam vicibus, *Pater Noster*. Et pro unius Diei jejunio, genuflectet homo ille, & ad terram se inclinet 60 vicibus dicens, *Pater Noster*. Possit etiam quis unius Diei jejunium absolvere, si in oratione semet ipsum per omnia membra sua Deo extendat verâ contritione

tionem & fide rectâ, & 15 vicibus cantet, *Miserere mei Deus*; & 15 vicibus etiam, *Pater Noster*. Jam tum conceditur illi totius Diei peccatorum allevatio.

19. Septenne jejunium potest quis in anno absolvere, si quotidie cantaverit Psalmi, itidemque nocte, & quinquaginta vespere; unicâ etiam Missâ potest quis absolvere 12 dierum jejunium; & cum 10 Missis eximatur 4 mensium jejunium; & cum 30 Missis potest quis eximere totius anni jejunium, si voluerit ex vero Dei amore pro seipso intercedere, & peccata sua suo confiteri Confessario, eademque prout is edixerit emendare, & semper postea declinare.

De Magnatum penitentia.

1. Primum in Dei nomine, & Confessarii sui testimonio manifestet fidem suam rectam esse, & condonet omnibus in eum peccantibus; confessionem faciat absque omni omissione peccatorum, & penitentiam suscipiat cum multo gemitu.

2. Deponat arma & omnia inutilia, & acceptâ scipione vadat nudus pedes, laneis vel cilicio utatur, & non intret lectum, sed in casâ jaceat. Faciat hoc per 7 annos. Paret se per triduum hunc in modum; sumatque sibi in auxilium 12 socios: Jejunent 3 dies pane & aquâ & crudis oleribus. Et acquirat præterea quaquâ poterit [ad opus consummandum] septies 120 homines, qui jejunent singuli, illius gratiâ, totum triduum 3, viz. quisque dies. Sic accrescet horum jejuniorum numerus ad tot jejunia, quot sunt dies in toto septennio.

3. Cum quis jejunaverit, distribuatur fercula, quibus ipse foveretur, omnibus Dei pauperibus, & in illo triduo jejunii sui seponat omnia mundana negotia, & Ecclesiâ petet, & cum elemosynario lumine ibidem vigilet sollicité. Lacrymas effundat, exoret remissionem; flexis genibus, corpore prostrato, & super signum crucis extenso peccata sua deploret. Pascat in illo triduo tot egenos quotquot prorsus valeat. Celebrentur eo die tot missæ quot quisquam comparare potest; & tempore earum Missarum exhibeatur illi absolutio. Et si non nimio reatu impeditus sit, suscipiat Eucharistiam, spondeat se in posterum Dei voluntatem operaturum, omnem injustitiam declinaturum.

4. Hæc est penitentia allevatio Magnatum, qui copia rerum frutuntur, sed non datur inopi sic procedere. Aequissimum enim est, unusquisque suas per se luat iniquitates.

NOTE.

Habentur isti Canones & Penitentia, idiotismo saxonico scripta, in Bibliotheca Collegii Corporis Christi Cantabrigiæ; sed à quibus conditi haud patet. Sed in ipso titulo pertinere dicuntur ad Edgari Regis Constitutiones.

Non est autem temerarium, quod hic in injungendis penitentiis nullum usquam ad imagines imperatur confugium, nulla ad Sanctos provocatio, ne ad virginem ipsam beatissimam. Nec probare videtur Author precariam illam Magnatum penitentiam, Romanâ solum indulgentiâ, & illo Apostoli, Alter alterius onera portate, Gal. 6. 2; sed in isto magis acquiescit, quod mox ibidem sequitur; scil. ibid. 5. Onus autem suum probet unusquisque, & sic in semet ipso tantum gloriam habebit, & non in altero. Unusquisque enim suum portabit onus.

Hujus Concilii occasionem præbuit Edgari Regis Oratio, quæ enumeravit Clericorum conjugatorum vitia, Anno 969.

In hoc Concilio Dunstanus Archiep. Dorobernensis, Oswaldus Wigornensis, & Ethelwaldus Wintoniensis insigniter se gessere in Clericos conjugatos, Regem Edgarum fidelem adiutorem habentes. Isti igitur saepe moniti vitæ incontinentiam & mores mutare, non nulli ex illis abjecto Clericali habitu, Monachi facti sunt, cæteris de Ecclesia eliminatis.

NOT. Concilia Anglicana Generalia nominantur, quod omnes Angliæ Episcopi in illis convenerunt.

In hoc Concilio Comes quidam incestuosus, cognata suæ illicito matrimonio copulatus, penitentiam egit abdicato illicito conjugio, nudis pedibus, laneis indumentis corpus amictus, virgas manu ferens Concilio sese medium ingessit & ante pedes Dunstani gemitundus & ejulans corruit. Quo viso, omnes ad pietatem moti sunt, & Dunstanus in vultu servato disciplinæ rigore, lacrymas ejus ad horam severus sustinuit; ac demum à toto Concilio postulatus, lacrymans & ipse culpam indulgit. Ita ab Excommunicationis vinculo absolutum Communioni Fidelium restituit.

In hoc etiam Concilio Rex ipse Edgarus pœnitens ob violentum cum velatâ virgine concubitum à Dunstano suscipitur injunctâ ei septennali pœnitentiâ in hanc formam. In hoc toto spatio Coronam Regni non gestaret; jejunium in Hebdomada biduanum transigeret; thesauros suos pauperibus largè dispergeret. Super hæc sacrandis Deo virginibus monasterium Septoniæ fundaret; quatenus qui unam per peccatum Deo virginem abstulisset. Clericos malæ vitæ de Ecclesiis propelleret, Monachos introduceret; leges Dei sanciret, & Regni populis custodiendas mandaret. Elapso tandem septennis pœnitentiæ termino, congregatis omnibus Angliæ Principibus, Episcopis & Abbatibus, imposuit Regi Coronam coram omni multitudine Populi Anglorum, cunctis latantibus, & Deum in S. Dunstano laudantibus, &c.

CONCILIIUM Londini habitum sub Edgardo Rege An. Regni sui duodecimo Domini 970 vel 971. Præsentibus Rege, ipso Matre ejus, Edwardo Clitone successore ejus, Kinedio Rege Albanie ceu Scotiæ, Dunstano Arch. Cant. Oswaldo Arch. Ebor. cæterisque Episcopis & omnibus Regni Primatibus.

In quo

Celeberrima Privilegia Glastoniensi Cœnobio concessa confirmantur, quæ sequuntur.

Primò, ut nullus nisi Monachus sit Abbas: Monachis siquidem electionem sui Abbatis perpetuo manere censuit, sibi verò & suis hæredibus tribuendi Fratri electo pastorem baculum potestatem retinuit.

Monachi eligerent, qui suos ordinent.

Concessit etiam, ut sicut ipse in propria, ita totius insulæ causas in omnibus tam Ecclesiasticis quàm secularibus negotiis absque ullius contradictione Abbas aut Conventus corrigeret; & eandem libertatem & potestatem Monachi habeant, quam Rex in toto Regno suo, tam in dimittendo quàm in puniendo. Et præterea si Abbas vel Monachus Glastoniæ Latronem, qui ad suspendium, vel quodlibet periculum mortis, obvium habuerit; potestatem habeat eripiendi eum ab imminente periculo per totum Regnum.

Episcopus Fontanensis vel ejus Ministri super hoc Monasterium, vel super Parochiales ejusdem Ecclesias, aut super eorum Capellas, nullam potestatem habeant, nisi cum Abbate causâ dedicandi vel ordinandi advocati fuerint; nec eorum Presbyteros ad Synodum suam, vel Capitulum, vel ad quodlibet placitum convocent, nec ab officio divino suspendent, & omnino nullum jus in eos exercere præsumant.

Dedicationes verò Ecclesiarum, si ab Abbate rogatus fuerit, Fontanensi Episcopo permittimus. In Pascha quoque Chrisma Sanctificationis, & oleum à Fontanensi Episcopo ex more accipiat, & præfatas Ecclesias suas distribuat.

Johannes Papa 13, diplomate suo, cum consensu Romani Concilii hæc omnia confirmavit.

Carta Edgari Regis Malmesburiensi Cœnobio confecta, indicat se Clericos seculares ejecisse Monachosque vitæ regularis induxisse.

Iste Rex fuit adeò ardens propugnator Monasticæ Disciplinæ, ut inter alias constitutiones, semet Monachorum cœtui, & Reginam Monialium præfecit Gubernatores.

Consilium Wintoniense sub S. Dunstano Arch. Cant. in Interstitio regnorum Edgari & Edwardi Martyris Regum celebratum: In quo, dum acerrimè contenditur de Clericis uxoris Monachisve præferendis, Imago Dominica pro Monachis fertur elocuta, & controversiam protinus dirimisse.

Concilium magnum Kirtlingtonia post Pascha habitum, An. Chr. 977 praesentibus Edwardo Rege (qui postea martyrio coronabatur) & Dunstano Archiep. Cant.

Hoc tantum restat ex gestis hujus Concilii. scil. Post Pascha magnum habebatur Concilium Kirtlingtonia ubi Sidemannus Episcopus mortem celerem obiit 2 Kal. Maii. Erat is Devoniae Episcopus, voluitque suum Corpus in Episcopali sua sede Cridiantunae sepeliendum.

Ordinarunt jam nunc Rex Edwardus & Dunstanus Arch. ut homines Rusticani (religionis causa) ad Ecclesiam S. Mariae Abbundunensem peregrinarentur, quod & fecerunt.

Sepelitur autem honorifice (puta Sidemannus Episcopus) ex parte Boreali Porticus S. Pauli (Cridiantunae.)

CONCILIUM Calne Villa Regiae Wilceriae sub Dunstano Arch. Cant. habitum, An. quarto S. Edwardi Martyris. Presentibus omnibus Episcopis, toto Clero, omnibusque Regni Optimatibus; Rege tamen (propter teneram aetatem) absente, An. 977 vel 978.

In quo,

Dum acrius contenditur de ejiciendis Monachis, reducendisque Presbyteris secularibus (quos Clericos vocant) cum uxoribus suis & liberis, conciliabuli decedit solarium.

Concilium Ambresbiriæ seu in urbe Ambrosii Pago Wiltoniensi celebratum fuit; sed præter nomen nihil exhibet hoc Concilium.

Fuerunt quidam Canones vel Leges Presbyterorum Northumbrensiū, ad eorum mores corrigendos & ipsorum ministeria promovenda; sed nulli sunt inscriptæ Synodo vel Authori, nulli loco vel tempori. Ex 49 Canone autem videntur pertinere ad Provinciam Eboracensem. Verba Canonis sunt hæc. ----- In vigiliis Festorum itinerari ex necessitate licet, inter Eboracum & sex inde mille passus mensuratos. Sed ut nulli Synodo nec tempori inscriptæ, parum necesse videtur introducere Canones qui authore carent; præcipue cum nihil novæ materiæ continent.

SYNODUS Landavenfis sub Gucano 26 Landavia Episcopo à S. Dunstano Arch. Cant. A. D. 988 consecrato

In qua,

Arthmail Rex Guentia ob fratricidium anathema declaratur in plena Synodo. Sed veniam requisivit lacrymabili Devotione, & injuncta sibi poenitentia, largitus est in Eleemolyna Deo & Sanctis Dubricio, Teliavo & Oudoceo & Gucanne Episcopo & omnibus Praesulibus Landavia in perpetuo, Laam, Mihacgel, Lichin, &c. multa.

CONCILIUM Aenhamense Generale, ceu Pananglicum hortatu
Ælfeagi Cant. Arch. & Wulfstani Eboracen. Arch. ab Æthelredo
edictum, accersitis Episcopis, & omnibus Anglorum Optimatibus,
in die Pentecostes celebratum; scil. Inter annos Dom. 1006 &
1013.

Sapientium Decreta.

In quibus

Multa ad Ecclesiæ Politiam, nonnulla ad salutem Regis, defensionemque
Regni & Reipublicæ statuuntur.

I. De Christiana Religione promovenda.

1. In primis Episcopi omnes quàm celerrime à peccatis revertantur, confessi-
que eadem libentissimè, sedulò compensemus Deo. Deum unicum rectè diligamus
& veneremur. Religionem unicam Christianam firmiter teneamus, & superstitionem
Gentilium omni odio explosam fugiamus. Consiliis mutuis nobis invicem
opitulemur, paci & concordia summoperè studeamus & Regi unico Domino
nostro usquequaque obediētes, fidelitatem debitam exhibeamus.

Abbates & Abbatisæ propriam vitam suam rectè disponant, familiamque pru-
denter instituunt, & omnes ad muneris sui rationem humiliter se accingant coram
Deo & Mundo; præsertim Episcopi & omnes Clerici; & pro omni Christiano
populo preces fundant solertissimè.

Monachi extra suum Monasterium degentes, & regulas non curantes, in Mo-
nasteria cum omni humilitate revertant, & crimen violatæ professionis seriò deplo-
rent. Monachus autem Monasterium non habens conferat se ad Diocesis Episco-
pum & coram Deo & hominibus probum & candidum se confirmet, & habitu
Monachali vestitus promittat se castè vivere, & in servitio Domini permanere.
Hæc qui præstiterit, dignior habebitur, & in majori pretio ubicunque venerit.

Omnes Canonici Monasterium teneant in Castitate juxta regulæ suæ rationem;
& ut jussum est. Hoc si non fecerint, honore suo spoliantor.

De Sacerdotum & Cleri Calibatu.

2. Omnes Ministri Dei, præsertim Sacerdotes, castitatem colant & uxorem ne
ducant. Sacerdos Cœlebs parem cum Thano venerationem, cum in vita tum in
funere habeat. Qui autem ordinis sui regulam abdicaverit, omni apud Deum &
homines gratiâ exuatur.

3. Omnes populi assiduè discant Deum unum intimo corde diligere, & Genti-
lium superstitionem effugere.

4. Sages, incantatores & meretrices exulent cum omnibus suis in pœnitentiam
egerint abundantius.

5. Leges æquas quique tueantur, iniquas omnino deleant, justitiam pauperi &
diviti pari lance exhibeant, & concordiam coram Deo & hominibus retineant.

6. Nullus Christianus vendatur extra Patriam; præsertim in alicujus Pagani
servitium; & ne illam animam perdat, quam Christus suo sanguine mercatus est.

7. Pro delicto modico nemo moriatur, nam est opus manuum Dei, & compa-
ratum magno precio. De quolibet autem crimine sententiam præbet juxta factum
& mercedem juxta meritum, in memoria habentes *Et dimitte nobis debita nostra, &c.*

8. Nullus Christianus intra spatium sexei hominis suæ consanguinitatis uxorem
ducat, i. e. intra quartum gradum ceu geniculum; neque viduam conjugiam, qui
pari fuerit proximitate in mundana cognatione; nec uxoris prioris neptem ceu
propinquam, nec monialem, nec susceptricem, nec repudiatam; nec uxorem a-
liam capiat dum unam habuerit.

9. Fruatur unaquæque Ecclesia pace Dei, Regis, & omnis populi Christiani.

Nemo

Nemo servitium Ecclesiæ imponat, nec clientelam Ecclesiæ injuriis afficiat, nec Ministrum ejiciat inconsulto Episcopo.

10. Jura Deo debita quisque annuatim solvat; aratri, scil. 15. nocte à Paschate.

Fœtum decimas ad Pentecosten, & Terræ fructum ad festum omnium Sanctorum.

11. Denarius Romæ ad Festum S. Petri ad vincula persolvatur, & Cyrick-sceat ad Missam S. Martini.

12, 13. Luminarium census ter quotannis penditor. Animæ symbolum (quam pecuniam sepulchralem vocant) semper solvatur, cum sepulchrum effossum est.

14. Sepultus extra suam Parochiam solvat Animæ symbolum illi Ecclesiæ, cui corpus famulabatur vivens.

15. Festum Diei solis strictè observator, sine mercaturis, conventis secularibus, mundanis operibus & venatione.

S. Mariæ Festum omnes honorent; primum jejunio & deinceps celebrate.

Singulorum Apostolorum Festa religiosè celebrentur jejunio præterquam Philippi & Jacobi, quibus propter Paschatis gratiam & celebritatem jejunium non indicimus, nisi voluntarium.

16. Jejunia quatuor temporum (quæ *Imbren* vocant) & cætera omnia, prout S. Gregorius genti imposuit Anglorum, conserventur.

17. Quaque etiam die Veneris jejunandum est, nisi Festum sit.

18. Ordalia, Juris administratio & Matrimonium in Festis solennibus, & Jejunis quatuor Temporum semper prohibentur. Et ab Adventu Domini ad Octabas usque Epiphaniæ, & à Septuagesima ad quintamdecimam noctem ultra Pascham. Et sit hoc Intervallum sacrum ad conservandam pacem, & componendam litem.

Et si quis alteri ex fideiussione quid debuerit aut rei alicujus mundanæ satisfactionem, jam studiosè persolvat aut mox postea.

19. Vidua sit per annum innuba

20. Omnis Christianus frequenter adeat confessionem & emendationem ei impositam à Sacerdote exequatur.

Eucharistiā ter in anno saltem adeat.

21. Fidem pactam & jusjurandum quisque cautè teneat.

Omni iniquitatem ejiciat; opera dolosa & diabolica evitanda; scil. avaritia, furtum, homicidium, ebrietas, &c.

22. Unus atque idem nummus per omnes istas transeat regiones absque ulla falsitate.

Pondera & mensuræ justam regulam habeant.

Urbium, oppidorum, arcium & pontium instauratio fiat, prout opus fuerit: Etiam militaris & navalis Expeditio, ut imperatum est, ob universalem necessitatem.

21. Cavendum est, ut celerius post Paschatis festum navalis expeditio, annuo sit parata.

Si quis navem in usum Reipub. designatam vitiaverit, damnum integrè restituat, & pacem Regis violatam compensato. Si verò eam prorsus ita corruerit, ut deinceps nihili habeatur, plenam luito injuriam, & læsam præterea Majestatem.

24. Qui de perfectione militari, cui Rex interfuerit sine, licentia se subtraxerit, in detrimentum corruat omnium fortunarum.

25. Homicida aut Pejorator coram Rege non veniat, priusquam poenitentiam egerit coram Deo & sæculo.

26. Qui Regis Vitæ insidiatur, vitæ suæ dispendia, & rerum omnium poenas luito. Sin negaverit, & purgationem expetierit, triplici Ordalio eam faciat.

27. Qui Christi aut Regis Legibus opponit, capitis plectitor æstimatione, vel multâ ad qualitatem delicti; Et si mortem resistendo sui ipsius culpa sibi induxerit, inultus jaceat.

28. Quisque diligentius curet consilium utilissimum populo dare, ut recta religio provehatur, & iniustitia funditus extirpetur.

30. Ecclesiastici adhortandi ad vitam castam, & in omnibus religionis muneribus sedulò movere.

Seculares ut crebro poeniteant, ut sinceram fidem in Deum habeant, verbum collant, Deo debita pendant, & festa & jejunia rectè observent, Diem solis sanctificent, Ministros Dei honorent, Pauperes pascant, Viduam aut Orphanum non lacerant, nec Peregrinum; & alteri non faciant quod sibi nolint.

31. Qui peccaverit, illic studiosius compensato ubi contigerit deliquisse, & in Ecclesiastica emendatione, & in Lege seculari.

Mulctæ ex delictis provenientes adversus Deum patratis (etiãsi à seculari Magistratu impositæ) juxta Episcoporum constitutionem, omnino ad Ecclesiam pertinent, ad comparandas preces, pauperumque commodum promovendum; ad Ecclesiarum instaurationem & populum erudiendum; ad libros, campanas, Vestimenta Ecclesiæ, &c. suppeditandum: Et cujusunque sint generis, in pios usus erogentur.

32. Potentiores gravius mulctandi sunt; quilibet autem juxta conditionem suam. Voluntas etiã & necessitas in delinquendo considerentur. Et Misericordia in omnibus adhibenda est.

Leges Ecclesiasticæ Æthelredi Regis anno incerto, sed (post seculares suas) apud Habam conditæ.

1. **D**E omni caruca detur denarius, vel denarium valens, & omnis, qui familiam habet, efficiat ut omnis hirmannus suus det unum denarium Ecclesiæ. Quod si non habet, det dominus ejus pro eo. Et omnis Thaynus detinet totum quod habet.

2. Omnis Christianus, qui ætatem habet, jejunet tribus diebus, jejunet pane & aqua, & bis crudis herbis, ante festum S. Michaelis. Et omnis homo ad confessionem vadat, & nudis pedibus ad Ecclesiam, & peccatis omnibus abrenunciet emendando & cessando. Et eat omnis Presbyter cum populo suo ad processionem tribus diebus nudis pedibus, & super hoc cantet omnis Presbyter 30 Missas, & omnis Diaconus & Clericus 30 Psalmos, & appareatur tribus diebus corrodium uniuscujusque sine carne in cibo & potu, sicut idem comedere deberet, & dividatur hoc totum pauperibus. Et sit omnis servus liber ab opere illis tribus diebus, quo melius jejunare posset, operetur sibi met quod vult. Hi sunt illi tres dies, Dies Lunæ, Dies Martis & Dies Mercurii proximi ante Festum Sti. Michaelis. Si servus jejunium infringat, corio suo componat. Liber pauper reddat 30 denarios, & Regis Thaynus 120 solidos, & dividatur hæc pecunia pauperibus. Et sciat omnis Presbyter & rungravius & decimales homines, ut hæc Eleemosyna & jejunium proveniat, sicut in Sanctis jurare poterunt.

3. In omni congregatione quotidie communiter cantetur suo Rege & omni suo populo una Missa matutinalis, quæ inscripta est contra Paganos, & ad singulas horas decantet totus Conventus extensis membris in terra Psalmum, *Domine, quid multiplicati sunt*, & collectam contra Paganos, & hoc fiat quamdiu necessitas ista nobis est in manibus. Et in omni Cœnobio vel Conventu Monachorum celebret omnis Presbyter sigillatim 30 Missas pro Rege & omni populo, & omnis Monachus dicat 30 Psalteria.

4. Omnis homo super dilectionem Dei & omnium Sanctorum det Cyrisceattum & rectam decimam suam, sicut in diebus antecessorum nostrorum fecit, quando melius fecit; hoc est, sicut aratrum peragrabit, decimam acram; & omnis consuetudo reddatur super amicitiam Dei ad matrem Ecclesiam cui adjacet, & nemo auferat Deo quod ad Deum pertinet, & prædecessores nostri concesserunt.

5. Si quis aliquem extra patriam vendat, sit præter benedictionem Dei & omnium Sanctorum, & omnem Christianitatem; nisi pœniteat & emendet, sicut Episcopus suus docebit.

6. Et prohibemus omnem roboriam omni homini. Et sit omnis homo jure publico dignus, pauper & dives, & reddatur omnis roboria, si quis aliquam fecerit, emendet sicut prius & postea fecit. Et si quis Præpositus eam fecerit, dupliciter emendet quod alii judicaretur.

7. Reddatur pecunia Eleemosynæ hic ad Festum S. Michaelis, si alicubi retro sit per plenam Wiram & omnibus annis deinceps reddantur Dei rectitudines, in omnibus rebus, quæ supradictæ sunt.

De Officio Judicis.

Omnis Judex justus misericordiam & judicium liberet in omnibus, ut imprimis per rectam scientiam dicat emendationem secundum culpam, & eam tum ad mensuram ret propter indulgentiam.

Diploma Cānuti Regis Angliæ Ecclesiam Salvatoris in Dorobernia omnium Ecclesiarum Regni Angligeni Matrem & Dominam confirmat.

CONCILIUM Wintoniense sub Canuto Rege Anglorum, Danorum & Norwegiarum habitum in sancto Natali Domini. An. Chr. 1021,

In quo

Convocatis Prælati & Regni Proceribus decretum fuit, ut Monasterium Sancti Edmundi (i.e. de Burgo Edmundi) sit ab omni jurisdictione Episcoporum & Comitatus illius, ex tunc in perpetuum funditus liberum & exemptum &c. Hardicanutus Canuti filius, & hæres, & successor hoc Decretum roboravit.

Charta Canuti Regis omnes causas Insulæ Glastoniæ, tam Ecclesiasticas quam sæculares, Abbatis judicio supponit, cæteris exclusis potestatibus. Sub hoc tempore crebra fuit beatæ Virginis & sanctorum invocatio; quæ fuit curren- te sæculo 8° inter Britones) nam ad calcem hujusce Chartæ mentio fit de beatissimæ Dei Genetricis Mariæ & omnium Sanctorum intercessione.

Leges Ecclesiasticæ Canuti R. quæ vel seorsim extant à Secularibus, vel sparsim in eisdem reperiuntur.

P R O E M I U M.

Consultum, quod Canutus Rex Anglorum, Dacorum & Norvegiensium Cæsaris- pientum consilio ad Dei immortalis gloriam, Regiæ Majestatis ornamen- tum & Reipublicæ utilitatem, Nataliis Domini nostri Jesu Christi diebus Wintoniæ sancivit.

1. **U** Num Deum venerentur; unam Christianæ Religionis regulam teneant; & Regem Canutum omni fidelitate prosequantur.
2. Templum Dei pace tueamur, & crebrò omnes frequentemus: tum ad nostram salutem, tum ad aliorum emolumentum. Aedes Christi magno in cultu & honore ab omnibus habeantur: Et Regiam pacem servari oportet. Qui alterutram viola- verit, prædiis mulctatus, morte afficitur, nisi Rex sceleris poenam condonaverit. Si pacem Ecclesiæ quisquam adeo violaverit, ut intra parietes Fani hominem truci- det, id esto inexpiabile, atque in eum omnes, amore Deum prosequentes, infesti feruntur, nisi ad aliquod Asylum confugerit, aut Rex eum vitâ frui patiat. Et numeratâ Christo & Regi proprii Capitis æstimatione, facito sibi ad compensatio- nem aditum. Tum integram mulctam (quæ est nomine pacis regiæ violatæ) mul- ctam Ecclesiæ pendito, Templum de more purgari curato, cognatis & cæsi Domino quod æquum est, præstato, & cum Deo denique redire in gratiam diligenter curato.

3. Seu

3. Sin absque eade Ecclesiæ pax violata sit, pro ratione delicti compensatio fiat. Imprimis autem pro ratione delicti & Ecclesiæ dignitate pacis violatæ mulcta erit Ecclesiæ præstanda. Non eadem est omnium Templorum terrena dignitas, quanquam omnia sint sociæ ejusdem consecrationis, in æde igitur primaria regiæ pacis ruptæ mulctam exæquat, libras nimirum quinque, jure Anglorum. In secundaria autem & mediocri pacis perturbatio pensatur centum & viginti solidis, mulcta scil. Regia. In Fano verò minore, ubi sacra minus sæpe peraguntur (cui sit tamen locus sepulturæ destinatus) 60 solidorum pœna esto. In Fano denique campestri, ubi nullum erit cœmeterium, pacis perturbator solvat mulctam tricenum solidorum.

4. Suam cuiq; ordini dignitatem quisq; tribuat. Magnum est quod sacerdos, modò ritè Deo placuerit, pro salute populi faciat, Exorcismis, consecrationibus, &c. Angeli enim circumfusi sacra custodiunt & iis subveniunt Deum ritè colentibus. Hi igitur propter timorem Dei pro ordinis sui dignitate ab aliis discernuntur.

5. Si quis Regularem Sacerdotem malæ vitæ accusaverit, & is nullius sceleris conscius fuerit, Missam (si ausus fuerit) celebrato & perceptâ Eucharistiâ omnem calumniam unius accusatoris solus contundito. Sin tres fuerint accusatores, perceptâ Eucharistiâ, ac adjunctis sibi aliis duobus ejusdem ordinis, omnem suspicionem cogitati sceleris diluito.

Diaconus Regularis accusatus malæ vitæ, assumptis duobus aliis ejusdem ordinis, se crimine liberato. Sin accusatio triplex fuerit, admotis ejusdem ordinis viris senis se culpâ exsolvito.

Si quis Plebeium seu sacularem Sacerdotem malè viventem insimulaverit, perinde ut Diaconus ex præscripto is crimen purgato.

Si aliquis aræ deserviens, adeo orbatus amicis, ut non habeat qui unà pariter secum jurent, criminis fuerit postulatus, panem execratione devotum comesto, atque de eo fiat prout divina voluntas feret, nisi licitum fuerit perceptione Eucharistiæ se culpâ liberare.

Si ordinatus insimuletur fuisse homicida aut consiliarius facti, crimen diluito admotis sibi cognatis. Sin nullus habet, admoveto sibi socios, aut jejunet, aut (si opus videbitur) panem certis verbis devotum comesto, atque de eo fiat prout divinum feret judicium.

Monachus autem susceptarum inimicitiarum nomine jure non petat, neve pendito quicquam: Reliquit enim quicquid sibi jure cognationis competeat, cum primò se ad formulam victurum est professus.

Si Sacerdos pejuretur, furaretur aut facti consiliarius sit, dignitate sui muneris dispoliatus, ac omni societate & amicitia, nisi cumulatissimè Deo & homini satisfaciat, prout ipsa feret ratio facti.

6. Omnes Ecclesiastici secundum ordinem & formulam præscriptam vitas dirigunt; præsertim verò Sacerdotes. Qui autem strictè & castè vivit pari cum Thano jure fruatur.

7. Omnes Christiani illicitas carnis libidines coërcento. Ne quisquam intra sextum suæ cognationis gradum nuptias contrahat; neve cognati viduam in matrimonium ducat, nec aliquam consanguinitate propinquam; nec susceptricem, nec Vestalem Virginem, nec repudiatam. Scorta ne sectator, & unicam, quoad ea vixerit, uxorem habeat.

8. Quotannis quisque justas debitiones ritè persolvito. Eleemosynam Arationis ad decimum quintum à Paschate pendito. Fœtum decimas ad Pentecosten, Terræ Decimas ad festum omnium Sanctorum. Qui hæc dare noluerit puniatur. Præpositus Regius, Episcopus, Fundi Dominus, & Fani Sacerdos conveniunt; atque, eo vel invito, decimam partem Ecclesiæ reddant, nonam partem delinquenti, quatuor partes Episcopo, & 4 Domino Fundi. Et hoc fiat, quamvis Delinquens sit Nobilis, sive Minister Regius.

9. Qui non solvit *nummum Romanum* ad festum D. Petri, Episcopo illum Denarium, Regi ter denos denarios ac Regi 220 solidos numerato.

10. Qui non reddit Primitias seminum ad Festum D. Martini præstato Episcopo eas undecies ac Regi 220 solidos.

11. Thanus in solo ex scripto possesso Templum habens cui adjacet sepulturæ locus, in id conferre potest trientem Decimarum suarum. Sin circa templum non sit sepulturæ locus designatus, Dato Sacerdoti novem partium reliquarum quantum ei visum

visum fuerit. Ex singulis ingenuorum focis census Ecclesiasticus Templo reddatur primario.

12. Ter quotannis pecunia conferatur ad lucernas (scil. obulus ceræ in singulas terræ hydas) festo Paschatis, Omnium sanctorum, & Purificationis D. Mariæ.

13. Effosso tumulo ipsa pecunia supulchralis numeretur. Et licet extra suam Parochiam corpus humatum fuerit, pecunia ista Ecclesiæ, ad quam pertinuit, redditor.

14. Omnia divina jura, festa & jejunia quisque studiosè tuitor & celebrato; diem Dominicum ab ipsa Saturni Diei horâ pomeridianâ tertiâ, usque in primam Diei Lunaris lucem festum celebrato. Cæteras autem ferias ut Sacerdos indixerit.

15. Nec mercata nec conventus populi Die Dominico agentur, nec venationes aut opera ulla terrena.

16. Ad singulos Divæ Mariæ & Apostolorum omnium dies festos (excepto unico Philippi & Jacobi, quo Paschatis gratiâ non temperatur cibo) jejunia sunt. Et singulo Die Veneris, nisi quidem festus agatur. A Paschate autem usque ad Pentecosten, atque ab ipso Natali Jesu Christi die ad octavam usque ab Epiphania lucem, jejunia nemo observet, nisi voluntariè facit, aut Sacerdos injunxerit.

17. Omnibus festis diebus, quibus jejunium indictum fuerit, omnis Ordallii, ac jurisjurandi jurisdictio intermittitur. Item ab anniversario Adventus Domini ad octavam usque ab Epiphania diem, & à septuagesima ad decimam quintam à Paschate lucem justitiam edicimus. Annua Festa etiam Divorum Edovardi & Dunstani religiosè ab Anglis dicimoquinto Kal. Aprilis, & decimoquarto Kal. Julii celebranda sapientes instituerunt. Hisce ergo Festis solennibus Christianis omnibus tranquilla pax esto. Et si quis alteri quocunque modo aliquid debuerit, aut ante hosce dies, aut continuo, pane retribuerit.

18. Christianos omnes obtestamur, ut à peccatis diligentius declinantes, ingenuè Sacerdoti peccata fateantur, & in posterum ab omnibus maleficiis abstineant.

19. Quisque Christianâ Fide imbutus ter saltem quotannis ad Eucharistiæ perceptionem animum præparato. Dicta factaque sua omnia ritè dispensato; datam fidem religiosissimè servato, omnem injustitiam pro sua virili parte à se suisque arceto.

20. Omnes famuli in Dominos animo firmo & fideli sint, honorem eorum tuentes & voluntati parentes.

21. Deum ex animo diligant, ac fidem Christianam & Doctrinam religiosissimè conservent.

22. Orationem Dominicam & Apostolorum Symbolum quisque Christianus ediscat. Ex his enim cum Deo ipso de iis omnibus quæ ad vitam præsentem vel consequentem necessaria sunt colloquitur; & honestam & puram de Dei numine profiteri opinionem docetur. Qui hæc noluerit, indignus est parte quietis Christianæ, nec vivus nec superstes ad Eucharistiam admittetur, nec dignus nomine Christiani putabitur, nec ad sacrum fontem pro alio suscipiet.

23. Exitialia crimina studiosè declinent; & si impulsu Diaboli quid delinquitur, id omne documento Sacerdotis resarcitor.

24. Stuprum omne, illicitam Venerem, & fœderis conjugalis violationem omne tempus ætatis devitent singuli.

25. De tremendo judicio sibi caveant, & extremum vitæ diem instare quotidie atque imminere arbitrentur.

26. Episcopi & Sacerdotes Officia fidè obeant, divinum jus interpretando, divinarum rerum commoda palam prædicando, seque aliis exempla benè vivendi ad imitandum exponendo, & gregem sibi creditum fideliter defendendo.

LEGES Ecclesiastice Canuti Regis, quæ è secularibus suis colliguntur, juxta capitula Saxonici codicis & Ms. Regis.

P R O E M I U M

Hæc illa humana atque politica sunt jura, quæ sapientum adhibito consilio, per omnem Angliam observari præcipio.

1. **J**ustæ leges efferantur, injustæ deprimantur. Justitiam divinam quisque extol-
lito, & inopes æquæ ac divites legitimo jure fruantur.
2. Misericordia in judicio exhibenda sit, & ne quisquam fidelis ad mortem exigua
alicujus rei causâ mittatur.
3. Christianus ne vendatur extra Regnum, ne aliquando fiat jactura animæ,
quam Christus propriâ vitâ redemit.
4. Sagæ, ariolantes mulierculæ, tabificæ, meretrices fœdæ, ac flagitiosæ si in
regno deprehendantur, à regni finibus relegantur, aut in regno (si mores in me-
lius non commutaverint) malè pereunto. Et qui leges divinas & humanas refugi-
unt, extorres agi jubemus. Fures denique & alii omnes populo per summam inju-
riam infesti (nisi abstinuerint manus ab alienis) brevi cladem expectant.
5. Adorationem Gentilium Idolorum vel Divorum, scil. Solis, Lunæ, Ignis,
Fluminis, Saxorum, Fontium &c. vetamus.
6. Homicidæ, pejerantes, ordinum & conjugalis fœderis violatores, ni ocyus ad
se redierint ac compensarint, patriâ exterminantur.
7. Peccata in diebus festis & locis sacris turpiora sunt quàm in communibus; &
Majores vel in opibus vel dignitate, si peccant, magis plectendi sunt.
8. Si quis Aræ deserviens alicui mortem obtulerit, omni patrocínio juris divini
& humani excludatur, nisi cum exilio id sceleris compensarit, & cæsi cognatis sa-
tisfecerit, aut saltem omnem criminis suspicionem diluerit. Hanc verò compen-
sationem Deo & hominibus debitam intra ter denos dies, aggreditor, idque cum for-
tunarum suarum omnium discrimine.
9. Christiani Regis est Deo illatas injurias ulcisci. Si quis adeo Sacris initiatus,
vel incolâ in iis quæ ad fortunas, vitamve ejus spectarint, decipiatur, Rex ei (ni
is aliunde habuerit) loco Patroni & cognatorum esto. Et Fraudator Regi (prout
ratio facti feret) satisfacito.
10. Si Minister Altaris hominem occiderit, aut insigne aliquod flagitium perpe-
travit, gradu & honore spoliatus, perinde atque ei Papa, circumscripserit habitan-
di locum exulato, ac cumulatè compensato. Sin is crimen inficiatus fuerit, excu-
satio triplex esto. Et si hanc compensationem intra ter denos dies non aggrediatur,
ab omni legis commoditate destitutus habetor.
11. Qui vinculis constrinxerit, vel verberibus, ignominia dedecoreve affecerit
ordinatum, datum Damnum resarcito; Episcopo Aræ expianda nomine multam
præstato; Regi, siue Domino, pœnas Dignitatis læsæ pendito; aut saltem integrâ
perfectaque excusatione allatâ crimen diluito.
12. Si quis Ordinatus rei capitalis obnoxius extiterit, comprehenditor, atque ut
tandem Episcopo criminis admissi pœnas dependat, asservator.
13. Si quis capitalis Rei damnatus Confessarium petat, id ei conceditor. Qui
autem denegarit, numerato Regi centum & viginti solidos, aut saltem adjunctis
sibi viris quinque se culpâ liberato.
14. Nemo criminis damnatus morti objicitor die Dominico, (nisi sese in fugam
dederit, aut repugnarit) sed tenetor dum ille dies transierit. Si Liber festo die quic-
quam operis patrauerit, eam multam, quæ est loco colli obstricti, pendito: Deo
autem, prout ei fuerit imperatum, satisfacito. Si servus opus fecerit, vapulato,
aut pro facti ratione pretium solvat. Si Herus die festo invito servo opus addixe-
rit, ipse multator, & servus liber esto. Præterea, si Herus Dacus fuerit, violatæ
legis pœnam pendito: Si Anglus, pro ratione facti, aut multâ afficitor, aut
crimen purgato.

15. Dacus jejunium solvens violati juris penas dato. Anglus pro ratione facinoris multator. Servus ita faciens verberibus afficitur.

16. Qui Quadragesimæ jejunium violarit, compensatio in duplum augetur. Idem juris esto pro ratione facti, si horum aliquod festo celebri quocunque fuerit factitatum. Si quis crimen purgare voluerit, purgatio tripla est afferenda.

17. Si Dacus Ecclesiæ debita vi detinet, legis violatæ penam pendito. Anglus gravi afficitur multâ, nisi adjunctis sibi viris undenis omni se culpâ exoleverit. Sin cuiquam vulnus impresserit, compensato, gravem Domino multam pendito; denique illi manus (ni eas ab Episcopo redemerit) præcidunto. Quod si cuiquam mortem obtulerit, omni juris beneficio privator. * Atqui si eum juri repugnantem, in culpa sua morti occubuisse liquidò confirmetur, impune esto, neque verò propterea quicquam penditor.

* NOT. Quod in prisca versione legum harum Canuti R. & Ms. Regio, ita se habet hæc Lex in fine. Si efficiat, ut occidatur, per hoc quod contra rectum resistat, si hoc inveniat, inultus jaceat.

18. Qui sacrum ordinem, & vivendi formulam commutavit, pro ipsa ordinis dignitate, sive capitis æstimatione, multâ legis violatæ penâ, sive rebus suis omnibus compensato.

19. Qui alienam uxorem, vel sacris inauguratam constupraverit, prout magis minusve peccaverit, castigetur.

20. Qui stuprum incestum commiserit, sive capitis æstimatione, sive multâ, sive rerum suarum omnium amissione (pro ipsa familiæ amplitudine) compensato. Neque verò una eademque habenda est germanæ sororis, atque remotioris cognatæ stupratæ ratio.

21. Viduam vel Virginem per vim stuprans proprii capitis æstimatione compensato.

22. Si uxor, marito superstiti, cum alio quocunque corpus miscuisse convincatur, maritus ejus res omnes habeto, mulieri autem nasus & auriculæ præciduntur. Sin pellicatus postuletur tantummodo, atque in excusatione afferenda ceciderit, tum coram Episcopo litem moveat, & is æstimator severissimè.

23. Si quis maritus cum ancilla concubuerit, pro ancilla multatus Deo & hominibus satisfaciat. Si quis uxorem legitimam & concubinam simul habuerit, Sacerdos jura Christiana tali non concedat, nisi illam repudiarit, & compensarit cumulatè, ut Episcopus vult, & ad posterum ab ejusmodi temperarit.

24. Si alienigenæ illicitas carnis libidines non cohibuerint, unâ cum flagitiis & fortune suis omnibus regno exterminantur.

25. Qui alium præmeditatus occiderit palam, perempti cognatorum in potestatem dator: Sin cædis insimuletur tantummodo, & in excusatione afferenda ceciderit, Episcopum penes esto ejus rei judicium.

26. Qui à legibus divinis & jure fugitivum custodierit, in lucem eum proferto, ei porro cujus intererit compensato, ac Regi denique capitis ejus æstimationem pendito. Sin quis alium juris divini aut humani patrocinio exclusum custodierit, in extremum se ac omnes suas res discrimen adduxerit.

27. Si quis, rejectis vitiis, justitiam & virtutem studio persequi voluerit, ei (quoad ejus fieri poterit) misericordia pro timore Dei tribuitur.

Ad calcem harum legum est Regis pii pia exhortatio ad virtutem, &c.

SYNODUS Landavenfis sub Iosepho 28° Episcopo ibidem; Anno Christi 1040. vel 1041.

In qua

MOuric Rex Gualatmoriant anathematizatur. Hic Rex cuidam Potenti iratus, venit cum furore nimio ad Landaviam, frangendo refugium S. Dubricii, Teliavi, & Onocei, & auferendo uxorem illius potentis in praesentia Episcopi Iosephi, & vulnerando quosdam de familia Episcopi. Quapropter congregata Synodo totius Cleri Regem anathematizavit. Quo facto Rex veniam requisivit. reddens raptam uxorem, & vulneratum pacans muneribus; & iuncta sibi penitentia ad modum culpae, reddit Villam Trefgulich cum tribus modis Terrae Deo & S. Dubricio, &c. quae ante fuerat illorum, cum tota sua libertate in campo & in sylvis, in aqua & in pascuis.

CONCILIUM sub Rege Hardikanuto praesentibus Dorobernens. & Eboracens. Archiepiscopis, aliisque Episcopis Suffraganeis, &c.

In quo

Impunitates Monasterii de Burgo S. Edmundi confirmantur, ut supra videas in Concilio quinto anno Canuti Regis.

Anno Christi 1050.

Magno Concilio, quod Remis celebratum fuit, interfuerunt Duduc Episcopus Wellensis, Alfwinus Ramesiae, & Wulfricus de S. Augustino Abbates.

Eodem anno Leo Papa Synodum apud Verzelei tenuit de Ulfo Episcopo Dorcestriae, qui Angliam venit cum Emma Regis Ethelredi uxore; qui id agere ferens, apud Leonem IX. de injuria queritur in Concilio Vercellensi, ubi Episcopus baculum suum Episcopalem pene amisit, nam muneribus vix evasit.

LEGES Ecclesiasticae Maccabaei R. Scotorum.

Christo initiatum ad Judicem profanum non vocato.

Decimam partem terrae nascentium Pastoribus Ecclesiarum libere conferto, & Deum votis & oblationibus semper adorato.

Qui Pontificis auctoritatem per annum contempserit, nec se interim reconciliabit, hostis Reipub. habetur; qui vero annos duos contumaciter perseverat fortunis omnibus multatur.

Si quis quempiam, cujus ipse sumptibus aut victu non alitur quotidiano (ad Ecclesiam) seu ad publicum Conventum, seu ad forum mundanae comitatus ut affecta fuerit, capitis reus esto.

CANONES Ælfrici ad Wulfinum Episcopum.

SUMMARIUM EPISTOLÆ.

Ælfricus humilis frater venerabili Episcopo Wulfino salutem in Domino. Non ausi fuimus aliquid de Episcopali gradu scribere; vestrum enim est scire quomodo oporteat vos aliis exemplum fieri, & subditos exhortari ad salutem, quæ in Jesu Christo dico, quod sæpius debeatis vestros Clericos alloqui, & eorum negligentiam arguere, quia pene statuta Canonum, & Doctrina Ecclesiæ eorum perveritate deleta sunt. Ideoque libera animam tuam, & dic eis Ministrorum Christi officium, ne tu pereas pariter, si mutus habearis canis.

1. Christus ipse nobis exemplum præbuit Christianæ institutionis & puritatis vitæ. Omnes igitur, qui in via sua secum ambulaverint, mundana omnia reliquerunt, ne uxores respicientes; ut ipse in Evangelio dixit, Qui uxorem suam non odit, indignus est esse meus discipulus.

2. Post Christi Ascensionem, & excessum Apostolorum persecutio Ethnicarum gentium impedivit synodos congregari, donec Constantinus Cæsar Christianus fieret.

3. Tunc congregavit ille in turbe Nicææ 318 Episcopos ex omnibus nationibus ad confirmandum fidem Catholicam. Hi Missalem quendam Sacerdotem Arrium nomine anathematizabant, quod ille non crederet Filium Dei æqualis esse potentia cum Patre suo: sed is noluit respicere usquedum effusa cum alvo intestina sua in latrinam viderat.

4. In hac synodo instituta fuit Ecclesiæ Liturgia, Fidei-symbolum, & alia nonnulla ad cultum Dei pertinentia.

5. Decreverunt ut nullus Episcopus, Sacerdos, Diaconus, aut verè Canonicus aliquam mulierem in domo secum haberet, nisi matrem, sororem, amitam vel materteram suam; & qui aliter fecerit, ab ordine & gradu suo privaretur. 3 Can. Syn. Nic.

6. Consideratè ergo digna hæc auditu, cum enim habueritis Ecclesiæ vestræ solitudinem, è contrario adduct quasi periculosum non esset, sacerdotem vivere more conjugati. Sed dicetis eum haud posse carere mulierum servitiis. Respondeo; quoniam pacto vitam transegerunt sancti olim viri absque foemina vel uxore, qui in mercedem castitatis vitam nunc fruuntur æternam? Ad hoc dicent Sacerdotes, Petrum habuisse uxorem. Verum est; sed sub lege veteri bene ei licuit; quamprimum autem factus est Christi discipulus, uxorem dereliquit & omnia mundana.

7. In lege veteri licuit Pontifici uxorem sibi sumere puram virginem, & prolem suscitare usque in præstitutum tempus, quod ex una tantum familia ad eundem ordinem cooptandus esset Pontifex. Bene adeo sub iis seculis uxore fruerentur; neque enim Missam celebrabant, nec sacramentum Corporis & sanguinis Christi administrabant, sed boves offerebant usque dum Christus ante passionem suam illud sacramentum sanctificaverat, Missamque instituerat; ... modo per eum exist

8. In eadem synodo decretum est, ut qui viduam aut repudiatam duxerat, aut ad secundas nuptias transferat, ad sacrum ordinem nunquam postea assumeretur; sed is, qui castæ unius uxoris maritus fuerat, ad castum ordinem eligendus foret juxta scriptum Apostoli Pauli.

9. Nulli liceat sacerdoti iis interesse nuptiarum celebritatibus, in quibus aut secundæ vir uxori jungitur, aut secundo viro foemina; nec vel iisdem benedicere, ut admonuit eum ita quod in castitate degant. Sic doctores scripserunt, licet Apostolus veniam cesserit iterum ducendi uxorem, si uxor ejus Canones autem jam tum prohibent benedictionem, & ejusmodi connubentibus imponunt poenitentiam. Can. 7. Neocæsar.

10. Septem gradus constituti sunt in Ecclesia. 1. Ostiarius, seu Templi ostiorum custos; qui sonitu campanarum designat tempora, fidelibusque Ecclesiæ fores aperit, infidelibus verò occludit. 2. Lector, qui legit in Ecclesia Dei; ad hoc ordinatus ut verbum Dei populo prædicet. 3. Exorcista, qui malignos spiritus homines cruciantes, Dei nomine prodire ex eisdem adjurando cogit. 4. Acolythus, qui candelam vel cereum accensum fert, dum Evangelium legitur, vel dum Sacerdos

dos sacramentum Domini corporis ad altare celebrat; non ita tamen ad arcendum, caliginosas tenebras, sed ad indicandum eo lumine beatitudinem, ad Christum honorandum, qui est lumen nostrum. 5. Subdiaconus, qui Diacono vasa porrigit, & omni cum humilitate ad altare eidem famulatur vasa subministrans ad Sacramentum pertinentia. 6. Diaconus, qui ministrans Missali Sacerdoti oblationes super altari ponit, & in divinorum celebratione Evangelium legit. Ei liceat baptizare, populoque Domini Cœnam exhibere. Sacerdos qui versatur absque Diacono, nomen tenet, non ministerium. 7. Presbyter est sacerdos Missalis, aut senior, non à senectute, sed quod senili gaudet prudentia. Illius est, corpus Domini in Sacramento consecrare, ut ipse Salvator instituit; Populum ad fidem ducere, prædicando & ministeria castè exequendo, se exemplum Christianis præbens, & vitam non pro more Laicorum degens. Haud pluris interest inter Missalem Presbyterum & Episcopum, quam quod Episcopus constitutus est ad ordinationes conferendas, & visitandum seu curandum quæ ad Dei jura pertinent; quod nimia multitudini crederetur, si omnis Presbyter hoc faceret. Ambo siquidem unum eundemque tenent ordinem, quamvis sit dignior illa pars Episcopi.

18. Monachi & Abbates non sunt inter Ordines; sed eorum Classes sunt alterius generis.

19. Omnes Dei ministri horas Canonicas servant; septem in Ecclesia horarios. cantus psallant. 1. Cantus antelucanus. 2. Cantus matutinus. 3. Cantus tertianus, scil. ad horam diei tertiam. 4. Cantus Meridianus. 5. Cantus nonalis, scil. ad horam nonam Diei. 6. Cantus vespertinus. 6. Cantus nocturnus.

20. Tenentur hi preces obnixius effundere pro Rege, pro ipsorum Episcopo, pro benefactoribus suis, & omni populo Christi.

21. Habeant Presbyteri (priusquam ordinati fuerint) Codices sacros, i.e. Psalterium, Epistolarum librum, & Evangeliorum, librum Missalem, libros Canticorum, librum Manualem seu Enchiridion, Passionalem, Pœnitentialem, & Lctionarium. Omnes hi libri sint accuratè correcti, & à scribarum vitiis liberata.

22. Habebunt etiam Missalia Vestimenta, ut Deo honorificè serviant; altaris etiam pallia sint affabrè contexta. Calix è pura una materia factus, putredini non obnoxia, & sic etiam patina. Corporale item nitidum, ut convenit Christi ministerio. Nemo quidpiam profferat quod non semper dignum fuerit apud Deum, dum prudentia tum puritate ei servire,

23. Diebus solis & Missalibus Presbyter Evangelium Dei expoant anglicè; *Pater Noster & Credo*, &c. populo dicet, & quoties poterit, adhortetur eis ut memoriter discant Symbolum fidei, Christianamque teneant suam Confessionem. Sæpius adhortentur Laicis, nè pro defectu instructionis perdamus eos. De insipienti Doctore ait Christus, *Cæcus si cæco ducatum præstat, ambo in foveam cadunt.* Cæcus perinde est Doctor, qui literas nescit.

24. Quisque Decimas suas Ecclesiæ Dei conferat, tradanturque Sacerdoti, qui distribuat unam Partem ad Ecclesiæ reparationem, alteram Pauperibus, tertiam verò Ministris Dei, qui Ecclesiam ibi curant.

25. Nemo Missam celebret in Domo non consecrata, nisi urgente necessitate, vel causa infirmitatis, ut ad Ecclesiam proficisci nequeant.

26. Puer non baptizatus liberè ad Sacerdotem adducatur, ut eundem protinus baptizet, ne fortè moriatur Ethnicus.

27. Nullus Presbyter pecuniam petat pro Baptismo, vel alio aliquo Ministerio exequendo.

28. Nec pro lucro ab una Ecclesia ad alteram transeat.

29. Ne sit ipse bibax, nec alterum ad bibendum provocet ultra quod disiderat, ne forte minimè sit compos ad infantem baptizandum vel viaticum morituro administrandum.

30. Presbyter ne sit Mercator, Miles, aut Causidicus; in œnopolis ne bibat, nec iuramentum jurato, sed semper verum dicat.

31. Distinctè peccatoribus instituet pœnitentiam, scil. juxta rationem sui meriti. Egrotis, dum deglutire eam valeant, cœnam Domini ministrabit; non semimortuo.

32. Habebit Presbyter oleum consecratum duplex; hoc infantibus, id ægrotis paratum; & ægrotos semper unget jacentes. Egrotus autem priusquam inungatur, confitebitur ab intimo corde, & nemo præsumat eum ungere ante confessionem peractam. Si peccator ante fuit & negligens, jam demum confessionem, pœnitentiam & Eleemosynam faciat ante obitum suum, ut divinâ gaudeat misericordia.

R r

33. Quatuor

33. Quatuor erant Synodi pro veræ fidei defensione contra Hæreticos in Sanctam Trinitatem & Salvatoris nostri humanam naturam blasphemias eructantes. Prima Nicææ, Secunda Constantinopoli, Tertia Ephesi, Quarta Chalcedoni. Quæ omnes unanimo consensu omnia confirmarunt, quæ in Nicæna statuebantur Synodo. Istæ quatuor Synodi adeo observandæ sunt à Christi Ecclesia, ut quatuor Christi Codices. Multæ ex illo tempore fuerunt Synodi, sed hæ quatuor erant firmissimæ; nam hæreticas Doctrinas extinxerunt, & ministerium Ecclesiasticum constituerunt.

34. Hic Canon Sacerdotes provocat ad observandos Canones exemplo Monachorum, & mundana omnia negligere.

35. In Ecclesia ne vel fabulari liceat, aut loqui; Domus enim est orationis; nec in ea quispiam bibat, aut indebitè edat, cum sit illis sanctificata qui ibidem Corpus Domini in fide manducaverint.

NOT.

Quis hic Ælfricus, aut Wulfinus iste fuit, ad quem scripsit, rimatu non facile est. Videntur ambo fuisse Episcopi, ex Epistola, ubi inquit, Ælfricus humilis frater, &c. Sed de tempore & loco incertum est.

Capitula incerta Editionis.

PROEMIUM.

Obscuro vos (Fratres dilectissimi) ut erga plebeium profectum & emendationem vigilantissimâ curâ laboretis: Et ut hæc Capitula assiduè legatis, & memoriæ vestræ commendetis.

1. **V**eraciter nosse debetis, vosmet redituros rationem pro his qui negligentia pereunt: Quos autem verbis & exemplis lucrati fueritis, pro iis æternam quietem percipietis.

Scitote vestrum gradum nostro gradui esse secundum, & penè conjunctum esse. Sicut enim Episcopi Apostolorum in Ecclesia, ita etiam Presbyteri cæterorum discipulorum Domini vicem tenent; & illi tenent gradum summi Pontificis Aaron, isti verò filiorum ejus; unde oportet vos memores esse tantæ dignitatis, scil. vestræ consecrationis, unctionis, ut corporis & cordis munditiam conservantes exemplum bene vivendi plebi vosmetipsos præstetis.

2. Sacerdotes omnes oportet diligenter orationi & lectioni incumbere. Hæc enim sunt arma quibus Diabolus expugnatur. Hæc sunt instrumenta, quibus æterna beatitudo acquiritur. His armis vitia comprimuntur; & his alimentis virtutes nutriuntur.

3. Si quando à lectione quis cesset, debet manuum operationem exercere, nam otiositas est inimica animæ. Hoc modo vitiiis alimentum negabitis, & vestris necessitatibus subvenietis, & habebitis quid ad suppeditamentum aliorum.

4. Ad Synodum venientes vobiscum ferte vestimenta, vasa & libros, quibuscum officium peragatis; & duos aut tres Clericos vel Laicos vobiscum adducite, cum quibus Missarum solemnia celebretis; ut probetis quàm studiosè Dei servitium peragatis.

5. Diligenter observetis, ut panis, vinum, & aqua mundissimè atque studiosè tractentur.

6. Fœminæ ad Altare in Celebratione Missæ non accedant, memores esse debent infirmitatis & imbecillitatis sexus; quia & jam Laici viri pertimescere debent, ne Uzæ pœnam subeant.

7. Sacerdos solus Missam non celebret; memor istius Dominici sermonis: *Ubiunque fuerint duo vel tres in meo nomine congregati, sum ibi in medio eorum.*

8. Nihil in Ecclesia præter vestimenta Ecclesiastica, & vasa sancta, & libri recondantur.

9. Antiph.

9. Antiquus in his Regionibus mos erat sepeliendorum mortuorum in Ecclesiis. Sed ab hac re deinceps abstinenceatur. Et nemo in Ecclesia sepeliatur, nisi sit Sacerdos, vel aliquis justus vir, qui per vitæ meritum talem locum suo corpore acquisivit. Corpora verò quæ olim in Ecclesiis sepulta sunt, nequaquam projiciantur, sed profundius in terram mittantur, & pavimento desuper facto, nullo tumultorum vestigio apparente Ecclesiæ reverentia fervetur. Ubi vero tanta est multitudo cadaverum, ut hoc facere difficile est, locus ille pro cœmiterio habeatur; ablato inde Altari & in eo loco constituto, ubi religiosè ac purè Deo sacrificium offerri valet.

10. Disceptationes, tumultus, vaniloquia, risus, mendacia, &c. ab Ecclesia Dei prohibenda sunt.

11. Non celebretur Missa nisi in Ecclesia: Exemptâ ratione eorum qui in exercitu pergentes ad hoc opus habent tentoria, & Altaria dedicata, in quibus Missarum solennia expleantur.

12. Quamvis Canones Matrem, Sorores & hujusmodi fœminas cum Sacerdote cohabitare concedant, tamen hoc nos modis omnibus amputamus, quia in obsequio, vel in occasione illarum veniunt aliæ fœminæ, quæ forsan eum ad peccatum illiciant.

13. Sacerdos ebrietatem fugiat & tabernas; & inordinata etiam convivia.

14. Nullus Presbyter fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ de alterius Presbyteri Parochia persuadeat, ut decimas suas sibi dent. Quisquis contra hoc fecerit, aut monitis nostris reniti tentaverit, aut gradum se sciat amissurum, aut in carcere longo tempore detinendum.

15. Nullus Sacerdos alterius Clericum sollicitet aut recipiat, quia gravis de hac re in sacris Canonibus sententia est.

16. Si Presbyter dat vel dedit munera alicui Clerico vel Laico, ut Ecclesiam alterius Presbyteri subripiat, gradum amittat, aut in carcere longo tempore poeniteat.

17. Nullus Presbyter ægrotantem parvulum recuset baptizare. Qui recusat & Infans absque baptismatis gratia mortuus fuerit, recusans pro ejus animâ rationem reddet.

18. Nemo vasa sacra, divino cultui mancipata, ad alios usus retorqueat.

19. Si quis Presbyter voluerit consanguineum suum ad scholam mittere in Ecclesiis, quæ nobis concessæ sunt ad regendum, ei licentiam id faciendi concedimus.

20. Presbyteri per villas scholas habeant, & parvulos gratis doceant.

21. Hoc Capitulum tractat de vita sanctius instituenda, & plurima præcepta ex Scripturis & sancto quodam Patre excerpta continet.

22. Omnes Fideles discant Orationem Dominicam & Symbolum; qui enim ex toto corde non crediderit, & in Oratione sapissimè versatur, non poterit esse Catholicus.

23. Singulis diebus, qui amplius non potest, saltem duabus vicibus oret; mane scilicet & vespere, dicens Symbolum & Orationem Dominicam. Gratias agat pro quotidiana vitæ comineatibus, &c. Sanctos invocet, ut pro se intercedere ad Majestatem divinam dignentur. In quocunque loco sit, hoc faciat, sciens Deum ubique præsentem esse.

24. Præter Orationes & Missarum solennia, & ea quæ ad vescendum pertinent, nihil aliud fiet Die Dominicæ. In ea enim Deus lucem condidit, Mannam pluit, Redemptor resurrexit. Nam etsi necessitas fuerit navigandi & itinerandi, licentia detur ita duntaxat, ut ex occasione Missæ & Orationes non prætermittantur.

25. Omnes hospitalitatem diligant, & nulli præbere reculent, præstantes sine mercede.

26. Perjurium Fideles caveant; est enim grande scelus in Lege, & Prophetis, & Evangelio prohibitum; & poenitentia Fornicationis Adulterii & Homicidii, debet imponi pejeranti; & qui ad confessionem pro tali crimine venire noluerit, ab Ecclesia repellendus est, & Communionis & consortio Fidelium.

27. A falso etiam testimonio abstineant; nam quisquis hoc perpetraverit se purgabit poenitentia perjurio debita.

28. Hortamur ut quilibet Sacerdos paratus sit ad docendum populum, prædicando Scripturas, qui verò nescit, saltem dicat hoc, ut declinent à malo, & faciant bonum, & hujusmodi: Nam nullus ergo se excusare poterit, quòd non habeat linguam undè possit aliquem ædificare. Errantes moneat arguendo, obsecrando, increpando, &c.

29. Dicto prius Symbolo, quisquis dicat tribus vicibus, *Qui plasmasti me, miserere mei*; & tribus vicibus, *Deus Propitiùs esto mihi peccatori*. Et compleat Orationem Dominicam. Si tempus aut locus exierit, deprecetur sanctos Apostolos sive Martyres, ut pro eo intercedant; & fronte Crucis signo armatâ, & manibus oculisque elevatis Deo gratias agat. Si verò tempus ad hæc non sufficiat, dicat tantum, *Qui plasmasti me, miserere mei, & Deus propitiùs esto mihi peccatori*.

30. Omni Die in oratione nostra Deo semel, bis, vel amplius, peccata nostra confiteri debemus; tunc temporis Psalmos 50. 24, 25, &c. recitans, ad rem pertinentes. Quàntò enim nos memores sumus peccatorum nostrorum, tantò Deus horum obliviscitur; & quantò nos obliviscimur horum tanto Deus reminiscitur. Juxta Prophetam, *Peccatorum tuorum non meminero*. Et Davidem, *Iniquitatem meam cognosco, & peccatum meum coram me est semper*.

31. Octo sunt peccata principalia, sine quibus vix ullus potest inveniri; Ventris ingluvies, Fornicatio, Acedia, Avaritia, Vana Gloria, Invidia, Ira, Superbia. Quisque adeò diligenter inquirat quomodo peccaverit, & sit pœnitentia juxta modum facti. Debet etiam de perversis cogitationibus confiteri, & nominatim ei dicat Sacerdos unumquodque vitium, & suam de eo confessionem accipiat.

32. Opera Charitatis quisque faciat, esurientes satiando, nudos operiendo, infirmos & incarceratos visitando.

33. Filii Parentes honorent, & Parentes ad iracundiam ne Filios provocent.

34. Vera Charitas est, quæ Deum diligit plusquam se, & proximum tanquam se; & alii nil facit, quod sibi non fieri velit.

35. Decimæ Eleemosynæ tam ex negotiatione debentur quàm ex fructibus. Unicuique enim homini Deus dedit artem quâ pascitur; & unusquisque de arte suâ, de qua corporis necessaria subsidia habet, animæ quoque quod magis necessarium est, subsidium administrare debet.

36. In hebdomada ante Quadragesimam Confessiones Sacerdotibus dandæ sunt, pœnitentia accipienda, discordantes reconciliandi, & omnia jurgia sedanda, & sic id sacrum tempus ingredienti puris mentibus ad sanctum Pascham procedant.

Septem modis peccata dimitti Scripturæ monstrant: 1. Baptismo; 2. Martyrio; 3. Eleemosynâ; 4. Remittendo peccata peccanti in se. 5. Exhortatione ad alios peccata sua relinquere; 6. Charitate; 7. Pœnitentiâ.

37. Jejunium per totam Quadragesimam observetur, præterquam in Diebus Dominicis; & nemo jejunium solvat præter infirmos & parvulos.

38. Diebus jejunii eleemosyna facienda est, & cibum cœu potum, quo quisque uti debuit, si non jejunasset, pauperibus eroget; quia jejunare & cibos prandii ad cœnam reservare, non mercedis, sed ciborum est incrementum.

39. Nemo solvat jejunium antequam vespertinum celebretur officium; & tum, largitis Eleemosynis ad cibum accedendum est. Si quis autem necessitate constrictus non poterit adesse tempore Missæ, æstimatâ vespertinâ hora, completa oratione sua, jejunium solvat.

40. Abstinentum est in his diebus ab omnibus deliciis, & caseo, lacte, butyro, & ovis pasci.

41. Singulis Diebus Dominicis in Quadragesimâ, præter hos qui excommunicati sunt, Sacramenta Corporis & Sanguinis Christi sumenda sunt; & in Cœna Domini, Vigilia Paschæ, & in Die Resurrectionis Domini penitus ab omnibus hominibus communicandum est. Et ipsi dies Paschalis hebdomadæ omnes æquall Religione sunt colendi.

42. In istis diebus lites & debita sunt remittenda.

43. In his sacratissimis diebus abstinentum est à Conjugibus.

44. Populus excitetur ad crebram Corporis & Sanguinis Domini susceptionem; nam periculosum est ab hoc prolixo tempore abstinere.

45. Missæ peculiæ quæ per Dies Dominicos à Sacerdotibus fiunt, non ita in publico fiant, ut per eas populus à publicis Missarum solennibus, quæ horâ tertiâ canonicè fiunt, abstrahatur.

NOTÆ.

Quamvis neminem habeamus, cui nominatim tribuatur hoc Capitulare, ab ipso tamen aliquo Episcopo congestum esse, atque Clero suo plebique inditum manifestum est quod in Exordio inquit: *Scitote vestrum gradum esse nostro gradui secundum.*

LEGES Ecclesiasticæ S. Edwardi Regis & Confessoris è secularibus suis depromptæ, quas in Anglia tenuit, & quas Willielmus heres & Cognatus suus postea confirmavit.

1. **P**OST acquisitionem Angliæ Willielmus Rex 40. anno regni sui, consilio Baronum summoneri fecit per universos Angliæ consulatus, Anglos nobiles & lege eruditos, ut leges, jura & consuetudines eorum ab ipsis audiret. Electi igitur de singulis Comitatus viri duodecim, jurejurando primum coram Rege confirmarunt, ut quoad possint Leges & Consuetudines suas conservarent sine ulla variatione. Ex legibus igitur Ecclesiæ sanctæ matris incipiunt, à quibus Rex & Regnum subsistendi fundamentum habent, leges, libertates & pacem ipsius concionati sunt, dicentes,

2. Omnis Clericus & etiam Scholaris, & omnes eorum res & possessiones ubicunque fuerint, pacem Dei & sanctæ Ecclesiæ habeant.

3. Ab adventu Domini usque ad Octavas Epiphaniæ, pax Dei & sanctæ Ecclesiæ, per omne Regnum. Similiter à septuagesima usque ad Octavas Paschæ. Item ab ascensione Domini usque ad Octavas Pentecostes. Item omnibus diebus

4 Temporum. Item omnibus sabbatis ab Hora nona, & tota die sequenti usque ad diem Lunæ. Item Vigiliis sanctæ Mariæ, S. Michaelis, S. Johannis Baptistæ, Apostolorum omnium & Sanctorum, quorum solennitates à Sacerdotibus diebus annunciantur dominicis, & Omnium sanctorum in Kal. Novemb. semper ab hora nona vigiliarum & subsequente solennitate. Item in Parochiis Ecclesiarum, ubi propria festivitas Sancti celebratur; & in Parochiis, in quibus dedicationis dies observatur. Et si quis devotè ad celebrationem Sancti adveniat, pacem habeto eundo, subsistendo & redeundo. Item omnibus Christianis ad Ecclesiam causâ orationis euntibus pax in eundo & redeundo sit eis. Similiter ad Dedicationes, Synodos, & Capitula venientibus, sive summoniti, sive per se quid agendum habuerint, sit summa pax. Etiam si excommunicatus absolvendi causâ ad Episcopum confugerit, absolutus, eundo & redeundo pacem Dei & Ecclesiæ habeat. Quod si aliquis ei forisfecerit, Episcopus inde justitiam faciat. Veruntamen si quis arrogans pro Episcopi justitia emendare noluerit, Episcopus Regi notum faciat. Rex autem, constringat malefactorem, ut emendet cui forisfecerit, scilicet primum Episcopo, deinde sibi, & sic erunt duo gladii, & gladius gladium juvabit.

4. Ubicunque Regis justitia, vel cujuscunque sit placita tenuerit, si missus Episcopi veniens illuc apparuerit causam sanctæ Ecclesiæ, ipsa prius terminetur. Justum enim est ut ubique Deus præ cæteris honoretur.

5. Quicunque de Ecclesia aliquid tenuerit, vel in fundo Ecclesiæ mansionem habuerit, extra Curiam Ecclesiasticam coactus non placitabit, quamvis forisfecerit, nisi (quod absit) in Curia Ecclesiastica rectum defecerit.

6. Reus ad Ecclesiam præsidii causâ fugiens, à nemine apprehendetur, nisi à Pontifice & ministris suis. Eandem habeat securitatem si domum Sacerdotis intraverit, vel ejus curiam, Dummodo Curia & Domus in fundo Ecclesiæ stent. Hic, si latro est, reddat quod malè cepit; & si non ad manum est, ex proprio suo in integrum ei, cui damnum intulit, restituat. Quod si more solito latro taliter egerit, & frequenter ad Ecclesiam vel domos sacerdotum evaserit, ablatione restitutâ, provinciam forisjuret, nec redeat; & si forte rediret, nullus eum hospitari præsumat, nisi à Rege data licentia.

7. Si

7. Si quis Pacem Ecclesiæ infregerit, Episcoporum est iustitia. Si autem nocens sententiam eorum contempserit & diffugiat, clamor de eo deferatur ad Regem post 40 dies, & Regis iustitia mittet eum per vadimonium & plegios (si habere poterit) usque dum Deo primitus, Regi & Ecclesiæ postea satisfaciatur. Qui si infra 31 dies non inveniri potest, Rex verbo oris sui eum utlagabit. Si postea inveniat & retineatur, aut vivus Regi reddatur, vel, si se defenderit, caput ejus. Lupinum enim gerit caput à die utlagationis suæ.

8. De omni annona decima garba reddenda Deo est. Et si quis gregem equarum habuerit, pullum reddat decimum; qui unam tantum vel duas habet, de singulis pullis singulos Denarios. Similiter de vaccis, decimum vitulum; sed si unam vel duas habuerit, obolos singulos. Qui caseum fecerit, det Deo Decimum; si non fecerit, lac die decimo. Similiter decimum agnum, vellus, caseum, butyrum, porcellum.

9. De apibus verò decima pars commodi, etiam de bosco, prato, agnis, molis, parchis, vivariis, piscariis, virgultis, hortis & negotiationibus; de his decima pars ei reddenda est, qui novem alias partes simul cum decima largitur. Qui eam detinuerit per iustitiam Episcopi & Regis, si necesse est, ad redditionem arguatur.

10. Die illo, in quo iudicium ferri vel aquæ alicui per iustitiam Regis iudicatum fieri debet, minister Episcopi cum suis Clericis illuc veniat, & similiter iustitia Regis cum legalibus hominibus provinciæ illius, qui videant & audeant, ut æquè omnia fiant, & quos Dominus per Misericordiam, non per merita salvare voluerit, & quos culpæ iniquitas, non Dominus damnaverit. Barones qui suam Curiam habent de suis hominibus, sic de eis agant, ut reatum erga Deum non incurrant, nec Regem offendant. Barones autem qui non habent, in Hundredo ubi placitum fuerit habitum, ad propinquiorem Ecclesiam, ubi iudicium Regis erit, determinandum est; salvo jure Baronum illorum.

11. Omnis qui habet 20 denariatus vivæ pecuniæ in sua domo, de suo proprio (Anglorum lege) dabit denarium S. Petri. Et lege Danorum dimidiam marcā. Denarius iste debet summoniri in solennitate Apostolorum Petri & Pauli, & colligi ad festivitatem quæ dicitur, *Ad Vincula*, ita ut ultra illum diem non detineatur. Si quis detinuerit, ad iustitiam Regis Clamor deferat, quoniam hic denarius est Eleemosyna Regis. Iustitia verò faciat denarium reddere & forisfacturam Episcopi & Regis. Qui autem plures domos habuerit, de illa ubi residet denarium solvito.

12. Ad reprimendam insolentiam Danorum Regnum infestantium, statutum est Danigaldum annuatim reddi; scilicet 12 Denarios de unaquaque hida totius patriæ, ad conducendos eos, qui Piratarum irruptioni resistendo obviarent. De hoc Danegaldo Ecclesia, & omnis terra, quæ in proprio dominio Ecclesiæ erat, ubicunque jacebat, libera & quieta fuit, quia magis in Ecclesiæ orationibus confidebant, quàm in armorum defensionibus. Hanc libertatem tenuit Ecclesia usque ad tempora Willielmi Rufi, donec eodem à Baronibus Angliæ auxilium requirente, ad Normanniam retinendam, de Roberto fratre suo cognomento Curtehoise Jerusalem proficiscente, concessum est ei, non lege statutum tamen, neque firmatum, sed hac necessitatis causâ ex unaquaque hida sibi dari 4 solidos, Ecclesiâ non exceptâ. Dum verò collectio censûs fieret, proclamabat sancta Ecclesia suam reposcens libertatem, sed nihil profecit.

13. Pax Regis multiplex est, illa enim data manu suâ. Alia, die primùm coronatus est, quæ dies tenet octo. In natali Domini, dies octo. In Paschate, dies octo. In Pentecoste, Dies octo &c. Infra. Manbote verò (*i.e.* compensatio Domino persolvenda pro homine suo occiso) Anglorum lege, Regi & Archiepiscopo, tres marcas de hominibus eorum propriis: Sed Episcopo ejusdem Comitatus, & Consuli, & Dapifero Regis, viginti solidos, Baronibus autem aliis, decem solidos, &c.

14. Thesauri de terra Regis sunt, nisi in Ecclesia vel in cœmitario inveniantur: Et licet ibi inveniantur, aurum Regis est, & medietas argenti, & medietas Ecclesiæ ubi inventum fuerit, quæcunque ipsa fuerit, vel dives, vel pauper.

15. Rex, qui vicarius summi Regis est, ad hoc constitutus est, ut regnum terrenum, & populum Domini, & supra omnia sanctam veneretur Ecclesiam ejus, & regat, & ab injuriis defendat, & maleficos ab ea evellat, & perdat. Quod nisi fecerit, nec nomen Regis in eo constabit, verum testante Papâ Joanne, nomen Regis perdit. Cui Pipinius & Carolus filius ejus nondum Reges, sed Principes, sub Rege Francorum stulto scripserunt, quærentes si ita permanere deberent Francorum Reges solo regio nomine contenti? A quo responsum est, Illos decet vocari Reges,

qui vigilanter defendunt & regunt Ecclesiam Dei, & populum ejus, imitati Regem Psalmographum dicentem, *Non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam, &c.*

16. Archiepiscopi, Episcopi, Comites, Barones, & omnes qui habent sacham & socham, Thol, Theam & Infangthefe, etiam milites suos & proprios fervientes, scil. Dapiferos, pincernas, camerarios, coquos, pistorum sub suo Friborgo habeant; Et item isti suos armigeros, vel alios sibi servientes sub suo Friborgo. Quod si cui forisfacerent, & clamor vicinorum de eis assurgeret, ipsi tenerent eos rectitudi- ni in Curia sua; illi dico qui haberent sacham, focam, Thol & Theam, &c.

17. Sacha est, quod si quis nominatim de aliquo calumniatus est, & ille negaverit, forisfactura probationis vel negationis (si evenerit) sua erit.

18. Socca est, quod si quis quærit aliquod in terra sua, etiam furta, sua est justitia si inventum fuerit, an non.

19. Thol (quod nos dicimus Thelonium) est scil. quod habeat libertatem vendendi & emendi in terra sua.

20. Theam, quod si quispiam aliquid interciat super aliquem, & interciatus non poterit Warrantum suum habere, erit forisfactura sua, & justitia similiter de calum- niatore, si defecerit.

21. Omnis enim qui habet Sacham, Socam, Thol & Theam, & Infangthefe, prædictas videlicet consuetudines, Justitia (cognoscentis) latronis sua est, de ho- mine suo, si captus fuerit super terram suam. Illi verò qui non habent has con- suetudines, coram justitia Regia rectum faciunt in Hundredis, vel in Wapentachi- is, vel in Scyris.

22. Sciendum est, quod omnes Judæi ubicunque in regno sunt, sub tutela & defensione Regis ligea debent esse, nec quilibet eorum alicui diviti se po- test subdere sine Regis licentia. Judæi enim & omnia sua Regis sunt. Quod si quispiam detinuerit eos, vel pecuniam eorum perquirat Rex, si vult, tanquam proprium suum.

23. Usurarios quoque defendit Rex Edwardus, ne remaneret aliquis in toto Regno suo. Et si quis inde convictus esset, quod scenus exigeret, omni substan- tiâ propriâ careret, & postea pro Exlege habeatur. Hoc autem assererat ille Rex se audisse in Curia Regis Francorum, dum ibidem moraretur; quod *Usura summa radix omnium vitiorum est.*

Aliud Specimen quarundam Legum prædictarum, ut Normannico ha- bentur idiomate inter cæteras Confessoris leges ab Ingulpho Abbate Croylandie data.

HÆ sunt Leges & Consuetudines quas Willielmus Rex concessit universo popu- lo Angliæ post terræ acquisitionem. Ipsæ scilicet eadem, quas Rex Edwar- dus consanguineus ejus ante ipsum custodivit.

1. Pax sanctæ Ecclesiæ, & quicunque culpabilis ad Ecclesiam sanctam venire potest, pacem habeat vitæ & membri; & qui manum injecerit asylum quærenti, sive in Ecclesia Episcopi, sive Abbatis, sive Ecclesia Religionis, restituat quod ab- tulerit, & multæ nomine centum solidos. Matri etiam Ecclesiæ Parochiali vi- ginti solidos, & Capellæ decem solidos. Et qui pacem Regiam violaverit centum solidis emendet Lege Merciorum, similiter de Heinfare & de insidiis præ- cogitatis.

2. Et si quis appellatus fuerit de fractione Monasterii seu Ecclesiæ, vel Cu- biculi, nec fuerit retrò defamatus, ipse abneget cum duodecim legalibus ho- minibus, quos vocant, duodecima sua manu; si aliâ vice increpatus fuerit, tunc hoc negat triplicato numero, viz. triginti sex legalibus hominibus, quos vocant, tricesima sexta sua manu. Et si hos habere nequiverit, eat *à la iuisse tripli- catum, sicut debuit ad sacramentum triplicatum.*

Et si aliàs de latrocinio composuerit, eat ad iudicium aquæ. Archiepiscopus habebit de forisfactura quadraginta solidos in Merciorum lege, & Episcopus viginti solidos, & Comes viginti solidos, & Baro decem solidos, & villani quadraginta de- narios.

3. Liber homo qui habuerit triginti denariorum valorem in averiis Campeſtribus, debet dare S. Petri denarium. Pro quatuor denariis quos Dominus dederit, quieti erunt Bordarii ſui, etiam Bonerii & ſervientes ſui. Burgenſis qui in propriis ſuis bonis valorem poſſidet dimidiæ marcæ, tenetur dare S. Petri denarium, Qui Danorum lege liber eſt, & in campeſtribus animalibus valere æſtimatur dimidiam marcã argenti, tenetur dare S. Petri denarium & per denarium quem Dominus dederit, quieti erunt qui in ſuo degunt dominio.

4. Qui negaverit S. Petri denarium, eum reddat per juſtitiam ſanctæ Eccleſiæ, & multæ nomine triginti denariorum; & ſi inde in juſ vocatus fuerit à juſtitia Regis, Epifcopo luat triginti denariis, & Regi quadraginta ſolidis.

5. Si quis inteſtatus obierit, in liberi ejus hæreditatem æqualiter dividant.

Not. Non referuntur hæ leges Confeſſoris ad certum ejus Regni annum aliquem, quod non ab eo inſtitutæ cenſentur, ſed ex Antecellorum ſuorum legibus (præſertim Regis Canuti) ductæ plerumque eſſent & promulgatæ. Innuit hoc ipſarum titulus, in quo dicitur, Leges S. Edwardi Regis, quas in Angliã tenuit. Id eſt, obſervavit; non quas tulit, hoc eſt, inſtituit

Circa Ann. Chriſti 1056.

SYNODUS Landavenfis ſub Hergualdo 29° ibidem Epifcopo,

In qua

Familia Regis Catgucauni Regis excommunicatur ob vim illatam per ebrietatem Berthuti Medico, & Nepoti Epifcopi in Feſto Nativitatis Domini.

Epifcopus convocato Clero utriuſque dignitatis, in plena Synodo depositis Crucibus cum ſanctis reliquiis ad Terram, & verſis cimbaliſ ſimul & clauſo oſtio Eccleſiæ cum ſtipatis ſpinis, totam familiam Regis anathematizabat. Quo audito, Rex cœpit lacrymari, & pacem cum ſuo Paſtore deſiderare. Advocatis adeo comitibus ſuis requiſivit apud Landaviam lacrymabili devotione cum familia ſua ſegregata & auditâ ejus prece, & veniã datâ ſibi ſuiſque cum pœnitentia Canonica, Rex poſitis manibus ſuis ſuper Altare Petri Apoſtoli & ſanctorum Confeſſorum Dubricii, Teliavi & Oudocei, & coram utroque populo Clerico & Laico, dixit, Confirmo hanc Elœemofynam, tribuens Deo Henringus ſua videlicet, & ſanctis prædictis, & Epifcopo Hergualdo, & omnibus Pontificibus Landaviæ in æterna conſecratione liberam ab omni ſervitio ſeculari & regulari, &c. Facto Anathemate ſeparaturis hanc Elœemofynam ab Eccleſia Landaviæ & Paſtoribus ejus, datâ autem benedictione ſervaturis & confirmaturis in pace quieti. Amen.

Nota bene, quod Synodi, etiam antiquiſſimæ (40 pene annos ante Rituum Romanorum aſſertorem Auguſtinum) pro more ſui ipſius ſeculi excommunicationes, interdicta, & anathemata promulgarunt. E. 9. In ſyn. ſub Oudoceo An. Chriſti 560.

Anno Chr. 1060 Leo Papa IX ad Edwardum Regem & Confeſſorem Epistolam mittit, in qua, Regem à voto peregrinandi Romam abſolvit; ſed conſtruendi Monasterium beato Petro, pœnitentiæ nomine injungit. Vide hanc infra in prima Charta iſtius Regis de fundatione &c. Eccleſiæ S. Petri Weſtmonaſterii. An. 1066.

AN. Dom. 1066. Rex Edwardus ad Nicolaum Papam II. mittit Epistolam, ejusdemque Papæ Nicolai Rex reſponſionem recipit, de privilegiis conceſſis & concedendis Eccleſiæ S. Petri Weſtmon. AN.

AN. Dom. 1062 Alexander Papa II. mittit duos Legatos viz. Armenfredum Sedunensem Episcopum & alium, pro responsis Ecclesiasticis ad Regem Edwardum Confessorem. Hi regio præcepto Wigornia degebant per totam Quadragesimam expectantes responsum suæ legationis usque ad curiam Regalem Paschæ proximæ, &c. Interea Episcopatus Wigornensi, per Aldredi cessionem, vacanti, Wulstanus, & plebe & Clero annuente à Rege electus est, præsentibus etiam Legatis & ab Aldredo Archiepiscopo Eboracensi (eo quod Stigando Arch. Cantuariæ officium Episcopale interdictum esset, ideoque vivente Roberto Archiepiscopo Archiepiscopatum suscipere præsumpsisset) consecratus; hæc autem canonica professione præfato Arch. Stigando coram Rege & Optimatibus Regni, per ipsum Aldredum; viz. Se nullum jus Ecclesiasticæ seu secularis subjectionis, super eum velle clamare, nec propter quod ab eo consecratus est, nec quia ante consecrationem ejus Monachus fuit. An. Regni Ed. 20.

CONVENTUS celeberrimus Westmonasterii sub R. Edwardo Confessore habitus, in Natale Domini An. Chr. 1066, & ejusdem Regis regni quinquagesimo & ultimo, præsentibus,
Edwardo R. & Confess.
Edgitha Regina.
Stigando Arch. Cant.
Aldredo Arch. Ebor. ceterisque Angliæ Episcopis,
Abbatibus, Capellanis Regis, Comitibus, Ministris (seu Thanis Regiis)
& Militibus, &c.

In quo,

Agitur de Dotatione, privilegiis, celebri asylo, &c. Ecclesiæ S. Petri Westmonasterii, jam ab integro readicata & dedicata, Regiisque & Papalibus Diplomatum amplissime munitæ.

Chartæ autem primæ & secundæ exemplaria quæ haberi videntur aliquando in exordio prisce Ms. surripuit nefarius quispiam usque ad 9 folium. Quæ autem testant accipe.

Prima Charta R. Ed. Confessoris Ecclesiæ S. Petri Westmonasteriensis confecta.

Post varios casus & plures annos, Ego Edwardus Rex crudelitatem meorum inimicorum evadens, tandem misericordiâ Dei ad paternum solium reaccessi, & eo potitus sine ullo bellorum labore, sicut amabilis Deo Salomon, tantâ pace & rerum opulentiâ abundavi, ut nullus antecedentium Regum similis mei fuerit in gloria & divitiis. Sed gratia Dei, non contemptus, ut assolet ex opulentiâ & divitiis, me invasit, considerans mecum, ut ex solo Dei auxilio ad hoc culmen gloriæ evasi. Itaque deliberavi, me ire ad limina sublimium Apostolorum Petri & Pauli & ibi gratias agere pro collatis beneficiis, & exorare, ut eam pacem firmaret mihi & posteris meis perpetuam. Paravi expensas necessarias itineri, & honorabilia dona quæ ferrem Sanctis Apostolis. Sed Optimates memores malorum quæ absentia Regis, Regno noviter sedata acciderent, & metuentes ne in via aut agritudine aut alio incommodo deficerem, & ut Regna hærede carerent, maxime quia nullum habebam

habebam filium, in magno Concilio rogabant me ut ab intentione desisterem, pollicentes se satisfacturos Deo pro voto meo, tam in Missarum & orationum oblatione, quam in larga Eleemosynarum distributione. Tandem igitur utrisque placuit, ut mitterentur Legati duo ab utraque parte, Eldredus & Hermannus Episcopi, & Abbates Wulficus & Elfwynus, qui Apostolo meam voluntatem & votum, & eorum petitionem indicarent, & secundum ejus sententiam quam mihi mandaret, promissi me omnia facturum. Factum est ergo quod volumus, & Legati venientes Romam invenerunt synodum collectam in eadem urbe; & cum exposuissent voluntatem meam & suam petitionem coram 250 Episcopis & Patribus, tunc Apostolicus scil. Leo Papa IX. ex consilio sanctæ synodi misit Epistolam ad Edwardum R. in qua propter prædictas causas absolvit eum à peccato illius voti, pro quo Dei offensam timens, & ab omnibus negligentis & iniquitatibus suis, ea nimirum potestate usus, quam Dominus in beato Petro concessit nobis, dicens, Quæcunque solveritis super terram, soluta erunt & in cælis. Deinde præcepit ei, ut expensas itineri paratas pauperibus eroget, & Cænobium Monachicum in honore S. Petri Apostolorum Principi aut novum constituat, aut vetustum emendet, & augeat, & sufficientiam victualium fratribus de suis redditibus constituat. Semper sit habitatio Monachorum, & nulli Laicæ personæ, nisi Regi subdatur; & quæcunque alia privilegia ibi in honorem Dei instituere voluerit, ei concessit, & robustissimâ auctoritate confirmavit, & infractores eorum aternâ maledictione damnavit.

Cum Legati hæc mandata Regi retulerant, interea revelavit beatus Petrus Monacho cuidam, nomine Wulfini, viro vitæ probabilis voluntatem suam esse, ut restruerem locum, qui dicitur Westmonasterium, jam pene frequenti tumultu destructum. Cumque mihi hæc visio, & literæ Apostolicæ referebantur, me contuli ad voluntatem Dei & ad restructionem ejusdem loci. Itaque decimavi omnem meam substantiam, tam in auro & argento, quam in pecudibus & omni genere possessionum, & destruens veterem, novam à fundamento basilicam construxi, & constructam dedicari feci quinto Cal. Jan. in qua collocavi ipsâ die reliquias, quas Martinus Papa & Leo, qui eum consecravit, dederunt Alfredo Regi, & quas ipse à Charlemanno Rege Francorum dari sibi impetravit: Cujus filiam pater ejus Ethelwulfus Rex post mortem primæ conjugis duxerat in uxorem, quæque ab ipso ad Ethestenum ejus successorem, deinde ad Edgarum, ad ultimum ad nos pervenerunt: Scil. duas partes Crucis Domini, & partem unius Clavi, partemque Tunicæ ejus inconsutis, & de vestimentis sanctæ Mariæ, & reliquias Apostolorum Petri, Pauli, Andreæ, Barthol. Barnab. &c. & quinque capsas aliis Sanctorum reliquiis plenas; & statuti, ut quicumque reus Majestatis regię, vel cujuslibet alterius offensæ ad locum in quo manent istæ reliquiæ confugerit, ejus rei & membrorum ac vitæ impunitatem consequatur. Post hanc donationem sequitur Anathema in violatores. Qui autem hanc donationem auget, augeat Deus Dies ejus prosperos hic & in futurum. Si autem Rex aliquis succedens aut alicujus personæ homo, diabolicâ temeritate seductus, hoc nostrum statum infringere, minuire aut mutare velit, sciat se perpetuo anathemate damnatum nisi satisfactione emendaverit. Si autem emendatione indignus fuerit, ipse quidem cum Judâ proditore gehennæ ignibus cremabitur; sed hæc charta nihilominus in sua libertate permanebit, quamdiu Christiani nominis timor & amor in hac nostra gente perseveraverint.

SECUNDA Charta R. Edwardi Confessoris, Ecclesiæ S. Petri Westmonasteriensi confecta.

Desideratur exordium.

Continet hæc Charta in eadem pene forma, quâ prima, immunitatem, scil. ut omnipotens Deus per suffragia S. Apostolorum, Martyrum, Confessorum & Virginum (quorum Sanctæ reliquiæ hic repositæ) depulsis cunctis adversitatibus cum pacis & honoris sui stabilitate, ac perpetuæ tranquillitatis sublimatione locum illum custodiat, & pro magnifica dignitate, siue regali excellentia ipsius Ecclesiæ, & pro quiete Monachorum

Monachorum ibidem Deo famulantium, tantus honor eidem Ecclesie habeatur in perpetuum, & observetur; ut neque nos, neque successores nostri, nec quilibet Episcopus, nec quicumque de judiciaria potestate in ipsam sanctam Basilicam, vel in manentes in ipsa, vel in homines; qui cum suis terris vel qualibuscunque substantiis ad ipsam tradere vel devovere se voluerint, nisi per voluntatem Abbatis & suorum Monachorum, ullam unquam habeant potestatem. Præterea aliud constituo, atque in perpetuo confirmo, ut quisque fugitivorum de quocunque loco, pro quacunque causa, cujuscunque conditionis sit, ipsum sanctum locum, vel procinctum ejus fugiens interuerit, immunis sit omnino, ac plenam libertatem consequatur.

Ad ultimum: Chartam istam conscribi & sigillari jussi, & ipsam manu meâ signo sanctæ Crucis impressi, & idoneos testes annotari præcepi ad corroborandum. Itaque propriam donationis libertatem, Ego Edwardus, Deo largiente, Anglorum Rex, signum venerandæ Crucis impressi: Similiter Regina Archiepiscopi, Episcopi, &c.

Acta apud Westmonast. quinto Kal. Jan. die Sanctorum Innocentium An. Dom. 1066. An. Regni Regis Edwardi vigesimo quinto. In Dei nomine feliciter. Amen.

Tertia CHARTA Edwardi R. & Confessoris Ecclesie S. Petri Westmonasteriensi confecta, de alio Privilegio.

Habentur in hac Charta Epistola R. Edwardi ad Papam Nicolaum II. pro confirmatione Privilegiorum Ecclesie Westmonasterii, & Epistola Nicolai Papæ II. ad R. Edwardum, quæ petita annuit, & plura insuper Privilegia.

Cum Rex in Epistola ad Papam privilegiorum renovationem petierat, & denarium S. Petri Ponifici Romano confirmasset, Nicolaus Papa in Epistola sua ad Regem in societatem Apostolicam eum suscipit, & laudat pietatem suam in Sanctum Petrum. Renovat & confirmat privilegia, scil. ut absolutus sit ab illo voto, quod timuit, & ab omnibus peccatis & iniquitatibus suis, auctoritate divinâ. Præterea illi loco, quem sub nomine sanctæ pœnitentiæ constituendum meliorandum Rex susceperat, quoniam (ut fertur) primò antiquitus consecrationem à beato Petro accepit, & quia Regis antiquitus sedes est, concessit, ut amplius in perpetuum regie constitutionis & consecrationis locus sit, atque repositorium regalium insignium, & habitatio perpetua Monachorum, qui nulli omnino personæ, nisi Regi subdantur, habeantque potestatem secundum regulam Sancti Benedicti, per successiones eligere ex se idoneos Abbates; neque introducatur per violentiam extranea persona, nisi quam concors congregatio esse prælegerit. Absolvit etiam eum locum ab omni servitio & dominatione Episcopali, ut nullus Episcopus illic introeat ordinaturus, aut præcepturus aliquid, nisi ex petitione & consensu Abbatis & Monachorum. Et habeat idem locus liberum procinctum, id est, ambitum & cœmeterium mortuorum circa se absque Episcopali, vel cujuscunque respectu, vel exactione.

Concessit etiam hic Papa R. Edwardo & posteris Angliæ Regibus advocationem & tuitionem ejusdem loci, & omnium totius Angliæ Ecclesiarum, & vice suâ cum consilio Episcoporum & Abbatum, constituere ubique quæ justa sunt.

Rex iterum confirmat immunitatem & Refugium; cum benedictione in defensores, & Anathemate in Violatores, ut supra; & similiter signatur hæc charta ut prior.

N O T.

* Mellitus, socius & contemporaneus S. Augustini, primi Cantuariæ Archiepiscopi, Ecclesiam Westmonasterii primus condidisse perhibetur.

* Conventus hic, non Concilium sive Synodus vocatur, quia licet Concilii speciem habeat, ab Authoribus prisca sæculi non sic nominatur, sed Conventus: Et Conventus causam hanc fuisse perhibent. Ediderat à fundamenti Rex piissimus & Confessor Edwardus labefactam jam tum Basilicam seu Ecclesiam S. Petri Westmonasterii, supra modum sæculi augustissimam; quæ nostratibus

stratibus etiam exemplum dedit condendi Ecclesias in formam Crucis Christi Pas-
 sionalis, id est, productione radio inferiori. Et hoc quidem est illud, quod innuit
 Malmsburius, dicens, eum hanc Ecclesiam illo compositionis genere primum in Anglia
 edificasse, quod nunc pene cuncti sumptuosis æmulantur expensis. Edificatam denuo
 amplissimis possessionibus, privilegiis, Asylo celebri, regalibusque plurimis muni-
 ficentiis insignivit; & ut Constantinus Imperator (congregatos in Concilio Tyri
 Patres, & undequaque alios, ad consecrationem Basilicæ, quam Ælia condidit,
 accersivit) sic Rex ad Dedicationem suæ istius Basilicæ Westmonasterii conditæ,
 Magnates Regni, tam sæculares, quam Ecclesiasticos convocat, ut brevi moriturus,
 Regio huic suo operi coronidem sacram imponeret. Dehinc Rex Edwardus
 in Die Natalis Dominici, facto Londoniis generali totius ferè Nobilitatis Angliæ
 Conventu; cum gloria & honore regio coronatus est, ibidemque morbo tactus,
 quia quem metas sibi vivendi præsentit positurus, Ecclesiam Monasterii, quam
 ipse largis sumptibus edificatam, possessionibus amplificaverat & donis, in Natali
 SS. Innocentium, cum gaudio celebri & apparatu solenni fecit dedicari, ne quid
 tanto deceret ædificio, quod constructor prius magnanimâ liberalitate non adim-
 plesset. Sic igitur Rex Edwardus ævi sanctitudinis & gloriæ plenus in Vigilia
 Thophaniæ Spiritum misit cœlo, cœlibem pudicitæ florem, quem inter regni
 delicias, & inter amplexus conjugales, præter periculum (quod solitum est) con-
 servarat, virentemque perpetuò, floribus immiscuit Paradisi; & Exuvie Regales
 intra ipsam Basilicam (ubi usque hodie tam divinæ virtutis, quam humanæ devoti-
 onis frequentia honorantur) tum insigni regio tumulata sunt.

MODUS

Concedit etiam hic Rex R. Edwardus de potestate Angliæ Regibus ad hoc
 in tota Angliâ locis, & omnibus totius Angliæ Ecclesiis, & vicis suis
 in tota Angliâ locis, & omnibus totius Angliæ Ecclesiis, & vicis suis
 in tota Angliâ locis, & omnibus totius Angliæ Ecclesiis, & vicis suis

NOT

MODUS TENENDI SYNODOS

In Anglia primævis Temporibus.

Sancta Synodus bis in anno decrevit habere Concilia ; Unum æstate, aliud tempore Autumni. Quisquis autem Clericorum ad hæc non venerit, absque necessitatis causa, anno integro non præsumat Missam celebrare. Primâ die, & secundâ & tertiâ horâ convenienti, quando Episcopo, vel ejus Vicario jussum fuerit, omnes sequentur Cruces cum Letania, & ingrediantur Synodum ejectis omnibus ab Ecclesia, obseratisque foribus cunctis. Tunc ad unam januam, per quam Sacerdotes ingrediantur Ostiarii stent, & sella ponatur in medio, & super eam sacre Reliquiæ, & Plenarium cum stola ponantur ; Deinde convenientes omnes Presbyteri intersint, & secundum Ordinationis suæ tempus resideant. Post hæc ingrediantur Diaconi probabiles, quos Ordo poposcerit interesse. Exinde introducantur Laici bonæ conversationis, vel qui electione conjugali interesse meruerint. Tunc ingrediatur Episcopus si voluerit, vel necessitas exegerit ; & si non aderit Episcopus, ejus Vicarius eadem faciat. Tunc dicat Diaconus *Orate* ; Deinde, *Erigite vos* : Tunc Episcopus versus ad Orientem mediocri voce dicat, *Deus Vobiscum*.

Deus humilium visitator, qui nos fraternâ dilectione consolaris, præstende societati nostræ gratiam tuam, ut per eos, in quibus habitas, tuum in nobis sentiamus adventum. Tunc procedens Diaconus, cum Subdiacono, Turibulo, & Ceriferariis duobus, Episcopo benedicente, legat Evangelium secundum Lucam, designavit Dominus & alios 72, Dignus est enim operarius mercedem suam. Hymn. Veni Creator.

Assumus S. Spiritus, assumus peccati quidem immanitate detenti, & in nomine tuo specialiter congregati ; veni ad nos, assignare illabi cordibus nostris ; doce nos quid agamus, quo gradiamur ; ostende qualiter tibi in omnibus placeamus, quidque efficere valeamus : Esto solus & suggestor & effector judiciorum nostrorum, qui solus cum Deo Patre & ejus Filio nomen possides gloriosum. Non nos patiaris perturbatores justitiæ, qui summæ veritatis diligis equitatem, ut in sinistram nos non ignorantia trahat, non favor inflectat, nec acceptio muneris vel personæ corrumpat ; & junge nos tibi, solius gratiæ tuæ Dono, ut simus in te unum, & in nullo deviemus a vero ; quatenus in nomine tuo collecti, sic in cunctis teneamus cum moderatione pietatis justitiâ, ut hic in nullo a te nostrâ dissentiat sententia, & in futura pro beneficiis consequamur præmia sempiterna præstante te, qui solus cum Deo Patre ejusque filio vis & regnas & dominaris Deus per omnia sæcula sæculorum. Deinde, cunctis in ordine cum silentio sedentibus, Episcopus, vel, si noluerit, Diaconus, alloquitur Concilium cum exhortatione hujusmodi.

Ecce sanctissimi Sacerdotes & fratres præmissis Deo precibus, fraternitatem vestram cum pia exhortatione convenio, & per divinum nomen obtestor, ut ea quæ a nobis de Deo & sacris ordinibus, uti sanctis moribus vobis fuerint dicta cum summa reverentia suscipiatis, & cum omni pietate intendatis ; quod si forsitan aliquis nostrum aliter quæ dicta fuerint senserit, siue aliquo scrupulo contentions in nostrorum omnium collatione, ea de quibus ipse dubitaverit conferenda reducat, qualiter, Domino mediante, aut doceri possit, aut doceat. Deinde similes obtestatione conjuro, ut nullus vestrum in judicando aut personam accipiat, aut quolibet favore vel munere pulsatus a veritate discedat, sed cum tanta pietate quicquid ceteri nostro se judicandum intulerit retractare, ut nec discordans contentio ad subversionem justitiæ inter nos locum inveniat, nec item in requirenda equitate vigor nostri Ordinis, vel sollicitudo tescat. Post hanc exhortationem, quisquis Clericorum velit, conferat querelam, & admonendi

admonendi sunt ut nullus ad Synodum veniat nisi jejunos; vel inde secedat antequam generaliter secessio adveniat; & sic Synodus primæ Diei solvatur.

Benedictio primæ Diei.

Qui dispersos Israel congregat; ipse vos hic & ubique custodiat, Amen: Et non solum vos custodiat, sed ovium suarum Custodes, idoneos efficiat, Amen: Ut cum summo Pastore Christo, de gregum suorum pastione gaudeatis in Cælo, Amen. Quod ipse parare dignetur.

Secundâ Die similiter, ut primâ, ingrediantur Synodum cum plena processione; & dum steterit in loco suo Episcopus vel ejus Vicarius, Diaconus dicat, *Orate. Deinde, Erigite vos.* Tunc Episcopus versus ad Orientem mediocri voce dicat, *Dominus vobiscum. Et cum spiritu suo.*

Deus, qui nobis famulis tuis præsentiæ tuæ signa manifestas, mitte super nos spiritum Charitatis ut in adventu fratrum conservorumque nostrorum gratia nobis tuæ largitatis augeatur, per Dominum. Postea legatur Evangelium Convocatis ille duodecim Apostolis, usque Evangelizantes & curantes ubique. Tunc omnes Laici egrediantur, & legatur à Diacono Homelia S. Gregorii, à versu, Missis quidem multa, usque Patres minime esse recognoscunt. Deinde, si Clerici non habeant querelam, Laici intromittantur; illis etiam audientibus, Lectio recitetur Niceni Consilii. Judices non nisi jejuni leges & judicia discernant. Quisquis ex Laicis Querelam habet, Judicibus proferat; Et Synodus secundæ diei sic solvatur.

Benedictio secundæ Diei.

Dominus mentis & linguæ corporalis & spiritualis det vobis incrementa gratiæ sacerdotalis, Amen; atque vobis ad dexteram constitutis, participium tribuat Regni Cælestis, Amen. Quod ipse præstare dignetur, qui nos ante Constitutionem mundi prædestinatos, & ante finem sæculi justificatos præscivit, per infinita sæcula sæculorum, Amen.

De tertiâ Die.

Tertiâ die, ut primâ, ingrediantur Synodum cum plena Processione. Et dum steterit in loco suo Episcopus vel Vicarius ejus, dicat Diaconus, *Orate. Deinde, Erigite vos.* Tunc Episcopus, &c. ut in secunda die.

*Protege, Domine, quasumus, nos famulos tuos, subsideis mentis & corporis, & spiritualibus enutrients alimentis, propitius reddes securos ab hostibus universis, per Dominum. Postea legatur Evangelium, Misit ille duodecim Discipulos, &c. usque Et simplices sicut columbas. Deinde, si quæ sint quæstiones & querelæ, conferantur. Postea verò Episcopus moneat Clerum & doceat Populum; atque in fine prædicationis Remissionem Peccatorum faciat. Deinde altâ voce Diaconus imponat, *Te Deum laudamus*, interim canente populo *Kyrieleson: Finitâ eâ laude, Diaconus dicat hanc Antiphonam, In viam Pacis, cum Psalmo, Benedictus Dominus Deus Israelis: Finitâ autem dicat Diaconus alta voce; Humiliate vos ad Benedictionem.**

Omnipotens Dei filius, qui & initium & finis, complementum vobis tribuat Charitatis, Amen. Et qui vos ad expletionem hujus fecit pervenire Synodi, absolutos vos efficiat ab omni contagione Delicti, Amen: Ut ab omni reatu liberiores effecti, absoluti etiam per donum spiritus S. felici reditu vestrarum sedium cubilia repetatis illæsi, Amen. Quod ipse præstare dignetur qui cum Patre & spiritu Sancto.

Concil. Generale Wintoniæ habitum fuit in Octavis Paschæ A. D. 1070, jubente & præsentente Rege Willielmo, Alexandro Papa consentiente per Legatos suos Hermenfredum Sedunensem Episcopum & Presbyteros Johannem & Petrum Cardinales sedis Apostolicæ; in quo Stigandus Archiep. Doroberniæ degradatur hisce de causis, viz. Quod Episcopatum Wintoniæ cum Archiepiscopatu injustè detinuit, & non solum Archiepiscopatum sumpsit vivente Roberto Archiepiscopo, sed ejus Pallio in Missarum celebratione usus est, & à Benedicto, quem sancta Romana Ecclesia excommunicavit, eo quod pecuniis sedem Apostolicam invasit, Pallium accepit. Frater ejus quoque Agelmarus Estanglorum Episcopum degradatus est, & nonnulli Abbates, Rege dante operam, ut quamplures Angli suis honoribus privarentur

rentur, in quorum loco suæ gentis personas subrogavit. In hoc Concilio cæteri trepidi, utpote Regis animum agnoscentes; ne suis dignitatibus privarentur, timebant, sed Venerandus Vir Wulstanus Wigornensis Episcopus possessiones quasdam ab Aldredo Arch. Ebor. retentas à Rege & Concilio flagitabat. At Eboracensis Ecclesia non habens Pastorem tunc temporis, judicatum est ut querela sic remaneret, quousque Archiepiscopus constitueretur, qui Ecclesiam defenderet. Die autem Pentecostes Rex dedit Archiepiscopatum Eboracens. Thomæ venerando Bajocensi Canonico, & Præsulatum Ecclesiæ Wintoniæ Capellano suo Valcelino. Cujus jussu in crastino Legatus Hermenfredus, Johanne & Petro Romam reversis, Synodum tenuit, in qua Agelricus Suth-saxonum Pontifex non canonicè degradatus est, quem Rex in Custodiam posuit sine culpâ ad *Mearlesberg*; pluribusque depositis, Rex Capellanis suis, Arfracto Orientalium Anglorum Præsulatum, & Stigandò Suthsaxonum dedit Episcopatum; & nonnullis Normannicis Monachis Abbatias dedit; & quia Dorobernensis Archipræsul est depositus & Eboracensis defunctus, jussu Regis Legatus sedis Apostol. in Octavis Pentecostes ordinavit Valcelinum.

EO tempore Concilium Londini à Lanfranco Arch. Cant. celebratum fuit, in quo decretum fuit, ut sedes aliquot Episcopales ex oppidulis & pagis ad urbes celebres moveantur. Quo factum est, ut Bathonia, Lincolnia, Sarisberia, Exonia, Gestría, atque Cicestría Episcoporum Domicilio nobilitatæ sunt. Aduit in hoc Concilio Wulstanus Wigorn. Ep. vir etsi literarum nescius, clarissimus tamen vitæ sanctitate, Hunc Lanfrancus ut hominem imperitum dignitate privabat; quanquam (ut vulgò ferebatur) non privabatur, quòd rudis esset ingenii, sed, voluntate Principis, ut Normannus aliquis in locum ejus surrogaretur. Sed miraculo restitutus; nam coactus vestimenta pontificalia deponere, Regem allocutus, *Melior, inquit, te me his ornavit, cui & reddam*; & ad Sepulchrum D. Edwardi profectus, baculum ita altè in Lapide monumenti infixit, ut non extrahi potuit. Quo territi Rex & Arch. orarunt virum sanctum indumenta resumere.

Eodem annò Rex omnia Monasteria Anglorum auro spolians & argento, insatiabiliter appropriavit, & ad majora Ecclesiæ opprobria Calicibus & Feretris non pépercit. Episcopatus quoque & Abbatias, pro Baroniarum more, sub servitute statuit militari, quæ res multos Ecclesiasticos à Regno fugavit. Solus autem inter Prælatos Angliæ *Egelwinus Dunelmensis* Episcopus & exul excommunicare Ecclesiæ & verum Ecclesiasticarum invasores ausus est.

CONCILIIUM Pedredæ 1071.

Motu Wulstani Wigorn. Ep. iterum querela est quæ in Concilio Pedredæ celebrata coram Rege, Arch. & Primatibus Angliæ terminata est.

CONCILIIUM

CONCILIIUM Windlesborensse.

AN. Dom. 1072. præcepto Alexandri Papæ nutuque Regis Willielmi celebratum est de Primatu, quem Lanfrancus Arch. Cant. sibi vendicabat, in quo decretum est, ut Arch. Eboracens. ejusque Ecclesia Archiepiscopo Cantuariæ subiacere debeat in omnibus, vel in Concilio convocando vel aliis Canonicis dispositionibus. Subjectionem verò Regionum à Terminis Licefeldensis Episcopi, & Humbræ magni fluvii, usque ad extremos fines Scotiæ; & quicquid ex hac parte Humbræ ad Parochiam Eboracensis Ecclesiæ jure competit, Cantuariensis Arch. Eboracensi Archiepiscopo ejusque successoribus in perpetuum obtinere concessit: Professionem etiam cum Sacramento Archiep. Ebor. Metropolitano Cant. facere debeat, quam ob amorem Regis Thomæ Arch. Eboracensi relaxavit, quippe tunc temporis, vel A. D. 1071. ab Arch. Cant. Lanfranco Thomas consecratur Arch. Ebor. scriptamque tantum professionem recepit, non præjudicans successoribus suis qui Sacramentum, si voluerint, exegerint à successoribus Thomæ. Si autem Arch. Cant. vitam finierit, Arch. Ebor. Cantuariam veniet, & electum consecrabit. Si verò Archiep. Ebor. obierit, is qui successurus eligitur, accepto à Rege Archiepiscopatu, Cantuariam, vel ubi Archiepiscopo Cantuariæ visum fuerit, accedet, & ab ipso Canonicam ordinationem accipiet.

Hac causa ventilata est apud Wentanam Civitatem in Paschali solemnitate in Capella Regia, quæ sita est in Castello; postea in villa Regia, quæ vocatur Windlesfor, ubi & finem accepit in præsentia Regis, Regina, Huberti Legati, quatuordecim Episcoporum & undecim Abbatum, qui congregati sunt apud Curiam in Festivitate Pentecostes.

A. D. 1074. habita fuit Synodus in Anglia nonadecima die Jan. quâ injusto judicio Synodali depositus est S. Ulfstanus Wigornensis Episcopus, quem magno miraculo ipse Deus paulò post sedi suæ restituit.

IN Concilio Generali sub Lanfranco habito contravertitur de Matronis & Virginibus, quæ ad Monasteria Virginum confugere ad castitatem suam contra Normannorum libidinem privilegio veli tuendam, an ad seculum redeant, & fiant conjuges. Quam quæstionem ipse taliter solvit; sc. ut eis pro castitate quam se tam manifestæ rei ostensione amare testatæ fuerant, debitam magis reverentiam judicaret exhibendam, quam ullam servandæ Religionis continentiam, nisi propria illam voluntate appeterent, violenter ingerendam.

Concilium Londinense

Celebratum A. D. 1075. Præsidente Lanfranco Archiepiscopo Cant. & Thomæ Ebor. Arch. cæterisque Episcopis, cum Synodorum usus diu jam ante observaverat. Ex diversis adeò Conciliis cum statutum sit, ut singuli secundum Ordinationis tempora sedeant, præter eos, qui ex antiqua consuetudine, sive suarum Ecclesiarum privilegiis digniores sedes habent. De qua re concorditer perhibuere, quòd Eboracensis Arch. ad dextram Dorobernensis sedere debeat; Londinensis Episcopus ad sinistram; Wentanus juxta Eboracensem; si verò Eboracensis desit, Londinensis ad dextram, Wentanus ad sinistram.

Monachi proprium ordinem teneant & proprietate careant.

Quo-

Quoniam ex variis decretis prohibetur Episcopales sedes in villis existere, concessum est ex Regia Munificentia & Synodali Authoritate Episcopis transire ad Civitates, Hermanno de Schireburne ad Salesberiam, Stigando de Selesia ad Cestriam, Petro de Litchfield ad Cestriam.

Præterea ex variis Canonibus statutum est, ne quis alienum Clericum vel Monachum absque literis commendatitiis ordinet vel retineat.

Ad comprimendam quorundam indiscretorum insolentiam sancitum est, ne quis in Concilio loquatur præter licentiam à Metropolitano concessam, exceptis Episcopis & Abbatibus.

Nullus de propria cognatione, vel uxoris defunctæ, seu quam cognatus habuit, uxorem accipiat, quoad usque parentela ex alterutra parte ad septimum gradum perveniat.

Nullus sacros Ordines, seu Officium Ecclesiasticum emat vel vendat.

Ne sortes, seu divinationes ab aliquo exercentur.

Nec ossa animalium, quasi pro vitanda animalium peste, alicubi suspendantur.

Nullus ex Clero hominem truncandum membris vel occidendum judicet, vel judicantibus faveat.

IN Concilio Wintoniæ habitum A.D. 1076. Præsidente Lanfranco, Arch. Cant. & inter alios Wulstano Episcopo Wigorn. &c. Decretum est, ut nullus Canonicus uxorem habeat : Sacerdotes verò in Castellis, vel in vicis habitantes, habentes uxores, non cogantur ut dimittant ; non habentes, ne habeant ; nec Episcopus Sacerdotem vel Diaconum ordinet, nisi ordinandus prius profiteatur se uxorem non habere.

Forma professionis castitatis ab Ordinandis suscipiendæ.

Ego Frater N. promitto Deo omnibusque Sanctis ejus, castitatem corporis mei Secundum Canonum decreta, & secundum ordinem mihi imponendum servare, Domino Præsule N. præsente.

Celebrati Concilii ad Wincestram Capitula è libro Saxonico Wigornensis Ecclesiæ, etiamque è libro Excestrensis Ecclesiæ, usque ad hæc verba :

1. De introitu Episcoporum & Abbatum per Simoniacam Hæresin.
2. De ordinationibus passim factis & per pretium.
3. De vita & conversatione eorundem.
4. Quod Episcopi bis in anno Concilia celebrent.
5. Ut Episcopi Archidiaconos omnesque sacri Ordinis Ministros in Ecclesiis suis ordinent.
6. Ut Episcopi liberam facultatem habeant per Diocesim tam de Laicis quam de Clericis.
7. Ut Episcopi & Sacerdotes Laicos invitent ad pœnitentiam.
8. De Apostaticis Clericis & Monachis.
9. De Episcopis ut certas sedes habeant, & ut nullus conspiracyem faciat contra Principem.
10. Ut Laici Decimas reddant, sicut scriptum est.
11. Ut nullus invadat Ecclesiastica bona.
12. Ut nullus Clericus secularia arma ferat.
13. Ut Clericis & Monachis digna reverentia exhibeatur. Qui hæc non fecerint, anathema sit.

Exemplum aliud.

Capitula Concilii apud Wintoniam celebrati.

1. **Q**UOD nulli liceat duobus Episcopatibus præsidere.
2. Quod nullus per Simoniacam Hæresim ordinetur.
3. Extranei Clerici sine literis commendatitiis ne recipiantur.
4. Ordinationes certis temporibus fiant.
5. Altaria sint lapidea.
6. Sacrificium de aqua vino mixta solummodò fiat.
7. Baptisma solummodò in Pascha vel Pentecoste fiat, nisi in periculo mortis.
8. In Ecclesiis nisi ab Episcopis consecratis, Missæ non celebrentur.
9. In Ecclesiis corpora defunctorum non sepeliantur.
10. Quod Tintinnabula non pulsantur quando Missa celebratur tempore secreto.
11. De criminibus soli Episcopi pœnitentiã tribuant.
12. Monachi, qui habitum dimiserint, neque in militia, neque in Clericorum Conventu recipiantur, sed excommunicati habeantur.
13. Quisquis Episcopus omni anno Synodum celebret.
14. Decimæ ab omnibus reddantur.
15. Clerici aut castè vivant, aut ab officio recedant.
16. Calices non sint cerei vel lignei.

Aliud Exemplum.

De Pœnitentia eorum, qui alios occidunt.

1. **Q**UI in prælio scienter hominem occidit, secundum numerum pro unoquoque uno anno pœniteat.
2. Pro unoquoque quem percussit, quadraginta diebus pœniteat, sive continue, sive per intervalla.
3. Si autem numerum ignorat, ad arbitrium Episcopi sui uno die quoad vivit, in hebdomada pœniteat; aut, si potest, Ecclesiam faciat, vel Ecclesiam largiendo perpetuâ Eleemosynâ redimat.
4. Qui autem neminem percusserit, si percutere voluerit, triduo pœniteat.
5. Clerici pugnantes, vel armati, ac si in patria sua peccassent, pœniteant. Pœnitentia Monachorum secundum regulam suam & Abbatum iudicio statuatur.
6. Qui pugnaverunt tantum præmio adducti, pœniteant quasi pro homicidio.
7. Sed qui in publico bello pugnaverunt, pro misericordia tres annos pœnitentiæ eis Episcopi statuerunt.
8. Sagittarius ignoranter occidens, vel vulnerans, tribus Quadragesimis pœniteat.
9. Quicumque, excepto hoc prælio ante Regis consecrationem, victus quærendi causâ per regnum discurrent, hostibus repugnantibus aliquos occiderent, uno anno pœniteant pro singulis.
10. Qui non necessitate victus, sed prædandi causâ discurrerunt, & aliquos occiderunt, tres annos pœniteant.
11. Qui post consecrationem Regis hominem occiderunt, sicut de homicidiis sponte commissis; hoc excepto, ut si quis de illis quemque qui adhuc repugnabant Regi occidit vel percussit, sicut supra pœniteat.
12. De Adulteriis, & Raptibus, & Fornicationibus, quibuscunque, ac si in patria sua peccassent pœniteat.
13. De violatione Ecclesiarum, similiter res quas de Ecclesia abstulerunt; si reddere eidem, à qua abstulerunt, possunt, reddant: si non possunt, alii Ecclesiæ reddant. Si autem reddere noluerint, statuerunt Episcopi ut neque ipsi vendant, neque alii emant.

Concil. Westmonasteriense, A.D. 1077. In quo, post nomina Archiepiscoporum & Episcoporum, Comitum ac aliorum seniorum, hoc inferitur, Ut Hi à Regia Potestate è diversis Provinciis & urbibus ad universalem Synodum, pro causis cujlibet sanctæ Ecclesiæ audiendis & tractandis, ad celeberrimum Cœnobium Westmonasteriense convocati sunt.

Concil. Londonense, A.D. 1078 Lanfran. A.C. presidente, in quo decretum est, ut Sedes Episcopales ex villis, ad Urbes removeantur. Quo factum est, ut Bathonia, Lincolnia, Saresberia, Exonia, Cestria & Cicestria fiebant sedes Episcopales. Vid. Con. Lond. infra.

Charta Willielmi Regis 1087; in qua mandat, ut secundum Canones sanctos, nullus Episcopus vel Archidiaconus de Legibus Episcopalibus amplius in Hundret placita teneat; nec causam, quæ ad regimen animarum pertinet, ad judicium sæculare adducat. Sed quicumque secundum Episcopales Leges, de quacunque causa vel culpa interpellatus fuerit, ad locum, quem Episcopus elegerit, veniat, ibique de culpa respondeat; si verò recuset, secundo & tertio vocetur; si autem ad emendationem non venerit, excommunicetur. Præterea mandat, ut nullus Laicus, sive Vicecomes, Præpositus, Minister Regis &c. de Legibus, quæ ad Episcopum pertinent, se intromittat.

Nota, quod Thomas Arch. Eborac. non solum interfuit omnibus Conciliis generalibus Lanfranci; sed in cæteris Lanfranci Arch. Cant. Canonicis paruit jussis. Anno decimo octavo Pontificatus sui obiit Lanfrancus apud Cantuariam, cujus interfuit sepultura Thom. Arch. Ebor. cum cæteris Episcopis.

AN.D. 1092 Conventus fuit omnium Episcoporum Angliæ pridie Non. Decemb. ad consecrandum Anselmum Arch. Cant. in quo Differentia Metropolitanæ & Primatis absolvitur; & Anselmus à Thoma Arch. Eb. consecratus est Primas totius Britanniæ, & controversia tota cessavit.

Concilium Rochinghamiæ quinto Id. Martii A.D. 1094 Regi sanctione indictum fuit; in quo convenitur Regni Nobilitas, &c. ad ventilationem hujus questionis, viz. *Utrum Salvâ reverentiâ & obedientiâ sedis Apostolicæ, posset Archiepiscopus Anselmus fidem terreno Regi servare, annon?* Post varias dissensiones, Causa tandem tertiâ septimanâ Quadragesimæ in medium ducitur, & Anselmus diversis querelis hinc inde concutitur. Siquidem multi, sed maxime Episcopi, Regiæ Voluntati facere volentes, spreto æquitatis judicio, id probare nitebantur, quod Anselmus, salvâ fide, quam Regi debebat, nullatenus posset in Regno ipsius Urbanum, sedis Apostolicæ Præsulem, pro Papa tenere; & eum in Regem blasphemare uno strepitu clamare, quandoquidem ausus erat in Regno ejus (nisi eo concedente) quicquam vel Deo ascribere. Episcopi itaque omnes (Rossensi solo excepto) aut uno aut alio modo illi subjectionem & obedientiam abnegant. Rex etiam ei cunctam securitatem in omnibus suis ademit, nec se illum pro Archiepiscopo vel Patre habiturum jurat, nisi Vicario beati Petri alterius ipse obediturum statim denegat. At Anselmus, in suo proposito constans, postulat à Rege, ut tutus Regno discedat: Quo sibi negato, factæ sint utrinque induciæ ad Pentecosten; & plena Pax & tranquillitas promissa est. Nihilominus Anselmus, hominibus captis & spoliatis, terrisque vastatis in immensum afflictus est.

AN. Dom. 1097. Concilium celebrabatur in Hibernia, in quo Murchertachus Rex Hiberniæ cum Episcopis, Nobilibus, Clero & Populo congregatis nuncios ac literas ad Anselmum miserunt, innotescens ei civitatem quandam Waterfordiam in una suarum Provinciarum esse; cui ob numerosam Civium multitudinem expediret Episcopum institui. Elegerant autem ipsi in hoc Officium quendam suæ gentis virum vocabulo Malchum, eumque sacrandum, tum communi decreto, ad Anselmum transierunt. Electum ergo Pontificem, diligenter examinatum, ac multorum vitæ suæ testimonio dignum Episcopatu comprobatum, sumptâ ab eo ex more de subjectionis suæ obedientiâ professione sacravit Cantuariæ quinto Cal. Jan. assistentibus & cooperantibus sibi in hoc ministerio, duobus Episcopis suis Radulpho Cicestreñsi, & Gundulpho Roffensi.

CONCILIUM Londinense celebratum est sub Anselmo Arch. Cant. in festivitate S. Michaelis A. D. 1102. Regis Henrici primi tertio Cujus Synodi constitutiones sunt hæc.

1. **E**piscopi sæcularia Officia ne suscipiant, nec vestiantur laico habitu, & suæ vitæ testes habeant honestos.
2. Archidiaconatus ne dentur ad Firmam.
3. Archidiaconi ad minus sint Diaconi, & nullus Archidiaconus, Presbyter, Diaconus, vel Canonicus uxorem, nec ductam retineat.
4. Subdiaconus, si post professionem castitatis uxorem duxerit, eadem lege constringatur.
5. Dum Presbyter illicitè cum muliere versetur, ne celebret.
6. Nullus ad Subdiaconatum, vel supra ordinetur sine professione castitatis.
7. Filii Presbyterorum non sint hæredes Patrum suorum.
8. Clerici ne sint præpositi sæcularium, ceu procuratores aut iudices sanguinis.
9. Presbyteri ne ad potationes eant.
10. Vestes Clericorum sint unius coloris, & calceamenta ordinaria.
11. Clerici, qui Ordinem suum abjecerunt, aut redeant, aut excommunicentur.
12. Clerici patentes Coronas habeant.
13. Decimæ non nisi Ecclesiæ dentur.
14. Ecclesiæ aut Prebendæ ne emanent.
15. Nova Capella ne fiat sine consensu Episcopi.
16. Ne Ecclesia sacretur, donec provideantur necessaria & Presbytero & Ecclesiæ.
17. Ne Abbates faciant milites, ut in eadem domo cum Monachis suis manducant aut dormiant.
18. Ne Monachi compatres, aut Monachæ commatres fiant.
19. Ne Monachi teneant Villas ad Firmam.
20. Ne Monachi Ecclesias nisi per Episcopos accipiant; neque sibi datas ita spolient suis redditibus ut Presbyteri ibi servientes in aliquo penuriam patiantur.
21. Ut fides inter virum & mulierem occulta, & sine testibus de conjugio data, si ab alterutro negata sit, irrita habeatur.
22. Crinici sic tondeantur, ut pars aurium appareat, & oculi non tegantur.
23. Cognati usque ad septimam generationem ad Conjugium non copulentur, vel copulati simul permaneant, & si quis hujus incestus conscius fuerit, & non ostenderit, ejusdem criminis participem se cognoscat.
24. Ne corpora defunctorum extra Parochiam suam sepellenda portentur, ut Presbyteri Parochiæ perdant quod inde illis debebuntur.
25. Ne quis temerariâ novitate corporibus mortuorum, aut fontibus, aut aliis rebus (quod contigisse cognovimus) sine Episcoporum autoritate Reverentiam aut Sanctitatem exhibeat.
26. Ne quis illud nefarium negotium (sc. Sodomiticum) excerceat, quo hætenus homines in Anglia solebant, veluti Bruta animalia, venundari.

In alio Exemplari adduntur Canones, viz. primus, Qui damnat Hæresim symoniacam, & plurimi propter hanc ab Abbatis remoti sunt. Vicesimus nonus Addit huic Canon 26to. infra de Sodomitis, ut Anathemate damnati sint, donec penitentia & confessione absolutionem mereantur. Qui vero in hoc crimine publicatus fuerit, si religiosus sit, degradetur, & nunquam promovendus; si Laicus, dignitate privetur, nec aliquis nisi Episcopus absolvat Tricesimo. Statutum quoque est, ut per totam Angliam in omnibus Ecclesiis & in omnibus Dominicis diebus Excommunicatio præfata renovetur.

Obstitit autem, ne Canones hujus Synodi legum vim & potestatem fortirentur, ingens inter Regem & Anselmum discordia, & contentio de Ecclesiarum investituris orta. Nam toto illo triennio, quo abfuerat Anselmus sedibus Episcopalibus, & Ecclesiis vacantibus, Rex arbitrato suo viros Ecclesiasticos præposuit, earumque possessionem per investituram & baculi pastoralis & annuli donationem tradidit. Quod quidem investiendi ac in possessionem inducendi jus, Christiani Principes tunc temporis sibi vendicârunt ac reservârunt.

NOT. Hæc Synodus (ut aliæ Westmonasterii habitæ) Londinensis vulgò dicta est, & prima fuit post longam desuetudinem; sed Constitutiones statim sprete sunt, tam ex discordia inter Regem & Anselmum, propter investituras, quàm quod totus Clerus Eboracensis, nec uxores dimitterent nec castitatem profiterentur; adeo ut adactus est Anselmus excommunicationem singulis Dominicis diebus renovare in sodomitas, & alios aliorum criminum conscios. Rex verò huic Concilio plurimum reddidit vigorem, anno Regni sui decimo.

AN. Dom. 1103. magna Discordia facta est inter Regem Henricum & Anselmum A. Cant. eo quod Archiepiscopus noluit consentire ut Rex Investituras Ecclesiarum daret, neque communicare iis quibus Rex jam dederat Ecclesias. Unde Rex præcepit Girardo Arch. Ebor. consecrare Episcopos, quibus ipse investituras dedit. Paschalis autem Papa rescriptum ad Henricum Regem super Investituris misit.

AN. Dom. 1107. Kal. Augusti in Concilio magno Londoniæ in Palatio Regis Henrici Primi habito, statutum est,

1. Ut ab eo tempore in reliquum, nunquam per donationem Baculi Pastoralis, vel Annuli, quisquam de Episcopatu, aut Abbatia per Regem, vel quamlibet Laicam manum in Anglia investiretur.

2. Concedente quoque Anselmo, ut nullus in prælationem electus pro hominio, quod faceret Regi, consecratione suscepti honoris privaretur. Girardus Arch. Eb. etiam suâ manu Anselmi manui impositâ pollicitus est subjectionem & obedientiam Anselmo & successoribus suis.

Eodem anno propter numerum filiorum Presbyterorum Anselmo conceditur à Paschale Papa dispensandi facultas, pro necessitate temporis & utilitate Ecclesiæ; ita tamen ut in posterum constitutionis Ecclesiasticæ præjudicium caveatur.

Eodem etiam anno Rex Henricus I, Præsulem confert S. Andreæ in Scotia Turgotum Anglum, Alexandro tum regnante.

AN. Dom. 1108. Pananglicum Concilium ab Anselmo Arch. Cant. & Thoma electo Arch. Eb. Londoniæ ad Festum Pentecostes celebratum est, Præsentibus & assentibus Rege Henrico & cunctis Baronibus suis; in quo Constitutiones sequentes ab omnibus confirmantur.

1. Ut Clerici castè vivant, nec foeminas in domibus suis habeant, præter consanguineam, secundum sanctam Nicenam Syn.
2. Clerici autem, qui post interdictum Concilii Londinensis foeminas tenuerunt, vel alias duxerunt, si amplius celebrare Missas voluerint, nunquam iterum eas in aliqua domo conveniant, nec illæ in territorio Ecclesiæ habitent.
3. Propter autem honestam causam eum duobus testibus honestis extra domum colloquantur.
4. Si quis Clericus 2 vel 3 legitimis testibus accusatus fuerit quod hoc statutum violaverit, purgabit se adjunctis secum Ordinis sui idoneis testibus, 6, si Presbyter, 4, si Diaconus, 2 si Subdiaconus fuerit. Cui autem hæc purgatio defecerit, ut transgressor sacri Statuti judicabitur.
5. Presbyteri, qui prælegerint cum mulieribus habitare, ab Officio & Beneficio remoti extra chorum ponantur, infames pronunciati.
6. Qui foeminam non relinquet & Missam adhuc celebrat, vocatus ad satisfactionem, si neglexerit octavo die excommunicetur.
7. Eadem Sententia Archidiaconos & Canonicos omnes complectitur.
8. Jurabunt omnes Archidiaconi, quod pecuniam non accipient pro tolerandâ transgressione hujus Statuti. Similiter & Decani jurabunt. Quod si noluerint hoc jurare, Archidiaconatum vel Decaniam perdat uterque.
9. Presbyteri qui relictis foeminis Altari servire elegerint, 40 dies ab officio cessantes, sed vicarios habentes, poeniteant secundum hoc quod Episcopis eorum visum fuerit.
10. Omnia verò mobilia lapsorum posthac Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum & Canonicorum tradentur Episcopis, & Concubina eum rebus suis, velut adultera.

A N. Dom. 1109. undecimo die Maii Anselmus moritur, gravi tum pendente lite inter ipsum & Thomam electum Ebor. Arch. subjectionis professionem Anselmo recusantem; quem Anselmus sub perpetuo anathemate consecrari prohibuerat, donec subjectionis Professionem Ecclesiæ Cantuariæ debitam spondidisset. Rex igitur Concilium cogit, professusque nolle semet ad horam Excommunicationi aliquatenus subjacere Anselmi, Episcoporum & Procerum assensu statuit, Thomam hanc Professionem, sigillo Regio declaratam, exhibiturum in consecratione, quod statim fecit in hanc formam.

Ego Thomas Eboracensis Ecclesiæ consecrandus Metropolitanus, profiteor subjectionem & Canonicam obedientiam sanctæ Dorobernensi Ecclesiæ, & ejusdem Ecclesiæ Primate canonicè electo & consecrato, & successoribus suis Canonicè inthronizatis; salvâ fidelitate Domini mei Regis Henrici Anglorum, & salvâ obedientiâ ex parte mei tenendâ, quam Thomas Antecessor meus S. Romanæ Ecclesiæ ex parte sua professus est.

A N. Dom. 1111. Inter leges Henrici Regis, hæ ad rem Ecclesiæ spectantes, ex libro Legum decerptæ sunt.

— Ego respectu Dei & amore quem erga vos habeo, sanctam Dei Ecclesiam imprimis liberam facio, ita quod nec vendam, nec ponam ad Firmam, nec mortuo Archiepiscopo, Episcopo, vel Abbate, aliquid accipiam de Dominio Ecclesiæ, vel de hominibus ejus, donec successor in eam ingrediatur.

— Concedit etiam licentiam Baronibus hominibusque suis condendi Testamenta; & Uxor viri Intestati, vel liberi vel parentes pecuniam vel bona Intestati, pro anima ejus dividant, sicut melius eis visum fuerit.

A N. Dom. 1124. Divulgatur Edictum Regis Henrici, ut omnes Ecclesiæ Pastores viduatae ad præsentiam Regis in transmarinis partibus adirent ad suscipiendos Prælatos per idoneos Legatos.

AN. Dom. 1126, Papæ Honorii secundi anno primo, Henrici anno quinquagesimo, celebrata est Synodus Lundonia in Ecclesia beati Petri Apostolorum Principis apud Westmonasterium nono die Sept. ubi hæc Capitula promulgata sunt & confirmata. Præfuit autem illi Synodo Johannes de Crema Presbyter Cardinalis, & Papæ Legatus, cum Trufino Ebor. & Willielmo Cant. Archiepiscopis, cum 20 Episcopis, 40 Abbatibus, ac multo Clero & Populo.

1. **Q**uemquam per pecuniam in Ecclesia ordinari prohibemus.
2. Pro Chrismate, oleo, baptismo, pœnitentia, visitatione infirmorum, unctione, communione & sepultura pecunia ne exigatur.
3. In consecratione Episcopi, vel Abbatis, Benedictione, seu in Ecclesiæ dedicatione, Cappa, Tapes, Manutergium, Baccinia, nec aliquid per violentiam exigatur, nil nisi quod sponte oblatum fuerit.
4. Nullus Abbas, Prior, Monachus vel Clericus Ecclesiam vel Decimam de dono vel manu Laici sine sui Episcopi assensu suscipiat. Si præsumptum sit, irrita fuerit donatio, & ipse Canonica ultioni subiacebit.
5. Ne quis Ecclesiam vel Præbendam paternam vendicet hereditate, aut succedet Patri in aliquo Ecclesiastico Beneficio.
6. Clerici Ecclesias habentes, & ordinari, quò liberius vivant, subterfugiunt, cum ab Episcopis invitentur, Ecclesiis simul priventur.
7. Decanus & Prior erunt Presbyteri, Archidiaconus ad minus Diaconus.
8. Nullus in Presbyterum vel Diaconum nisi ad certum titulum ordinetur: Qui verò absolute ordinatus sit, sumptâ careat dignitate.
9. Nullus Clericus vel Laicus quemque per Episcopum ordinatum in Ecclesia absque proprii iudicio Episcopi præsumat ejicere. Qui secus fecerit excommunicationis sententiæ subiaceat.
10. Nullus Episcopus Alterius Parochianum ordinare vel judicare præsumat.
11. Uni Personæ in Ecclesia ne diversi tribuantur honores.
12. Nemo excommunicatum alterius præsumat in communionem suscipere; si scienter facit, excommunicetur.
13. Omnibus Clericis Uxorum, Concubinarum & omnium omnino sceminarum contubernia inhihemus, præter matrem, sororem, vel amitam, siue illas, quæ omnino careant suspitione. Violator hujus Decreti patiaturs ordinis proprii ruinam.
14. Usuram & turpe lucrum Clericis omnimodis prohibemus: Qui super tali crimine convictus fuerit, à proprio gradu ejiciatur.
15. Sortilegos, ariolos & auguria sequentes excommunicamus.
16. Usque ad septimam generationem matrimonia contrahi prohibemus. Qui aliter conjunguntur separentur.
17. Interdicimus etiam, ut viri proprias uxores de consanguinitate impetentes, & testes quos adducunt non suscipiantur, sed prisca patrum in omnibus seruetur autoritas.

AN. Dom. 1127. Tempore Honorii Papæ 11 Concilium Londinense pro re-formandis moribus Ecclesiæ celebratum est.

Concilium Londini habitum est A. D. 1129, de prohibendis Sacerdotum connubiis, Kal. Augusti, Præsentibus Willielmo Cant. & Turstanno Ebor. Archiepiscopis, cum suis suffraganeis; quos omnes simplicitate Cantuariensis Arch. Rex decepit: Concesserunt enim Regi Justitiam de focariis Sacerdotum, unde Rex infinitam accepit pecuniam de Presbyteris, pro suis focariis redimendis. De qua concessa licentia tarde pœnituit apud Episcopos.

A.D. 1136. Rex Stephanus de Libertatibus, dignitatibus, possessionibus, &c. Chartam exhibuit. Dat. apud Oxenford.

A. D. 1138, & tertio Regis Stephani, in Octavis Paschæ, quod erat 4to Id. Apr. Rex tenuit Concilium Northamptoniæ, cui præsidebant Eboracensis Archiepiscopus Turstanus, Episcopi, Abbates, Comites, Barones, Nobiles quique per Angliam, in quo quorundam electione, Exoniensi Ecclesiæ, jam Pastoralis curâ destitutæ, Archidiaconus nomine Robertus præficitur. Duæque Abbatæ dantur, una Wineceumbæ cuidam Cluniacensi Monacho, nomine Roberto; altera S. Mariæ Eboraci, ejusdem Ecclesiæ cuidam Monacho.

An. Dom. 1138. Albericus Hostiensis Episcopus in Angliam missus est ab Innocentio Papa, ut Legationis officio fungeretur. Iste igitur literas Regibus Angliæ, Scotiæ, & Turstino Arch. Ebor. (tunc vacante sede Cantuariæ) & Episcopis atque Abbatibus, ac Prælati Sanctæ Ecclesiæ utriusque Regni à prædicto Papa directas, de autoritate Legationis suæ attulit. Secum etiam habuit Abbatem Molemsensis Cœnobii & Ricardum Abbatem Monasterii, quod dicitur *ad Fontes*, viros magnæ Religionis & autoritatis, quorum consilio & auxilio in rebus tractandis maxime usus est. Ecclesias igitur Episcopatum & Cœobia tam Clericorum, quam Monachorum per totam Angliam visitando pertransivit. Ad Curiam autem Regis Angliæ reverso Papæ Innocentii Secundi an. nono, & Stephani Regis tertio, celebrata est Synodus Lundoniæ in Ecclesia S. Petri apud Westmonasterium decimo tertio die Decembris, ubi post multarum discussionem causarum promulgata sunt hæc capitula & ab omnibus confirmata.

1. Interdicimus, ut pro Chrismate, Oleo, Baptismate, Pœnitentiâ, Visitatione, Desponsatione, Unctione, Communione, & Sepulturâ, nullum pretium exigatur. Transgressor excommunicetur.

2. Ultra dies octo corpus Christi non reservetur, neque ad infirmos nisi per Sacerdotem aut Diaconum; aut necessitate instante, per quemlibet cum summa reverentia deferatur.

3. In Consecratione Episcopi, aut Abbatis benedictione, nec Cappa, nec quicquam ab Episcopo vel Ministris suis exigatur; & in dedicationibus Ecclesiarum nihil præter procuracionem sacris Canonibus institutam requiratur.

4. Si quis Episcopus in Diœcesi sua per alium Episcopum Ecclesiam consecrari fecerit, prohibemus, ne quid in utra procuracione ejusdem Episcopi exigat.

5. Nemo de manu Laici Ecclesiam vel Ecclesiæ Beneficium accipiat. Cum autem investituram acceperit ab Episcopo, super Evangelium juret se nihil propter hoc per se vel per alium dedisse alicui, vel promisisse: Si præsumptum fuerit, irrita fuerit donatio, & dator & acceptor ultioni Canonica subiaceant.

6. Paterna beneficia nemo hæreditet. Tale factum irritum sit.

7. Clericos à non suis Episcopis absq; literis proprii Episcopi ordinatos à susceptorum officiis ordinum inhibemus, solique Romano Pontifici eorundem plenaria restitutio reservetur, nisi Religionis habitum susceperint.

8. Clericos uxoratos, vel concubenarios ab Officio & Beneficio privamus.

9. Usuram & turpe lucrum sectantes, & sæculare negotium procurantes, ab Officio & Beneficio removemus.

10. Qui quamlibet personam Ecclesiasticam occiderit, incarceraverit, vel manus nefarias ei intulit, nisi tertio admonitus satisfecerit, Anathemate feriat. Neque quisque præter Romanum Pontificem, nisi in periculo mortis, absolvat. Et si impenitens moriatur, corpus ejus inhumatum remaneat.

11. Qui res Ecclesiarum violenter usurpat, nisi post canonicam vocationem emendaverit, excommunicetur.

12. Nemo absque licentia Episcopi sui in possessione sua Ecclesiam aut Oratorium constituat.

13. Nullus Clericus arma tollat.
14. Qui in Monasteriis positi fuerint, ita & in Clericatus Ordine degere debent.
15. Vanis Vestibus & annulis aureis uti Sanctimoniales prohibemus. Nec faciant torturam & compositionem capillorum. Violatrix hujus Statuti excommunicetur.
16. De omnibus primitiis decimæ reddantur; nolens anathematizetur.
17. In hoc Concilio tractatum est de Archiepiscopo ad Cantuariensem Ecclesiam eligendo, quæ causa finem habuit post proximam Epiphaniam, cum *Beccensis* Cœnobii Abbas nomine *Theobaldus*, electus præfata Ecclesiæ Archipræsul a supra dicto Alberico consecratus est, A. D. 1139. Legatus cum Arch. Cant. Theobaldo, sex aliis Episcopis & quatuor Abbatibus ad magnum Concilium Romæ in medio Quadragesimæ celebrandum mare transfretavit. Quo finito Angli incolumes redierunt.

A. D. 1139. Cum Theobaldo Arch. Cant. aliisque Episcopis Concilium Wintoniæ celebratum, in quo querelis in Episcopos motis, post triduum, solutum est.

Nota, quod Malmsb. fusiùs de hoc Concilio.--- Ubi occasio refertur inde emanasse, quod Episcopi Castellâ condebant, & an hoc liceret illic agitur.

An. Dom. 1140. Concilium Generale habitum est Londini in media Quadragesima, Præsidente Theobaldo Archiepiscopo Cantuariensi & Legato; cui interfuere Rex Stephanus & Eustachius filius ejus, &c. totumque illud Concilium novis appellationibus infreñduit. In Anglia enim appellationes in usu non erant donec eas Henricus Wintoniensis, dum Legatus esset, malo suo crudeliter intrusit. In eodem namque Concilio Romani Pontificis audientiam ter appellatus est.

An. Dom. 1142. Concilium Wintoniæ feriâ secundâ post Octavas Paschæ omnium Episcoporum Angliæ, præsidente Henrico Wintoniensi Episcopo, fratre Regis Stephani & Romane sedis Legato, celebratum est. In quo Legatus vehementer in fratrem Regem clamat propter malam administrationem, & monet Synodum eligere Imperatricem filiam Henrici Regis Dominam Angliæ & Normanniæ. Quod Consilium post feriam quintam solutum est, excommunicatis multis qui Regi favebant.

An. Dom. 1142. Legatus, immodici animi Pontifex, qui, quod semel proposuisset, non ineffectum relinqueret, Consilium pro jure Legationis suæ apud Westmonasterium die Octavarum S. Andreæ coegit. In quo Rex Stephanus præsens de injuriis à populo suo sibi illatis queritur. Fuit hic annus fatalis, & penè perniciosus Angliæ, in quo, cum aliquo modo sibi ad libertatem respirandam putasset, rursus in ærumnam Rex recidit.

An. Dom. 1143 in media Quadragesima Henricus Wintoniensis Concilium, Rege præsente & Episcopis, celebravit, in quo sancitum est, Ne aliquis, qui Ecclesiam Cœmeteriumque violaverit, vel in Clerico aut Virò Religioso manus iniecerit violentas, ab alio quàm ipso Papâ possit absolvi.

Statutum est etiam, ut Aratra in Campis, cum ipsis Agricolis, talem habeant Pacem in agris, qualem haberent in cœmeterio si exstissent.

Excommunicaverunt autem omnes, qui contra hoc Decretum venirent Candelis accensis; & sic milvorum rapacitas aliquantulum conquievit, & Clericis paululum serenitatis vix tandem illuxit, quibus antea & Ecclesiæ nullus honor à raptoribus deferebatur.

Circa A. D. 1143. Synodus sub Alexandro Lincolniensi Episcopo, Legato Innocent. II. Rom. Pontif. celebrata fuit. De materia autem hujus Synodi silent Authores.

AN. Dom. 1151. In Capitulo Cisterciensium statutum est, Ne de cætero aliqui novam construerent Abbatiam: quia numerus Abbatiarum illius Ordinis usque ad quingentas excrevit.

Eodem anno Johannes Papiro, Legatus in Hibernia, quatuor ibi instituit Archiepiscopos; qui dum per Angliam transitum habuisset Regi Stephano fidem juravit.

AN. Dom. autem 1152. Hibernicum in Cœnobio Mellifontis à Christiano Episcopo Lismorensi, totius Hiberniæ Legati celebratum est, præsentibus Episcopis, Abbatibus, Regibus, Ducibus, & Majoribus natu Regni; quorum consensu 4 Archiepiscopatus constituti sunt, Armacanus, Dubliensis Casseliensis, Toamenfis.

AN. Dom. 1153 vel circiter, Willielmus Arch. Ebor. constituit, ut nullus Laicus Arbores, vel Herbam in Cœmeterio cujuscunque Parochiæ, Ecclesiæ seu Capellæ prosternat, vel prostratas auferat. Ne Rector aut Vicarius arbores hujusmodi in alium usum, quàm Ecclesiæ Reparationem committat. Violator hujus statuti sententiâ majoris Excommunicationis innodetur, nec absolvatur, donec Ecclesiæ, cui injuriam irrogaverit ad arbitrium Archidiaconi loci competenter satisfecerit.

Per eundem Archiepiscopum & Capitulum statutum est, ut factâ paratione Defectuum in Ornamentis & Cancellis Ecclesiarum, & domibus Rectorum & Vicariorum per 3 personas tota pecunia in reparationibus necessariis consumatur, sub sententiâ Majoris Excommunicationis.

IN Concil. Generali Londini renovantur pax & leges antiquæ Angliæ, viz. D. Edwardi, Chartæ & Privilegia Episcoporum, Abbatiarum, & Ecclesiarum, quæ regio sigillo confirmantur. Inter quas Charta Gulielmi primi, de immunitate Monasterii de Bello, ex quo deinceps magna controversia, meminitur. A. D. 1154.

A. D. 1155. Rex Henricus secundus omnes consuetudines & libertates Ecclesiæ concessit, quas Hen. primus concessit. Quo anno Adrianus 4 Papa & ex Anglia oriundus, Regi Henrico secundo annulum aureum in signum investituræ Hiberniæ præsentavit.

AN. Dom. 1157. Celebrata est Synodus Cicestrensis, in qua disceptationes variæ habitæ sunt, quod Willielmus primus Regesque subsequentes, Abbatem & Abbatiam de Bello in Comitatu Suffexiæ immunes esse regiis suis Chartis concesserunt ab omni Episcoporum subjectione, etiam Cicestrensis Ecclesiæ, cui præ cæteris canonicam deberent Obedientiam.

AN. Dom. 1158 Synodus Guaterfordiæ in Hibernia habita est, in qua tandem communis omnium in hoc sententia resedit, sc. ut propter peccata populi sui, eoque præcipue, quod Anglos olim tam à mercatoribus, quam prædonibus atque Piratis emere passim, & in servitutem redigere solebant divinæ censura vindictæ hoc eis incommodum incidisse, ut & ipsi quoque ab eadem gente in servitutem vice reciproca jam redigantur. Decretum est itaque Concilio, & cum Universitatis consensu

consensu publicè statutum ut Angli ubique per Insulam servitutis vinculo mancipati in pristinam revocentur libertatem.

Synodis Roscomaniæ in Conacta 1158 multa bona decreta edidit, sed an uspiam ejusdem Canones extiterint, non liquet.

Iisdem diebus, erronei quidam venerunt in Angliam, ex genere, ut creditur, Publicanorum; qui non solum Angliam, sed latissimas Partes Gallia, Hispania, Italia & Germania peste vitiabant. Plurimi igitur deprehensi, tentique in Custodia publica sunt. Rex verò nolens eos indiscussos vel dimittere, vel punire Episcopale præcepit Concilium Oxoniæ congregari. In quo publicè pronunciati sunt Hæretici, & ad corporalem disciplinam subdendam Catholico Principi traditi sunt; qui præcepit hæreticæ infamiae Characterem frontibus eorum inuri; & spectante populo virgis coercitos urbe expelli, districtè prohibens, ne quis eos hospitio recipiat, vel aliquo solario confoveat. Ad quam pœnam gaudentes ducebantur. In tantum deceptis à se mentibus seductorius abutebatur spiritus.

Concilium Anglicanum Episcoporum Normanniæ apud *Novum Mercatum* celebratum est, & Ludovius Rex Francorum adunavit suos *Beluaci*; & ibi tractatum est de receptione Papæ Alexandri, & refutatione Victoris; & consenserunt Alexandro, reprobato Victore.

AN. Dom. 1162. Secundum Mat. Parisum congregato Clero & populo totius Provinciæ Cantuariensis ad Westmonasterium, Thomas Becketus Regis Cancellarius electus est in Archiepiscopum Cantuariensem solèmniter, nemine reclamante. E quibus liquidò constat, hoc Concilium non fuisse Generale, ut Baronius & Binius volunt, sed Provinciale tantum (quod & ratio monet) scilicet Cantuariensium ad eligendum Cantuariensem Antistitem, non Eboracensem.

Circa hoc tempus Rex Henricus secundus Ecclesiæ Glæstemburiensi (totius Angliæ & Orbis Christiani antiquissimæ) omnes libertates, dignitates, privilegia & consuetudines Cartâ suâ confirmat, & posteris roborat.

AN. Dom. 1164 præsentē Rege Apud Clarendonam 8. Kal. Februarii, præsentibus etiam Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, & Proceribus Regni, facta est recognitio cujusdam partis consuetudinum & libertatum antecessorum suorum, Regis sc. Henrici avi sui &c. quæ observari debebant in regno & ab omnibus teneri propter discordias sæpe emergentes inter Clerum & Justitiaros Domini Regis & Magnatum Regni. Harum consuetudinum recognitarum quædam pars in 16 capitulis continetur.

1. **S**i lis emerferit de præsentatione vel advocacione Ecclesiarum, inter Laicos, vel Clericos, vel Clericos & Laicos in curia Domini Regis tractetur & terminetur.

2. Ecclesiæ de feudo domini Regis non possunt dari absque concessione ejus.

3. Cleri

3. Cleri accusati, & summoniti à Judiciario Regis, veniant in Curiam ipsius ibidem responsuri; Et si Clericus convictus vel confessus fuerit, non debet eum de cætero Ecclesia tueri.

4. Nec Clerico nec Laico licet exire Regnum absque licentia Domini Regis. Et si exierint, si Regi placuerit, eum securum facient quod nunquam malum perquirent Domino Regi vel Regno.

5. Excommunicati non debent dare vadium ad remanentiam, nec præstare iuramentum, sed tantum vadium & plegium standi Judici Ecclesiæ ubi absolvuntur.

6. Laici non debent accusari nisi per certos & legitimos accusatores & testes in præsentia Episcopi, ita quod Archidiaconus non perdat jus suum. Et si tales fuerint qui culpantur, quod non velit vel non audeat aliquis accusare eos, Vicecomes requisitus ab Episcopo faciat jurare 12 legales de villa coram Episcopo quod veritatem secundum Conscientiam suam manifestabunt.

7. Nullus qui tenet in capite de Rege, nec aliquis Ministrorum ejus excommunicetur, aut, sub interdicto ponatur, nisi prius Rex, vel si extra regnum sit, Justiciarius ejus conveniatur, ut rectum de eo faciat, ita ut quod ad Regis Curiam pertinebit ibi terminetur, & quod spectat Curiam Ecclesiæ, ad eandem mittatur, ut terminetur.

8. De Appellationibus debet procedi ab Archiepiscopo ad Regem ut præcepto ipsius in curia Archiepiscopi controversia terminetur.

9. Si Calumnia emerferit in Clericum & Laicum, vel è converso, de ullo tenemento quod Clericus velit ad eleemosynam trahere, vel Laicus ad Laicum feudum, per cognitionem 12 legalium hominum juxta capitalis Justitii Regis considerationem terminabitur. Et si recognitum fuerit ad eleemosynam pertinere, Placitum erit in Curia Ecclesiastica, si verò ad Laicum feudum, nisi ambo tenementum de Episcopo eodem, vel Barone advocaverint de feudo illo eundem Episcopum vel Baronem, erit Placitum in Curia ipsius, ita quod propter factam recognitionem saisinam non amittat, qui prius fuerat saisitus de Civitate, vel Castello, vel Burgo, vel Dominico Manerio Regis.

10. Si quis Archidiacono vel Episcopo super aliquo delicto citatus fuerit, unde debeat eis respondere, sed neglexerit, sub interdicto eum ponant, sed ne excommunicent, priusquam capitalis Minister Regis Villæ illius conveniatur, ut justitiet eum ad satisfactionem venire. Et si minister Regis inde defecerit, erit in misericordia Regis, & exinde poterit Episcopus ipsum accusatum Ecclesiastica justitia coercere.

11. Omnes Clerici & Laici, qui de Rege tenent in capite, habeant possessiones suas de Rege sicut Baroniam, & inde respondeant Justitiariis & Ministris Regis & sequantur omnes consuetudines; & sicut cæteri Barones debent interesse judiciis Curie Regis cum Baronibus, quousque perveniatur ad diminutionem membrorum vel ad mortem.

12. Cum vacaverit Archiepiscopatus, Episcopatus, Abbatia, vel Prioratus in Dominio Regis, esse debet in manu ipsius, & inde percipiet omnes redditus & exitus, sicut Dominicos redditus suos. Et cum ventum fuerit ad consulendum Ecclesiæ, debet Dominus Rex mandare potiores personas Ecclesiæ, & in Capella ipsius Regis debet fieri electio, assensu Regis & consilio personarum Regis, quas ad hac faciendum advocaverit, & ibidem faciet electus homagium & fidelitatem Regi, sicut ligio Domino suo de vita sua & de membris, & de honore terreno, salvo ordine suo, priusquam consecratur.

13. Si quisquam de Proceribus Regni difforciaverit Archiepiscopo vel Episcopo, vel Archidiacono, de se suisque justitiam exhibere, Dominus Rex debet eos justitiare. Et si fortè aliquis difforciaret Domino Regi rectitudinem suam, Archiepiscopi, Episcopi, & Archidiaconi debent eum justitiare, ut Regi satisfaciat.

14. Catalla eorum qui sunt in Forisfacto Regis non detineat Ecclesia vel Cimiterium contra Justiciarios Regis, quia ipsius Regis sunt, sive in Ecclesia, sive extra fuerunt inventa.

15. Placita de debitis quæ fide interposita debentur, vel absque interpositione fidei sunt in justitia Regis.

16. Filii rusticorum non debent ordinari absque assensu Domini de cujus terra nati dignoscuntur.

Hanc recognitionem de consuetudinibus & libertatibus iniquis, & dignitatibus Deo detestabilibus (ait Matth. Parisius) Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Priores, Clerus cum Comitibus & Baronibus, Proceribus cunctis juraverunt, & firmiter in verbo veritatis promiserunt vivâ voce tenendas & observandas domino Regi & hæredibus suis bonâ fide & absque malo ingenio in perpetuum.

17. Decrevit

17. Decrevit etiam Rex, ut Clericos, quos in publico flagitio Episcopi invenirent obnoxios, præsente Regis Justitiario exauktorarent, & Curia Regis traderent puniendos. Archiepiscopis in contrarium sentiebat, ut quos exauktorarent Episcopi à manu Laicali postmodum non punirentur, quia bis in id ipsum punire viderentur.

Huic controversiæ occasionem præstitit Philippus de Broc, Canonicus Bedfordensis; qui tractus in causam ob homicidium, in Regis Justitiarium verbum protulit contumeliosum. Quod cum negare coram Archiepiscopo non posset, Præbendæ suæ beneficio mulctatus est, & per biennium à Regno pulsus.

Secundum Binium Alexander tertius singulos hujus Concilii Canones Synodicâ damnavit auctoritate. Et vide Concilium Northamptoniæ Pambritanicam A. D. 1176, ubi à Legato Papæ Hugone de Petra Leonis denuo confirmantur, Justitiarii-que jurati ad eandem observantiam.

A N. Dom. 1171. Concilium Ardmahienſe in Hibernia celebratum est, Henrici ſecundi 17°. An. In quo Hibernenſes divinæ ultionis intuitu, Anglos ubique per Inſulam ſervitutis vinculo mancipatos in priſtinam libertatem reſtituunt, Hoc Concilium idem continet cum Concilio Guaterfordienſi, A. D. 1158.

IN Craſſino Adventûs Regis Hen. in Hiberniam, ſc. Cal. Novemb. Rex ipſe cum exercitu proſectus eſt uſque Waterford Civitatem Episcopalem, & ibi per mandatum ipſius ad eum venerunt, Rex Corcenſis, & Rex de Limerich & Rex de Oxerie, & Rex de Mida & Reignaldus de Waterford, & ſerè omnes potentes Hiberniæ, præter Regem de Conaſſa, qui dicebat ſe de jure eſſe Dominum Hiberniæ totius. Præterea venerunt ibidem omnes Archiepiſcopi & Episcopos & Abbates totius Hiberniæ, qui receperunt eum in Regem & Dominum Hiberniæ, jurantes ei & hæredibus ſuis fidelitatem & regnandi ſuper eos poteſtatem in perpetuum. Quo factò Rex Angliæ miſit Nicolaum Capellanum, & Radulphum Archidiaconum de Landaff Clericos ſuos, unâ cum Archiepiſcopis & Episcopis Hiberniæ uſque ad Caſſelinenſem Civitatem, ad celebrandum Concilium de Statutis Eccleſiæ. In Concilio illo ſtatutum eſt.

1. Ut pueri deferrentur ad Eccleſiam, & ibi baptizarentur in aqua munda, ſub trina merſione: In nomine Patris, Filii, & Spiritûs Sancti. Et hoc à Sacerdotibus fiat, niſi metu mortis impediente, ab alio, & aliàs oportuerit fieri; & tunc à quolibet fiat ſine exceptione ſexûs & ordinis.

2. Ut Decimæ dentur Eccleſiis de omnibus quæ poſſidentur.

3. Ut omnes Laici, qui Uxores habere velint, eas ſecundum jus Eccleſiaſticum habeant.

Rex miſit transcriptum Chartarum omnium Archiepiſcoporum & Episcoporum Hiberniæ ad Alexandrum Papam, & ipſe auctoritate Apoſtolicâ confirmavit illi & hæredibus ſuis Regnum Hiberniæ, ſecundum formam Chartarum prædictarum.

De hoc Concilio Caſſilienſi, ſic Giraldus Cambrenſis in Hib. expugnata, cap. 33°.

Tranquillâ pace gaudente Hiberniâ in conſpectu Regis ille ampliori deſiderio Decus cultumque Dei magnificandi accenſus convocat Concilium totius Cleri Hibern. apud Caſſiliam; ubi requiſitis & auditis illius gentis enormitatibus, & in ſcriptum & ſub ſigillo Legati Liſmorenſis (qui cæteris ibidem dignitate tunc præerat) ex indiſtriâ redactis, Conſtitutiones ſequentes, ut Eccleſiam illam ad Angliæ Eccleſiæ formam redigerent, promulgatæ fuerunt.

A. D. 1172. Primo anno quo Anglorum Rex Hiberniæ Inſulam Triumphator acquiſivit, Chriſtianus Liſmorenſis Episcopus, & Apoſtolicæ ſedis Legatus, Donatus Caſſilienſis, Laurentius Dublinienſis, & Catholicus Tuomenenſis Arch. cum Suffraganeis ſuis & Coëpiſcopis, Abbatibus, Archidiaconis, Decanis; cum venerabilibus ex Anglia viris Radulpho Abbate de Baldewas, Radulpho Archidiacono de Landaff, Nicolao Capellano, cæterisque Clericis, Concilium in civitate Caſſilienſi celebrârunt, cujus Concilii ſtatuta ſubſcripta ſunt & Regiæ ſublinitatis auctoritate firmata.

1. Omnes fideles per Hiberniam constituti, repudiato cognatorum & affinium contubernio, legitima contrahant matrimonia, & observent.

2. Infantes ante fores Ecclesiæ catechizentur, & in sacro fonte in ipsis Baptismalibus Ecclesiæ baptizentur.

3. Omnes fideles Decimas animalium, frugum, omniumque proventionum Ecclesiæ suæ Parochianæ solvant.

4. Omnes terræ Ecclesiasticæ ab omni sæculari exactione penitus sint immunes. Nec Reguli, nec Comites, nec aliqui Potentes, aut filii eorum hospitalitatem in Ecclesiasticis territoriis, secundum consuetudinem, exigant. Et quod de Villis Ecclesiarum cibus ille detestabilis, qui quater in anno à vicinis Comitibus exigitur, de cætero nullatenus exigatur.

5. Quod cum Laici homicidium perpetrantes & cum inimicis componentes, Clerici, viz. eorum cognati partem pecuniæ persolvebant; posthac in tali casu immunes sint.

6. Omnes fideles infirmi Confessore suo, & vicinis astantibus, Testamentum condant, & bona sua mobilia, dummodò uxorem & liberos habeant, in tres partes dividant: Unam liberis, alteram uxori legitimæ, tertiam propriis exequiis relinquentes. Et si forte Prolem legitimam non habuerint, bona ipsa inter ipsum & uxorem in duo media dividantur. Et si legitima uxor decesserit, inter ipsum & liberos bipartiri debent.

7. Ut cum bona confessione decedentibus & missarum & vigiliarum exhibitione, & more sepeliendi obsequium debitum persolvatur. Itaque omnia divina ad instar Sacrosanctæ Ecclesiæ Anglicanæ observentur.

AN. Dom. 1172. Celebratum est Concilium Normanniæ apud Abrincam Civitatem, in qua Rex Hen. cum suo filio Hen. Rotrodus Rothomagensis Archiepiscopus & omnes Episcopi & Abbates Normanniæ convenerunt. In præsentia Theodini & Aberti Cardinalium Rex purgat suam innocentiam à nece Thomæ Arch. Cant. & secundò jam absolvitur, juratusque spondet quæ promiserat adimplere. Fecit etiam Henricum filium suum hæc omnia Capitula tenenda, quæ & ipse jurasset.

Decreta per Theodinum & Albertum Cardinales apud Abrincas promulgata.

1. Pueri ad Regimen Ecclesiarum minimè admittantur.
2. Filii Sacerdotum in Ecclesia non hæreditabunt Patres.
3. Laici partem Oblationum in Ecclesia non percipiant.
4. Ecclesiæ Vicariis annuis non committantur.
5. Sacerdotes majorum Ecclesiarum, quibus ad hoc suppetunt facultates, alium sub se Presbyterum cogantur habere.
6. Item Sacerdotes non ordinentur sine certo titulo.
7. Ecclesiæ ad firmam annuam non tradantur.
8. De tertia parte Decimarum nihil Presbytero, qui servit Ecclesiæ, auferatur.
9. Item his, qui Decimas hæreditario jure tenent, licentia sit cui voluerint idonea Clerico dare, eo quidem tenore, ut post eum, ad Ecclesiam, cui de jure competunt revertantur.
10. Vir ad religionem non transeat, uxore in seculo remanente, vel è converso, nisi ambo vacandi operibus carnis tempus excefferint.
11. Item in Adventu Domini, omnibus qui poterunt, maximè autem Clericis & militibus, jejunium & abstinencia carnis indicatur.
12. Item Clerici Judæi non ponantur ad jurisdictiones secularium potestatum administrandas; qui autem hoc præsumpserint, à beneficiis Ecclesiasticis arceantur.
13. Item de novis libris excommunicatorum, & rebus morientium, quas auferunt Sacerdotes, & benedictionibus sponsarum, & baptismo, & de quadraginta & octo libris, quæ pro absolutione Excommunicatorum exiguntur, nihil perfectum est, quia Episcopi Normanniæ illud decretum recipere noluerunt. In eodem verò Concilio Arch. Turonensis calumniatus est, Archiepiscopatum *Doli* debere adjacere Archiepiscopatu suo; affirmans sedem Archiepiscopalem ibi non esse debere; sed Clerici de *Dolo* constanter contradicebant.

IN Concilio Westmonasteriensi habito Die Dominicâ ante Ascensionem Domini, A.D. 1175. Regibus Henr. Patre & Filio præsentibus, Præsidentibus Ricardo Arch. Cant. quadam certa Capitula promulgata sunt, & à Provincia Cant. observanda injuncta.

1. Clericus fornicariam habens, & tertio commonitus non dimittit, ab Officio & Beneficio privetur. Si quis autem infra Subdiaconatum constitutus Matrimonium contrahat, non ab uxore separetur, nisi de communi consensu ad Religionem transire ambo voluerint; sed cum uxore vivens nullo modo Beneficium Ecclesiasticum habeat. Qui autem in Subdiaconatu vel supra, ad matrimonia convolverint, mulieres etiam invitas relinquant. Decretum etiam est, ne Filii sacerdotum in paternis Ecclesiis instituuntur.

2. Clerici ne publicis potationibus intersint, nec Tabernas ingrediantur, nisi peregrinantes Transgressores deponantur, si non cessent.

3. Clerici judicium sanguinis ne agant, nec per se membrorum truncationes faciant, aut inferendas judicent. Transgressor Officio & Beneficio privetur. Si sacerdos officium sæculare Vicecomitis aut Præpositi habeat, excommunicetur.

4. Clerici comam nutriente, etiam inviti, ab Archidiacono tondeantur, & honestis utantur vestimentis. Commonitus, & non emendans excommunicetur.

5. Qui à Transmarinis Episcopis ordinantur, vel ordinatos se mentiuntur ignota sigilla suis Episcopis deferentes, Ordinationem irritam statuimus; & si à quopiam ad executionem Officii admittantur, talis excommunicetur. Episcopus autem qui talem ordinavit sciens, à collatione ad quem ille talem ordinavit, usque satisfecerit, suspendatur.

6. Causæ sæculares de sanguinis effusione vel pœnâ corporali in Ecclesia vel Cœmiterio ne agatur sub anathematis interminatione. Sunt enim loca Refugii, non cædis.

7. De cætero nec pro Ordinatione, Chrismate, Baptismo, extrema Unctione, Sepultura, Communione, aut Dedicatione quicquam exigatur, sed gratis donentur. Transgressor anathema sit.

8. Prælatus in recipiendo Monacho, Canonico, vel Sanctimoniali pretium sumens, vel ab his exigens, qui ad conversationem veniant, aliquâ pacti occasione, anathema sit.

9. Nullus Ecclesiam nomine dotalicii ad aliquem transferat vel pro præsentatione pecuniam recipiat, vel aliquod emolumentum. Qui convictus fuerit hoc facere, & regiâ nostrâ autoritate freti, statuimus talem in perpetuum ejusdem Ecclesiæ patrocinio privatum.

10. Clerici & Monachi causâ lucris negotiantes, & Monachi à Clericis vel Laicis firmam tenentes, & Laici Ecclesiastica Beneficia ad firmas suscipientes, anathematizentur.

11. Clerici arma fumentes, aut armati incedentes, degradentur.

12. Illud etiam de Vicariis qui Personis fide & juramento obligati sunt duximus statuendum; quod si fide vel Sacramenti Religione contemptâ Personatum sibi falsò assumptas contra Personas se erexerint, super hoc in jure vel confessi vel convicti fuerint, de cætero in eodem Episcopatu ad Officii sui executionem non admittantur.

13. Omnes Decimæ de quibuscunque prolatae sint Domini; Statuimus ergo, ut de omnibus quæ annuatim renovantur, Decimæ integrè persolvantur; non persolvens anathemati subiaceat. Præterea in causis pecuniariis quæ inter Clericos agitantur, victus victori condemnatur in expensis. Qui autem solvendo non erit eum in arbitrio Episcopi sui puniendum relinquo.

14. Decreto Pelagii Papæ, & Domini Alexandri Papæ auctoritate distinctè præcipimus, ne quis aliquid præsumat adjicere.

15. Inhibemus ne quis quasi pro complemento Communionis intinctam alicui Eucharistiam tradat.

16. Ne consecratur Eucharistia, nisi in calice aureo vel argenteo.

17. Nullus fidelis occultè nuptias faciet, sed benedictione acceptâ à Sacerdote publicè nubat in Domino. Sacerdos occultè aliquos conjungens, triennio ab officio suo suspendatur.

18. Ubi non est consensus utriusque, non est conjugium. Ergo qui pueris dant puellas in cunabulis, nihil faciunt, nisi uterque puerorum postquam venerint ad tempus discretionis, consentiat.

De

De Subjectione Ecclesiarum Scoticarum Ecclesie Anglicanae A.D. 1175.

Reges Henr. Pater & Filius Eboracum perrexerunt, ubi occurrerunt eis Willielmus Scotorum Rex, & David Frater ejus, ferè cum universis Episcopis Abbatibus & aliis Magnatibus terrarum suarum. Et ibi renovata est Pax & finalis Concordia, quàm Rex Scotiæ, cum Domino suo Rege Angliæ Patre, apud *Fuleham*, dum esset in captione ejus, coram Rege Filio, & Rogero Eboracensi Archiepiscopo, & Hugone Dunelmensi Episcopo & Comitibus & Baronibus utriusque Regni; in Ecclesia S. Petri lecta est & concessa subiectio Willielmi Regis Scot. Henrico Regi utrique & successoribus suis. Concessit etiam idem Will. Rex Scot. ut Ecclesia Scotiæ talem subiectionem à modo faciet Anglicanæ Ecclesiæ, qualem illi facere debet, & solebat tempore Regum Angliæ Prædecessorum suorum. Similiter Ricardus S. Andreæ, Ricardus de Dunfelden Episcopi, & Gaufridus Abbas de Dunfirmeliis, & Herbertus Prior de Coldingham concesserunt, ut etiam Ecclesia Anglicana illud habeat jus in Ecclesia Scotiæ, quod de jure debet habere, & quod ipsi non erunt contra jus Anglicanæ Ecclesiæ, &c.

Eodem anno paulò ante Festum omnium Sanctorum applicuit in Anglia quidam Cardinalis nomine Hugo vel Hugezun, pro quo Rex Romam miserat, ad determinandas varias Controversias inter Archiepiscopos Cantuariæ & Eboraci, aliosque Clericos. Item prædictus Hugezun Cardinalis & Apostolicus Legatus dedit Domino Regi licentiam implacitandi Clericos regni sui, de Forestis suis, & de captione Venationis.

Eodem etiam anno Henricus Rex Pater Concilium magnum Windeshoriæ congregavit præsentibus Rege Filio, Ricardo Arch. Cant. & Episcopis Angliæ coram Laurentio Arch. Dublinensi. In quo Concordia facta fuit inter Dominum Regem Henricum & Rodericum Regem Conactæ, per *Catholium* Tuamensem Archiepiscopum, &c. sc. Quod Rex Angliæ concedit Roderico suo liglo homini, quamdiu ei fideliter serviet, ut sit Rex sub eo, paratus ad suum servitium, sicut homo suus; reddendo ei tributum.

AN. Dom. 1176. Concilium Dubliniense in Hibernia celebratum est, Præsidente Viviano Legato Alexandri Papæ, in quo Jus Regium & Papale in Hibernia confirmatur.

Concilium Northamptoniæ Pambritanicum post Festum Conversionis S. Pauli A. D. 1176 celebratum est. Cui aderant inter Laicos, Reges Hen. Pater & Filius; & Willielmus Scotiæ Rex. Inter Ecclesiasticos verò Hugezun Apostolicæ sedis Legatus, Archiepiscopi & Episcopi utriusque gentis. Qui cum coram Domino Rege convenissent, præcepit eis Rex per fidem, quam ei debebant, ut eandem subiectionem facerent Anglicanæ Ecclesiæ, quam facere debebant, & solebant tempore Regum prædecessorum suorum. Cui responderunt, quod ipsi nunquam subiectionem fecerant Anglicanæ Ecclesiæ, nec facere debent. Ad hoc Rogerus Archiepiscopus Eborac. respondit, quod Episcopi Glascuenses & Candidæ Casæ subiecti fuerant Eboracensi Ecclesiæ tempore Archiepiscoporum prædecessorum suorum. Et super hæc Privilegia Romanorum Pontificum sufficienter instructa demonstravit. Ad quod Jocelinus Glascuensis Episcopus respondit, *Glascuensis Ecclesia specialis filia est Rom. Ecclesiæ, & ab omni subiectione Archiepiscoporum & Episcoporum exemptum.*

emptorum. Et si Ecclesia Eboracensis aliquo tempore dominationem habuit in Ecclesia Glas-
guensi, constat illam demeruisse aliquam de cætero habere dominationem. Et quia Ricardus
Arch. Cant. nitebatur, ut Ecclesia Scotica Cantuariensi subiceretur Ecclesiæ, effecit
adversus Regem Angliæ, quod ipse permisit Episcopos Scotiæ in terras suas redire
nullâ subjectione factâ Anglicanæ Ecclesiæ.

In hoc Concilio vides Episcopos Scotiæ recusantes subjectionem quam fecerant
Anglicanæ Ecclesiæ apud *Falesiam*.

A N. Dom. 1176. Synodus Westmonasterii habita fuit sub media Quadragesimæ,
Præsidente prædicto Hugezun Legato. In qua affidente à dextra Legati
Archiepiscopo Cant. Archiepiscopus Eboracensis, à sinistris confidere dedignatus
proruit in gremium Arch. Cant. sed prostratus illico à cæteris Episcopis & astanti-
bus Ministris validè fustigatur & ejicitur: Frementi autem interea tumultu Lega-
tus clam se eripit & dissolvit Synodum.

Eodem Anno pacificatus est Rex Scotiæ cum Rege Angl. hoc modo; fecit Ho-
magium & ligantiam de terra sua, ut proprio Domino; & concessit ei ut om-
nes Episcopi, Abbates, Comites, & Barones suæ terræ hoc idem facerent. Illi au-
tem non fecerunt, sed Sacramento se constrinxerunt hoc observaturos, & ut forent
subditi Ecclesiæ Ebor. & Archiepiscopo & illic irent causâ sacrandi, quoties neces-
se esset. Insuper Rex Scotiæ tradidit munitiones suas; sc. Rocheburc, & Castrum
Puellarum, & Turrim, Regi Angliæ, qui posuit in eis Custodes suos. Quibus
etiam Rex Scotiæ inveniebat necessaria. Præterea Rex Angliæ dabat Honores, E-
piscopatus, Abbatis & alios honores in Scotia vel (ut minus dicam) consilio ejus
dabantur.

A N. Dom. 1177. ad Festum S. Hilarii Rex Hen. Pater Concilium generale
celebravit apud Northampton. In quo reddidit Robertò Comiti Leicestriæ
omnes terras suas, & sic aliis.

Eodem anno Concilium Westmonasterii, aliàs Londini, Pananglicum à Rege
Henrico secundo in prima septimana Quadragesimæ celebratum, de lite &
bello componendis circa terras, Castell. &c. inter Aldfonsum R. Castellæ & Sancti-
um R. Navarræ exortis, judicioque Henrici Regis Angliæ comprimendum submis-
sis.

Eod. An. Con. Scoticum sub Viviano Legato Concilium celebratum est apud
Castellum puellarum, in quo Legatus suspendit ab Officio Christianum Episcopum
Candidæ Casæ, quia ad Concilium suum venire noluit. Sed Episcopus, septus
munimine Rogeri Ebor. Arch. suspensionem contempsit.

Eod. An. In Concilio Oxonii Pananglico Rex Henricus constituit filium suum
Johannem Regem in Hibernia, concessione & confirmatione Alexandri Pon-
tificis.

A N. Dom. 1179. In Lateranensi Conc. Romæ habito, duo Archiepiscopi, vel 6 Episcopi Hibernenses; Episcopi de Scotiâ quamplurimi cum Abbatibus; sed ex Anglia quatuor tantum Episcopi. Abbates verò plures. Episcopi namque Angliæ constanter asseruerunt, quod ad generale Concilium Domini Papæ, quatuor Episcopi de Anglia tantum mittendi sunt.

A N. Dom. 1181. Rogerus Ebor. Arch. & Hugo Dunelmensis Legati missi sunt à Pontifice Romano in Scotiam ad definiendam controversiam Electionis Johannis Episcopi S. Andreae. In qua Legatia Regem Willielmum Scotiæ, qui à contraria parte stabat, & Episcopos aliquot unà cum cognatis suis & infantibus ab ubere pendentibus in Exilium misisset, excommunicant, & cæteris viris Ecclesiasticis mandant sententiam Interdicti in totam terram Scotiæ firmiter & inconcussè observare.

A N. Dom. 1184. Autoritate Literarum Domini Papæ subnixa, præsentis & approbante Anglorum Rege Hen. & Legato summi Pontificis, Episcopi Normanniæ contributionem fecere in subsidium Terræ Sanctæ, à Nativitate S. Johannis Baptistæ in decem annos hoc modo; ut quicumque Eleemosynam ad subventionem terræ Hierosolymitanæ transmiserint, certam veniam de injuncta poenitentia ad modum præscriptum consequantur.

A N. Dom. 1188. Conc. Gaintingtoniæ in agro Northamptoniæ de cruce suscipienda celebratum est, in quo omnia Capitula quæ constituta fuissent de cruce capienda recitantur. Rex enim Angliæ consilio suorum ordinavit, quod unusquisque decimam reddituum & mobilium suorum in eleemosynam dabit ad subventionem terræ sanctæ hoc anno; exceptis armis equis & vestibus Militum; & equis, libris & vestibus & vestimentis Clericorum exceptis, & Lapidibus pretiosis tam Clericorum quàm Laicorum, sub interminatione Excommunicationis recusantibus. Decimæ hæ colligendæ ab Archipresbytero, & Presbytero Ecclesiæ Parochialis, & uno Templario & uno Hospitalario. Clerici autem & milites, qui crucem acceperint, nihil dabunt. Hæc confirmantur in Con. Gaintington. Et tunc Rex misit servientes suos per singulos Comitatus Angliæ ad Decimas colligendas; si rebelles autem aliquos invenerint, incarcerationem donec persolverent; similiter fecit de Judæis. Sed misso Hugone Dunelmensi Episcopo aliisque Clericis & Laicis ad Willielmum Scotiæ Regem, ille, non permittens eos terram suam intrare ad colligendas Decimas, obtulit se daturum Domino suo Regi Angliæ quinque milia marcarum argenti pro supradictis Decimis, & pro Castellis suis rehabendis; sed Rex Angliæ noluit. Philippus item Rex Francorum simili modo colligi fecit Decimas Reddituum & mobilium hominum suorum per omnes terras suas.

A N. Dom. 1189. Con. Pambritanicum apud Pipewell Abbatiam (in agro Northampt.) celebratum est, congregatis illic Archiepiscopis Britannæ, quibusdam Normanniæ, Galliæ & Hiberniæ; Episcopis & Abbatibus præsentis ipso Ricardo Rege; in quo Baldwinus Arch. Cant. conquestus est Archiepiscopatum Eboracensem dari Gaufrido, & prohibuit ei, ne ipse ab alio, quàm eo, consecrationem susciperet: Et super hoc appellavit ad Dominum Papam, & coram Rege & toto Concilio protulit Chartam Willielmi Regis Bastardi, in qua continebatur Controversia, quæ olim vertebatur inter Cantuariensem & Eboracensem Ecclesias, super Primatiâ Angliæ, & quibusdam aliis dignitatibus.

AN. Dom. 1191. Rex Willielmus Scotiæ misit nuncios suos ad Cœlestinum Papam pro libertatibus Ecclesiarum regni sui confirmandis; qui invenit gratiam in oculis Papæ, ita quod Papa decretalem Epistolam scripsit Regi Willielmo, ut Scotiana Ecclesia Apostolicæ sedi, cujus filia specialius existit, nullo mediante, debeat subiacere. In qua hæc sedes Episcopales esse noscuntur, Ecclesiæ viz. S. Andree, Glasguensis, Dunkeldensis, Dumblinensis, Brehinnensis, Abordenensis, Moravenensis, Rosenensis, Cathenensis. Et nemini liceat, nisi Romano Pontifici, vel Legato ab ipsius latere destinato, in Regnum Scotiæ Interdicti vel Excommunicationis sententiam promulgare; & si promulgata fuerit, decernitur non valere. Præterea, ut nulli de cætero, qui de Regno Scotiæ non fuerit, nisi quem Apostolica sedes propter hoc de corpore suo specialiter destinaverit, licitum sit in eo Legationis Officium exercere. Nec Controversiæ, quæ fuerint in regno illo de possessionibus ejus, ad examen Judicum extra regnum positorum trahantur, nisi ad Romanam Ecclesiam fuerit appellatum. Et qui contra hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Apostolorum Petri & Pauli se noverit incursum. Dat. Lateranis tertio Id Martii. 1191.

AN. Dom. 1195. In Ecclesia S. Petri Eboraci Concilium pro reformandis Ecclesiæ moribus ab Huberto Arch. Cant. & Romanæ Sedis Legato celebratum est; in quo hæc decreta statuta sunt.

1. Ut Hostia cum reverentia dispenseretur, & Minister Altaris sit certus, quod panis, vinum & aqua in sacrificio ponantur; nec sine literato ministro celebretur.

2. Sacerdos infirmis deferat Hostiam in propria persona in habitu Clericali, tanto Sacramento convenienti, lumine præcedente, nisi aeris intemperies, vel viarum difficultas impediat; quia secretum Missæ frequenter invenitur, aut scriptorum falsitate, aut librorum vetustate corruptum, ita ut legi distinctè non possit.

3. Archidiaconi provideant, ut in singulis Ecclesiis ad verum & probatum Exemplar, Canon Missæ cum omni diligentia corrigatur. Prohibemus etiam, ne Sacerdos laico pœnitenti cupiditatis causâ injungat, ut Missas faciat celebrari, & ne aliquis quo celebratione Missarum pactum ineat, sed hoc duntaxat, quod offerretur in Missa recipiat.

4. In Baptismate non plures quàm tres suscipiant puerum de sacro fonte; Masculum duo mares & una fœmina; Fœminam duæ fœminæ & unus mas. Ubi autem puer cujus Baptisma ignoratur, reperitur expositus, baptizetur, cum non intelligatur iteratum, quod nescitur fuisse collatum.

5. Diaconus non baptizet, nec Corpus Christi cuiquam erogat, nisi gravi necessitate urgente, nec pœnitentiam confitenti imponat. Et quoties Sacerdos ad puerum baptizandum, vel infirmum communicandum invitatur, ne moras innehat.

6. Personæ & Vicarii secundum competentes, eis pensiones Ecclesias, quæ reparatione carent, reparent.

7. Item cum ornamentis congruis ministretur.

8. Sacramentum Eucharistiæ in argenteo calice, ubi facultas suppetit, conficiatur. Et si hæc mandata ante elapsum annum exequi neglexerint, de Ecclesiarum redditibus efficiantur.

9. Clerici qui Coronam & Tonsuram contempserint, à Beneficiis, si habeant, priventur; si verò non habeant, etiam inviti per Archidiaconos & Decanos tonsdeantur.

10. Sacerdotes in Cappis manicatis ne incedant, sed in vestibus suo ordini congruis.

11. Gratis exhibeatur justitia in causis Ecclesiasticis.

12. Decimæ de iis quæ annuò renovantur cum omni integritate, absque ulla diminutione Ecclesiæ conferantur.

13. Monachi

13. Monachi, Canonici Regulares, & Moniales ne Redditus, quos Obedientias vocant, ad firmam teneant; nec sine certa & rationabili causa, proficiscantur extra Monasteria.

14. Moniales autem absque Abbatissa vel Priorissa non egrediantur.

15. Laicus nec solus, nec Clerico sociatus, Ecclesiam vel Decimas ad firmam recipiat.

16. Sacerdos ter in anno solenniter eos excommunicet, qui sponte pejerabunt; & eos qui malitiosè alios pejerare facient, & singulis Dominicis Diebus excommunicatos pronunciet in terrorem aliis. De Perjurio autem poenitentes ab Archiepiscopo, Episcopo, vel eorum absentia, generali Dicecesis Confessore poenitentiam suscipiant: In extremis verò laborantibus firmiter injungatur, ut si vixerint, Archiepiscopum, Episcopum vel Confessorem generalem adibunt, ut eis poenitentia competens imponatur. Sacerdotes etiam à Tabernis & publicis potationibus abstineant.

17. Ne Focarias habeant in domibus suis, nec adjectas accedant. Si in turpitudine perstiterint, tanquam infames ab aliorum accusatione & à testimonio repellantur. Et si adhuc non resipuerint, ab officio & beneficio suspendantur. Decani autem dissimulantes hoc ad notitiam Prælatorum non detulerint, ab Officio suspendantur: Divinæ autem benedictionis gratiam consequantur, qui excessus eorum nunciant.

18. Suspectus de crimine per famam communem familiariter per Decanum loci admoneatur, semel, secundo, & tertio ut se corrigat; quod si non fecerit, Decanus, adjunctis sibi duobus vel tribus, penes quos ejus fama laborat, eum corripiat; si sic nec corrigi videatur, dicatur Ecclesiæ; sc. arguatur in Capitulo, ut convictus vel confessus canonicè puniatur; inficianti, si convinci non poterit, canonica purgatio indicatur; & primo die, quo paratus est is, qui infamiâ laborat, se purgare, purgatio admittatur; ne metu vexationis ex dilationibus contingentis pecunia extorqueatur. Hoc & supradicta statuimus, salvâ in omnibus sacrosanctæ Romanæ sedis autoritate & dignitate.

Conc. Generale Londinense pro reformandis Ecclesiæ Anglicanæ moribus, ab Huberto Cantuariensi Arch. celebratum fuit Westmonasterii A.D. 1200, contra Prohibitionem Gaufridi filii Petri Comitis de Essexia tunc temporis summi Justitiarum Angliæ. In quo Decreta subscripta statuta sunt.

1. A quolibet Sacerdote celebrante, verba Canonis rotundè dicantur & distinctè, nec ex festinatione retracta, nec ex diuturnitate nimis protracta. Qui hoc non observant, post trinam admonitionem usque ad condignam satisfactionem suspendantur. Salvo honore & dignitate sedis Romanæ.

2. Nullus Presbyter bis in die celebret, nisi urgente necessitate. Salvo in omnibus, &c.

3. De Baptismate vel Confirmatione si dubitetur, statuimus, ut conferatur, *Quia non dicitur iteratum, quod non scitur fuisse collatum.* Salvo in omnibus, &c.

4. Sacerdotes in poenitentia diligenter attendant circumstantiis Personæ & Delicti, & ut poenitentia talis injungatur uxori, unde non reddatur marito suo suspecto de aliquo occulto & enormi peccato. Nullus etiam Sacerdos post lapsum, antequam confiteatur, ad Altare celebret. Salvo in omnibus, &c.

5. Archiepiscopus Parochias visitans quadragesimum vel quinquagesimum evectionis numerum, Episcopus vicesimum vel tricesimum nequaquam excedant; Archidiaconus 5 aut 6; Decani constituti sub Episcopis 2 equis contenti existant. Nec cum Canibus venatoriis aut avibus proficiscantur. Episcopi subditos suos exactio-nibus ne gravent; rationabili autem causa cum charitate modicum ab eis valeant auxilium postulare. Archidiaconi & Decani nullas exactiones exercent in Clericos. Salvo, &c.

6. Ne quis ordinetur sine titulo. Nam si Episcopus aliquem sine titulo ordinet, tam diu ei subministrabit, donec ei in aliqua Ecclesia stipendia convenientia assignaverit. Salvo, &c.

7. Prælati, nisi canonicâ commonitione præmissâ, Suspensionis vel Excommunicationis sententiam non proferant in subiectos, nisi fortè talis sit culpa, quæ in ipso genere suo Excommunicationis poenam inducat; nec subiecti contra disciplinam Ecclesiasticam ante ingressum causæ in vocem appellationis prorumpant. Salvo in omnibus, &c.

8. Nihil

8. Nihil exigendum erit pro Sacramentis administrandis Salvo, &c.
9. Ne decimæ minuantur occasione fervientium vel messorum.
10. Clerici in sacris ordinibus constituti si mulierculas sub incontinentiæ voto tenuerint, aut abjiciant ea, & continenter vivant, aut ab Officio & Beneficio fiant alieni. Clerici etiam tabernis & publicis potationibus ne intersint. Etiam habeant habitum Clericalem, & tonsuram Coronicam. Archidiaconi verò & alii in dignitatibus constituti, & Presbyteri cappis manicatis utantur. Salvo in omnibus, &c.
11. Vir matrimonium cum aliqua Consanguinea olim uxoris suæ non contrahat; nec similiter uxor. Susceptus in Baptismo non contrahat cum filia suscipientis, ante vel post genita. Nec contrahatur Matrimonium sine trina denunciatione publica in Ecclesia; neque si fuerint personæ incognitæ. Sed nec aliqua personæ copulentur nisi in facie Ecclesiæ & præsentem Sacerdote; & si secus factum fuerit, non admittantur alicubi Ecclesiâ, nisi speciali autoritate Episcopi. Nulli etiam conjugatorum liceat iter peregrinationis arripere, nisi mutuo consensu publicato. Salvo, &c.
12. Diffamati famâ publicâ super crimine de quo vinci non possunt; commoneantur semel, secundo & tertio, ut confiteantur & satisfaciant; si verò incorrecti persisterint, indicatur eis purgatio, & non occasione pecuniæ captandæ differatur de die in diem, sed statim primo diē, si parata fuerit, suscipiatur, & canonicum numerum non excedat. Salvo, &c.
13. Leprosi Cœmeterium & propriam habeant Capellam. Caveant tamen ut injuriosi veteribus Ecclesiis non existant. Statuimus etiam, ut de ortis nutrimentis animalium suorum Decimas tribuere non cogantur. Salvo, &c.
14. Religiosi nec Ecclesias, nec Decimas, nec alia Beneficia Ecclesiastica sine Episcopali autoritate de manu laicâ recipiant, sub pretio non recipientur in Monasterio; nec soli inter sæculares homines spiritualium hostium afflictum expectent, &c.

AN. Dom. 1201. Eustachius Abbas de Flay rediit in Angliam, & prædicans verbum Domini de Civitate in Civitatem, & de loco in locum, de cautiore celebratione Diei Dominicæ populum admonuit.

NOta, quod Constitutiones quædam Provinciales, quæ in ordine sequuntur, invenire licet in Lindwodo collectas, & adeo hic omittuntur.

AN. Dom. 1026 Johannes Ferentinus, Apostolicæ sedis Legatus in Angliam veniens, eamque perlustrans; magnam pecuniæ summam congeffit, & tandem apud Radingum in Crastino S. Lucæ Evangelistæ, Concilium celebravit. Quo facto cum sarcinulis prudenter dispositis, festinus viator ad mare Angliam à tergo salutavit.

AN. D. 1214. Concilium Dunstapliæ à Stephano Langton Arch. Cant. celebratum est in Octavis Epiphaniæ. In quo Arch. Cant. &c. molestè ferebant, quod Legatus, inconsultis in Ecclesiis vacantibus Prælatos minus sufficientes posuerat, intrusione magis quam electione Canonici. Quo facto appellatio interponitur per Archiepiscopum, &c. à Legato ad Papam.

Eodem anno Concilium Londonense celebratum, quo Johannes Rex Angliæ ab Interdicto Excommunicationis & depositione per Nicolaum Tusulanum Episcopum, & sedis Apostolicæ Legatum absolutus est.

Eodem anno Rex Johannes concessit & constituit per Chartam suam de cetero, ut in universis Ecclesiis, Monasteriis, Cathedralibus & Conventualibus, liberæ sint quorumcunque Prælatorum majorum & minorum electiones, salvâ sibi & hæredibus suis custodiâ Ecclesiarum & Monasteriorum vacantium, quæ ad se pertinebant.

Quam Chartam Innocentius tertius Rom. Pontifex per Bullam suam confirmavit.

Sequuntur variae Constitutiones Domini Ricardi Poore, Sarumensis Episcopi, bonæ memoriæ, circa An. Dom. 1217. Stephano Langton Arch. Cant. tunc temporis; & juxta has constitutiones Ricardi Dunelmensis Episcopi circa A. Dom. 1220, cui cognomen *de Marisco*. Quas Constitutiones sparsim invenias diffusas in collectione ex Lindwoodo.

An. Dom. 1226. Ad Festum S. Hilarii Concilium apud Westmonasterium celebratum est; In quo Otho Legatus Honorii Papæ tertii, ad removendum scandalum Romanæ Curie, sc. quod nullus potuit aliquod negotium expedire nisi cum magna pecuniæ effusione & donorum exhibitione; & ad sublevandum Matris inopiam, in hac Forma petitionem exhibuit coram Rege & Prælati, &c. "Petimus imprimis ab omnibus Ecclesiis Cathedralibus duas nobis Præbendas exhiberi; unam de portione Episcopi, & alteram de Capitulo. Et similiter de Cœnobiiis, ubi diversæ sunt portiones Abbatis & Conventus: A conventibus, quantum pertinet ad unum Monasterium, æquali factâ distributione bonorum suorum, & ab Abbate tantundem. Hæc omnia Episcopi audientes & Prelati Ecclesiarum Responsum suum in ore Magistri Johannis Bedfordensis Archidiaconi communiter posuerunt. Qui veniens, in præsentia Othonis per hæc verba respondit. Domine! Ista quæ nobis proponitis, Regem Angliæ specialiter tangunt, generaliter verò omnes Ecclesiarum Patronos Regni: Tangunt Archiepiscopos, & eorum suffraganeos, nec non innumeros Angliæ Prælatos. Cum ergo Rex propter infirmitatem, & Archiepiscopi & Episcopi, & alii Ecclesiarum Prælati sunt absentes, in eorum absentia vobis respondere non possumus ut debemus, quia si id facere præsumeremus, in præjudicium omnium absentium fieret Prælatorum.

POST Concilium Oxoniense, quod celebratum fuit à Domino Stephano Langton Cant. Arch. A. D. 1222, sequuntur Inquisitiones 50 per Archidiaconatus Episcopatus Lincol. & singulis Archidiaconis faciendæ.

1. An Rectores & Vicarii sint illiterati?
2. An Eucharistia cum reverentia ad infirmos portetur, & sicut decet, custodiantur?
3. An Clerici sint incontinentes?
4. An incontinens per Archidiaconum sit correptus, & quoties & qualiter?
5. An convicti super hoc obligaverint se ad renunciationem Beneficii, vel ad aliquam poenam Canonicam si reciderint, & si quisquam post obligationem reciderint?
6. An Clerici Beneficiati sint uxorati?
7. An Clerici sine justa causa Ecclesiam Monialium frequentant?
8. An aliquis Clericus in sacris Ordinibus mulierem, de qua oritur mala fama, teneat?
9. An sint Ebriosi, Usurarii, Negotiatores, quæstantes, &c.
10. An sint Fictarii cantes vel accipientes sine licentia Episcopis?
11. An sint Vicecomites, Justitiani tenentes, Ballivas à laicis, unde obligentur ad ratiocinia?

12. An aliqui Rectores faciant pactum cum Sacerdotibus suis annuis, & præter stipendia à Rectore recepta, possint ab aliis recipere Annualia vel Triennalia?
13. An aliquis Sacerdos Parochialis non habeat à suo Rectore sufficientem sustentationem?
14. An terra libera alicujus Ecclesiæ laicis detur ad firmam?
15. An redditus assignati ad certos usus Ecclesiæ convertantur in usus Rectorum vel Vicariorum.
16. An alicubi compellantur Parochiani, ut in die Paschæ simul communicent & offerant?
17. An aliqui intendant Histrionibus, vel ludant ad aleas vel taxillos?
18. An arma portent, vel habeant tonsuram & vestes congruas?
19. An aliquis plures curas animarum sine dispensatione habeat?
20. An Rector vel Vicarius sit filius proximo ministrantis?
21. An Sacerdos extorqueat pecuniam pro Sacramento aliquo, vel injungat Pœnitentias lucrativas?
22. An Diaconi ministrent Sacramenta solis Sacerdotibus commissa, vel audiant Confessiones?
23. An Rector vel Vicarius non sit in Ordine, vel non facit Residentiam in suo Beneficio?
24. An Ecclesia habet Clericos secundum facultates Ecclesiæ?
25. An Mercata, Ludi, vel Placita sæcularia sint in sacris locis?
26. An aliquis Sacerdos celebret de aceto?
27. An Cœmeteria sint ubique clausa, & Ecclesiæ decenter edificata & ornata, & vasa sacra ritè custodita?
28. An aliqui Beneficiati audiant vel doceant sæculares leges?
29. An Canon Missæ sit ritè correctus?
30. An alicubi levantur arietes, vel fiant scottali, vel decertetur in præuendo cum vexillo matricis Ecclesiæ?
31. An ad mandatum Ecclesiæ & Episcopi hæc in singulis Ecclesiis aliàs sunt prohibita?
32. An Clericus vel Laicus teneant Concubinas, & ubi?
33. An aliquis Sacerdos sit tardus ad visitandum infirmos?
34. An Chrismalia convertantur in usus sæculares?
35. An aliqui Religiosi appropriaverunt sibi Decimas vel Ecclesias absque licentia Episcopi?
36. An aliqua Ecclesiæ sint vel fuerint retentæ sine Sacerdote?
37. An aliqui Vicarii se faciant Rectores, vel è converso?
38. An aliqui illegitimi, cum quibus non est dispensatum, habeant Ecclesiastica Beneficia, vel sint in sacris Ordinibus?
39. An aliqui gerant se Rectores vel Vicarios, qui non sunt per Episcopum instituti?
40. An superaltaria sint honesta, & non molentur super ea colores, & quæ Ecclesiæ sint dedicandæ?
41. An Ecclesia aliqua post Oxoniense Concilium sit diruta sine Episcopi licentia?
42. An Judæi morentur ubi non solebant morari?
43. An Adulteria, &c. sint publicè correctæ per Archidiaconum?
44. An in singulis Archidiaconatibus sint sufficientes pœnitentarii Episcopi?
45. An aliqui Laici sint pertinaces ut stent in Cancellis cum Clericis, & qui Sacerdotes sunt ordinati alibi extra Episcopatum, & per quem licentiat sunt ad celebrandum?
46. An Archidiaconi, Decani & Clerici, qui ministrant in Ecclesia, vitam agant honestam?
47. An aliquis Sacerdos bis celebret in die, nisi in casibus concessis, & propria persona in propria Ecclesia.
48. An aliquis Anacorita factus sit sine assensu Episcopi?
49. An in aliqua Capella celebretur sine assensu Episcopi?
50. An alicubi morentur Monachi vel alii Religiosi in grangiis, vel aliis possessionibus suis, & quomodo se gerunt, & cujus famæ sint? De famulis eorum & servientibus etiam, quomodo se gerunt, & cujus Famæ sint?

Modus constituendi Abbatis Exempti apud Anglos post Concilium Generale Lateranense sub Papa Innocentio tertio, prout habeatur in Exemplo Constitutionis Johannis secundi Abbatis Sancti Albani vicesimi tertii A. D. 1235.

Imprimis, à Rege per literas liberam eligendi Pastorem facultatem sibi implorent. Deinde per easdem manus literas ad amicos in curia pro expeditione mittunt. Tunc sequitur Convocatio Priorum ad electionem, ex qua, nisi justa de causa impediti, ne abessent, & tunc sub certa forma excusarent per literas suas patentes. Post electionem Literas quàm humillimè scriptas Regi pro Electo recipiendo scribunt; & Rex per suas se Regium adhibuisse favorem & assensum significat. Hoc facto Rex literas mittit Cardinali ad obtinendum à sede Apostolica Confirmationem.

De modo & forma eligendi Abbatem.

Confessores 3 vel 4 jubentur districtè eligere 12; modo 9 de Conventu Fratres electos fideles & peritos; ut ipsi, vel de seipsis, vel de ipso Conventu Ecclesiæ, vel de Cellis, unum idoneum eligant in Abbatem; & ipse Conventus illum, quem ipsi 12 elegerint in Abbatem, sine contradictione aut difficultate unanimiter in Pastorem suscipiunt.

Confirmatus est igitur electus, factâ examinatione, sub tali scripto. In nomine Patris, &c. Inquisitis secundum formam literarum Domini Papæ, quæ circa personam Johannis electi Sancti Albani sunt requirenda, invenimus eum ad Regimen dictæ Ecclesiæ sufficientem. Unde electionem de ipso factam autoritate Apostolicâ confirmamus.

Post Confirmationem Literæ mittuntur Conventui de admittendo Electo; & Literæ Domino Regi etiam missæ sunt, significantes Confirmationem, &c.

Tum sequitur Professio, quâ promittit obedientiam S. Petro & Rom. Apostolicæ Ecclesiæ, Dominoque Papæ & successoribus ejus. Consilia sibi credita, per se aut per alium nemini proditurum. Legatum Apostolicæ sedis honorificè tractaturum. Ad Synodum vocatum venturum, nisi canonica prædicatione impeditum. Apostolorum limina singulis trienniis visitaturum per se aut per nuncium, nisi Absolutum Apostolicâ licentiâ. Possessiones Monasterii non venditurum, donaturum aut impignoraturum, neque de novo infeudaturum, vel aliquo modo alienaturum, inconsulto Romano Pontifice, *sicut me Deus adjuvet, & hæc sancta Evangelia.*

Professione factâ Rex per literas mandat Tenentibus Abbatis, ut ei tanquam Domino suo in omnibus, quæ ad prædictam Abbatiam pertinent, intendentes sint & respondentes.

Qualiter se gerere debet Electus.

Postquam Electores nominarunt electum proprio nomine cum aliquo adjecto, ita ut sc. unus electorum loquatur pro omnibus aliis electoribus, præstito assensu Prioris & totius Conventus, surgat Electus, & acceptâ veniâ supplicet omnibus, ut orent pro eo, quod Deus det illi sic curam & officium hoc suscipere, ut ad honorem Dei & Ecclesiæ, & animæ suæ salvationem fiat. Factâ autem Oratione incipiat, *Te Deum*, &c. & ducatur modestè, assistente ei Priore in uno latere & Suppriori in altero, & præsentetur Deo & S. Martyri Albano ad majus Altare, pulsato Classico, accensisque cereis circa Altare, & discooperto feretro; & toto corpore prostratus electus oret breviter sed præcordialiter, ut dignum tanto honore habeatur. Tum dicatur, *Pater Noster*, &c.

Sequuntur Constitutiones Provinciales S. Edmundi Arch. Cant. circa An. Dom. 1236; Deinde Constitutiones Dom. Alexandri Coventrensis Episcopi, factæ anno circiter 1237. eodem Arch. Cant. in regimen Diocesis suæ; Et eodem anno Concilium Pananglicum habitum in Ecclesia Cathedrali S. Pauli Londini Præsidente Dom. Othone Legato assidentibus verò Arch. Cant. Edmundo & Arch. Ebor. Edmundo, nec non aliis Angliæ Episcopis Vid. Lindwood.

Constitutiones quædam Synodales, regnante Henrico tertio, ut videtur, aditæ sunt; per quem verò Episcopum, quo loco aut tempore pro certo non liquet, sed hic sub Anno 1237 inferere curavimus.

Et Constitutiones Venerabilis Patris Walteri de Cantilupo Wigornensis Episcopi in Synodo sua Sancta in Cathedrali Ecclesia promulgatæ ad honorem Dei S. Ecclesiæ in Crastino S. Jacobi Apostoli A. D. 1240. Quæ Constitutiones Anonimi Episcopi & hujus Domini Walteri nulla continent quæ non in supradictis Provincialibus cæterisque passim occurrunt.

AN. Dom. 1240. Petrus Rubens à Papa in Angliam missus, infinitam pecuniam ab Anglicis, sed indignis modis emunxit. Quapropter querelam Abbates coram Rege super hac exactione efferebant. Sed Rex contemptis lacrymis eos in potestatem Legati redigit. Episcopi autem conventi apud Northamptoniam ob similem causam, edocti Abbatum exemplo, responderunt: Habemus Archidiaconos nobis subjectos, qui nōrunt beneficiatorum sibi subjectorum facultates, nos autem ignoramus. Omnes tangit hoc negotium, omnes igitur sunt conveniendi, sine ipsis nec decet, nec expedit respondere. Datus igitur est dies responsionis, in octavis S. Johannis Baptistæ, sc. Nativitatis. Quo die conventi coram Legato & ejus Complicibus noluerunt erectâ cervice exactionem negare contradicendo, sed modestè respondendo.

Legatus igitur & sui Complices comperientes constantiam eorum tot validis rationibus fultam, cogitaverunt schisma inter eos. Nam adierunt constantiores eorum sed ambitiosius, & ad altiores dignitates aspirantes, adjutorium eis efficax pollicentes, ut non consentirent rationibus prædictis; & sic divisus illis prævaluit pars adversa.

AN. Dom. 1248. Conc. Anglicanum sub Othobono Cardinali Legato celebratum est. De quo vid. Lindwood.

AN. Dom. 1250. Constitutiones Provinciales per Dominum Walterum Gray Archiepiscopum Eborac. editæ sunt.

Ut omnes persolvant Decimas Fœni, Agnorum, Lacticinii, Molendinorum, Pasturæ, Piscariorum, Apum, & lucri Negotiationis. Et A. D. 1252. Idem Dominus Walterus de Gray decretum edidit apud Eboracum tempore visitationis suæ de Ecclesiarum ornamentis & utensilibus.

Synodales etiam Constitutiones Walteri Episcopi Dunelmensis editæ sunt circa An. Dom. 1255; quarum materia nihil in se novi continet, quàm quod sparsim in Collectione ex Lindwoodo invenias.

CONSTITUTIO D. Walteri de Suthfeld Episcopi Norwicensis de primis Fructibus. An. Dom. 1255.

NOs Walterus, &c. in Synodo Sancti Michaelis Norwic. prædentes, de consensu Capituli, Diocesani, & præsentis Synodi autoritate Statuimus, & concedimus, ut juxta antiquam Consuetudinem, quam renovamus, Omnes Rectores & Vicarii viventes die Paschæ, & ex tunc quicunque morientes usque ad Synodum Sancti Machaelis, de fructibus & Obventionibus Beneficiorum suorum liberè secundum Deum sua condant Testamenta. Salvis nobis & successoribus nostris Fructibus Ecclesiarum ante diem Paschæ vacantium, & in quibus Rector die Paschæ non reperitur institutus. Et caveat sibi Episcopus qui præest, & qui pro tempore fuerit, ne causâ lucri inhonesti canonicè præsentatos, absque causa rationali, usque post diem Paschæ, voluntariè differat admittere. Omnes autem eos, qui hanc nostram Constitutionem, mutare vel infringere præsumperint, sententiâ nostrâ Excommunications innodamus.

In Declaratione dictæ Constitutionis per Dom. W. Bateman Episcopum Norwicensem super quadam Consultatione sibi factâ per Vicarium de Myldenhale, ita respondetur. Quod Oblationes, Mortuaria, ac cætera omnia quæ ad Altare perveniunt, de Consuetudine, vel de jure, ad te, qui ad faciendum residentiam, & serviendum Altari juramenti vinculo es astrictus, debent integraliter pertinere: Decimæ verò Garbarum, & talia extrinseca jura, quæ expositione ad Vicariam pertinere noscuntur, ad defunctum & Executores ejusdem, si de prædictis decimis, & juribus seu obventionibus specificè in Testamento disposuerit pertinebunt. Si autem Testamentum fecerit, & in Testamento suo nil à Dictis Decimis seu obventionibus specificè vel expresse disposuerit; licet alia legata pecuniaria generalia vel specialia fecerit; tunc ad te, & non ad defunctum, vel ad suos Executores prædicta omnia & singula pertinebunt.

HÆ Constitutiones Egidii de Bridport, Episcopi Sarum editæ A. D. 1257, usitate sunt in Episcopatu Sarum.

1. **D**ecimæ omnium rerum per annum renovatarum solvantur Personæ vel Vicario.
2. Terra inculta reddita decimas solvat.
3. Prata ad pasturam vendita idem faciant.
4. Item Decima pars de pullis, equis, vitulis, agnis, &c. colligatur ebdomadâ proximâ ante Pascham. Pro decima pulli Denarium, Vituli autem obolum solvant.
5. Item Decimam Casei, & Butiri, lini & lanæ.
6. Item pro Vaccis & Ovibus, ex quibus non faciant Caseum dabunt pro vaccis secundum modum Parochiæ.
7. Item. pro 4 ovibus denarium.
8. Qui 7 habet Agnos dabit septimum ad decimam.
9. Et decimum vellus Ovium, & septimum si plura non habeat.
10. Qui oves alienas plurium hominum habet, plenariè & integrè reddat decimam Agnorum.
11. Si fuissent sui proprii, similiter & Decimam vellorum omnium.
12. Et ubi pulli, equi, vituli, &c. sunt exorti, ibi debent decimari.
13. Et si fortè extraneæ vaccæ vel pascantur in parochia alicujus & cubant in alia Parochia de nocte, ubi proprium Domicilium; Persona, in cujus parochia pascuntur & persona in cujus parochia mulctæ fuerint Decimam habebunt Butiri & lanæ, si in Parochia in qua pascebantur fuerint hiemata.
14. Et si Oves occisæ vel mortuæ sint post festum S. Martini, de mortua dabit decimam pellem, sicut & Lanam.

15. Nullus

15. Nullus post Festum Martini vendat oves suas, vel extra parochiam alienet, nisi prius satisfaciat Personæ de decima lanæ.

16. Si oves alienæ tonsæ fuerint in Parochia alicujus Personæ, idem percipiet Decimam lanæ nisi justa impediatur causa. Persona etiam & Vicarius decimam de omnimodis artificii, & de lucro negotiatorum, & omnibus aliis, de quibus Ecclesia consuevit percipere, percipiet.

17. Omnes Parochiani offerre debent ex debito, quater in anno; sc. in die Natalis Domini, Paschæ, solemnitate Ecclesiæ, & in Dedicatione Ecclesiæ: Et quod singuli, desponsatus è desponsata, omnes terram tenentes, offerant obolum.

18. Omnes, tam masculi, quàm foeminae, dent prædictis diebus, nisi illos excuset inopia. In Quadragesima omnes confiteantur, & offerre quicquid velint & poterint.

19. Similiter in Die omnes Parochiani veniant ad Crucem adorandum, & offerant ibi pro velle suo.

20. Nec aliquis præsumet in die Paschæ accedere ad Corpus Christi, nisi prius confessus fuerit, & crucem adoraverit.

21. Mulieres desponsatæ, & mulieres post parientes debent accedere ad Ecclesiam cum Candelis accensis; & mulieres sequentes debent offerre Crismalia infantum; nec Crismalia debent alienari, nec in aliquos usus mitti debeant, nisi in usus Ecclesiæ.

22. Persona seu Vicarius in obitu cujuscunque terram tenentis de tenemento defuncti percipiet melius averium post Dominum; & si defunctus non habuerit plura averia, Executores defuncti tenentur satisfacere Personæ vel Vicario de bonis, quæ fuerunt defuncti, prout facultates suppetunt, antequam aliqua executio de Testamento fiat defuncti.

23. Eadem etiam fiat executio Testamenti omnium parochianorum.

24. Capellanus ministrans Ecclesiæ Executorem ut provideat, quod pars bonorum quæ defuncto contingit rationabiliter distribuatur.

25. Tricennalia & Missæ non celebrentur alibi, quàm in Ecclesia cujus fuerint Parochiani, nisi de assensu dicti Capellani.

26. Persona provideat ut Cancellum sit honestum & bene coopertum; Similiter & Altare, & omnia utensilia in Ecclesia, præter hæc quæ proximè sequuntur; viz.

27. Parochiani provideant quod Ecclesia sit honesta & bene cooperta, & etiam Campanile. Provideant etiam Campanas, Cordas, Crucifixum, Cruces & Imagines, Calicem argenteum, Missale, & Casuiam de serico; libros sufficientes, & omnimoda vestimenta ad altare spectantia.

28. Capellanus provideat ut Mensalia & Vestimenta Altaris sint munda & honesta. Et si forte Calix libri vel vestimenta furto vel aliquo alio infortunio subtrahantur, Persona, Vicarius, vel Capellanus, vel aliquis per cujus negligentiam subtracta fuerint, restaurabit.

29. Provideant etiam vexillum, velum quadragesimale, fontem honestum, sub fera; & de Campanellis funus deferendis cum pervenitur ad sepeliendum.

30. Parochiani curent, ut Cœmeterium sit bene clausum, mundatum ab Urticis & aliis herbis nocivis.

31. Tenentur iidem invenire cereum Paschalem, & alias cereos in Cancellis, & lumen sufficiens per totum annum ad Matutinas, Vespertinas, & ad Missam; etiam panem benedictum, cum Candelis, quolibet Dominica per annum, in omni Ecclesia de mundo Christiano.

32. Personæ & Vicarii habeant Domos competentes & honestas; familiam honestam sine suspitione; sint hospitales, & eleemosynarii prout facultates suppetunt; sint residentes; nec alibi nimis moram facientes præterquam in propriis Domiciliis, nisi de licentiâ Episcopi vel Archidiaconi. Nullus præsumat ire ad Confessionem, vel ad Communionem alibi, quàm in Parochia sua, nisi de Licentia Domini sui Capellani, Personæ vel Vicarii, Ecclesiarum debent synodalia; sc. quindecim dies quilibet Capellanus solet dare Archidiacono 12 ad Natale Domini.

33. Archidiaconus si vult, visitabit omnes capitales Ecclesias semel in anno, & fer Personæ vel Vicarii decenter eum etiam procurabunt. Submon non decet aliquem in alicujus Parochia, nisi habuerit Capellanum, Clericum confortem, qui ei testimonium perhibeat de justa occasione. Pauperes Scholares Clerici beneficium habebunt atque benedictæ, ita quod veniant omnibus solemnibus diebus ad Ecclesiam serviendum, de qua habetur dictum beneficium.

34. Sponsalia

34. Sponsalia ne fiant in Ecclesia absque trina denunciatione; nec Excommunicatio absque trina admonitione.

35. Excommunicatio debet fieri in qualibet Ecclesia generaliter per annum. Personæ, Vicarii & Parochiales Capellani debent parem Obedientiam Canonicam Domino Episcopo & Archiepiscopo.

36. Duo debent esse Inquisitores docti & discreti, & duo Capellani Confessores, quibus Personæ, vel Vicarii & Capellani debent confiteri in Quadragesima, vel in alio tempore, si necesse fuerit, qui scient discernere inter lepram & lepram, &c.

Salvâ Sanctorum reverentiâ duximus statuendum quòd exceptis solemnitatibus Nativitatis Domini, cum quatuor diebus sequentibus, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, & Ascensionis, & Pentecostes, cum tribus singulisque solennitatibus Dominicis exceptis, & Virginis gloriosæ, Apostolorum, Evangelistarum festivitibus, & Sanctæ Crucis, S. Michaelis, S. Johannis Baptistæ, S. Laurentii & Translationis S. Thomæ, Festo S. Martini, & S. Mariæ Magdalenæ, & S. Katharinæ: Festo quoque de Dedicatione in Parochiis suis; nec non & Sanctorum in quorum honore singulæ Ecclesiæ construuntur, Nullius alterius festivitas ab agricultura & laboribus, sine quibus terræ coli non possint, parochianis suis indicetur per Presbyteros ferienda.

A N. Dom. 1258. fuit Concilium Bonifacii Archiepiscopi & omnium suorum suffraganeorum ad Mertune, die Jovis festo S. Barnabæ Apostoli, ad quasdam Decimam totius Ecclesiæ Anglicanæ per Alexandrum Papam concessum.

Circa A.D. 1259. Conc. Scoticum habitum est Perthi, nunc oppidi Sancti Johannis, præsentis Rege; in quo edita sunt statuta Provincialia, approbante Rege & Regni Primoribus.

A N. Dom. 1261. In Conc. Lambethensi Provinciales Constitutiones editæ sunt per Bonifacium Arch. Can. quas videre licet in Lindwoodo.

A N. Dom. 1264. Rex Henricus tertius Episcopo Herefordiæ Præceptum mittit contra non residentiam Prælatorum. In quo qui officium Pastorale in sua Cura exequi neglexerit, hanc pœnam incurrit, nempe Bona temporalia, & omnia quæ ad Baroniam ipsius Ecclesiæ pertinerent, in manu sua Rex totaliter caperet. Non enim justum est, ut temporalia metat, qui spiritualia neglexerit.

CONSTITUTIONES Synodales Domini Roberti de Insula
quondam Dunelm. Episcopi, An. Dom. 1276 editæ.

1. QUI non Decimas justè & debite solvit, excommunicetur. Decimæ autem omnium quæ per annum renovantur sunt solvendæ. Detentores earum, tertio commoniti, si non emendaverint per censuram Ecclesiasticam compellantur ad satisfactionem condignam.

2. Agni, pulli &c. per annum renovati in villa qua nascuntur & renovantur, parochiâ, duntaxat in posterum detineantur, sub interminatione Anathematis; nec quis prægnantes Equas, Oves, Vaccas, &c. ad aliam transferat Ecclesiam. Sanximus autem statuendo tam de pellibus lanigenis, post 40 dies à tempore tonsionis cum occiduntur, vel post Festum Sancti Michaelis, qualitercunque moriantur; quàm de Agnis consis, statim post tonsionem, Decima integra persolvatur.

3. Bona liberorum in parentum potestate & familia constituti, si præmorianentur parentibus, Mortuarium Matrì Ecclesiæ persolvere teneantur.

4. Ecclesiis, in quarum Parochiis Oves à tempore tonsionis, usque ad Festum S. Martini continuè pascuntur & cubant, decimæ Lanæ, Casei & Lactis ejusdem temporis, licet postea amotæ fuerint, & alibi tondeantur, integrè persolvantur. Et ne fraus fiat in casu præmissio, præcipimus, ut antequam Oves amoveantur à pascuis, vel etiam distrahantur, Ecclesiarum Rectoribus sufficienter de solvenda Decima caveatur. Si autem oves ad diversarum Parochiarum pascua transferantur, qualibet Ecclesia pro rata temporis portionem Decimarum percipiet. Si autem per totum tempus in una Parochia pascuntur, & altera concubant, Decima inter Ecclesias dividatur: Et omnia animalia ad moram quam traxerint in Parochiis partialiter decimentur.

5. Ubi non sufficit Lac ad faciendum Caseum, & propter modicitatem animalium Decima eorum certa dari non potest, consuetudini locorum duximus relinquendum. Item, si quis post Festum S. Martini oves occiderit, vel si oves fortuito moriantur, Decimam inde legitimam solvere non postponat. Et ubi oves tondeantur, Decima solvatur, nisi alibi pro Decimis satisfactum est.

6. Excommunicamus omnes illos, qui de cætero Decimas invadere præsumant; ac eorum fautores eidem pœnæ subjecimus. Item quod peccatum ariolandi est repugnare, quasi zelus Idololatriæ, nollem acquiscere, sicut sacra testatur Scripturâ superiorum nostrorum ut concedet præceptis Canonicis & obedire nolentes, & in his maximè quæ in favorem Ecclesiæ statuuntur, sententias in perturbatores libertatum Ecclesiæ in Oxoniensi Consilio promulgatas in præsentì sancta Synodo duximus innovandas: injungentibus omnibus & singulis (curam) nostrarum animarum habentibus Parochialem; ut ipsum in singulis Ecclesiis, ter in anno, in majoribus solemnitatibus, accensis Candelis, & pulsatis Campanis, promulgare in hac forma, viz.

Excommunicamus omnes illos qui Ecclesias suo jure privant, libertates infringunt, aut perturbant. Item omnes qui pacem Regis & Regni perturbant. Item omnes qui gratiâ lucri, odii vel aliâ quâcunque causâ alicui malitiosè crimen imponunt. Item omnes, qui Testamenta seu ultimas decedentium voluntates, aut eorum executiones impediunt. Item omnes, qui sequestra Episcopi aut ejus Officialis legitime interposita, scienter & malitiosè impediunt, aut violaverint. Item omnes qui mandata Regia pro coercendis Excommunicatis omittunt. Item omnes Incendiarios, venificos & venificas, & magis incantationibus utentes, seu fieri permittentes.

7. Nullus Procurator Regimen alicujus causæ suscipiat, neque libellos, preces, exceptiones aut actiones faciat sine consilio Advocati. Si secus fecerit suspendatur ab officio ad libitum Præsidentis Curie.

8. Item procuratores Advocatos suos ex . . . & aliis, quæ in causis in quibus Advocati existunt ordinanda vel agenda fuerint præmuniant tempestivè; ut cum competenti deliberatione omnia fieri valeant atque scribi; & die litis adveniente in præconizatione ea præponant continuò bene scripta; ita quòd non possit eorum aliqua negligentia deprehendi. Alioquin tamdiu à procurationis officio sint suspensi, donec duos aureos persolverint Fabricæ Ecclesiæ Dunelmensis.

A N. Dom. 1279. circa Festum S. Jacobi Apostoli Johannes Pecham Arch. Cant. convocatis suffraganeis suis apud Radinges, celebravit Concilium; ejus Constitutiones inveniri possunt apud Lindwoodum.

A N. Dom. 1280. Idem Johannes Arch. Cant. convocato toto suo Clero apud Lambeth, solenne Concilium celebravit; in quo Constitutiones Othonis & Othoboni Legatorum promulgatas innovavit, & in posterum inviolabiliter observandas fore decrevit; quasdam etiam de proprio superaddidit, quas in Lindw. invenire licet.

A N. Dom. 1287. Congregatâ Synodo Exoniâ, à Petro Quivil ejusdem Episcopo, die incertâ quoad initium; sed finitâ 16. Cal Mai. In qua post varias Constitutiones numero 55 (quæ nil, quod non prius in plurimis Constitutionibus antedictum, continent) ad Calcem addita est formula confitendi in hunc modum, sc. Quoniam ad Transgressionem decem Mandatorum, tota reduci potest criminum multitudo, dicta mandata scire tenentur pœnitentes & pœnitentias injugent. Et hic nota dignum est, quod etiam supra notavimus, quod secundum mandatum omnino omittitur; & ad numerum adimplendum, dividitur decimum in duas partes.

A N. D. 1289. In majori Ecclesia Cicestreensi in Festo S. Fidis Virginis, in Concilio Synodali, ibidem celebrato, præfidente Domino Gilberto Cicestreensi Episcopo, editæ sunt Constitutiones variz, ad Regimen Ecclesiasticorum, ut sint Exempla Bonæ vitæ, continentes, diligentes in officio, ne diffamatis Parochias regendas committant sub pœna 60 solidorum ad fabricam Ecclesiæ Cicestreensis; ut Excessus publicos denuncient Archidiaconis, & Decanis corrigendos, ut stipendia Presbyterorum non sint infra 5 marcas, nisi in ditioribus Ecclesiis, ubi sint juxta ipsarum facultates, &c. prius recitata.

A N. Dom. 1292. Alia statuta Dom. Gilberti Episcopi Cicestreensis publicata in majori Ecclesia Cicestreensi in Synodo ibidem celebrata, in die S. Calixti Papæ.

Nemo permittat Cœmeterium à Porcis, Bobus, Ovibus, Equis, &c. conculcatum esse.

Ut sint clausuræ cœmeteriorum competenter reparatæ.

Oblationes in Nubentium solenniis; in mulierum purificationibus & aliis, suis usibus vel alienis ne applicent; transgressores excommunicamus; & à nobis tantum absolvendos nisi in mortis articulo pronunciamus.

Decimæ justè solvantur.

Parochianos moneri præcipimus Diebus Dominicis saltem, & aliis Festis, ut devotè maneant in Ecclesia orationibus, &c.

In Ecclesiis vel earum Cancellis non fiant sepulturæ indistinctæ, ad cujuslibet electionem, corporum defunctorum, villarum Dominis, Ecclesiarum Patronis, illorum uxoribus, & Rectoribus etiam & Vicariis exceptis; per quos vel per quas accreverit honor illis Ecclesiis notabiliter & perpetuò duraturus.

Fuit iste Gilbertus vir valde pius, & rigidissimus exactor disciplinz; nam Ric. Fitz Alanus, Arundellæ Comitem, ob violatas Ecclesiæ suæ libertates, & venationem in Chacea de Houghton violentem, excommunicavit, & ad pœnitentiam ac satisfactionem adegit.

AN. Dom. 1293. Johannes Ebor. Arch. veniam concessit Hugoni de Cressingham & Justitiariis suis sociis tenendi Assisas tempore Septuagesimæ & sexagesimæ.

A. D. 1295. Robertus de Winchelse Arch. Cant. pro meliori Curie sue Cantuariensis Regimine Ordinationes sequentes instituit.

1. **U**T tam Officialis, quàm Decanus de Arcubus, suus Commissarius Generalis, corporale præstent ad sancta Evangelia juramentum, quòd in Officiis suis diligenter & fideliter se habebunt, & justitiam facient plenam & puram in singulis, quatenus humana fragilitas patitur juxta posse; & statuta antiqua & nova observabunt, & ab aliis ministris ejusdem Curie fideliter facient observari.

2. Examinatores quoque ipsius Consistorii de Arcubus (quos duos fore censemus) & Clerici ad Registrum & Copias faciendas, ac etiam ad scribendum partium responsiones, & dicta testium deputati, idem juramentum præstabunt.

3. In eandem formam Advocati & Procuratores juramentum præstabunt.

4. Officialis Cantuariensis non longè à Londino absit, sine justa causa; & in rescribendo se facilem & benignum, & sine morosa protractatione petentium expeditum exhibeat, præcipuè in causis Testamentariis, Matrimonialibus, &c. ubi in mora periculum imminere viderit.

5. Item in singulis sessionibus per aliquot dies suam exhibeat præsentiam personalem, & appellationes à Decano de Arcubus, vel alio suo Commissario, in ipsius & Decani supradicti absentia, à gravamine interjectas, de plano processus examinans statim terminet & decadat. Si verò à diffinitivis ipsorum sententiis fuerit appellatum, tunc appellationum hujusmodi merita, consuetà indagine dirimantur.

6. Item pro sigillo quolibet in quibuscunque literis sigillandis non amplius quàm sex denarii solvantur; & pro scriptura eorum secundum quantitatem ejusdem recipiatur pecunia, Officialis vel Decani arbitrio, si necesse fuerit moderanda. Sed in originalium Attestationum scriptura decem pollices in longitudine lineæ continente, pro 12 lineis unus denarius: In Attestationum autem hujusmodi, vel Processuum copias, pro 24 lineis ejusdem longitudinis unus denarius tantum recipiatur. Quæ in litera legibili cum congruo interlineari spatio conscribantur; de qua copia statim fiat collatio per Juratos Examinatores vel Clericos Consistorii antedicti.

7. Item Examinator pro Examinatione cujuslibet Testis tantum recipiat, & non amplius, quantum recipitur pro scriptura Attestationum originalium Testis primi. Si verò Examinator pro lucro impertinenti verborum confusione Attestationes conscripserit, vel conscribi fecerit primi Testis, cum de hoc convictus fuerit, ab officio suo perpetuò deponatur & puniatur ad arbitrium prædicti Consistorii Præsidentis.

8. Tantum 16 Advocati & 10 Procuratores in Consistorio ipso jurati existant, eidem totaliter intendentes; nec alia Consistoria frequentent absque Præsidentis ejusdem Consistorii licentiâ. Nec Sacerdotes sint de numero supradictorum; nec Presbyteri existant in eodem Consistorio, nisi pro seipsis, aut suis Ecclesiis aut Dominis suis, aut pro miserabilibus personis; & hoc officium assument gratis. Nec quisquam admittatur in numero dictorum Advocatorum, nisi qui Jura Civilia & Canonica per 5 vel 4 annos ad minus in scholis alicujus Universitatis publicè prius audiverit, & per unum annum ad minus in eodem Consistorio steterit.

9. Antiquiores Advocati in sedibus ex opposito Judicis collocentur, cæteris ab utroque latere, prout sunt priores vel posteriores in tempore, propius & remotius collocatis. Quod in Procuratoribus volumus observari.

10. Si quis Examinator, Clericus, Advocatus vel Procurator Consistorii prædicti falsum committat, probationes subtrahendo, testes corrumpendo, instrumenta occultando, seu procuratoria revocari procurando, & de his vel aliquo eorum convictus

viatus fuerit, à Consistorio perpetuò suspendatur. Si verò de his convinci non poterint, sed publicè diffamati aut suspecti, donec legitime se purgaverint, ab officio suspendantur; si autem magnitudo hujusmodi Delicti id exigat, purgatio remittatur ad audientiam Arch. Cant. qui erit pro tempore.

11. Qui alium in officio aliquo dicti Consistorii supplanter, ab officio suspendatur quousque emendabitur.

12. Judex pro arbitrio suo coerceat & puniat Advocatos & Procuratores garrulosos & tumultuosos, unoque electo negotio ceteri sileant quousque expediatur negotium eà vice.

13. Advocati & Procuratores sine licentiâ Judicis ne absentent, & tempestive veniant omni die usque ad solutum Judicium eo die; qui contrafecerint puniantur & si incorrigibiles fuerint, suspendantur. Registrum etiam suo ordine primitus expediatur, nisi instans fortè productio Testium impediat, tum die sequente.

14. Procuratores sine Advocatis Causas non assumant; & tam Advocati quàm Procuratores, & ceteri Ministri in causis pauperum officium suum gratis impendant.

15. Advocati & Procuratores dilationes frivolas procurantes per Præsidentem Curiae suspendantur perpetuò, vel ad tempus, prout qualitas negotii exigat.

16. Advocati, Procuratores & Consistorii Ministri tabernas vinarias nec publicè nec occultè ingrediantur, nisi necessitas urgeat; si hoc facient ad arbitrium Officialis vel Decani de Arcubus puniantur; & si perstiterint, à Consistorio totaliter suspendantur. Hoc statutum extendi volumus ad Concubinarios, Adulteros, Errones nocturnos, & publica frequentantes spectacula, ceterosque notoriè criminosos.

17. Assessores & Advocatos, qui clandestinè procurantur, & ad id quandoque conducti, & Judicem ad injustitiam faciendam sollicitant & inducunt, firmiter inhibemus ne de cætero id faciant, seu procurent sub pœna Excommunicationis majoris, quam sciant se incursuros, & si ad id assueti extiterint, à Consistorio perpetuò suspendantur.

18. Ne pars aliqua propter defectum Advocatorum & Procuratorum indefensa remaneat, in posterum observari volumus, ut una pars sex Advocatis ad plus, duobusque Procuratoribus, de dicto numero sit contenta, aliumque nullo modo sollicitent, ut parti suæ se applicet, aut ab adversa parte se subtrahat, sub pœna amissionis causæ, aut multæ sibi, si contrarium fecerit, per Judicem judicendæ, Judex autem Advocatos & Procuratores Parti non habenti assignet, & si necesse fuerit per Judicem pro statuendo salario. Ad hoc Advocati & Procuratores per Judicem efficaciter compellantur.

19. Originalia Instrumenta causarum in supradicto Consistorio examinata, factis deinde Copiis his, & eorundem penes Clericum Consistorii retentis, si id videatur expediens, parti prius hujusmodi instrumenta exhibenti, illico sine difficultate reddantur.

20. Non rescribatur in Correctionibus à denegatione Articuli vel Libelli, sed à denegatione editionis seu expositionis Capitulorum.

21. Quando de negligentia inferioris Judicis querelatur in causis vel negotiis coram eo primitus inchoatis, per Officialem Cantuariensem in forma debita rescribatur. Quo casu Judex querelatus aut etiam pars adversa suas Justificationes habeat, quoad excusandum negligentiam antedictam; & tunc super hoc fiat ulterius quod est justum.

22. In negotiis correctionum, ubi de Beneficii privatione vel vacationis ipsius declaratione, ratione alicujus criminis non agitur, ex officio procedatur, ad Curiam Cantuariensem pro tuitione nullatenus appelletur, nisi à decisione finali.

23. Bis pro eodem gravamine tuitoriè, vel bis directè vel forsan semel directè, & semel ad eandem Curiam tuitoriè appellantes, ab ultima repellantur omnino.

24. Quando ad instantiam partis proceditur, & sic alius quàm ipse cui scribitur est citandus, impetrantes probent in Curia supradicta, unà cum traditione literæ citatoriæ, suam diligentiam in procurando partem adversam citari; alioquin is cui scribitur de contemptu nullatenus puniatur.

25. Ad gravamina generalia, viz. à denegatione Copiæ, vel consignationis instrumentorum vel actorum judicialium, nisi expressa fiat specificatio eorundem, nullatenus tuitoriè, & præcipuè ubi directè ad Curiam Cantuariensem appellari poterat, rescribatur.

26. Exami-

26. Examinatores curent habere claras & sufficientes responsiones à partibus in absentia Advocatorum & Procuratorum, ubi partes principales respondent, ad positiones & interrogationes; ad quas non in scriptis, sed vivâ voce respondeant: Et Testes eo ordine quo producuntur in examinatione expediant sine morâ.

27. Faciat etiam Clericus Registri in quo acta judicialia rescribuntur diebus singulis in schedula primitus, prout factum concepit protocollum: Et si sit in eo aliqua extra communem cursum dubietas, in Registro non inserat, quousque Judex hoc corrigit & reformet, hoc etiam partibus si voluerit ostendatur.

28. Item statuimus, ut in Contemptibus dictæ Curiae puniendis Judex statim ex officio, unâ citatione præmissâ, juratis de veritate dicendâ partibus, per interrogationes & responsiones ad eas, si possit, eliciat veritatem, aut statim probationes admittat. Et si quis Advocatorum aut Procuratorum contra aliquod istorum, se sine causâ justâ & evidenti opposuerit, ab officio, quousque super hoc emendatus fuerit, suspendatur. Circa verò dicti Consistorii contemptores, cum multiplex sit contemptus, Statuimus, ut probatione, ut moris est, summariè habitâ de contemptu & contemptore personaliter, si sit inferior Episcopo, statim super hoc ad iudicium evocato, ac de veritate dicendâ per eundem præstito juramento, si per confessionem suam, aut probationes convictus extiterit, aut in purgatione legitime sibi indictâ defecerit, parti super hoc læsæ, ad damna, ac ad sumptus promotionis ipsius officii, taxandâ per eandem partem juranda protinus condemnet: Et nihilominus pro delusione Juris & Judicis, seu Curiae mulctetur; eaque statim per sequestrationem bonorum Ecclesiasticorum, si ea contemptor habeat, seu, si necesse fuerit, per Interdicti, Suspensionis, & Excommunicationis sententias Executioni mandentur; Aut si ad præmissa solvenda Contemptor non fuerit, pœna sibi Canonica juxta qualitatem excessûs per Judicem imponatur. De Episcopo verò pro contemptu citando, volumus, ut per Procuratorem ad id sufficientem, in Curia prænotata compereat, & juramento à Procuratore eodem in animam Domini sui præstito, habitisque per eundem ad interrogata responsionibus, convictus, ut prætangitur, sumptus parti persolvat, ut supra. De offensis verò Juris & Curiae, post pronuntiationem in Consistorio factam, ob Episcopalis Dignitatis reverentiam, ipsa pœna seu mulctæ impositio Archiepiscopo Cantuar. reservetur.

29. De mittendo ad personas egregias, senes testes, vel valetudinarios pro recipiendo testimonio illud in prima vel secunda productione ante tertiam productionem omnino fieri postuletur. Quod si ad tertiam productionem malitiose fuerit omissum, volens ipsos admitti nullatenus audiatur, nisi fidem fecerit corporali præstito juramento, quod de novo pervenit ad ejus notitiam, testium hujusmodi testimonium in causa sua esse utile vel necessarium, aut eos senes, aut valetudinarios extitisse, solemnitate juris, quæ in quarta productione requiritur, in suis casibus nihilominus observata.

30. Si quando justificationem directæ intentioni contrariam, vel replicationem directè contrariam exceptioni, aut duplicationem replicationi, seu deinceps proponi contigerit, hoc statim fiat quoad justificationem, post litis contestationem, & post exceptiones vel replicationes, & deinceps quarum probationes de jure concurrere debent propositas, aut saltem intra triduum à tempore propositionis & admissionis canonicè eorundem, ut sic probationes concurrere valeant super eis.

31. Advocatus vel Procurator ne in causis, in quibus occupant vel postulent, testificent.

32. In omnibus causis, in quibus litis Contestatio requiritur, die data ad præcisè & peremptorie contestandum, eâdem die plene contestentur.

33. Querelis de injusta Excommunicatione factis, in quibus per superiorem absolutio petitur, ad absolutionem impendendam non aliter procedatur, nisi Excommunicatoris negligentia super hoc quatenus jura exigunt detegatur; & tunc excusationes suas ante absolutionem per Curiam impendendam habeat querelatus, dum tamen excusationes suas incontinenti probare legitime sit paratus.

34. In appellationibus tuitoriis statuimus, ut Testes appellantis, tam de possessione de qua suggerit, quàm de ipsius qualitate; & pars appellata, pro possessione sua, vel contra possessionem appellantis, in facto contrario seu exclusorio, legitimas defensiones volens proponere audiatur, ad tuitoris beneficium excludendum, quamvis sic propositum factum tetigerit principale. Et qui potior in legitima possessione per probationes idoneas inventus fuerit, obtineat per decretum. Et qui sibi violentem possessionem usurpat, pœnas de intrusis per Judicem competentem infligendas patiatur.

35. In appellationibus tuitoriis quibuscunque ab Episcopis vel eorum officialibus statuimus, ut justificationes eorundem Episcoporum seu Officialium suorum, etiamsi factum principale contingant, ad tuitiois duntaxat effectum impediendum admittantur; nec in tuitiois articulis, nec in contrariis factis, seu justificationibus quibuscunque admittantur testes excommunicati, infames, vel perjuri; dum tamen impedimenta hujusmodi die productionis partis appellantis in ipso negotio proponantur, & eodem die, vel in crastino, indubitatis probationibus detegantur.

36. Item absolutio ad cautelam, vel ante omnia quæ in eadem Curia ad solam suggestionem impenditur, non, nisi summaria probatione præhabita, quæ de jure requiritur, impendatur.

37. In causis ad dictam Curiam per appellationem, consensu partium, vel alio modo legitime devolutis, pronuntiato pro jurisdictione Curie antedictæ, si pars utraque totum processum super hoc prius habitum, sigillo Judicis, à quo sic appellabatur in promptu habeat sigillatum, pro processu eodem ad Judicem mittere non oportet, de quo, an ita sit, partes eadem si necesse fuerit, in virtute juramenti præstiti requirantur, & veritatem agnoscere teneantur; sed collatione Processus hujusmodi hinc inde habitâ, causa ipsa quam citius fieri poterit in statu debito resumatur.

38. In causis ad Curiam dictam legitime, consensu partium, devolutis, liceat parti originali agenti, ad arbitrium Judicis, continuare ipsam causam in dicta Curia sine partis adversæ quoad pristinam fatigationem dispendio, noviter inchoare, subductis processibus prius in eadem.

39. Si pars utraque ab eodem Judice appellet, & consensu partium principale negotium ad Curiam Cantuariensem devolutum fuerit, juxta formam suggestionis illius introducat causa, qui in Curia dicta super appellatione hujusmodi primitus impetravit.

40. Si quando partem appellatam in tuitoriis negotiis ab examine Curie Cantuariensis dimitti contigerit, quia pars quod intenditur non probavit, aut quia non prosequeretur appellationem tuitoriam quam suggessit; super eisdem gravaminibus, vel aliis eidem tunc aut prius illatis per taliter suggerentem, ut super illis noviter impetret tacitis & omisissis, cessante legitimo impedimento, de novo suggerens nullatenus audiatur, nisi prius refusus expensis, quas pars appellata prætextu primæ appellationis frustratorie, summaria probatione docuerit per se fecisse. Idem verò volumus in omnibus observari, si à diffinitiva sententia tuitorie fuerit appellatum.

41. Si pars appellans, appellationem suam cessanti legitimo, non, ut jure tenetur, prosecuta fuerit, in eadem causa pro tuitiois appellans iterum non tueatur, nisi à diffinitiva sententia duxerit appellandum.

42. Item si pars appellans suam directam appellationem non prosecuta fuerit, Judex appellatus post anni lapsum, in causa principali intrepidè procedat, ac si nunquam fuisset in causa hujusmodi appellatum, auctoritate dictæ Curie tuitiois beneficium fuerit prorogatum; nisi forte infra annum hujusmodi auctoritate sedis Apostolicæ fuerit inhibitum per Judices, in causa appellationis directe à dicta sede, in forma debita impetratos.

43. Appellationibus à diffinitiva sententia per Decanum de Arcubus lata, Officiali Curie Cant. suggestis, per Officialem sicut in cæteris similibus rescribatur. Sed dato in causa ipsa libello, procedatur in eo de plano, omnibus Declarationibus, quantum potest, amputatis, usque ad finalem decisionem ejusdem, præcipue, cum processus causarum ipsarum in ipsa Curia sit paratus. Et qui inventus fuerit frustratorie taliter appellasse, gravius quam cæteri ab aliis appellantes, propter elusionem ipsius Curie puniatur.

44. In cujuslibet termini primæ sessionis initio Missa de Spiritu Sancto in Ecclesia Beate Mariæ de Arcubus London solemniter celebretur, cui singuli Ministri Curie intersint, nisi legitime impediti. Idem etiam Ministri intersint exequiis cujusunque dictæ Curie Ministri, & Missæ pro defunctis ipsius Curie Ministris die sepulture ejusdem. Ac in fine ultimæ sessionis cujuslibet Terminii Missa pro defunctis Curie supradictæ sollemniter decantetur.

45. Ne Judices aut cæteri Curie supradictæ Ministri dona vel xenia contra juris prohibitionem recipiant, aut quæ Scandalum generent quoquo modo.

46. Consuetudines supradictæ inviolabiliter observentur. Salvis tamen additionibus, & correctionibus & declarationibus dubiorum, si quæ emerferint, per nos aut nostros successores in posterum. Observentur hæc in virtute præstiti juramenti. Et ne ignorantia statutorum prætendatur, omnes Ministri, qui de Consistorio con-

constitunt, infra mensem post publicationem eorundem, ceteri verò loco Ministrorum ipsorum futuris temporibus subrogandi infra quindenam post suum susceptum officium statutorum præsentium copiam procurent. Contemptores autem prædictorum statutorum, nisi intra octo dies se correxerint, tanquam perjuri reputentur, & ab Officio suo suspendantur.

A N. Dom. 1296. Rex Edwardus primus ejus nominis Prohibitionem promulgavit, in qua Prælatos prohibet aliquid in suum Præjudicium ordinare. Mar. 21 die.

A N. Dom. 1297. Synodus in Templo divi Pauli 26 Mart. Præsidente Roberto Arch. Cant. & suis Suffraganeis celebrata est ad consulendum de statu Ecclesiæ. In qua duo Causidici, & duo Prædicatores fratres, regalem favorem aucupantes, conati sunt probare Clerum ipsi Regi, in tempore Belli, non obstante prohibitione Apostolicâ, de suis facultatibus posse licitè subvenire. Insuper prohibito sub pœnâ Incarcerationis, ne quis contra ipsum Regem & suam protectionem querentes, Excommunicationis sententiam promulgaret. Recesserunt autem omnes, oneratis suis Conscientiis, per Archiepiscopum, *Sic dicentem, Salvæ suam animam unusquisque.*

A N. Dom. 1298. Robertus Cant. Arch. Sententiam Excommunicationis promulgavit contra occupatores bonorum Ecclesiasticorum, & infringentes Articulos Cartarum; sc. Magnæ Cartæ, & Cartæ de Foresta; nec non contra detentores & incarcerantes Clericos.

Circa A.D. 1300. Robertus Arch. Cant. Provinciales Constitutiones quasdam edidit apud Merton; quas in Lindwoodo invenias. Et circa idem tempus altera Constitutio edita est, De ornamentis Ecclesiæ, quæ pertinent ad Rectores, quæ ad Párochianos in Provincia Cant. de quibus supra.

A N. Dom. 1302. Rex Ed. primus voluit Episcopos omnes Temporalia Episcopatum suorum à seipso accepisse agnoscere, & non Bullæ Apostolicæ virtute, quæ in juris Regii præjudicium ad administrationem Temporalium rerum omnium Episcopatum sibi vendicavit.

A. D. 1305. Constitutiones Rob. de Winchelsey Arch. Cant.

1. **P**resbyteri stipendiarii nullas recipiant Oblationes, &c. ad Rectores vel Vicarios pertinentes, sub pœna majoris Excommunicationis.
2. Iidem Presbyteri jurent die Dominicâ post admissionem suam ad celebrandum in aliqua Ecclesia, &c. quod nullum inferent præjudicium Rectoribus, Vicariis, seu ipsorum loca tenentibus, circa oblationes, obventus. &c.
3. Jurabunt etiam, quod modeste se gerent, & lites omnes compescant & concordiam nutriant, &c.
4. Item quod non audient Confessiones Parochianorum, nec aliquid sibi appropriabunt quod non suum sit.
5. Item, quod horis debitis, in propriis locis, Ecclesiæ intererunt, in divinis officiis, canonicè induti.
6. Item, intersint prædictis horis debitis & magnis Missis, canentes, legentes, &c. prout Deus eis dederit scientiam.
7. Item, oporteat 3 vel 2 Missas die aliquo in Ecclesia parochiali Celebrare; unam de die, aliam de Trinitate pro benedictione nubentium, & tertiam pro defunctis; quas Presbyteri iidem juxta Rectoris vel Vicarii assignationem celebret.
8. Item, ne detrahant Rectoribus vel Vicariis Ecclesiarum, sed eis faciant debitam reverentiam.
9. Item Tabernas, Spectacula, cellas Meretricum, & ludos noxios vel prohibitos ne exercent.
10. Item volumus & statuimus; quod Rectores vel Vicarii Ecclesiarum Parochianarum, seu eorum locos tenentes à Presbyteris Stipendiariis quibuscunque recipiant juramentum; atque ut habeant Copiam in suis Parochialibus Ecclesiis de præmissis.

Sequuntur Constitutiones synodales per Gulielmum de Grenefield Arch. Ebor. editæ apud Rippon 2. Kal. Octob. A.D. 1306. Quæ quoniam ejusdem argumenti sunt, & pene literatim Constitutiones Gilberti Episcopi Cicestrensis supra dictas affimulant, omnino omittendas duximus.

IN Constitutionibus per Winton. Episcopum circa annum Domini 1308 editis, nihil, nisi quod variis Constitutionibus diversarum Synodorum & Conciliorum, scriptum invenies.

AN. Dom. 1309. Concilium Provinciale celebratum est in Ecclesia S. Pauli Londoniarum Die Lunæ proxima post Festum S. Edmundi Regis & Martyris, per Dom. Robertum de Winchelsey, Arch. Cant. convenientibus ibi ad citationem ejusdem Archiepiscopi Dominis R. London. H. Winton. S. Sarum. J. Lincoln. J. Cicester. J. Norwycens. W. Exon. T. Roffens. W. Wygorn. J. Bathon. & Wellen. D. Meneven. L. Assaven. A. Bangor. Episcopis; cæteris Episcopis suffraganeis Cantuariensis Ecclesiæ se excusantibus propter infirmitatem & debilitatem Corporis. Nec non Decanis & Procuratoribus Capitulorum Cathedralium Ecclesiarum, Præpositis, Archipresbyteris, Archidiaconis, & Procuratoribus Cleri cujusbet Diocesis; Abbatibus, Prioribus, ac Procuratoribus Collegiorum.

In quo, Celebrata primitus Missa de Spiritu Sancto per Norwicensem Episcopum, cæteris Episcopis, Pontificalibus indutis, post finitam Missam Archiepiscopus proposuit Dei Verbum in Latino; in quo reprehendit Episcopos malè per preces electos, vel ambitionem: Nec non & eos qui non stant pro jure Ecclesiæ.

Finito

Finito autem sermone dedit Indulgentiam 40 dierum, omnibus, qui eidem sermoni interfuerunt, confessis & contritis: Et deinde exposuit in genere occasionem conuocationis Concilij, sc. ut circa ea quæ in Ecclesia Anglicana correctionis & reformationis linam exposcunt juxta Apostolicas Literas inquirent, & ut in hoc Concilio de Articulis & aliis quibusdam arduis negotiis Ecclesiam Anglicanam tangentibus adinvicem pertractent, & ordinent quod ad honorem Dei & ipsius Ecclesiæ cedat, & saluti congruat animarum. Et quia multum Diei transiuit, nihil plus actum fuit in illo. In crastino autem comperuerunt omnes Episcopi, non induti Pontificalibus, sed Capis suis clausis; nec non & cæteræ personæ Ecclesiasticæ prædictæ in eodem Loco; & primò legebantur Bullæ Apostolicæ, propter quas Concilium fuit conuocatum, & Certificatorium Episcopi Londinensis super Citatione Concilij.

IN Concilio celebrato per Dominum Willielmum de Grenesfield Arch. Eboracensem apud Lanum 18 die Julij A.D. 1311. pro regimine Curia suæ in Causis & Processibus, plurimæ Constitutiones editæ sunt, eandem fere materiam continentes cum Constitutionibus Rob. de Winchelse Arch. Cant. Una cum sententia Excommunicationis in diversos Transgressores latâ, & ex variis Constitutionibus excerptâ.

CONSTITUTIONES Ricardi de Kellow quondam Episcopi Dunelmensis.

1. **E**ccllesiastici plebem doceant, & debitè se gerant.
2. Nullus Sacerdos propter mentis alienationem vel alia naturalia impedimenta officia divina solus peragat.
3. Synodus bis in anno habeatur, & omnes intersint Ecclesiastici.
4. Fructio Decimarum non impediatur; nec debiti Ecclesiastici levatio.
5. Capitula, Episcopi, Ministri, Archidiaconi, Officiales, Decani rurales, Apparitores, &c. plebem ne gravent.
6. Recidivantes, & in peccatum rebellantes per locorum Archidiaconos & eorum Officiales debitè corripiantur, ne peccata venialia per conceptionem pecuniæ redimantur, ipsi recidivantis pœna, quam magis timet omnibus modis imponatur, &c. cum paucis aliis sæpius supra recitatis.

AN. Dom. 1319. Dunelmæ 1 die Octob. celebrata est Synodus, quæ primò confirmavit Ricardi Episcopi Dunelm. Constitutiones; deinde Advocatos, Procuratores, litigantes & Ministros ibidem aliosque regulis & legibus coercet; Ludovico de Bellomonte tunc temporis Episcopo Dunolmensi.

TENOR Commissionis ad exercendam jurisdictionem sede Cantuariensi vacante.

Henricus permissione divina, Prior Ecclesie Christi Cantuar. & ejusdem loci Capitulum, Fratri Ricardo de Glyn Commonacho nostro salutem in Domino sempiternam. In causis & negotiis, quae in Civitate, Diocesi, & Provincia Cantuariensi, tam de jure, quam approbatâ, & haecenus usitatâ consuetudine, qualitercunque ad nos sede Cantuar. vacante dinoscuntur pertinere, ac contradictores & Rebelles canonicè compescendum; vobis tenore praesentium cum potestate coërcionis canonicè, quousque secundum vim, formam & effectum compositionis, inter venerabilem patrem Dom. London. Episcopum, & quosdam alios suffraganeos Ecclesie nostrae praedictae ex una parte, & nos ex altera initâ, Officiale per nos creari contigerit, committimus vices nostras. Dat. in Capitulo nostro prid. Id. Mai. A. D. 1313.

CHARTA Regia de Prohibitionibus.

1. **L**ici impetrant prohibitionem in genere, super Decimis, Oblationibus, Oblentibus, &c. in quibus agitur ad poenam canonicam imponendam. Rex ad istum Articulum respondet, quod in talibus Prohibitioni Regiae non est locus; sed si Clericus Decimas suas in horreo congregatas alicui pro pecunia venderit, si petatur pecunia coram Judice Ecclesiastico locum habet Prohibitio; quia per venditionem res spirituales fiunt temporales, & transeunt Decimae in Catalla.
2. Item si sit contentio de jure Decimarum originem habens ex jure Patronatus, & earundem Decimarum quantitas ascendat ad quartam partem bonorum Ecclesiae, locum habeat Regia Prohibitio, si haec causa coram Judice Ecclesiastico ventiletur.
3. Praelatus non imponat poenam pecuniariam alicui pro peccato; sed si Praelati imponant corporales poenitentias, & illi sic puniti per pecuniam redimere velint, non habet locum Regia Prohibitio, si coram Praelato pecunia ab eis exigatur.
4. Qui in Clericum manus violentas injecerit, pro violata pace emenda fieri debet coram Rege; pro Excommunicatione eorum Praelato, ut imponatur corporalis poenitentia, quam per pecuniam redimat. Et in diffamationibus Praelati corrigant supradicto modo, regiam prohibitionem non obstante.
5. Pro Molendino de novo erecto solvantur Decimae Rectori, in tali enim casu Regia Prohibitio non exit.
6. Quando aliqua causa coram Judicibus Ecclesiasticis & saecularibus ventilatur, ut in causa manuum injectionis in Clericum; non obstante Ecclesiastico Judicio, Curia Regis tractat ipsum negotium, ut sibi expedire videtur.
7. Litera Regia ad Ordinarios directâ pro absolutione excommunicatorum infra certum diem, aut respondeant quare eos excommunicarunt, nunquam exire in posterum permittatur, nisi Regia libertas per Excommunicationem laedatur.
8. Clerici obsequiis Regiis intendentes ad residentiam in suis Beneficiis faciendam non compellantur; nam non debet dici tendere in praedictum Ecclesiasticae libertatis quo pro Rege & Republica necessarium invenitur.
9. Distinctiones animalium Rectoris alicujus Ecclesiae in via Regia de cetero ne fiant, nec in fundis, quibus olim Ecclesiae sunt dotatae; fiant autem distinctiones in possessionibus de novo à personis Ecclesiasticis adquisitis.
10. Qui ad Ecclesiam fugientes terram abjurarunt, dum sunt in strata publica, sunt in pace Regis, nec molestari debent: Et dum sunt in Ecclesia custodes eorum non debent morari infra Coemiterium, nisi periculum evasione hoc requiratur, nec arceantur confugi dum sunt in Ecclesia, quin possint habere vitae necessaria, & exire liberè pro obscuro pondere deponendo. Placet etiam Domino Regi, ut Latrones & appellatores, quodcumque voluerint, possint Sacerdotibus sua facinora confiteri; sed caveant Confessores ne erroneè hujusmodi appellatores informant.

11. Placet

11. Placet Domino Regi, ut neque per se nec per Magnates Religiosæ domûs, aut Ecclesiasticæ personæ pro Corrodiis, pensionibus, vel perhendinationibus faciendis depauperentur. Quod si fiat, habeant remedium juxta formam statutorum, tempore Dom. Edwardi Regis Patris nostri, nunc editorum. Et fiat consimile remedium de Corrodiis & Pensionibus per coercionem exactis, de quibus non fit mentio in Statutis.

12. Breve Regium non negabitur in futurum pro Excommunicato capiendo post 40 Dies.

13. De idoneitate Personæ præsentatæ ad Beneficium Ecclesiasticum, pertinet examinatio ad Judicem Ecclesiasticum, & ita est hætenus usitatum, & fiat in futurum.

14. Electiones Ecclesiasticæ liberè, & absque incussione timoris à quacunque potestate seculari, juxta formam statutorum & ordinationum.

15. Clericus pro Felonia fugiens ad Ecclesiam pro immunitate Ecclesiastica obtinenda, asserens se esse Clericum, regnum non compellitur abjurare; sed Legi Regni se reddens Ecclesiasticæ gaudebit libertate, juxta laudabilem consuetudinem Regni hætenus usitatam.

16. Appellatori in forma debita, tanquam Clerico per Ordinarium petito libertatis Ecclesiasticæ beneficium non negatur. Teste meipso sc. Edwardo Rege secundo vicesimo quarto die Novemb. An. Regni nostri decimo, Annoque Dom. 1316. In quo anno Rex Literas, super eandem chartam, Justitiariis & aliis Ministris direxit pro prohibitione. Eodem etiam anno Walterus Reynaud Arch. Cant. Ordinationem promulgavit de modo & forma interponendi sequestrationes fructuum, cum occasio postulaverit; nempe prohibendo sequestrationes nullo modo per Officialem Curia Cantuariæ, aut Decanum de Arcubus, aut suum Commissarium fieri, nisi in casibus à jure expressis, vel aliàs evidentè licitis.

A N. Dom. 1321. Edwardus Rex secundus Arch. Cant. Waltero & Concilio Provinciali apud London. convocato misit, ne quicquam statutum sit in dicto Concilio in præjudicium dicti Regis vel Regni sui.

A. D. 1321. CONSTITUTIONES Walteri Arch. Cant.

1. **P**RO insinuatione seu probatione Testamenti Episcopus vel Ordinarius nihil recipiet; Clericos tamen scribentes sex denarios pro labore recipere permittimus. Si autem summa bonorum sit supra viginti & circa centum solidorum, non excedat duodecim denarios, &c. ut videre licet in libro tertio Lindw. de Testamenti Approbatione.

2. Districtè inhibemus, ne quis Archidiaconus Procuracionem ratione visitationis solvendam, aliquam recipere præsumat ab Ecclesia, nisi visitationis officium eidem diligentius impenderit, scrutatis personaliter & inspectis per ipsum cum effectu quæ indaganda fuerint. Si quis vero plures Ecclesias visitare uno die voluerit, procuracione unicâ in victualibus & pecunia contentus sit, prout tradunt Canones.

3. Archidiaconus, officialis ejus, vel quicumque alius Minister Ecclesiasticus pro certicatoriis literis inductionum perceptione dimidia Marca contentus sit. Ubi autem minus solvant secundum morem, non intendimus gravare.

4. Pro scriptura singularum literarum, inquisitionum, institutionum, vel collationum, commissionum ad inducendum in Beneficiis Ecclesiasticis, vel certificatorum ipsarum ultra singulos duodecim denarios sterlingorum; pro literis vero singulis factorum Ordinum vel dimissarum ultra singulos sex denarios dicti Clerici per se vel per alios, non recipiant quovismodo.

5. Si capti & incarcerati se Clericos asserentes, propter Bigamiæ objectum; seu si Clerici alii incarcerati noti fuerint, & in possessione Clericatus reperti, detentores eorum ad Ordinarios requisitionem illis eos reddere recusantes, per locorum Ordinarios excommunicati publice nuncientur. Civitates, Villæ, Castra & loca nostræ Provinciæ, in quibus Clerici sub prætextu Bigamiæ adjudicati neci fuerint, & in quibus detenti fuerint, & terræ detinentium eos post requisitionem Ordinarios, Ecclesiasticum sustineant Interdictum, donec Ordinariis reddantur, &c. in præmissis competenter fuerit satisfactum: Suis enim Ordinariis reddantur, secundum Canones, liberè judicandi.

6. In privatis Oratoriis, seu Capellis Missarum solemnia ne celebrentur, Diocesani non obtentâ licentiâ; Transgressor suspensionem ab officio per mensem ipso facto incurrit, nisi locus cum privilegiis ab Apostolica sede autorizatus sit, quæ privilegia infra duos menses à publicatione hujus statuti exhiberi debent.

7. Statuimus, ad removendum oppressiones per Officiales Archidiaconorum Rectoribus & Vicariis, illatas, Quod singula Capitula in loco cujuslibet Decanatus magis insigni, & in quo communiter victualia valeant reperiri venalia, de cætero celebrentur. Quodque Officiales, & cæteri Ordinarios Ministri, suorum sumptibus Dominorum, tam in hujusmodi celebratione Capitulorum, quàm in aliis actibus quos pro suis exercent Dominis, quibus ad hoc Ecclesiastici deputantur redditus, peragant exercenda. Et Officiales pro suorum Dominorum negotiis expediendis sumptus à dictis subditis exigentes indebitè; seu ipsos occasione non præstationis hujusmodi sumptuum infestantes, eos ipso facto ab officio suspensos esse volumus.

8. Singuli suffraganei unum Apparitorem equitem habeant, & alium peditem per diocesim eorundem. Locorum verò Archidiaconi pro suorum Archidiaconatum singulis Decanatibus unum habeant Apparitorem & peditem incedentem, qui cum Rectoribus, aut Ecclesiarum Vicariis ultra unam noctem & diem unicam in anno, ipsorum sumptibus non morentur, nisi per ipsos invitati fuerint ad moram specialiter ampliorem; nec in Capitulis generalibus collectas in pecunia, seu aliter, de Lanis vel Agnis faciant aliquales; gratis tamen eis datis cum gratiarum recipere valeant actione. Quod si plures Apparitores contra hæc fuerint deputati, vel eorum aliqui præmissa temerè præsumpserint violare, ipsos ab officio Apparitorum perpetuò suspendimus ipso facto.

A N. Dom. 1328. Simon Mepham Arch. Cant. Concilium tenuit Provinciale Londoniis; in quo ordinavit, quod in die Parasceves, & in Commemoratione Animarum ab omni servili opere cessaretur; ubi ipse & omnes Episcopi præsentés excommunicarunt, & excommunicatos esse denuntiârunt omnes illos & singulos, qui Walterum de Stapleton Exoniensem Episcopum occiderunt, seu in cum manus violentas injecerunt. Item, idem Archiepiscopus, de consensu Concilii statuit, quod Festum Conceptionis beatæ Mariæ deinceps solemniter celebraretur. Constitutiones in Lindwodo sub variis Capitulis passim invenias.

A N. Dom. 1332. Idem Archiepiscopus Constitutionem edidit in Concilio Maghfeldensi 16. Kal. Aug. in qua declarat omnia Festa, quæ per annum à cunctis Christi fidelibus dedicari debent, & ab omni opere sæculari reverenter observari: Quæ Constitutio eadem est cum ista Simonis Islepe Arch. Cant. in Lindwodo, sc. de Feriis, cum quibusdam aliis Constitutionibus in Concilio Lameethensi ab eodem Archiepiscopo editis.

A N. Dom. 1335, vel circa, Benedictus Papa duodecimus Constitutionem edidit super Procuracionibus visitantium in omnibus ferè Christiani orbis Terris.

AN. Dom. 1338. Primum Capitulum Provinciale Nigrorum Monachorum celebratum est apud Northampton; In quo venerabiles in Christo Patres Dominus Abbas Monasterii beatæ Mariæ Eborum, & Dom. Abbas Sancti Albani Lincolnienſis Diœceſis à Benedicto Papa ſupradicto deputati ſunt ad inſtituendum primum Provinciale Capitulum, & ad convocandum omnes Abbates, & Priores Abbates proprios non habentes, &c. ut legitime non impediti perſonaliter comparerent. Qui quidem executores Apoſtolicas Sanctiones & mandata reverentiâ & honore aſſumentes, & ea, quantum humana fragilitas permittebat, adimplentes, univerſos & ſingulos Abbates, & Priores Abbates non habentes dicti ordinis infra Provinciam ad comparandum certo die & loco pro huiusmodi provinciali Capitulo deputato, viz. 10 die Julii A. D. 1338, in Prioratu Sancti Andreæ infra Northampton Ordinis Cluniacenſis legitime citaverunt. Quibus convenientibus quidam Clericus, quem Magiſtrum Philippum de London nominabant, literas perhibitorias Domini Regis detulit, quas per Notarium publicum legi ſtatuērunt, in præſentia cujus Philippi publicè proteſtabantur ſe nullo modo quicquam velle facere, quod Dignitati Regiæ vel Regni ſui iuribus poſſit aliquatenus derogare, vel iſtis mandatis regiis quomodolibet obviare.

Omnibus igitur ſeriatim digeſtis articuli ſequentes ad ſtatum Nigrorum Monachorum dirigentes, conſtituti ſunt.

1. Ut nullus Monachus aliquid de Eleemoſyna Monasterii extrahat vel alienet.
2. Ut in diebus recreationis Monachorum medietas Conventus in Refectorio remaneat.
3. Ut in recreatione eorundem, continuè legatur aliquid quod audientes ædificet, ibidemque ſilentium obſervetur.
4. Ut nulla pecunia pro victu, veſte, &c. ſolvatur.

**CONSTITUTIONES Benedicti Papæ 12, ſuper reformatione
Canonicorum Regularium Ordininis S. Auguſtini, Avinioni editæ ſunt
Id. Maii 1339.**

1. **C**anonici creatio tantum in loco Religionis fiat; qui niſi idoneus, non recipiatur.
2. Singuli Canonici idonei religionis ejuſdem profeſſionem expreſſam faciant non clandestinè, ſed patenter; & ſi fieri poterit, in Eccleſia, & cum Miſſa.
3. Nullus recipiatur ad Præbendam vel Monachatum niſi eidem Eccleſiæ Cathedrali vel Monafterio dederit primitus ſe & ſua; nec huiusmodi portio detur ad tempus.
4. In omni loco Collegiato vel Conventuali 12 Canonicos habente vel plures, conſtituatur Prior Clauſtralis, concilio ſeniorum. Qui, ſi contigerit, ut abeſſet, teneatur aliquem idoneum deputare, qui iſtius vices gerat.
5. In loco Conventuali fiant quotidiana Capitula; ſed in locis, in quibus 4 tantum vel plures Canonici deputati fuerint, ſaltem ſemel in ſeptimana ad ſalubriter corrigendum tranſgreſſiones & negligentias.
6. In iſdem locis, ſed ab aliis non dependentibus ſingulis annis Capitulum celebretur, diè ad hoc ſtatuto per iſtum capitulum in loco principali; ubi abſente Præſbitero idoneus ejus vices gerat.
7. In ſingulis Provinciis de quadriennio in quadriennium in proprio loco, ſalvo jure Diœceſani, fiat Provinciale Capitulum Abbatum, Præpoſitorum, Priorum, cæterorumque Prælatorum Abbates non habentium.
8. Negligentiâ viſitatoris Capitulis Provincialibus notâ à Præſidentibus graviter arguatur, & per eos, prout qualitas culpæ iſtius exegerit, puniatur. Nullos gravent expenſis, epulis, pecuniis, &c. ſed recipiant quod honeſtè & competenter ei fuerit miniſtratum.

9. In Provinciali Capitulo subventiones vel aliæ expensæ imponantur ad arbitrium ipsius Capituli; In annuali verò Capitulo ad arbitrium Prælati, sed planè & explicitè exponantur.

10. In locis supradictis habeatur Magister, qui Canonicos doceat in primitivis scientiis, viz. Grammaticâ, Logicâ, & Philosophiâ; (provisò, quod huic loco ad hoc suppetunt facultates) cui assignetur Pensio 20 librarum Turonensium parvorum summam non excedens.

11. Postquam in primitivis scientiis fuerint eruditi, ad Sacræ Theologiæ vel Canonum transeant facultates; locus igitur omnis Religionis de quolibet vicenario numero Canonorum, unum Canonicum aptum, pro hujusmodi scientiis acquirendis ad generalia, seu solemnia studia mittere, & cuilibet mittendorum ipsorum teneantur cum annua pensione providere.

12. Pro expensis hujusmodi pensiones decrevimus singulis annis fore ministrandas; viz. Doctori in Theologia 60, Baccalaurio 40, ac Scholari 40. In jure verò Canonico Doctori 40, Baccalaurio ac Scholari, cuilibet eorum 25 libras Turonensium parvorum, vel eorum valorem in alia moneta, tam pro victu, veste, &c. quàm pro libris.

13. Canonici extra locos Collegiatos obtinentes Prioratus vel alia beneficia, quibus ad hoc suppetunt facultates, ipsis Beneficiis unâ cum socio vel sociis sui ordinis resideat, juxta suppetentiam facultatum; in quibus castè vivant & cum habitu decenti incedant; nec in villis bibant aut comedant, nec domos nisi cum honestis personis ingrediantur.

14. Quamvis Canonici Beneficia à Papa obtinent, obediant suis superioribus.

15. Locus pro infirmis in quolibet Monasterio provideatur juxta statum & facultates loci.

16. In omni loco supradicto sit antiquus numerus Canonorum; & omnes astringantur ad solvendum debitas Procuraciones.

17. In locis prædictis ne nutrant equos, seu alias evectiones; nec seculares servitores habeant, nisi ratione dignitatum, vel in infirmitorio. Caveant etiam Abbates, Præpositi, Priores, &c. ne lautis Conviviis & Comessationibus occupentur; nec extra sua loca proficiscentes sine sociis incedant.

18. Canonici Beneficia simplicia obtinentes, & alii non beneficiati ejusdem Religionis, ad mandatum Prælati sui, infra terminum per eum præfigendum ad Ordines promoveantur, nisi eos causa rationabilis, quam ipsi Prælato infra dictum terminum exponere habeant, excuset. Quòd si beneficiati non fecerint, à beneficiis suspendantur; non beneficiati verò ad beneficia obtinenda inhabiles sint. Quique etiam Prioratus curam animarum habent, sint viginti annos nati; & qui hujusmodi Beneficia habuerint ante vicesimum quintum annum ætatis, se faciant ad Sacerdotium promoveri. Et etiamsi plurima officia, sc. Thesaurarius, Eleemosynarius, &c. curam animarum non habent annexam, nulli tamen, nisi ei, qui vicesimum quintum annum attigerit conferri queant.

19. Habitus & Vestimenta secundum usum & Consuetudinem suorum locorum gerant, cum summa modestia & honestate.

20. Ut obedientia teneatur, ne quis Canonicus de loco suo Conventuali exeat, nisi primitus obtentâ licentiâ ab illo, qui eam valeat impertiri, quâvis consuetudine contraria non obstante; & causam exitus veraciter ei exponat.

21. Nulla Civitas, Castrum, Villa, &c. aut jurisdictio alicujus ipsorum vendatur, vel principaliter, specialiter aut expresse obligari, seu Monasterium, Prioratus aut Ecclesia Religionis præfata in alium transferri valeant absque licentia Sedis Apostolicæ speciali.

22. Nullus Abbas, Præpositus, Prior vel quivis Administrator prætextu administrationis fraudulentos contractus inire, vel mutua simulata, seu ficta suscipere, suo vel alieno nomine præsumat.

23. Quivis Abbas, Præpositus, &c. dictæ religionis, cum per ipsum fuerit mutuum suscipiendum, summam communis providentiæ per annuale Capitulum, seu majorem partem ipsius taxandam observet.

24. Nemo prædictorum loco suæ Administrationi commissa, vel proventus ipsorum locorum ad firmam tradant, sine causa necessaria, vel utili; & si fiat, cum consensu Capituli seu Conventus.

25. Omnes Præsidentes Ecclesiarum Cathedralium, Monasteriorum, &c. confici faciant Registra, in quibus possessiones, census, jura, immobilia & mobilia bona singillatim & specificè describantur; & hujusmodi Registra duplicentur; quorum unum in loco superiori servetur, & alterum in subjecto. Et Visitatores in Provincialibus Capitulis deputati cum loca visitabunt, inquirent, an res prædictæ in locis eisdem maneant, & si defectus reperiant, emendari faciant.

26. Census & redditus pro alimentis constituti, sive in blado, vino, carnibus, piscibus, oleo aut aliis quibuscunque consistant in terminis consuetis integrè solvantur.

27. Omnes Canonici religionis ejusdem ab esu carniū diebus Sabbati & per totum Adventum Domini studeant abstinere, non obstantibus statutis contrariis.

28. Omnes Canonici, præter senes & infirmos, in una domo dormiant, non habentes separatas cellas.

29. Si quis Præpositus, &c. Privilegia, literas, instrumenta, bona, reliquias, ornamenta, &c. ad suos propinquos vel alias quoscunque transportare, seu tenere præsumpserit, nisi ea infra spatium duorum mensium, prout possibile ei fuerit, ad loca ipsa reduxerit, vel eadem loca infra idem spatium indemnitas reddiderit, ipse, donec prædicta emendaverit, ab administratione temporalium sit suspensus. Simplex autem Canonicus ad beneficia & officia obtinenda sit inhabilis, quousque per immediatum superiorem ipsius, satisfactione præmissa, cum eis fuerit misericorditer dispensatum.

30. Canonici in locis collegiatis bis in septimana, in locis non conventualibus saltem semel in Hebdomada; in Scholis infra 15 dies saltem semel Missas celebrent; alii vero Canonici, non Sacerdotes in qualibet quindena saltem semel confiteantur, & quolibet mense Sacramentum suscipiant.

31. Reliquiæ, vestimenta & ornamenta Ecclesiastica munda & nitida conserventur.

32. Judices Ecclesiastici ne trahant Professores Religionis ejusdem, in causis criminalibus, ad judiciale Tribunal, ubi causæ communiter audiuntur, sed alibi audiant dictas causas, nisi fortè criminis manifesti enormitas aliud suaserit faciendum.

33. A Venationibus & Aucupationibus Canonici abstineat.

34. Nullus Canonicus ejusdem Religionis contra suum Prælatum, vel superiorem, super crimine vel criminibus, deinceps quomodolibet admittatur, nisi prius se obligaverit ad pœnam congruam, si in probatione propositorum vel alicujus eorum defecerit, per eum irremissibiliter fubeundam.

35. Si Ecclesiæ, Monasteria, vel alia loca religiosa adeo collapsa sint, quod per Antistitem, Abbatem, &c. nequeant reparari; statuimus, quod per Præsidentes Provinciali Capitulo, & quemlibet eorundem, ad requisitionem Visitorum, prout eidem Capitulo videbitur expedire, vel sine consultatione hujusmodi, auctoritate Apostolicâ de alia Ecclesia vel Monasterio, in qua vel quo ejusdem Religionis observantia florere noscatur, Canonici idonei assumantur ad dictam Ecclesiam reparandum.

36. Canonici & Conversi ne sint Proprietarii aut Negotiatores; aliter inhabiles sint ad Prioratus, Officia, Administrationes, & beneficia quælibet in religione ejus obtinenda.

37. Conjuratores si qui religionis ejusdem de crimine hujusmodi legitimè convicti fuerint, præter alias pœnas à jure inflictas eo ipso ab omnibus beneficiis privati sint; & si non beneficiati fuerint, inhabiles fiant. Qui verò tali tempore, quo possint hujusmodi factionibus obviare, ipsas patefecerit, dignus absolutione & veniâ habeatur.

38. Abbates, Priores, &c. Fugitivos & ejectos de ordine suo sollicitè annuatim requirant; & salvâ ordinis disciplinâ recipiantur; si autem incorrigibiles apparuerint, provideant Præsides in locis competentibus apud Ecclesiam seu Monasterium, ut à communi fratrum consortio segregentur, & ad agendam pœnitentiam ponantur; ibique vitæ necessaria ministrantur eisdem, sed ne aliis fratribus aut cuiquam alteri accessus ad eos, nisi prius à superiore petita super hoc licentiâ & obtenti.

AN.

AN. Dom. 1340. Die Lunæ proximo post Festum Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, celebratum est secundum Capitulum Nigrorum Monachorum apud Northampton; in quo quæsitum est per Præsidentes & Visitatoribus utrum, officia in ultimo Capitulo eis injuncta ritè ac debite in Abbatiis & Prioratibus sibi ad visitandum deputatis exercuissent, reformando & corrigendo quæ reformatione & correctione digna fuissent.

Item in fine fuit injunctum per Præsidentes, quòd quilibet Prælatus faceret in Conventu singulum Monachum Sacerdotem, unam Missam pro vivis & defunctis, & pro recommendatis in Capitulo celebrare. Item injunctum fuit per eosdem Præsidentes, quòd quilibet Prælatus in proprio Conventu moneret suos subditos sub poena Excommunicationis, ne aliquis impediret vel impediri procuraret, quo minus Capitulum provinciale possit celebrari, & ordinata in eodem observari.

Ordinationes sequentes à Johanne de Stratford Arch. Cant. pro bono regimine Curie suæ Cantuariensis, de Arcubus vocitatæ, editæ sunt apud Lambethe quinto Idus Maii, A.D. 1342.

De Rescriptis Curie Cant.

1. Statuimus, ut Officialis noster ne sit nimis rigidus, nec remissus in iis quæ ad suum Officium spectare noscuntur; nec ita facilem se exhibeat rescribendo, quòd delegatorum sedis Apostolicæ, Ordinariorum, seu aliorum Judicum inferiorum potestatem per sua rescripta ligare præsumat, nisi in casibus à jure vel consuetudine laudabili præscripta præmissis. Nec Officialis noster ad petitiones vel suggestiones rescribat, nisi per Advocatum aut Procuratorem aliquem dictæ Curie in concipiendis petitionibus & suggestionibus peritum petitio seu suggestio sit concepta, de conceptione cujusmodi viva voce, vel sigillo concipientis affixo; alioquin idem Officialis & Clerici sui petitiones & suggestiones concipiant, prout appellationi vel querelæ viderint convenire.

De eodem.

2. In rescriptis verò hujusmodi Officialis injungat per ipsa ut illi, quibus eadem diriguntur, certificent Præsidentem Curie, de die receptionis eorum, & citationis, de modo & forma, & utrum citatio facta sit, vel aliter, ut citatus sufficiens tempus habeat ad defendendum seipsum.

De querelis contra Suffraganeos.

3. In rescribendo noster Officialis observet, quòd si quis contra Episcopum Ecclesiæ Cant. suffraganeum personalem actionem intentando civiliter voluerit experiri, idem Officialis, cum in causa tali de jure communi, Judex Ordinarius sit facere poterit hujusmodi suffraganeum per viam querelæ simplicis, coram Officiali vel suo commissario ad Judicium evocari, parti contra suffraganeum hujusmodi litigare volenti de justitia responsurum.

De expensis mandataris.

4. Quamvis rescripta nostræ Curie, & alia mandata ejusdem, ne dum illis qui suggeruntur gravamina intulisse, sed etiam aliis personis, etiam si non fuerint hujusmodi personæ nostræ Curie subditi, possint exequenda de antiqua Consuetudine dictæ Curie destinari, mandatarii tamen dictæ Curie mandata talia exequi non tenentur, nisi de exequendo primò, & postmodum de certificando debitis temporibus congruè requirantur, & expensæ necessariæ efficaciter offerantur eisdem. Super quibus requisitione, oblatione, &c. fidem de cætero faciat per duos testes, aut publicum instrumentum, aut saltem unum testem & suum proprium juramentum, antequam vocatio hujusmodi mandatoriorum super contemptu & inobedientia de-

decernatur. Ad oblationem tamen hujusmodi expensarum pauperes nolumus arctari, sed gratis deserviri volumus in eorum officiis intuitu Charitatis.

De Consuetudinibus & statutis in tuitoriis negotiis observandis.

5. Non solum ad Appellationes à Suffraganeis & officialibus, sed etiam à Commissariis & aliis quibuscunque deputatis, ad Curiam nostram directè interpositas Officialis noster de antiqua consuetudine rescribere consuevit; quam consuetudinem in posterum observari debere declaramus.

In quibus casibus Officialis non rescribet.

6. Si à Delegatis autoritate Apostolicâ deputatis, quibus examinatio testium, aut executio sententiæ committatur, ad Curiam nostram tuitoriè contigerit appellari, Officialis ad Appellationem hujusmodi non rescribat. Quod si per veri suppressionem, vel falsi suggestionem de facto rescripserit in aliquo casuum præmissorum, Judices taliter deputati nihilominus procedant, secundum Apostolicas literas, rescripto vel inhibitione dictæ Curiae non obstante; Officialis etiam noster literis ipsis visis non differat suum revocare rescriptum, nisi exceptione majoris Excommunicationis in Rotulis Curiae non discussæ & ipsius denuntiatione notoriè parti obtinenti hujusmodi literas Apostolicas oppositâ, & ipsius probatione sufficienti oblata, ob exceptionis & oblationis hujusmodi non admissionem, tuitoriè & legitimè ad ipsam Curiam nostram contigerit appellari.

De impetrantibus super spoliatione.

7. Officialis noster de antiquo more nostræ Curiae ad appellationes, à spoliatione possessionis beneficii Ecclesiastici, vel alius juris spiritualis, quod possidere non possunt sine Titulo Canonico rescribere non debet, nisi suggerens titulum Canonum juris communis vel spiritualis alleget & specificet loca, de quibus hujusmodi jura perveniunt, & se spoliatum suggerit vel turbatum.

8. Ad effectum tuitionis vel devolutionis sufficit probare unum gravamen.

9. Ad elidendum iniquorum fallacias, quibus causæ Matrimonii seu divortii per Appellationes tuitorias aliquando indebitè differuntur, statuimus, ut Officialis noster ad Appellationes tuitorias in dictis causis à diffinitiva sententia interjectas rescribat duntaxat.

De Consuetudinibus & statutis in tuitoriis Negotiis observandis.

10. Ut ad laudabiles consuetudines in nostra Curia hætenus observatas securus habeatur recursus, ipsas cum præmissis duximus exprimendas, declarandas, approbandas & observandas.

Tuitorium negotium debet in nostra Curia taliter introduci, ut infra annum terminetur, legitimo impedimento non contingenti, & lapsò anno à die tuitionis concessæ, pars appellata à dicta Curia dimittatur omnino, legitimo impedimento non occurrenti. Item, quòd nequeat Tuitorium Negotium introduci, nisi per Certificatorium evidenter liqueat partem appellatam personaliter vel aliter, tempore competenti fuisse citatam, quo se defenderet.

Si tamen adversus appellantem, dum super appellatione sua tuitoria fuerit in impetrando, oportebit ipse in articulo petere specialiter revocari, deducendo nominatim in articulo, quæ, dum in impetrando fuerit pars appellans post & contra appellationem suggestam, seu etiam post inhibitionem nostræ Curiae super appellationem eandem impetratam fuerint attemptata; & hoc poterit in articulo dicere, prout res se habebit. Quo articulo sic proposito pars appellans statim omnes testes in Curia nostra producat super eo; nec postea aliquos producat, nisi hoc sibi competat partis beneficio appellatæ, factum contrarium vel exclusorium in crastino, vel saltem proximo die juridico subsequente post introductionem hujus proponentis, & testes super hoc in ipsa Curia producentis. Quo die pars appellans, si velit, testes producat; sed si post examinationem eorum, diutius morari petantur ut examinationem subeant pro parte ut sint communes petente, pars hoc petens expensas pro mora eorum Præsidis arbitrio ministret. Appellans verò tuitoriè post diem

quo suum proponit articulum; aut etiam appellatus post diem quo factum contrarium aut exclusorium appellationis, nisi demum publicatis probationibus super ipsis; ad hæc, si pars appellata in curia nostra comparens fateatur se secundum formam suggestionis ab eadem Curia impetratæ esse citatam, & ad effectum dimissionis à dicta Curia obtinendi, præconizari faciet partem appellantem; appellans verò dicat, se non teneri suum negotium tuitorium tunc introducere, quòd apparet per Certificatorium partem appellatam sufficienter non esse citatam, nec potuit divinare, quòd ipsa pars appellata ultrò se ingereret ad idem negotium defendendum; in hoc casu audiri solet appellans, ut ad introducendum utrique parti alius terminus competens assignetur. Quòd si in termino contento pars appellans non compareat, pars vero appellata comparens se fateatur secundum formam suggestionis hujusmodi personaliter esse citatam, si hoc doceat per Certificatorium, vel aliam scripturam authenticam, & juret se ad dictum terminum, secundum formam ipsius, personaliter esse vocatam, tum partem appellantem per triiduum præconizari procuret ad effectum dimissionis habendæ; quæ est concedenda petenti, nisi pars appellans aliquo die ipsius tridui negotium introducat, & Testes producat. Quòd, si pars appellata jurare noluerit, sub pœna finalis dimissionis à Curia ad alium competentem terminum pars appellans vocabitur si sit absens, & si sit præsens ei ad introducendum negotium suum tuitorium terminus competens per judicem assignari debet; in quo termino si pars appellans tuitoriæ appellationem suam in Curia nullatenus prosequatur, tunc pars appellata de more antiqua nostræ Curie dimittetur ab ea, parte appellante in expensis in nostra Curia minimè condemnata, &c. ut patet in Ordinationibus Roberti Winchelsey, A. C.

De Dilationibus malitiosis in negotio tuitorio excludendis.

11. Si pars appellans tuitoriæ velit uti tantummodò instrumentis, ea debet primo die, quo negotium introducitur, exhibere, nullas probationes alias postea introductura. Si verò eodem die testes duntaxat producit, nisi duos ad minus ex ipsis examinari procuret, postea volens alio die producere instrumenta, nullatenus audiat. Et idem in factis contrariis & exclusoriis volumus observari.

12. Testes in tuitoriis negotiis ex utraque parte productos cum omni diligentia in Curia Cantuariensi, & non alibi celeriter examinari oportet, examinationeq; completâ, exhibeat si voluerit instrumenta, & ex tunc publicatio statim fiat, quæ nec differatur, nec detur dilatio pro instrumentis exhibendis, nisi evidens impedimentum partis juramento probatum, aut causa rationabilis ad dilationem concedenda, moveat Præsidentem.

De Testibus in Tuitoriis.

13. Quilibet eorum ad testimonium admitti valeat, quorum testimonium ex eventu pendeat, ut si ex probationibus appareat, ipsos spoliatores, molestatores, seu spoliationis vel molestationis aut suggesti gravaminis particeps extitisse ipsorum testimonium repellatur, alioquin valeat sic receptum. Et idem Notariis observetur, si contra eos hujusmodi consilium impetratur.

Item in tuitoriis negotiis observatur, quòd si contra plures rescriptum fuerit impetratum, contra eos solummodo est tuitio concedenda, contra quos gravamina probantur, & cæteris dimissio concedatur, contra quos nihil probatur.

Quot Testes sufficiunt.

14. Licet duo testes ad probandum gravamen suggestum in tuitoriis requirantur ad minus, ad probandum tamen appellationem legitimè interjectam cum juramento partis appellantis sufficit unus testis.

15. In tuitorio nulla gravamina præcedentia rescriptum impetratum à nostra Curia revocentur, nisi ea quæ specialiter sunt suggesta.

Item ubi aliquis suggerit se post provocationem legitimam, pensione vel Decimis spoliatum, & propter hoc fore ad nostram Curiam tuitoriæ appellatum, & contra spoliantem negotium tuitioris in dicta Curia introducitur, si negotio pendente hujusmodi tuitorio superveniat autumnus, vel solutionis terminus finiendi, ac ipse primò spoliatus suam spoliationem continuet sicut prius, pars appellans obtenta postmodum tuitione, proponere potest articulum, & petere revocari omnia per partem ap-

appellatam attemptata, hujusmodi negotio in nostra Curia indeciso pendente; parte tamen appellatâ vocatâ ad videndum probationem articuli in hac parte porrecti, quo probato revocationem probatorum habebit. Idem fiet si de procedendo in nostra Curia in principali causâ vel negotio sit consensus.

De Effectu Tutionis.

16. Tuitio concessa per annum integrum duratura est à die concessionis, quo anno finito & non interim prorogato, aut si pars infra dictum annum tutionis executionem non petierit, tam pars quàm Judex, à quibus extitit appellatum, libere possunt exequi & facere quod est suum. Durante autem tutionis effectû, notoria Apostolicæ sedis vacatio, vel alia causa probetur, prorogari solet juxta arbitrium Præsidentis tutionis effectus, nec aliqua dimissionis litera concedatur, sed de prorogatione est litera potius concedenda.

17. Si post probationum exhibitionem & publicationem earum de procedendo in principali causa simpliciter in Curia nostra consentiat appellatus, tunc gravamina suggesta, illata, articulata & probata, & sufficienter non exclusa solent tantummodo revocari.

18. Quanquam extrajudicialiter appellans repelli possit à prosecutione appellationis suæ per Excommunicationis objectum, tamen appellationem tutionis proseguendo per Excommunicationem à tutionis beneficio nullatenus repellatur, cum contra objectum hujusmodi appellans nequeat se defendere: si tamen per literas Sedis Apostolicæ, aut Curie nostræ, seu per Certificatorium, aut aliquod authenticum instrumentum sub sigillo notorio consignatum appellans possit infra triduum postea de sua absolutione, vel dictæ sententiæ revocatione evidenter docere, dictus non obstabit objectus; nec in hoc casu alia propositione absolutionis hujusmodi opus erit.

19. Appellans tutionis per objectus hujusmodi non repellatur, nisi de ipsa per confessionem constiterit appellantis emissam in Curia coram dictæ Curie Præsidente.

De Resignatione Beneficii.

20. Cum pars appellans suas plenas defensiones obtinere nequeat, obstante Curie Consuetudine, objectu resignationis hujusmodi à tutionis effectû nullatenus repellatur, nisi de Resignatione hujusmodi per confessionem partis appellantis emissam in jure, coram dictæ Curie Præsidente, seu per literas Episcoporum in quorum Diocæsibus Beneficia hujusmodi fuerint, & non aliorum.

De Notificatione Appellationis.

21. In appellationibus etiam merè extrajudicialibus tutionis vel directè ad dictam Curiam interjectis, non nisi in casibus expressis in jure est notificatio parti vel Judici necessariò facienda.

22. Si in tutionis negotio aliquis, cujus interest, petat se admitti ad defensionem negotii, & admittitur, ut si in termino quo possit pars appellata factum contrarium seu exclusorium proponere, articulum sui interesse, & simul cum eodem factum contrarium sufficiens eodem die proponat & probet, pars appellans à tutionis beneficio excludatur.

De probatione spoliationis in causa tuitoria.

23. Si Curia nostra suggeratur aliquem, per se vel alium alterum Decimis vel aliis rebus spoliasse, & tuitorie ad nostram Curiam appellatum est, appareat tamen per probationes, quod per familiares appellatae partes res, de quibus agitur, abductae sunt, & in horreis partis appellatae repositae aut receptatae, vel in usus suos conversae, huiusmodi probatio debet sufficiens reputari.

24. Testes in tuitorio negotio producti ne recedant sine Praesidentis licentia, qui contumaciter in hoc absentent, excommunicentur. Et qui repertus fuerit talem absentare se procurare, per Praesidem Curiae graviter puniatur. Si autem testes non examinati recesserint, Citatio concedetur pro huiusmodi testibus compellendis.

De Dilationibus Praesidum Curiae.

25. Curiae nostrae Praesidentes, post terminum ad deliberandum datum, dilationes curent moderari, ut ad proponendum Dilatorias, terminum ultra octo dies juridicos, absque causa rationabili non concedant.

De Postulando.

26. Qui in Universitatibus iura Canonica & Civilia didicerunt, & ad postulandum in Curia nostra aptiores existant, non admittantur nisi Doctoris vel Baccalarii gradum obtinuerint in utraque facultate, & per annum unum in ipsa Curia steterint. Si autem plures ad statum Advocationis in nostra Curia habiles fuerint, & ut admittantur insistant, illi ceteris preferantur, qui in Universitate studio generali statum Doctoratus in utroque jure meruerunt habere. Sed si unus locus in Curia vacet, ille ceteris preferatur, qui dignior est.

27. Advocati se a Curia ne absentent, nisi adjungant sibi socios ad causas tractandas in sua absentia.

De Vero.

28. Advocati & Procuratores sub debito juramento per eos praestiti a partibus veritatem facti, negotiorum & causarum merita diligenter eliciant.

De Informationibus & Allegationibus.

29. Advocatus habeat suum tempus juxta negotii qualitatem ad plene allegandum omnia quae prodesse crediderit parti suae absque Judicis vel partis interruptione. Judex autem Advocati, si ad causam pertinentia omiserint, suppleat; procacem vero & verbum punit.

De Officio Examinatoris.

30. Examinatores nostrae Curiae testes diligenter & personaliter cum omni studio & cautela examinent, &c. ut in Ordin. Roberti de Winchelf.

De obtenta consuetudine Examinatorum, circa concordantes testes

31. Pro securitate majori, & ne in aliis Curis seu Judiciis dubium oriatur, ad concordandum dicta testium ab Officiali nostro Examinatores Commissionem habeant specialem, quam penes Registrum remanere volumus, ut possit inter acta conscribi, quoties processus in Curia nostra habiti fuerint in formam publicam redigendi, vel ad alia judicia transmittendi, vel ex causa alia opus erit.

32. De Missione pro testibus facienda vid. Ordin. R. Winchelf.

33. Examinatores virtute Commissionis suæ, & officii partes & Procuratores sub pœna Juris movere valeant & arctare, positionibus & interrogatoriis respondere; & statim post hujusmodi responsiones factas & scriptas pars respondens compareat coram Præsidente & Notario Registri nostri, & præsentibus Examinatore & parte adversâ, Registrario tradat easdem, & fateatur de sua Conscientia processisse.

De Clericis Examinatorum & Procuratoribus Curia Cantuariensis in Ordinationibus R. Winchelsey plura invenias.

De Registrariis.

34. In Causa ubi dives & pauper litigant, copia tam diviti redimenti quam gratis pauperi, quam citò commodè fieri poterit, simul fiat. Ubi verò utraque pars est pauper, copia celeriter sine difficultate liberetur utrique.

De Actis Curia plenè scribendis.

35. Clerici Registri acta quæ fiunt in judicio plenè scribant, ut utraque pars possit ea videre & habere suis sumptibus sub manu publica vel privata, nec reciprocis verbis in actis utantur, aut nimia brevitæ; nec in prima persona sub nomine Judicis, nisi quando verba ejus recitantur; sed in tertia persona in actis redigant verum factum.

De Appellationibus directè introducendis.

36. Pars appellans vocata, deinde comparens, causam appellationis suæ nullatenus introducat, donec expensas per partem appellatam factas Curia Præsidentis arbitrio moderandas, parti appellatæ tunc præsenti & petenti refundat, nisi possit de legitimo impedimento docere, quare non potuit causam suam introducere primo die.

37. De Causis introducendis coram Officiali vel Commissario suo eadem Statuta Prædecessoris nostri volumus observari; hoc adhibito moderamine, quod si contingat Officialem eodem die, quo à Decano de Arcubus vel alio Commissario nostri Officialis appellatum fuërit suam præsentiam in Curia nostra exhibere, in proximo die appellans suam causam appellationis hujusmodi coram ipso introducere teneatur.

De Revocatione Gravaminum.

38. Si pars appellans in libello suo plura gravamina ex rescripto elicit introducat, pars appellata teneatur ad omnia contestari, & partem appellantem à revocatione excludere cæterorum, nisi pars appellata consentiat quod pronuntiatione factâ pro jurisdictione Curia nostræ, cætera gravamina revocentur; alioquin ad cætera negata probanda admittatur, & super eis justitiam consequendum.

De Appellationibus interpositis per Procuratorem.

39. Cum processus Judicis à cujus gravamine vel interlocutorio suggeritur appellans, ex solis actis habitis coram ipso, & non ex novis Probationibus in posterum faciendis justificari debeat, & etiam impugnari, non sufficit parti per Procuratorem à sibi illato gravamine appellati in appellationis causa probare se appellantis Procuratorem tempore illati gravaminis extitisse, sicut fieri consuevit, nisi etiam probet, quod Judici à quo se assensit appellasse, fecerit de suo Procuratorio plenam fidem, quod non solum in directis appellationibus, sed etiam in tuitoriis, si à judiciali gravamine appelletur, volumus observari.

De Appellationibus à non admissione ad Beneficium Ecclesiasticum.

40. In causis Appellationum à non admissione ad beneficium Ecclesiasticum à suffraganeis vel aliis interjectarum ad Curiam supradictam, ubi constat beneficium, de quo agitur, de jure & de facto vacare, deputetur oconomus per Curiae Praesidem, ita quod onus Beneficii supportetur & eidem serviat laudabiliter in Divinis. Ubi verò contra Incumbentem Beneficio Ecclesiastico proceditur, sequestrationes omnimodas per nostram Curiam fieri prohibemus, nisi in casibus, in quibus per ipsam Curiam sic sequestra praecipimus interponi, ut in fructibus sequestratis nihil Praesidentibus Curiae nostrae applicetur, sed de eisdem parti incumbenti, pro sumptibus litis & alimoniae congrua portio assignetur dicti arbitrio Praesidentis; & per custodem hujusmodi sequestri congrue ministretur eidem; & quod residuum fuerit vincenti in causa, vel ei, qui de canonicis Institutis, & Praesidentis examinationem subeat personalem.

De Testibus.

41. Qui producit Testes subornatos & falsos, ad Curiam decernimus evocandum; & si nequeat canonicè se purgare, Praesidentis arbitrio puniatur acerbè; & testimonium talis Testis non valeat, nec extunc admittatur Testimonium dare.

De Notariis & Testibus falsis.

42. Notarius publicus instrumentum falsum faciens nomen & cognomen ipsius in Registro Curiae nostrae scribatur, & convictus ita fecisse, nulla fides extunc suis instrumentis adhibeatur, & signum ejus damnatum in aliquo loco Curiae eminenti ponatur; Nomen etiam Testis in eodem scribatur Registro; Et si Excommunicationis exceptio in dicta Curia proposita fuerit contra Testem, statuimus, quod ipsa non reputetur probata, nisi per literas denunciantis, vel illius cujus auctoritate denunciatio facta fuit, seu publicum instrumentum.

De Compulsione Testium.

43. Si Testes personaliter Citati fuerint, per censuras Ecclesiasticas & aggravationes earum ad perhibendum testimonium compellantur, ne pars volens eos producere suis probationibus defraudetur.

In quibus Testis non credatur.

44. Non credatur Testibus super iis, quae scripturam de juris necessitate requirunt, nec eis seu aliis etiam literatis credatur super legitimitate & sufficientia exceptionum, & aliarum propositionum quae suggeruntur in forma juris concepta, nisi de legitimitate & sufficientia hujusmodi aliter doceatur.

*De Processu continuando Processui, &c. vide Ord. R. Winchel.**De Querelis.*

45. Cum de negligentia inferiorum Judicum immediate subjectorum Curiae Cant. querelatur, Judices vel Partes querelatae ad probandum excusationes aliquas non arcentur; si pars querelans per unum testem cum proprio juramento fidem faciat, nisi per certificatorias literas Judicis querelati vel alias poterit apparere, eum suam jurisdictionem à se abdicasse declaratur, vel in Praesidentem Curiae nostrae transtulisse.

46. Si in Causis appellationum pro Jurisdictione Curiae nostrae pronunciari contingat, negotium juxta arbitrium Praesidis ad Curiam nostram transmitti procuret.

De Absolutione, &c.

47. In Articulo Absolutionis ante omnia ad probandum prolationem Excommunicationis sententiae, sufficit proponenti probare denunciationem Judicis vel alterius ipsius auctoritate factam.

De Contemptoribus Curiae Cant.

48. Contemptores nostrae Curiae illos declaramus, qui malitiosè impediunt litigantes in Curia nostra quò minus liberè prosequi vel defendere sua jura possint. Etiam omnes, qui minas & terrores inferant.

Item illos, qui post factas consuetas informationes summarias, super contemptu & inobedientia responsuras volumus taliter evocari, quòd possint citra vacationes vel prolixas ferias expediri; & ut maturius illud fiat, in litera citationis hujusmodi contemptus materia exprimat.

Item illos, qui per probationes illicò ministrandas convicti fuerint, &c.

De Concordantia Statutorum antiquorum, vid. Ord. Roberti de Winchelsey.

De Decano de Arcubus.

49. Officialis noster qui pro tempore fuerit, teneatur Decanum Ecclesiae beatae Mariae de Arcubus London suum in sua absentia Commissarium generalem constituere.

De Sigillis Decanorum Ruralium.

50. Otho Legatus Apostolicus Sigilla Decanorum Ruralium inter cætera Sigilla authentica numerat: Nos autem ipsius Legati Statum non intelligimus adeo extendendum, sed tantum ad mandata à Superioribus suis Ordinariis vel Delegatis commissa.

A N. Dom. 1342. Celebratum est Concilium Provinciale Londini decimo die Octobris, Johanne de Stratford, Arch. Cant.

A N. Dom. 1343. Die Martis proximo post Festum Nativitatis Mariae Virginis Capitulo Provinciali ordinis seu Religionis Nigrorum Monachorum in Ecclesia Sancti Andreae apud Northampton assignato, Abbates, Priores, &c. conveniebant secundum Constitutiones Apostolicas de triennio in triennium Capitulum celebrandum. In quo diffiniebant negotia capitulum concernentia.

Secundo die vocabantur Visitatores assignati in Capitulo Provinciali ultimo celebrato, à quibus singillatim fuit quæsitum, cur Officiales Visitationes eis injunctas interim post Capitulum ultimum complevisset, &c.

Tertio die ostensa fuerunt Statuta edita per diffinitores in proximo præcedente Capitulo constitutos; quæ quidem Praesidentes Capituli approbaverunt.

Item monstratae sunt literæ à Cardinalibus missæ pro expensis illorum, qui Papalia Statuta ediderunt; in quibus autoritate Apostolicâ petunt trecentos Florenos sibi à Capitulo provideri: Quibus visis, Praesidentes promittunt se in omnibus mandatis Apostolicis obedire, quatenus possunt, & eis permittitur à Regia potestate: Et super hoc Magistrum Johannem de Baret Notarium Publicum Ministrum facere requirebant; sed supervenit Regia prohibitio, prohibens ne fieret aliqua contribu-

tio

tio pro censu solvendo extra regnum, sub gravi forisfactura omnium quæ sibi forisfacere poterunt in futurum.

Item Confederationes inter diversa Monasteria, & periculum animabus inferentes sub quaestione cadebant, & inquisitum est à fratribus, qui sunt observabiles, & qui non.

Item Statuta olim edita in Capitulis Provincialibus revocata sunt, nisi quatenus in novis Editis contineantur.

Item injunctum est per Præsidentes in Capitulo, Quòd una Missa *ad Requiem* pro Abbatibus, Prioribus, aliisque Fratribus ab ultimo Capitulo celebrato defunctis, nec non pro aliis Benefactoribus ordinis, &c.

AN. Dom. 1350. Simon Islip, Arch. Cant. Statutum edidit demonstrans jura separata spectantia ad Officium Registrarii Principalis, & Actorum Scribe Curie Cantuariæ.

Aliæ Constitutiones Simonis Islip, Arch. Cant. invenias inter Constitutiones à Lindwoodo collectas, sc. *De Clericis incarceratis, De Orando pro Rege, &c.*

Circa A.D. 1360. Johannes de Thursby, Archiep. Ebor. edidit quasdam Constitutiones.

In exemplum Jesu Christi qui vendentes & ementes de Templo ejecit, firmiter inhibemus, ne quis loca sacra focum rerum venalium faciat, nec etiam Placita secularia teneantur in eisdem, nec in ipsis fiant luctationes, cogitationes, vel ludi; sed quilibet Catholicus illic reverenter accedat ad orandum, & veniam peccatorum humiliter implorandam.

Præterea inhibemus, ne aliqui venientes ad Vigiliis & Exequias, præsertim in Ecclesiis, turpitudines, ludos, vel alia in errorem vel peccatum ducentia, faciant vel exerceant quovismodo. Et singulis Rectoribus & Vicariis firmiter injungimus insolentias hujusmodi compescere per Suspensionis & Excommunicationis Sententias.

Postea sequitur Constitutio Willielmi la Zouche, olim Arch. Ebor. in qua plurimæ Constitutiones è diversis supradictis colliguntur & promulgantur; quæ quia sæpe recitatae sunt, hic omittimus.

AN. Dom. 1365. Dom. Urbanus Papa quintus contra Pluralitates in Beneficiis in Romana Curia Constitutionem edidit.

AN. Dom. 1368. Prodiit Mandatum Simonis Langham, Arch. Cant. de publicando damnationem certorum Articulorum quint. Id. Novembris.

1. Quilibet Viator tam adultus quam non, Sarazenus, Judæus & Paganus, etiam in utero defunctus, habebit claram visionem Dei ante mortem suam; quâ visione manente, habebit electionem liberam convertendi se ad Deum, vel divertendi se ab eo; & si ad Deum, salvabitur; si non, damnabitur. *Error.*

2. Peccatum commissum in hujusmodi clara visione per malam electionem non est remediabile, nec remissibile, & sic pro illo passio Christi non potest satisfacere quantum ad efficientiam, si intelligatur de clara visione Viatoris, sicut primus Articulus. *Error.*

3. Scit aliquem adultum sine actu vel habitu fidei Christi in se, de lege communis salvari, si intelligatur de Viatore adulto, sicut primus Articulus. *Error.*

4. Sacramentum Baptismi non est e Lege Dei alicui parvulo decedenti requisitum ad salutem æternam, si intelligatur universaliiter, quòd nullum Sacramentum, &c. *Error.*

5. De quolibet parvulo in utero materno decedente, ac aliis parvulis decedentibus sine Sacramento Baptismi, est à quolibet Catholico dubitandum an damnetur vel salvetur.
6. De quolibet parvulo baptizato decedente, an salvabitur, seu damnabitur, est à quolibet Catholico dubitandum. *Error.*
7. Sarazenos, Judæos, &c. qui nunquam habuerunt nec habebunt habitum Fidei Christianæ, possibile est de communi lege salvari, intelligendo in sensu composito, & de quolibet tali decedente, an salvabitur, est à quolibet Catholico dubitandum. *Error.*
8. Non est possibile de lege communi aliquem pro solo originali peccato damnari, si intelligatur pro solo originali sine actuali, ut proximus Articulus. *Error.*
9. Impossibile est de lege communi aliquem damnari sine peccato actuali ab ipso commisso. *Error.*
10. Gratia juxta communiter ponentes est truffa, eò quòd non est possibile aliquem talem esse, iste Articulus est erroneus, quia malè sonat.
11. Aliquis potest ex puris naturalibus mereri vitam æternam. *Error.*
12. Est medium sufficiens in natura ad attingendum finem hominis naturalem, si intelligit per finem hominis naturalem beatitudinem ultimam & æternam. *Error.*
13. Pro quolibet peccato commisso in statu fidei est remedium sufficiens in natura, per quod redire potest viator ad gradum deperditum per peccatum. *Error.*
14. Pro nullo peccato commisso citra claram visionem Dei est aliquis justè privandus hæreditate cœlesti, sicut nec puer peccans ex ignorantia est hæreditate privandus. *Error.*
15. Nihil est, nec esse potest malum solùm, quia prohibitum. *Error.*
16. Pomum vetitum quod primus parens comedit, non solùm fuit malum sibi, quia prohibitum, sed sibi prohibitum quia malum. *Error.*
17. Quocunque effectu signato, oportet quòd sit aliqua causa quare Deus vult illum effectum, si intelligatur universaliter de omni effectu, quod oportet ponere aliquam causam ex parte effectus. *Error.*
18. Pater in divinis est finitus, filius in divinis est finitus, & solus Spiritus Sanctus est infinitus. *Error.*
19. Solus Pater efficit, solus Filius format, & solus Spiritus Sanctus finit quamlibet creaturam. *Error.*
20. Deus non potest aliquid annihilare. *Error.*
21. Deus non potest aliquem immediate punire, eò quòd non potest esse tor-tor. *Error.*
22. Nullus potest peccare appropriatè contra Patrem in divinis, eò quòd nullus potest peccare ex impotentia, si peccet ex ignorantia vel malitia. *Error.*
23. Quàm necessarius homo est animal, tam necessarius homo est mortalis, si intelligatur universaliter pro omni statu hominis non obstante gratiâ competente. *Error.*
24. Quòd Christi beata Maria, & omnes homines beati adhuc veraciter sunt mortales, si intelligatur de Lege ordinata, *Error*; quia contrariatur dictis Apostoli & Sanctorum.
25. Quòd Virgo beata est adhuc peccabilis & damnabilis pro peccato, si intelligatur, quòd ipsa beata Virgo non sit facta inpeccabilis, & etiam indamnabilis per ejusdem gratiam confirmationis finalis beatitudinis ordinatè. *Error.*
26. Quòd omnes beati, tam Angeli quàm Homines, excepto Christo, sunt peccabiles & damnabiles, si intelligatur ut proximus præcedens. *Error.*
27. Quòd omnes homines damnati in inferno sunt reparabiles & beatificabiles, si intelligatur quòd sunt reparabiles & beatificabiles non obstante eorundem finali reprobatione, quorum ignis est inextinguibilis secundum Evangelium. *Error.*
28. Quòd omnes Dæmones sunt & semper erunt reparabiles ad beatitudinem consequendam, si intelligatur ut præcedens. *Error.*
29. Quòd Deus de potestate sua absoluta non potest facere creaturam rationabilem inpeccabilem, si intelligatur simpliciter sicut verba sonant, quòd non posset creaturam rationabilem inpeccabilem facere per naturam, nec per gratiam confirmationis. *Error.*

30. Quod beati sunt mortales & immortales. *Error*, secundum intellectum vigesimi quarti Articuli.

Quos Articulos de congregato Concilio damnamus; Et si quis doctrinam eorum defenderit publicè vel privatè ab omnibus evitetur, & eisdem Articulos ab omnibus evitari præcipimus sub interminatione Anathematis.

Hæc Articulorum Damnatio ad Cancellarium Oxonii missa est, & data apud Lambeth quinto Idus Maii 1368.

AN. Dom. 1371. Gregorius, P. P. XI. Bullam edidit, quod Patriarchi, Primates, & Archiepiscopi non faciant Crucem deferri coram eis in Præsentia Cardinalium.

Circa An. 1374. in mense Augusti, fuit tractatus apud Burges, super diversis Articulis inter Papam & Regem Anglorum pendentibus; qui duravit ferè duobus annis, sed tandem concordatum est inter eos, quod Papa de cætero reservationibus Beneficiorum minimè uteretur; & quod Rex Beneficia per literas, *Quare impedit*, non conferret.

AN. Dom. 1376. supradictus Papa Bullam alteram edidit pro tenendo Festum Sancti Augustini sub duplici Festo.

AN. Dom. 1377. Gregorius P. P. XI. Literas suas Apostolicas Archiepiscopo Cant. & Episcopo Lond. direxit, cum mandato ad citandum & procedendum contra Magistrum Johannem Wycliff, Rectorem de Litterworth in Diocesi Lincolnensi, ratione conclusionum erronearum per eum tentarum.

Conclusiones Magistri Johannis Wycliff.

1. **T**otum genus concurrentium citra Christum non habet potestatem simpliciter ordinandi, ut *Petrus*, & omne suum genus dominetur politicè super mundum.

2. Deus non potest dare homini pro se & hæredibus suis imperpetuum civile Dominium.

3. Cartæ humanitatis adinventæ de hæreditate olim perpetua sunt impossibiles.

4. Quilibet existens in gratia gratificè & fideliter ne dum habet jus, sed in re habet omnia Dei.

5. Homo potest solùm ministratoriè dare tam naturali filio quàm imitationis in schola Christi, tam temporale dominium quàm æternum.

6. Si Deus est, Domini temporales possunt legitimè ac meritoriè auferre bona fortunæ ab Ecclesia delinquente.

7. Nunquid Ecclesia est in tali statu vel non, non est meum discutere, sed Dominorum temporalium examinare, & posito casu confidenter agere, & in pœna damnationis ejus temporalia auferre.

8. Scimus quod non est possibile, quod Vicarius Christi purè ex Bullis suis, vel ex illis cum voluntate & consensu suo & sui Collegii quemquam habiliter vel inhabiliter.

9. Non est possibile hominem excommunicari nisi prius & principaliter excommunicaretur à seipso.
10. Nemo ad sui deteriorationem excommunicatur, suspenditur, vel aliis censuris cruciatur, nisi in causa Dei.
11. Maledictio vel Excommunicatio non ligat simpliciter, nisi quantum fertur in adversarium legis Christi.
12. Non est exemplificata potestas à Christo suis discipulis excommunicandi subditos, præcipue propter negationem temporalium, sed è contra.
13. Discipuli Christi non habent potestatem coacte exigere temporalia per censuras.
14. Non est possibile de potentia Dei absoluta, quòd si Papa vel alius prætendat se quovismodo solvere vel ligare, eo ipso solvet vel ligat.
15. Credere debemus, quòd solum tunc solvit vel ligat, quando se conformat legi Christi.
16. Hoc debet Catholicè credi, quilibet Sacerdos ritè ordinatus habet potestatem sufficienter Sacramenta qualibet conferendi, & per consequens quemlibet contritum à peccato quolibet absolvendi.
17. Licet Regibus auferre temporalia à viris Ecclesiasticis ipsis abutentibus habitualiter.
18. Sive Domini temporales, sive sancti Papæ, sive Sancti, sive Caput Ecclesiæ, qui est Christus, dotaverint Ecclesiam bonis fortunæ vel gratiæ, & excommunicaverint ejus temporalia auferentes, licet tamen propter conditionem implicitam delicto proportionabili eam temporalibus spoliare.
19. Ecclesiasticus, imò & Romanus Pontifex, potest legitimè à subditiis & laicis corripì, etiam accusari.

A N. Dom. 1378. Simon de Sudbury Statutum edidit super Salaris Presbyterorum.

Statuimus, ut quicumque in nostra Civitate, Diocesi seu Provincia Cantuariensi pro animabus defunctorum Annalia celebraturi, septem Marcis, aut Cibariis, & tribus Marcis; qui Curæ animarum deserviunt octo Marcis, aut Cibariis, & quatuor Marcis Sterlingorum annuatim contentur. Qui contra hoc Statutum venire præsumperit, excommunicetur, à qua sententia non, nisi per Diœsanum loci, in quo deliquerit, absolvi poterit.

Eodem anno Willielmus de Berton Cancellarius Universitatis Oxonii cum ceteris Doctoribus de Sacramento Altaris contra Opiniones Wycliffianas definiunt. Et A.D. 1382. Ricardus secundus ejus nominis, Regiam potestatem Archiepiscopo & aliis Episcopis concessit ad arestandum quoscunque prædicantes hæresin seu sustinentes Conclusiones damnatas.

Die duodecimo Junii ejusdem anni in quadam Camera infra septa Prioratûs Fratrum Prædicatorum London coram D. Arch. Cant. pro tribunali sedente, præsentibus quamplurimis Doctoribus sacre Theologiæ, & Juris Canonici & Civilis, Philippus Rapryngdon, & Nicolaus Hereford sacre paginæ Professores, & Johannes Aylston Magister in Artibus, & in sacra Theologia Scholaris personaliter comparuerunt, & juxta formam coram dicto Domino Archiepiscopo ad Conclusiones Hæreticas responderunt; quarum Tenor sequitur in hæc Verba.

Protestamur ut alias publicè in his scriptis, quòd intendimus esse humiles & fideles filii Ecclesiæ & Scripturæ sacre, ac determinationibus Ecclesiæ in omnibus obedire: Etsi in aliquo contra istam intentionem verbo vel opere (quod absit) contigerit nos errare, submittimus nos humiliter Correctioni Archiepiscopi Cant. & aliorum omnium, quorum interest corrigere sic errantes. Quâ protestatione præmissâ ad conclusiones infra scriptas taliter respondemus.

Quòd substantia panis materialis & vini manet in Sacramento Altaris post consecrationem. Ad sensum contrarium illi Decretali *Firmiter credimus* concedimus, quòd est hæresis.

Quòd

Quòd accidentia non manent sine subiecto post consecrationem in eodem Sacramento. Ad sensum contrarium illi Decretali *Cum Marthe* concedimus, quòd est Hæresis.

Quòd Christus non sit in eodem Sacramento idempticè, verè & realiter in propria præsentia corporali, licet ista conclusio sit ad verba incompressa & intelligibilia, tamen ad sensum contrarium illi decretali in Clem. *Si Dominum* concedimus, quòd est hæresis. Et breviter quantum ad totam istam materiam de Sacramento Altaris, vel quâcunque aliâ, profiteamur quòd volumus tam ad verba quàm ad sensum sentire cum Scriptura sacra cum determinatione Ecclesiæ, & dictis sanctorum Doctorum.

Quòd si Episcopus vel Sacerdos existat in mortali peccato, non ordinat, conficit, nec baptizat, Concedimus quòd est hæresis.

Pertinaciter asserere non esse fundatum in Evangelio, quòd Christus Missam ordinaverit, concedimus quòd est hæresis.

Quòd Deus debet obedire Diabolo, ad hunc sensum, quòd Deus in propria persona vel essentia debet obedire Diabolo obedientiæ necessitatis, concedimus quòd est hæresis.

Quòd si homo fuerit debite contritus, omnis confessio exterior est sibi superflua & inutilis, concedimus quòd est hæresis.

Quòd si Papa sit præstitus & malus homo, ac per consequens membrum Diaboli, non habet potestatem supra fideles Christi ab aliquo sibi datam, nisi fortè à Cæsare, concedimus quòd est hæresis.

Quòd post Urbanum Sextum non est aliquis recipiendus in Papam, sed vivendum est more Græcorum sub legibus propriis, concedimus quòd est hæresis.

Asserere quòd est contra sacram Scripturam, quòd viri Ecclesiastici habeant possessiones temporales adjuratâ pertinaciâ, concedimus quòd est hæreticum.

Sequuntur Conclusiones erroneæ.

Quòd nullus Prælatus debet aliquem excommunicare nisi prius sciat ipsum esse excommunicatum à Deo, concedimus quòd est Error, intelligendo de scientiâ experimentalis, ut sic cum isto salvetur decretum Ecclesiæ. II. q. IIIa. *Nemo Episcoporum.*

Quòd sic excommunicans, ex hoc sit hæreticus vel excommunicatus, ad sensum conformem priori sensui, concedimus quòd est Error.

Quòd Prælatus excommunicans Clericum qui appellavit ad Regem & Consilium Regni, eo ipso traditor Dei est, Regis & Regni, concedimus quòd est Error.

Quòd illi qui dimittunt prædicare seu audire Verbum Dei, vel Evangelium prædicatum propter Excommunicationem hominum sunt excommunicati, & in die Judicii traditores Dei habebuntur. Intelligendo conclusionem universaliter ut Scriptura & Jura intelligunt hujusmodi indiffinitas, concedimus quòd est Error.

Asserere quòd liceat alicui, etiam Diacono vel Presbytero prædicare Verbum Dei absque auctoritate sedis Apostolicæ, vel Episcopi Catholici, seu aliâ de quâ sufficienter constet, concedimus quòd est Error.

Asserere, quòd nullus est Dominus Civilis, nullus est Episcopus, nullus est Prælatus, dum est in peccato mortali, concedimus quòd est Error.

Quòd Domini temporales possunt ad arbitrium eorum auferre bona temporalia ab Ecclesiasticis habitualiter delinquentibus. Concedimus, quòd est Error ad hunc sensum, quòd possunt legitimè sic auferre bona temporalia Ecclesiasticorum extra casus limitatos in legibus Ecclesiæ & regnorum.

Quòd populares possunt ad eorum arbitrium dominos delinquentes corrigere. Intelligendo per posse juris, concedimus quòd est Error; quòd populares non habent potestatem coactivam super suos Dominos, sed è contra.

Quòd Decimæ sunt præ eleemosynæ, & quòd parochiani possint propter peccata suorum Curatorum eas detinere, & ad libitum eis conferre. Intelligendo per posse, ut prius posse juridicum. Concedimus quòd est Error.

Quòd speciales orationes applicatæ uni personæ per Prælatos vel Religiosos non plus prosunt eidem personæ quàm generales orationes eidem, cæteris paribus. Intelligendo conclusionem universaliter negativè & per speciales orationes factas ex speciali caritate, & generales ex generali tunc, ad hunc sensum, quòd nullæ tales speciales orationes applicatæ uni personæ per privatos Oratores specialius prosunt eidem personæ, quàm generales orationes factæ pro eadem & ab eisdem. Concedimus quòd est Error.

Con-

Conferens Eleemosynam fratribus, vel fratri prædicanti est excommunicatus, & recipiens. Intelligendo istam universaliter vel conditionaliter ut prædictum est, concedimus quod est Error.

Quod eo ipso, quod aliquis ingreditur Religionem privatam quamcunque redditur ineptior & inhabilior ad observantiam mandatorum Dei. Concedimus quod est Error.

Quod sancti instituentes Religiones privatas quasunque tam possessionatorum quam mendicantium, in sic instituendo peccaverunt. Intelligendo istam reduplicative vel universaliter. Concedimus quod est Error ad hunc sensum, quod quicunque Sancti instituentes Religiones privatas & ceteri ex hoc vel sub ratione quâ hujusmodi instituebant, peccaverunt.

Quod Religiosi viventes in Religionibus privatis non sunt de Religione Christiana. Intelligendo istam universaliter, ut prædictum est. Concedimus quod est Error.

Quod fratres teneantur per laborem manuum, & non per mendicationem, victum suum quarere. Intelligendo etiam istam universaliter, sicut prius. Concedimus quod est Error.

Quibus responsionibus Domino Archiepiscopo oblatis, iidem Nicolaus & Philippus, eo quod ad sensum & verba primæ conclusionis non responderant expresse, sed ad contrarium sensum illi Decretali *Firmiter credimus*. Interrogati tunc ibidem judicialiter quis esset ille sensus, noluerunt illum exprimere. Quæsitum est ergo ab eis, An idem panis materialis in numero qui ante Consecrationem ponitur in Altari remaneat secundum propriam substantiam post consecrationem in Sacramento Altaris, & de vino similiter; dixerunt, se nescire pro tunc melius respondere, quia respondebant ut præfertur, in scriptis.

Quia ad sensum secundæ non plenè & expresse responderunt, sed ad contrarium sensum illi Decretali *Cum Marthe*. Interrogati, quis esset ille sensus noluerunt illum exprimere. Quæsitum ergo fuit ab eis, an illa Accidentia Corporalia, quæ ante Consecrationem formaliter inhærebant substantiæ panis aut vini, post Consecrationem eidem panis aut inhæreant, vel etiam in aliqua alia substantia subjectentur? Ad hunc vero sensum dixerunt se nescire, &c. ut in præcedente Articulo.

Ad sensum etiam tertiæ Conclusionis quia non plenè & expresse responderunt, sed ad contrarium sensum illi Decretali in *Clem. Si Dominum*. Interrogati, quis esset ille sensus; noluerunt illum exprimere. Quæsitum est ergo ab eis, An idem Corpus Christi numero, quo fuit assumptum de Virgine, sit in Sacramento Altaris secundum seipsum realiter secundum veritatem suæ Carnalis Substantiæ, & secundum propriam essentiam & naturam? Ad hunc sensum responderunt ut supra.

Ad sensum sextæ interrogati, an Deus debeat aliquem modum Obedientiæ Diabolo, dixerunt quod sic; sc. obedientiam caritatis, quia diligite eum & punit eum ut debet. Et ad probandum, quod Deus debet taliter obedire Diabolo, obfudit se sub pœna incendii ad quemcunque.

Ad undecimam Conclusionem, quia non responderunt expresse, interrogati an Prælati possint excommunicare aliquem existentem in gratia, dixerunt, quod sic.

Ad vicesimam Conclusionem, quia non responderunt plenè, simpliciter & expresse, Interrogati, an plus prosint speciales, quam generales Orationes; noluerunt dicere, nisi quod specialius.

Ad ultimam Conclusionem quia non responderunt simpliciter, nec expresse, interrogati de particulari, an aliquis frater teneatur de suo labore manuali victum suum acquirere, ita quod non liceat vivere de mendicatione, noluerunt penitus respondere.

Quas responsiones dictus Archiepiscopus reputans hæreticas, dolosas, & erroneas prout doctores, &c. reputarunt, prædictos Nicolaum & Philippum ex abundanti monuit, Quâ monitione factâ, & illis non aliter respondentibus, Archiepiscopus in eodem negotio assignavit præfatis Nicolao & Philippo diem eundem ad octo dies, viz. vigesimum septimum diem dicti mensis, quod compareant coram eo, ad audiendum suum in ea parte decretum, ac subsequenter dictus Dominus Archiepiscopus præfatum Dominum Johannem Ayshton ex abundanti monuit. Quâ monitione factâ, in materna lingua, ad excitandum populum contra Archiepiscopum,

contemptibiliter respondit ; quapropter illi cum Magistro Thoma Hilman in Theologia Baccalaureo tunc præsente, assignatus est vicesimus septimus dies ejusdem Mensis quo compareant coram Domino Archiepiscopo, ubicunque infra suam Provinciam Cantuariensem ipsum tum esse contigerit, ad dicendum plenè, & planè suum sentire super Conclusionibus memoratis.

A N. Dom. 1283. Gulielmus Courtney, Arch. Cant. Episcopo London mandatum, ab Urbano Papa missum, direxit ad celebrandam festivitatem beatæ Annæ, Matris beatæ Virginis & Matris, singulis annis perpetuis futuris temporibus.

A N. Dom. 1287. Rex Ricardus secundus, Radulpho de Crombwell, Chivaler, & Johanni Leke, Chivaler, ac Majori & Ballivis Villæ Nottinghamiæ, nec non Vicecomiti Nottinghamiæ Mandatum suum Regium misit, ad investigandos, capiendos & arrestandos omnes libros, libellos & schedulas Nicolai Hereford, & Johannis Wyclyff, & coram Concilio deferendos ; & ut nemo sub pœna imprisonmenti & forisfacturæ omnium eisdem emat aut vendat.

A N. Dom. 1390. Willielmus Arch. Cant. Ordinationem edidit de forma Juramenti ab omnibus Curia Cantuariensis ministris præstandâ.

In Dei nomine Amen. Ego (N) juro ad hæc Dei Evangelia, quod nunquam ad impugnationem, diminutionem, vel læsionem juris, libertatis, vel privilegii Ecclesiæ Cantuariensis postulabo ; nec jus, libertatem vel privilegium ejusdem Ecclesiæ quoquomodo impugnabo, impugnare procurabo, aut impugnante vel hujusmodi impugnationem procuranti præstabo auxilium, consilium vel favorem ; sed omnia jura & privilegia, & omnes libertates ipsius Ecclesiæ semper manu-tenebo pro posse meo : Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia. Data in Mannerio nostro de Croyden, vigesimo tertio die Junii, A. D. 1390. & nostræ Translationis nono.

A N. Dom. 1391. Willielmus Arch. Cant. Ordinationem edidit super augmentationem Feodorum Registrarii Curia Cantuariensis pro Scriptura attestationum Testium & Examinatorum in eadem Curia, in emendationem Ordinationis nimis tenuis Roberti Winchelsey Archiepiscopi quondam Cant. sc. pro quibuscumque hujusmodi exhibitorum, five processuum duodecim lineis, decem pollices in longitudine continentibus, nostro Registrario liceat unum Denarium capere, præfatto dicti prædecessoris nostri non obstante Statuto. Dat. in Mannerio nostro de Slyndon duodecimo Die Martii, An. Dom. nostræ Translationis undecimo.

Eodem anno, idem Willielmus Arch. Cant. Statutum Roberti de Winchelsey contra Presbyteros stipendiarios innovavit, & mandavit, ut annis singulis semel saltem per Dicesanos Provincie suæ publicaretur.

Eodem

Eodem etiam anno idem Willielmus Arch. Cant. decretum edidit contra viros pestiferos vocatos *Choppe-Churches*; sc. Qui negotiatione muneris, ut ad Ecclesias & Ecclesiastica Beneficia, quibus non nisi libere & gratis frui licet, presententur, pretia donant contractus Simoniacos occulte ineunt, subdolas permutationes beneficiorum faciunt, obtenta beneficia fucatis coloribus destituant & defraudant, plurimorum beneficiorum stipendia subdole sibi quarunt, quæ multis literatis viris & vitæ puritate pollentibus, possent abunde sufficere, &c. huiusmodi. Per hoc decretum etiam revocantur omnes non residentes, nisi subsit evidens & iusta causa, qui impudenter Londoni commorantur, in perniciem animarum, & scandalum Cleri Ecclesiæ Anglicanæ. Ad hunc morbum præveniendum, decretum fuit, ut omnes de cætero præsentandi iuramenta corporalia recipiant, quod propter beneficiorum præsentationem non dederunt, nec promiserunt, directe vel indirecte, per se vel submissas personas aliquid præsentantibus, vel aliis personis quibuscunque quodque obligati non sunt, nec eorum amici pro se iuratoria aut pecuniaria cautione, de ipsis beneficiis resignandis vel permutandis, nec aliquem illicitum in ea parte contractum, factum vel promissum de ipsorum voluntate & scientia sunt sortiti, &c.

AN. Dom. 1393. Idem Arch. Cant. Willielmus decretum edidit contra male decimantes; sc. quod Vituli decimabiles, nec non Aucæ, Porcelli, Agni five Agniculi non dentur ad decimam antequam ablactati fuerint, & separati à matribus sufficienter poterunt vivere per seipsos; etiam sub pœna Excommunicationis, quod Decimas huiusmodi temporibus debitis & consuetis apud alios Christi fideles, Rectoribus & Vicariis locorum, nisi aliud conveniatur inter eos, persolvant absque ulteriori diffugio dilationis. Et Aquabajulos ex approbatione Rectorum aut Vicariorum locorum eligere mandamus, & sumptibus Parochianorum sustentandos, infra spatium sex septimanarum ab hoc tempore. Et hi Aquabajuli aquam benedictam deferant & aspergant.

AN. Dom. 1394. circiter annum decimum octavum Ricardi Secundi, pleno Parlamento sedente, Lollardi Conclusiones sequentes emittebant.

I.

Quod quando Ecclesia Angliæ incepit delirare in temporalitate, secundum novercam suam magnam, Ecclesiam Romanam, & Ecclesiæ fuerunt auctorizata per Appropriationem diversis locis, fides, spes, charitas inceperunt fugere de nostra.

II.

Quod nostrum Sacerdotium usuale, quod incepit in Roma, fictum potestate Angelis altiori, non est istud Sacerdotium quod Christus ordinavit suis Apostolis. Quæ Conclusio sic probatur: Quia Sacerdotium Romanum factum est cum signis, ritibus, & Pontificalibus benedictionibus modicæ virtutis, nullibi exemplatis in sacra Scriptura; quia ordinale Episcopi, & Novum Testamentum modicum concordant, & nos nescimus videre quod Spiritus Sanctus propter aliqua talia signa confert aliquid donum, quia ipse & omnia nobilia dona sua non possunt stare cum mortali peccato in nulla persona. Corollarium huiusmodi Conclusionis est, quod est dolorosum sapientibus viris videre Episcopos ludere cum Spiritu Sancto in collatione Ordinum suorum; quia ipsi dant Coronas in characteribus loco alborum cervorum, &c.

& hæc Antichristi introducta in sanctam Ecclesiam ad colorandum ociositatem.

III.

Lex continentiae injuncta Sacerdotio, quæ in præjudicium mulierum prius fuit ordinata, inducit Sodamum in totam Sanctam Ecclesiam. Quam conclusionem Ratio & Experientia probant. Ratio sic, quia delicata libaria naturalem purgationem habebunt, vel peiorem. Experientia sic, quia secreta Probatio talium hominum est, quod delectantur in mulieribus, & cum tu probaveris talem hominem, nota eum bene, quia ipse untis ex illis est. Corollarium istius est, privatae Religionis, & inceptores istius peccati essent maxime digni adnullari, sed Deus de potentia sua super peccatum occultum in Ecclesia sua immittit apertam vim dictam.

IV.

Fictum miraculum Sacramenti panis inducit omnes homines, nisi sunt pauci, in Idololatriam; quia ipsi putant, quod Corpus Christi nunquam est extra cælum, virtute verborum Sacerdotis, includeretur essentialiter in parvo pane, quem ipsi ostendunt populo: sed vellet Deus quod ipsi vellent credere, quod Doctor Evangelicus dicit in suo Trialogo, quod panis Altaris est habitualiter Corpus Christi, quia nos supponimus, quod per istum modum potest quilibet fidelis homo & mulier in Dei lege facere Sacramentum istius panis sine aliquo tali miraculo. Corollarium concludens est, quod licet Corpus Christi sit donatum sempiterno gaudio, servitium de Corpore Christi factum per fratrem Thomam non verum, & pictum plenè falsis miraculis non est mirum, quia frater Thomas illo tempore tenens cum Papa voluerit fecisse miraculum de Ovo Gallinae; & nos cognoscimus bene, quod quodlibet mendacium aperte prædicatum vertit ad dedecus illius, qui semper verax est, & sine aliquo defectu.

V.

Quod, Exorcismi, Benedictiones factæ super Vinum, Panem, Aquam, Oleum Saletem, Ceram, & Incensum, lapides Altaris & Ecclesiae muros, super Vestimentum, Mitram, Crucem & Baculos peregrinorum sunt vera practica Nicromantie potius quam sacrae Theologiae. Corollarium, quod si liber exorcisandi aquam benedictam lectus bene in Ecclesia esset, totus fidelis; nos cogitamus veraciter quod aqua benedicta usitata in sacra Ecclesia foret optima Medicina pro omnibus languoribus, videlicet *Sorisy*, cujus contrarium indies experimur.

VI.

Quod Rex & Episcopus in una persona; Prælatus & Judex in temporalibus causis; Curatus & Officialis in mundali officio faciunt quodlibet regnum extra bonam regionem. Corollarium est, quod ideo nos Procuratores Dei in ista causa prosequimur erga Parliamentum, quod omnimodi Curati tam superiores, quam inferiores sunt plenè excusati, & occupent se cum cura sua, & nulla alia.

VII.

Quod, Spirituales Orationes pro animabus mortuorum factæ in Ecclesia nostra, præferentes unum per nomen quam alium, est falsum fundamentum eleemosynæ, super quod omnes domus Eleemosynarum Angliæ nquiter fundatæ sunt: Propter duas rationes. 1. Quod Oratio meritoria & alicujus valoris debet esse, opus procedens ab alta Charitate, & perfecta Charitas excipit nullam personam, quia diliges proximum tuum sicut teipsum. 2. Quia spiritualis Oratio facta pro hominibus damnatis ad æternam poenam est Deo multum displicens, & quamvis sit dubium, verisimile est fidei populo Christiano, quod fundatores Eleemosynarum domus, propter suam venenosam dotationem sunt pro majori parte pertransiti latam viam. Corollarium est, oratio valoris procedens ex charitate amplexa est omnes quos Deus vellet habere salvatos, & dimittit viam usitatam mercandisam pro spiritualibus

Ora-

Orationibus factam mendicantibus possessionatis & aliis sacerdotibus conducti-
tiis, &c.

VIII.

Quòd Peregrinationes, Orationes & Oblationes, factæ cæcis Crucibus, five Rodys & furdīs Imaginibus de ligno & lapide sunt propè consanguinei ad Idololatriam, & longè ab eleemosyna; & quòd Imago de Trinitate est maximè abominabilis. Quia Deus fecit hominem in suam similitudinem, non lignum aut lapidem, & supremus cultus, què Clerici nominant Latrām, ad Deum solum pertinet.

IX.

Quòd auricularis Confessio quæ tam necessaria ad salvationem esse dicitur, cum facta potestate absolutionis exaltat superbiam Sacerdotum, & dat illis opportunitatem secretarum notationum aliarum, quam nos nolumus dicere, quia Domini & Domina attestantur quòd pro timore Confessorum suorum non audent dicere veritatem, & in tempore Confessionis est opportunum tempus procationis (id est) *of Wougyng*, & aliarum secretarum Conventionum ad peccata mortalia. Ipsi dicunt, quòd sunt Commissarii Dei ad iudicandum de omni peccato, ad perdonandum & mundandum quemcunque eis placuerint; quòd habent Claves Cœli & Inferni, & possunt excommunicare & benedicere, ligare & solvere ad voluntatem eorum, in tantum, quòd pro tussello vel duodecim denariis volunt vendere benedictionem Cœli per Chartam & clausam de Warrantia sigillata sigillo communi. Ista conclusio sic est in usu, quòd non indiget probatione aliquâ. Corollarium est, quòd Papa Romanus est magnus Thesaurizarius totius Ecclesiæ, & habet dignum Jocale Passionis Christi, cum meritis omnium Sanctorum in sua Custodia. Sed quilibet fidelis potest bene videre, quòd multa secreta falsitas abscondita est in Ecclesia nostra.

X.

Quòd homicidium per bellum, vel prætextam legem Justitiæ pro quacunque causa, est expressè contraria Novo Testamento, quòd quidè est Lex gratiæ & plena misericordiarum. Ista Conclusio apertè probata est per Novum Testamentum, *Dictum est ab antiquis, Non occides.* Et iterum, *Qui gladio percutit, gladio peribit.* Corollarium est, sancta Expoliatio pauperis populi quando Dei adquirunt, Indulgentias à pœna & culpa illis concedendo qui iurant exercitum eorum ad interficiendum populum Christianum in longinquis terris pro temporali lucro, sicut nos vidimus milites, qui currunt ad Ethnicos ad quærendum eis nomen in occisione hominum.

XI.

Quòd, votum continentia factum in nostra Ecclesia per mulieres, quæ sunt fragiles, & imperfectæ in natura, est causa inductionis maximorum horribilium peccatorum possibilium humanæ naturæ; nam licet interfectio puerorum antequàm baptizentur abortivorum, & destructio naturæ per medicinam sint turpia peccata, tamen communicatio cum seipsis, vel irrationalibus bestiis, vel creaturâ non habente vitam, transcendit indignitatem ut puniantur pœnis Inferni. Corollarium est, quòd viduæ & tales quæ accipiunt Mantellum & Annulum delicatè pastæ, vellemus, quòd essent desponsatæ, quia nescimus eas excusare à peccatis privatis.

XII.

Quòd multitudo artium non necessariarum usitatarum in nostro Regno nutrit multum peccatum in *Waste* curiositate, & inter *Disguising*. Corollarium est, quòd Sanctus Paulus dixit, *Habentes victum & vestitum, his contenti simus.*

Hæc est nostra ambassata, quam Christus præcepit nobis prosequi isto tempore maximè acceptabili pro multis causis. Et quamvis istæ materiæ sint his breviter notatæ, sunt tamen largiùs declaratæ in alio libro & multæ aliæ plures totaliter in nostro proprio langagio, quas vellemus, ut essent communes toti populo Christiano. Rogamus Deum de maxima sua bonitate, quòd reformet nostram Ecclesiam totaliter extra juncturam ad perfectionem sui primi initii.

Versus sequentes prædictas Conclusiones.

*Plangunt Anglorum gentes crimen Sodomorum,
Paulus fert horum sunt idola causa malorum:
Surgunt ingrati grexitæ Simone nati,
Nomine Prælati hoc defensare parati.
Qui Reges estis populis, quicunque præstis,
Qualiter his gestis gladios prohibere potestis.*

AN. Dom. 1408. Regnante in Anglia Henrico IV, Gregorio XII, Alexandro V, & Benedicto XIII. Jurisdictionem Papalem simul exercentibus, editæ sunt Provinciales Constitutiones Thomæ Arundelli, Arch.Cant. Quas in Linwoodo reperias.

AN. Dom. 1395. Juramentum impositum est Lollardis in hanc formam. Memorandum quòd primo die Septemb. An. Regni Regis Ricardi secundi decimo nono, Willielmus Dynot, Nicholaus Taylleur, Ricardus Poucher, & Willielmus Stoyour de Nittingham, in Cancellaria ipsius Regis personaliter constituti, Sacramenta divisim præstiterunt, sub eo, qui sequitur, tenore.

I William Dynot, before you worshipful Fader and Lord Archbishop of York, and your Clergy, with my fre Will and full advoysed, swere to God and to all his Seyntes, upon this Holy Gospell; that fro this day forthward, I shall worship Ymages, with praying and offeryng unto them in the Worschop of the Seintes that they be made after; And also I shall never more despise Pylgremage ne States of Holy Chyrch in no degre. And also I shall be buxum to the Laws of holy Chirche, and to Yowe as to myn Archbishop, and to myn other Ordinaries and Curates, and keep ye Laws upon my power, and meynテイン them: And also, I shall never more meynテイン ne techen ne defend Errours Conclussions ne teching of the Lollards, ne swych Conclussions and Techings, that Men clopith Lollards Doctrin. Ne I shall her Books ne swych Books, ne hem or ony suspect or diffamed of Lollardery rescyve or company withall wittinglye or defend in tho matters: And if I know any swich, I shall with all the hast that I may do, yhowe or els your ner Officers to wyten and of other Books. And also I shall excyte and stirr up all tho to good Doctrin that I have hindred with myne Doctrin up my Power: And also I shall stand to your Declaration which is Heresy or Errour, and do thereafter; And also what Pennance ye woll for that I have done for meinteinyng of this fals Doctrin enjoyn me, I shall fulfill it, and I submit me thereto up my power: And also I shall make no o-ther glose of this myn Oth but as the Words stond. And if it be so that I come again or do again this Oth, or ony party thereof, I yeldeme here cowpable as an Heretike, and to be punished by the Law as an Heretike, and to forfeit all my godes to the King's Will, withouten any other Proceffe of Law: And thereto I require the Notarie to make of all this the which is my Will an Instrument against me.

Et ex abundanti idem Willielmus Dynot eodem die voluit & recognovit, quòd omnia bona & catalla sua mobilia nobis sint forisfacta in casu, quo ipse juramentum prædictum, seu aliqua in eodem juramento contenta de cætero contravenerit ullo modo.

AN. Dom. 1397. Thomas Arundel, Arch. Cant. Ordinationem edidit limitantem jura ad officium Registrarii principalis Curiae Cantuariensis spectantia; sc. ut Scriba Registrum causarum & negotiorum indecisorum in dicta Curia pendentium pro tempore, quo dicta Curia minimè sedere, & dictum Scribam absentari contigerit, singulis hujusmodi vicibus de cætero in custodia Registrarii dimittat, per ipsum præfato Scribæ in redditu suo pro hujusmodi causis pendentibus & prosequendis sine difficultate qualibet retradendum.

Quo anno Ordinationem alteram edidit idem Archiepiscopus Cantuariensis describentem Jura Registrarii principalis Curiae Cant. separata ab officio Actorum Scribæ dictæ Curiae, secundum tenorem supradictæ Ordinationis. Cui Ordinationi additur præscriptio juramenti, sc. Ut quicumque Advocationis officium in causis autoritate Curiae nostræ pertractandis voluerint exercere, Imprimis jurent, quòd in Officio Advocationis fidele & diligens patrociniū suis præstabunt Clientulis, in quibus eis assistunt vel assistent. Secundò, quòd causas iniquas & desperatas scienter non suscipiant patrocinandas; & cum eas injustas esse reperiunt, penitus dimittent, & eas derelinquent. Tertiò, quòd injustas dilationes non petent, nec malitiosè causas protrahent, ultrà quàm necessitas earum deposcit. Quartò, quòd Ecclesiasticas libertates scienter non perturbabunt, seu malitiosè infringent. Quintò, quòd non onerosi erunt Clientulis suis in salariis petendis & recipiendis. Simile etiam Sacramentum ab omnibus Procuratoribus præstari præcipimus in causis pertractantes; inhibentes districtè sub pœna Canonica distractionis, ne quis Advocatus vel Procurator, donec prædictum juramentum præstiterit ad officium suum admittatur. Datæ apud Lambeth Die Lunæ proximo post Festum omnium Sanctorum, Consecrationis nostræ anno secundo.

Circa An. Dom. 1400. Idem Arch. Cant. Constitutionem edidit de Festis celebrandis absque omnibus operibus sæcularibus, quæ eadem continet cum illa Simonis Islepe, A.C. de Feriis, quam vide in Lindwoodo.

AN. Dom. 1401. Ordinationem edidit, quòd ne extranei, sed solummodò Advocati & Procuratores Cantuar. admittantur ad postulandum seu procurandum in Curia Cant.

Et sequente anno constituit, quòd ne Procuratores prosequantur causas inconsultis Advocatis, sub pœna perpetuæ remotionis à Curia cum nota infamiæ, sed sint procurandi officio solummodò contenti. Dat. Lambeth.

AN. Dom. 1408. Idem Arch. Cant. & Legat. Sed. Apost. in Convocatione Prælatorum & Cleri Cantuariæ Provinciæ in Ecclesia Cathedrali S. Pauli, London. 14°. die Jan. Constitutiones edidit, quæ eadem cum iis in Concilio Oxoniensi, quas in Linwoodo habes, cum Commissione Episcopo London. ad publicandum eas.

ANno. Dom. 1415. Henricus Chichley Constitutionem promulgavit quo Festo S. Georgii Martyris magis duplici tenendo, nec non de Festis S. David, S. Ceddæ, S. Wenefredæ & Johannis Beverlaci celebrandis.

Anno proximè sequente duas Constitutiones edidit super insinuationibus seu approbationibus Testamentorum. In quibus præter quod supradictum fuisset in hac re, in prima harum Constitutionum, hoc apponendum duxit, viz. Quòd unusquisque ad quem pertinet, statim post mortem cujusque defuncti, quàm citò commodè poterit, bona ejusdem faciat sequestrari, ac sub fideli custodia conservari, expensis funeralibus duntaxat exceptis, donec Testamentum per idoneos & legitimos testes probetur, non quòd statim committatur Administratio, sed injungatur Executoribus in eodem Testamento nominatis, corporali juramento per eos præstito, quòd de omnibus bonis defuncti fidele faciant Inventarium; & quòd infra annum omnia bona quorum Administratio eisdem commissa est, in fideles & pios usus, secundum voluntatem ejusdem defuncti plenariè administrabunt, ac plenam & fidem de iisdem bonis reddant rationem, nihil de bonis dictis retinendo, nisi quod eisdem per Ordinarios, seu in Testamento ritè & legitimè relictum est.

In secunda Constitutione nihil, nisi quòd in prima, adjicitur, præter Commissionem, ad publicandum per Ricardum Episcopum Londinensem, injungentem.

Eodem etiam anno statuit idem Arch. Cant. contra Hæreticos, sc. ut in quolibet Decanatu rurali ad minus bis in anno de personis de Hæresi suspectis diligenter inquirant, ac in singulis Decanatibus hujusmodi, & parochiis, in quibus fama est Hæreticos habitare, tres vel plures boni testimonii viros, ad sacra Dei Evangelia jurare faciant ut si quos Hæreticos seu occulta conventicula celebrantes, seu à communi conversatione fidelium vitâ & moribus discrepantes, Hæreticos errores tenentes, vel libros suspectos in lingua vulgari Anglicana conscriptos habentes, aut eisdem libris aut personis faventes, Suffraganeis Archidiaconisve denuntient, & prout rei qualitas exigit, effectualiter decernant, definiant, & exequantur. Et hæc omnes Suffraganei nostri per suas Civitates & Dioceses faciant publicari & observari cum effectû.

AN. Dom. 1417. Henricus Arch. Cant. Statuit, quòd promoveantur Doctores Sacræ Theologiæ, Decretorum, Legum & in Medicinis licentiat in eisdem facultatibus. Baccalaureique in Theologia, &c. Doctores promoveantur ad beneficia curata ad verum valorem annum secundum communem æstimationem 60 marcarum, vel supra, ad beneficia non curata 40 vel supra. Licentiat verò in prædictis facultatibus, ac Baccalaurei in Theologia ad beneficia Curata 50 Marcarum vel supra. Ac Magistri in Artibus & Baccalaurei in Jure Civilis ad beneficia Curata 40 marcarum; non curata 20 marcarum vel supra, graduati prædicti de beneficiis minoribus voluerint contentari.

AN. Dom. 1421. Henricus innovavit statutum Simonis de Sudbury contra excessiva stipendia Capellanorum.

AN. Dom. 1422. Capitulum Provinciale Nigrorum Monachorum apud Westmonasterium celebratum est, in quo hæc notanda sunt.

1. Abbates & Prælati juxta constitutiones Sanctorum Patrum, & regularia instituta, vigilanter intendant curis animarum, personaliter conversando, saltem singulis festivis diebus in Choro & Conventu ad celebrandum divina, si non legitime præpediantur, nec se subtrahant commanendo in suis maneriis. Nec sumptuosi sint in equitatura, sub pœnâ temporali Camera Apostolicæ applicandâ.

2. Sub eadem pœna Abbates & Priores, tam exempti quàm non, semel in anno infra mensem post Festum Sancti Michaelis plenum statum, & fidelem rationem omnium bonorum dictis Monasteriis suis, in Capitulis coram toto Conventu reddant, nomine debitorum, à quibus debentur, & causas planè in scriptis redigant.

3. Nil de bonis Monasteriorum ultra 40 Solidorum valorem aliquibus donent, alienent, vel vendant, absque consilio & consensu totius Conventus.

4. Ut omnes uniformiter in suis habitibus incedant, ut alii religiosi solent.

5. Item, qui minutiones & solatia secundum morem locorum habuerint & recipiant, si infra tempus minutionum & solatorum ipsorum, festivus dies, ut aliquod Festum principale, vel duplex, seu 12 lectionum contingat, teneantur interesse Matutinis Missæ majori, & Vesperis infra Chorum cum cæteris de Conventu; & qui contrarium fecerit ab hujusmodi solatiis per quarterium suspendantur.

6. Qui intra Portas Monasterii primo die personaliter existunt, sint in Refectorio in prandio, nec comedant ipso die carnes ad excessum; sintque in ipso Refectorio lacticiis, piscibus & pinguedine Carnium.

7. Ab exaltatione Sanctæ Crucis usque ad caput Quadragesimæ nulli nisi senes, infirmi, & juvenes infra vicesimum annum coeant, sed unico prandio in die contenti, diebus Dominicis, Principalibus, Duplicibus, ac 12 lectionum Festis & solemnitate Natalis Domini usque ad Octavas Epiphaniæ Domini exceptis, & hoc tempore à carnibus abstineant.

8. Victualia ne ministrentur in pecuniis, sed ordinetur unus fidelis Dispensator Commonachus, qui recipiat omnes pecunias in præsentì Conventualibus assignatas, & de ipsis provideat singulis Conventualibus de habitibus & aliis necessariis, non in pecuniis, sed in ipsis rebus; & Abbates & Priores hoc negligentes pœnam pecuniariam & suspensionem ab officio ipso facto incurrant. Et licet Conventuales cum licentia Superiorum visitent amicos, hoc semel in anno ad majus fiat, tunc etiam habentes honestas personas ad ducendum & reducendum eos, quibus personis Abbas vel Officiarius tribuat certam summam pro expensis. Nullus etiam Monachus retineat in sua Custodia ciphum argenteum seu cochlearium, vel alia jocalia aurea vel argentea, seu libros, sine brevi & scriptura indentata, cujus una pars remaneat in manibus sui Prælati sub pœna Proprietatis; nec talia recipiat vel donet sine licentia speciali.

9. Nullus Monachus cellam vel cameram distinctam habeat ad introducendum mulieres; nec alibi eas, nisi matres vel sorores admittant nisi ad hospitium, & hoc cum speciali licentia; nec liceat alicui Monacho infra Monasterium nisi in dormitorio de nocte quiescere præsentia sui Prælati, infirmis Fratribus in suis locis duntaxat exceptis.

10. Nullus Monachus Villas seu Civitates ingrediatur ad potandum, vel comedendum.

11. Item necessarium videtur procurare à sede Apostolica potestatem sufficientem ad declarandum & reducendum omnia Statuta tam Romanorum Pontificum, quàm aliorum nostrorum Superiorum quorumcunque, pœnas spirituales & temporales contra non observantes ipso jure infligentia.

12. Professores regulæ S. Benedicti non solum dormiant in staminis, sed etiam cum habitu regulari, femoralibus & caligiis absque pedulibus, lintheaminibus de panno lineo interdictis.

13. Quilibet Monachus sub pœna proprietarii tenetur de pecuniis quibuscunque suo Prælati fidelem compotum reddere quoties Prælati visum fuerit expedire; & hoc requiratur ad minus semel in anno; & expensum quod superfuerit in dispositione Prælati ponatur; qui sibi non retineant aut approprient, sed ad usum sui Monasterii.

14. Omnes Abbates super gregem sibi commissum diligenter invigilent, &c.
 15. Curent, ut Fratres omnes modico vestimento utantur, secum Prohibitiones, &c. Sanctorum Patrum.
 16. Ipsi Prælati & Administratores singulis annis semel ad minus aut in Capitulo aut alio loco ad id deputato coram 5 vel 6 Fratribus cum consensu Capituli electis, rationem reddent fidelem.
 17. Opportunum duximus, ut Fratres dum per cursum minorum solatiis corporaliter se immittant tam diebus ferialibus quam in Festis 12 Lectionum hoc tempore occurrentibus, absque excessu indulgeant. Vid. quintam hujus Capituli.

A. D. 1423. Henricus Arch. Cant. Ordinationem fecit pro decenti regimine & gubernatione, tam Advocatorum, quam Procuratorum & cæterorum ministrorum Curie Cantuariensis juxta formam aliorum antecessorum suorum, sed cum hoc additamento, Quod qui se absentent pro prima offensa statum in ipsa Curia amitterent per mensem. Pro secunda verò per tres menses. Si sine proprio habitu, sc. Taborda & Caputio, cum manicis convenientibus incederent, aut judiciale Decretum interponi procurent, nisi prius super hoc per Advocatum aliquem Curie dictæ publicè petatur, pœnam 12 denariorum Custodi Registorum, Actorum Scribæ, & Bedello Curie incurrerent ipso facto; de quibus 6 Custodi Registorum, tres Scribæ, & tres Bedello.

A. D. 1430. Idem Arch. Cant. in Convocatione Prælatorum & Cleri sui ordinavit contra fraudulentem usum ponderis vocati *le Auncell*, seu *Pounder* per quod emebant, ut similiter vendebant per minorem vocatum *a voyr de poys*, alias *lyggyng wygys*; quorum primum prohibuit sub pœna majoris excommunicationis; cujus sententiæ absolutio locorum Ordinario reservabatur. Et omnes transgressores in singulis Cathedralibus & Parochialibus Ecclesiis, ac in Capellis publicè in genere nuncientur, cum intimatione reservationis absolutionis prædictæ.

A. D. 1439. Idem Henricus constituit, Quod Ordinarii locorum Vicarios affirmantes proprio juramento se paupertatis onere nimium prægravatos, causam hujusmodi augmentationis Vicariarum suarum prosequentes, in forma pauperum admittant, & Advocati, cæterique Ministri Curie nostræ eisdem gratis impendi Patrocinia faciant. Talesque portiones hujusmodi Vicariis assignare curent, per Rectores Proprietariosque Ecclesiarum solvendas, quales rationabiliter suppetant; Et quod non minor portio assignetur alicui Vicario, quam summa 12 Marcarum, si ad tantam summam totius Ecclesiæ cujus est Vicaria augmentanda fructus integri se extendant.

A. D. 1446. Eugenius Literas suas Apostolicas pro Jejunio Quadragesimali Henrico Regi sexto misit. Johanne Stafford tunc temporis Arch. Cant.

A. D. 1454. Thomas Bourchier Arch. Cant. & Legatus Apostolicæ sedis Processiones generales per unum annum per totam Provinciam ordinavit propter varias corporis Regis ægrotudines, & intrinseca & intestina mala, Henrico sexto Regnante.

A Nno sequente Idem Arch. Cant. Monuit per Edictum publicum ne Matrimonia contrahantur, aut Testamenta condantur, nisi coram duobus aut tribus testibus, & quod in singulis causis, criminibus & negotiis forum Ecclesiasticum concernentibus, consimiliter duo aut plures testes adhibeantur.

A N. Dom. 1462. Edwardus Rex quartus ejus nominis Cartam promulgavit de libertatibus Clericorum; & ne ipsi Clerici per Laicos arestantur, aut in aliquo per Breve de *Præmunire facias* vexentur; & quod Decimam de grossis Arboribus liberè exigere valeant.

A N. Dom. 1463. Thomas Bouchier A. C. Constitutionem emisit cum consilio Cleri sui in Ecclesia S. Pauli London, sub pœnâ Excommunicationis, quod nullus Potestatis sæcularis Officiarius aliquam personam, virum aut fœminam in Ecclesia S. Pauli Lond. aut aliquâ Ecclesiâ aut loco consecrato in Provincia Cant. existente præsertim cum divina in eisdem celebrentur, in causa civili seu pecuniariâ, arrestare, aut extra locum sacrum aliquo modo exire compellat. Si quis autem Vicecomes, Subvicecomes, Major, Ballivus, Satrapa, Bedellus, Satelles, aut aliquis alius hujus Statuti violator temerarius existat, ipsum ipso facto in Majoris Excommunicationis Sententiam incurrere volumus, ab eadem nullatenus absolvendum, donec Ecclesiis & personis læsis competenter satisfecerit, quique in Læicum violentas manus injiciunt in locis prædictis eadem sententiâ innodantur.

Cui Constitutioni alteram addidit idem Archiepiscopus contra indecoras Vestes Clericorum.

A N. Dom. 1466. & vicesimâ sextâ die mensis Aprilis Georgius Nevil Arch. Eboracensis in synodo Provinciali, infra Ecclesiam Metropolitanam Eboracensem plurimas Constitutiones potius innovavit, quàm edidit, quippe nihil inter eos reperitur, quin in Provincialibus Constitutionibus abundè habeatur.

A N. Dom. 1467. Dominus Papa Paulus secundus Constitutionem edidit de rebus Ecclesiæ non alienandis.

DE primis Archiepiscopis Scotie, sc. S. Andreæ & Glasguensi, institutis à Sixto Papa quarto. A. D. 1471, qui fuit annus secundus Edouardi quarti.

EXciso Pictorum Imperio, deletâque in Albione gente illius nominis, Kenethus tertius Abernetho sedem Episcopalem Andreopolim transtulit, circa A. D. 1350; mansitque is Antistes in præcipuo honore pene 300 annis, dicebaturque Maximus Scotorum Episcopus. Ex eisdem Annalibus clarum. Post multa deinde sæcula, Jacobo tertio regnante & vehementius instante, illius sedis Antistes Archiepiscopus & Regni Primas inauguratus à Sixto quarto, sub annum 1471; licet alii Regni

Regni Prælati indignarentur, fremerent, ac ingentes pecuniæ summas Regi ad id impediendum offerrent. *Append. Histor. Scot. pag. 390.* Fuitque novi honoris primus Præsul Patricius Grahimus. Et licet tum quidem Archiepiscopus institutus, exempta tamen juri Anglicano diu antea Scotica Ecclesia, sc. A. D. 1128, ut in vita S. Gilberti Moraviensis Archidiaconi extat apud Polydor. Virgil. Hovedenum & alios.

Rationem autem, quâ adductus est Sixtus Papa ad novum hunc Archiepiscopum instituendum, ex aliis recitabimus.

Hoc anno 1474. mense Septembris Patricius Grahimus Episcopus S. Andreae indulgentiam promulgavit, qua, ipsomet flagitante, suam in Archiepiscopatum sedem Papa jam erexerat. Questus enim est apud Papam; quod cum Archiepiscopus Eboracensis Metropolitanus esset Scotiæ, sæviretque sæpius bellum inter Anglos & Scotos; Scoti ad suum Metropolitanum minimè potuerunt pervenire; & hoc præfertim in Appellationum causis. Papæ igitur (ut quidam scribunt) consultius visum est, Episcopum S. Andreae Primatem & Metropolitanum Scotiæ constituere; ordinavitque duodecim alios Episcopos Scotiæ ejus subesse Primatui; qui renuentes, colligendas undecim mille marcas Regi obtulerunt, ut ab eorum parte contra Archiepiscopum ceterosque Prælatos Romam hujus negotii promovendi causa missos staret. *Histor. Scot. ab Anglo Anglicè conscripta, pag. 282.*

DE Institutione Archiepiscopatus Glasguensis sic idem Scotus ibidem inferius.

Glasguensis Archiepiscopus factus est sub eodem Jacobo tertio Rege, Pallium concedente Sixto quarto, Pontifice primo sui Pontificatus anno, i. e. A. D. 1471. Quod ei olim urbi nomen fuerit non constat, illud modo in confesso est, S. Kentigernum sedem ibi Episcopalem habere frequentius solitum; quare ab eo Episcopatus nomen accipit, ait Boethius l. 9. *Hist. Scot. p. 167,* à quo tamen fundatio facta, & census assignati, apud me in incerto est. Academiae etiam jure gloriatur, cujus auctor Antistes quidem ipsius, &c.

Vid. Dempster Appar. Lib. 1. cap. 14.

Sub Archiepiscopo S. Andreae, sedes sunt & suffraganei 8.

Dunkeldensis, Aberdonensis, Moraviensis, Cathenensis.

Dumblanensis, Brechinensis, Roscensis, Orcadiensis.

Sub Glasguensi Archiepiscopo Suffraganei 3.

Candidæ Casæ, sive Gallovidiæ, Lesmorensis, seu Argatheliæ. Insularum Hebridum.

AN. Dom. 1476. Sixtus quartus P. P. Bullam publicavit pro libertate Clericorum & rerum suarum; & ne ipsi Clerici per Laicos arrestentur, aut molestentur in personis seu Rebus suis, &c.

Decretum Johannis Morton Arch. Cant. & Legat. in Convocatione Prælatorum & Cleri Cant. Provinc. habita in Ecclesia S. Pauli London. 13 die Febr. A. D. 1486.

Hoc sacro approbante Concilio statuimus, ut de cætero cum aliquem Confratrum Coepiscoporum Provinciæ nostræ diem suum obire contigerit, ipsiusque mors Episcopis superstitibus fuerit notificata, quantò commodè fieri possit, quilibet Episcopus nostræ Provinciæ sit superstes Exequias & sex Missas pro anima Episcopi sic in fata decedentis, vel per se vel per alium infra mensem à tempore noticiæ mortis ejusdem Episcopi dicere teneatur, uti poenam Canonum voluntariè transgressoribus impositam evitare velint.

Regni A. D.

AN. Dom. 1494. Supplicatio facta est Domino Papæ, ut Offa Henrici Sexti transferantur ex Collegiata Ecclesia de Windfore ad Cœnobium Westmonasteriense.

A. D. 1494. Ordo Canonizationis Sanctorum.

Solus Papa habet non solum certos de Sanctis præ aliis extollere, sed etiam canonizare multiplici ratione. Primò; Quia est una de majoribus causis quæ proponi possit inter Christianos, & sic est ad sedem Apostolicam referenda. Secundo; Quia miracula attribuuntur fidei, & adeo ad sedem Apost. referenda. Tertio; Quia ad Papam spectat declarare dubia Scripturarum, nam circa majora majus periculum vertitur. Quarto; Ne propter multorum Episcoporum simplicitatem populus decipiatur. Quinto; Ne in infinitum contingat Sanctos multiplicari, & sic Devotionem refrigescere, & Sanctitatem vilescere.

NOT. Quod omnes Sancti Canonizati sunt venerandi: Est autem Canonizatio aliquem Sanctum per Papam Catalogo aliorum Sanctorum ascribere, & publice, solemniter, canonice & regulariter declarare, definire, statuere, quod tanquam Sanctus ab omnibus honoretur: Et fiat certum dicere officium solenne annuatim quale pro aliis Sanctis illius Conditionis; si ut Confessor canonizatur, Officium Confessorum; si ut Martyr, Martyrum, &c.

Primò. Expectatur, ut aliqua personæ honestæ denuntient factum Papæ & supplicent pro Canonizatione faciendâ, non semel sed pluries. Etiam utrum miracula crebescant; & bene, quia & quandoque per malos miracula fiunt. Caveatur ne populus decipiatur.

Secundò. Si continentur supplicationes, fama & miracula, continuatio perdurare dicatur, & tunc Papa aliquibus Episcopis istius loci, vel convicinis aliquibus honestis committat, ut inquirent de fama, devotione populi, & miraculis, & aliis quæ eidem nuntianda sunt in genere, non in specie.

Tertiò. Si rescribant, quod Inquisitio Veritatis committi debet, Papa consilio Fratrum, definiat utrum Inquisitio sit committenda vel non.

Quartò. Si Inquisitio committenda sit, iterum scribat eisdem ut veritatem inquirent; de fama, vita & miraculis secundum Articulos in Bulla sua transmissos; & quod invenerint remittant sub sigillis suis inclusum.

Quintò. Examinatio Inquisitionis committatur aliquibus Capellanis in Curia, vel aliis authenticis personis, quæ forment Rubricas.

Sextò. Rubricæ sic factæ examinentur per Papam & Fratres, an præfata talia videantur, ut propter ea Canonizatio merita faciendâ sit.

Septimò. Si videatur hoc, definiat hoc secreto primitus inter Fratres.

Octavò. Coadjunctis Episcopis in Consistorio publice narret quæ acta sunt & probata, & secretâ definitione suppressâ, requirat Consilium Prælatorum.

Nonò. Certa dies assignetur in aliqua Ecclesia convenire ubi illuminentur Cerei multi, & sternetur Ecclesia Tapetis & paretur, ac Papâ, Fratribus, Clero & Populo conventis, Papa Processum recitans & probata, populum ad orandum inducit, ut Deus non permittat eos errare in hoc negotio.

Decimò. Flexis genibus fiat devota oratio & cantetur Hymnus.

Undecimò. Papa ab oratione surgens definiat illum in quo agitur Sanctum esse & Sanctorum Catalogo adscribendum, & tanquam Sanctum esse venerandum, & Festum suum colendum tali die.

Duodecimò. Denuò Cantetur Officium, *Te Deum laudamus*, & celebret Missam Papa solenniter in honorem ejusdem Sancti.

Hic autem Ordo non semper ad unguem observatur, & maxime quando agitur de Martyrizatis pro fide; illi enim consueverunt facilius & levius expediri.

Modus Canonizationis.

AD Canonizationem alicujus Beati in Catalogo Sanctorum ascribendi hoc ordine provenire consuevit.

Aliquis Princeps, Dominus vel Vir honestus denuntiet Papæ & instantissime pro Canonizatione faciendâ supplicet, &c. ut supradicitur. Quibus peractis, si Canonizandus sit aliquis in Ecclesia, immò in Basilica Principis Apostolorum, de urbe conficiatur apparatus in more infra scripto.

Imprimis in Basilica Sancti Petri & medio Ecclesiæ sit unus Parcus magnus ligneus supra terram, ad staturam magni hominis altus; longitudine 40 & altitudine 30 passuum, unicam duntaxat portam habens cum scala clausa, ni possit per ipsius latera conscendi.

In dicto Parco sit Altare ligneum, longitudinis duorum passuum, super quo Papa debet celebrare.

Fiant & in eodem undique scamna pro Cardinalibus, Episcopis assistentibus, Prælati, Abbatibus, Protonotariis & Oratoribus.

Habetur ibidem Pannus de Scarletto pro Domino Papa, ut moris est, ante ipsum tenendus, & duo Tapeta in certis locis, quibus ipsum genuflectere oporteat. Pro Altari prædicto haberi debet frontale Broccatum cum Fazio de albo.

Duæ sedes juxta consuetudinem pro Pontifice maximo.

Fit unum Baldachinum pro Papa Album, cum chamis broccali de auro, latitudinis unius, & altitudinis duarum cannarum, habens pendalia de Carmusino, in quibus sunt depicta Arma Ecclesiæ, Arma Papæ, Imago Canonizandi, & Arma illius cujus expensis fit Canonizatio, & Civitatis in qua Canonizandus natus est, vel corpus ejus jacet, prout volunt Solicitatores Canonizationis.

Ab ingressu dictæ Ecclesiæ usque ad finem dicti Parci, undique inter Columnas imponantur intorticia cerea, ponderis librarum quatuor, vel circa pro quolibet usque ad numerum 80.

Pro veneranda elevatione Corporis Christi haberi debent 12 intorticia similis ponderis.

Cerei duo albi pro Papa, quando exit Cameram pro accedendo ad dictam Ecclesiam processionaliter cum Cardinalibus & aliis Prælati paratis, ponderis librarum 12 vel circa.

Unicuique Cardinalium dari debet cereus unus albus, ponderis librarum quatuor pro processione.

Cuilibet Prælato, Oratori, ac magno Nobili in tali processione Pontificem comitantibus datus cereus unus librarum duarum, ex cera communi.

Subdiacono Papæ, Auditoribus sacri Palatii, Clericis Cameræ, Accolitis Papæ, Cubiculariis, Secretariis, Cantoribus, Abbreviatoribus de majori Parco, & Scriptoribus si intersint, cereus unus ceræ communis ponderis unius libræ pro singulo.

Servientibus Armorum, Cursoribus, Magistris de Virga, ac reliquis minoribus Officialibus cereus similis mediæ libræ pro singulo.

Cæteris Curialibus qui essent sub Parco, cereus similis IIII. unciarum, vel circa, pro singulo.

Si Dominus, qui facit Canonizationem habeat Vexillum, fieri debet, & ante Offertorium gestari.

Offertorium.

Primus Commissarius Cardinalis offert duos pannos magnos auripellæ crocei, & duas auripellæ albi coloris coopertos; & super quodlibet pannum prædictorum, debet esse una mappula telæ finissimæ longitudinis octo palmarum.

Secundus Commissarius Cardinalis offert quatuor barillia vini, simili duntaxat auripellæ cooperto; nec crede vacua.

Tertius Commissarius Cardinalis offert quatuor magnos cereos, ponderis librarum decem ceræ communis pro quolibet.

Oratorum,

Oratorum, Procuratorum, sive Solicitorum Canonizationis primus offert unum Canistrum depictum, in quo erunt aliqui albi Columbi, quorum unus saltem evolare possit.

Secundus eorundem offert alterum similem Canistrum plenum vivis aviculis; & tam primus & secundus ex prædictis Oratoribus, Procuratoribus, vel Solicitoribus, quam alii ex eis quicumque fuerint, offerre debet cereum unum librarum sex ceræ communis pro singulo.

Ultra cereos prædictos debent esse septem cerei ponderis librarum duarum pro quolibet de cera alba, qui portantur super septem Candelabra in processione pontificia, à Camera paramenti usque in Ecclesiam S. Petri.

Item Cerei duo similes pro credentiâ vasorum Sacrorum, ac cerei septem similes pro Altari super quo Papa celebrat.

Hæc sunt consueta apparatus & ceremoniarum præter ordinem celebrandæ Missæ.

Processerunt hæc omnes expensæ factæ in Commissione Causæ & formationis processus; ac sequuntur infra scripta, omissis expensis Commissionis, causæ & formationis processus, cum de illis haberi non potest veritas aut certitudo.

Expensæ pro Canonizatione in Curia.

	DUC.
D omino nostro Papæ in aliquo vel aliquibus auri vel argenti usque ad valorem Ducatorum centum.	100.
Pro cannis quatuor panni rosati ad pedes suos ponendis.	20.
Pro Sex pannis albis brachiis similiter ponendis.	8.
Pro vino elargiendo secundum valorem.	8.
Tribus Commissariis Canonizationis in localibus vel pecuniis usque ad Ducatas 190 inter omnes.	190.
Pro uno Donando eisdem.	10.
Pro unâ propinâ, vitulorum, pullorum, confectionum, & Ceræ Papæ, & tribus Cardinalibus prædictis donandorum.	70.
Pro Parco in medio Ecclesiæ construendo.	100.
Pro Pictura Scutorum, Armorum & hastis.	15.
Clericis S. Petri pro ornando Ecclesiam.	12.
Ferariis Papæ pro ornando Parcum.	7.
Advocato Consistoriali pro Sermone.	80.
Cantoribus Capellæ & Sacristæ Domini nostri Papæ in toto.	23.
Campanariis S. Petri Capellæ & Clericis Capellæ in toto.	3.
Clericis Ceremoniarum.	12.
Notariis qui fecerunt processum.	20.
Parafrænaris Papæ & Scobatoribus.	4.
Diacono & Subdiacono in toto.	1.
Parafrænaris Commissariorum Cardinalium.	3.
Cubiculariis Papæ 20 Duc. Magistris hostiariis octo, in toto.	28.
Servientibus Armorum octo, Custodibus Portæ ferreæ 4, in toto.	12.
Custodibus primæ Portæ 2, Custodibus Papæ 5.	7.
Procuratori Fiscali 4. pro Bullis 60.	64.
Solicitori totius Negotii. Ac plus vel minus secundum merita & labores Canonizati atque petentium; quamvis hodie, prout in aliis accidit negotiis, uberiora salaria petantur, quæ petentium importunitate, quanquam licet violenter & indebitè dantur.	50.

Romæ 1487.

Jacobus Mantallatus
Piscia Literarum
Apostolicarum

Procurator Kal. Aug.

A. D. 1476. Erat Processio Episcopi Wintoniensis & aliorum, in honorem Reliquiarum S. Swythini Episcopi, reconditarum in Cista eburnea ferrea viginti annos.

A. D. 1494. Alexander Papa Archiepiscopo Cantuariæ & Episcopo Dunelmensi Commissionem dedit ad inquirendum de Vita, moribus, & miraculis Regis Henrici sexti.

Eodemque

Eodemque anno idem Papa Bullam edidit super Canonizatione beati Anselmi Archiepiscopi Cant.

A. D. 1495. Innocentius P. P. 8 Henrico septimo Angliæ Regi Literas misit pro Libertate Clericorum.

STatuta & Ordinationes Reverendi in Christo Patris Willielmi Warham Arch. Cant. in Curia Audientia apud Lambeth editæ & publicatæ 3 die mensis Februarii A. D. 1508, & ejus Translationis anno quinto, de consensu omnium Advocatorum & Procuratorum ejusdem Curia.

1. Imprimis statuimus, quod nullus officium Advocati seu Procuratoris Curia Audientia præsumat exercere, nisi prius fuerit in Advocatum vel Procuratorem in Curia Cantuariensi admissus.

2. Quod causas pauperum Judex certis Advocatis & Procuratoribus gratis suscipiendas assignet, & tam Actorum scriba, quam ceteri de Curia nostra dicta officium suum pauperibus impendant Caritatis intuitu; quas causas Judex præ ceteris & citius si poterit expedire teneatur, nihil pro examinatione processuum aut sententiarum literis exequutoriis, seu probatione sententia à partibus hujusmodi exigendo; & si Advocatus vel Procurator hujusmodi per Judicem eis assignatus, in eorum causis remissior aut negligentior, quam in ceteris causis fuerit, seu officium suum absque exactione mercedis eis non præstiterit, ab hac Curia perpetuo expellatur.

3. Quod uno electo negotio sive incepto ceteri fileant Advocati & Procuratores, nisi fuerint in eodem negotio saliarati, in ipso negotio ad Banchum accedant, quousque inchoatum expediatur negotium eâ vice; ac etiam honestè & modestè se habeant, & proponenda proponant ceteris Procuratoribus ab inceptione aliarum causarum tacentibus; Registri etiam ordo in causarum expeditione omnino observetur, ita ut prius illæ causæ expediantur, quæ priores in ordine Registri fuerint, nisi forte instans productio Testium seu partium principalium, quæ sine dispendio differri non poterit, ejus Ordinem ex aequitate quandoque postulet interverti: Et si quis Advocatus vel Procurator hujus Statuti pro celeri causarum expeditione inductus transgressor extiterit juxta arbitrium Judicis punietur.

4. Quod nullus Procurator in dicta Audientia libellum, exceptionem, replicationem, seu quancunque materiam justificatoriam, seu exclusoriam, vel directè contrariam, positiones, vel articulos in Curia prædicta porriget, proponat, aut ministret in quacunque causa, nisi consilium Advocati, officium advocandi exercentis, ad videndum hujusmodi libellum, exceptionem &c. prius habuerit, dummodo copiam Advocatorum ejusdem Curia habere possit; & si Advocatus libellum, exceptionem, &c. absque salario ante sibi tradito videre, aut consilium eisdem adhibere recusaverit, tunc liceat Procuratori libellum, exceptionem, &c. in quacunque causa porrigere, proponere & ministrare.

5. Quod nullus Procurator post litis contestationem, in præsentia Advocati ejusdem causæ aliquod petat per Decretum, nisi prius per ipsum Advocatum ejusdem causæ, tunc præsentem petatur; & si aliquis Procuratorum hæc duo Statuta pro communi litigantium utilitate inducta, seu eorum aliquod observare neglexerit, ab officio procurandi in hac Curia nostra absque spe restitutionis perpetuo expellatur.

6. Auditor causarum in Curia nostra Audientia deinceps omnia & singula præcedentia Statuta in primo die juridico cujuslibet termini, quo eum sedere contigerit pro tribunali, & antequam aliquem judicalem actum exerceat, per ejus Actorum scribam publicè perlegi fecerit, & tam Dictus Auditor, quam Actorum scriba, qui pro tempore fuerit, qui hoc facere neglexerit, tenebitur solvere nobis & successoribus nostris 20 solidos sterlingorum, pro singulis terminis totiens quotiens hujusmodi negligentia contigerit, præter & ultra poenam arbitrariam, per nos & successores nostros imponendam cuilibet eorundem id facere negligenti, ratione suæ negligentia & contemptus.

7. Quod quando propter senectutem vel valetudinem Testium, aut de consensu partium, vel alia justa causa fuerit pro examinatione testium ad loca extra Curiam nostram mittendum, illud in prima vel secunda productione ante tertiam omnino fieri possit. Quod si usque ad tertiam productionem omiserit malitiosè (quod

eo ipso præsumetur si omissum fuerit) volens ulterius ad producendum eos admitti nullatenus audiatur, nisi fecerit fidem corporali præstito juramento, quod de novo ad ipsius pervenit notitiam testium hujusmodi testimonium in causa sua vel negotio utile esse vel necessarium, aut eos senes vel valetudinarios extitisse, solemnitate juris quæ in quarta productione requiritur, in suis casibus nihilominus observata: Nec tunc, cum mittendum fuerit, sit in voluntate partis contra quam conceditur missio, utrum Actorum scriba ad id nostræ Curiae, vel alius destinetur; cumque plerumque sumptus Examinatorum mittendo quantum seu valorem totius litis excedant, sed Judicis arbitrio committatur, utrum Actorum scribam vel alium transmittat; vel consideratione habitâ ad personas & causas alteri personæ illarum partium Provinciæ receptionem & examinationem in debita juris forma committat.

8. Quod nullus Advocatus in Curia nostra Audientiæ de cætero causam aliquam, quam suus Coadvocatus incepit in se scienter assumat; nisi Coadvocatum infirmum, aut absentem fore contigerit, aut suo Coadvocato in eadem causâ associatus fuerit vel assistat; & qui contrarium fecerit, ab officio advocandi in nostra Curia Audientiæ expellatur.

9. Quod si quando justificationem seu exceptionem aliquam directè contrariam intentioni, vel replicationem directè contrariam exceptioni, aut duplicationem replicationi, seu deinceps in Curia nostra Audientiæ proponi contigerit, hoc statim fiat quoad justificationem, seu exceptionem directè contrariam intentioni, statim post litis contestationem, aut saltem infra tertiam sessionem judicalem prædictæ litis contestationem immediate sequentem; & quoad replicationem, ut id statim fiat post exceptionem propositam & admissam, aut saltem infra tertiam sessionem judicalem post hujusmodi exceptionem admissam immediate sequentem, & simili modo quoad duplicationem, aut proponatur statim, aut saltem infra tertiam sessionem judicalem post replicationem propositam & admissam immediate sequentem, & sic deinceps, ut sic probationes concurrere valeant super eisdem.

De Rosa aurea benedicta Regi Henrico octavo per summum Pontificem missa.

Venerabili Fratri Gulielmo Archiepiscopo Cantuariensi Julius Papa secundus. Venerabilis frater salutem & Apostolicam benedictionem. Charissimum in Christo filium nostrum Henricum Angliæ Regem illustrem, quem peculiari caritate complectimur, aliquo insigni Apostolico munere in hoc Regni sui primordio decorandum putantes, mittimus nunc ad eum Rosam auream Sancto Crismate delibutam, & odorifico musco aspersam, nostrisque manibus de more Romanorum Pontificum benedictam, quam ei à tua fraternitate inter Missarum solennia per te celebranda, cum ceremoniis in notula allegata contentis, dari volumus cum nostra Apostolica benedictione. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die quinta Aprilis 1510, Pontificatus nostri anno septimo.

AN. Dom. 1518. Gulielmus Rokeby Arch. Dublin. cum suis Episcopis & religiosis personis Provinciales Constitutiones sequentes edidit.

1. Presbyteri Conactenses & Ultonenses non admittantur nisi iudicio Ordinarii inveniuntur idonei. Quod non solventes pasturam & simili ordine Decimas, excommunicentur.

2. Quod Clerici Hibernici non solventes procuraciones Archiepiscopi & cætera onera Ecclesiis imposita, sint denunciati excommunicati per omnes Curatos sub poena latæ sententiæ quoad ultimum vale.

3. Calices stannei sint post annum suspensi, nec tales à modo consecrari debent, nisi ciphus saltem argenteus sit.

4. Duo æstimatores constituantur per Episcopum ad appretianda bona mortuorum, aliàs æstimatio facta non valet.

Q q q

5. Ex-

5. Excommunicati sint ipso facto, & denunciandi per Curatum etiam absque Ordinariis literis, Temporales non solventes dimidiam partem obventionum domorum in cimiteriis, & eorum bona & personæ in dictis cimiteriis seu Ecclesiis existentia Ecclesiastica carebunt immunitate.

6. Statuta Provincialia & Synodalia debita exequi debent sub pœnis in iisdem contentis per Ordinarios & Curatos.

7. Concessio vel Firma facta laicis de bonis quibuscunque Ecclesiasticis sine assensu Clericorum est ipso jure nulla.

8. Clerici à modo ludentes ad pilam pedalem, solvant toties quoties 40 d. Ordinario & 40 d. reparationi Ecclesiæ ubitalis ludus exercetur.

9. Imponentes onera laicalia & exactiones necessarias glebis Ecclesiæ sint Excommunicati, reglâ potestate excepta.

10. Definit Concilium omnes procuraciones inter Hibernicos ratione visitationis debitas Episcopo & persolvendas, & sic eos ad solutionem dictarum procuracionum per Censuram Ecclesiasticam fore compellendos: Ita tamen, quod statutum . . . extendatur ad solutionem procuracionum indifferenter omnibus, quibus debentur procuraciones, & ulterius approbamus omnes, tam inter Hibernicos, quam etiam Anglicos persolvi debere secundum antiquos . . . & rotulos inde in singulis Diœcesibus olim confectos.

Leo Papa Decimus ad Willielmum Arch. Cant. salutem. Habitâ super tuâ petitione, cum Fratribus nostris maturâ deliberatione, taliter tibi respondendum duximus; Quod præsentî Constitutione perpetuò duratura statuimus, quod Vigiliâ Nativitatis beati Johannis hujusmodi, in Festo Corporis Christi in quo recolitur memoria Salvatoris, propter tanti Festi solemnitatem, Feriâ quartâ jejunari debeat, & jejunanda sit Vigilia ipsa; sicque ab omnibus de cætero, cum dicta Vigilia in Festo Corporis Christi hujusmodi occurrit, servari mandamus; Et propterea Fraternitas tua plebi sibi commissæ in tota Cantuariensi Provincia, & suffraganeis tuis mandabit, ut tam præsentî, quam aliis futuris annis, quibus Vigilia Nativitatis ejusdem Johannis Baptistæ, in Festo Corporis Christi occurrerit, præcedenti die, viz. feriâ quartâ jejunent, & vigiliam ipsam, ob venerationem ac Devotionem Nativitatis hujusmodi observent. Datâ Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die vicesimo Februarii 1519. Pontificatûs nostri anno sexto.

AN. Dom. 1527. Gulielmus Warham Archiepiscopus Cant. Ordinationes edit super Confirmatione Statuti Roberti de Winchelsey olim Arch. Cant. vocati, *Statutum pro meliori Curie sue Cantuariæ regimine*, de numero Procuratorum Cantuariensis Curie.

STatuta, Ordinationes ac Injunctiones in sacra Synodo Eliensis Diœceseos, 9 die Mensis Junii, A. D. 1528 in Ecclesia Conventuali de Barnewell celebrata, tam Authoritate Reverendi Patris, quam totius Cleri dictæ Diœceseos tunc & ibidem congregati, absentium contumaciâ prius accusatâ, habita & facta sequuntur.

1. Imprimis, Quod nullus Laicus prætendens se solum, & in Diœcesim Eliensem ab alio quocunque loco sive Diœcesi se transferens, ad contrahendum Matrimonium intra hanc Diœcesim Eliensem per annum integrum unum post adventum suum hujusmodi ullo modo admittatur. Et si de facto contraxerit, illud tamen in facie Ecclesiæ per aliquem Curatum dictæ Diœceseos minimè celebretur, nisi Literas Testimoniales validas & efficaces à loci Ordinario, ubi antea moram fecit, Curato suo, ubi Matrimonium prædictum solemnizatum haberi proposuerit vel intenderit, realiter exhibuerit; seu saltem probabilis & honestæ conversationis inter vicinos & notos ejusdem Parochiæ habitus & reputatus fuerit, sicque apud eosdem notus fuerit. Et si casu aliquo post prædictum annum elapsum probabiliter sit suspectus de alia Coniuge superstite, aut de aliquo quocunque impedimento canonico, Curatus prædictus nec illud Matrimonium solemnizare cogatur aut compellatur, sed casu illo Ordinarium consulere teneatur.

2. Item, quod omnes & singuli Rectores, Vicarii ac Curati Diœceseos Eliensis antedictæ, curam animarum sub se habentes, singulis anni quarteriis sive Terminis Librum sive Codicillum *Enumeratorum Curatorum nuncupatum*, seu aliquam ejusdem par-

particulam coram Parochianis suis aliquo die Dominico sua discretionem deputando & assignando, publice & vulgariter legent, prædicabunt, & docebunt; sic quod per quemlibet Anni circulum Liber ille sive Codicillus integrè legatur, sub pœna suspensionis contrafacientibus & negligentibus in hac parte infligenda. Toto Clero acceptante & consentiente.

3. Item, quod posthac Sacerdos sive Capellanus ad Diœcesin Eliensem noviter accedens, ad inserviendum alicui Curia ibidem, seu Sacramenta, vel Sacramentalia inibi ministranda quoquo modo admittatur vel recipiatur per aliquem Rectorem sive Vicarium ultra unum Mensem, nisi idem Capellanus prius per Episcopum pro tempore existentem, aut aliquem ejus Officiarium debite fuerit examinatus, & sic idoneus repertus ad dictam Curam suscipiendam legitime admissus, sub pœna suspensionis ab officio per duos Menses proximè & immediatè sequentes.

4. Item, ne aliquis Rector, Vicarius sive Curatus intra Diœcesin Eliensem aliquem Quæstorem sive Nuntium cujuscunque Fraternitatis, Gildæ, Hospitalis, Facultatis, sive Privilegii fuerit, ad denunciandum, publicandum, & declarandum libertates, facultates, privilegia, & indulta sua quæcunque seu virtute earundem Eleemosynas aut alias pias devotiones à subditis & Diœcesanis dictæ Eliensis Diœceseos colligendas, exigendas, petendas, & recipiendas quoquo modo admittat vel recipiat, nisi dictus Quæstor sive Nuntius Literas dicti Reverendi Patris Eliensis Episcopi moderni, in ea parte factas, & dicto Quæstori sive Nuncio specialiter concessas secum portabit, & Rectori, Vicario sive Curato antedicto realiter exhibuerit, & ostenderit, sub pœna Contemptus Rectori, Vicario, sive Curato contrafacientibus imponenda. Volentes quod Curati prædicti non teneantur etiam nostra Sigilla admittere citra omnem pœnam contemptus, aut aliam, in Literæ Quæstorum fuerint Literis nostris annexæ per eosdem Quæstores exponendæ & declarandæ.

5. Item, Quod Clerici parochiales omnes & singuli per totam Diœcesin Eliensem, tempore Altæ Missæ deserviant reverenter & obedienter in superpelliceis, & nullo modo in tunicis & aliis Vestibus Laicalibus sub pœna amotionis ab Officio, si in hac parte aliquis Clericus post primam monitionem culpabilis reperiatur.

6. Item, Ne aliquis Curatus, Capellanus, sive Sacerdos infra Diœcesin & Jurisdictionem Eliensem Missam celebrare audeat vel præsumat in togis indecentibus, viz. *Ruggid Gowns*; sed est injunctum, quod dicti Curati, Capellani, sive Sacerdotes togis decentibus induti & ornati Missam celebraturi Altare devotè accedant, & sic celebrent.

7. Item, Quod Rectores & Curati Biblia secundum novam interpretationem in suis Ecclesiis nullo modo utantur, aut per quoscunque alios Ecclesias suas accedentes sic uti sinant; sed eos omnes & singulos de præmissis admoneant, & exhortentur, ne eadem interpretatione utantur in prædicationibus suis.

8. Item, Quod Processiones Solennes quolibet septimanâ bis ad minus ad Festum S. Petri (quod dicitur *ad vincula*) proximè futurum teneantur & observentur per Curatos supradictos; laudando Deum pro suis Beneficiis, & aura temperata.

9. Item habito Tractu & Communicatione de celebratione Synodali & Commemorationum in hac Diœcesi Eliensi, Certificatum est, Quod observantur quatuor Commemorationes per totam Diœcesin Eliensem à tempore cujus initii sive contrarii non est hominum memoria; exceptis locis ubi Ecclesia est de Sancta Maria, aut de Sancta Etheldreda; exceptâ etiam Ecclesiâ de *East-Hatly*, & nonnullis aliis Decanatibus de *Shingay*.

10. Item, certificatum est, Quod festum Translationis Beatæ Mariæ Magdalenz celebretur decimo nono die Martii.

11. Item eodem Die nominati fuerunt Pœnitentarii in singulis Decanatibus Comitatus Cantabrigiensis; quibus concedi posset facultas absolvendi in casibus Episcopo reservatis per Literas speciales Domini Episcopi.

Mr. Aspes, Cant.
Mr. Rumpein, Chesterton.
Mr. Risseley, Shingay
Mr. Ireland, } Borne.
Mr. Holder, }

Mr. Robinson } Barton.
Mr. Serne }
Mr. Beeton }
Mr. Heylon } Camps.
Mr. Smith }

In Synodo celebrata Maii 28. 1521.

Willingham. Quo die comparuit Magister *Johannes Rumpayne* Rector Ecclesie Parochialis de Willingham, & petiit beneficium Absolutionis à Sententiâ Excommunicationis quam incurrebat propter violationem Decreti Domini Commissarii in ultima Synodo lati, viz. Quòd nullus compareret in eadem Synodo sine Superpelliceo.

Ad cujus petitionem Dominus Commissarius ipsum absolvit, &c.

Prædicto die & anno Dominus Commissarius ad petitionem Domini *Leonardi Cotton* absolvit eundem à Sententiâ prædicta quam incurrebat propter Violationem Decreti prædicti, &c.

Concordat cum Originali in Registro Eliensi.

Ita testor *Johannes Tabor* Registrarius.

Legatina

Mr. Alford	Can.	Mr. Robinson
Mr. Rumpayne	Chelston	Mr. Stone
Mr. Riffley	Shingay	Mr. Barton
Mr. Riffley	Borne	Mr. Hylton
Mr. Hylton		Mr. Smith

Legatinæ Constitutiones.

Constitutiones Domini Othonis.

Concilium Pan-Anglicum Londini habitum in Ecclesia Cathedrali Divi Pauli crastino octavarum Sancti Martini Anno Domini 1236° & vicésimo Henrici tertii, Præsidente Dom. Othone S. Nicolai in Carcere Tulliano, Diacono Cardinali, Legato Dom. Papæ Gregoriæ IX, affidentibus sibi Archiepiscopis S. Edmundo Cantuariensi & Waltero Eboracensi, nec non aliis Angliæ Episcopis, &c.

Constitutiones Dom. Othonis Cardinalis, Apostolicæ Sedis Legati, cum Glossemate Johannis de Athon.

PRÆFATIO.

Quoniam domum Ministrosque Dei Sanctitudo decet, quam humani generis hostis polluere conatur; Nos Otho Diaconus Cardinalis, & Apostolicæ sedis Legatus ad Partes Angliæ cum Legationis Officio, à sede Apostolica deputati ac destinati Divino fulti auxilio, & astantis Concilii suffragio & à concensu, ad roborandum & reformandum statum Ecclesiasticum in partibus Anglicanis, salvis aliis Canonice institutis, quæ cum reverentia volumus & præcipimus observari, quædam ex commissi nobis officii potestate duximus statuenda, quæ per alios articulos infra fecimus digeri & distingui.

ANNOT.

Pater hic, quod Consilia Prælatorum in hujusmodi constitutionum editione requiri debent.

Constitutio Prima.

DE Consecratione & Reformatione statûs Ecclesiæ. ^a Basilicarum Dedicatio initium à Veteri Testamento dignoscitur habuisse, & in Novo est à Patribus Sanctis observata; in quo est eo dignius & studiosius facienda, quo in illo tantum offerebantur hostiæ animalium mortuorum; in isto verò cœlestis hostia viva & vera, Christus scilicet, unigenitus Dei filius, in altari offertur pro nobis manibus Sacerdotis. Quare sancti Patres statuerunt ne in aliis locis quàm in dedicatis (nisi ^b necessitatis causâ) celebretur officium tam sublime.

Porro, quia in quibusdam partibus Angliæ vidimus & audivimus tam salubre mysterium contemni, vel saltem negligi à nonnullis, dum multas invenimus Ecclesias, & aliquas Cathedrales, quæ licet fuerint ab antiquo constructæ, nondum tamen sunt Sanctificationis oleo consecratæ.

Statuimus igitur, ^c ut omnes Ecclesiæ quæcunque, quæ perfectis parietibus constructæ sunt infra biennium per Diocœsanos Episcopos, vel ab iis auctorisatos, consecrentur. Sicque infra simile tempus fiat in Ecclesiis construendis.

Ob neglectum hoc mysterium, si loca hujusmodi non fuerint infra biennium à perfectionis tempore dedicata, à Missarum solenniis usque ad Consecrationem manere statuimus interdicta; nisi aliquâ causâ rationabili excusentur.

Præterea inhibemus Abbates vel Rectores Ecclesias antiquas sub prætextu amplioris vel pulchrioris faciendæ diruere, absque licentia Diocœsani Episcopi. Diocœsanus autem consideret an expediat dare vel negare licentiam talem. Et si dederit, attendat ut opus, quàm celerius poterit, consummetur. Capellarum autem ceu Sacellorum Consecrationes ad Canonicas Definitiones referimus.

A N N O T.

^a Basilicarum. Hic proprie sumitur Basilica quæ nondum fuit consecrata, sed Ecclesia proprie vocatur post ejus consecrationem. Plurimis modis dicitur Ecclesia. Quandoque Oratorium, quandoque Basilica, quandoque Domus Dei & orationis, quandoque Templum, & quandoque Tabernaculum.

^b Necessitatis causa. sc. Infirmittatis vel hujusmodi.

^c Perfectis. sc. Quibus nil deest.

Constitutio secunda, De septem Sacramentis.

Sacramenta Ecclesiastica, in quibus tanquam in vasis celestibus salutis remedium continetur, à ministris Ecclesiæ purè ac devotè statuimus & præcipimus exhibenda, exclusâ qualibet cupiditatis labe, vel prætextu consuetudinis alicujus, quâ dicatur ab eis, qui ea recipiunt, aliquibus aliqua persolvenda.

Sacramenta quoque Principalia propter Simpliciores, quæ & quot sunt statuenda duximus. Sunt septem, sc. Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, Eucharistia, extrema Unctio, Matrimonium, Ordo.

Sed quia non leve est Canonum gyrare volumina, statuimus, ut ordinati in conventibus Dacanatum ab Archidiaconis suis diligenter erudiendi sunt & examinandi, de his præcipuè ordinandi.

Constitutio tertia, De Baptismo, & Forma ejus.

AD Baptismum solenniter celebrandum duo tempora Sabbatorum, sc. Sabbatum ante Resurrectionem Domini, & Sabbatum ante Pentecostem sunt à sacris Canonibus propter ministerium deputata; sed quidam, Diabolicâ fraude decepti, periculum suspicantur, si præfatis diebus pueri baptizarentur, quod arbitrari vel metuere sanæ fidei meritis penitus adversatur, & manifestè falsum est, cum summus Pontifex illud ministerium in propria persona solemnizat in diebus solenniter memoratis, &c. Quare præcipimus, ut à tanto errore populus avertatur per publicam prædicationem, admonendus est ut præfatis diebus festis ad Baptizandum pueros suos inducantur. Statuimus insuper, ut Parochiales Presbyteri formam Baptismi diligenter addiscentes, eam Parochianis suis frequenter Diebus Dominicis exponant in ^a vulgari; ut si articulus necessitatis emergat, quo ^b ipsos aliquem baptizare oporteat, eam sciant & ^c valeant ^d observare, quæ utrùm servata fuerit diligenter postea ^e inquiratur.

A N N O T.

^a In vulgari. sc. Lingua Patriæ.

^b Parochianos.

^c Et valeant. Nota ex Scientiâ insurgit posse.

^d Observare. In executione actus.

^e Inquiratur. Per Episcopum, ad quem spectat punitio peccantium.

Constitutio Quarta.

Ne aliquid exigatur pro Sacramentis. Auditu horribili audivimus quòd quidam Sacerdotes proventus (sc. oblationes) ex Altari vel ex pœnitentia provenientes recipiunt, & sic de aliis Sacramentis: Quoniam igitur, qui talia agunt; indigni sunt Regno Dei & Beneficio Ecclesiastico, præcipimus, ut inquisitione exactissima per Episcopos de his facta, qui tale quid commisisse repertus fuerit, & à Beneficio, quod obtinet, removeatur omnino, & ab Officiis, quod perperam gessit, perpetuo suspendatur.

Constitutio Quinta, De Confessionibus, &c.

STatuimus, ut per quoslibet Decanatus viri prudentes, & fideles ^a constituantur per Episcopum Confessores; quibus ^b Personæ & minores Clerici valeant confiteri, qui Decanis erubescunt confiteri forsan & verentur. In Ecclesiis verò Cathedralibus constitui Confessores præcipimus ^c generales.

A N N O T.

^a Constituantur. Nulla consuetudo potest introduci ut tales Rectores & Clerici ab alio, quam Episcopo, vel ejus Vicario absolvantur.

^b Personæ. sc. Rectores. Loquitur secundum vulgare Anglicorum.

^c Generales. sc. Ad audiendum Confessionem omnium Clericorum & sæcularium subditorum Diocæseos.

Constitutio Sexta.

UT sacer Ordo tantum idoneis conferatur, statuimus, ut ante collationem Ordinum per Episcopum de his omnibus inquisitio ac indagatio diligens habeatur. Et ne reprobati approbatis immisceantur, conservandus est eorum numerus, & nomina scribenda, subque Episcopo derelinquenda.

Constitutio Septima.

CUM Ecclesias dari ad ^a firmam non auctoritate nostrâ fulciri volumus; sed propter infirmitatem multitudinis, quæ in causa est, prohibitionis Edicta circa ea emittere formidamus, ne videamur potius laqueos immittere, quam invenire remedia. Quibusdam tamen morbis ex eis provenientius, ad nostram delatis notitiam, occurrere coarctamur. Firmarii enim quandoque turpes exactiones facientes in Simoniacam pravitatem cadunt. Quare districtius inhibemus, ne Dignitates vel Officia, Decanatus vel Archidiaconatus, sive Proventus ex Ecclesia vel Jurisdictionis Spiritualis exercitio, seu ex Pœnitentia vel Altari, vel aliis Sacramentis quibuscunque venientes, ad firmam de cætero ullatenus concedantur.

^a Lege proximam Constitutionem.

Constitutio Octava.

Ne Ecclesia ultra quinquennium detur ad Firmam.

CUM inhonestum sit Ecclesias dari Laicis ad ^a firmam, & damnosum Ecclesiæ ad longum tempus dari Clericis, præcipimus, ut nunquam Laicis, nec personis Ecclesiasticis ultra quinquennium ad firmam de cætero conferantur Ecclesiæ: Nec finito eo renoveantur ab eisdem, nisi prius ipsas alii habeant immediatè. Et ut omnia sint in tuto, præcipimus, ut Episcopis præsentibus, vel Archidiaconis Firmarum fiat conventio; ex qua plures literæ conscribantur, quarum una remaneat penes ipsos, &c.

A N N O T.

^a Licet Ecclesiæ vel Decimæ nullo modo veniant in contractum, qui incidit in alienationem furis ad Firmam; tamen usque ad certum tempus modicum hic determinatum concedi possunt. Fius autem Decimarum nullus vendi aut locari potest.

Con-

Constitutio Nona.

Ne aliqua Ecclesia perpetuò ad firmam alicui detur.

Alicubi audivimus accidisse, quòd vacante ^a pingui Ecclesia, quam quidam optabat habere; nec tamen eam recipere audebat ut Persona, ne aliis ipso jure Beneficiis, quæ obtinuit, privaretur, callidè procuravit ut Ecclesia illa sibi ad firmam perpetuò, traderetur; ita quod modicum quid inde solveret alii nomine Personatùs, sibi que totum reliquum retineret. Quo dante causam Edicto, statui-
mus, ut nullà Ecclesia, vel Præbenda, vel quis aliùs redditus Ecclesiasticus, in toto vel in parte, ad firmam alicui sub quocunque colore in perpetuum conferatur, cas-
sum & inane fore penitus decernentes, si contra fuerit attentatum.

A N N O T.

^a Pingui. Id est, facultatibus & proventibus abundante.

Constitutio Decima.

AD Vicariam statuimus nullum de cætero fere admittendum, nisi sit Presbyter, aut Diaconus proximis quatuor temporibus ritè in Presbyterum ordinandus, suscipiensque renunciât cæteris Beneficiis curam Animarum habentibus & juret ibi residentiam facere, ac eam faciat continuè corporalem: Alioquin Institutionem ipsius decernimus fore nullam, & Vicariam alii fore conferendam. Sic ^a illudatur illi dolo, quo sæpe Ecclesia dabatur alii ficto nomine Vicariæ, assignato alicui no-
mine Personatùs aliquo modico.

De jam verò institutis Vicariis, qui non sunt Presbyteri, præcipimus, ut infra annum ad minus se faciant Presbyteros ordinari; alioquin si per eos steterit, quo minus scilicet infra annum ordinentur, eos ex tunc fore Vicariis eisdem decerni-
mus esse privatos, & de residentiâ circa eos statuimus, quod de ^b instituendis supra diximus statuendum.

A N N O T.

^a Illudatur. Id est, per cautelam occurratur. Est autem propriè Illusio callida & fraudu-
losa locutio, dicta animo defraudandi. Unde communiter ponitur pro deceptione vel sophistica-
tione; & hic commendatur, quòd per eam dolo obfistitur.

^b Instituendis. sc. Vicariis in futurum.

Constitutio Undecima. Ne Ecclesia absentis alicui conferatur.

Nullus Presbyter in Beneficium absentis recipiatur, nec investiat prætexitu opinionis vel famæ, quæ de morte absentis habeatur, donec de morte ab-
sentis plenissime constiterit. Nec in præsentium seu residentium Beneficia clanculo irrumpant, & per vim occupent, alioquin ad resarciendum omne damnum ex hoc
inflictum absentis eum fore decernimus obligatum; & se sic intrudi procurans, præter
restitutionem damnorum, ab Officio Beneficioque suspendatur ipso facto.

Constitutio Duodecima. Ne Ecclesia una in plures dividatur.

Prohibemus firmiter statuentes, ut nunquam in plures deinceps Personatus vel
Vicarias una Ecclesia ^a dividatur. Et quæ divisæ sunt hætenus, quàm citò
se facultas obtulerit, ^b reintegrentur, nisi forsan hæc statuta fuerint ab antiquo; ubi
est per Episcopum loci providendum, ut tam redditus quàm Ecclesia congruis ad
majorem

maiores commoditates inter se portionibus & regionibus dividantur. Provideat igitur Diæcesanus ut in singulis Ecclesiis resideat aliquis debitam Animarum curam gerens. De Residentia verò & Pluralitate Beneficiorum consultius ad Romanorum Pontificum Constitutiones, quàm ut novas condamus, remittendum censemus.

A N N O T.

^a. Ex causa probata potest Episcopus dividere, minuere, vel mutare Præbendam Ecclesiam vel dignitatem, concurrente consensu Capituli solius, ubi hujusmodi Beneficia sunt dotata ab Episcopo & Capitulo solum.

^b. Reintegrentur i.e. Consolidentur, seu uniantur.

Constitutio Decima Tertia.

De Habitu Clericorum & de ornamentis eorum.

Firmiter statuendo præcipimus, ut Clerici, præsertim curam habentes, ac Presbyteri ad Formam in generali Concilio editam habeant Vestes & equorum ornamenta, ita ut decet, & Cappis Clausis utantur, maxime in Ecclesia, & coram Prælatibus suis, & in Conventibus Clericorum, & ubique in suis Parochiis, cum decenti Tonsura, sub pœna subtractionis Beneficiorum ab Episcopis faciendæ; qui ut alios facilius compellant, cum suis Clericis commensalibus incipiant, ut hæc observentur.

Constitutio Decima Quarta

De Uxoratis à Beneficiis amovendis.

Quoniam per Clericos Matrimonio seu Contubernio intendentes procurari Animarum perditio, negligi salus earum, & Ecclesiastica diripi substantia consuevit, huic morbo sic duximus occurrendum; Quod si repertum fuerit aliquos taliter contraxisse, ab Ecclesiis & Ecclesiasticis Beneficiis omnino removeantur. Et si qua bona post hujusmodi Matrimonium acquisita fuerint, non filiis vel uxoribus, sed Ecclesiis, quas tenuerunt, vel in quibus habuerunt Beneficia, protinus applicentur. Ipsi quoque Filii ad Ecclesias, Ecclesiastica Beneficia, & Ecclesiasticos Ordines velut inhabiles nullatenus admittantur, nisi fuerit cum eis, exigentibus eorum meritis, Canonice dispensatum per Romanum Pontificem.

Constitutio Decima Quinta.

De Concubinis Clericorum removendis.

Præcipimus, ut ubi Clerici, & maxime in sacris Ordinibus constituti, qui in domibus suis vel alienis detinent publice Concubinas, eas prorsus à se removeant infra mensem, ipsas vel alias de cætero nullatenus detenturi. Qui autem contra hoc præsumpserint venire, ab Officio & Beneficio suspensi sint, ita quod usquequò super hoc dignè satisfecerint, de Beneficiis Ecclesiasticis se nullatenus intromittant: Alioquin ipso Jure ipsis Beneficiis ipsos decernimus fore privatos. Et super hoc Archiepiscopi & Episcopi per omnes suos Decanatus diligenter faciant inquisitionem.

A N N O T.

^a. De Beneficiis Ecclesiasticis. Id est, perceptione fructuum Beneficiorum.

*Constitutio Decima Sexta.**Ne Filius in Ecclesia Patri succedat.*

Prohibendo statuimus, ut Ecclesiarum Prælati nullos in Beneficiis, quæ Patres eorum quocunque titulo tenuerunt, in totum vel in partem, quocunque colore vel fraude, instituere vel ^a admittere immediatè de cætero ^b præsumant. Illos verò, qui jam illicita Beneficia hujusmodi sunt adepti, omnes præsentì Statuto decrevimus fore privatos.

A N N O T.

^a. Admittere. *Admissio est duplex, Auctorizabilis & Corporalis. Quæ corporalis duplex est; quædam habens plus Juris quam Facti; quam admissionem sibi vendicat Capitulum Eborum in Prabendis ibidem. Quædam vero habens plus Facti.*

^b. Præsumant. *In vitium sonat hæc dictio: Nam contra Canones venire ex certa scientia præsumptio est.*

Constitutio Decima Septima. De Latronum Receptoribus.

Quicunque protexerit, defenderit, aut hospitatus fuerit, quem nòrit, aut manifestum sit, esse Latronem; & tertiâ etiam publicâ & ^a generali admonitione admonitus non ejecerit, Excommunicationis sententiam incurrat.

A N N O T.

^a. *Intellige hanc generalitatem quoad personas protegentes, specificatis tamen nominibus latronum hujusmodi. Vel dic istam intelligi tam respectu protegentium, quam Latronum, propter proterviam & potentiam rebellem defendentium tales.*

*Constitutio Decima octava.**Ut Monachi ab esu carniû se abstineant.*

Monachi, statim ut professi sunt, ab esu carniû abstineant, nisi ægrotantes ad Infirmitorium destinari; nec quisquam Abbas aut Prior sit, nisi Ordinem professus. Professio autem statuto fiat tempore, tam in ordine Sancti Benedicti, quam Monachorum Regularium & Monialium; de cæteris autem ad eorundem Capitula scribent.

Constitutio Decima Nona. De Archidiaconis.

Statuimus de Archidiaconis, ut fideliter visitent Ecclesias, non gravantes Ecclesias superfluis expensis, sed Procuraciones moderatas duntaxat exigentes, ex correctione aut punitione nihil recipientes, nec quenquam ob avaritiam sententiis injustè innodantes. Qui talia præsumpserint agere, præter aliam pœnam Canonica ad duplam exactorum restitutionem, ad pios usus applicandorum, arbitrio Episcopi compellantur. Sintque diligentes in Capitulis per singulos Decanatus frequentandis, & in Sacerdotibus, ut bene vivant & bene sciant, instruendis.

Constitutio Vicesima, De Pace & Concordiâ reformandâ.

Districtius inhibendum duximus, ne Prælati & maximè Archidiaconi & Decani, vel Officiales eorum, vel quicunque alii in Foram Ecclesiæ delegati præsumant Pacem & Concordiam inter partes litigantes impedire, sed magis cohortentur ad licitam compositionem, nec propter hoc aliquid ab iisdem exigant.

Constitutio Vicesima secunda, De Officio Arch. & Episcopi.

UT Archiepiscopi & Episcopi Officio fungantur juxta nomen Officii (quod est, superintendens) Exhortamur eos in Domino, ut in Cathedralibus Ecclesiis Exemplum Sanctitudinis se præbeant, Missas celebrantes in præcipuis Festivitatibus & in Diebus Dominicis, & in Quadragesima & in Adventu. Circumeant Diececes suas opportunis temporibus, corrigendo & reformando Ecclesias, & consecrando, & verbum vitæ prædicando.

Ad quæ omnia melius exequenda, Professionem, quam in sua Consecratione fecerunt, saltem bis in anno, in Adventu Domini scilicet, & in ^a majori Quadragesima, faciant sibi legi.

A N N O T.

^a. Sunt tres Quadragesimæ in anno, de quibus Adventus dicitur una.

Constitutio Vicesima Tertia.

Ne Causæ Matrimoniales Judicibus imperitis committantur.

Statuendum duximus, ut Matrimoniales causæ, quæ maturitate magnâ & diligentia sunt tractandæ, viris providis & peritis committantur. Si verò Decani, Archidiaconi, vel Abbates habent ex Privilegio approbato quod de Matrimonialibus causis cognoscant, diligenter eas examinare procurent. Sed ad sententiam definitivam ne procedant absque Diececano Episcopo, nisi fortè sint speciali privilegio exempti.

Constitutio Vicesima Quarta, De Officio Procuratorum.

Multis fallaciis cupientes opponere statuimus, ut de cætero in causis Ecclesiasticis Regni Angliæ Procurator specialis constituatur simpliciter ad diem, non ad unum tantum, sed ad plures continuandos, si opus fuerit, constitui volumus, & intelligimus constitutum. Mandamus etiam per scripturam probetur Authenticam; nisi apud Acta fuerit constitutus, aut signum Authenticum de facili nequiverit Constituens invenire.

Constitutio Vicesima Quinta, De Citationibus faciendis.

Ob malitiam inter Litigantes qui impetrantes Literas, Citatorias, eas impetratas ad locum, in quo morari dicitur, qui citatur, per tres Garsiones (vel Pedites) destinant, super Altare loci ejusdem Ecclesiæ, vel ibidem in alio loco duo ponunt & tertius statim rapit; & duobus testificantibus, quod secundum morem illum citaverunt, excommunicatur ut contumax, quamvis Citationis inscius erat.

Ad

Ad hunc itaque abusum corrigendum decrevimus, ut de cætero Literæ Citatoriæ non mittantur per impetrantes vel eorum nuncios in Causis Ecclesiasticis, sed Judex moderatis sumptibus impetrantis per suum fidelem nuncium eas mittat, qui vocandum (sc. citandum) diligenter perquirat: Quem si reperire nequit, Die Dominico, vel alio solenni in Ecclesia istius loci, in quo degere solebat, dum Missa cantatur, publicè Literas legi faciat, & exponi. Vel saltem ad Decanum, in cuius Decanatu moratur, qui citandus est, Citatio dirigatur; qui à Judice iussus hoc fideliter prosequatur, per se, aut per certos suos nuncios & fideles; quodque inde fecerit eidem rescribere Judici non omittat.

Constitutio Vicesima Sexta, De Literis Citatoriis falsis.

QUI Literas Citatorias falsas in alterius præsertim præjudicium Iciens usurpaverit, pœnam Falsariis debitam incurrat.

Constit. Vicesima Septima, De sigillis Authenticis & de Custodia eorum.

QUoniam Tabellionum usus non habetur inter Anglos, necesse est ut sit Cópia Authenticorum sigillorum. Quare Statuimus, ut non solum Archiepiscopi & Episcopi, sed etiam eorum Officiales. Item Abbates, Priores, Decani, Archidiaconi, & eorum Officiales, & Decani Rurales, nec non Ecclesiarum Cathedralium Capitula, & cætera quæcunque Collégiâ & Conventus, simul cum suis Rectoribus. Pro varietate cujuslibet prædictorum, unusquisque habeat sigillum cum nomine Dignitatis Officii ceu Collegii, cum nomine proprio manifestis notis & Characteribus insculptum: Sicque sigillum habeatur Authenticum. Decani autem Rurales & Officiales, qui suscipiunt temporale officium, sigillum suum quod tantum nomen Officii habeat insculptum, finito Officio, ei, à quo Officium habuerint, resignent. De cura vel Custodia sigilli, committatur uni soli custodiendum, qui juret, quod fideliter illud custodiet, & nulli ad sigillandum aliquid concedet, nisi quod Dominus ejus prius legerit & viderit diligenter. In Principio quoque vel fine scripturæ Authenticæ sufficientem Datam inseri Statuimus Diei, temporis & loci.

Constitutio Vicesima Octava.

De missa in Possessionem & de Officio Advocatorum & Judicum.

QUicumque in Advocati Officium voluerit generaliter promoveri, præstet Dicesano suo de fidelitate Juramentum, præcipuè in Causis Matrimonialibus. In nullis autem causis sine Juramento coram Ecclesiastico Judice ultra tres terminos absque juramento admittatur, nisi pro Ecclesia, Domino, aut in pia causa. Caveant, ne falsos testes subornent, alioquin ab Officio sint ipso facto suspensi, donec super hoc satisfecerint competenter, & alias nihilominus si de his convicti fuerint pœnâ debitâ puniantur.

Judices vero ignari, si aliquod dubium emerferit, ex quo alterutri partium præjudicium grave generari possit, expensis utriusque partis advocent consilium sapientis; & Constitutiones Generalis Concilii observantes Acta omnia custodiant, & partibus inde, ut velint & debuerint, copiam faciant exhiberi, quibus omnia scripta fuerint. Præcipimus etiam, ut si erratum fuerit in scribendo, corrigatur, ut veritas de his liquide apparere possit. In contumacis autem locum mittendus cautionem det de restituendo, si ille infra annum redierit, & reverso, vero Possessori cedat: Et post annum verus possessor etiam constitutus, Jure, si quod habuerit in eadem re, decerni omnino fore privatum.

Legatinæ Constitutiones.

Constitutiones Domini Othoboni.

Consilium Anglicanum à Domino Othobono Sancti Adriani Diacono Cardinali, sedis Apostolicæ ad Regnum Angliæ, nec non ad Scotiæ, Hiberniæ, Walliæque partes Legato, celebratum in Ecclesia Cathedrali Sancti Pauli London nono Calend. Maii An. Dom. 1268, & Pontificatus Domini Clementis 4 Papæ Anno quarto, id est, anno Henrici tertii illustris Anglorum Regis 52do præsentibus Bonifacio Cantuariæ, & Waltero Eborum Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, cum aliis Dignitatibus Ecclesiasticis.

Constitutio Prima, De Baptismo.

Quoniam error periculosus de Baptismo existat, nempe quod si Baptismus celebretur Sabbato ante Resurrectionem Domini & Sabbato ante Pentecosten, quidam suspicabantur periculum, si diebus huiusmodi pueri Baptizentur. Statuit ergo prædictus Legatus, ut à tanto errore populus averteretur prædicatione frequenti, & induceretur ad solennizandum Baptismum in præfatis diebus. (Vide Const. tertiam Othonis, de reliqua parte hujus Constitutionis, quæ eadem est.) Et quod Otho de Presbyteris Parochialibus expressit, Legatus prædictus ad perpetuos Ecclesiarum Vicarios extendi vult. Et quilibet Archidiaconus per suum Archidiaconatum inquisitionem faciat diligentem, graviter puniendo eos, quos hoc salutare statutum non invenerit observare.

Constit. Secunda, Ne pro Sacramentis Ecclesiasticis aliquid exigatur.

Episcopi & Archidiaconi diligenter inquirent, & inventos ut Simoniacos puniant, qui contra Constitutionem Othonis pro Sacramentis Ecclesiasticis quicquam exigunt. Negligentes Episcopi à Pontificalibus, & Archidiaconi ab officio suo, usquequò congruè emendârint, suspendantur.

Audientes autem Confessiones discant hanc formam absolvendi, sc. Ego te à peccatis tuis auctoritate, quâ fungor, absolvo. Et Confitentes inducant ad Contritionem & Humiliationem, cum reverentia Sacerdotis. Nos autem audientes, quod Confessionis remedium captivis negatur, Statuimus, ut si quis de cætero in hoc vel alio casu gratiam Confessionis inhibuerit carcerato, vel alias, in penam immanis sceleris, cum ipse ad mortem pervenerit, nisi ad mandatum Prælati sui in vita satisfecerit, careat Ecclesiastica sepultura.

Constitutio tertia, De Consecratione & Reformatione statûs Ecclesiæ.

Vid. Constit. primam Othonis.

NOS salubre Statutum Domini Othonis negligi & contemni à pluribus cognoscentes, Statuimus, ut Quicumque contra Constitutionem Domini Othonis Ecclesiæ, nondum consecratæ, Rector seu Gubernator aut Vicarius extiterit, infra annum Constructionis Episcopum super Consecratione requirat, saltem per

T t t

Archi-

2 *De Consecrat. Eccles. & septem Sacramentis.*

Archidiaconum : Quod si Rector aut Vicarius neglexerit, aut Archidiaconus postposuerit, ab Officio suspendatur. Episcopus verò, si requisitus, Ecclesiam detraxerit, per se vel per alium, consecrare, cum legitimum non habeat impedimentum, à ^a Dalmaticæ Tunicæ & Sandaliorum usu se noverit ^b suspensum, donec ad Consecrationem (quam gratis faciet ^c exceptâ debitâ procuratione) sed ^d ea in ipso Consecrationis actu illico reassumat.

A N N O T.

^a Dalmaticæ Tunicæ. *Sunt ista Pontificalia, sicut & Baculus & Annulus.*

^b *Suspensum. sc. ipso jure.*

^c *Exceptâ debitâ procuratione. Quæ præstatur propter sumptus Domesticos ipsius Episcopi, & suorum cum declinet ad consecrandum Ecclesiam remotam; Unde pro hoc, non antem pro Consecratione, aliquid licitè exigitur & accipitur.*

^d *Ea sc. Pontificalia.*

Constitutio Quarta, De Clericis Arma portantibus.

PROPTER inhonestam vitam quorundam Clericorum Arma ferentium, cum prædonibus sociantium, & furta & rapinas non solum privatorum sed & Ecclesiasticorum participantium, statuimus, ut quicumque Clericus Arma detulerit, vel in præmissis deliquerit, ipso facto vinculum Excommunicationis incurrat; & nisi admonitus à Prælato suo tempestivè satisfecerit, omni Ecclesiastico Beneficio in toto Regno privetur, cum Ordinis sui amittendi periculo: Si autem non habeat Beneficium, tum in quinquennium inhabilis erit ad habendum; nec à sententia Excommunicationis à Diocesano absolvatur, donec ad arbitrium ejus de Præmissis satisfecerit.

Constitutio Quinta, De Habitu Clericorum.

STATUENDO præcipimus, ut universi Clerici compellantur habere Vestes decentes, & Capis clausis utantur in sacris ordinibus Constituti, maximè in Ecclesia & coram Prælatis suis & Conventibus Clericorum, & in suis ubique Parochiis. Quod ut Episcopi melius efficiant, & ad honestatem Vestium, & Tonsuram, & decentes Coronas, & Equorum Ornamenta idonea coarctare, provideant, ut à suis Clericis Commensalibus hæc prius observentur.

Gerant adeo Clerici Vestes non brevitæ nimiam ridiculas, sed ultra tibiæ medium attingentes, Aures patentes, Coronas latitudine decentes, nec, nisi in itinere Infulas seu Coyphas portent: Sacerdotes autem, & in Dignitate constituti, Capas clausas deferant, nisi honesta causa aliam Vestem interdum concesserit. Si qui autem in dignitate constituti, aut curam Animarum habentes contra hæc in vestibus, Infulis, Coronâ vel Tonsurâ deliquerint, nec admoniti se emendârint ab Officio suspendantur: Et si per tres menses in suspensione Officii fuerint, à Beneficio suspendantur, nec prius absolvantur, quàm sextam reddituum suorum pauperibus erogandam persolverint, & Prælatis pro arbitrio eorum pœnas dederint. Quod Statutum nisi Archiepiscopi & cæteri Prælati diligenti executioni mandent, Archiepiscopi quidam à Dalmaticæ & Sandaliorum usu; Prælati verò reliqui ab Ecclesiæ ingressu, usque ad emendationem, suspendantur. Episcopi præterea Habitum gerant suæ dignitati congruentem; & qui prius religiosi fuerant, habitum Religionis non dimittant, sed Statutum Generalis Concilii observent.

Constitutio Sexta, Ne Clerici Sacularem Jurisdictionem exercent.

Cum honestatis Ecclesiasticæ speciale decus existat à carnalibus longè fieri actibus, nec sæcularibus negotiis ministrare manus deputatas cœlestibus ministeriis; & quod grave & sordidum reputamus, quòd Clerici terrena lucra & temporales Jurisdictiones avidâ voracitate sectentur, Nos hoc vitium horrendum extirpare volentes, universis Ecclesiarum Rectoribus, Vicariis & omnibus in Sacerdotio Constitutis districtius inhibemus ne Jurisdictionem sæcularem à Persona sæculari suscipiant, vel ipsam exercere præsumant. Qui eam susceperint, infra duos menses omninò dimittant, eam de cætero nullatenus resumpturi. Contravenientes autem ipso facto ab Officio & Beneficio sint suspensi. Ad quæ si sic suspensi temerè se ingesserint, ultionem Canonica non evadent. Hujusmodi verò ultio erit arbitrio Diocesani, & juramentum præstiterit, quòd de cætero similia non committet; salvis tamen Domini Regis privilegiis in hac parte.

Constitutio septima. Clerici ne sint Advocati in Causis sæcularibus, nec Judices, nec Assessores.

Clerici, qui in Causis sæcularibus, præcipuè sanguinis, fuerint Advocati actorum, aut Judices, aut Assessores, sint ipso facto ab Officio suspensi, nec absolvantur à Diocesani, donec competenter satisfecerint; reorum autem in talibus defensores ad arbitrium Diocesani puniantur.

Constitutio octava, De Concubinariis.

Statuit & præcipit præfatus Legatus, Statutum ab Othone constitutum contra Clericos Concubinarios approbans, ut Archidiaconi singulis annis diligenter inquirent de Clericis Concubinariis, & maxime si sacris Ordinibus constituti sint, inventosque juxta Statutum prædictum puniant, & nihilominus Episcopis indicent in eosdem pro Officio animadverturis. Quam rem Archidiaconus indicare negligens, ab ingressu Ecclesiæ, & Episcopus admonitus non exequens, à Dalmaticæ & Sandaliorum usu usque ad emendationem suspendatur. Qui vero Concubinariis auxiliares fuerint, & ipsos aut Concubinas domo locaverint, si Clerici sunt, consimili plectantur pœnâ; sin Laici ad Episcopi arbitrium. Concubinae verò notoriæ ab ingressu Ecclesiæ, dum Divina fiunt, arreantur, nec ad Corpus Dominicum admittantur Paschali tempore. Deprehensi autem in adulterio aut alio peccato notorio, si ob impunitatem ad alia loca profugerint, à Diocesani illorum locorum in Excommunicatione teneantur, usque ad salutarem Pœnitentiam.

Constitutio nona, De Residentia Vicariorum.

Lege Const. decimam Othonis. Cui adjiciendo, Statuimus, ut quicumque in loco Vicariæ fructus collegerit, restituat eorum medietatem Ecclesiæ illi, cujus est Vicaria; Medietatis verò altera pars in Pauperes illius Parochiæ expendatur, & altera loci Archidiacono applicetur. Ipse verò Archidiaconus super his quotannis inquireat, & hoc Statutum faciat firmiter observari, & Vicariam contrafacientis Prælatus, ad quem pertinet Collatio, vacare sine mora denunciaret, Prælato de eodem Officio suo sub pœnâ suspensionis à Collatione functuro. Si quis autem contra præmissa Vicariam retinere contenderit, per mensem in suâ rebellionem persistens, præter alias pœnas, ab aliis (si habet) Beneficiis ipso facto sit privatus, & ad eandem Vicariam.

De Intrusis. Ne una Eccles. in plures dividatur.

Vicariam perpetuò inhabilis, & ad cætera Beneficia per triennium. Et si Archidiaconus injuncta sibi hac re neglexerit, usque ad satisfactionem ab ipsa parte priuatur, & ab ingressu Ecclesiæ sit suspensus.

Constitutio decima, De Intrusis.

LEge Const. undecimam Othonis, Cui adjiciendo, Statuimus, ut nullus habens Jus Patronatûs audeat quenquam ad Ecclesiam præsentare, nisi probabilem de ipsius vocatione habuerit notitiam; nec si præsentare sic licet Patrono, Prælatus tamen præsentatum non instituat, priusquam de morte aut cessione alterius per præsentiam ejus, aut Literas Authentico sigillo signatas, aut idoneos testes super hoc juratos certior factus sit: Quod si contra hæc quisquam in Ecclesia de facto fuerit institutus, Institutio invalida sit, & intrusus, vel institutus sit eodem Beneficio privatus, & ad ipsum obtinendum perpetuò inhabilem; & ubi de prioris vita apertè constiterit, tam Instituens quàm Institutus teneatur extruso ad omnium damnorum & expensarum integram restitutionem, nec alter alterius solutione liberetur, sitque sic Instituens ab omni Collatione suspensus, donec extruso statisfecerit: Intrusus verò si rebellaverit, omni Beneficio, quod in Regno Angliæ obtinet, priuatur; & si nullum habeat, ad Obtinendum sit inhabilis. Quæ poena etiam in eos qui jam intrusi sunt, nisi dimiserint intra tres menses ab hujus constitutionis publicatione, extendatur. Si verò Episcopi nondum certi quem admiserint, possessionem tamen corporalem eidem non concedant; alioquin sic admittentes & admissi prædictis poenis subjaceant.

**Constitutio undecima, Ne una Ecclesia in plures dividatur.*

LEge Const. duodecimam Othonis. Cui adjiciendo statuimus, ut omnis hujusmodi divisio ante Constitutionem prædictam Othonis facta, nisi tanto eam præcesserit tempore, ut meritò possit antiquitatis jure cæseri, per Diocesanos penitus reuocetur, & quæ posthac fiat, irrita censeatur. Qui verò contra hæc attentans aliquem præsentare præsumpserit, jus præsentandi ad superiorem proximè devolvendum amittat. Si verò Prælatus eo pacto quemvis admiserit, aut præsentaverit, ut portionem sibi retineat, ejus retentio & assignatio erit irrita, & ipse, quousque talem Præsentationem, seu Assignationem, & Retentionem penitus revocaverit, erit quorumlibet Beneficiorum Collatione, Institutione, aut Præsentatione ipso facto suspensus.

Constitutio duodecima.

De Abstrahentibus confugientes ad Ecclesiam vel Cæmeteria, seu res ibidem depositas; & de auferentibus aliquid præter voluntatem Ecclesiasticorum Dominorum de Domibus, Maneriis, seu grangis eorundem.

STatuimus, ut si quis aliquem ad Ecclesiam, Cæmeterium, vel Claustrum fugientem inde abstraxerit violenter vel ejus victui necessaria prohibuerit, in quo similis est necanti, aut res alienas in locis prædictis depositas asportavit, seu asportari fecerit, vel suo nomine, vel à familiaribus abstractionem ratam habuerit, & abstrahentibus publicè vel occultè auxilium, consilium, vel consensum præbuerit, sit ipso facto excommunicatus; à qua sententia nullatenus absolvatur, nisi prius Ecclesiæ, cui tantum injuriæ intulit, & Damnum passo statisfecerit, competenter. Et si hujusmodi excommunicatus à Diocesano suo monitus infra præfixum tempus ab eo non statisfecerit, terra ipsius subjiciatur Ecclesiastico Interdicto, quod ante præstitam satisfactionem nullatenus relaxetur. Quod si terram non habuerit, Dominus terræ in qua moratur admonitus eum expulerit, aut ejus terra Interdicto, & ipse consimili Excommunicationi subjaceat. Si verò Clericus sic excommunicatus,

& admonitus, non statim satisfecerit, omni Beneficio in toto Regno privetur: Et si nullum habuerit, ad obtinendum sit proximo quinquennio inhabilis. Similis autem sententia in Ecclesiarum Incendiarios & Effractores feratur. Præterea, qui ex locis ad Ecclesias vel Ecclesiasticos pertinentibus, ut de domibus, maneriis, grangiis, &c. quicquam contra consensum eorum abstulerit, ipso facto sit Excommunicatione, donec satisfecerit, innodatus. Et ne hoc salubre Statutum prætextu ignorantiae negligatur, ipsum per annum continuè à tempore publicationis ejusdem in Ecclesiis Cathedralibus, Collegiatis, & aliis per Capellanos & Rectores Ecclesiarum publicari, quibuscumque diebus Dominicis, astanti Parochianorum & Fidelium multitudine, præcipimus.

Constitutio Decima Tertia, Ne quis impediatur Matrimonium celebrari in facie Ecclesie.

Conjugale fœdus à Domino institutum non subjacet potestati humanæ, Quare districtius inhibemus, ne quis contracta legitime, quo minus in facie Ecclesiæ solennizentur, impedire præsumat. Episcopi, quorum interest Sacra tueri, condignè punire hujusmodi præsumptores studeant.

Constitutio Decima Quarta, De Executione Testamentorum.

Executor Testamenti cujuslibet nullatenus admittatur ad executionem; neque Testamentum coram Ordinario ritè præsentetur, nec approbetur, nisi prius quoad hunc actum sui Fori privilegio coram eo expresse renunciaret. Et priusquam Executores Administrationem bonorum attingant, Inventarium bonorum defuncti coram dignis & peritis factum Prælato ostendant, alioquin ad Episcopi sui arbitrium puniantur. Vult enim approbationem Episcopi, in cujus Diœcesi Testator, qui in diversis Beneficia obtinuit, decessit, adhiberi.

Constitutio Decima Quinta, Ne Prælati fructus Ecclesiarum vacantium percipiant.

Prælati non percipiant, nec perceptos suos faciant Ecclesiarum vacantium fructus, sed de ipsis faciant juxta Canonicam institutionem, nisi de ipsis percipiendis Jus speciale obtineant, alioquin ab officio suspendantur. Sed neque Sequestrationes fructuum & proventuum Beneficiorum Ecclesiasticorum faciant, nisi casus speciales emergant, in quibus à jure, aut legitimâ consuetudine permittantur: Aliter autem factas sequestrationes, & latas occasione hujusmodi Excommunicationum, suspensionum & Interdicti sententias nullas esse decrevimus ipso jure. Prælatus autem qui hujusmodi sequestrationes fecerit, quousque revocaverit, ipso facto à Dalmaticæ, Tunicæ & Sandaliorum usu sit suspensus.

Constitutio Decima Sexta, De Oblationibus Capellarum restituendis Ecclesie Matrici.

Statuimus, ut Capellani ministrantes in Capellis, quæ Salvo Jure Matricis Ecclesiæ sunt concessæ, universas oblationes, & cætera, quæ, ipsis non recipientibus, ad Ecclesiam Matricem pervenire deberent, ipsius Ecclesiæ Rectori sine difficultate restituant, cum illud tanquam alienum justè nequeant retinere. Si quis autem restituere contempserit, suspensionis vinculo, quousque restituerit, se noverit innodatum.

Constitutio Decima Septima, De Domibus Ecclesiarum reficiendis.

Domus & ædificia Beneficiorum à Beneficiatis eorum expensis, reparentur & conserventur, & ad id ab Episcopis aut Archidiaconis moneantur; qui si admoniti ad duos menses cessaverint, Episcopi ex fructibus Beneficiorum easdem reparationes faciendas curent. Cancellos autem qui reficere tenentur, ut Rectores, sic quoque reficiant. Archiepiscopos verò & Episcopos & alios inferiores Prælatos Domos & Edificia sua facta Tecta, & in statu suo conservare & tenere sub Divini Judicii attestazione præcipimus, ut ipsi ea refici faciant, quæ refectione noverint indigere.

Constitutio Decima octava.

De Procurationibus, quæ ratione Visitationis debentur, non excipiendis ab Archidiaconis, vel aliis inferioribus, nisi cum visitent.

Cum intellexerimus, quod plerique Prælati Procurationes à subditis exigunt, licet Visitationis Officium non impendant, districtius inhibemus, ne quis Prælatorum ratione Visitationis Procurationem exigat, nisi visitet; aliter donec restituerit, ab ingressu Ecclesiæ suspendatur. Episcopi verò & alii inferiores Prælati, cum visitant, suos subditos ultra constitutum ab Innocentio quarto exposcunt: Quod si Episcopi vel Prælati contra facere attentaverint, subditi eis non pareant in hac parte. Latas etiam hujusmodi occasione Excommunicationum, Suspensionum, & Interdicti sententias ipso jure decrevimus esse nullas. Sed neque onerosam ducant secum multitudinem, quæ perturbationem Ecclesiis pariat, sed moderatam juxta Lateranensis Concilii Decretum.

Constitutio Decima Nona. Ne pecunia recipiatur à subditis pro Crimine vel Delicto notorio.

Prælati juxta Constitutionem Othonis Ecclesias utiliter & fideliter visitent; de sacris vasis & vestibus, & qualiter diurnis Officiis Ecclesiæ serviatur, generaliter de Temporalibus & spiritualibus inquirendo, & diligenter corrigendo; Ecclesias non gravantes superfluis expensis, sed Procurationes duntaxat, dum visitant, exigant moderatas; Rectores & Vicarios decenter in his quæ scire debent erudientes; Et caveant summopere ne pro aliquo mortali & notorio crimine, vel de quo scandalum oriri possit, pecuniam à delinquente recipiant, sed ipsum condignâ animadversione puniant. Episcopis verò districtè præcipimus, ut hujusmodi Statutum salutare firmiter faciant observari.

Constitutio Vicesima, Ne Beneficia spiritualia tradantur ad firmam.

Vid. Constitutionem septimam Othonis, Cui adjiciendo statuimus, ut si de cætero quispiam contrafecerit, datio ad firmam sic facta non teneat. Laico ad nullum tempus detur, & Clerico non ultra quinquennium. Nec ex ea nascatur intra contrahentes iusta actio, nec alter alteri ex tali contractu obligetur. Nihilominus tertia pars proventuum ejus rei, quam de facto ad firmam dari contra hoc statutum consiterit, Fabricæ majoris Ecclesiæ Cathedralis modis omnibus applicetur. Ecclesiis quoque à gravi præjudicio præcavere cupientes, ipsas ad firmam dari Patronus earum sub præmissis poenis districtius inhibemus.

A N N O T.

A N N O T.

^a. Exaetio hujus tertiae partis per Episcopum, seu per Episcopale ministerium fiet, ad usum autem fabricae, non aliis usibus.

Constitutio Vicesima prima De Residentia Archiepisc. & Episcoporum.

VId. Constitutionem Vicesimam primam Othonis. Quoniam nonnulli Episcopi personalem Residentiam negligunt, secundum Constitutionem Domini Othonis ipsos efficaciter hortamur in Domino, & in virtute Sanctae obedientiae, ut ad commissi gregis curam; & ad Ecclesiarum sibi desponsatarum solatium, praecipue diebus solennibus, Quadragesimalibus, & Adventus praesentiam suam debitam exhibeant, quibus se fide mediâ copulârunt: In quibus Sanctum Chrisma & oleum Sacrum, atque infirmorum in die Coenae Domini quolibet anno conficiant, nisi eos ab ipsis Ecclesiis dictis diebus à suis superioribus evocatos ex alia justa causa oporteat absentare. Sic juxta nominis impositionem Gregi suo superintendentes suo Officio satisfecerint.

Constitutio Vicesima secunda, De Appropriatione Ecclesiarum.

EPiscopis districtius inhibemus, ne quis eorum Ecclesiam sibi subjectam alteri Appropriationis Jure assignet, nisi legitime appropriare voluerit alicui manifestae paupertatis prematur onere, vel aliâ causâ legitimâ subfit, quod talis appropriatio, non tam juri contraria, quàm pietati consona merito censeatur: Alioquin appropriatio sit invalida & Ecclesia revocetur. Præterea, quicumque tam exempti quàm non exempti, ut Cistercienses & alii, qui Ecclesias in proprios usus habent, si Vicarii non sunt positi in eisdem intra 6 menses Vicarios Diocesanos ab eo instituendos praesentent, eisdem sufficientem portionem tribuentes, quod si neglexerint, Diocesanus faciat. Ipsi autem, qui Ecclesias in proprios usus habent, in ipsarum Parochiis domos construunt, aut constructas reparent, ut in eas visitantes honestè se recipiant; quæ omnia observari praecipimus, etiam ab Episcopis.

Constitutio Vicesima Tertia, De Bonis Intestatorum.

Vid. Const. 14. hujus Legati.

Super Bonis decedentium ab intestato provisionem, quæ olim à Prælati Regni Angliæ cum approbatione Regis & Baronum dicitur emanasse, firmiter approbantes, districtius inhibemus, ne Prælati vel alii quicumque Bona intestatorum hujusmodi quocunque modo recipiant, vel occupent contra provisionem prædictam.

Constitutio Vicesima Quarta, De Delegatione Causarum

Sacris Canonibus inherentes Statuimus, ut ab Archiepiscopis, Episcopis, vel aliis Ordinariis, non nisi Personis in Dignitate vel Officio constitutis, aut Cathedralium, vel Collegiatarum aliarum Ecclesiarum Canonicis causæ aliquatenus committantur.

Constitutio Vicesima Quinta, De Forma Citationis.

VId. Const. Vicesimam Quintam Othonis, Cui adjiciendo Statuimus, ut cum Judex contra quemlibet absentem emittit Citationis Edictum, Citationem faciendam Decano loci vel certæ alieni personæ demandet. Is vero, cui demandata fuerit, cum eam fideliter executus fuerit, secundum statuti formam, se citasse rescribat: Alioquin Citationi, quæ aliter facta appareat, fides nulla adhibeatur; cum nec secundum eam, contra eum, qui citatus dicitur, ad poenam aliquam procedatur.

Constitutio Vicesima Sexta, De Juramentis Advocatorum.

Laudabile vitæque hominum necessarium Advocatorum Officium, qui quasi Athletæ Justitiæ in campo Judicii militant, multumque quidem exauctorizantur ab illis, qui in ipso infideliter se exercent. Juxta Statutum igitur Othonis de Advocatis Statuimus, ut Nullus Advocatus, nisi literas Dicecesani, coram quo jurare præcipitur, prius ostendat, fidem de Juramento hujusmodi exhibito facientes, vel de novo exhibeat hujusmodi Juramentum, ad ullius Causæ patrocinium admittatur.

Constit. Vicesima Septima, Ne Judex Pacem Partium impediat.

VId. Vicesimam Constit. Othonis. Nos Statutum Legati prædicti, qui fuit super hoc simplici prohibitionem contentus, efficacius prosequentes, adjiciendo Statuimus, ut si quis de cætero pro impedimento paci quicquam receperit, ei, qui dedit, modis omnibus teneatur restituere, & tantundem pauperibus. Alioquin usque restituerit, Excommunicatum se esse noscat.

Constitutio Vicesima Octava, De Publica Absolutione.

Statuiamus, ut cum aliquem Excommunicationis, Suspensionis, vel Interdicti sententiâ contigerit relaxari, mandetur alicui, ut relaxationem hujusmodi publicè nunciet locis & temporibus opportunis.

Constitutio Vicesima Nona, De Institutionibus seu Collationibus

CUM ex illicita pluralitate complures absurditates & mala Ecclesiæ insurgunt, viz. maculatur honestas, annullatur auctoritas, fides Christi prostermitur, charitas exulat, spes pauperum deperit, &c. Volentes igitur hunc pestiferum morbum curare, præcipimus, ut de præteritis ante hanc constitutionem, circa Beneficiorum cum Cura Pluralitatem, nec non contra illos, qui prout debent, in Beneficiis suis nec resident, nec Ordinem sacrum suscipiunt, quem Beneficii ipsius cura requirit, de commissis Prælati sine ulla dissimulatione diligenter inquirent, & in illis faciant Statutum generalis Concilii fideliter observari.

Archiepiscopi etiam diligenter super præmissis in Provincialibus suis Conciliis inquirent, & negligentes, corrigant ut tenentur, cum de his in districto judicio rationem reddere teneantur. In posterum autem, cum ad curam Animarum quæquam præsentantur, aut ipsi Collationem fieri contigerit, Prælati de vita præsentati inquirent; & utrum habeat alia Beneficia curam animarum habentia; & si habeat,

habeat, an illa cum dispensatione an sine; & si sine dispensatione incompatibilia habeat, cætera beneficia inter statutum terminum in manus Prælatorum referat, alioquin non admittatur; & si temerè institutus fuerit, institutio nulla sit. In his verò qui dispensationem habent, diligenter consideretur, an ea talis sit, ut etiam plura suscipere dispenseantur; quod si non, jurent cætera dimittere, aut ad petendum non admittantur; quæ si non dimiserint, præter perjurii notam, quam incurrunt, & habitis & habendis ipso jure noverit se privatum. Prælati vero denuntient Patronis & Collatoribus Beneficiorum dimissorum nomina, ut de illis disponant, & in proximo Concilio qualiter de ipsis dispositum sit, ne apud eosdem maneant, diligentius inquirent. Quod si Prælati secus instituerint, Institutionem factam intra mensem revocent, alioquin à Collatione seu Institutione quacunque, donec revocaverint, sint suspensi. Caveant autem Prælati, ne præsentatum sibi ad vacantem Ecclesiam ob defectum ^a Sacrorum Ordinum, recusent admittere, & alii eandem Ecclesiam conferant, qui defectum hujusmodi patiantur, ne sic potius videatur accepisse personam, quam Justitiam dilexisse; quod si fecerit, ejus Collatio vel Institutio ipso facto sit invalida.

A N N O T.

^a Sacrorum Ordinum. Secundum antiqua Jura non debuit aliquis ad Regimen Parochialis Ecclesiæ admitti, nisi ad minus fuerit Subdiaconus, absque dispensatione. Sed hodie sufficit, quod sit Clericus.

Constitutio Tricesima, De Commendis Ecclesiarum.

NOS Animarum salutis, & Ecclesiarum statui consulentes universas Ecclesiarum ^a Commendationes hactenus quibuscunque factas, nisi ex evidente utilitate unius tantum Ecclesiæ Commendatio facta sit, penitus revocamus, & ipsas ex nunc vacare decernimus, Collatoribus earum districtè mandantes, ut eas infra duos menses aliis conferant, aliter Collatio ad sedem Apostolicam devolvatur. Deinceps autem nulla Ecclesia cuiquam commendetur, nisi causa justa & legitima id exposcat. Nec commendetur habenti ultra unum Beneficium cum cura Animarum, neque plures Ecclesiæ uni Personæ. Quod autem secus fieri contigerit, invalidum sit. Episcopus verò contra dicta commendans, donec Commendationem revocaverit, à Collatione seu Præsentatione Beneficiorum quorumlibet sit suspensus.

A N N O T.

^a Commendationes. Commendare accipitur quandoque pro laudare, seu verbalem honorem impendere. Sed in proposito dicitur Commenda, scilicet Custodia Ecclesiæ alicui concessa; ita quod commendare sit idem quod deponere. Et hic notandum est, quod habens Commendam non sit interim Prælati Ecclesiæ, sed Procurator tantum. Habet tamen legitimam administrationem, & inde facere potest expensas, sumere alimenta, & solvere debita; nec potest habens Ecclesiam commendatam facere fructus suos, sed est tantum quasi custos; nec jus habeat in Ecclesia, seu in ejus proventibus, nisi ad colligendum, gubernandum, & providendum ministris, ac ea quæ supersunt in utilitatem Ecclesiæ convertendum ad instar Visitatoris.

Constitutio Tricesima prima, De Confirmatione Episcoporum.

IN virtute Sanctæ Obedientiæ districtè Statuimus & præcipimus, ne quisquam Episcoporum confirmetur, donec præter cætera Canonice inquirenda, etiam diligenter inquiretur, utrum plura Beneficia cum Animarum cura, qui electus est, antequam eligeretur, habuerit; & si habuisse inveniatur, an cum eo super fuerit dispensatum, & an Dispensatio, si quam habuerit, vera sit, & ad omnia Beneficia, quæ obtinuit, extendatur. Quod si is, ad quem Confirmatio spectat, in aliquo præmissorum deficere in inquisitione compertus fuerit, eidem nullatenus munus Confirmationis impendat.

X x x

Con-

Constitutio Tricesima secunda, De his, qui tempore Electionis dimittunt Beneficia, & postea reassumunt eadem, si eos eligi non contingat.

Beneficia ab eo, qui se in Episcopum eligi sperat, resignata, eidem, si non eligatur, nequaquam reddantur, nec etiam quasi de novo concedantur, sed statim ut vacantia aliis personis conferantur. Quod si huiusmodi resignanti Beneficia ipsa, vel aliqua ex eis fuerint reddita vel concessa, redditionem vel concessionem in eum factam invalidam decernimus. Concedens autem vel reddens contra præmissa, si sit Episcopus, suspendatur à Dalmaticæ & Pontificalium Indumentorum usu; alius verò Prælatus inferior ab Officio sit suspensus, donec ^a illud duxerint revocandum.

A N N O T.

^a Illud. sc. Illud attentatum contra prohibitionem legis.

Constitutio Tricesima tertia, De his, qui Pactionem faciunt cum Præsentatis.

NOS huic actui, tam Simonix vitium, quàm Ecclesiæ dispendium ingerenti occurrere intendentes, universas promissiones, & pactiones penitus revocamus, & eas in posterum fieri districtius inhibemus; & si factæ fuerint, vires aliquas decernimus non habere. Pensiones etiam omnes ^a Ecclesiis Parochialibus hæcenus impositas revocamus, nisi qui eas obtinent præscriptione aliquâ legitimâ vel speciali Privilegio, aut certo jure ab initio sunt muniti.

A N N O T.

^a Ecclesiis. Non dicit Personis Ecclesiarum, ergo non videtur inconueniens, quod Pensio aliqua oneret Rectorem Parochialis Ecclesiæ, ipsâ Ecclesiâ remanente liberâ: Licet huiusmodi pensio constituatur sub commemoratione huiusmodi Ecclesiæ.

Constitutio Tricesima quarta, Negotiationes non fiant in Ecclesiis

Cum Ecclesia sit Domus Dei, Orationi, & non Negotiationi dedicata, nemo in tota Anglia, Scotia & Hibernia, in Templis Deo dicatis Mercatum teneat, nec ullam prorsus Negotiationem exercere præsumat; Quod Statutum Ecclesiarum omnes Prælati diligentissimè per censuram Ecclesiasticam curent observandum.

Constitutio Tricesima quinta, Quòd fiat Processio pro Pace Regni.

Juxta exemplar Antiquorum Patrum, qui providâ deliberatione ordinaverunt, ut certis temporibus Processiones solennes fierent, in quibus conveniens fidelium populus, visitatione Domini castigatus; orationibus suis Dominum ad miserandum provocaret: Nos dignâ æmulatione Eos sequentes, Statuendo præcipimus, ut in omnibus terris Legationis nostræ, quolibet anno, in Crastino Octavæ Pentecostes, fiat una Processio publica & solennis, in qua convenientes fideles, tam Religiosi, quàm faculares, de Pace misericorditer restitutâ Deo gratias exsolventes, orent ad Dominum, ut ipse, converso furore suo, Pacem huic regno & fidelibus tribuat & confirmet, & Terram Sanctam, quam proprio suo sanguine rubricavit, ad laudem & gloriam sui nominis restituat cultui Christiano.

Constitutio Tricesima sexta, De legendis Constitutionibus.

NE ignorantia Constitutionum Sanctorum Patrum Romanorum Pontificum, ab eorum observantia quonquam possit avertere, precipimus universis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus & Prioribus exemptis, nec non & Cathedralium Ecclesiarum Capitulis, ut omnia Statuta hæc, quæ in hoc nostro Concilio, contra pravos mores, promulgata sunt, in scriptis habeant, & ipsi Archiepiscopi & Episcopi eadem in Synodis suis, annis singulis, de verbo ad verbum perlegi faciant diligenter.

Constitutio Tricesima septima, De Monachis, Canonicis Regularibus, & Monialibus.

QUoniam hæc Sancta Religio, aliquibus solutis Constantiæ nodis, in luxum labentem ad tramites latitudinis, quæ ducit ad mortem, miserabiliter declinavit, occurrimus sub Divino consilio, & spe cœlestis adjutorii, ut officii nostri debito circa opportunam reformationem salubriter insistamus.

Constitutio Tricesima octava, De Professione Novitiorum facienda.

NOS, ut expressa instans poena coërceat, quos dilata & tacita sub confidentia impunitatis non cohibet à delicto, adjiciendo Constitutioni Othonis Statuimus, ut Abbas, Prior, vel Abbatisa cujuscunque ordinis vel Religionis existant, qui Novitium profiteri non fecerint, anno Probationis elapso, nisi Canonico fuerint impedimento detenti, vel Novitius ille Monasterium exierit infra mensem post elapsam annum, tamdiu in omnibus sextis Feriis in pane & aqua^a jejunent, donec Novitium illum fecerint profiteri: Nulli quoque Novitio ante Professionem committatur Officium aut Ministerium.

A N N O T.

^a Jejunent. Sc. Prælati negligentes in hoc.

Constitutio Tricesima nona, Ut Constitutiones Sanctorum Pontificum legantur.

JUXTA Constitutionem Dom. Othonis, jubentis ut Prælati continuo post Regulam scribi faciant Constitutiones summorum Pontificum, ad morem præcipue pertinentes, statuimus, ut eas sic scriptas Magister Novitiorum ita diligenter ipsos Novitios eas doceat, ut ediscant, & quasi corde tenus eas sciant. Et ut prædictæ Constitutiones quotannis bis; scilicet in principio Adventus, & in capite Quadragesimæ, omnibus convocatis, in Capitulo perlegantur.

Constitutio Quadragesima, De Monachis Proprietatis & aliis Religiosis.

QUoniam Dom. Otho simplici præceptione Canonis contentus, Statuit, ut quilibet Monachus^a proprium de cætero penitus non habeat, & si habeat, Prælato suo sine facti delatione resignet: Nos efficacius prosequentes, Statuimus, quod cujuscunque Ordinis Abbates & Priores; qui superiores non habent, super Proprietariis bis in anno inquirent, ut quoscunque tales invenerint, secundum Sanctiones Canonicas, & Regularia Statuta puniant. Quod si ipsi Abbates & Priores

Priores hoc implere neglexerint, ipso facto à suis Administrationibus sint suspensi, præmissa quousque fuerint diligenter executi.

A N N O T.

a. Proprium. Sc. Temporale Peculium.

Constitutio Quadragesima prima, Quòd non detur Pecunia pro Vestibus.

STatuimus, ut quum Monachus vel Religiosus, Vestibus vel aliis vitæ necessariis indigerit, Cellerarius subministret res ipsas prout necessitas exegerit; & qui huiusmodi officio præest contrahens, officio, in quo diliquit, sit privatus.

Constitutio Quadragesima secunda, Monachi soli non stent in Maneriis vel Ecclesiis.

QUoniam indecens est, & periculosum animabus eorum, districtè præcipimus, ut Abbates & Priores Monachos per Maneria vel Ecclesias solas morari non permittant; sed siqui sunt, eos sine moræ dispendio revocent ad Conventum, vel sibi unum studeant sociare. Alioquin ipsi Abbates & Priores ab Officio sint suspensi. Quòd si pauperiores habeant Ecclesias, quæ duobus non sufficiant exhibendis, faciant illis per sæculares Clericos deserviri, ut sic nec debitis Ecclesiæ fraudentur obsequiis, nec Regularis frangatur integritas Disciplina.

Constitutio Quadragesima tertia, Monachi non dent aliis Monachis Maneria ad Firmam.

QUicumque Monacho Ecclesias aut Maneria aut aliud ad Firmam dederit, luat pœnas à Legato constitutas, & sextis Feriis in pane tantum & aquâ per anni spatium jejUNET.

Constitutio Quadragesima quarta, De esu Carnium.

PRælati Monachorum & Monialium superiorem non habentes sollicitè & diligenter inquirent, qui contra Regulam suam carnes ederint, & inventos ritè puniant. Episcopi quoque dum Monasteria visitant sibi subjecta, de eisdem idem facturi inquirent, aut tam Prælati quàm Episcopi id negligentes, præter æternæ Damnationis acerbitem sint donec, id fecerint, ab officio suspensi.

Constitutio Quadragesima quinta.

NE aliqui religiosi in Refectorio utantur pretiosioribus Vasis aliis Fratribus, nec in Dormitorio majorem apparatus habeant lecti vel suppellectilis.

Constitutio Quadragesima sexta, De Infirmis.

PRior vel superior per Visitationem vigilantem infirmis Fratribus prospiciat, ut ab Infirmary rite tractentur. In quo si defectum invenerit, superiorem denunciât ab eodem supplendum: Alioquin tam Abbas negligens, quam Prior ^a suspendantur ab Officio, donec suo fungantur munere.

A N N O T.

^a Nota, quod hujusmodi suspensiones raro exequuntur in actu.

Constitutio Quadragesima septima, Semper in Refectorio duæ partes Conventûs remaneant.

STatuimus, ut cum Abbas vel Prior vult aliquos in Camera sua reficere, ita reficiendorum ibidem numerus moderetur, ut duæ partes saltem Fratrum in Comestione remaneant in Conventu. In hoc verò apponat providentiam diligentem, ut sine personarum acceptione, nunc hos, nunc illos ad refectionem vocet quos magis indigere noverit.

Constitutio Quadragesima octava, Nulli Religiosi vendant Liberationes.

Volentes Ecclesiarum indemnitatibus providere, inhibere unquam à Religiosis hujusmodi Liberationes seu Corrodia aliquibus personis vendantur. Et si aliquæ ante hanc nostram Constitutionem concessæ fuerint in æternum, vel ad tempus, resignantibus vel decedentibus illis, qui eas obtinuerunt, hætenus Abbates, Priores, Rectores & Custodes præfati eas de novo eorum hæredibus non concedant sub Anathematis pœnâ.

Constitutio Quadragesima nona.

IN antiquis Monasteriis & Ecclesiis Cathedralibus servetur antiquus Deo ibidem deservire solitorum numerus.

Constitutio Quinquagesima.

PRælati, non habentes Superiores, quotannis saltem semel Rationem Administrationis suæ coram Conventu reddant, vel aliquibus de senioribus vel prudentioribus, ad hoc à Capitulo deputatis. Si quis Abbas vel Prior hoc neglexerit ab administrationibus sit suspensus suis.

Constitutio Quinquagesima prima.

Religiosi non emant aut vendant Nundinis aut alibi; alioquin tam mercatores, quam permittentes ab Officio sint suspensi, non relaxandi à Superiore suo, donec satisfecerint pro offensâ. Quæcunque autem de Monachis aut eorum Prælati præcepta sunt, etiam de Monialibus & earum Superioribus intelligantur præcepta.

Constitutio Quinquagesima secunda, De Monialibus.

Monialis Deo consecrata virtuti studeat, carnem refrænet, cœlestia contempletur, terrena despiciat, sæculares & sæcularia negotia devitet, peccata obrepentia in Capitulo purget, nunquam nisi in publico, cum quovis loquatur, præsertim nisi adsit altera Monialis, quæ totum præter Confessionem audiat, nusquam nisi de Superioris Commissionem cum aliquo comedat, nec permittat, nisi cum eo, quicum malam famam non incurrat. Quæcunque loca suspecta etiam in Claustro devitet, & ad non suspecta non sine comœatu adeat, ad quæ sæculares nisi ex iusta causa rarò accedant. Sed nec illæ, quibus ex Officio competit visitare, solæ incedant. Abbatissæ autem, & quæcunque aliæ Monialium Præsides non exeant Claustro, nisi utilitas Claustrorum aut necessitas exigat, neque tunc solæ, sed probatis Monialibus sociatæ, sine quibus inferiores nequaquam exeant, nec sine venia Superiorum. Sed ne in Processionibus quidem exeant deinceps, sed Domi eas faciant. Quæ omnia Prælati, quorum est Monasteria visitare, sub obtestatione Divini Iudicii curent observanda.

Quinquagesima Tertia.

Religiosi frequenter & communiter confiteantur, ut sic dignè celebrent, qui Sacerdotes sunt. Quocirca Prælati eorum inquirent singulis mensibus à Deputatis ad audiendas Confessiones, an sint, qui non fuerint confessi, & non celebraverint, & talem graviter arguant, & ad confitendum & celebrandum inducant. Nemini verò (quòd etiam prius dictum est) Confessionis Beneficium denegetur, ne in Carcere quidem ob quodcunque crimen constituto, quod qui fecerit, nisi ad mandatum Prælati satisfecerit, Ecclesiastica careat sepultura.

CON-

CONSTITUTIONES
PROVINCIALES

A

Stephano Langton

A D

HENRIC. CHICHLEIUM, Arch. Cant.

UNA CUM

Constitutionibus Legatinis, sc. *OTHONIS*
& *OTTHOBONIS*, in Compendium
reductis.

A LAUR. HOWEL, A.M.

L O N D I N I,
Typis *Sayanis*, MDCCVIII.

PROVINCIALS
CONSTITUTIONS

Stephano Langston

NEW YORK: CHURCH & DWIGHT

UNIVERSITY

Confessionibus Legationis, & OTTHOWIS
& OTTHOBOWIS, in Compendium
reductis.

A LAUR. HOWEL, A.M.

LONDON
Typis & Sumptibus MDCCLXXXIII.

Provinciales Constitutiones.

De summa Trinitate & Fide Catholica.

Constitutio Prima Johannis Peccham Archiepiscopi Cantuariæ.

NE quis (*nempe Sacerdos*) per ignorantiam se excuset; quin sciat ^a Articulos Fidei, quos omnes Ecclesiæ Ministri scire tenentur, eos summaria ut sequuntur, perstringimus brevitate. Sciendum enim est, septem esse Fidei Articulos pertinentes ad ^b Mysterium Trinitatis; quorum quatuor pertinent ad Divinitatis ^c intrinseca; tres verò pertinent ad ^d effectus.

Primus est ^e unitas divinæ essentiae in trium personarum indivisibili Trinitate, juxta illud, ^f Credo in unum Deum.

Secundus est credere Patrem ingenitum esse Deum.

Tertius est credere Filium unigenitum esse Deum.

Quartus est credere Spiritum Sanctum nec genitum, nec ingenitum esse ^g Deum, sed à Patre & Filio pariter procedentem.

Quintus est creatio Cœli & Terræ; hoc est, ^h omnis visibilis & invisibilis creaturæ, à tota indivisibili Trinitate.

Sextus est ⁱ sanctificatio Ecclesiæ per Spiritum sanctum & gratiæ Sacramenta, & cætera omnia in quibus communicat Ecclesia Christiana, in quo intelligitur, quòd Ecclesia cum suis Sacramentis & legibus per Spiritum sanctum omni homini quantumcunq; peccatori sufficit ad salutem, & quòd extra Ecclesiam non est salus.

Septimus est consummatio Ecclesiæ per gloriam æternam in carne & anima veraciter suscitandæ: Et per oppositum intelligitur damnatio æterna reproborum.

Item alii septem Articuli pertinent ad Christi humanitatem.

Primus est Incarnatio, seu vera carnis assumptio ex sola per ^k Spiritum sanctum virgine gloriosâ.

Secundus est veri incarnati Dei nativitas ex virgine incorruptâ.

Tertius est vera Christi passio & mors in cruce sub Tyranno Pilato.

Quartus est descensio Christi ad Inferos in anima, quiescente corpore in Sepulchro ad spoliationem Tartari.

Quintus est vera Christi Resurrectio.

Sextus est vera ipsius ad Cœlos ascensio.

Septimus est ipsius venturi ad judicium certissima expectatio.

ANNOTAT.

^a Articulos. Sic dictos quòd arctant nos ad credendum.

^b Mysterium. Id est, secreta seu abscondita dispensatio. Et à Sacramento differt quòd Sacramentum propriè dicitur illud quòd videtur: Mysterium verò quòd per id significatur. Dicitur ergo mysterium Trinitatis, quòd de Trinitate notitiam non habemus per sensus exteriores & corporales.

^c Divinitatis intrinseca, i. e. ad Divinitatem in seipsa.

^d Effectus. Sc. operationem divinam.

^e Unitas. Quæ excludit numerum Deorum.

^f Credo, &c. Hic nota, quòd aliud est credere Deum, aliud credere Deo, & aliud credere in Deum. Nam credere Deum est credere ipsum esse. Credere Deo est credere verbo ejus. Credere in Deum est credendo amare Deum, & credendo in eum ire ac membris ejus incorporari.

^g Deum. Ex hoc refutatur Error Macedonii, qui dicebat sanctum Spiritum non esse Deum.

^h Omnis visibilis & invisibilis creaturæ. Hoc dicit ad tollendum hæresin Manicheorum, qui dicebant invisibiles & Spirituales creaturas creatas à principio summè bono, visibiles vero & corporales à principio summè malo.

ⁱ Sub hoc articulo comprehenduntur Sacramenta Ecclesiæ; & contundit Donatistas, qui posuerunt Gratiâ Christi solum in Africa remansisse, quia totus alius Mundus communicabat Ceciliano Carthaginis Episcopo; & aliorum erroribus.

^k Per Spir. Sanct. sc. cooperatione Spir. Sanct.

Constitutio Secunda Ejusdem Arch. Cant.

Atendant Sacerdotes, quòd cum Communionem Sacramenti porrigunt ^a simplicibus Paschali tempore vel alio, sollicitè eos instruant sub panis specie eis ^b simul dari corpus & sanguinem Domini, imò Christum integrum, vivum & verum, qui totus est sub specie Sacramenti. Doceant etiam eosdem quòd id, quod eisdem temporibus in Calice propinatur, non est Sacramentum, sed ^d vinum purum eis hauriendum traditum, ut facilius Sacramentum glutiant quod ceperunt; solis enim celebrantibus sanguinem sub specie vini consecrati sumere in hujusmodi minoribus Ecclesiis est concessum. Instruant etiam eosdem sumptum ore Sacramentum non nimis dentibus comminuere, sed tritum modicè sorbere perfectè, ne particulam aliquam eveniat in dentium interstitiis vel alibi remanere.

ANNOTAT.

^a Simplicibus. i. e. Ignaris mysteriorum, quæ ad Sacramentum pertinent.

^b Ratio, quare sanguis Christi divisum à corpore consecratur, sumitur ex usu, ad quem est Sacramentum ordinatum, quòd manducatio ex cibo & potu consistit. Alia ratio potest sumi ex eo quòd per Sacramentum reputatur, quòd in passione Christi sanguis à corpore fuit divisus.

^c Sacramentum. Est invisibilis gratiæ visibilis Forma.

^d Vinum purum. Laicis non datur Eucharistia sub duplici specie propter 4 rationes. 1. Quòd sic possent credere quòd totus Christus non esset sub eadem specie. 2. Propter periculum; quòd de facili posset effundi sanguis. 3. Ut veritas respondeat umbræ, quòd in lege non habebant offerentes de libamine. 4. Quòd non esset decens nec securum ut tantum consecraretur de sanguine, quantum sufficeret uni magnæ Parochiæ in quâ sunt multa millia personarum.

^e Minoribus Ecclesiis. Minores hic Ecclesias vocat, sive rurales capellas, vel etiam in urbe quæ sunt Parochiales; dicuntur minores respectu Ecclesiarum Cathedralium.

Constitutio Tertia Ejusdem Arch. Cant.

Constitutionem Domini ^a Ottoboni contra ^b Concubenarios editum præcipimus inviolabiliter observari, omnibusq; & singulis Coepiscopis suffraganeis nostris in virtute obedientiæ, & sub pœnâ suspensionis ab officio & beneficio quam in ipsos ferimus, si sponte circa hoc fuerint negligentes, firmiter injungendo mandamus quatenus Constitutionem prædictam faciant in quatuor anni principalibus capitulis ruralibus, per se vel eorum Officiales, vel saltem per Decanos rurales, vel gerentes eorum vices distinctè & apertè coram toto Capitulo exclusis Laicis, recitari. Quam recitationem pro monitione haberi volumus, ut liberè contra omnes vitiosos hujusmodi procedi valeat, ne causari possunt cum ad executionem privationis in eos lata sententialiter in Constitutione prædicta processum fuerit se monitos non fuisse. Si qui autem prædictæ Constitutionis recitationem maliciôsè impedierint, Excommunicationi subjaceant ipso facto. Si quis verò neglexerit eam recitare, vel Decanus, vel vicem gerens ejus, omni sextâ feriâ in pane & aquâ jejunare teneatur, nisi infirmitas impedierit, donec in sequenti capitulo ipsam recitaverit, seu fecerit recitari.

ANNOT.

ANNOTAT.

^a Octobonus fuit sancti Adriani Diaconus Cardinalis, & Apostolicae sedis Legatus; qui in Ecclesia Cathedrali S. Pauli Londoni 9 Kal. Maii, A. D. 1268. Pontificatus Domini Clementis Papae 3. anno quarto Concilium celebravit, praesentibus tunc ibidem Bonifacio Cantuariensi & Waltero Eboracensi Archiepisc. ac aliis Episc. Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis & aliis de Clero Angliae, Scotiae, Hyberniae & Walliae, an. Regni Henrici III. 53°.

^b Concubina in Scripturis diversimode sumitur. Quandoque sumitur pro legitima uxore, ut in Cap. 19. Judicum. Quandoque Concubina dicitur ea, quae non est uxor solenniter ducta, sed unica est, & habetur loco uxoris. Quandoque dicitur talis, quae non assumitur affectu uxorio, sed potius Fornicatorio. Et secundum hunc modum Clericus vocatur Concubinarius.

^c Not. in suspensione, quod suspensus ab Officio non potest eligere nec eligi. Episcopus suspensus beneficium conferat, Canonicus non.

Suspensio perpetua ab Officio suspendit à Beneficio, quod beneficium datur propter officium. Temporalis suspensio pro gravi causa à beneficio suspendit; pro levi causa non, nam suspensus contemnit suspensionem, & petit absolutionem.

De CONSUETUDINE.

Constitut. Quarta Johannis Stratford, Archiepisc. Cantuar.

EXterior habitus & infra. Auctoritate Concilii praecipimus ut locorum Ordinarii, quibus de subditorum excessibus spectat inquirere in locis suae jurisdictioni subjectis, per se vel alios annuatim inquirent super observatione constitutionis per nos editae de Habitu Clericali. Et contra reos in hac parte Constitutionem ipsam per poenas in eadem limitatas diligentem cautelam faciant observari, &c.

Constitut. Quinta Johan. Stratford, Arch. Cantuar.

Hujus autem Concilii Constitutiones & provisae remedia praecipimus in nostra Provincia Cantuariensi futuris temporibus inviolabiliter observari, mandantes nostris Coepiscopis & Suffraganeis universis ut ipsas Constitutiones per se vel per alios, ut jus exigit, publicent & faciant publicari, ac in publicam notionem deduci ad utilitatem communem, laudem & gloriam nominis Jesu Christi.

Constitut. Sexta Symonis Langham Episcopi Eliensis.

Statutum & infra. Quia verò hujus occasione Statuti inter Rectores Ecclesiarum & Parochianos suos lites, quas extinguere cupimus, frequentius oriuntur; illud duximus Synodali interpretatione declarandum: Ut videlicet si decedens tria vel plura cujuscunque generis in bonis suis habuerit animalia optimo cui de jure fuerit debitum reservato Ecclesiae suae, à qua recepit Sacramenta, dum viveret, sine dolo, fraude seu contradictione qualibet pro compensatione subtractionis Decimarum personalium, nec non & Oblationum secundum melius animal reservetur post obitum pro salute suae animae Ecclesiae suae hujusmodi liberandum. Quod si duo tantum in bonis decedentis extiterint animalia, de mansuetudine Ecclesiae exactio qualibet nomine Mortuarii remittatur. Quandoque si mulier viro superflite obierit, ad solutionem Mortuarii minime coerceatur, sed si post obitum mariti in Domo cum familiae regimine vidua per annum supervixerit, juxta formam superius scriptam, ad Mortuarium obligetur. Hanc autem Interpretatione, consuetudini laudabili super Mortuariis in nostra Provincia aliter observatae nolumus praesudicium generari. Quod si decedens numerum hujusmodi animalium habuerit, seu non habuerit, virve aut uxor prius aut post decesserit, super praestatione Mortuarii consuetudo Ecclesiastica observetur. Ad solutionem autem debiti de jure vel consuetudine Mortuarii renuentes volumus per locorum Ordinarios censuras Ecclesiasticas coartari.

Constitut.

Constitut. Septima Edmundi Arch. Cant.

Nullus Rector Decimas Ecclesiæ suæ nondum perceptas vendere præsumat ante annunciationem beatæ Mariæ Virginis, à quo die fructus de consuetudine cedere debent ad ipsorum Rectorum, si ante fructuum huiusmodi perceptionem decesserint, legata vel debita persolvenda.

De Temporibus Ordinandorum.

Constitut. Octava Edmundi Arch. Cant.

Qui non suis Episcopis præter licentiam suorum Episcoporum seu Prælatorum ad sacros Ordines promoti fuerint consecuti. Item hi qui in conscientia peccati mortalis prius perpetrati, vel propter questum temporale tantum sacrum Ordinem susceperint, officium suum non exequantur; nisi prius à peccato huiusmodi per Sacramentum pœnitentiæ fuerint expiati.

Constitut. Nona Eiusdem Arch. Cant.

Omnes qui irregularitates in Ordine suscepto vel ante vel post Ordines susceptos constat contraxisse nisi cum eis dispensatum fuerit, expresse per eos, qui cum eis dispensare poterint ab Officii executione denunciamus esse suspensos, donec eis super hoc legitime fuerit dispensatum. Irregulares verò quoad præmissa intelligimus Homicidas, Symoniacos, & qui à labe illa infecti scienter Ordines susceperunt ab Hæreticis, Schismaticis, vel nominatim excommunicatis scienter ordinatos. Item Bigamos corruptarum maritos; Deo sacratarum virginum violatores excommunicatos, & furtivè Ordines suscipientes; sortilegos, & Ecclesiarum incendiarios; & si qui alii huiusmodi existant.

Const. Decima Ricardi Arch. Cant.

Episcopus nostræ jurisdictioni subjectus, qui scienter Clericum vel Parochianum alterius Episcopi ordinaverit sine ipsius Episcopi licentiâ speciali, ab illius ordinis collatione ad quem talem susceperit vel ordinaverit usq; ad condignam satisfactionem, se noverit esse suspensum.

Const. Undecima Walteri Arch. Cant.

Prohibemus, ne quivis Abbas vel Prior Monachos vel Canonicos suos ab alio Episcopo quàm loci Diocesano faciat ordinari, nisi cum literis dimissoriis ipsius Episcopi, vel, in ejus absentia, Vicarii sui generalis.

De Scrutinio in Ordine faciendo.

Const. Duodecima Walteri Arch. Cant.

Nullus ad ordines accedat, vel admittatur, nisi ^a Canonice fuerit examinatus: ^b Minores Clerici ad ^c inferiores gradus non admittantur nisi idoneos habeant præsentatores, & per testimonium eorum admittantur. Nullus etiam Symoniacus, homicida, excommunicatus, usurarius, sacrilegus, incendiarius, vel falsarius, vel alius habens ^d Canonicum impedimentum ad quoscunq; ordines præsumat accedere vel ad eosdem præsentetur, aut quodlibet admittatur.

ANNOTAT.

^a Canonice examinatus. Ita se habet. Debet examinatus inquirere de vita, genere, patria, ætate, institutione, sive titulo ordinandi. Item de loco, ubi conversatus est, de scientiâ, fide, & huiusmodi.

^b Minores Clerici. Scil. citrà Subdiaconatum.

^c Inferiores Gradus. Scil. Lectoriatum, Hostiariatum, Exorcisatum.

^d Canonicum impedimentum. Puta Bigamia, vel aliud, quod potius proveniat ex defectu quàm ex crimine.

De sacra Unctione.

Const. Decima tertia Edmundi Arch. Cant.

PAnni Chrismales non nisi in usum ornamentorum Ecclesiæ convertantur. Similiter alia ornamenta Ecclesiæ, quæ Pontificalem accipiunt benedictionem nullo modo in prophanos usus deputentur. Et Archidiaconus in sua visitatione an hoc observetur diligenter inquirat.

Const. Decima quarta Ejusdem Arch. Cant.

Adultus confirmandus per Sacerdotem loci ut prius confiteatur admonendus est; & sic postea confirmetur, & ad confirmationem veniat jejunus, ob reverentiam Sacramenti: Frequenter etiam moneantur Parentes per Sacerdotes, ut parvulos baptizatos ad Confirmationem ducant, nec diu expectent adventum Episcopi, sed pro confirmatione pueros ad eum ducant, ubi prope adesse audierint. Post baptismum quàm citius poterint secumq; ^b fascias, five ligaturas deferant competentes. Parvuli quoq; confirmati tertiâ die post confirmationem deportentur ad Ecclesiam, & frontes eorum per manus Sacerdotum Baptisterio propter reverentiam Crismatis abluantur, & ibidem ligaturæ eorum tunc insimul concrementur. Item ad Confirmationem nullus puer teneatur à Patre, vel Matre, vitrico, vel novercâ. Et volumus, quod hæc prohibitio sæpe per Sacerdotes in Ecclesiis publicetur; ut sciant parentes ac alii qui pueros tenent ad confirmandum, quod spirituale vinculum in hoc Sacramento ita contrahitur ut in Baptismo.

A N N O T A T.

^a Adultus. i. e. Major 14. annis. Nota, quod sex sunt hominis ætates. 1. Infantia, quæ terminatur in 7° anno. 2. Pueritia, quæ terminatur in 14° anno. 3. Adulta ætas, quæ terminatur in 25° vel 28° anno. 4. Juventus, & terminatur in 50° anno. 5. Ætas senilis, & terminatur in 70° anno. 6. Est senectus, quæ nullo annorum termino finitur.

^b Fascia dicitur vestis quâ puer involvitur; quæ in medium fasciculi corpus ligat, & idem fasciale latum quo puer circumligatur in fasciis.

^c Ligaturas. Hic corrigere videtur id quod prius dixit. Et nota, quod ista ligatura ordinatur ut per eam locus unctionis deficcetur, & in quibusdam locis talis confirmatus servatur sub quâdam disciplinâ custodiendo Crisma, ne usq; ad septem dies, per quos representantur septem dona Spiritûs sancti, caput laetetur.

Constit. Decima quinta Ejusdem Arch. Cant.

CUM magna Reverentia deferatur, oleum infirmorum ad infirmos, & ipsos ungant Sacerdotes cum magna devotione & orationum celebritate quæ ad hoc sunt ordinatæ. Moneant sæpe populum Sacerdotes, eos saltem qui sunt ætatis 14 annorum & supra, ad extremæ unctionis Sacramentum recipiendum: Et post Sacramentum susceptum licite possit reverti ad opus conjugale. Effectus enim istius Sacramenti patet ex verbis Apostoli Jacobi, dicentis. Infirmatur quis ex vobis? Inducat Presbyteros Ecclesiæ & orent super illum, ungentes cum oleo sancto in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; & si in peccatis sit, dimittentur ei.

A N N O T A T.

^a Oleum infirmorum. Hoc est Oleum ab Episcopo benedictum.

Constit. Decima sexta Johannis Peccham Arch. Cant.

CUM sacri Crismatis confectio de anno in annum per locorum Episcopos sit agenda, juxta sacrorum Canonum sanctionis, & ipsum Crisma per eosdem confectum annuatim fidelibus sit tradendum; & verus, seu quod superest de veteri Crismate sit in sacris Ecclesiis concremandum. Presbyteri quoq; qui præsunt Ecclesiis, aut per se, aut per Diaconos aut Subdiaconos à locorum Episcopis annis singulis ante Paschæ solennitatem; vel quanto citius fieri poterit, sacrum Crisma singulis Ecclesiis petere tenentur; adeo ut si quis de alio Crismate, quam de isto no-

Vo, quod propriâ Episcopi largitione seu concessione accepit baptizare vel baptizatum in vertice ungere (nisi præoccupatum morte) tentaverit, ipse in se damnationis manifestatur pertulisse sententiam. Quidam tunc ignorantia crassâ ducti, quæ dolo dicitur esse vicina, vel Spiritu contumaci Sacris in hac parte Canonibus reluctantes, quod à crimine Idololatriæ seu peccato ariolandi non multum oberrat, vetus Crisma alicubi per biennium, alicubi per triennium, & eo amplius referantes eodem in baptismo & aliis sacrificiis damnabiliter abutuntur, novum ab Episcopis locorum de anno in annum nec accipientes nec petentes. Quod ne fiat de cætero distinctè præcipimus sub pœna suspensionis, ferimus in contumaces contrarium facientes. Quod id ipsum de sacro Catechuminum oleo sane accipiendum credimus intellectu.

Constitut. Decima septima Ejusdem Arch. Cant.

Contra negligentes confirmationis suscipere Sacramentum statuimus, quod nullus ad Sacramentum corporis & sanguinis Domini admittatur extra articulum mortis, nisi fuerit confirmatus, vel nisi è receptione Confirmationis rationabiliter fuerit impeditus.

De Sacramentis iterandis, vel non.

Constitut. Decima octava Walteri Arch. Cant.

CAveant Parentes liberos iterum confirmari patiantur, cum per hoc masculi irregularitatem, & ipsi Parentes incurrant grave damnum. Sc. Excommunicationem.

Constitut. Decima nona Ejusdem Arch. Cant.

Sacramentum Extremæ Unctionis potest licitè iterari anno elapso; ut videlicet quolibet anno semel conferatur in gravi infirmitate, de qua metus mortis imminet ægroto.

Constit. Vigesima Johannis Peccham, Arch. Cant.

Si forte contingat pueros propter mortis periculum à Laicis baptizari, caveat Sacerdos ne Baptismum legitimè factum audeat iterare.

Constitut. Vigesima prima Ejusdem Arch. Cant.

Septem sunt Gratia^a Sacramenta; quorum dispensatores sunt Prælati Ecclesiæ; quorum quinq; ab omnibus debent recipi Christianis, viz. Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, Eucharistia (suo tempore) & Extrema unctio. Quæ tantum illis dari debet, qui gravis infirmitatis indiciis videntur mortis periculo appropinquare. Quibus si fieri potest, detur dum sunt compotes mentis & rationis; & si contingat eos frenesi vel aliâ quâcunq; alienatione mentis laborare; si ante alienationem erant de salute sua solliciti, consulimus nihilominus hoc Sacramentum iis fiducialiter ministrari. Credimus enim & experimentis didicimus, quantumcunq; frenetico, si tamen sit prædestinationis Filius, ipsius susceptionem, vel ad habendum dilucidum intervallum, vel saltem ad spirituale commodum, utpote ad augmentum gratiæ profuturam. Sunt & alia duo Sacramenta, sc. Ordo & Matrimonium. Quorum primum perfectis (sc. Clericis) convenit. Secundum verò ^bNovi Testamenti tempore solis convenit imperfectis: Et tamen ipsum ex vi Sacramenti credimus largiri gratiam, si sincero animo contrahatur.

ANNOTAT.

^a Operæ pretium est observare varias Opiniones in definitione Sacramenti. Lindwoodius secundum Agustin. sic, Sacramentum est sacræ rei signum. Idem Aug. de Doctrina Christiana, Sacramentum est invisibilis gratiæ visibilis forma. Hugo de Sancto Victore autem dicit Sacramentum materiale Elementum extrinsecus oculis suppositum ex institutione significans, ex simi litudine representans, ex sanctificatione aliquâ invisibilem gratiam conferens.

^b Novi

De Filiis Presbyterorum.

7

^b Novi Testamenti i. e. promissionis eternorum, quæ promissio facta est per Christum, & dicitur novum ad Doctrinam veteris, in quo promittebantur terrena & transitoria.

De Filiis Presbyterorum.

Constitut. Vigesima secunda Ejusdem Arch. Cant.

CUM à jure sit inhibitum ne absq; dispensatione Apostolica præficiantur filii Rectorum aut Presbyterorum Ecclesiis in quibus Patres eorum immediate seu proximo ministrarunt, & constet ipsa Beneficia vacare, si constat de facto fuerit attentatum, præcipimus ut Prælati de Ecclesiis sic vacantibus diligenter inquirent, & juxta juris exigentiam de eis non differant ordinare; cautius præcavescentes de cetero ne tales ad hujusmodi beneficia ullo titulo admittant; ne contra justiciam hæreditati Crucifixi per surreptionem (scilicet latentem introitum) locus successioni pateat.

De Clericis Peregrinis.

Constitut. Vigesima tertia Walteri Arch. Cant.

EXterni atq; ignoti ordinati sine Ordinariorum suorum literis commendatitiis vel dimissoriis non admittantur infra Provinciam nostram ad ordinis sic suscepti executionem, nisi magna necessitas inducat, & tunc quidem cum eis auctoritate sufficienti fuerit dispensatum super executione ordinis memorati, vel alias à suis Ordinariis ordo sic susceptus ratificetur: Provisio nihilominus, quòd nullo modo admittantur nisi prius constiterit de eorum legitima ordinatione, vitæ munditia pariter & literatura. Item præcipimus ne Sacerdotes ignoti de quorum ordinatione non constat ad divinorum celebrationem de serviendo Ecclesiis admittantur; nisi de licentia Episcopi Diocesani, cum per literas testimoniales, vel testimonium bonorum virorum eis de eorum verè constiterit ordinatione, & sufficienter fuerit facta fides.

Const. Vigesima quarta Thomæ Arondel, Arch. Cant.

In Concilio Oxoniensi. 1408.

NULLUS Capellanus admittatur ad celebrandum in aliqua Diocesi nostræ Provincie Cantuariensis in qua oriundus sive ordinatus non fuerit, nisi deferat secum literas Ordinum suorum atq; literas commendatitias Diocesani sui. Et nihilominus aliorum Episcoporum in quorum Diocesibus interim per magnum tempus conversatus est; in quibus expressè caveri volumus & mandamus de moribus & conversatione ejusdem, & an sit diffamatus de & supra aliquibus novis Opinionibus in fide Catholica, aut bonis moribus male sapientibus (sc. malam sapientiam innuentibus) vel sit de eisdem omnino immunis. Alioquin ipse celebrans & celebrare permittens acriter punietur, Sc. poenâ arbitrariâ.

Constitut. Vigesima quinta Stephani Arch. Cant.

In Concilio Oxon. 1222.

ARchidiaconi secundum Apostolum non quæ sua sunt quærant, sed quæ Jesu Christi in sua visitatione provideant quòd Canon Missæ emendetur, & quòd Sacerdotes rite noverint proferre verba Canonis & Baptismatis, & quòd in hac parte sanum habeant intellectum. Doceant etiam Laicos in qua forma baptizare debeant in casu necessitatis, ut saltem hoc sciant facere in aliquo idiomate. Provideant quoq; diligenter Archidiaconi, quòd juxta formam generalis Consilii Eucharistia, Crisma & Oleum sanctum salvo sub clavibus recondantur fidei custodiæ deputata. Habeant etiam Archidiaconi in scriptis redacta omnia ornamenta & utensilia Ecclesiarum; vestes quoq; & libros singulis annis suo faciant conspectui presentari, ut videant quæ fuerunt adjecta per diligentiam personarum, vel quæ tempore intermedio per ipsarum malitiam vel imperitiam deperierunt. Item provideant de possessionibus, ut ita singulis annis proficiant, ne Ecclesia suo jure defraudetur.

Constit.

Constit. Vigesima sexta Johannis Peccham, Arch. Cant.

DE publicatione Articulorum fienda quibus Sententia Excommunicationis incurritur ipso facto Archidiaconi diligenter inquirent. Et quoties Presbyteros invenerint instructionem moralem, videlicet 14 articulorum fidei, 10 mandatorum Decalogum; 2 præceptorum Evangelii; 7 operum misericordiae, & 7 peccatorum criminalium cum progenie sua; 7 virtutum principalium, ac 7 gratiarum Sacramentorum seu Excommunicationum sententias statutis temporibus populo minime prædicasse seu publicasse, totiens, eos arguant, & poenâ Canonicâ castigando supplere compellant, quod temerè omiserunt.

Const. Vigesima septima Walteri Arch. Cant.

Archidiaconus curet ut Lintheamina & alia Altaris ornamenta sint decentia; & Ecclesiarum Libri sint idonei; Sacerdotumq; vestimenta in officio honesta, & saltem duplicata.

Constitut. Vigesima octava Ejusdem Arch. Cant.

Archidiaconis injungimus & eorum Officialibus, ut in visitationibus Ecclesiarum fabricam diligenter considerent, & maxime Cancelli, si forte indigeat reparatione. Et si defectus invenerint, terminum reparationis præfigant. Per se etiam & suos inquirent quæ sint corrigenda in Parochia suæ visitationi subdita, & tunc, vel in proximo Capitulo corrigantur.

De Officio Archi-presbyteri.

Constitut. Vigesima nona Johannis Peccham Arch. Cant.

Pæcipimus, ut quilibet Sacerdos, quater in anno, in die solenni per se vel per alium exponat populo vulgariter absq; textura subtilitatis cujuslibet fantastica 14 Articulos Fidei; 10 Mandata Decalogi; 2 præcepta Evangelii, viz. Geminæ caritatis; 7 opera misericordiae; 7 peccata mortalia cum progenie, septem virtutes principales, ac 7 gratiarum Sacramenta. Et ne quis à prædictis per ignorantiam se excuset. Expositis 14 Articulis Fidei sub titulo congruenti; cætera sub quadam ut sequitur perstringimus summaria brevitate. 10 enim mandatorum præcepta veteris Testamenti tria ordinantur ad Deum, quæ dicuntur primæ Tabulæ mandata. 7. verò ad proximum, quæ dicuntur secundæ Tabulæ mandata. In primo prohibetur Idololatria, sortilegium, incantatio, & superstitio Characterum, & hujusmodi figmenta. In secundo prohibetur hæresis omnis, blasphemia & irreverens Dei nominatio, præsertim in perjurio. In tertio mandato cultus religionis præcipitur, ad quem omnes obligantur. Ubi sciendum est, quòd obligatio feriandi in Sabbato secundum formam veteris Testamenti expiravit omnino cum cæteris in lege ceremoniis. Et sufficit in Novo Testamento modus vacandi divino cultui diebus Dominicis & cæteris diebus solennibus ad hoc auctoritate Ecclesiæ deputatis; quibus diebus modus vacandi non est sumendus à superstitione Judaica, sed à Canonicis Institutis. Primum secundæ Tabulæ mandatum est Patrem & Matrem explicitè temporaliter & spiritualiter honorare. Temporalis honor est in Parentes naturales. Spiritualis in Prælatos & Ecclesiam. In secundo explicitè prohibetur illicita alicujus personæ interemptio, consensu, verbo, opere, vel favore. Implicitè etiam læsio omnis alicujus inhibetur, nam spiritualiter occidunt, qui non reficiunt indigentes. Occidunt, etiam qui detrahunt, & innocentes opprimunt. Tertium est, non Moechaberis. In quo explicitè inhibetur Adulterium, implicitè Fornicatio, unâ cum omni voluntariâ pollutione. Quartum est non Furtum facies. In quo prohibetur clandestina contractatio rei alienæ invito Domino, & omnis injuria, seu per fraudem, usuram, violentiam, vel metum fiat. Quintum est, non falsum feres testimonium. In quo non solum falsum testimonium, sed omne mendacium & falsiloquentia. Sextum est, non concupisces domum proximi tui; scilicet cum ejus injuriâ, nec quicquid habet in ea &c. His 10 Mandatis superaddita sunt duo Præcepta Evangelii, viz. Dilectio Dei & proximi. 7 Opera misericordiae; quorum sex ex Mathæo patent, quæ sunt, pascere famelicum, potare sitientem, hospitio recipere peregrinum, vestire nudum, visitare infirmum, consolari carceri mancipatum; septimum ex Tobia colligitur

ligitur, quod est sepelire corpora mortuorum. 7. Peccata capitalia sunt, superbia, invidia, ira, odium, acedia, avaritia, gula, luxuria. Superbia est amor excellentiæ propriæ, de qua oriuntur jactantia, ostentatio, Hypocrisis, schismata & similia. Invidia est odium alienæ felicitatis; unde oriuntur detrectatio, murmuratio, dissentio, perversa judicia, &c. Ira est appetitus vindictæ & nocuenti alieni; unde oriuntur persecutiones verborum & factorum, plagæ, homicidia, & similia. Acedia est tedium boni spiritualis, ex quo Homo nec in Deo nec divinis laudibus delectatur; ex qua sequuntur ignavia, pusillanimitas, desperatio et hujusmodi. Avaritia est immoderatus amor affluentiae vel illicitè acquirendo vel illicitè detinendo; ex qua oriuntur fraus, furtum, sacrilegium, symonia & omne turpe lucrum. Gula est immoderatus amor delectationis secundum gustum in cibo & potu. Quintupliciter, viz. In tempore, cum comeditur nimis mane, vel nimis tardè, vel nimis assidue. Item in qualitate, cum cibaria nimis delicata quærantur. Item in quantitate, cum nimis comeditur aut bibitur, quod est vilissimum genus gulæ. Est nimium in cibo & potu, cum sensus exterior vel interior gravatur, aut sanitas corporis læditur. Item in aviditate & voracitate; & ultimò, in curiosa alimentorum præparatione. Septem virtutes principales sunt fides, spes, charitas, quæ ad Deum ordinantur; prudentia, temperantia, justitia & fortitudo sunt per quas Homo ad seipsum & proximum ordinatur. Est actus prudentiæ, bonum eligere, actus justitiæ rectè facere, actus temperantiæ non impediri deliciis, actus fortitudinis non dimittere bonum agendum pro angustiis vel molestiis quibuscunq;. Et dicuntur hæ 4 virtutes, Cardinales. De 7 Gratiæ Sacramentis supradictum est in vicesima Constitutione.

Constit. Tricesima Edmundi Arch. Cant.

Sacerdotes commoneant mulieres pregnantes de sua Parochia, ut cum tempus partûs instare intellexerint, habeant aquam paratam, si immineat necessitas, baptizando; & propter imminens periculum confiteantur sacerdoti, ne cum voluerint non possunt habere Sacerdotem.

Constit. Tricesima prima in Concil. Oxon 1222, Stephani Arch. Cant.

Sacerdotes sint diligentes suorum in verbis divinis instructores, ne muti censeantur canes: Sintq; parati suorum ægrotorum visitatores.

De Officio Vicariæ.

Constit. Tricesima secunda Ejusdem Arch. Cant.

Nullus Episcopus Provinciæ nostræ quemquam ad Vicariam admittat, nisi velit in Ecclesia, cujus est Vicarius, personaliter ministrare, & talem existere, ut infra breve tempus in Presbyterum ordinari valeat. Quod si aliquis admissus fuerit, & noluerit in Presbyterum ordinari, Vicarii beneficio spoliatur.

Constit. Tricesima tertia Ejusdem Arch. Cant.

Vicario, nisi valde tenues sint Ecclesiæ Conditiones, non minor quinque marcarum assignetur quotannis redditus. Animadvertat autem proprius Episcopus utrum principalis (sc. Rector) an Vicarius onera Ecclesiæ subeat, an ad ea simul debeat conferre utriq;, proviso tunc quod Archidiaconus loci sive ab illis aut altero eorum debeat procurari: Unâ tamen procuratione sit contentus.

De Officio Judicis Ordinarii.

Constit. Tricesima Quarta Stephani Arch. Cant.

Singuli Episcopi habeant honestos Eleemosynarios, seu Eleemosynæ collectores; Et ut ipsi Episcopi juxta Apostolum, sint hospitales; & horis competentibus ad pauperes audiendos, & justitiam exhibendam suam in publico exhibere præsentiam procurent. Et in Personis propriis confessionibus audiendis interdum interfint, & poenitentiis injungendis.

Const. Tricesima Quinta Bonifacii Arch. Cant.

Episcope in Synodis & aliis Convocationibus; Archidiaconi in suis Capitulis, & Capellani Parochialium Ecclesiarum in suis Ecclesiis ter in anno publicent omnibus, qui Clericali Privilegio gaudere voluerint, quod habitum Clericalem, nec non coronam & tonsuram, & maxime coram suis Ordinariis, & in Ecclesiis, & in Congregationibus Clericorum.

ANNOTAT.

^a Clericale Privilegium in multis consistit, viz. Quod non debent à Laicis judicari. Item quod Laicos super rebus Ecclesiasticis coram Judicibus Ecclesiasticis possunt convenire, &c.

^b Corona est signum Regni & Perfectionis, utpote carens angulis, sordibus carens, & fit Corona ex Rasura in summitate capitis. Tonsura, ut aiunt, incepit à beato Petro, cui Gentiles raserunt caput desuper in modum Speræ. Ipse vero hoc convertit in Memoriam Dominicæ Passionis, qui coronâ spineâ usus est.

De Majoritate & Obedientiâ.

Const. Tricesima sexta Roberti Winchelsey Arch. Cant.

Capellani & Vicarii celebrare volentes juramentum comparendi ad horas solem- niter canendas, & obedientiâ superioribus servandâ præstent.

De Treuga & Pace.

Constit. Tricesima septima Edmundi Arch. Cant.

Prælati Ecclesiarum ad Concordiam Parochianos moneant Rectores, &c. sum- mopere ut inclinent; & lites ac inimicitias sedent, ut unum corpus sint in Chri- sto.

De Transactionibus.

Const. Tricesima octava Stephani Arch. Cant.

Gratis ab Archidiacono officiali, aut alio Judice fiant discordantium reconci- liationes; nisi inter se justè quid postulent.

De Postulando.

Constit. Tricesima nona Eiusdem Arch. Cant.

Advocatus Matrimonium sine Excusatione Judicis impediens per annum pri- vetur ab advocando officio; nisi Judex eum in ipsa sententia propter ^a justum errorem, vel ^b probabilem ignorantiam expressè habeat excusatum.

ANNOTAT.

^a Tres sunt Errores. Injustus, justus, & justissimus. Injustus est error juris; vel est qui constitit in facto proprio nullo alio, cui aliquis crederet, id suadente. Ut puta, puto me rem emisse, vel mihi datam fuisse, cum sic non fuerit. Error justus potest consistere in facto proprio adversario, vel alio, cui credere debeam, id suadente. Error autem justissimus est in fa- cto alieno.

^b Probabilis ignorantia est, si Judex in secunda instantia confirmaverit sententiam primam, non ex eisdem actis, sed ex novo propositis & probatis coram eo.

Const. Quadragesima. Johannis Peccham Arch. Cant.

Nullus officium Advocati exerceat, nisi prius per 3 annos ad minus jus Canonicum audiverit & Civile cum debita diligentia. Si autem de condigno testimonio fides hujus rei non apparet, nec per facti evidentiam proprio faciat juramento.

De Procuratoribus.

Const. Quadragesima prima Ejusdem Arch. Cant.

Nullus Decanus, Archidiaconus, Officialis aut minor Episcopi sigillum suum alicui Procuratorio apponat, nisi hoc ab eo publice petatur in judicio. Transgressor per triennium suspendatur ab Officio & Beneficio. Et Advocatus falsum procuratorium procurans per triennium suspendatur & Beneficium Ecclesiasticum obtinendum inhabilis sit. Quod si sit uxoratus vel Bigamus, excommunicetur ipso facto, & falsum id pro infecto penitus habeatur. Procurator autem ipse totius falsitatis intentator, ab omni actu legitimo perpetuo repellatur. Et hi omnes nihilominus, si super hoc convinci valeant, parti læsæ ad interesse & restituenda damna omnia teneantur.

LIBER Secundus.

De JUDICIIS.

Constitutio Prima Stephani Arch. Cant. edita in Concilio Oxoniensi Primo.

Statuimus, ut ^aDecani Rurales ^bnullam causam Matrimonialem de cætero ^caudire præsumant; sed earum examinatio non nisi discretis viris committatur, quibus assidentibus, si commodè fieri poterit ^dpostmodum sententia pronuncietur.

ANNOTAT.

^a Decani Rurales sunt Personæ habentes quædam officia communiter spectantia ad Episcopum & Archidiaconum, & ideo communiter eorum receptio & amotio pertinet ad utrumq;

^b Nullam causam Matrimonialem, scil. nec ad Matrimonium conjungendum nec disjungendum.

^c Scil. Nec cognitionaliter, nec decise.

^d Postmodum. i.e. Post Examinationem causæ.

Constitut. Secunda Johannis Peccham Arch. Cant.

Statuimus, ut nulli tradatur ^acertificatorium, vel alias concedatur sub sigillo alicujus Decani ruralis consignatum, nisi prius in aliquo die solenni intra Missarum solennia in Ecclesia ubi citatus ^bfovet Larem vel amplius conversatur, publice recitetur. Hoc adjuncto moderamine, ut citatus ^csufficientes habeat inducias, ut die

die & loco sibi præfixis, competenter valeat comparere. Quod si aliquo casu tantum tempus artet, quod ^a dilationi locus non pateat; citatione factâ publicè coram Testibus detur certicatorium in Ecclesia, vel in uno loco publico coram Testibus fide dignis; ita quod dies citationis & locus in ipso certicatorio exprimatur. Et sic nullo modo fiat Certicatorium ante ^c citationem factam. Et hoc jurent Decani Rurales fideliter se facturos in Episcopali Synodo omni anno.

A N N O T A T.

^a Certicatorium. i. e. Litera Responsiva directâ Judici super mandato, quod ab eo emanavit ad aliquem citandum.

^b Ubi habet domum in quâ foveat ignem.

^c Sufficientes inducias. Hæc sufficientia æstimari debet quando tantum temporis superest, quod a tempore citationis factæ citatus possit commodè accedere ad locum judicii die sibi limitatâ & præfixâ, vel per procuratorem ibi comparere. Alias enim si citatio esset peremptoria, & terminus nimis brevis, daret materiam appellandi.

^d Id est, tempus sigillandi Certicatorium, & dies quo debet comparere citatus.

^e Citatio fit aliquando vivâ voce, aliquando per literas. Vivâ voce fit 5 modis. 1. Per judicem ipsum ore suo. 2. Per Notarium sive Tabellionem. 3. Per partem. 4. Per Præconem. 5. Per Nuncium.

Constit. tertia Symonis Mephram, Arch. Cant. 1323.

STatuitur, ut Immunitatis Ecclesiasticæ violatores, qui de domibus, **Manneriis**, **Grangiis** (seu **Granariis**) aut aliis locis ad Archiepiscopos, Episcopos vel alias personas Ecclesiasticas seu ad ipsas Ecclesias pertinentibus quicumq; propter voluntatem aut permissionem Dominorum, vel eorum qui sunt hujusmodi rerum custodes deputati, abstrahere, consumere, contractareve præsumperint; abstrahi, consumi; vel contractari fecerint, seu hujusmodi abstractionem, consumptionem, vel contractionem suo nomine vel familiaribus suis factam ratam habuerint; occasione difficultatis Citationis eorundem non evitent, sicut pluries fieri consuevit, ne contra eos eâ occasione procedi valeat, ut deberet de fratrum nostrorum & totius concilii consensu & assensu decernimus quemcumq; violatorum hujusmodi si personaliter inveniri & tutè adiri personaliter fore vocandum. Si verò non inveniri vel non tutè adiri valeat; tunc in ^a domicilio, si quod habeat, quo tutè citari possit. Si verò in domicilio quod habet citari tutè nequeat, tunc in Ecclesia parochiali ipsius Domicilii: Vel si nullum habeat, vel non constet eum habere Domicilium; tunc in Ecclesia Cathedrali loci quo immunitas Ecclesiæ dicitur esse læsa; & nihilominus in Ecclesia Parochiali ejusdem loci, si tutè fieri possit, citationem decernimus fore faciendam hujusmodiq; citationem in Domicilio vel in Ecclesia publicè ut præmittitur factam volumus, non solum in casibus supradictis, sed etiam in omnibus casibus Constitutionis Domini Octoboni quondam Apostolicæ Sedis Legati in Anglia, quæ incipit, *Ad tutelam*, sic artari citatum, ac si esset per citationem personaliter apprehensus; ejusdem citationis virtute contra eum posse procedi ad omnem effectum, ad quem posset si citatus personaliter extitisset. Præfatos etiam & quoscunq; alios Ecclesiasticæ libertatis seu immunitatis violatores decernimus in ^d loco delicti etiam, si ibidem non inveniantur, tam ex Officio Judicis, quam ad partis instantiam posse conveniri. Utrum autem hujusmodi Ecclesiasticæ Libertatis seu immunitatis inveniri seu tutè adiri valeant, Domicilium habeant, vel non, volumus in dubio stari certificariorio illius cui mandatur citatio faciendâ, & ut in præmissis casibus & aliis injuriam passi justiciam debitam facilius assequantur. Districtè hoc approbante Concilio Provinciali præcipimus, ut omnes Judices Ordinarii nostræ Cantuariensis Provinciæ se invicem sine aliquâ difficultate juvent in Citationibus & Executionibus faciendis, ac quibuscunq; mandatis licitis exequendis.

A N N O T A T.

^a In Domicilio. Id est, ad Domicilium vel ante Domicilium, quia Domum ad citandum ingredi non licet.

^b In Ecclesia Parochiali. Sic ergo non sufficit, quod fiat in Cimiterio vel loco adhaerenti ipsi Ecclesiæ, dum tamen possit intrare Ecclesiam.

^c Ecclesiastica Libertas est duplex; universalis, quæ pertinet ad Ecclesiam universalem: Et singularis ad Ecclesiam singularem pertinet.

^d In loco delicti. Hoc est, non præcise in loco ubi delictum commissum est, sed de Territorio Judicis, cujus est Jurisdictio in illo loco.

Constit.

Constitut. Quarta, Johannis Stratford, Arch. Cant.

Citationes ^a primariæ pro correctione delinquentium non debent fieri per Rectores, Vicarios, seu Parochiales Sacerdotes, quia tunc confessiones essent occultæ, & non publicæ ut in foro judiciali, sed fiant per Officiales, Decanos, Apparitores, aut ministros alios eorundem. Si autem hujusmodi Citationes primariæ, Rectoribus, Vicariis aut Presbyteris demandentur ipsis (*scil. mandantibus*) super his parere minimè teneantur; sed ipsæ Citationes, Censuræ & Processus sunt irriti & inanes.

ANNOTAT.

^a Primariæ Citationes, *scil. Primæ vice emanantes.*

De Foro Competenti.

Constitutio Quinta, Bonifacii Arch. Cant.

Quoniam contingit aliquando ut Clerici ^a delectu personarum, quanquam in facto deprehensi non fuerint, nec convicti, capiuntur per Laicalem potentiam & in carcere detruduntur, tanquam suspecti de crimine, ^b delicto vel injuriâ personali, Ordinariis eos frustra requirentibus secundum Canones judicandos. Et si Clerici coram Judicibus sæcularibus vocati non comparuerint, ab iis foris bannuntur à regno. Quoniam in hoc libertas Ecclesiastica confunditur, Statuimus ut si Clerici sic capti noti fuerint & honesti, capientes ipsos & detinentes, & eos redere recusantes per locorum Ordinarios excommunicati nuncientur. Et loca in quibus detinentur & terræ capientium & detinentium Ecclesiastico interdicto supponantur, donec Ordinariis eorum reddantur, & super hujusmodi excessu satisfecerint ^c competenter. Eorum autem falsi accusatores eidem pœnæ subiciantur. Vagos etiam Clericos & ignotos, ex aliqua causa detentos, si in possessione Clericatus inventi fuerint, per locorum Ordinarios requirantur à Domino Rege, vel ab eo qui habet potestatem, ut ipsos restituat per Ecclesiam liberè judicandos. Et si denegentur, procedatur contra resistentes & detentores per pœnas superius recitatas. Quod si Clerici Ecclesiæ redditus pro ^d transgressione aliquâ personali amerciati fuerint à Judice Sæculari, Prælati ad hujusmodi amerciamenta prædictos Clericos non compellant, quod à suis judicibus non fuerint condemnati. Et si propter hoc contingat, quod Prælati distringantur aut attachientur, contra hujusmodi attachiationes & distractiones se defendant per remedia antedicta. Idem fiat quotiescunq; Ecclesiastici emerciati fuerint per Judicem Sæcularem pro his, quæ ad forum Ecclesiasticum merè pertinere noscuntur.

ANNOTAT.

^a Delectu. *i. e. Differentiâ vel distinctione.*

^b Differunt peccatum, delictum & crimen. Peccatum est idem quod malus actus: Delictum verò boni desertio, *i. e. derelictum.* Crimen autem est grave peccatum accusatione & damnatione dignissimum.

^c Competens satisfactio fit consideratione loci, & ratione Personæ.

^d Transgressio est injuria sive prævaricatio quæ non incidat in Feloniam.

De Foro Competenti.

Constitutio Sexta, Ex Responsionibus Regis excerpta.

Circumspectè agatis de negotio tangente Episcopum ^a Norwicensem & ejus Clerum, non puniendo eos: Si placitum tenuerint de his, quæ sunt merè Spirituality, *viz.* De correctionibus, quas Prælati faciunt pro mortali peccato, ut puta pro Fornicatione, &c. Pro quibus aliqua infligitur pœna corporalis, aliqua pecuniaria, maxime si convictus fuerit de hujusmodi Liber Homo. Item si Prælatus puniat pro Ecclesia non facta, cimiterio non clauso, Ecclesiâ discoopertâ, vel non decenter ornata; in quibus casibus non potest infligi alia pœna quàm pecuniaria. Item si Rector petat à parochianis suis Oblationes, vel Decimas debitas vel consuetas; vel si Rector contra alium Rectorem agat de Decimis majoribus vel minoribus, dummodo non petatur quarta pars bonorum alicujus Ecclesiæ. Item si Rector petat Mortuarium in partibus ubi Mortuarium dari consuevit. Item si Prælatus alicujus Ecclesiæ, vel ^d Advocatus petat à Rectore pensionem sibi debitam: Nam omnes hujusmodi pensiones petendæ sunt in foro Ecclesiastico. De violenta etiam manuum injecti-

one in Clericum, & in causa defamationis placitum tenebitur in Curia Christianitatis, dummodo ad correctionem peccati agatur; & non petatur pecunia.

ANNOTAT.

^a Hæc Constitutio non est Provincialis, sed emanavit à decreto Domini Regis, qui misit Justiciarios suos ad procedendum sub certâ formâ contra Episcopum Norwicensem & Clerum ejus.

^b Placitum, seu controversia vel lis.

^c Non intelligas hic de omni peccato mortali, sed de tali cujus punitio de sui natura spectat ad forum Ecclesiasticum. Nam si ratione cujuslibet peccati mortalis cognosceret Ecclesia, sic periret temporalis gladii jurisdictio; cum vix esset dare causam quis ratione peccati possit deferri ad Ecclesiam.

^d Advocatus. i. e. Patronus.

^e Christianitatis. i. e. Ecclesiæ.

Constit. Septima, Johannis Stratford, Arch. Cant.

QUoniam aliqui fraudulenter & maliciosè ad extraneos Comitatus commigraffant; & quamvis in iis (sc. Comitatibus) adversarii sui nunquam fuerunt, nec contraxerunt vel deliquerunt; inibi per Brevia Regia eos ignorantes clam persecuti sunt, adeo ut in illis relegabantur vel foris banniebantur de regno; Statuimus, ut Clericus vel Laicus scienter consilium, auxilium vel favorem in tali re adhibens, Majoris Excommunicationis sententiam ipso facto incurrat.

ANNOTAT.

^a Comitatus dicitur Comitatus dignitas, vel tantum spacium terræ quantum tenet Comes unus.

^b Brevia. i. e. Literæ sub quâdam brevitate scriptæ, & breve idem importat quod præceptum vel citatio, & in eo continet gravamen, super quo procedit actio ipsius agentis, sive prosequentis.

^c Ignorantes. Quum sive monitis, sive citatio, vera vel ficta, nunquam ad eorum notitiam tacite vel expresse pervenerat, nec aliqua præmonitio.

^d Ipso facto. i. e. Sine ministerio hominis, requiritur tantum sententia declatoria.

Const. Octava, Ejusdem Arch. Cant.

OMnes Ordinariam Jurisdictionem habentes Consistoria, Sessiones, & Capitula sua in locis magis insignibus & victui magis opportunis celebrent. Quodque Officiales & ceteri Ordinariorum ministri suorum Dominorum sumptibus, tam in hujusmodi celebratione Consistoriorum, Sessionum & Capitulorum, quam in aliis actibus, quos pro suis exercent, Dominis faciant quæ incumbunt. Citationes autem ad Consistoria, Sessiones & Capitula hujusmodi in aliis locis quam superius expressis, & Processus in ipsis ipso jure decernimus nullos fore. Ac Officiales prædictos pro suorum Dominorum expediendis negotiis sumptus à subditis (sc. Rectoribus, Vicariis, &c.) exigentes, seu ipsos occasione non præstationis sumptuum hujusmodi infestantes, eo ipso ab officio, & ingressu Ecclesiæ suspensos volumus remanere.

ANNOTAT.

^a Consistorium & Tribunal differunt. Nam Tribunal est locus in quo sedet Ordinarius inferior. Sed Consistorium est locus in quo sedet Princeps ad judicandum.

^b Magis insignibus. Puta Civitatibus, municipiis & hujusmodi.

^c Quandoque ex uno delicto plurium surgit offensa, & tunc delinquens pluribus pœnis puniri potest.

De FERIIS.

Constitut. Nona Simonis Mepham, Arch. Cant.

STatuimus & ordinamus, ut dies illa sancta Parasceves, quâ Salvator noster Jesus Christus pro salute hominum preciosam animam suam in cruce posuit, secundum ritum Ecclesiæ in lectione cum silentio in Oratione, cum jejunio in compunctione; cum lacrymis festivè celebretur. Præterea nemo in ipsa die quavis odera servilia exercent. Per hoc tamen legem pauperibus non imponimus, nec divitibus prohibemus, quin ad agriculturam pauperum promovendam suffragia consueta charitatis intuitu subministrent.

ANNOT.

ANNOTAT.

^a DE servando silentio potes intelligere à parte ipsius legentis, ut scilicet & contemplativè legat, vel de silentio tenendo à parte audientis, ut dum lectiones leguntur audientes silent; vel de silentio servando hâc die, ut nec in Ecclesia nec extra aliquis indiscretis vocibus strepitum faciat, & tumultibus alios perturbet.

^b Compunctione. i. e. peccatorum cum mœrore recordatione.

^c Lacrymis. Hæ doloris intrinseci testes sunt.

^d Suffragia, &c. sc. ministrando servientes quæcumq; ad tale opus necessaria & consueta.

^e Charitatis intuitu. i. e. Gratis.

Constit. Decima. Eiusdem Archiep. Cant.

STATUIMUS & firmiter præcipiendo mandamus ut Festum conceptionis Beatæ Virginis in ^a cunctis Ecclesiis nostræ Cantuariæ Provinciæ festivè ac solenniter de cætero celebretur.

ANNOTAT.

^a Tam regularibus quàm secularibus.

Constit. Undecima Simonis Islepe Arch. Cant.

AB omnibus servilibus operibus abstinendum est per nostram Cantuariæ Provinciam diebus hisce festis sequentibus. Imprimis sacrum diem ^a Dominicum ab horâ diei Sabbati ^b vespertinâ inchoandum non ante horam ipsam, præveniendone Judaicæ professionis participes videamur. Quod etiam in festis, quæ suas habent vigiliis observetur. Item Festum Nativitatis Domini; Sanctorum Stephani, Johannis Evangelistæ, Innocentium, ^c Thomæ Martyris, Circumcisionis & Epiphaniæ Domini, Purificationis Beatæ Mariæ Virginis, Mathiæ Apostoli, Annunciationis Beatæ Mariæ, Pascha cum tribus diebus sequentibus, Marci Evangelistæ, Apostolorum Philippi & Jacobi, ^e Inventionis sanctæ Crucis, Ascensionis Domini, Pentecostes cum tribus diebus, ^g Corporis Christi, Nativitatis Johannis Baptistæ, Apostolorum Petri & Pauli, Translationis Sancti Thomæ Martyris, Sanctæ Mariæ Magdalenæ, Sancti Jacobi Apostoli, Sancti Laurentii, Assumptionis Beatæ Mariæ, Sancti Bartholomæi, Nativitatis Beatæ Mariæ, Exaltationis Sanctæ Crucis, Sancti Mathiæ Apostoli & Evangelistæ, Sancti Michaelis, Sancti Lucæ Evangelistæ, Apostolorum Symonis & Judæ, Omnium Sanctorum, Sancti Andreæ Apostoli, Sancti Nicholai, Conceptionis Beatæ Mariæ, Sancti Thomæ Apostoli, solennitas dedicationum ^h Ecclesiarum Parochialium, & Sanctorum in quorum honore Ecclesiæ dedicantur. Aliq; Festa quæ in singulis Diocœsibus dictæ Provinciæ per locorum Ordinarios ex certâ scientiâ puculiariter indicuntur. Reliquis sanctorum Festis impunè poterint opera fieri consueta.

ANNOTAT.

^a Inter summas & præcipuas festivitates hunc diem colere debemus propter honorem & gaudium Resurrectionis Domini.

^b Ad festorum initium & finem consideranda est consuetudo diversarum regionum juxta earum qualitatem, sicut magnitudo eorum ea exigit celebrari, sic prius incipiant & tardius finiantur.

^c Quod, &c. Scil. ut celebrentur à vespere, in vespere.

^d Vigiliis. Sic dictas quod in eis non solum jejunandum est, sed vigiliis & orationibus pernoctanter insistendum. Nota, quod Festa infra scripta suas habent Vigiliis, viz. Natalis Domini, Assumptio Beatæ Mariæ, omnium Apostolorum, Sancti Mathiæ, item festum Paschæ, Pentecostes, S. Johannis Baptistæ, Sancti Laurentii & omnium sanctorum, quæ potius trahuntur ex communi observantia cum præcepto Ecclesiæ, quàm alicujus Canonis auctoritate.

^e Thomæ, scil. Beckett, Archiep. Cant. sub Henrico Secundo Rege Angliæ.

^f Inventionem Sanctæ Crucis. Celebramus Festum Crucis, quod in ea facta fuit nostra Redemptio.

^g Corporis Christi. Hoc festum celebrantibus, vel in Ecclesia ubi celebratur interessentibus Papa Martinus anno 12 Pontificatus sui, & an Dom 1429 concessit omnibus verè penitentibus, qui in Vigilia ejusdem Festi jejunaverint, vel aliàs de Concilii sui Confessoris aliquod opus pium in eadem Vigilia fecerint, 100 dies, cum plurimis hujusmodi.

^h Idem intellige de omnibus Cathedralibus, Regularibus & Collegiatis.

ⁱ Ordina-

ⁱ Ordinarios. Sc. Episcopos. Ex hac litera apparet, quod Episcopus in sua Diocesi potest statuere aliquem sanctum solenniter venerari absq; auctoritate sedis Apostolicæ. Intellige verò de sancto per sedem Apostolicam prius Canonizato.

Constit. Duodecima Henrici Chichile Arch. Cant.

Divi Georgii Martyris Festum sub ^a Officio duplici, & ad modum ^b majoris duplicis Festi tam à Clero quam à Laico populo annis singulis perpetuus futuris temporibus præcipimus solenniter celebrari, & ipso Festo ab omni opere servili per omnes Civitates & loca nostræ Provinciæ abstinendum est, sicut & in Festo Naturalis Domini. In quo Festo plebs fidelis ad Ecclesias conveniant, Deum laudent, & ipsius sancti & omnium beatorum patrocinia devotius implorent, & pro Rege & Regni salute instant frequentius & exorent. Ad hæc statuimus & præcipimus; quod Festa sanctorum David & Cedde Episcoporum & Winifredæ Virginis per totam Provinciam suis temporibus celebrentur: *Viz.* Sancti David primo, Sancti Cedde secundo Mensis Martii diebus, Winifredæ autem tertio die Novembris perpetuis futuris temporibus.

ANNOTAT.

^a De his regulæ positæ sunt in Ordinalibus Ecclesiarum particularium.

^b Majoris duplicis. Quædam festa duplicia sunt Majora, quædam minora; quædam duplicia inferiora. Majora ergo duplicia Festa non sunt tantæ solennitatis in Ecclesia, sicut sunt Festa principalia; tamen quoad abstinendum, ab opere servili sunt ejusdem dignitatis.

^c Quod hoc importet refert ad ordinale Sarum Ecclesiæ.

Constit. Decima tertia Ejusdem Arch. Cant.

Statuimus de Consilio & assensu fratrum nostrorum & pro perpetuis futuris temporibus ordinamus, quod Festum ^a depositionis Johannis Beverlaco Confessoris & Pontificis, ad modum Festi unius Confessoris & Pontificis Paschalis temporis cum regimine Chori secundum usum Sarum Ecclesiæ per Provinciam nostram celebretur. Cæterum quod in Festo Translationis ejusdem Johannis, quod 25° die Octobris annuatim contingit, de sanctis Crispino & Crispiniano secundum usum Sarum Ecclesiæ consuevit quasi per omnes Ecclesias prædictæ Provinciæ celebrari; ne unius Festi introductio diminutio alterius existat, sed magis sub unâ celebritatis lætitiâ dicti Martyres unâ cum præfato Confessore Almifico pariter honorentur. Et Ordinamus, quod annuatim dies Vicesima quinta Octob. ubiq; per nostram Provinciam cum novem lectionibus celebris habeatur; quarum tres primæ erunt de proprietate sanctorum Crispini & Crispiniani, tres mediæ de Translatione Sancti Johannis, & tres ultimæ de expositione Evangelii, cum plurimorum Martyrum servitio secundum usum Sarum in talibus fieri consueto.

ANNOTAT.

^a Depositionis. i. e. Obitus sive mortis. Tunc enim Justus Homo deposita vetustate, pene nascitur ad gloriam.

De Sequestrationibus.

Constitut. decima quarta, Johannis Stratford Arch. Cant.

Deliberatione præsentis Concilii statuimus quod in Provincia nostra Violatores ^a Sequestrorum per Episcopos, aut ^b Vicarios suos generales, ipsorumve Officiales principales ex causis justis & veris in bonis Ecclesiasticis, aut ^c aliis Casibus à ^d jure permissis ^e interpositorum, post & contra publicationem debitè factam, in locis quibus, bona sic sequestrata consistunt, majoris Excommunicationis sententiam ipso facto incurrant. Si tamen à sequestro fuerit appellatum, & appellatio ^f legitime prosecuta, eâ pendente possessores bonorum sequestratorum, & alii liberè & impunè ^g utantur eisdem.

ANNOTAT.

^a Sequestrorum. Quæ sunt duobus modis. Primo consensu partium, secundo auctoritate judicis. Sequester primo modo sumptum est rei, quæ in controversiam deducitur cum consensu concernantium apud tertium depositio: Et talis sequester tantum potestatis habet in ipsa re sequestrata, quantum inter partes convenierit. Sequester verò, quod Judicis auct-

oritate

oritate interponitur, quandoq; sit de re non contentiosa; & hoc fit dupliciter, viz. Ad juris alicujus conservationem, aut ad alicujus oneris evitacionem; & tunc sequestratio est sui juris tuendi, seu oneris evitandi gratia apud alium depositio. Si vero fiat de re contentiosa, tunc sequestratio est rei possessæ seu detentæ ejus, qui in controversia vertitur à possessore seu detentore Judicis Officio ex causa separatio, & penes alium depositio.

^b Vicarios generales. Horum potestas differt ab Officialium principalium potestate. Nam Officialibus committitur cognitio Charitatum per eos, qui habent Jurisdictionem Ecclesiasticam, & in tales transfunditur cognitio Charitatum totius Diocæseos; non tamen inquisitio, nec correctio, sive punitio criminum; nec possunt aliquos amovere à beneficiis, nec conferre beneficia, nisi specialiter fuerint talia eis commissa: Sed Vicarii Generales omnia prædicta facere possunt virtute officii, exceptâ collatione beneficiorum.

^c Aliis. Utpote Dotalibus & hujusmodi, super quibus Ecclesia potest cognoscere suo jure.

^d Jure permissis. Hoc est dicit, quod regulariter omnis sequestratio est prohibita juxta naturam Tituli.

^e Interpositorum. Patet, quod loquitur de sequestratione quæ fit Judicis potestate. Et hoc fit quandoq; ipsius Judicis officio mero; Quandoq; officio Judicis mercenario; et quandoq; ad Patris petitionem.

^f Legitime Prosecuta. Per legitimam prosecutionem appellationis intelligitur, qui facit suam diligentiam, ut eam infra annum terminare possit. Alias autem si cessante legitimo impedimento in prosecutione hujusmodi negligens sit, rata manet prior sententia.

^g Utantur eisdem. Ratio est, quia appellatio legitima non solum suspendit, sed extinguit pronuntiationem. Et in hoc casu appellatio interposita & prosecuta salvat eos à vinculo excommunicationis, quam alias incurrerent ipso facto violando sequestrum.

Constitut. Decima quinta Stephani Arch. Cant.

Inhibens ne quis ^a Ecclesiæ suæ ^b renuncians à sibi ^c substituto ^d recipiat ^e Vicariam ejusdem: Cum vehementer possit ^f præsumi, quod talia fiant per ^g illicitam pactionem. Quod si secus ab aliquo præsumptum fuerit, ^h ille Vicariâ, & ⁱ alius personatu ^k priventur.

ANNOTAT.

^a Ecclesiæ suæ. Supple Parochialis, prebendalis, vel alterius cujuscunq; in se Vicariam habentis.

^b Renuncians. Hæc renunciatio fieri debet in manibus ejus, qui habet potestatem eam admittendi, sive sit Episcopus, ad quem pertinet de jure communi in sua Diocæsi; sive Prælati inferior, qui hoc potest de consuetudine præscripta, vel privilegio speciali. Unde si in manus Laici talis renunciatio facta sit, etiam sponte, non tenet. Et hoc verum in Ecclesiæ præjudicium, vel illius, ad quem pertinet resignationis admissio. Valet tamen in præjudicium, resignantis, ut scil. ipsum beneficium non potest repetere; maxime si resignatio sit per Ordinarium admissa. Et quamvis per talem resignationem amittitur beneficii possessio, tamen non proprietas; nam sine consensu superioris non tenet resignatio. Hoc tamen scias, quod ubi Ordinarius non admittit Resignationem de aliquo beneficio factam non in manus suas, sed alienas, qui non potuit eam recipere; sed stat in deliberatione utrum velit admittere, nec ne. Si interim sic renuncians re integrâ pœniteat, potest sine nova institutione iterum idem illud beneficium occupare ut prius; cum non perdat proprietatem, ut prædixi; videtur enim sufficere tolerantia Prælati, qui ipsum possit retinere.

^c Substituto. Supple auctoritate illius ad quem pertinet institutio in ipso beneficio. Nam ipse renuncians neminem possit substituere, ut titulum habeat in ipso beneficio; imò nec Patronus, qui non habet potestatem nisi solum ad Ecclesiam præsentandi.

^d Recipiat Scil. per viam præsentationis simplicis: Nam via permutationis admittenda & auctorizanda sit per Episcopum vel Ordinarium ad quem pertinet Institutio. Quia in permutatione fienda totum pendet ab auctoritate superioris, non à voluntate permutationum.

^e Vicariam ejusdem. Intelligas de vicaria perpetua prius in Ecclesia eadem ordinata per modum beneficii. De quali Vicaria loquitur Constitutio Othonis ad Vicariam.

^f Præsumi. Ista præsumptio insurgit ex hoc, quod non est verisimile quod quis velit renunciare majori beneficio pro minori. Ex hoc colligi potest, quod præsumptionum quedam est temeraria; & hæc à jure reprobat. Quedam est præsumptio probabilis surgens ex suspitione & fama, & tunc potest indici purgatio; & hæc cum uno teste facit plenam probationem. Quedam est præsumptio violenta; & ista sufficit ad condemnationem. Recipit probationem in contrarium; & ista appellatur Juris tantum. Quedam est præsumptio necessaria, quæ est juris & de jure: Tamen contra ipsam admittitur confessio Patris. De vehementi autem præsumptione non solum patet in hoc loco, sed extra, quod talis præsumptio non sufficit ad condemnationem maxime in gravibus causis.

^g Illicitam pactionem. Quæ in Spiritualibus omnino reprobat, quod continet Symoniam.

Cccc

^h Ille:

^h Ille. Sc. renuncians Ecclesie vel personatui.

ⁱ Alius. Sc. qui erat vicarius; & sic recipit personatum & Ecclesiam.

^k Personatu. Sc. Prælatu sive Titulo ad personam seu Rectorem ipsius Ecclesie pertinente. Est enim hæc dictio Persona vulgare Anglicorum, & penitur pro Rectore. Scias tamen quod de personata Doctores variè scribunt. Nam Archidiaconi, & Archi-presbyteri in Cathedralibus Ecclesiis dicuntur habere personatus. Per Arch. enim cognoscitur personatus secundum eum quando aliquis habet prærogativam in Choro, vel in Capitulo, in Optionibus, in Processionibus, in Vocibus dandis & hujusmodi præ aliis Canonicis ejusdem ordinis: Non tamen sicut hi, qui sunt in majoribus dignitatibus constituti.

^l Priventur. Sc. Per sententiam. Non enim est istud statutum sententiæ latæ, sed ferendæ.

Præterea notandum est in hac Constitutione, Quod Præsumptio Juris est quando jus præsumis pro una parte, & tolerat sententiam sic ferri: Non tamen dicit, quod contrarium non probetur. Præsumptio autem juris & de jure est, quæ sic formata est; ut non recipiat probationem in contrarium.

De Jurejurando.

Constitut. Decima sexta Stephani Arch. Cant.

PRæsenti statuto diffinimus, ut ^a Episcopus ab eo, qui præsentatus sibi fuerit, recipiat Juramentum; Quod propter præsentationem nec promiserit, nec dederit aliquid Præsenti, nec aliquam propter hoc inierit pactionem; maxime, si præsentatus ipse super hoc suspectus fore verisimiliter videatur.

ANNOTAT.

^a Idem intelligas de quocunq; alio, ad quem de juris consuetudine præscripta vel privilegio speciali pertinet potestas instituendi in Beneficio Ecclesiastico.

Constit. Decima septima Bonifatii Arch. Cant.

STatuimus, quod Laici ubi de subditorum peccatis & excessibus corrigendis per ^a Prælatos & ^b Judices Ecclesiasticos inquiritur, ad præstandum de veritate dicenda juramentum per Excommunicationis sententias si opus fuerit, compellantur. Impedientes verò, ne hujusmodi juramentum præstetur, per ^c interdicti & excommunicationis sententias ^d arceantur.

ANNOTAT.

Causa hujus statuti Editionis hæc est. Prælati Ecclesiastici procedebant ad inquirendum de criminibus vel excessibus subditorum suorum; & Laici, suffulti potestate Dominorum temporalium in hujusmodi inquisitionibus citati noluerunt jurare de veritate dicenda.

^a Prælatos. Sc. Episcopos, Abbates, Decanos, Archidiaconos, &c. ad quos ratione prælaturarum (Angl. Præferments) de jure vel consuetudine talia competunt.

^b Judices Ecclesiasticos. Sc. a supradictis commissos, aut deputatos.

^c Interdictum. Est Censura Ecclesiastica in penam contumaciæ vel offensæ lata, arcens populum a Sacramentis. Et hoc vocatur Ecclesiastica censura, quoniam est etiam Interdictum temporale, quo præter aliquid fieri jubet vel prohibeat.

^d Arceantur. Sc. Prohibeantur.

Constit. Decima octava Roberti Winchelsey Arch. Cant.

PResbyteri stipendiarii die Dominicâ vel Festivâ post admissionem suam jurabunt coram Rectoribus, Vicariis vel eorum vices gerentibus intra missarum solennia. Alioquin coram locorum Ordinariis, apertis coram ipsis ^a sacrosanctis & ^b inspectis, Ecclesiis vel Capellis parochialibus in quibus divina celebrant, earumq; Rectoribus vel Vicariis ac ipsorum loca tenentibus, vel eis quorum interest, nullum omnino inferant damnum seu præjudicium circa oblationes, portiones, obventiones ^c denarios perquisitos, tricenalia, seu jura quæcunq; quocunq; nomine censeantur. Imo quatenus in eis est eosdem servabunt indemnes in præmissis & singulis præmissorum. Jurant etiam specialiter dicti Sacerdotes, quod odia, scandala, rixas, & contentiones inter Rectorem & Parochianos nullo modo suscitabunt aut fovebunt; sed quatenus in eis est, concordiam nutriunt & servabunt inter eosdem.

dem. Mandamus insuper ut prædicti Sacerdotes in Ecclesiis seu Capellis hujusmodi non præsumant divina celebrare, priusquam iuramentum præstiterint sub forma prædicta. Si tamen Rectores, Vicarii aut ceteri supradicti voluerint & petierint sic jurari, decernentes, quod si qui Presbyteri hujusmodi contra hanc prohibitionem in loco sic eis interdicto, celebrare præsumperint, eo ipso irregularitatem incurrant præter alias pœnas quas Canones sacrarum Constitutionum violatoribus ordinant infligendas. Quod si prædicti Capellani sic jurati coram Judice competente super violatione iuramenti hujusmodi per probationes legitimas fuerint convicti, aut super hoc diffamati, se purgare nequierunt, omnino amoveantur; & tanquam perjuri interdicatur eis divinorum celebratio in Provincia nostra, donec cum eis super hoc canonicè fuerit dispensatum. Dicti verò Rectores, Vicarii, seu eorum loca tenentes debent benignè recipere iuramenta prædicta; & de præmissis ac aliis in hac parte statutis habebunt Copiam in suis Ecclesiis.

ANNOTAT.

^a Sacrosanctis. Non dicit Evangeliiis. Unde, ut videtur, sufficit, quod sit Liber sacer in quo non sint Evangelia. Vel quod sit aliqua tabula non clausa, in qua sint sacre reliquie repositæ; vel quod ipsa sacra reposita sint forsan in aliquo vase non clauso. Retrospectas in Synodum Landavia primam, in qua forma eadem observatur, scilicet anteposendo juratoribus Reliquias sacras.

^b Inspectu. Nota, non dicit tactis, sed tantum tria hic ponderat; scilicet, quod res super quam juratur, sit sacra, aperta, & quod videatur. Unde pro intellectu hujus materiæ, sc. in iuramento nunquid debeat jurari super Evangelia, vel super rem aliam; & an res super quam juratur debet tangi? vel sufficit quod sit præsens & videatur. Nota, considerandum fore an certus modus jurandi sit limitatus nec ne? Quandoq; enim in legis dispositione vel hominis limitantis iuramentum fit mentio de iuramento præstando simpliciter absq; alia qualitate; & puto sufficere quod juretur illo modo quod iuramentum obliget ipsum jurantem sive fiat per Deum, sive per Librum sanctorum Evangeliorum, sive super Altare, sive super Crucem, vel aliam rem sacram, vel cum fidei interpositione; nam per fidei interpositionem obligatur sic jurans. Sed ubi dispositio Legis vult illud super quod juratur tangi; & limitat id super quod jurari debet, oportet modum illum observari.

Not. Quod in iuramento corporaliter facto, tactus sufficit sine visu Sacrosanctorum.

^c Denarios perquisitos. Qui in quibusdam locis Curata dantur pro habendis memoriis defunctorum; & dicuntur memoriales denarii. Possunt dici perquisiti, quia ex Devotione perquiruntur à Parochianis præter oblationes communes, &c.

Irregularitatem. Hæc irregularitas provenit ex inobedientia, quia non paret præceptis Ecclesiæ.

^e Per probationes legitimas. Quarum sunt multe species. Sc. Per testes, per instrumenta, per confessionem partis, per facti evidentiam, & per violentam præsumptionem. Quibus Hostiensis alias quatuor addit, sc. per famam consensientem, per iuramenti delationem, per oculorum inspectionem, & per libros antiquos & scripturas antiquas.

Not. Quod violatio iuramenti possit probari per instrumentum, in quo daretur tale pactum vel talem conjurationem fuisse initam: Sic etiam quod habeatur instrumentum super præstationem iuramenti. Alias autem non potest fieri probatio per instrumentum nisi adinquinativè, maxime ubi agitur criminaliter.

^f Diffamati. Ita quod publica super hoc laboret infamia. Not. Differentiam inter Rumorem & Famam. Rumor est particularis assertio ex incerto auctore & sola suspitione proveniens. Fama est communis vicinæ acclamatio.

Const. Decima Nona, Johannis Stratford Arch.

De Appellationibus.

SI ab interpositione ^a sequestri fuerit ^b appellatum & appellatio legitime ^c prosecuta, ea pendente ^d possessores bonorum sequestratorum & ^e alii, libere & impune utantur eisdem.

ANNOTAT.

^a Sequestri. Sc. per Episcopum vel ejus Officialem vel Vicarium in Spiritualibus generalem. Nam in sequestris interpositis per inferiores non habet locum constitutio ista.

^b Appel-

^b Appellatur. Intellige de appellante qui non fuit verè contumax. Nam verè contumax non auditur appellans. Et intelligo verum contumacem illum, qui inventus & personaliter citatus cessante impedimento legitimo non compareret in termino. Nota præterea, quod verus contumax tam apparenter quam existenter est, qui inventus & citatus dixit se venturum, vel nihil dixit; & postea non venit absque aliqua causa: Talis enim non audietur appellans, potuit enim venire & noluit. Et sic non solum est contumacia, sed contemptus Judicis. Ubi verò citatus dixit se nolle venire, mutato tamen proposito voluit venire, sed dolo adversarii impeditus est aut alio casu absq; culpa sua, talis est verus contumax apparenter, sed non existenter. Unde si vult appellare, non audietur à Judice, à quo appellatur, nec admittetur ejus appellatio; tamen coram Judice, ad quem est appellatum, probando causam impedimenti procedetur super appellatione sua sicut si esset admissa; sic ergo patet, quod verus contumax in non veniendo apparenter & existenter nullo modo auditur appellans. Contumax autem verus apparenter, non tamen existenter, licet non audiat quoad Judicem à quo, tamen bene audietur quoad Judicem ad quem. Et quod verus contumax non auditur appellans, intellige verum, si non venerit Judice sedente pro Tribunali. Alioquin si venerit Judice sedente, bene potest appellare.

^c Prosecuta. Nota, quod ad prosequendam Appellationem non statuitur terminus à lege, sed ad finiendum statuitur annus, vel ex causa biennium, vel ultra.

^d Possessores. Hi appellatione pendente licitè re prius possessa utantur, dummodo nihil illicitum vel dolosum circa eam in partis præjudicium innovent vel immutent.

Alii. Sc. ab eis causam habentes.

Const. Vicesima, Symonis Mephram, Arch. Cant.

IN Consilio Oxoniensi quoddam dicitur emanasse ^a statutum, quo inter cætera prohibetur quod à nullo gravamine judiciali ante ^b diffinitivam sententiam frivole appelletur. Quodque omnes Advocati & procuratores illius Consistorii ad observationem hujus statuti astringi debeant vinculo ^b juramenti, & aliis in ipso statuto contentis: Si contra illud venerint affligendi. Nos hujusmodi statutum, quod etsi colore verborum superficialiter pallietur ad auferendum, tamen oppressis appellationis remedium extitit realiter introductum. Et quicquid ex eo vel ob id fuerit subsecutum penitus reprobamus. Et omnes illos, qui ad hujusmodi observationem statuti præstiterint juramentum, absolvimus ab eodem.

ANNOTAT.

^a Statutum. Unde patet Episcopum in sua Diocesi statutum facere potuisse quo ligari debent sui subditi.

^b Diffinitivam. Hic nota quod ad hoc, ut valeat appellatio in judicio facta ante sententiam diffinitivam, requiruntur decem: Quorum si unum defuerit, non valebit? 1. Est causa gravaminis illati, vel comminati. 2. Quod causa sit legitima. 3. Quod sit vera. 4. Quod sit expressa. 5. Quod non fuit admissa appellantis petitio. 6. Quod quia non admittebatur fuit appellatum. 7. Quod fiat in scriptis. 8. Quod petantur Apostoli. 9. Quod si appellatus hoc petierit, veniat, instructus appellatus. 10. Quod infra decem dies.

^c Notandum est in juramento, quod si sit derogans charitati, vel ad mortale aliquid, vel veniale peccatum ducit, non est obligatorium; & ideo videatur talis juramenti absolutio non necessaria. Sed in hoc casu opus fuerit absolutione; quia, licet non posset tale juramentum firmare Statutum quod editum est contra Canones, tamen regulariter nulli licet propria auctoritate venire contra juramentum suum: Hoc autem in certis casibus fallit: 1. Cum ejus observantia vergeret in dispendium anime. 2. Quando vergeret in dispendium omnium bonorum, vel majoris partis alicujus, sine quibus non posset vitam temporalem agere. 3. Cum tendit in deteriore exitum. 4. Si sit præstitum de re Tertiæ, sc. Ecclesiæ per Prælatum; maxime si sit præstitum contra primum juramentum per eum factum de non alienando res Ecclesiæ 5. Si sit præstitum contra jus publicum auctoritate & utilitate. 6. Quando est præstitum contra primum juramentum licitum. 7. Quando vis conditionis appositæ hoc sustinet. Quandoq; etiam urgentissima necessitas hoc inducit, ubi scilicet superioris licentia haberi non potest.

LIBER Tertius.

De vita & Honestate Clericorum.

Constitutio prima Stephani Arch. Cant. In Concilio Oxoniensi primo.

DEcernimus ut omnes Archidiaconi, Decani, & omnes in personatibus, & dignitatibus constituti. Item omnes Decani rurales & Presbyteri decenter incedant in habitu clericali, & cappis clausis utantur. Idem quoque observent Officiales ipsorum Archidiaconorum cum fuerint in Consistorio. Et nec ipsi, nec alii Clerici comam nutriant; sed honestè tonsi & coronati convenienter incedant, nisi fortè iusta causa timoris exegerit habitum transformari. A crapula quoque & ebrietate & aliis, quæ honestatem eorum deformant, omnes omnino Clerici abstineant.

Constitutio secunda, Johannis Peccham Arch. Cant.

Secundum Statutum Domini Octoboni Legati sed. Apost. ordinamus ut quilibet Clericus in sacris ordinibus constitutus vestem exteriorem gerat dissimilem militari, & non a. birratam. Qui secus fecerit ab b. ingressu Ecclesiæ suspendatur. Statuimus etiam secundum statutum ejusdem D. Octoboni, ut omni monitione cessante cum Clericos juris ignorantia non excuset, prædicti Clerici suæ proterviæ meritò quotienscunque publicè coram populo vel Prælatis Infulas aut Tenas portaverint, nisi forsan in c. itinere, si se non emendaverint ab officio suspensionem incurrant. Et si per tres menses perstiterint, extunc à beneficio sint suspensi, à quâ suspensione absolvi nequeant nisi datâ sextâ parte Ecclesiasticorum bonorum suorum per manus Episcoporum pauperibus eroganda: Nihilominus pœnis aliis puniendi ad arbitrium Prælatorum. Mandamus insuper, ut de talibus per singulos d. decanatus fiat inquisitio specialis. Et cujuscunque sint gradûs, contra eos canonicè procedatur.

A N N O T.

- “ a. *Birratam*, sc. vestem scissam, sive divisam aut complicatam, ex quâ scissurâ
“ sive plicaturâ multa fiunt gremia.
“ b. *Nora*, quòd suspensus ab ingressu Ecclesiæ non auditur appellans.
“ c. *Intellige* pluviam aut periculosam peregrinationem.
“ d. *Decanatus*, sc. Rurales.

Constitutio tertia, Johannis Stratford Arch. Cant.

Statuimus ut omnes Clerici beneficiati, in sacris ordinibus constituti, vestem & tonsuram suo statui competentem deferant. Si qui autem Clerici incedunt veste superiori a. brevi aut strictâ, cum longis & latis manicis, cubitos non regentibus, sed pendulis, crinibus intonsis, barbisque prolixis, aut annulis suis utantur publicè. Alii quoque quibus ratione b. dignitatis & honoris hoc congruit, seu in præmissis, vel aliquibus præmissorum superius expressatis excesserint, nisi

infra 6 menses à tempore commissi excessus huiusmodi moniti se correxerint, & effectualiter hos excessus dimittant, post lapsum prædictorum 6 mensium ab officio suspendantur. In quasi per 3 menses sequentes perstiterint, requisita aliâ monitione, à beneficiis suspensi sint. Nec per Diocæsanos suos prius absolvantur, quàm quintam partem proventuum unius anni suorum beneficiorum Ecclesiasticorum persolvant per Diocæsanos suos pauperibus in locis suorum beneficiorum degentibus, infra 3 menses fideliter erogandam. Et si durandibus huiusmodi suspensionibus suspensi administrationibus divinis prædictorum beneficiorum se miscuerint, ex tunc dictis beneficiis sint eo ipso privati. Non beneficiati etiam Clerici, publicè pro Clericis se gerentes, si in prædictis excesserint & se infra 6 menses non correxerint effectualiter, inhabiles sint per quatuor menses ad Beneficium Ecclesiasticum obtinendum. Item in Universitatibus degentes, si à præmissis non abstineant, ipso facto reddantur inhabiles, donec suis moribus & maturitatem exhibeant honestis scholaribus competentem, salvis pœnis aliis editis contra huiusmodi delinquentes. Nolamus tamen prohibere, quin Clerici apertis & patentibus ^a supertunicis, alias, mensalibus, cum manicis ^c locis & ^e temporibus opportunis, pro eo duntaxat tempore, quo per ^g patriam itinerant, breves & strictas vestes sumere sibi, & illis uti valeant, prout eis videbitur expedire. Episcopi autem nisi proprios domesticos corrigant, liberâ fronte cæteros redarguere nequeunt. Episcopi adeo sibi caveant de supradictis.

A N N O T.

- ^a *Brevi.* Debent enim vestes Clericorum esse talaris.
- ^b *Dignitatis.* Ut sunt Episcopi & superiores, qui sunt sponsi Ecclesiæ, & per quorum mortem dicuntur Ecclesiæ viduata: Et ipsum desert Episcopus in quarto digito, ut sciat se servientem Ecclesiæ corde & animo; fertur enim in illo digito illam esse venam quæ à corde procedit.
- ^c *Abbates verò & alii Prælati annulis uti non debent, nisi hoc eis ex privilegio competat.* Potest tamen Clericus in signum possessionis per anulum de beneficio investiri.
- ^c *Maturitatem.* sc. Discretionem sive sapientiam.
- ^d *Supertunicis, &c.* Supertunica erant vestes antiquæ præparatæ ad parcendum vestibus magis preciosis tempore prandii & cœnæ.
- ^e *Locis.* sc. Secrete in propria domo.
- ^f *Temporibus.* sc. Feriis.
- ^g *Patriam.* Dum longum iter agunt.

De Cohabitatione Clericorum & Mulierum.

Constitutio Quarta, Stephani Arch. Cant. In Concilio Oxoniensi.

Clerici in Sacris & Beneficiati domi Concubinas nec habeant, nec ad prostitutiones cum scandalo accedant. Concubinae autem publicâ monitione præmissa non ab eis recedentes, ab Ecclesia expellantur & ad Sacramenta ne admittantur. Et si nondum abstinebunt, excommunicationis mucrone percellantur, & demum brachium seculare contra eas invocetur. Ipsos autem Clericos per ^a subtractionem officii & beneficiorum, canonicâ monitione præmissa volumus exerceri.

A N N O T.

- ^a *Subtractionem.* Ista subtractio potest æquivalere suspensioni ab officio & beneficio; quæ potius est temporalis quàm spiritualis. Nam si esset perpetua, potius sonaret in privationem vel depositionem, quàm temporalem suspensionem.

De Clericis Conjugatis.

Constitutio Quinta, Richardi Arch. Cant.

Si qui Clerici infra ^a Subdiaconatum constituti matrimonium contraxerint, ab uxoribus suis (nisi de communi consensu ad religionem transire ^b voluerint, & ibi in servitio Dei permanere) nullatenus ^c separentur. Sed cum uxoribus viventes Ecclesiastica beneficia nullo modo percipiant.

A N N O T.

A N N O T.

- " a. *Subdiaconatum.* Ut puta Cantor, Ostiarius, Lector, &c.
 " b. *Voluerint.* Hac litera requirit consensum utriusque.
 " c. *Nullatenus separentur.* Ex hac litera apparet quod licet Clerici in minoribus
 " constituti possint licite matrimonium contrahere; ipsis tamen conjugibus assensu
 " communi religionem ingredientibus matrimonium huiusmodi separatur, quoad
 " carnalem copulam, non tamen quo ad vinculum matrimonii.

Constitutio Sexta, Henrici Chychele Arch. Cant.

NULLUS Clericus conjugatus a. Bigamus, seu Laicus jurisdictionem aliquam spiritualem quovismodo exerceat, nec sit Scriba aut Registrarius, aut Custos Registorum, aut suo, aut alieno nomine. Et quicumque Ordinarius Episcopo inferior Clericum vel Laicum bigamum post spacium 2 mensium à tempore publicationis hujus Constitutionis scienter recipiet & tolerabit in aliquo præmissorum, poenam suspensionis ab exercitio jurisdictionis huiusmodi incurrat ipso facto. Citationes insuper processus, sententiae, &c. per eisdem Clericos vel Laicos bigamos facta in præmissis irrita & inania ipso jure. Et Clerici vel Laici contra præsentis concilii prohibitionem se ingerentes sententiam majoris excommunicationis incurrant ipso facto.

A N N O T.

- " a. *Bigamus.* Interpretativè dicitur Bigamus multis modis. Primo, Cum quis contraxit cum vidua prius conjugata, & ipse contrahens etiam eam cognovit. Secundo, Qui contraxit cum prius corrupta, licet hoc ignoraverit. Et intellige hoc de corrupta realiter & de facto, non autem de ea quæ sola mente est corrupta; & quod cum ea contrahens etiam eam cognoverit. Tertiò, Qui habuit duas uxores ante baptismum, vel unam ante & aliam post. Quartò, Qui castitatem promissam violat. Quintò, Qui unam de facto sciens impedimentum, alteram de jure, vel duas de facto duxit uxores, & eas cognoverit. Sextò, Si uxorem adulteram cognoverit. Septimò, Qui repudiatam duxit.

De Clericis non residentibus.

Constitutio Septima, Stephani Arch. Cant. in Concil. Oxon.

EPISCOPI in suis Ecclesiis Cathedralibus resideant in aliis majoribus Festis, & saltem in aliqua parte Quadragesimæ, prout animæ suæ salutis viderint expediri.

Constitutio Octava, ejusdem Arch.

EPISCOPI nulli gregis Dominici curam committat, qui aut negligit aut ignorat custodiam ejus. Statuimus adeo ut nullus Episcopus quenquam admittat ad Vicariam, nisi personaliter ministrare velit in Ecclesia in qua ei Vicaria conceditur. Quod si admissus aliquis fuerit, & noluerit in Presbyterum ordinari, Vicariæ beneficio spoliatur. Præterea statuimus, ut Ecclesiæ, quæ in redditibus ultra 5 Marcas non habent, non nisi talibus personis conferantur quæ a. resideant in eisdem, & in propria persona ministrent. Quod si forte tales admissi fuerint, qui residere noluerint; aut etiam Ecclesiæ ministrare, Ecclesiis ipsis præmissa admonitione debita per Diocesanum Episcopum spolientur.

A N N O T.

- " a. *Residentem.* Id est cum effectu. Et nota, quod cum effectu residere dicitur, qui continue in suo beneficio moratur.

Constitutio Nona, Johannis Peccham Arch. Cant.

Rectores non residentes nec Vicarios habentes per Oeconomos suos hospitalitatem exhibeant juxta quod facultates Ecclesiæ sufficiunt, adeo ut parochianorum pauperum necessitati subveniatur, & prædicantibus verbum Dei necessaria exhibeant.

Constitutio Decima, Johannis Stradford Arch. Cant.

Religiosi beneficiati compellantur per Ordinarios suos ad hospitalitatis & Eleemosynarum exhibitionem, ^a arbitrio ipsorum Ordinariorum moderandam, per pœnam sequestrationis & subtractionis fructuum & proventuum beneficiorum; donec in præmissis paruerint.

A N N O T.

^a *Arbitrio.* Arbitrium variè sumitur. Quandoque pro mera voluntate; quandoque pro dispensatione; quandoque pro necessitate vel Officio.

De Præbendis.

Constitutio Undecima, Stephani Arch. Cant. in Concil. Oxon.

Statuimus, ne deinceps Ecclesia aliqua pluribus Rectoribus, quorum uterque sit persona, committatur regenda. In Ecclesia autem ubi plures personæ existunt, statuimus, ut singulis decedentibus accrescat viventibus portio decedentis, donec ad unum solum illius Ecclesiæ personatus pervenerit. Nec de cætero plures Vicarii in eadem Ecclesia constituantur. Illis Ecclesiis ab hoc statuto exceptis, quæ ab ^a antiquo divisæ fuerunt.

A N N O T.

^a *Antiquo.* sc. à tempore cujus contrarii memoria hominum non est.

Constitutio Duodecima, Johannis Peccham Arch. Cant.

Samniarium. Qui plura beneficia curam animarum habentia, aut alioquin ^a incompatibilia sine dispensatione Apostolica obtinuit, ultimo sit contentus aut omnibus spoliatur. Qui verò de cætero talia sic receperit, aut assecutus fuerit per modum institutionis aut Commendæ seu Custodiæ contra Constitutionem Gregorianam in Concilio Lugdunensi, omnibus sic obtentis privetur, & excommunicetur, non absolvendus nisi per summum Pontificem aut Archiepiscopum suum.

A N N O T.

^a *Incompatibilia.* Sunt Dignitates & Personatus qui exigunt residentiam personalem ex statuto privilegio, vel consuetudine approbata.

De Institutionibus & Commendis.

Constitutio Decima tertia, Stephani Arch. Cant.

Statuimus ne Prælati aliqui, cum Ecclesiam aliquam contulerit vel Præbendam, fructus ejusdem Ecclesiæ vel Præbendæ nondum collectos sibi præsumat aliquatenus usurpare, vel pro institutione, vel missione in possessione, vel carta super hoc faciendâ aliquid audeat extorquere; vel ab Officialibus suis vel Archidiaconis suis sustineat extorqueri.

Constit. Decima quarta, Ejusdem Arch. in eadem.

Episcopus Canonicè præsentatum & idoneum; nullo contradicente, suscipere ultra duos menses non differat; & quicquid fructus sub dilatione Episcopus perceperit, illi restituat cum institutus fuerit. Archidiaconus etiam idem observet, si per eum illegitimè impeditus sit canonicè præsentatus quod infra duos menses admissus fuerit, nisi causam rationabiliem coram suo Superiore duxerit assignandum, cur non admiserit.

Const. decima quinta, Johannis Peccham.

Statuimus, ut unusquisq; Episcopus a Clerico quem ad Ecclesiam admittat, b literas patentes super suâ admissione concedat, inter alia continentes in quo consistat c ordine, etiam quo titulo ad hujusmodi beneficium admittatur.

A N N O T A T.

a Conditiones in promovendo Clericum requisitæ sunt quatuor. Sc. Ætas, scientia, mores, ordo.

b Literæ patentes in beneficialibus habentur loco tituli; unde si tales literæ sint defectivæ, videtur quod titulus sit viciosus. Vide Constit. Othonis ad Vicariam.

c Ordine. Debet instituendum in beneficio ad minus habere primam tonsuram, ut sit in ordine clericali. In promovendis quoq; ad quædam beneficia Ecclesiastica requiritur ordo certus, ut puta in Vicario, quem ad minus opus esse Diaconum, ut patet ex Othone ad Vicariam.

Constit. decima sexta Johannis Stratford, Arch. Cant.

Statuimus, ut hi qui admissos ad beneficia Ecclesiastica ad mandatum a Superioris tenentur inducere, pro hujusmodi inductione faciendâ sumptibus contententur moderatis, viz. Si Archidiaconus inducat b 40 Denariis; suus Officialis & solidis pro singulis suis & suorum expensis pro c dieta penitus sit contentus. Ipsi tamen in ducendo, ut permittitur optione servatâ an in hujusmodi quantitate pecuniæ, sive in aliis necessariis ipsum inductorem & suos voluerit procurare. Si verò quid ultra hoc ab inductionibus occasione præmissorum e recipiatur, vel recipiant quicquam amplius propter inductionem faciendam per ipsos, vel inductionum certicatorias Literas facere, & inductis tradere exquisitivisve coloribus differre, illos contingat indebitè, culpabiles in hac parte suspensionem ab Officio & ingressu Ecclesiæ tamdiu incurrere volumus ipso facto, donec hæc contra recepta solventibus restituantur, & læso suâ culpâ satisfaciant in præmissis.

A N N O T A T.

a Superioris. Sc. Archiepiscopi, vel alterius, ad quem de jure spectat Clericos in Ecclesiis instituere.

b 40 Denar. Quæ summa videtur sufficere pro 4 personis & totidem Equis.

c Dieta. sc. pro uno die, i. e. 24 horarum spatio.

d Præmissorum. Sc. sumptuum.

e Recipiatur. Nota, quod pœna sequens non respicit solventem sed recipientem.

De Concessione Præbendæ.

Constit. decima septima, Stephani Arch. Cant. Concil. Oxon.

Absurdum reputamus omnino, ut aliquo existente ^a Personâ unius ^b Ecclesiæ alii de consensu illius Personæ ^c aliquid conferatur in eadem Ecclesiâ ^d nomine Personatûs, nisi Persona prior Ecclesiam totam prius simpliciter duxerit resignandam. Item statuimus, quod non liceat alicui aliquid in Ecclesiâ assignare cuiquam nomine Beneficii, quasi hoc liceat obtinere cum alio Beneficio, cui curâ animarum fuerit annexa.

ANNOTAT.

^a Persona. Sc. Rector.

^b Ecclesiæ. Nota, quod Ecclesiâ una de consensu intitulati in eadem manente unitate in plures titulos dividi nequit, ut hic & Constitut. Octoboni patet de unitate.

^c Aliquid. Id est, aliqua portio.

^d Nomine Personatus. viz. In Titulum Beneficii, ut sic in eadem Ecclesiâ sint duo Rectores intitulati unitate manente, ut tamen ibi sit Rector & Vicarius perpetuus, bene licet ad portionem Vicarii aliquid de consensu Rectoris assignare. Nam in hoc Casu non sunt duo capita, sed unum, licet sint duo Beneficia distincta in una Ecclesiâ, sicut alias patet in Episcopo & Decano.

Summarium. Constitutionis cuius hoc est. Nihil nomine Personatûs, conferatur substituto, nisi substituens plene resignaverit: Nec quicquid alicui nomine Beneficii, assignetur, si Beneficium incompatible sit.

Constit. Decima octava, Bonifacii Arch. Cant.

Clericis pauperibus aquæ benedictæ ^a beneficia conferantur: Et quoniam lites inter Rectores & Vicarios Ecclesiarum, & Parochianos suos de Collatione huiusmodi beneficiorum suscitatae fuerunt, ad has amovendas statuimus, ut iidem Rectores & Vicarii, quippe scientiores Parochiani, Clericos idoneos prædictis Beneficiis præficere studeant, qui in divinis Officiis congrue deserviant, & suis Mandatis obtemperare velint. Quibus si Parochiani maliciose subtrahere velint ^b Eleemosynas consuetas, ad ipsas largiendas sibi sollicitè moneantur. Et si opus fuerit per quascunq; ^c censuras Ecclesiasticas compellantur.

ANNOTAT.

^a Beneficia. Large sumitur hæc dictio Beneficium, prout est benevolus actus, tribuens gaudium capienti. Unde præstimoniam & pensiones, & alia huiusmodi, quæ servitoribus & ministris Ecclesiasticis conceduntur, absq; titulo possunt dici beneficia.

^b Eleemosynas. Propter quarum subtractione ex Dei ira, Mundus fame & penuria premitur. Et ex hoc quod dicit Eleemosynas potes colligere, quod tales Clerici non possunt aliquid vendicare per viam certi beneficii, sive dotationis ratione sui aquæ bajulatûs; sed ipsorum sustentatio per eos colligi & levâri debet.

^c Parochianis secundum morem & consuetudinem Patriæ.

^d Censurarum tria sunt genera, sc. suspensionis, excommunicationis, & interdicti.

Constit.

Const. Decima nona, Johannis Stratford, Arch. Cant.

STatuimus quod quicumque Clerici ad ^a dignitates, ^b personatus, ^c officia vel ^d Præbendas, aut alia beneficia Ecclesiastica quacunque plena & occupata de facto se præsentari, seu ea sibi conferri per ^e quemcunque de cætero procurantes, si directe vel indirecte virtute Brevium, quare non admittit, vel quare impedit, &c. aut similium tacito in dictis brevibus de Beneficiorum possessoribus, & eis vocatis rite non amotis, contra Episcopos seu alios in seculari curia prosequatur; nisi de causis ^f vacationum præsentarum ad Ordinariorum mandata inquiri & ^g possessores per judices Ecclesiasticos competendi Canonice primitus amoveri faciant, majoris Excommunicationis sententiam incurrant ^h ipso facto: Et tanquam sic excommunicati ad Beneficia talia nullatenus admittantur; sed inhabiles ad ea perpetuo censeantur. Si verò contra hæc quisquam in occupato Beneficio instituat vel admittatur; de facto institutio seu admissio hujusmodi omni juris effectum careat; Et instituens, vel per se, vel per delegatum taliter præsentatum in obtento per alium Beneficio, ipsius possessore ⁱ sufficiente auctoritate in ^k Foro Ecclesiæ sententialiter primitus non amoto ab Officio & Beneficio, tandiu noverit se suspensum, donec Beneficium possessori resarciatur, ut convenit omne damnum. Et institutus taliter, si se in occupato per alium Beneficio contra hoc patiat induci, censeatur intrusus, & penas intrusionis in constitutione Octobonis, quæ incipit, *Amoris proprii*, &c. Nec non alias à Canonibus & sanctis Patribus inflictas, ipso facto incurrat: Salvâ tamen legitimâ Ordinariorum potestate.

ANNO TAT.

^a Dignitas, Personatus & Officium sunt synonyma: Strictè tamen & in specie differunt. Est igitur dignitas, specialiter loquendo, Illa, quæ secundum Institutionem vel consuetudinem Ecclesiæ habetur pro dignitate. Unde qui præest aliquibus & habet jurisdictionem, licet nullam habeat administrationem temporalem, tamen dicitur habere dignitatem: Quæ tribus modis cognoscitur 1°. Quando Beneficium habet administrationem rerum Ecclesiasticarum cum jurisdictione. 2°. Ex eo, quod habet nomen dignitatis cum prærogativa in Choro & Capitulo. 3°. Quando Constitutio vel consuetudo Ecclesiæ habet quod Beneficium habeatur & reputetur pro dignitate.

^b Personatus. Cognoscitur ex Prærogativâ Chori vel Capituli in actibus agendis post existentes in dignitate, viz. Sedendo, scribendo & hujusmodi.

^c Officia. Cognoscuntur ex habitu administrationis, viz. Quando aliqui habent administrationem rerum Ecclesiæ sine Prærogativa Chori vel Capituli ultra alios Ordinis sui.

^d Præbenda differt à Canoniciâ. Nam Canoniciâ est jus spirituale, quod aliquis acquiritur in Ecclesia per receptionem in fratrem, & assignationem stalli in choro, & loci in Capitulo. Præbenda verò est jus spirituale recipiendi certos proventus pro meritis in Ecclesia competens percipienti ex Divino Officio cui insistit, & nascitur ex Canoniciâ, tanquam filia à matre. Et sic nota quod Præbenda est nomen juris, quia non constituitur tantum ex possessionibus, sed ex jure Canoniciæ, cui annectitur, quæ sine reddito non potest constitui, quia sic non esset quid Præbendario præberetur.

^e Quemcunque. Qui non est ordinarius collator.

^f Vacationum. Nota, quod Beneficium dicitur vacare multis modis, sc. per mortem, per renunciationem, per privationem, per depositionem, translationem & permutationem.

^g Possessores. Supple solum de facto incumbentes.

^h Ipso facto. Requiritur tamen Declaratio Judicis.

ⁱ Sufficiente auctoritate. Sc. in Ordinario conferente.

^k Foro Ecclesiæ, non in foro seculari.

Nota distinctionem possessionis coloratæ & non coloratæ. Et dic quod possessio non colorata est, quando quis privatus est jure sibi competenti per sententiam ju-

^cris, ut quia possidet duo curata, vel duas dignitates; vel ubi post tempus de consecrandis Episcopis lapsum retinet priora beneficia. Item possessio dicitur non colorata, ubicumq; deficit potestas in conferente. Illa verò dicitur colorata quam præcedit titulus coloratus ab illo qui potest conferre, quanquam minus justè sit coloratus.

Constit. Vicesima, Stephani Arch. Cant.

NULLUS Clericus Abba, vel Prior Possessiones aut redditus dignitatis vel Ecclesie sibi commissæ alicui vendere impignorare, ^a infeudare ^b novo vel quolibet modo alienare præsumat; nisi formâ Canonis observatâ. Si quis contra hoc venire præsumperit, & quod in hac parte præsumptum fuerit viribus careat, & præsumptor dignitate, personatu, vel Ecclesia, quam sic læsit per suum superiorem spoliatur, nisi quod alienaverit infra tempus à suo superiore præfixum sine damno Ecclesie suis sumptibus duxerit revocandum. Is quoq; qui Ecclesiastica bona receperit, de cætero & commonitus ea præsumperit detinere, excommunicetur; donec restituerit ea nullatenus absolvendus. Idem etiam Prælati majores observent.

ANNOTAT.

^a *Infeudare. i. e.* In feudum dare, sic viz. ut cæpiens sibi & successoribus suis fructus & utilitatem rei in feudum concessa percipiat, dominio penes concedentem remanente.

^b *De novo.* Antiquum tamen feudum per hoc concedere non prohibetur. Nec obstat, si dicas feudum antiquum forsan consolidatum cum proprietate, & sic fore extinctum cum de naturâ rei extinctè sit non reviviscere.

Constit. Vicesima prima, Ejusdem Archiep. Cant.

VOLUMUS, ut Prælati domorum religiosarum corrodia vel stipendia Clericis vel Laicis non vendantur, nec gratis concedant in perpetuum, vel ad tempus; nisi urgens ^c necessitas exposcat, & Diocesani accedat assensus.

ANNOTAT.

^a *Domorum religiosarum.* Non Ecclesiarum.

^b *Corrodia:* Quæ alio nomine vocantur liberationes in constitutione Octoboni, Volentes, &c.

^c *Necessitas.* Ut quòd alias tali Domini magnum periculum immineret, nisi forsân relevari posset ex pecunia recipienda ex tali corrodio vel stipendio. Vid.

^c *Constit. Octob. Volentes, &c.*

De Locato & Conducto.

Constit. Vicesima secunda, Stephani in Concil. Oxon.

STATUIMUS ut ^a Ecclesie ^b certis personis deputatæ nulli dentur ad ^c firmam, nisi justa causa subfuerit & à suo Episcopo approbato, ut tunc de ejus consensu alicui personæ ordinatæ dentur ad firmam, de qua universaliter præsumi debeat, quòd ^c fructus Ecclesiarum in bonos usus convertat.

ANNOT.

A N N O T.

"^a Ecclesia hic sumitur non pro corpore materiali, sed pro regimine & administratione universali spiritualium & etiam temporalium Ecclesiarum, & pro Prælatu-
 "tura ejusdem. Quandoque tamen Ecclesia in talibus sumitur pro fructibus &
 "obventionibus tantum, non autem pro Prælatu-
 "ra.

"^b Certis. sc. Rectores, Vicarii & alii certam administrationem habentes
 "in Ecclesiis; non in communi, sed nomine proprio & ipsius Ecclesiarum. Incertæ
 "verò personæ sunt, quando administratio bonorum Ecclesiarum concernit corpus ali-
 "quod vel communitatem, ut puta Capitulum, Conventum, vel Collegium. Et
 "sic certæ personæ dicuntur personæ singulares; incertæ personæ possunt dici per-
 "plures unum corpus facientes.

"^c Firmam. Hujus vocabuli significatio tendit in contractum locationis ad mo-
 "dicum tempus, per quam nec transfertur Dominium utile nec directum.

"^d Justa causa. Ut puta, quia Ecclesia vel Prælatu- adeo gravatur ære alieno,
 "quod non nisi per alium possit relevari.

"^e Fructus. sc. utilitatem & omnè commodum ad Ecclesiam pertinens.

*Constitutio Vicesima tertia, Johannis Peccham Arch. Cant. edita apud
 Lambeth.*

Ecclesiæ nullis ad firmam dentur nisi personis Ecclesiasticis sanctis & honestis,
 quas locorum Episcopi liberè valeant cohercere. Provisio etiam ut pauperi-
 bus parrochianis de firmis hujusmodi ^a pinguis portio juri consona secundum arbi-
 trium Episcopi assignetur sub Testimonio ^b quatuor fide dignorum parrochianorum
 eisdem fideliter eroganda. Et ut ab hujusmodi firmis omnis contractus fictus sub-
 ducatur, quo in personis Clericorum falso suppositis, vel sub nomine ^c bajulatus
 Ecclesiæ ad firmam Laicis conceduntur. Si quis Clericus in tali versutia repertus
 fuerit, puniatur secundum statutum Domini ^d Octoboni, quod incipit, Indignum,
 &c. & gravius si Prælati viderint expedire.

A N N O T.

"^a Pinguis portio. Secundum facultates Ecclesiæ, & consideratâ qualitate & in-
 "digentia personæ locantis.

"^b Quatuor. Quare magis quatuor quam plurium vel pauciorum numerus in
 "hoc casu eligitur, ratio reddi non potest; nisi quod sic placuit instituenti.

"^c Bajulatus. Quod fingunt aquabajulum fore Firmarium cum non sit.

"^d Octoboni. Ipsi poena est applicatio tertiæ partis proventuum ad firmam di-
 "missorum fabricæ Cathedralis Ecclesiæ, ut ibi patet.

Constitutio Vicesima quarta, Johannis Stratford Arch. Cant.

Constitutionibus ^a prius editis adjiciendo statuimus, quod quotienscunque ^b Ec-
 clesiasticum Beneficium nostræ Provinciæ Clerico & Laico ad firmam ^d ex
 nunc dimissum fuerit, vel ^c instrumentis super hujusmodi firmarum Dimissione con-
 fectis, nomen Laici cum Clerici nomine à modo inferatur, vel Clericum fingatur
 fore firmarium cum non sit, seu si Laici fructus, redditus & proventus dimissorum
 Beneficiorum ad firmam nomine suo colligant, & eos ^e directe in suos usus con-
 vertant, hujusmodi contractus non teneant, nec ex eis aliquis alteri obligetur. Sed
 sic ex tunc hujusmodi Beneficia tradentes & recipientes ad firmam partis tertiæ
 proventuum Beneficii sic dimissi, vel estimationis ipsius si ambo sint solvendo com-
 muniter, aut tradentem tantum, si solvendo recipientem non existat, fabricæ Eccle-
 siæ & Cathedralis loci solvenda poena plei volumus, appositione nominis Clerici
 non obstante. Et quia religiosi, & alii Beneficia Ecclesiastica nostræ Provinciæ in
 proprios usus tenentes se constitutionibus prædictis afferunt non ligari, Præsentis
 Concilii approbatione statuimus, quod si ipsi Beneficia hujusmodi, vel suas, quas

virtute appropriationis in h. eis Decimarum aut proventuum percipiunt, portiones ad firmam tradiderint Clericis non obtentâ Diocesani licentiâ, vel Laicis quovismodo, seu aliâs qualitercunque contra præsentem aut aliarum constitutionum tenorem exceßerint, penâ prædictâ de cætero percellantur.

A N N O T.

^a *Prædictis editis.* sc. Stephani in Concilio Oxon. Item Othonis in Constitutione quæ incipit Ecclesias & constitutione cum Laicis. Item Octoboni quæ incipit, Indignum. Item Johan. Pech.

^b *Ecclesiasticum Beneficium.* Not. Quod largior est significatio Beneficii quàm Ecclesiæ: Potest enim esse Beneficium, licet non fuerit Ecclesia. Unde appellatione Beneficiorum Præbendæ & majores dignitates continentur.

^c *Clerico & Laico.* Constitutiones, prius editæ, disposuerunt tantum ne Laico per se Ecclesiæ ullo tempore darentur ad firmam. Hæc vero disponit, quod idem locum habeat etiam si Clericus sit adjunctus. Nam compromissum in Laicum & Clericum factum bene tenet.

^d *Ex nunc.* Unde apparet hanc Constitutionem esse novi juris promulgativam; ita quod respiceret futura & non præterita.

^e *Instrumentis.* Sic dictis, quia causam instruunt.

^f *Directè.* sc. Decimas, dum sunt in campis, vel oblationes, dum sunt in Ecclesia, & manent sub nomine Decimarum vel oblationum colligendo. Sed postquam per Clericum recepti & collecti fuerint, & versi fuerint in Catalla, bene possunt Laici per viam emptionis, vel alias hujusmodi obventiones de manu Clerici recipere: Et sic indirectè per mediam personam.

^g *Cathedralis.* Si sint duæ Ecclesiæ Cathedralis, prout est videre in Ecclesia Bathonenſi & Wellenſi, Coventenſi & Lychfeldenſi, puto quod magis indigenti dabitur, & hoc arbitrabitur Episcopus.

^h *In his.* sc. Beneficiis.

De Pignoribus.

Constitutio Vicesima quinta, Edmundi Arch. Cant.

Inhibemus ne ^a pignus retinere quispiam contendat, postquam de fructibus ^b sortem perceperit ^c deductis expensis, quoniam usura est.

A N N O T.

^a *Pignus.* Sic dictum, quod a pugno in pugnum datur, & propriè est rei mobilis. In larga autem significatione pignus est non solum rei mobilis, sed & immobilis. Nam pignus dicitur obligatio rei licitæ pro debito inita.

^b *Sortem.* i. e. principale debitum.

^c *Deductis.* Fructus dicuntur qui deductis expensis supersunt.

De Donationibus.

Constitutio Vicesima sexta, Johannis Stratford Arch. Cant.

Præsentis Concilii deliberatione statuimus, ^a omnes & singulos in nostra Provincia, qui ^b mortis vicinæ conjecturam verisimilem obtinentes, ex malitia seu fraude bona universa seu quantitatem eorum tam notabilem etiam inter ^c vivos donare, seu aliter ^d alienare præsumpserint, sic quod Ecclesia, ^e Rex, five alii creditores, quibus sic donantes five alienantes efficaciter tenebantur suis juribus; uxores seu liberi eorundem suis portionibus de consuetudine vel de jure ipsis debitis irrecoverabiliter defraudantur. Assistentes insuper languentibus in extremis & aliis hujusmodi donationes seu alienationes fieri consulentes & temerè procurantes ipsosque languentes alios consilia aut suggestionibus perversis à voluntate testandi nequiter aventes, ex quibus liberam Testamenti factionem impediri, Ecclesias & alios supradictos suo jure non ambigunt maliciose priuari. Dictæque fraudis five malitiæ con-

conscios, ac sic donata sive alienata recipientes, & ad hoc consilium dantes auxili-
um vel favorem, majoris Excommunicationis sententiam incurrere volumus ipso
facto. Donantes insuper bona sua hujusmodi in ipsa Provincia, aut taliter ea alie-
nantes, propter sui gravitatem excessus, non obstante quacunque ^f absolutione im-
pensa à prædicta sententia, Ecclesiastica careant sepultura. Ceterum ne probatio-
nis fraudis & maliciæ in hac parte & difficultas hanc provisionem reddat inutilem,
Statuimus quòd quotiescunque aliqui dictæ Provinciæ bona sua omnia, sic ut ^h præ-
fertur, donaverint, aut alio quovis titulo alienaverint, seu in quantitate tam nota-
bili, quòd appareat de residuo Ecclesiis, vel creditoribus aliis de suis debitis uxori-
bus & liberis de suis proportionibus supradictis non satisfieri posse, sicut decet; do-
natio, seu alienatio hujusmodi per maliciam seu fraudem eo ipso fieri censeatur;
maliciæ sive fraudis probatione ulteriori minimè requisita.

A N N O T.

“ ^a Omnes. Tam Clericos, quàm Laicos.

“ ^b Mortis vicina. Hæc vicinitas non solum in ægro, sed sano attendenda est;
tum propter horæ seu temporis vivendi dubietatem, tum propter vitæ humanæ
fragilitatem.

“ ^c Vivus. Sc. sine ulla mortis cogitatione.

“ ^d alienare. Intellige de tali alienatione per quam transfertur dominium.

“ ^e Rex. Potes ponere exemplum in collectis, tributis, censibus & aliis iuribus ad
Regem de jure vel consuetudine spectantibus, Nota, quòd sunt 6 modi, quibus
in fraudem alienare quis præsumitur. Primò. Si alienavit donando omnia sua
bona in fraudem Creditorum. Secundò. Præsumitur fraus, ubi donatio fit con-
junctæ Personæ. Tertiò. Præsumitur fraus, si post donationem vel venditionem,
donans vel vendens reperiatur possidere. Quarto. Præsumitur fraus, quando Ali-
enatio fit clam. Quintò. Præsumitur fraus, si de propinquo sequatur delictum.
Sextò. Præsumitur fraus, quando donatio fit cum conditione illa; si contigerit
bona sua publicari.

“ ^f absolutione. Quæ nemini in mortis Articulo denegari debet. Et potest fieri
per quemcunque habentem potestatem & exercitium Clavium. Et quamvis Bern.
notat, quòd fieri possit à Laico in articulo mortis, Jo. an. in e. c. contradicit,
quòd licet in casu necessitatis vel periculi confitens proximo dignus sit venia;
tamen proximus ille, qui non est Sacerdos potestatem absolvendi non habet.
Sed hoc fit in foro pœnitentiali, secus tamen in foro contentioso.

“ ^g Difficultas. Hoc dicit, quòd qui fraudem & maliciam allegat, fraudem &
maliciam probare debet.

“ ^h Ut præfertur. Sc. in periculo mortis vicinæ, quòd periculum non solum con-
tingere potest infirmo, sed sano.

De Periculo Clericorum.

Constitutio Vicesima Septima, Stephani Arch. Cant.

DEcernimus, ne Clerici Beneficiati fructus Ecclesiasticos in ^a Laico feodo ^b re-
ponant, domove aut ^c possessiones laicas ad opus concubinarum vel filiorum
emere præsumant, nec ad opus eorum domos construant in feodo laicali. Nec
etiam pecuniam subministrent ad hujusmodi emenda ad ^e opus eorum, ut sic illis
subtrahatur iusta ratione suspectus, nisi ad arbitrium ^g superioris se ^h purgaverit,
ipsius superioris arbitrio puniatur.

A N N O T.

“ ^a Laicum feodum vocatur omne illud quod non est inter possessiones Ecclesi-
asticas deputatum.

“ ^b Reponant. Ratio est, quòd in tali feodo Prælatus Ecclesiasticus non habet libe-
ram executionem contra occupantes talia bona.

“ ^c Possessiones Laicas. Sunt quæ consistunt in Laico feodo; & dicuntur possessio-
nes, quòd consistunt potius in usu, quàm proprietate.

“ ^a Emere.

- “^d *Emerere*. Nota, quod in verbo emptionis omnis alienatio comprehenditur, sicut & in venditione.
- “^e *Opus eorum*. Quicquid Clerici de bonis Ecclesie emerint vel adquisierint, ad Ecclesiam pertinere debent.
- “^f *Occasio*. Nota quomodo differunt Causa & Occasio. Occasio consistit in facto, & est injusta; sed Causa consistit in jure & est justa.
- “^g *Superioris*. Sc. Episcopi, Archidiaconi, vel alterius, qui supra taliter delinquentem præest jurisdictioni ordinaria.
- “^h *Hæc purgatio* indici potest propter publicam Infamiam, vel propter Scandalum subortum, vel propter vehementem suspicionem; nam horum quodlibet per se sufficit, licet nulla inquisitio præcesserit.

De Testamentis.

Constitutio Vicefima octava, Stephani Arch. Cant.

CLericus nihil Concubinis Testamento relinquat; quod si de cætero factum fuerit, totum id arbitrio Episcopi in usum Ecclesie, quam rexit defunctus, convertatur.

Constitutio Vicefima nona, Ejusdem Arch. Cant.

STatuimus, ut nulla ^a persona in Regulari ordine constituta condere Testamentum præsumat, cum nihil suum temporale habeat, quod transferre valeat in Dominium alienum.

A N N O T.

- “^a *Persona*. Sc. Masculus nec femina.

Constitutio Tricesima, Johannis Peccham Arch. Cant.

QUoniam in statuto de Lambeth, sc. Bonifacii An. Dom. 1260, Provisum est, ut Religiosi ejusdemque Professionis sint, executores Testamentorum, nisi de licentia & voluntate Ordinariorum; Adjiciendo statuimus, quod nullus religiosus permittatur Executor existere alicujus Testamenti, nisi superior suus caveat pro suo religioso hujusmodi quod sufficienter exequetur, & fideliter reddat, & integrè rationem de residuis, si quæ fuerint de damnis, quæ per ipsum emerferint loci Ordinario absque difficultate qualibet respondebit. Et quia nonnulli habitum ^a religionis deferentes, licet non sint Executores, tamen distributores efficiuntur bonorum defunctorum, quæ temeritate & imprudentia magnam læsionem patiuntur; præcipimus observari quod circa executionem superius est provisum, ne aliter executioni vel distributioni hujusmodi se immisceant sub poenâ ^b anathematis inhibentes. Unde qui sufficienter cavere nequeunt, sciant se tam ab executione, quam à distributione bonorum hujusmodi præsentis definitione Concilii perpetuo elongandos.

A N N O T.

- “^a *Religionis*. Adverte, non dicit religiosi, sed religionis habitum deferentes, per hoc innuendo, quod non omnes qui Religionis habitum gestant sunt religiosi; nam habitus non facit Monachum sed Professio.
- “^b *Anathematis*. Scias, ut anathema differt ab Excommunicatione, quod Excommunicatio fit sine solennitate.

Const. Tricesima prima, Symonis Mepham Arch. Cant.

STatuimus, quod pro insinuatione (sc. publicatione) Testamenti pauperis, cujus Inventarium bonorum centum solidos sterlingorum non exceſſerit, nihil penitus exigatur.

Conſtit. Tricesima ſecunda, Johannis Stratford, Arch. Cant.

QUoniam interdum Laicis vel Clericis morientibus ^a inſtatis Domini ^b Feudorum prohibent debita defunctorum ſolvi de bonis mobilibus eorundem. Et alii ſiquidem ^c adſcriptitorum & aliorum ^d ſervilis conditionis hominum, nec non ſolutarum & conjugatarum mulierum & ſuarum propriarum uxorū, vel etiam aliorum, impediunt vel impediri procurant factionem liberam ^e Testamenti & ipſius executionem, & dictorum teſtantium voluntatem ultimam contra jura & conſuetudines Eccleſiæ: Nos ergo omnes & ſingulos in his vel in aliquo eorum de cætero delinquentes majoris Excommunicationis ſententiâ fore decernimus innodatos. Testamentis inſuper coram Ordinariis locorum ad quos pertinet probatis & approbatis hujusmodi Teſtamentorum probatio & approbatio, niſi ratione laicalis feodi, ſi id in Teſtamento aliquo legari contingat nullatenus à laicis requirantur. Nec Clericus aut laicus impediāt ſeu impedire procurent homines cujuſvis conditionis quominus Teſtamenta defunctorum procedant & conſequantur effectum in his quæ legari poſſunt de conſuetudine vel jure. Tranſgreſſores hujus Conſtitutionis ſciant ſe ſententiâ majoris Excommunicationis eſſe involutos; & contra omnes in præmiſſis excedentes, tanquam contra violatores & perturbatores Eccleſiaſticarum libertatum gladium ſpiritualem decernimus exercendum. Inhibemus etiam, ne cuiquam Executori Teſtamenti adminiſtrare permittatur de bonis alicujus Teſtatoris ante Inventarium fidele factum de bonis dictis, ſumptibus funerariis & circa confectionem Inventarii apponendis, duntaxat exceptis. Inventarium verò hujusmodi Locorum Ordinariis tradi volumus infra tempus eorum arbitrio moderandum. Et poſt probationem Teſtamenti juxta morem coram Ordinariis, non committatur aliquibus in bonis hujusmodi Executio ſeu Adminiſtratio, niſi talibus, qui debitam Adminiſtrationis ſuæ poſſint, & ſi oporteat, ſufficienter caveant, ac fideliter promittant reddere rationem, cum ſuper hoc per locorum Ordinarios congruè fuerint requeſiti. Statuimus etiam, quod nulli Religioſi ſint Executores Teſtamentorum, niſi licentiâ Ordinariorum; & quod de Portione contingente defunctum etiam Parochialis Eccleſiæ jus percipiat conſuetum. Statuimus præterea, quod nullus Executor aliquid ſibi applicet vel appropriet de Bonis defuncti, cujus Teſtamentum exequitur, titulo Emptionis, vel aliter, niſi quod fuerit ſibi à Teſtatore donatum inter vivos, vel in ſuo Teſtamento relictum, aut quod pro labore ipſius Executoris arbitrio Ordinarii fuerit ordinatum, vel ſi quid fuerit ſibi debitum à defuncto, aut pro moderatis Expensis ſuæ adminiſtrationis ſub pœna ſuſpenſionis ab ingreſſu Eccleſiæ; quam contrafacientes incurrere volumus ipſo facto: Cujus abſolutionem non obtineant donec applicata vel appropriata ſibi ſic indebitè reſtituerint, & Eccleſiæ Cathedralis Fabricæ, cujus defunctus erat ſubditus, duplum ſic appropriatorum vel applicatorum ſibi ipſis ſolverint de propriis ſuis bonis. Omnia verò & ſingula ſupradicta Mandamus per Eccleſias ſingulas noſtræ Cantuarienſis Provinciæ bina vice annuatim ſolemniter publicari.

A N N O T A T.

^a Intestatus dicitur, qui, cum potuit, nullum fecit Testamentum; Item qui fecit Testamentum, sed ejus Hæreditas addita non est, vel aliàs ipſum Testamentum poſtea eſt irritum ſive ruptum.

^b Domini Feudorum. Intelligi poſſe de Dominis tam ſpiritualibus quàm Temporalibus in ſuis feudis.

- ^c Adscriptitii sunt Coloni qui per 30 annos fuerunt in folo.
^d *Servilis conditionis.* Nota, quod non dicit, servi, quia verè servi non possunt testari, nam nec seipso, nec bona habent, imò pro mortuis reputantur.
^e *Testamenti.* Casus, quibus quis testari prohibetur, sunt quinque: 1. Quandoque quis prohibetur testari propter defectum suæ potestatis, ut Filius, Servus, Monachus, Obles. 2. Propter defectum mentis, ut Impubes, Furiosus, mente captus, & Prodigus. 3. Propter defectum sensualitatis, ut Cæcus, Surdus, & Mutus. 4. Ratione Pœnalitatis, ut damnatus ad mortem, deportatus, Condemnatus de crimine quo efficitur intestabilis, vel de quo post mortem inchoari potest Accusatio. 5. Ratione dubietatis, ut quia dubitatur de statu alicujus.

Const. Tricesima tertia, Ejusdem Arch. Cant.

Testamenta Clericorum de his, de quibus testari possunt, non impediuntur per Ecclesiasticos Prælatos à commissis exequi; nec non ab Intestato decedentium, solutis debitis eorundem, in pias causas & personis decedentium consanguineis, servitoribus & propinquis, seu aliis, pro defunctorum Animarum salute distribuant & convertant, nihil inde sibi retento nisi forsan aliquid rationale pro ipsorum Ordinariorum labore fuerit retinendum, sub pœnâ suspensionis ab ingressu Ecclesiæ, quam Ecclesiasticos Judices in contrarium facientes incurrere volumus ipso facto, donec de præmissis satisfecerint competenter.

Tricesima quarta, Ejusdem Arch. Cant.

PRO Approbatione seu Insinuatione (hoc est Publicatione) Testamentorum, Ordinarius nihil usurpet; pro labore autem Scriba justam duntaxat Mercedem, sc. 6 Denarios. Si Inventarium autem excedat 30 solidos, pro agendis omnibus circa ipsum, ultra 12 Denarios Ordinarii recipere audeant. Si verò sit summa 100 solidorum aut ultra, minus tamen 20 Libris in Inventario, pro ipsorum labore Computis intendentes, & alii prædicti tribus solidis sint contenti. Sed si 20 Libras aut ultra, minus tamen 60 Librarum summam habeant, ultra 5 solidos pro labore & scripturis non accipiant. Si 40 librarum summam attingant Inventaria 10 solidos pro præmissis recipiant, & non ultra. Si verò summam 100 libr. vel amplius dicta contineant Inventaria, minus tamen 150 libris summa contineant, ultra 20 solidos pro prædictis recipere non præsumant. Sicque ad ulteriora ascendendo pro singulis 50 libris excrecentibus præter & ultra dictos 20 solidos, alios 10 solidos recipiant, & non amplius. Pro singulis Acquietantiarum literis quas in hac parte ultra præmissos 6 Denarios accipere permittimus pro labore. Si verò quencquam in aliquo casuum prædictorum ultra summam prætaxatam, quavis cautela in pecunia numerata, seu rebus aliis contingat accipere, duplum ejus quod receperit ultra Fabricæ Cathedralis Ecclesiæ loci infra mensem reddere teneatur. Alioquin ^a ex tunc ^b Episcopi duplum ipsum ultra prædictum tempus restituere, differentes, sciunt, ingressum Ecclesiæ eis esse ^d interdictum. Inferiores verò ab officio & Beneficio noverint se suspensos, ^c quousque de duplo hujusmodi dictis Cathedralibus Ecclesiis plenariam satisfactionem impendant. In ipsa verò Probatione, Approbatione vel Insinuatione Testamentorum quorumcunque, vel postea ante Administrationis Computorum redditiones fideliter factas, acquietantiarum Literæ Testamentorum Executoribus nullatenus concedantur sub pœna suspensionis ab ingressu Ecclesiæ per sex menses, quam contrafacientes incurrere volumus ipso facto.

ANNOTAT.

- ^a Ex tunc sc. lapso mense.
^b *Episcopi.* Horum nuncupatione continentur & Archiepiscopi.
^c *Ingressum Ecclesiæ.* Cum talibus incipiendum est primò à leviori pœna.
^d *Interdictum.* sc. ipso facto: Unde si interim celebrent in Ecclesia sicut prius, efficiuntur Irregulares; & si moriantur, non debent sepeliri in Ecclesia nec in Cœmiterio.
^e *Quousque.* Et sic factâ restitutione statim sunt absoluti.

Const. Tricesima quinta, Eiusdem Arch. Cant.

Nullus Ecclesiasticus in privatis Domibus, in quibus mortuorum corpora usque ad sepulturam frequenter requiescunt, de cætero pernoctetur, nisi sit Gonsanguineus ^a Psalteria dicturus, sub majoris Excommunicationis pœna.

A N N O T A T.

^a *Psalteria.* Specialiter dicitur de Psalteriis, eò quòd cum Psalmis ad sepulturam corpora defunctorum deducuntur.

Constit. Tricesima sexta, Roberti Winchelsey Arch. Cant.

Ad extinguendas lites inter Rectores Ecclesiarum & Parochianos suos, statui-
mus, quòd si ^a decedens tria ad minus, vel plura cujuscunq; generis in
bonis Animalia habuerint; optimo cui de jure fuerit debitum reservato, Ecclesiæ
suæ, à qua recepit Sacramenta dum viveret, melius post optimum reservetur.

A N N O T A T.

^a *Decedens.* Sc. five infra Parochiam, five extra.

Const. Tricesima septima, Stephani Langton Arch. Cant.

In singulis Parochiis amplis duo vel plures sint Presbyteri, ne uno ægrotante, in-
firmis Parochianis volentibus divinis interesse Officiis, Officia divina subtra-
hantur, vel non ministrentur Sacramenta.

Const. Tricesima Octava, Johannis Peccham, Arch. Cant.

Nullus Communionem præbeat Parochiano alterius Sacerdotis sine ipsius Li-
centia manifesta. Quam ordinationem non intendimus ad peregrinantes
extendere, necessitatis casui derogare.

Const. Tricesima nona, Simonis Mepham, Arch. Cant.

Quicunq; populi Devotionem ac debitum in Oblationibus faciendis aut Deci-
mis persolvendis impediunt, aut in usum suum injustè convertunt, Excom-
municationis majoris vinculo teneantur; nec absolvantur, priusquam populum ab
errore reducerint, & Ecclesiæ satisfecerint, idq; a solo Diocesano fiat, nisi in arti-
culo mortis.

Quadragesima, Johannis Stratford, Arch. Cant.

Quicunq; Decimi cujusq; fructus collectionem denegant aut impediunt, colli-
gentesq; molestant, majoris Excommunicationis sententiæ innodentur, non
absolvendi extra mortis articulum præterquam à Diocesano suo.

Const.

Const. Quadregesima prima, Ejusdem Arch. Cant.

Decimæ de Sylvis cædiis, ut de Frumento, persolvantur.

Const. Quadregesima secunda, Ejusdem Arch. Cant.

Quicumq; Oblationes a intuitu divino quovis loco factas, præter Ecclesiasticarum Personarum, quarum sunt, assensum, aut Episcopi sui approbationem sibi pent, majori Excommunicatione involvantur.

ANNO TAT.

Intuitu divino. Quia sc. in loco oblationis facta est Crux aliqua vel alicujus Sancti imago, vel aliquid aliud consimile ad Divinitatis vel Humanitatis Christi, vel Sancti alicujus contemplationem pertinens; in cujus honorem ibi quis offert munus suum pro peccatis. Dicitur etiam talis oblatio fieri *Intuitu Divino*, ubi nulla talis apparet rei corporalis substantia, sed solum fit Oblatio ipsius Dei contemplatione in remedium peccaminum ipsius offerentis.

Const. Quadregesima tertia, Roberti Winchelsey, Arch. Cant.

Quoniam propter diversas Consuetudines in Decimas petendo per diversas Ecclesias inter Rectores & Parochianos suos rixæ oriuntur, statuimus, ut Decima uniformiter in toto Dicecesi Cantuariensi, nullo deducto de omnibus frugibus persolvantur. Similiter de fructibus arborum, de seminibus omnibus, de herbis hortensibus, & de feno ubicunq; nascente, nisi Parochiani competentem fecerint pro talibus decimis redemptionem. De animalibus autem, sc. de agnis, statuimus, quod pro sex agnis & infra, sex oboli dentur pro decima: Si septem sint agni in numero, septimus agnus detur pro Decima Rectori; ita tamen quod Rector Ecclesiæ, qui septimum agnum recipit, tres obolos in recompensationem solvat Parochiano, a quo Decimam illam recepit. Qui Octavum recepit, det Denarium, qui verò nonum, det obolum, vel expectet Rector usq; ad alium annum donec plenariè decimum agnum possit accipere si maluerit; & qui ita expectat, semper exigit secundum agnum meliorem, vel tertium ad minus de agnis secundi anni, & hoc pro expectatione primi anni. Et ita est intelligendum de Decima Lanæ. Sed si oves alibi in Hyeme & alibi in æstate nutriantur, dividenda est Decima. Similiter si quis medio tempore emerit vel vendiderit oves, & certum sit, a qua Parochia illæ oves venerint, earundem dividenda est Decima, sicut de re quæ sequitur duo domicilia: Si autem incertum fuerit; habeat illa Ecclesia totam Decimam, infra cujus limites tempore tonsionis inveniuntur. De lacte vero Volumus, quod decima solvatur, dum durat; videlicet de caseo tempore suo, & de lacte in autumno & hyeme: Nisi Parochiani velint pro talibus facere competentem redemptionem, & hoc ad valorem Decimæ & commodum Ecclesiæ. De Proventibus autem Molendinorum volumus, quod Decimæ fideliter & integrè solvantur. De Pasturis autem & pascuis tam non communibus quam communibus statuimus, quod Decimæ fideliter persolvantur; & hoc per numerum animalium & dierum ut expedit Ecclesiæ. De Piscationibus & Apibus, sicut de omnibus aliis Bonis juste acquisitis, quæ renovantur per annum, statuimus, quod Decimæ solvantur & exigantur debito modo. Statuimus etiam quod Decimæ Personales solvantur de Artificibus & Mercatoribus, sc. de lucro negotiationis. Similiter de Carpentariis, Fabris, Camentariis, Textoribus, Pandoxatricibus, & omnibus aliis operariis, stipendariis, ut dent Decimas de stipendiis suis, nisi stipendiarii aliquid certum velit dare ad opus, vel ad lumen Ecclesiæ, si Rectori ipsius Ecclesiæ placuerit. In Petitione autem principalis Legati, volumus, quod consuetudo Provinciæ cum possessione Ecclesiæ observetur; ita quod

quod Rector Ecclesiæ, si fuerit, vel Vicarius in petitione sua, vel Capellanus annuus Deum in illa petitione habeant præ oculis. Nolentes autem sponte dare Decimas ter moneantur, & si non emendaverint, primò suspendantur ab ingressu Ecclesiæ, & sic damnum per censuram Ecclesiasticam ad solutionem Decimarum compellantur. Et si relaxationem vel absolutionem petierint, ad Ordinarium loci mittentur absolvendi & debito modo puniendi. Rectores autem Vicarii & Capellani annui, Decimas propter formidinem vel favorem hominum, timore Dei postposito, eum effectum non petierint, suspendantur, donec Marcam Argenti pro sua inobedientia Archidiacono loci persolvant.

A N N O T.

“^a *Redemptionem.* sc. compositionem.

“^b *Legati Principalis.* Istud alibi dicitur Mortuarium; hic verò dicitur principale legatum; quia decedentes solebant, & nunc in quibusdam locis solent, optimum, vel secundum optimum suum Animal, & ante cetera legata Deo, & Ecclesiæ pro anima sua legare.

“^c *Opus.* Sc. Fabricam, vel usum Ornamentorum.

Constitutio Quadragesima quarta, Roberti Winchelsey Arch. Cant.

Decimæ Ovium pertinent ad eum in cuius territorio à tempore Tonsionis usque ad 11 Novembris pascuntur & cubant pro toto, si toto tempore, & pro rata, si pro parte temporis, non minus quam 30 dierum spatium pro rata temporis portione computando. Cæterorum quoque Animalium aut eorum fructuum Decimæ pro loco & tempore ubi nata atque nutrita sunt vendicentur. Si verò oves alibi pascantur, & alibi cubent, dividantur Decimæ. Si quis etiam post Festum Sancti Martini oves Occiderit, vel si oves quovis casu fortuito moriantur, Decimam legitimam Parochiali Ecclesiæ solvere non postponant. Et si Oves extraneæ in aliqujus Parochia tondeantur, Decima ibidem tradetur, Rectori Ecclesiæ, nisi sufficienter posset quod pro Decima sit alibi satisfactum.

Constitutio Quadragesima quinta, Ejusdem Arch. Cant.

CUM sacro Eloquentia iubente de omnibus quæ novantur per annum, nullo tempore excluso, Decimæ sint cum omni integritate solvendæ, liceat unicuique Capellano Parochiali, Rectori, seu Vicario Parochianos suos admonere persolvere Decimas lactis à tempore innovationis primo, tam mense Augusto, quam aliis mensibus; & ad solutionem omnium aliarum Decimarum sub poena suspensionis, Excommunicationis & Interdicti.

Constitutio Quadragesima sexta, Stephani Arch. Cant.

Monachi infra 18 annum non recipiantur, nisiurgens vel evidens necessitas vel utilitas aliud inducat.

Constitutio Quadragesima septima, Johannis Peccham Arch. Cant.

Quicumque vel quæcunque in habitu & cœnobio, seu conventu Religiosorum ultra annum probationis vixerit, licet solenniter professus non sit, ipso facto censetur professus, & in Religione permanere cogatur.

Constitutio Quadragesima octava, Stephani Arch. Cant.

Formam Professionis, ut melius observetur à profitentibus, Episcopi bis in anno faciant pronunciari.

Constitutio Quadragesima nona, Edmundi Arch. Cant.

Præcipimus ut Sacerdotes sæpe moneant populum, & maxime mulieres, ne faciant Vota sua nisi cum deliberatione, & de consensu virorum suorum, & consilio Sacerdotum.

Constitutio Quinquagesima, Stephani Arch. Cant.

Tam Obedientiales, quam Prælati Majores quater aut bis ad minus in anno coram Fratribus à Conventu ad hoc deputatis, vel coram superioribus juxta Monasterii consuetudinem rationem de receptis & expensis omnibus reddant. Ad hoc autem illos Prælatos ex ista Constitutione nolumus obligari, qui possessiones habent à Monachis, vel canonicis Regularibus separatas.

Constitutio Quinquagesima prima, Ejusdem Arch. Cant.

Ne nimis solitarii sint, Statuimus ut Cœnobitæ in uno Dormitorio dormiant, & in uno Refectorio reficiantur, ex communi vestiantur, neque pro vestitu pecuniam recipiant, sed in pios convertantur usus vetus amictus, dum novum recipiunt.

Constitutio Quinquagesima secunda, Ejusdem Arch. Cant.

Mulieres & Virgines Deo dedicatæ utantur vestibus pro magnitudine corporis decentibus, non sericis, nec auro, aut argento ornatis; uno annulo, quo consecratæ sunt, contentæ. Quæ Lex Monachis quoque & Canonicis Regularibus indicitur. Contrafacientes Regulari Disciplinæ subjaceant.

Constitutio Quinquagesima tertia, Ejusdem Arch. Cant.

Abates Capellanum aut Capellanos suos singulis annis, si fieri potest, mutant.

Constitutio Quinquagesima quarta, Ejusdem Arch. Cant.

Moniales non recipiant præter Episcopi sui assensum Cohabitatrices. Nulli autem Religioso sit loquendi nimia libertas, aut egrediendi commeatus, nisi approbatæ vitæ, & id cum consocio certo die redituro. Superiori autem sit eorum in aliam domum transmittendi potestas, ubi consuetæ subjaceant disciplinæ. Nec prius in sua domo recipiantur, quam si plenè de commisso pœnituerint, & tunc per suum Superiorem revocentur. Monasterium autem à quo venerunt Vestes eis ministret.

Constitutio Quinquagesima sexta, Ejusdem Arch. Cant.

Victus, nisi valetudo sit adversa, Correligiosis unus sit, totusque apponatur: Fragmenta autem, quæ supersunt, tota in Eleemosynam erogentur. Ita quod nec Abbas, nec Prior, nec Eleemosynarius possit contra hoc dispensare. Contradicens autem si sit Sacerdos, ab officio celebrandi, si minoris ordinis, vel Monialis, à Communionem suspendatur. Moniales non vescantur carnibus in refectorio contra morem, nec quisquam in aliam domum recipiatur sine Episcopi aut Superioris approbatione per literas facta. Nec fiet approbatio ultra debitum numerum in onus Domus recipientis. Confiteantur autem Moniales Sacerdotibus ab Episcopo deputatis. Clerici autem vel Laici frequentem non habeant accessum ad Claustum Monialium sine causa rationabili.

Constitutio Quinquagesima septima, Ejusdem Arch. Cant.

Religiosi & Regulares non indulgeant Commestationi & computationi, sed solum statutis horis reficiantur, nisi obtentâ veniâ, aut infirmi sunt, aut in Prælatorum obsequio. Qui verò ex justa causa seorsum commorantur, habeant secum pro testimonio ad minus duos seniores, qui eorum levitates compescant, & in Capitulo de iis testificentur. Idem inter Canonicos Regulares, & Moniales volumus observari.

Constitutio Quinquagesima octava, Johannis Peccham Arch. Cant.

Periculo Vagationis providentes inhibemus, ne Monialis cum focia, vel sola, quantumcunque sit bonæ famæ, ultra tres dies naturales, causâ recreationis apud extraneos perendinare, seu pro quacunque necessitate vel occasione ultra 6 dies cessante infirmitate commorari præsumat, nisi cum Episcopi loci licentia. Hanc autem Ordinationem non extendimus ad illas, quæ exterius coguntur mendicare sibi necessaria dum mendicant.

Constitutio Quinquagesima nona, Ejusdem Arch. Cant.

Domus, quæ per Cæremonias ob ordine Sancti Augustini alienatæ sunt, cogantur nihilominus salvâ Cæremoniæ^a observantiâ Capitulo Generali interesse de Reginine & Reformatione Ordinis communiter tractaturi. Vel si inter eos & alios quantum ad substantialia Religionis suæ sit notabilis^b diversitas, sibi ipsi separarim constituent Capiculum Generale, alioquin hoc facere per censuram Ecclesiasticam^c compellantur.

A N N O T A

^a *Observantiâ.* Unde apparet, quod Capiculum Generale Cæremonias talium tollere non potest. Varii enim Ordinis,arii induuntur vestimentis religiosi.

^b *Diversitas.* Intellige hanc diversitatem secundum diversitatem Regularis Observantiæ quoad exercitium varium juxta Institutionum diversarum Religionum. Sicut Carthusienses, quorum opera consistunt in studio & Oratione. Ordo Cruciferorum & Sancti Antonii Viennæ in obsequiis Hospitalitatis & Infirmorum, &c.

^c *Compellantur.* Intellige de non exemptis.

Constitutio Sexagesima, Edmundi Arch. Cant.

Religiosi novi, qui sibi domum, hospitale, aut Xenodochium construant, à loci Ordinario Regulam vivendi accipiant; nec inclusi vel inclusæ constituentur alicubi sine licentia Diocesani loci speciali, pensatis loci moribus, & personarum qualitate, & unde debeant sustentari. In domibus autem eorum personæ sæculares nullatenus hospitentur sine causa honesta & manifesta.

Constitutio Sexagesima prima, Stephani Arch. Cant.

Si duo ad Ecclesiam eandem præsententur, neutri pendente lite committatur Custodia. Si verò Patroni Præsentatorum contenderint, neutrum cum alterius injuria Episcopus in Possessionem recipiat.

Constitutio Sexagesima secunda, Bonifacii Arch. Cant.

Si aliquo evincente Jus Patronatûs contra alium in Foro Regio, scribat Rex Episcopo, vel alteri, ad quem Institutio pertinet, quòd Præsentatum ab illo, qui evicit, admittat, si Beneficium vocaverit, ne Patrono fiat injuria, & aliud nihil obstat Ganonicam, admittatur liberè Præsentatus. Si verò non vacat hujusmodi Beneficium, Domino Regi vel Justitiariis, habet nunciare Prælatus excusando se, quia tale Beneficium non vacat, non potest Mandatum Regium adimplere. Liceat tamen Patrono iterum, si voluerit, præsentare possidentem, ut sic jus evincens Patroni in posterum declaretur.

Constitutio Sexagesima tertia, Johannis Peccham Arch. Cant.

Statuimus ut nullus Prælatus, nisi Episcopus, inquirat de Præsentationis alicujus ad Beneficium Ecclesiasticum negotio, nisi in pleno loci Capitulo, eo cui possessio Ecclesiæ incumbit legitimè vocato, concessio tanto temporis spatio quo prospicere possunt, & defensionem providere. Quicquid autem de cætero contra hoc fiet, non teneat. Possessori autem damnum perpesso satisfaciat, & ab omni ob-
tenta alterius Beneficii Ecclesiastici per triennium suspendimus.

Constitutio Sexagesima quarta, Stephani Arch. Cant.

Statuimus, ut Visitationes fiant ab Archidiaconis sine gravamine ipsis Ecclesiis, scilicet, ne Statutum in Concilio Generali ^a Electionis numerum excedant. Nec ad eam Procuracionem extraneos invitent; Nisi Rectores pro honore Archidiaconorum aliquos invitare velint, Archidiaconi autem non. Nec Capitulum celebrent nisi in Burgo vel Civitate, nec aliquo modo Procuracionem accipiant sine causa rationabili, nisi illo die quo personaliter visitant Ecclesiam procurantem, nec redemptionem pro Visitatione extorquere præsumant.

ANNOTAT.

^a Electionis numerum. sc. Quinque aut sex.

Const. Sexagesima quinta, ejusdem Arch. Cant.

Archidiaconis Decanis & Officialibus eorum inhibemus ne in subditos suos exactiones, vel tallias, per se vel per alios exercere præsumant.

Const. Sexagesima sexta, Bonifacii Arch. Cant.

Apparitores ad cujuscunq; Clerici Hospitium missi nihil ratione Procuracionis aut alterius servitii exigant, contenti quòd gratis & libenter dabitur. Neq; per Subbedellos aut Nuncios, sed per se exequantur commissa. Bedelli autem contra hoc facientes puniantur, & gravatis duplum restituant.

Const. Sexagesima septima, Johannis Stratford, Arch. Cant.

PRO scriptura Literarum Inquisitionum, Institutionum vel Collationum & Commissionum non exigetur ultra 12 Denarios. Pro literis cujuslibet Ordinis non ultra 6 Denarios. In cæteris verò Ordinarii Ministris suis satisfaciant. Pro sigillatione autem literarum nihil à Clericis extorquebitur. Extorquens duplum reddere cogatur.

Const. Sexagesima Octava, Ejusdem Arch. Cant.

Visitationis Officium diligenter & personaliter pretio rationalibi, prout tradunt Canones, instituto fiat, numerusq; uno die visitandarum pro earum comodo deligatur, immoderatus autem exactor poenâ suspensionis ab Officio mulctetur.

Constitutio Sexagesima nona, Ejusdem Arch. Cant.

Statuimus, pro Sacerdotum celebratorum Registratione unicus exigatur Denarius, plures autem exigens ab Officio aut Ingressu Ecclesiæ suspendatur, donec duplum rependerit.

Constitutio Septuagesima, Ejusdem Arch. Cant.

Suffraganei duntaxat unum Apparitorem Equitem habeant. Archidiaconi verò pro singulis Decanatibus Apparitorem unum peditem. Nec in Capitulis Collectas exigant, sed gratis datas pecunias gratanter accipiant. Transgressores autem ab Officio suspendantur, tam Deputans quàm Deputatus.

De Celebratione Missarum.

Constitutio Septuagesima prima, Stephani Arch. Cant.

Officium divinum nocturnum pariter & diurnum diligenter & solerter peragatur. Sacramenta consecrentur. Ad hæc duximus Statuendum, ne Sacerdos quispiam Missarum solemnia celebret bis in die extra diem Natalis Domini, & Resurrectionis Dominicæ, vel in Exequiis mortuorum, viz. cum corpus alicujus eodem die fuerit tumulandum; & tunc prima Missa de Die, posterior verò pro Defuncto celebretur.

Const. Septuagesima secunda, Ejusdem Arch. Cant.

Cognito obitu Cantuariensis Episcopi, singuli Confratres Coëpiscopi superstites solenne faciant Officium defunctorum. Cognito autem obitu Diocesani Sacerdotes singuli singulas Missas pro eo celebrent, non exemptos Mandamus, exemptos autem de gratiâ & liberalitate suâ.

Const. Septuagesima tertia, Ejusdem Arch. Cant.

In elevationis Corporis Christi pulsentur Campanæ, ut qui Officio interesse nequeunt saltem genua flectant. Nec ministretur Corpus Domini, nisi eis, quos constat confessos esse & Parochianos ejus in quâ recipiant Ecclesiæ; nisi permissionem habeant, aut peregrini sunt, aut necessitas urgeat.

Constit. Septuagesima quarta, Johannis Stratford Arch. Cant.

Celebrans in loco non consecrato sine Diocesani permissione, mense uno ipse facto à celebrando officio suspendatur; nec Diocesanos permittat, nisi Magnatibus latè distantibus. Prælati verò & Rectoribus & Canonicis Ecclesiarum Cathedralium non intendimus derogare, quo minus in Oratoriis suis celebrent, nec Regiis Capellani hic Canon præjudicat.

Constitutio septuagesima quinta, Ricardi Arch. Cant.

NE consecretur Eucharistia nisi Calice aureo vel argenteo.

Constitutio Septuagesima sexta, Edmundi Arch. Cant.

Sacerdos Hostiam sacram ante perceptionem ipsam ore suo non tangat. Si verò de Patina eam sumat, post celebrationem Missæ, tam Patinam quàm Calicem faciat aquâ perfundi, vel solum Calicem, si eam non sumat de Patina. Habeat præterea pannum alio panno circumdatum undique, in quo post susceptionem Sacramenti salutaris digitos cum labiis ablutos emundet.

Constitutio Septuagesima septima, Walteri Arch. Cant.

Sacerdos curet, ut Linteamenta Palliæ & alia Altaris indumenta integra sint & munda, & sæpe abluantur per Diaconos & alios Ecclesiæ humiles ministros in Canone deputatos. Atque verba consecrationis debite pronunciet; nec celebret antequam Matutinas Primam & Tertiam perlegerit, nec sine Clerico superpellio induto, nec sine * Lumine, nec in Mortali Peccato.

A N N O T.

* *Lumine.* Candela convenit esse de Cera potius quàm de alia Materia. Nam Candela sic ardens significat ipsum Christum, qui est splendor Mundi. Unde & Candela in Compositione sui significat Christum propter tria. Componitur ex Cera, Lychno & Lumine. Sic quoque Christus constat ex carne Virgineâ, sine femine generatus, sicut procedit Cera ex Ape sine generatione vel coitu Apis. Lychnus, qui est candidus, significat in Christo animam eandem Inno- centiæ adornatam. Lumen verò significat ejus Divinitatem carni unitam.

Constitutio Septuagesima octava, Roberti Winchelsey Arch. Cant.

Sacerdos stipendiarius, aut de suo vivens, non usurpet in distributionibus Jus Rectoris sub Excommunicationis pœnâ. Interfit autem intra Cancellos Divinis Officiis superpellicio indutus & coadjuvans; nec celebret diebus festis, aut præsente defuncto, nisi post Evangelium majoris Missæ.

Constitutio septuagesima nona, Simonis Islepe Arch. Cant.

Quicumque Capellani non Beneficiati, & ad Curam Animarum idonei, si per Diœcesanum requiruntur, non detrectent officiare, ultra 20 dies sine legitimo impedimento, aut suspendantur ab Officio.

Constitutio Octogesima, Simonis Sudbury Arch. Cant.

Capellani Annalia defunctorum celebrantes, & cæteri Animarum curam non habentes, sint septem marcis, aut tribus cum Cibariis contenti. Habentes autem curam octo Marcis, aut cibariis & quatuor Marcis sint contenti; nullatenus id recepturi nisi Diœcesanus aliter statuerit. Transgressor ipso facto excommunicetur.

Constitutio Octogesima prima, Edmundi Arch. Cant.

De Baptismo & ejus effectu.

Baptisterium ex competenti materiâ factum & decenter coopertum, non alii usui mancipetur. Aqua post baptismum non ultra septem dies in eo servetur, & ea in qua Laicus in domo baptizavit puerum, in ignem projiciatur, aut cum vase ad Ecclesiam deferatur, & ad usum Ecclesiæ deputetur. Modus autem Baptismi à Laico diligenter inquiretur. Levantes autem Infantem à Sacro Fonte tantum tres sint, viz. in Baptismo Maris sint Duo Masculi & una Femina; in Baptismo Fœmine due Fœminæ & unus Masculus. Diaconi verò nec quisquam alius, præter Sacerdotem, extra necessitatis causam baptizet, aut penitentiam injungat.

Con-

Constitutio Octogesima secunda, Johannis Peccham Arch. Cant.

Sacerdos à Laicis Baptizatum non rebaptizet, sed Exorcismum & Catechismum super eum dicat. Verba etiam Baptismi in Materna lingua dici possunt. In dubiis autem baptizet sub conditione, viz. Si non es baptizatus, te baptizo in nomine, &c. Et præterea Nomina lasciva ne pueris, præcipue fœminis imponant, & ubi fit, corrigatur mutando nomen pro honestiori.

Constitutio Octogesima tertia, Ejusdem Arch. Cant.

Pueri octo diebus ante Pascha aut Pentecosten nati, si absque periculo reservari usque ad generale Baptismum possint, reserventur; receptis Exorcismo & Catechismo, reliquis temporibus nati baptizentur pro consuetudine & utilitate.

Vid. Const. primam Octobonis & tertiam Othonis.

*De Custodia Eucharistiæ, Chrismatis & Olei Sancti.**Constitutio Octogesima quarta, Edmundi Arch. Cant.*

Fontes baptismales sub Serâ clausi teneantur propter fortilegia; Chrisma similiter & Oleum sacrum sub Clavi custodiantur. Si verò is ad quem spectat Custodia, incautè ea reliquerit, 3 mensibus ab officio suspendatur; & si per ejus neglectum aliquid nefas contigerit, graviore subiaceat Ultioni.

Constitutio Octogesima quinta, Johannis Peccham Arch. Cant.

Eucharistia in Tabernaculo clauso, idque in Pixide detentum, ne atteratur, custodiatur, & singulis Dominicis innovetur. Sacerdotes autem in custodia Eucharistiæ negligentes puniri præcipimus secundum regulam Concilii generalis; & gravius, si in negligentia perseverent.

*De Reliquiis & Veneratione Sanctorum.**Constitutio Octogesima sexta, Stephani Arch. Cant.*

Quælibet Ecclesia habeat Calicem argenteum cum aliis vasis decentibus, Sydonem mundam & candidam; quæ cum attrita sit, in loco Reliquiarum reponatur, vel in præsentia Archidiaconi comburatur.

Constitutio Octogesima septima, Johannis Peccham Arch. Cant.

Eucharistia ad Egrotos decenter cum Luce & Campanâ à Sacerdote superpellicio induto deferatur, & à populo se in via prosternente adoretur; quippe Rex Gloriæ sub panis latibulo. Negligentes rigide corrigantur.

Constitutio Octogesima octava, Edmundi Arch. Cant. De Ecclesiis Aedificandis.

SI Rector decedens Domos ruinosas reliquerit, de bonis ejus Ecclesiasticis tanta portio deducatur, quæ sufficiat ad reparandum. Statuimus idem circa illos Vicarios, qui solvendo pensionem modicam omnes Ecclesiæ habent proventus. Semper tamen habitâ consideratione rationabili ad facultates Ecclesiæ, cum hæc portio deducenda est.

Constitutio Octogesima nona, Roberti Winchelsey Arch. Cant.

OMnis Ecclesia Parochialis sequentem habeat supellectilem : ^a Legendam, ^b Antiphonarium, ^c Gradale, ^d Psalterium, ^e Troperium, ^f Ordinale, ^g Missale, ^h Manuale, Calicem, Vestimentum principale cum ⁱ Casulâ, ^j Dalmaticâ Tunicâ, & cum Cappâ in Choro cum omnibus suis ^k Appendiciis, ^l Frontale ad magnum ^m Altare cum tribus ⁿ Tuellis, tria Superpellica, unum Rochetum, Crucem processionalem, Crucem pro mortuis, Thuribulum, Lucernam, Tintinabulum ad deferendum coram Corpore Christi in Visitatione infirmorum, Pyxidem pro corpore Christi, honestum Velum, Quadragesimale, Vexilla pro Rogationibus, Campanas cum Chordis, Feretrum pro defunctis, Vas pro aqua benedicta, Osculatorium, Candelabrum pro cereo Paschali, Fontem cum serura, Imagines in Ecclesia, Imaginem principalem in Cancellis, clausuram Cœmiterii, reparationem Navis Ecclesiæ interiùs & exteriùs, tam in Imaginibus quàm in Fenestris vitreis; Reparationem Librorum & Vestimentorum. Cætera autem omnia tam in Reparatione Cancelli, quàm in aliis hîc non expressis secundum diversas Consuetudines approbatas à locorum Rectoribus & Vicariis, seu ad quos pertinent, habent in omnibus reparari sumptibus eorundem.

A N N O T.

- ^a *Legendam.* Librum, in quo scribuntur Lectiones in Officiis Matutinis legendæ.
- ^b *Antiphonarium.* Librum in quo continentur Antiphonæ.
- ^c *Gradale.* In quo contineri debent Officiis asperisionis Aquæ Benedictæ, Missarum inchoationes, sive Officia cum versibus, Gloria in Excelsis, Halleluja, &c.
- ^d *Troperium.* Librum sequentiarum, quibus populus sequendo respondent Sacerdoti.
- ^e *Ordinale.* In quo ordinatur modus dicendi & solennizandi Officium Divinum.
- ^f *Missale.* In quo continentur omnia ad Missam singulis diebus dicendam pertinentia.
- ^g *Manuale.* Nuncupatione Manualis Puto, contineri ea, quæ usitata sunt in Processionibus Ecclesiasticis quodocunque fiendis.
- ^h *Casula.* Vestis est, quâ induitur Presbyter celebraturus Missam. Et dicitur Casula, quia adinstar parvæ Casæ totum hominem tegit.
- ⁱ *Dalmatica.* Veste Sacerdotali vel Diaconali, sic dicta, quia primò in Dalmatica Regione contexta est.
- ^k *Appendiciis.* sc. Amictibus; Cingulis, Manipulis, Stolis, &c.
- ^l *Frontale.* sc. Apparatum pendentem in fronte Altaris, qui aliàs dicitur Palla.
- ^m *Altare magnum.* Illud in cujus honore Ecclesia est dedicata.
- ⁿ *Tribus Tuellis.* Duobus sc. ponendis super Altare subtus Corporale; tertium verò erit ad usum Lavatorii pro manibus tergendis.

Constitutio Nonagesima, Simonis Mepham Arch. Cant.

STatuimus ut Inquisitio super defectibus Domorum aut aliorum ad Beneficium Ecclesiasticum spectantium de cetero non fiet nisi per viros fide dignos, in forma Juris juratos; ipso ad hoc, cujus interest, primitus evocato. Diocesanus loci in ipsorum defectuum reparationem ^a converti faciat infra terminum competentem ipsius arbitrio moderandum.

A N N O T.

^a Converti faciat. sc. Per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, etiam per sequestrationem fructuum.

Constitutio Nonagesima prima, Johannis Stratford Arch. Cant.

DE Possessionibus ad Ecclesias reficiendas non pertinentibus, earum possessores pro legitima Consuetudine conferant. Ad quod, cum necesse fuerit, Censuris Ecclesiasticis, & aliis Juris remediis per locorum Ordinarios compellantur.

Constitutio Nonagesima secunda, Bonifacii Arch. Cant.

Confugientibus ad Immunitatem Ecclesie non sunt alimenta neganda; Impedientes ad arbitrium Ordinariorum per Ecclesiasticam Censuram arceantur (sc. puniantur). Confugientesque hujusmodi ab Ecclesia vel Coemeterio, vel post ^a abjuratorem terrae a ^b via publica extrahentes, vel extractos occidentes, cum sub Ecclesiastica protectione consistunt, omnibus poenis Sacrilegii percillantur, una poena reliquam ^c minime consumentem. In Ecclesia autem vel Coemeterio non fiat Custodia confugientium ad eandem; quod si secus praesumptum fuerit, tam Custodes, quam qui eos apposuerunt ^d in forma juris per Excommunicationis sententiam arceantur. Illos etiam tantummodo tueatur ^e Ecclesia, quos ^f Canones Ecclesie praecipiant esse tuendos.

A N N O T.

^a Abjuratorem terrae. Loquitur secundum Consuetudinem Regni Angliae, ubi fugiens ad Ecclesiam pro aliquo crimine abjurans terram deducetur ad proximum Portam ut exeat Terram, salva sibi vita & membris. Scias tamen, quod Clericus pro Felonia fugiens ad Ecclesiam pro Immunitate habenda, asserens se esse Clericum non compellitur Regnum abjurare.

^b Via publica. Illa dicitur, cujus solum est relictum, ac directum certis finibus latitudinis, ab eo qui Jus publicandi habuit, ut ea publice iretur & commeareretur, & debet esse ad minus 8 pedum in directum, & 16 in Anfractum.

^c Minime consumentem. Unde potes sane intelligere in quantum talis poena concernit Forum spirituale & etiam Forum Temporale; nam pro Sacrilegio potest agi in utroque Foro. Unde poena inflictæ in Foro Ecclesiastico non impedit poenam infligi in foro seculari.

^d In forma juris. sc. Monitione Canonica praemissa, ut inde exeant.

^e Ecclesia. Nota, quod Ecclesia constructa sine auctoritate Arch. vel Episcopi non gaudebit immunitate.

^f Canones. Nota, quod Judæus, vel Paganus, vel minus Catholicus fugiens ad Ecclesiam non gaudebit immunitate.

Constitutio Nonagesima tertia, Ejusdem Arch. Cant.

Qui Bona vel Libertates Ecclesie invadunt aut infringunt Excommunicatione feriuntur. Si autem pertinaces sunt per unum mensem, tunc terra sua & loca, in quibus commorantur, supponantur Ecclesiastico Interdicto, nec ab alterutra sententia absolvantur, ante damni reparationem. Qui autem Ecclesiam spoliaverunt possessionibus aut libertatibus, pœnis subiaceant supradictis. Et si iidem Sacrilegi faciant Judices aut Prælatos propter hoc attachiari vel distringi, tam ipsi quàm distringentes pœnis in Attachiatores & districtores editis feriuntur. Vide infra de Pœnis.

Constitutio Nonagesima quarta, Ejusdem Arch. Cant.

Si Eschatores vel Ballivi Regii præsumperint aliquas Ecclesie Custodias ingredi, & Bona violenter auferre, Prælati, qui Jurisdictioni præsumunt, publicè & solenniter interdiciant omnibus dictis Ballivis sub pœna Excommunicationis, ne talia attentare præsumant. Quod si contrafecerint, denunciât eos Excommunicatos, tanquam violatores Ecclesie. Quam sententiam si contempserint, contra eos procedatur per Interdicta & alias pœnas contra hujusmodi viros ordinatas. Et si Dominus Rex admonitus Damnum non resarcierit, procedatur contra eum jure in talibus solito. Quod autem de Regiis Officialiis dictum est, de aliis quoque intelligendum est.

Vid. supra Const. de Pœnis.

Constitutio Nonagesima quinta, Johannis Stratford Arch. Cant.

Accidit Novitate perversa, quod cum Prælati de morum Disciplina, peccatis & excessibus subditorum nituntur inquirere, Potestates seculares impediunt officia eorum, inhibentes Laicis, ut ne ad Ordinariorum citationes pro criminum correctione veniant vel compareant coram eis pro Testamentorum probationibus, Administrationibus & in plurimis aliis. Judices Ecclesiasticos gravant. Nos probante hoc Concilio pronunciamus tales majoris Excommunicationis sententia innodari; quorum absolutionem Diocesani Locorum specialiter reservamus. Et Delinquentes hujusmodi quater annis singulis in cunctis Ecclesiis Parochialibus nostræ Cantuariensis Provinciæ Excommunicatos in genere præcipimus publicè nunciari.

Constitutio Nonagesima sexta, Ejusdem Arch. Cant.

Ecclésiasticam sententiam contemnentes Excommunicati, & à carcere exeuntes contra Libertates & Consuetudines Ecclesie Anglicanæ; ad ipsorum majorem confusionem & ruborem solenniter in locis insignibus, pulsatis campanis, candelis accensis, Excommunicati publicè nuncientur; ac ipsorum Commertium ad eorum commodum, & Fidelium Communio inhibeatur omnino; Communicantesque cum eisdem illicitè Censurâ Ecclesiasticâ sine differentia vel acceptione personarum acriter puniantur.

LIBER

Constitutio Nonagesima septima, Ejusdem Arch. Cant.

QUicumque violenter rapiunt Herbas, Fructus aut Arbores in Cœmeteriis nascentes à Rectoribus vel Vicariis Ecclesiarum, quas offenderint, Excommunicatos fore præcipimus, & à Communione Fidelium repellantur, donec satisfecerint.

Ex Responsionibus Regiis.

PLacet Domino Regi ne Distractiones fiant in Terris ad Ecclesiam pertinentibus, nec in via Regia, nec in fundis, quibus olim Ecclesiæ sunt dotatae. Nec Clericus pro feloniâ ad Ecclesiam confugiens compellatur Regnum abjurare. Item appellatori in forma debita tanquam Clerico per Ordinarium petito Libertatis Ecclesiasticæ beneficium non negetur.

Constitutio Nonagesima octava, Stephani Arch. Cant. Ne Clerici vel Monachi secularia negotia suscipiant.

DEcernimus, ut nec Monachus, nec Regularis Ecclesiam, Manerium, Prædium, vel quodlibet aliud Ecclesiæ suæ audeat ad firmam retinere. Nec per longum tempus tenere debent, nam ut mortui mundo in Claustro manerent. Item viri Religiosi non capiant Ecclesiam ad Firmam in qua sibi aliquid Juris vendicant, saltem post mortem Personæ; quod si fecerint Superioris arbitrio puniantur.

Constitutio Nonagesima nona, Ejusdem Arch. Cant.

CLerici Beneficiati, aut in sacris constituti, non sint Procuratores aut Seneschalli Locorum secularium, nec Judices in causa sanguinis, nec scriptores aut dictatores Literarum ad poenam sanguinis spectantium.

LIBER Quartus.

De Sponsalibus & Matrimonio.

Constitutio Prima, Walteri Arch. Cant.

Matrimonium cum reverentiâ celebretur. In Matrimonio quoque contrahendo semper tribus diebus Dominicis vel Festivis à se distantibus, quasi tribus Edictis, perquirant Sacerdotes à Populo de Immunitate Sponsi & Sponsæ. Sacerdos autem contrafaciens per Triennium suspendatur ab Officio. Prohibeant etiam Sacerdotes frequenter Matrimonium contrahere volentibus, ne dent sibi fidem mutuâ de Matrimonio contrahendo, nisi in loco celebri coram publicis & pluribus personis ad hoc convocatis.

De Desponsatione Impuberum

Constitutio Secunda, Edmundi Arch. Cant.

Ubi non est Consensus utriusque non est Conjugium. Igitur qui dant puellas pueris in Cunabulis nihil faciunt nisi uterque, postquam venerit ad tempus discretionis tempus, consentiat. Inhibemus igitur ne de cætero aliqui tales conjungantur, nisi urgente necessitate pro a bono pacis talis conjunctio toleretur.

A N N O T.

" a *Bono pacis.* Hæc est una de causis secundariis quare contrahatur Matrimonium: Sunt namque duæ principales causæ quare Matrimonium contrahatur. Una est susceptio sobolis, alia est vitatio fornicationis. Secundariæ verò causæ sunt multæ; sc. Personarum Conjunctio, Amicorum & Divitiarum acquisitio, Pacis Reformatio, Uxoris pulchritudo, & similia.

De clandestina Desponsatione.

Constitutio Tertia, Simonis Mephram Arch. Cant.

Denunciatur frequenter in frequenti populo à suffraganeis, omnes Sacerdotes qui matrimoniis, non præhabitis tribus Edictis seu Bannis, intersunt, aut præesse præsumunt per triennium ab officio suspendantur. Item, qui extra Ecclesiam Parochialem absque Diocesani venia solemnizant, anno ab Officio suspendantur.

Constitutio Quarta, Johannis Stratford, Arch. Cant.

Matrimonia contrahentes, & ea inter se solennizari facientes, quæcunque impedimenta in ea parte scientes, vel eorundem præsumptionem habentes. Item Sacerdotes qui solennizationis hujusmodi prohibitorum Matrimoniorum, seu licitorum inter alios, quàm suos Parochianos in posterum scienter fecerint, Diocesanos vel Curatorum ipsorum Contrahentium super hoc licentiâ non ob-

tentâ ; Clandestina etiam Matrimonia in Ecclesiis, Oratoriis vel Capellis solennizari vi vel metu in posterum facientes, ac Matrimoniorum prædictorum hujusmodi solennizationi interessentes, Conscii præmissorum Majoris Excommunicationis sententiam incurrant ipso facto. Et quod quater annis singulis in genere Excommunicati publicè nuncientur, pœnisque aliis contra celebrantes Matrimonio, Bannis non editis, vel aliàs clandestinè statutis, à Jure nihilominus arceantur. Præterea hoc approbante Concilio declaramus, quod quivis Sacerdos, qui solennizationi Matrimonii extra Parochialem Ecclesiam, vel Capellam habentem ^a Jura Parochialia sibi competentia ab ^b antiquo, interesse præsumpserit, pœnam in ea latam ipso facto subeat.

ANNO T.

^a *Jura.* Appellatione Ecclesiæ Parochialis contineatur & Capella habens Jura Parochialia.

^b *Antiquo.* Sc. per spatium 40 annorum ad minus, cum ordinatione Episcopi à principio.

LIBER Quintus.

De Accusationibus Inquisitionibus & Denuntiationibus.

Constitutio prima, Edmundi Arch. Cant.

Sint in quolibet Decanatu duo vel tres viri, Deum habentes præ oculis, qui excessus publicos Prælatorum & aliorum Clericorum ad Mandatum Archiepiscopi vel ejus ^a Officialis ipsis denuncient.

ANNO T.

^a *Officialis.* Nota, quod Officialis idem habet Consistorium cum Arch. saltem his quæ concernunt suam potestatem Metropolitica.

Constitutio Secunda, Stephani Arch. Cant. In Concilio Oxon. primo de Simonia.

Firmiter inhibemus, nè cuiquam pro aliqua pecunia denegetur Sepultura vel Baptismus, vel aliquod Sacramentum Ecclesiasticum, vel etiam Matrimonium contrahendum impediatur. Quoniam si quid piâ devotione Fidelium consuetum fuerit erogari, super hoc post ministrationem Sacramenti volumus per Ordinarium loci Ecclesiis justitiam fieri, sicut in Generali Concilio expressius est statutum. Absolum etiam judicamus, quod de cætero pro Chrismate & Oleo aliquid exigatur vel erogetur, cum ^a toties hoc prohibitum reperiatur. Si quis contra hoc faciat, anathemate sit innodatus.

ANNO T.

^a *Toties.* Vid. Const. secundam Othonis, & Const. secundam Othobonis.

Constitutio Tertia, Ejusdem Arch. Cant.

Nullus præsumat pro receptione alicujus in Religionis domum pecuniam vel aliud quicquam ab eo extorquere; adeo ut si pro paupertate domus ingrediens debeat vestire seipsum, prætextu vestium nihil ultra justum pretium ab eo penitus recipiatur.

Constitutio Quarta, Edmundi Arch. Cant.

Venalitatem Missarum districtè inhibentes, præcipimus ne pecunia pro eis constituatur in Testamento; nec pactio fiat pro Annalibus vel Triennialibus Missis inter Sacerdotes, ut alteri quis vendat aut tradat. Qui tale aliquid facit, suspendatur.

Constitutio Quinta, Ejusdem Arch. Cant.

Nulli liceat Ecclesiam nomine ^a Dotalitatis ad aliquem transferre, vel pro Præsentatione alicujus Personæ pecuniam, vel aliquod aliud Emolumentum pacto interveniente recipere. Qui tale facit & in jure convictus est, ipsum Patronatu ejusdem Ecclesiæ in perpetuum privari Statuimus.

A N N O T A T.

^a Dotalitatis. Sc. nec Filiæ in dotem ad sustinendum onera Matrimonii, nec ullo alio modo.

Ne Prælati Vices suas sub annuo censu concedant.

Constitutio Sexta, Stephani Arch. Cant.

Statuimus, ut nullum officium, quod in merè spiritualibus consistit detur alicui ad firmam. Sed licet redditum huic officio annexum sic dare ad firmam. Transgressor convictus per annum suspendatur ab Officio.

De Magistris & Potestate docendi.

Constitutio Septima, Thomæ Arundel Arch. Cant.

Statuimus, quòd Magistri, & omnes docentes pueros in Artibus liberalibus, doceant nulla nisi fidei Catholicæ consona; Nec sinent Scholasticos contra eam sentire, aut disputando tenere; nec altiora, quam sapere possunt, tractare; Contrarium autem facientes ab Ordinario ^a graviter puniantur.

A N N O T.

^a Graviter. Id est, arbitrariè; cum enim pœna non est expressa, præsumitur esse ex Arbitrio Judicis.

Constitutio Octava, Ejusdem Arch. Cant.

Johannis Wickliff, aut alterius liber novus non Legatur in Scholis, Aulis, Hospi-
tiis, &c. nisi per Universitatem Oxoniae aut Cantabrigiae, vel saltem à 12 Uni-
versitatis utriusque delectis, examinetur, deinde per Nos seu successores nostros ex-
presse approbetur, & Universitatis nomine Stationariis tradatur, ut Copietur;
Originali in cista aliqua Universitatis ex tunc perpetuò remanente. Quicumque
Libellum hujusmodi in scholis legerit, aut alibi ut supra, sive secundum ipsum
contra formam supradictam docuerit, ut seminator Schismatis, atque fautor Hære-
seos censeatur & puniatur, prout Delicti qualitas flagitabit.

Constitutio Nonâ, Ejusdem Arch. Cant.

Sacra Scriptura non transferetur in linguam vulgarem, nec translata interpretetur,
donec ritè fuerit examinata sub poena Excommunicationis & nota Hæreseos.

Constitutio Decima, Ejusdem Arch. Cant.

Specialissimè inhibemus, ne quis conclusiones aut propositiones de Fide Catho-
lica, aut bonis moribus adverse sonantes disputando aut communicando, pro-
testatione præmissâ vel non præmissâ, asserat vel proponat, etiamsi quâdam verbo-
rum aut terminorum curiositate defendi possunt. Transgressor, nisi monitus se
correxerit infra mensem, Majoris Excommunicationis sententiam ipso facto incur-
rat; & pro Excommunicato publicè nunciatur, donec in loca ubi sic proposuit
aut asseruit, publicè suum delictum fateatur & renunciet, prout ipsi Ordinario vi-
detur expedire.

De Hæreticis & Schismaticis.

Constitutio Undecima, Thomæ Arundel Arch. Cant. In Concil. Oxon.

Nullus Sæcularis aut Regularis verbum Dei prædicare in Latino seu vulgari
sermone in Ecclesia aut extra assumat, nisi à jure scripto auctorizatus, &
primò Diocesano illius loci in quo prædicare nititur, se præsentet, & examinetur.
Sicque deinde tam moribus, quàm scientiâ idoneus repertus per ipsum Diocesenum
mittatur ad aliquam certam Parochiam, vel ad plures, prout eidem Ordinario
expediens videbitur. Nullus autem præmissorum prædicare præsumat, nisi de missi-
one sua primò fides seu sufficiens evidentiâ aut probatio fiat in forma competenti,
ita videlicet, ut ille qui de Jure auctorizatus est, veniat in forma limitata in eo, &
qui de Privilegio Speciali venire se asserunt, ipsum Privilegium Rectori aut Vicario
loci, ubi prædicant, ostendant. Per Diocesanos autem missi, Diocesanorum literas
sub sigillo suo magno ostendant. Curatum verò perpetuum missum intelligimus à
Jure ad locum & populum Curæ suæ. Si quispiam autem præmissorum propter er-
rores aut hæreses per loci Diocesenum suspensus fuerit, ne prædicare præsumat,
donec ad judicium suspendentis suum defectum purgaverit, & ad prædicandum le-
gitimè fuerit restitutus; super quo literas Testimoniales ipsius restituentis ad locum,
in quo prædicabit, secum deferret, & realiter exhibere teneatur. Sacerdotes verò
Parochiales, seu ^a Vicarii Temporales, & non ^b perpetui in ^c forma supradicta
non missi in Ecclesiis illis, in quibus hujusmodi ^d Officia gerunt, illa sola simplici-
ter prædicent, unâ cum precibus consuetis, quæ in Constitutione prima lib. primi
expresse

expressè continentur: Quam Constitutionem in singulis nostræ Provinciæ Ecclesiis infra tres menses post publicationem præsentium haberi volumus, & prout ipsa postulat, singulis annis per ipsos Sacerdotes effectualiter declarari. Et ne hoc statutum tendat ad noxam, volumus, ut examinatio personarum supradicta, ac literæ Diocesani fiant absque exactione ullâ pecuniæ. Quicumque autem, post publicationem hujus Statuti scienter violaverit, prædicando contra formam præscriptam, sententiam majoris Excommunicationis ipso facto incurrat; cujus Absolutionem Nobis & successoribus nostris reservamus specialiter. Si autem hoc Statuto & hac sententiâ contemptis, se secundo ingesserint prædicando, asserendo, dicendo, &c. Sententia prædicta Excommunicationis aggravetur, viz. Inhibeatur eidem omnis Communio Christi Fidelium, ac super hoc convictus & non resipiscens in forma consueta Ecclesiæ, pro Hæretico declaretur: & ex tunc pro Hæretico & Schismatico ab omnibus reputetur ad omnem Juris Effectum, & Hæreseos & Schismatis ^f penas in Jure expressas incurrat & ipso facto, & præsertim, ut bona ejusdem ipso Jure censeantur ^h confiscata, & ab illis, quorum interest, occupentur. Et fautores ejus, si moniti non destiterint infra mensem, super hoc convicti simili poenâ in omnibus percellantur. Præterea nullus Clericus aut Populus admittat aliquem in Ecclesiis, Cœmeteriis, aut aliis locis ad prædicandum, nisi de auctorizatione, privilegio aut missione ejusdem ⁱ fides facta fuerit juxta formam prædictam, alioquin iste locus Ecclesiastico Interdicto subjaceat, usque admittentes se congruè emendaverint, & per Diocesenum in debita forma Juris Interdictum relaxetur. Et præterea volumus, ut Prædicator Verbi Dei veniens juxta formam superius annotatam, secundum materiam subjectam honestè se habeat, Clero præsertim prædicans de vitiis pullulantibus inter eos, & Laicis de peccatis inter eos communiter usitatis, & non è contra. Alioquin sic prædicans secundum qualitatem delicti per loci Ordinarium ^k Canonice & acriter puniatur.

A N N O T.

“^a *Vicarii Temporales.* Qui idem significant quòd Sacerdotes Parochiales: Et dicuntur Temporales, quia non sunt intitulati, sed mercenarii & conductitii

“^b *Non perpetui.* Quia non intitulati.

“^c *Forma supradicta.* Sc. nec de Jure Communi, nec de Privilegio, nec de licentia Episcopi speciali.

“^d *Officia.* i. e. Curam Parochianorum, tanquam Vicarii Temporales.

“^e *Ex tunc.* Sc. post declarationem. Nam ante declarationem si paratus sit corrigi, licet erret, non est dicendus Hæreticus.

“^f *Penas.* In jure multæ poenæ Hæreticis infliguntur. Sunt enim ipso jure excommunicati. Omnis obligatio eis quæsitæ dissolvitur. In filiis vinculum patriæ potestatis dissolvitur. Cum eis etiam dissolvitur conjugal servitus, & potest fieri separatio à thoro. Non possunt creari Judices, vel Tabelliones, vel Rectores Civitatum vel locorum. Item omnes actus legitimi eis interdiciuntur à Jure, nec possunt aliquod Beneficium Ecclesiasticum obtinere. Nec sepeliendi sunt in sepultura Ecclesiastica. De jure etiam Civili imponuntur certæ poenæ secundum antiqua Jura; sed hodiè indistinctè illi qui per Judicem Ecclesiasticum sunt damnati de Hæresi, quales sunt pertinaces & relapsi, qui non petunt misericordiam ante sententiam, sunt damnandi ad mortem per sæculares potestates, & per eos debent comburi seu igne cremari.

“^g *Ipso facto.* Requiritur tamen sententia Declaratoria.

“^h *Confiscata.* Nota, quòd in Anglia bona confiscata applicantur generaliter ad usus Regios.

“ⁱ *Fides.* Sc. probatio, ut supra.

“^k *Canonice* i. e. Secundum exigentiam Canonum.

Constitutio Duodecima, Ejusdem Arch. Cant. in eodem Concilio.

PRædicator de Sacramentis nihil nisi quod sit secundum determinationem Ecclesiæ prædicet; contrafaciens excommunicetur, & non absolvendus, nisi in articulo mortis & abjuratone præmissa de Hæresi generaliter & specialiter. Si autem relabatur in eandem Hæresin, convictus pro Hæretico habeatur & bona sua confiscentur, & poenitentia, jure statutâ, puniatur.

M m m m

Con-

Constitutio Decima tertia, Ejusdem Arch. Cant.

DE Ecclesia aut Conciliis, tam Universalibus quàm Provincialibus nemo quicquam in dubium revocet, nec disputet, nisi ad habendum verum intellectum. Nec quisquam doceat contra adorationem gloriosæ Crucis, Imaginum Sanctorum venerationes, seu peregrinationes ad loca, aut Reliquias eorundem, aut contra Juramenta in utroque Foro Ecclesiastico sc. & Temporali in casibus consuetis præstanda; seu ab omnibus deinceps doceatur & prædicetur Crucem, Imaginem Crucifixi, cæterasque Imagines Sanctorum in ipsorum memoriam & honorem quos figurant, ac ipsorum loca & reliquias Processionibus, Genuflectionibus, Inclinationibus, Thurificationibus, Deosculationibus, Oblationibus, Luminarium accensionibus & Peregrinationibus, & aliis quibuscunque modis & formis, quibus nostris & Prædecessorum nostrorum temporibus fieri consuevit, venerari debere, ac Juramenta tactis Sacrosanctis Dei Evangeliiis, & super ipsis in Casibus in Jure expressis & in utroque Foro usitatis, ab omnibus, quorum interest, legitimè fore præstanda. Contrarium autem asserens, docens, prædicans aut pertinaciter^a innuens, nisi resipiscat sub modo & forma aliàs per Nos statutis, & abjuret, ut ibi cavetur, pœnas Hæreseos & Relapsi incurrat, & pro tali ad omnem^b Juris effectum sententialiter declaretur.

A N N O T A T.

^a *Innuens.* Ex hoc apparet, quòd non solum verbo, sed etiam signo, vel nutu potest quis delinquere.

^b *Juris effectum.* Ut sc. puniatur pœnis Hæreticorum & pœnis Relapsorum.

Constitutio Decima quarta, Ejusdem Arch. Cant.

STatuimus, ut quilibet Guardianus, & Præpositus, ceu Custos Collegii, aut Principalis Aulae vel Introitus Universitatis Oxoniensis semel singulis mensibus ad minus inquirat diligenter in Collegio, Aula vel Introitu, cui præest, an aliquis Scholaris sive inhabitans in Collegio, Aula, &c. aliquam Conclusionem, sive Propositionem, aut Opinionem in Fide Catholica, aut bonis moribus malè sonantem, contra Determinationem Ecclesiæ præter necessariam doctrinam suæ facultatis asseruit, tenuerit, defensaverit, seu aliquo modo proposuerit, & si aliquem super hoc suspectum aut diffamatum reperiatur, ipsum moneat effectualiter ut desistat, & si postea contra admonitionem hujusmodi iterum eadem reassumat, præter pœnas per nos statutas Majoris Excommunicationis sententiam ipso facto incurrat. Et cujuscunque fuerit gradus, eo ipso ab omni actu Scholastico suspendatur, & omne Jus quod in Collegio habet, amittat ipso facto, & per ipsos Guardianos, Custodes, &c. realiter expellatur, & Catholicus statim^b viâ legitimâ suo loco substituitur. Si autem ipsi Guardiani, Præpositi, &c. negligentes fuerint circa inquisitionem & executionem prædictorum, per Decem dies continuos à notitiæ tempore veræ vel præsumptæ publicationis incurrant, & omni Jure in Collegiis, &c. privati sint, & novi Guardiani, Custodes, &c. substituantur secundum morem antiquum Universitatis. Et si ipsi Custodes, Præpositi, &c. quæ superius statuta sunt pertinaciter violare præsumpserint in aliqua parte, eo ipso ad quodcunque Beneficium in nostra Provincia inhabilis reddatur per triennium, & nihilominus juxta demeritum & qualitatem excessus secundum sui Superioris discretionem Canonicè puniatur. Et quoniam inter crimen Hæreseos & læsæ Majestatis quædam paritas reputetur, est tamen dissimilis culpa, (nam gravius est Deum quàm Hominem offendere) Ergo nos Statuimus & declaramus quòd ob faciliorem punitionem delinquentium in præmissis sicut reos læsæ Majestatis, contra eos procedere volumus; Et auctoritate loci, Ordinarii, alteriusve superioris citentur personaliter, si apprehendi poterint per Literas, sive per Nuncium juratum. Per Edictum autem publicè propositum ad locum habitationis ipsius delinquentis, si certum habuerit Domicilium; alioquin in Ecclesia Cathedrali loci originis suæ, & in Ecclesia Parochiali illius loci, in quo sic

sic prædicavit & docuit, ac recepto Certificatorio legitimo de Citatione hujusmodi executâ contra sic citatum etiam^c absentem, & comparere negligentem, in pœnam Contumaciæ suæ hujusmodi summarie & de plano absque strepitu & figura Judicii, ac lite non contestata ad Testium receptionem, & alias probationes Canonicas procedatur. Habitâque^d informatione legitimâ idem Ordinarius omni dilatione semotâ^e sententiet, & declaret, puniatque secundum qualitatem delicti, modo & formâ superius expressis, ulteriùsque faciat quod est justum, ipsius contumacis absentia non obstante.

A N N O T A T.

“^a *Suspectum*. Supple probabiliter; nam suspicioni temerariæ non esset adhzrendum.

“^b *Viâ legitimâ*. Sc. secundum consuetudinem Collegii, &c.

“^c *Absentem*. Sc. per Contumaciam; quo casu si causa, pro qua citatur, possit liquidari, quantumcunque sit absens, poterit condemnari. Nam speciale est in Causa Hæreseos, ut absens condemnari possit. Si autem causa liquidari non potest, talis contumax non debet condemnari, sed potest excommunicari: In qua Excommunicatione si steterit per animum animo indurato, tunc illa suspicio vehementer transit in violentam præsumptionem, ad effectum quod tanquam Hæreticus possit condemnari.

“^d *Informatione*. i. e. Probatione.

“^e *Sententiet*. Sc. condemnando vel absolvendo, prout merita causæ exegerint.

De Apostatis.

Constitutio Decima quinta, Johannis Peccham Arch. Cant.

STatuimus, ut Ordinarii locorum diligenter inquirent, an sub eis vivant qui Religionem, quam professi sunt, deseruerunt, inventosque omni Officio & Beneficio Ecclesiastico privantes, ad statum pristinum revocent, vel ad laxiorem cogant regulam pertransire. Quod si sint Laici hujusmodi Apostatæ, ut ipsi ad salutis suæ studia redeant per censuram Ecclesiasticam compellantur. Hanc autem Ordinationem ad illos non extendimus, cum quibus sedes Apostolica aliter ordinavit.

De His qui Filios occiderunt.

Constitutio Decima sexta, Edmundi Arch. Cant.

FOEminæ commoneantur ut pueros cautè alant, & juxta se in nocte non collocent tenellos, ne opprimantur. Solos juxta aquas sine Custode non relinquant, & hoc omni die Dominicâ eis dicatur.

De Homicidio.

Constitutio Decima septima, Ejusdem Arch. Cant.

SI Mulier in partu moriatur, & hoc bene constiterit, scindatur, si Infans vivere credatur; ^a procuratò tamen, quod os mulieris ^b apertum teneatur.

A N N O T A T.

“^a *Procuratò*. i. e. Provisò.

“^b *Apertum*. Sic videlicet, quod Aer possit intrare, ne ob defectum respiratoris suffocetur Partus.

Constitutio Decima octava, Ejusdem Arch. Cant.

Quicumque ausu nefario Rectorem aut Vicarium ejus occiderit, aut occidi fecerit, omni Beneficio ac Officio spoliatur, ejusque Posteritas ad quartam usque Generationem ad Beneficia inhabilis habeatur.

De Furtis.

Constitutio Decima nona, Stephani Arch. Cant. in Concil. Oxon.

Prohibemus sub interminatione Anathematis nè quis Latrones ad Latrocinium faciendum in servitio suo retineat, nec eos scienter in terris suis habitare permittat.

De Clerico Venatore.

Constitutio Vicesima, Bonifacii Arch. Cant.

Si quis Clericus de transgressione Forestæ, aut Parci alicujus convictus fuerit coram Ordinario suo, vel confessus eidem, per suum Dioecesanum, si bona habeat, pro qualitate transgressionis graviter redimatur, & illi, cui damnum illatum est, assignetur. Si autem bona non habet, Episcopus suus in corpore graviter puniet.

De eo qui furtivè Ordines recepit.

Constitutio Vicesima prima, Johannis Peccham Arch. Cant.

CUM secundum Doctores Theologos militia Clericalis ^a Septem muniatur Ordinibus, singulorum ^b Characteribus in anima consignatis, per singulos accipiens augmentum Gratiæ, nisi ordinati fide seu furtivè Ordinem recipiant, five crimine irretiti, expedit plurimum ipsos Ordines minimè recipere ^c inculcatos; quia inculcatio minuit Reverentiam, & ^d Gratiam per consequens, quæ per irreverentiam repercutitur ab ^e ingratis. Contra dignitatem igitur tam Reverendissimi Sacramenti fore dignoscitur, ^f quinque simul, quatuor scilicet Ordines ^g non sacros cum ^h uno sacro, alicui ⁱ uni homini exhibere. Unde in nonnullis Provinciis consuetudo est in Contrarium. Quia igitur ex singulis Ecclesiis, quæ pia, quæ Religiosa, quæque honestiora sunt, tenemur eligere, & ea tanquam fasciculum in Anglorum mentibus colligare, Præcipimus, ut Episcopi in his sequantur Canonicas Sanctiones; minores etiam Ordines, quando id potest fieri, bono modo pro Sacramenti Reverentiâ dentur aliquoties saltem ^k combinati. Et recipientes eos seu ^l simul, seu singulatim, in vulgari lingua publicè instruantur de distinctione Ordinum, Officiorum & Characterum, ac de profectu Gratiæ, quæ in singulis Ordinibus continetur, & dignè accedentibus augmentatur.

A N N O T.

- ^a Septem. Ordines septem secundum aliquos sunt, Hostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, Acolythatus, Subdiaconatus, Diaconatus, Presbyteratus.
^b Characteribus. In quolibet enim Ordine imprimitur Character specialis, & confertur specialis potestas.

^c Inculcatos

- “ ^c *Inculcator.* i. e. Multiplicatos, vel plures simul eodem die.
- “ ^d *Gratiam.* Sc. gratis facientem; quæ necessaria est non solum ad dignè suscipi-
 “ endum Sacramentum, sed etiam ad dignè ministrandum. Et hîc observatione
 “ digna est Gratia triplicitas quæ sumitur ex decimo quinto Capite Epistolæ S.
 “ Pauli ad Corinthos, & commate decimo. Primò, *Gratia Dei sum id quod sum*; &
 “ hæc generalis est, sic ut Gratia est Adjutorium divinum Creaturæ gratis impen-
 “ sum, & indifferenter ad quemcunque actum, & sine hujus Gratia adjutorio ni-
 “ hil possumus facere. Secundò, *Gratia ejus in me non vacua fuit*; & hæc specialis
 “ est, & talis Gratia dicitur gratis data; sc. donum, quo homo se præparat ad sus-
 “ cipiendum Spiritûs Sancti Donum. Hujus enim Gratia est revocare liberum Ar-
 “ bitrium à malo, & excitari ad bonum; sine quâ nullus facit sufficienter quod in
 “ se est, ut præparet se ad salutem. Tertiò, *Gratia ejus in me semper manet.* Et
 “ hæc Gratia dicitur propriè, sc. Donum datum divinitus ad merendum, quod
 “ quidem donum Gratia, gratum faciens, dicitur, sine qua nemo potest mereri,
 “ nec in bono proficere, nec ad Gloriam pervenire.
- “ ^e *Ingratis.* Tales namque faciunt id ex quo non merentur, & sic repercutitur ab
 “ eis Gratia gratum faciens.
- “ ^f *Quinque simul.* i. e. unum post alium eodem die.
- “ ^g *Non sacros.* sc. Hostiarius, Lectoratus, Exorcistatus, & Acolythatus.
- “ ^h *Uno sacro.* sc. Subdiaconatu.
- “ ⁱ *Uni homini.* Ac si innueret quòd pluribus singulariter tot Ordines licitè pos-
 “ sunt conferri.
- “ ^k *Combinati.* Sc. duo una vice, & postea duo alia vice. Sed hoc quòd hic di-
 “ citur non est de necessitate, sed potius de honestate.
- “ ^l *Simul.* Ex hac litera patet, quòd Statuens non intendebat prohibere per
 “ hanc Constitutionem, quin omnes minores Ordines possent uni personæ eodem
 “ die conferri.

De Excessibus Prælatorum.

Constitutio Vicesima secunda Edmundi Arch. Cant.

Rectores Ecclesiarum Capellanos annuos bonæ famæ & laudabile Testimonium
 de sua conversatione habentes ne studeant absque rationabili causa amovere.
 Sed si Parochialis Sacerdos de incontinentia notoriè diffamatus fuerit, & Episcopo
 per famam aut inquisitionem prius constiterit, quàm per Rectoris denunciationem,
 Rector tanquam conscius puniatur arbitrio Superioris. Et similiter de Vicariis est
 censendum; & tam Rectores & Vicarios, quàm annuos Sacerdotes graviter puni-
 endos esse decernimus, nisi in suis Parochiis fuerint vigilantes.

De Privilegiis.

Constitutio Vicesima tertia Johannis Peccham Arch. Cant.

Prohibemus sub pœnâ Excommunicationis ne quis de cætero absque Episcopi
 licentia expressa vel probabiliter præsumpta Confessiones audiat suorum sub-
 ditorum, nisi in audiendis Confessionibus, à Jurisdictione Ordinaria & Dicecesana
 & Metropolitana expresso tenore sui Privilegii sit exemptus. Et si qui contra-
 rium facere præsumpserint, procedatur contra eos sicut contra Privilegiorum teme-
 rarios abusores.

De Purgatione Canonica.

Constitutio Vicesima quarta Stephani Arch. Cant.

INhibemus, ut ne Archidiaconi, Officiales eorum aut Judices alii aliquem ad denunciationem Apparitorum compellant ad ^a Purgationem; nisi apud bonos & graves viros fuerit infamatus; nec in sua causa præsumant esse Judices & Actores; videlicet cum in dubium venerit, utrum quod ab eis exigitur, debeat.

A N N O T.

^a *Purgatio.* Canonica Purgatio est super objecto crimine; proprio Juramento, vel si oporteat, Juramento Compurgatorum de ipso crimine diffamati innocentie ostensio.

Constitutio Vicesima quinta Bonifacii Arch. Cant.

SI Clerici se canonicè purgaverint super sibi objectis, & Laica potestas nihilominus bona occupet, detinentes bona hujusmodi ad restituendum ea per Ecclesiasticam censuram compellantur.

Constitutio Vicesima sexta Johannis Peccham Arch. Cant.

CLerici pro suis criminibus detenti à publica potestate, & tandem pro convictis Ecclesie restituti, non faciliter liberentur, nec perfunctoriè pro eis Purgatio admittatur, sed cum omni Juris solennitate, ut oculos ^a Regiæ Majestatis ne offendant quidem, ceu aliorum, quos studium æquitatis exagitat.

A N N O T.

^a *Regiæ Majestatis.* A cujus Curia sæpe ad Ordinarios remittuntur tales Clerici, & ad quem pertinet videre, ut Regnum purgetur malis hominibus.

Constitutio Vicesima septima Johannis Stratford Arch. Cant.

Sacerdotes diffamati de criminibus non cogantur se purgare extra Decanatum suum. In indicenda verò purgatione diffamatis hujusmodi Episcopi, Archidiaconi & ceteri Ordinarii, aut eorum Officiales ultra sextæ manûs pro fornicatione ceu simili crimine; pro graviore verò, ut pro Adulterio, vel majori, ut Incestu, Homicidio, &c. ultra duodecimæ manûs Compurgatorum numerum, non imponant sub pœna suspensionis ab Officio, quam contrafacientes incurrere volumus ipso facto.

De Pœnis.

Constitutio Vicesima octava Bonifacii Arch. Cant.

DE causis merè spiritualibus, ut puta de Admissione ad Ecclesiam, Institutione, Excommunicatione & illius denunciatione, Interdictione, Ecclesiarum dedicatione, Ordinum celebratione, Decimis & Oblationibus, Limitibus Parochiarum & similibus quæ ad sæculare Forum non pertinent; sive de peccatis subditorum, sicut de Perjurio, Fidei transgressionem, Sacrilegio, violatione aut perturbatione Ecclesi-

Ecclesiastica Libertatis, præsertim cum ipsius Violatores, & Libertatum perturbatores per Chartas Domini^a Regis Angliæ Ecclesiæ concessas in sententia Excommunicationis incidant ipso facto, Personas Ecclesiasticas ad mandatum Domini Regis in Foro sæculari amerciatos non compulerint ad amerciamenta hujusmodi solvenda. Et statuimus auctoritate præsentis Concilii, quod Archiepiscopi, Episcopi, & cæteri Prælati non veniant pro hujusmodi spiritualibus evocati, cum judicandi^b Christos Domini nulla sit Laicis attributa potestas, apud quos necessitas manet obsequendi. Ut tamen honori Regio deferatur, c Majores Prælati Dominum Regem adeant, vel sibi scribant, quod hujusmodi mandatis Regiis parere non possunt absque periculo sui Ordinis. Et si fortè Dominus Rex in suis Attachiationibus, Prohibitionibus, Summonitionibus, non de Decimis, sed de Jure Patronatûs; non de Perjurio, sed de^d Catallis; non de Sacrilegio vel perturbatione Ecclesiasticæ Libertatis, sed de transgressione suorum Subditorum & Ballivorum, quorum correctiones ad se asserit pertinere, fecerit mentionem; tunc intiment ei Prælati prædicti, quod non de aliquo ad Forum ipsius pertinente cognoscere intendunt, sed de merè spiritualibus ad Officium & Jurisdictionem eorum pertinentibus, & ad animarum salutem, monendo & rogando, quod ipsos non impediat in præmissis. Et nihilominus Episcopus Dominum Regem adeat, & iteratò moneat, ut suæ animæ salutis consulat, & ab hujusmodi mandatis omnino desistat. Et si non destiterit, tunc ad denunciationem Episcopi Archiepiscopus, convocatis duobus Episcopis, vel tribus, vel pluribus, quos duxerit evocandos, si in Provincia extiterint; alioquin Londinensis Episcopus, tanquam Episcoporum Decanus, duobus Episcopis, vel pluribus sibi adjunctis Dominum Regem adeant, & ipsum moneant diligentius requirentes, quod mandatis supradictis supersedeat. Et si Dominus Rex, spretis hujusmodi monitionibus, ad Attachiationes hujusmodi per se, vel per alios processerit, tunc Vicecomites, vel Ballivi attachiantes per locorum Diocesanos in forma Juris per Excommunicationis & suspensionis sententias arceantur. Et si tales Vicecomites & Ballivi in sua duritia perseveraverint, tunc loca in quibus commorantur, & terræ quas habent in Cantuariensi Provincia per locorum Diocesanos Interdicto Ecclesiastico supponantur. Et si taliter Attachiantes fuerint Clerici Beneficiati, ab Officio suspendantur, & si perseveraverint à Proventibus Beneficiorum. Si fuerint non Beneficiati, & ad Beneficium Ecclesiasticum in Provincia Cantuariæ præsentati extiterint, per quinquennium inhabiles sint. Clerici autem hujusmodi Attachiationum Brevia scribentes, dictitantes, signantes, aut auxiliantes consilio vel aliter, e canonice puniantur; nec aliqui præmissorum certâ ratione suspecti ad aliquid Beneficium Ecclesiasticum, donec canonice se purgaverint, admittantur. Et si Dominus Rex competenter monitus, vel alia sæcularis^f potestas hujusmodi Attachiationes non revocaverit, terras, vicos, villas & Castra, quæ Rex vel alia Potestas sæcularis in suo Episcopatu obtinet, Ecclesiastico Interdicto supponat. Et si Rex aut alia sæcularis potestas perseveret, cæteri Coepiscopi distractionem hujusmodi quasi in communem injuriam Ecclesiæ reputantes, Civitates, Terras Dominicas, Burgos, Castra, & Villas ipsius Regis vel alterius potestatis in suis Episcopatibus existentes Ecclesiastico supponant Interdicto. Et si nec sic infra 20 dies postmodum Attachiationes hujusmodi Rex revocaverit, aut ob hoc manum contra Ecclesiam aggravaverit, Archiepiscopus & Episcopus suas Dioceses supponant Ecclesiastico Interdicto. Idem fiat de Terris, Castris & Burgis, Regalia habentibus in Provincia memorata. Et si aliquis Episcoporum in hac parte negligens fuerit, per suum Metropolitanum graviter arguatur; & si perseveret in sua negligentia canonice puniatur per eundem; & nihilominus Diocesis sua auctoritate omnium Prælatorum Ecclesiastico Interdicto subiaceat. Et si forte Clericus aliquis compulsus per distractiones, vel spontaneè comparens coram Rege vel Justiciariis suis, ut alleget privilegium Fori, nisi in casu à Judice permissio, ut eos moneat, ut à prædictis desistant injuriis, exigantur Acta processûs sui, vel petantur super his Juramenta, Excusationes vel Purgationes, nullo modo exhibeat acta, vel juret; Instrumenta enim hujusmodi possint à partibus, vel aliqua Partium, si necesse fuerit, exhiberi. Et si Clericus fuerit, qui propter hoc arrestatus fuit, Diocesanus ejus Archiepiscopus, aut Episcopus Londinensis, tanquam Episcoporum Decanus, cum aliquibus Episcopis sibi adjunctis, requirat eum, & puniant Detentores. Et si necesse fuerit, in hoc casu procedatur ad Interdictum.

A N N O T.

- “^a *Regis.* sc. Henrici Tertii.
 “^b *Christos.* i. e. Episcopos & Sacerdotes, quia sunt uncti.
 “^c *Majores Prælati.* sc. Archiepiscopi & Episcopi, ut minores sunt Abbates,
 “*Priores, Decani, Archidiaconi, &c.*
 “^d *Catallis.* Quæ propriè consistunt in bonis Temporalibus mobilibus, & est
 “*vulgare Anglicorum.*
 “^e *Canonice.* Ad arbitrium Episcopi, cùm hic non limitatur pœna.
 “^f *Potestas.* i. e. Magistratus.

Constitutio Vicesima nona Ejusdem Arch. Cant.

Clericus qui per se, aut per Laicam potestatem aliquam Ecclesiam Parochialem, vel Præbendam occupat, curam animarum habentem, absque Ecclesiastica auctoritate intrusus excommunicetur, & excommunicatus denunciatur per loci Diocesenum, & illo Beneficio in perpetuum carebit ipso facto. Et si post latam in se sententiam pertinaciter per duos menses persistit, per locorum Diocesanos, ubi alia habeat Beneficia, ad denunciationem illius Episcopi, in cujus Diocesi intrusit, proventus illorum Beneficiorum subtrahantur omnino. Et si idem intrusus per annum pertinaciter persistit, ex tunc in Provincia Cantuariæ ad quodlibet Beneficium inhabilis sit. Si verò per Procuratorem Clericum fuerit intrusus, procedatur contra Procuratorem simili pœnâ; & contra fautores sive Laicos sive Clericos more infra scripto; & loca & terræ eorundem intrudentium, si infra unum mensem non satisfecerint, supponantur Ecclesiastico Interdicto; si verò hujusmodi Intrusiones factæ fuerint ex Regiâ potestate, per loci Diocesenum Rex moneatur eas revocare infra tempus comperens; alioquin terræ, quas Rex habet in illa Diocesi in qua facta fuerit Intrusio, Ecclesiastico Interdicto supponantur. Si verò talis Intrusio fiat per alium Magnatem, per Interdicti & Excommunicationis sententias arceantur. Et si per duos menses hujusmodi sententias sustinuerit, terræ suæ, quas in alia Diocesi habeat, per loci Diocesenum Ecclesiastico Interdicto supponantur; nec relaxentur sententiæ præfatæ, donec de injuria, inobedientia & contemptu satisfecerit competenter.

Constitutio Tricesima Ejusdem Arch. Cant.

Si aliqui Laici Clericos, Tonsuram & Clericatum gerentes, abradant aut suspendant, aut alio modo puniant, & ad hoc consilium vel auxilium impendant, sententiis Interdicti & Excommunicationis supponantur. Etiam foris ban-nientes hujusmodi Clericos similibus pœnis percellantur.

Constitutio Tricesima prima Arch. Cant.

Laici ad exsolvendum pœnas Canonicas, tam corporales quàm pecuniarias, per sententiam Excommunicationis compellantur. Impedientes verò ne pœnæ hujusmodi exsolvantur, per Interdicti & Excommunicationis sententias arceantur; & procurantes distractiones Prælatorum eadem pœnâ innodentur.

Constitutio Tricesima secunda Eiusdem Arch. Cant.

Item Statuimus, quod quilibet Episcopus in Episcopatu suo unum vel duos carceres habeat ad Clericos flagitiosos & convictos juxta Censuram Canonicam detinendos. Et si aliquis Clericus adeo incorrigibilis sit, ut si esset Laicus ultimum deberet, juxta leges sæculi, pati supplicium, talis Clericus perpetuo carceri adjudicetur. In illis autem, qui non ex voluntate, sed casu fortuito, vel iracundia, aut forte infania commiserint, antiqua Jura decernimus observari.

Constitutio Tricesima tertia Johannis Peccham Arch. Cant.

CUM Monialibus incestum committentes Excommunicantur, ab Episcopo solo absolvendi, nisi in articulo mortis; sed si convaluerint, peccatum suum hujusmodi teneantur Episcopo confiteri sub pœnâ Anathematis, infra spatium trium mensium; aut sede Episcopali vacante, Custodi spiritualitatis, aut Decano Ecclesiæ Cathedralis.

Constitutio Tricesima quarta Johannis Stratford Arch. Cant.

PRO peccato ^a notorio, aut recidivo continuato, non recipiatur pecunia sub pœna duplicis restitutionis, infra mensem post receptionem ejusdem fabricæ Cathedralis Ecclesiæ applicanda, ac suspensionis ab officio. In commutationibus etiam Corporalium pœnitentiarum pro pecunia, quas absque magna & ^b urgente causa fieri prohibemus, locorum Ordinarii taliter moderentur, ut Commutationes hujusmodi fiant sic modeste, ut accipiens non videatur rapax, nec ipse dâns nimium gravetur; sub pœna duplicis restitutionis.

A N N O T.

^a *Notorio.* Notorium, fit 3 modis; sc. facti Evidentiâ, confessione propriâ, & judiciali sententiâ. Petrus verò de Ancho definit Notorium per hos versus sequentes.

*Quæ vel nemo negat, populo vel teste probantur;
Vel se subijciunt oculis, Notoria dicant.*

^b *Urgente.* sc. cum Persona sit Nobilis, vel talis, cujus opinio exinde multum laderetur, & generaret grave Scandalum. Pro quo vitando quandoque omittitur veritas Justitiæ.

De Pœnitentiis & Remissionibus.

Constitutio Tricesima quinta Stephani Arch. Cant.

In singulis Archidiaconatibus substituantur ab Episcopo viri prudentes, qui De canorum Ruralium, Personarum & Presbyterorum confessiones audiant. In Cathedralibus confiteantur Canonici Episcopo, Decano, vel Substituto.

Constitutio Tricesima sexta Bonifacii Arch. Cant.

SUB pœna Excommunicationis præcipimus, ne aliquis præsumat impedire, quin Sacramentum Pœnitentiæ unicuique petenti libere impendatur, & spatium liberum

De Pœnitentiis & Remissionibus.

liberum confitendi; quod potissimum propter incarceratos suadet, quibus hujusmodi Sacramentum sæpius inhumaniter, ne dicam infideliter, denegatur. Et si spatium conceditur, est nimis breve & inopportunitum.

Constitutio Tricesima septima Edmundi Arch. Cant.

IN Confessione habeat Sacerdos vultum humilem & oculos ad terram demissos, nec faciem respiciat Confitentis, & maxime mulieris; & patienter audiat quicquid dixerit, & in spiritu lenitatis eum supportet, & ei suadeat ut integrè confiteatur, aliter verò non est Confessio. Peccata inquirat usitata, inusitata verò non, nisi à longè & per circumstantias; ut expertis detur modus confitendi, & inexpertis non detur occasio delinquendi. Personarum nomina, cum quibus peccavit confitens, non inquirat Sacerdos, sed post Confessionem potest inquirere utrum fuerit Clericus vel Laicus, Monachus, vel Sacerdos, vel Diaconus; & semper majora crimina, & præcipuè notoria Majoribus reserventur. Sunt autem hæc majora, viz. Homicidia, Sacrilegia, peccata contra naturam, Incestus, Stupra Virginum & Monialium, & injectiones manuum in Parentes, nec non in Clericos, Vota fracta & hujusmodi. Sunt autem casus in quibus nullus nisi solus Papa habet potestatem absolvendi, vel ejus Legatus. Absolutio tamen talium in mortis articulo nulli est deneganda, sed saltem erit conditionalis, viz. si convalescant, Apostolico conspectui se præsentent: Nihilominus tamen rei talium remittendi sunt ad Episcopum, vel ejus Pœnitentiarium. Semper autem qui mittuntur, secum deferant literas continentes genus peccati, & circumstantias sufficientes; vel ipse Sacerdos veniat personaliter cum eis, alioquin non recipiantur.

Constitutio Tricesima octava Ejusdem Arch. Cant.

DE pœnitentia præcipimus, quòd Diaconi Pœnitentias dare non præsumant, nisi in his Casibus, cum Sacerdos non potest, vel abest, vel stultè, vel indilcretè nonvult, & mors imminet ægro. *Vide Const. 81. lib. 3.*

Constitutio Tricesima nona Ricardi Arch. Cant.

SUB interminatione Anathematis prohibemus, ne quis medicorum pro salute corporali aliquid suadeat ægroto, quod in periculum animæ convertatur; sed ægrum ante omnia moneat efficaciter, ut medicos animarum invocet; ut postquam provisum fuerit de medicamine spirituali, ad corporalis medicinæ remedium salubrius procedatur: Transgressores autem hujusmodi Constitutionis pœnam in Concilio generali statutam non evadant.

Constitutio Quadregesima Roberti Winchelsey Arch. Cant.

STatuimus, ut Præbyteri stipendiarii non audiant Confessiones Parochianorum vel Capellanorum in Ecclesiis in quibus Divina Ministraverint, nisi in casibus à Jure permissis. Contrafacientes crimen sacrilegii incurrant, nisi de licentia Præsidentis hoc fecerint petita & obtenta.

ANNOTAT.

“ à Jure permissis. Primò in articulo mortis. Secundò, Cum talis Capellanus
“ habet licentiam à proprio Sacerdote, ut possit confiteri alteri cui sibi placuerit.
“ Tertio, Cum talis habet licentiam à Papa, vel Legato.
“ Præsidentis. Sive sit Rector, sive Vicarius perpetuus vel temporalis,

Con-

Constitutio Quadragesima prima Walteri Arch. Cant.

Sacerdos in pœnitentia injungenda diligenter attendat circumstantias criminis, & pro conditionibus peccati injungat pœnitentiam. Item ad audiendum confessiones communem sibi locum eligat in Ecclesia, ubi ab omnibus videri poterit, & in locis absconditis non recipiat Confessionem alicujus, maxime mulierum, nisi pro magna necessitate aut infirmitate pœnitentis. Item nullus Sacerdos alterius Parochianum admittat ad pœnitentiam, nisi de licentia sui Presbyteri, vel Episcopi. Item talem pœnitentiam injungat uxori, ut viro suo non reddatur suspecta de aliquo crimine. Item de furto, rapina & fraude, & maxime de Decimarum detentione, seu subtractione alicujus juris Ecclesiastici diligenter caveant; & ne aliquibus injungant pœnitentiam nisi cum satisfactione & restitutione faciendâ injuriam passis; cum non dimittatur peccatum, nisi restituatur ablatum. In dubiis & majoribus criminibus Episcopum consulat, aut ejus vices gerentem, vel providos & discretos, quorum consilio sciat, quos & qualiter ligare possit & absolvere; & ne pœnitens cadat in desperationem, moneat ipsum ut bonum quicquid interim possit, faciat, ut Deus cor suum illustret ad pœnitentiam: Et hoc idem faciat de eo qui peccatum confitetur, & tamen non vult abstinere; quo casu munus absolutionis eidem non poterit impendi, cum venia non legatur concessa nisi se corrigenti. Item Sacerdotes ne peccata aliena à pœnitentibus inquirant, aut nomina personarum cum quibus peccaverunt, sed circumstantias tantum, & qualitatem peccati; cum scriptum sit, *Domine, viam meam tibi nunciavi, & non alterius*; & propria debet esse Confessio & non aliena.

Constitutio Quadragesima secunda Ejusdem Arch. Cant.

Nullus Sacerdos lapsus in mortale peccatum ad Altare præsumat accedere celebraturus; nec putet, quod mortalia peccata delentur per generalem Confessionem. Item nullus Sacerdos odio, irâ, aut metu mortis audeat detegere quovismodo alicujus confessionem signo, nutu, vel verbo generaliter, vel specialiter. Si super hoc convictus fuerit sine spe reconciliationis degradetur.

Constitutio Quadragesima tertia Ejusdem Arch. Cant.

Statuimus, ut per singulos Archidiaconatus unus vel duo ^a Presbyteri idonei præficiantur in singulis ^b Decanatibus competentis Literaturæ & probatæ opinionis ad Confessiones Rectorum Ecclesiarum audiendas, & Pœnitentias eisdem injungendas, quibus per loci Dioecesanum, vel ejus vicem gerentem auctoritatem volumus impartiri, firmiter prohibentes, ne ^c Religiosi, Monachi, vel Canonici, Anachoritz, Hæremitæve subditum alicujus audeant ad Pœnitentiam admittere.

ANNOTAT.

^a Presbyteri. Quibus solis data est potestas ligandi & absolvendi.

^b Decanatibus. sc. Ruralibus.

^c Religiosi. Hæc, quæ dicuntur, intellige vera, nisi tales ad Confessiones hujusmodi audiendas sint licenciati ab Episcopo, vel à Papa, vel ab alio qui in hoc habet potestatem.

Constitutio Quadragesima quarta Johannis Peccham Arch. Cant.

CUM salubriter statutum est, ut^a Prælati in Indulgentiis conferendis 40 dierum numerum non excedant, caveant alii quicunque ne per multiplicatas^b Indulgentias Prælatorum sibi perquisitas dedecus faciant Prælatis Ecclesiæ supra ipsos in suis prædicationibus Indulgentias effundendo, ne qui^c Clavibus habent subijci, eas faciant vilipendi.

A N N O T.

“^a Prælati. Viz. Episcopi; nam inferiores Prælati Indulgentias dare non possunt.

“^b Indulgentias. Quæ in hoc casu remissionem pœnæ important.

“^c Clavibus. Claves dicuntur scientia discernendi inter peccatum & peccatum, & potestas ligandi & solvendi; & ad solos Presbyteros hoc pertinet.

Constitutio Quadragesima quinta Ejusdem Arch. Cant.

NULLUS absolvat Excommunicatum, nec plura Beneficia Sacrilegè possidentem, nisi satisfactione præviâ & auctoritate obtentâ. Qui contraria faciant, scient se certissimè^a Divinæ Maledictionis fulgure feriendos.

A N N O T.

“^a Divine. Inducit pœnam æternam, quæ debetur peccato mortali.

Constitutio Quadragesima sexta Ejusdem Arch. Cant.

CUM juxta sacros Canones peccata graviora, ut Incestus & similia, solenni pœnitentiâ sint Castiganda; præcipimus ut hujusmodi pœnitentiâ de cætero imponatur secundum Canonicas Sanctiones. Absolutionem etiam ab Homicidio Voluntario, tam publico, quàm occulto, solis Episcopis, extra mortis Articulum, reservamus; Per quod Minorum, seu Inferiorum Confessorum intendimus refrænare audaciam, & non Majorum (sc. Episcoporum) reverentiæ in aliquo derogare.

Constitutio Quadragesima septima Ejusdem Arch. Cant.

QUOD jampridem^a a Patribus fuit ordinatum, sc. ut in quolibet Decanatu sit unus Rector vel Vicarius, gratiâ, doctrinâ & vitâ laudabili ornatus, qui Rectorum & aliorum Sacerdotum audiat Confessionem. Hoc tamen non fuit hætenus Cleri moribus usitatum, & sine multis Dei injuriis, & Sacramentorum ministrationibus, & Missarum Celebrationibus, quæ Execrationes potius dicerentur. Ordinationem ergo à Desuetudine renovantes, Præcipimus inviolabiliter de cætero observari. Ex hoc tamen minime intendimus inhibere, quin prædicti Rectores, &c. si voluerint ad alios^b Communes Pœnitentiarios, dum tamen id constet, pro Sacramento Pœnitentiæ convolare.

A N N O T.

“^a Patribus. sc. Const. Othonis quinta, &c.

“^b Communes. Qui solent deputari in Cathedralibus Ecclesiis & Conventu-
libus.

Constitutio Quadragesima octava, Simonis Sudbury Arch. Cant.

Confessiones Mulierum extra^a velum audiantur & in propatulo quantum ad visum; non quantum ad auditum. Moneantur etiam Laici statim in principio Quadragesimæ confiteri; & semper cito post^b lapsum, ne peccatum suo pondere aliud trahat. Item nullus Sacerdos Missæ celebrationem pro pœnitentia injungat.

ANNOTAT.

^a Velum. i.e. Locum velatum vel coopertum.

^b Lapsum. sc. peccatum.

Constitutio Quadragesima nona, Ejusdem Arch. Cant.

Omnis Commixtio maris & fœminæ, nisi per Matrimonium excusetur, est mortale peccatum. Et si in denunciatione hujus salubris doctrinæ Sacerdos inventus fuerit negligens, tanquam fornicator, vel consentiens fornicatoribus canonicè puniatur.

Constitutio Quinquagesima, Ejusdem Arch. Cant.

Confessiones & Sacramentum Eucharistiæ ter in anno celebrentur, viz. in Pascha, Pentecoste, & Natali Domini. Prius tamen præparent se per aliquam abstinentiam de consilio Sacerdotis faciendam. Quicunque verò semel in anno ad minus Sacerdoti proprio non confessus fuerit, & ad minus ad Pascha Sacramentum Eucharistiæ non perceperit, nisi de Consilio Sacerdotis duxerit abstinentium, & vivens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & mortuus Christiana careat sepultura. Et hoc frequenter in Ecclesia publicetur.

De Sententia Excommunicationis.

Constitutio Quinquagesima prima, Stephani Arch. Cant.

Auctoritate Dei Patris omnipotentis & Beatæ Mariæ Virginis & omnium Sanctorum, Excommunicamus omnes eos, qui Ecclesias suo Jure privant; qui pacem Ecclesiæ aut Regni perturbant. Item omnes, qui scienter falsum Testimonium faciunt aut procurant, vel subornant in Causa Matrimoniali, ubi scilicet agitur contra Matrimonium, vel ubi agitur ad alicujus exhæreditatem. Item Excommunicamus omnes eos, qui gratia lucri, odii, vel favoris, vel aliâ quacunque causâ alicui malitiosè crimen imponunt, unde infamatus sit apud bonos & graves, ut sic saltem ei Purgatio indicatur, vel alio modo gravetur. Advocatos quoque omnes excommunicamus, qui in causa Matrimoniali malitiosè exceptiones opponunt, vel opponi procurant, ne Matrimonia vera debitum sortiantur effectum, vel ut contra Justitiam processus Causæ diutius suspendatur. Item omnes eos excommunicamus, qui veros Patronos à Collationibus faciendis impediunt injustè; & omnes qui gratiâ lucri, favoris, odii, aut aliter mandatum Regis contra Excommunicatos exequi contemnunt.

Constitutio Quinquagesima secunda, Eiusdem Arch. Cant.

Archidiaconi, vel eorum Officiales sententias Excommunicationis, Suspensionis, vel Interdicti in aliquem ne audeant promulgare, ubi offensa non est manifesta, nisi ^b monitione canonica precedente. Si quis autem contra premissa fecerit, ^c poenae subiaceat per Lateranense Concilium promulgatae in tales. Pro suspensione vero vel Interdicto Superioris arbitrio puniatur; quod etiam omnes Praelati superiores observent.

ANNOTAT.

^a *Manifesta.* Nota differentiam inter Publicum & Manifestum. Nam illud Publicum dicatur, quod fit coram multis, & tamen non est famosum. Manifestum autem est, quod habet secum famam. Dicitur enim Communis in descriptione, quia oportet esse multorum. Nam non sufficeret duos vel tres testes hoc scivisse, sed tot requiruntur, quot famam inducant. Et in hoc datur differentia inter Famosum & Manifestum; quia in Famoso sufficit quod fama habuerit ortam a certo auctore, & quod hoc clamet tota Vicinia, vel major pars. Nec est necesse quod ostendantur auctores, qui hoc habuerint ex certa scientia, vel praesentia. In manifesto autem oportet, quod plures affuerint auctores, qui per certam scientiam hoc apprehenderent, & super hoc possent testificari.

^b *Monitione canonica.* Hic scias, quod ubi Superior fert sententiam Excommunicationis, in vim statuti non est aliqua monitio necessaria. Ubi vero Excommunicatio fert in vim sententiae, & Excommunicans procedit ut pars quae sua Jura defendit mucrone spirituali, non est necessaria monitio. Nam ubi aliquis non admittit suum Superiorem ad exercendum jus sibi competens, viz. Officium Visitationis; vel postquam visitaverit, non vult solvere procuraciones debitas, cum ex hoc probetur ipsius contumacia manifesta, non est opus monitione. Si vero Superior procedat ut Judex, & puniat delicta praesentia vel praeterita, tunc necessaria est monitio ante fulminationem Censurae Ecclesiasticae.

^c *Poenae.* Et est, quod talis ipso jure suspensus est ab ingressu Ecclesiae per mensem.

Constitutio Quinquagesima tertia, Bonifacii Arch. Cant.

Excommunicati capti, & sine satisfactione praestita liberati auctoritate Regia non Ecclesiastica, in majorem detestationem liberatorum & liberantium publice & solenniter pulsatis Campanis, & Candelis accensis, excommunicentur & denuncientur Excommunicati in locis, in quibus Ordinariis eorum videbitur expedire. Vicecomites autem & alii Ballivi, qui eos liberaverint non praestita satisfactione Ecclesiae excommunicentur, & Excommunicati nuncientur solenniter. Si tamen cum mandato Regio ad hoc processerint, mitius cum eis arbitrio Ordinariorum agatur. Si autem contingat, quod secundum ^a consuetudinem Regni literae ad capiendos Excommunicatos denegentur, moneatur Dominus Rex per Praelatum, ut eas concedat. Quod si non fecerit, Civitates, Castra, Burgi & Villae, quas in Diocesi talis Praelati habet, per eundem Praelatum Ecclesiastico Interdicto supponantur, donec negatae literae concedantur, & legitimam executionem sortiantur. Contra communicantes vero cum Excommunicatis procedatur secundum Censuras Ecclesiasticae Disciplinae.

ANNOTAT.

^a *Consuetudinem Regni.* Quae est, ut Excommunicati perseverantes in Excommunicatione per 40 dies, ad requisitionem Praelatorum capiantur, & incarcerentur, quousque humiliaverint se Deo & Ecclesiae. Notandum autem est, quod ad rogatum Praelatorum Inferiorum Rex non consuevit scribere pro captione Excommunicatorum; nam Inferiores Episcopis non possunt invocare Brachium saeculare. Et Episcopi nolentes per Archiepiscopum compellantur.

Constitutio Quinquagesima quarta, Ejusdem Arch. Cant.

STatuimus ut Apparitores seu Bedelli Archidiaconorum vel ^a Decanorum sententias Excommunicationis, Suspensionis, vel Interdicti per se non ferant, neque per alios latas denuncient sine specialibus literis Dominorum suorum. Et si secus præsumptum fuerit, sententiæ sic latæ ipso jure non teneant, nec servantur, cum in veritate non ligent. Bedelli contrafacientes graviter puniantur, & gravatis duplum restituere teneantur.

A N N O T.

^a Decanorum. Sive Ecclesiarum Cathedralium, sive Ruralium; Nam in quibusdam partibus Decani Rurales habent Jurisdictiones & Bedellos sibi intendentes.

Constitutio Quinquagesima quinta Ejusdem Arch. Cant.

CUM sæpius Domino Regi & Justitiariis ejus falso suggeratur, quod Prælati & Judices Ecclesiastici de Jure Patronatûs & aliis ad Forum Regium spectantibus cognoscunt in Domini Regis Præjudicium, cum iidem Prælati & Judices super quibus ad Jurisdictionem suam pertinentibus officium exerceant. Moneantur hujusmodi Delatores & suggestores iniqui, ut à tali delatione desistant. Nam si contigerit, quod Prælati & Judices Ecclesiastici damnificentur seu vexentur propter hoc per secularem potestatem, hujusmodi Delatores & suggestores Excommunicati publicè denuncientur, tanquam impugnatores Ecclesiasticæ libertatis, donec de damnis & injuriis satisfecerint competenter.

Constitutio Quinquagesima sexta Johannis Peccham Arch. Cant.

CAntuariensis Provinciæ Sacerdotes, omni Dominicâ sequente immediate Celebrationem Ruralis Capituli, exponant populo Excommunicationis sententias, quæ sequuntur. Primò, Omnes qui malitiosè Ecclesias suo Jure privare præsumunt, aut libertates earum infringere contendunt. Secundò, Omnes qui pacem Domini Regis & Regni perturbant, seu perturbare præsumunt. Tertiò, Omnes qui falsum Testimonium perhibent, vel perhiberi procurant, tam in Matrimonium justum impediendo, & exhereditando aliquem, quam in aliis Casibus. Quartò, Excommunicantur omnes Advocati, qui malitiosè per quascunque exceptiones verum Matrimonium impediunt, ne effectum debitum sortiatur, vel quibuscunque aliis causis, ut contra justitiam processus Ecclesiæ diutius suspendantur. Quintò, Omnes illi, qui gratiâ lucri, odii, vel favoris, malitiosè alicui crimen imponunt, unde diffamatus sit apud bonos & graves, ut sic Purgatio eî indicatur, vel alio modo gravetur. Sextò, omnes, qui vacante Ecclesiâ malitiosè opponunt, vel opponi procurant quæstionem de Jure Patronatûs, ut verum Patronum Collatione istius Ecclesiæ saltem impediunt illâ vice. Septimò, Item omnes, qui malitiosè contemnunt exequi mandatum Regis de *Excommunicatis Capiendu*, vel qui eorum impediunt Captionem, vel procurant eorundem injustam liberationem contra decretum Ecclesiasticæ disciplinæ. Item Octavò Excommunicantur omnes illi, qui in consilio bonæ memoriæ ^a Othobonis, pro impedimento Pacis, seu pro compositione litigantium quicquam recipiunt, donec ipsum sic receptum restituerint Donatori. Nonò, Item Excommunicantur per ^b eundem Othobonem qui de Dominibus, Grangis vel Maneriis aut locis Archiepiscoporum, aut aliarum Ecclesiasticarum Personarum contra voluntatem eorum, seu Custodum rerum earundem aliquid auferunt, aut consumunt, aut injuriosè tractant, quâ sententiâ ligantur, nec absolvi possunt, donec de injuriis satisfecerint competenter. Decimò, Item ab eodem Othobone

Othobone excommunicantur quicunque abstrahunt violenter Reos ad Ecclesiam vel Cœmeterium, aut Claustrum fugientes; vel qui eis victum necessarium prohibent exhiberi, vel qui res alienas in locis eisdem depositas violenter asportant, vel asportari faciunt, vel consentiunt nomine suo vel consilio, publicè vel occultè. Undecimò, Item excommunicati sunt ab omnibus ^c Archiepiscopis & Episcopis Angliæ omnes illi, qui veniunt aut faciunt contra Magnam Chartam Domini Regis; quæ sententia per sententiam Apostolicam pluries est confirmata & approbata.

A N N O T.

^a Othobonis. Sc. Const. Vicesima septima.

^b Eundem Othobonem. Sc. Const. Duodecimam.

^c Archiepiscopis, &c. In tempore Bonifacii Arch. Cant. regnante tunc in Anglia Henrico Tertio, viz. A. D. 1253. Idibus Maii in aula Westmonasteriensi 15 Episcopi leguntur sententiam, de qua hic fit mentio, fulminasse. Adeo quod hic dicit de omnibus, intelligi debet de omnibus ad tunc præsentibus.

Constitutio Quinquagesima septima Johannis Stratford Arch. Cant.

Superno Dei munere inspiratus Illustris Rex Anglorum Edwardus (sc. Tertius) Pacem Ecclesiæ & Regni cupiens firmiter observari, Nos & cæteros Coëpiscopos dicti Regis olim Literis suis rogavit, ut communes Malefactores & Pacis Sanctæ Ecclesiæ atque suæ Perturbatores & Violatores, Felones, & Felonum ^a Manutentores, Conspiratores, Falsos Juratores in Assisis & Juratis, coram Justitiariis Domini Regis scienter dejerantes, falsarum Querelarum Assumptores, Manutentores & Fautores eorum, per quos perturbationem pacis & violationem libertatis ac juris Ecclesiæ & Regni in ipso Regno non ambigitur procurari, in singulis Diocesis Ecclesiasticâ compescerentur Censurâ, ipsos desiderans pro suis gravibus in his excessibus majoris sententiâ Excommunicationis innodari, seu Excommunicatos publicè nunciari. Unde, Nos piæ mentis dicti Regis invitatione laudabili excitati, audaciam hujusmodi perfidorum compescere cupientes, omnes Malefactores prædictos taliter in posterum in nostra Provincia delinquentes scienter, præsentis Concilii auctoritate Majoris Excommunicationis sententiam volumus & pronunciamus incurrere ipso facto. Quorum Absolutionem locorum Ordinariis, seu, sedibus Ecclesiarum Cathedralium vacantibus, his, qui Jurisdictionem Episcopalem exercebant ibidem, præterquam in mortis articulo, reservamus. Cæterum, ut hujusmodi delinquentium facinora eò amplius evitentur, quo ipsi delinquentes Excommunicati solennius fuerint nunciati, hoc Provinciali Concilio approbante, præcipimus, quod omnes & singuli Malefactores prædicti in singulis Cathedralibus, Collegiatis, & Parochialibus Ecclesiis nostræ Provinciæ primâ Dominicâ Quadragesimæ, ac in Festo Corporis Christi, aliisque ^b duobus diebus Festivis & solennibus annuatim Excommunicati publicè nuncientur in ^c genere, cum intimatione reservationis Absolutionis prædictæ.

A N N O T.

^a Manutentores. Tales namque tanquam consentientes pari poenâ puniendi sunt.

^b Duobus diebus. Ad electionem promulgantis, cum hic non limitetur,

^c Genere. i. e. Absque expressione Nominum vel Personarum.

Constitutio Quinquagesima octava Johannis Peccham Arch. Cant.

Sententiæ Majores Excommunicationis quater in anno promulgentur; viz. Die Dominicâ proximâ post Festum Sancti Michaelis, & die Dominicâ in medio Quadragesimæ, & in Festo Sanctæ Trinitatis & in Die Dominica proxima post Festum Sancti Petri ad vincula, candelis accensis & pulsatis Campanis cum Cruce, & aliis solennitatibus, ut decet.

Constitutio Quinquagesima nona Johannis Stratford Arch. Cant.

De Verborum significatione.

Hujusmodi declaramus provisione Concilii, *Sylvam Cæduam* illam fore, quæ cujuscunque existens generis arborum, in hoc habetur ut cædatur, & quæ etiam succisa rursus ex stipitibus aut radicibus renascatur, ac ex ea Decimam, utpote realem & prædialem Baptismalibus seu Matricibus Ecclesiis persolvendam, nec non sylvarum possessores hujusmodi ad præstationem Decimarum ipsorum lignorum excisorum in eis, sicut Fœni & Bladorum, omni Censura Ecclesiastica fore Canonice compellendos.

F I N I S.

Q q q q

Ingenuus Lector facillime corrigat ERRATA sequentia.

IN Canonibus Ecclesiæ Græcæ, Pag. 39. Can. 53. Annotat. lege *Archiepiscopus*; p. 40. Can. 61. lege *Centurionibus*; p. 43. Can. 81. Annot. lege *ἐκένω*; ibid. pro *sex* lege *ex*; p. 45. Can. 101. post *synaxeos* adde *particeps*; p. 46. Annot. post *secundam* adde *Nicenam*; p. 51. Can. 20. pro *ut* lege *et*; p. 53. Can. 11. dele *seculares* post *Magistratus*; p. 56. linea 7. lege *Synodicè convenientium*; p. 61. Can. 24. lege *vaticinantur*; p. 72. l. 7. Annot. lege *superinducit*; p. 75. Can. 24. lege *cauponam*; p. 86. Can. 33. lege *si timet*; p. 87. Can. 50. lege *adjicitur Canoni*; p. 88. Can. 55. dele *à*; p. ibid. Can. 63. l. 4. lege *qua à partibus*; p. 101. pro *Amphilochum* lege *Amphilochium*; p. 102. Can. 1. Interp. lege *defendentes Præsidentiam*; p. 107. Can. 37. lege *alienam duxerit*; p. 112. l. 1. lege *ad Dindorum*; p. 120. l. 17. lege *Domini*; post paginam 14. corrige numerum quatuor paginarum sequentium. In Canonibus, &c. Ecclesiæ Britannicæ, &c. p. 9. post *Hibernicum* adde *Concilium*; p. 24. Can. 5. lege *Interdictum*. In Constitutionibus Provincialibus, p. 10. l. 4. post *consuram* adde *patienter deferant*; p. 11. Const. 41. l. 1. lege *Episcopo*; p. 28. Const. 21. lege *non vendebant*; p. 34. Const. 34. lege *recipere ne audeant*; p. 36. Const. 42. l. 3. lege *usurpent*. Nota, quod p. 39. Numerus tantum, non Constitutio, omittitur. p. 39. Const. 59. l. 1. pro *ob* lege *ab*; p. 40. Const. 62. lege *vacaverit*; p. 42. Const. 74. pro *ipse* lege *ipso*. p. 43. post Constitutionem septuagesimam primam libri tertii, hæc Constitutio Johannis Peccham, Arch. Cant. omittitur:

Obnoxius Canonico officio non assumat alium. Nec quispiam annualia suscipiat nisi quotidie pro defuncto celebret. Nec plura suscipiat quam socios celebraturos habeat. Nec pro una celebratione duplex recipiat pretium; aut unam tantum prodesse defunctis quantum multas puto t.

IN-

ingénieur, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551

...the ... of ...

I N D E X

R E R U M & V E R B O R U M

In Synopfi Canonum Ecclesiæ Græcæ ; cujus numerus prior
indicat Paginam, C. Canonem.

A

Abstinentia, quomodo, 8. C. 51. & 9.
C. 53.
Abortio, 44. C. 91. 102. C. 2.
Accusatio, adversus Fidelem, 10. C. 61. ad-
versus Episcopum, 23. C. 6.
Accusator examineitur, 29. C. 21. qui sit,
83. C. 8.
Acta octavæ Syn. 124.
Adamus, 44. C. 113, 114.
Adulter, 45. C. 98. 61. C. 20. 103. C. 7.
109. C. 58. pœna ibid.
Adultera, 44. C. 87. 44. C. 93. 61. C. 20.
107. C. 39.
Ædificandi Tempia methodus, 50. C. 17.
Eger baptizatus, 64. C. 12. 76. C. 47.
Ælia, 15. C. 6. ejus Episcopus, 15. C. 7.
Agapæ, 42. C. 74. 66. C. 11. 75. C. 28.
Agnus, 43. C. 82.
Agricolaus, 57.
Alcuinus, 46.
Alcæ ludens, 39. C. 50.
Alienata Bona, 49. C. 12.
Aliam ducens, 111. C. 77.
Altare, 90. C. 89. Altare contra Altare, 6.
C. 31.
ad Altare quid offerendum, 2. C. 3.
Altaris Sanctitas, 35. C. 29.
Amiculi, 66. C. 12.
Amuletæ, 76. C. 36.
Ancyra Synodus, 57.
Ancilla, 107. C. 40.
Ancilla vidua, 109. C. 53.
Animæ divisio, 114. C. 1.
Animalia ineuntes, 60. C. 16, 17. 110. C.
63.
Antioch. Concilium, 68.
Apoctica, 108. C. 47.
Apollinaristæ, 21. C. 1. 23. C. 6, 7. 44.
C. 95.
Apostasia, 24. C. 1.
Apostolorum Canonum confirmatio, 32. C. 2.
Appellandi potestas, 81. C. 14.
Appellatio illicita, 93. C. 99.
Appellatio prohibita, 95. C. 125.

Appellationes ad sedem Rom. vetitæ, 55. C. 1.
Arbitrium liberum, 95. C. 116.
Archimandrita, 25.
Arius, 13.
Ariani, 23. C. 7. 44. C. 95. 117. C. 2.
Aristeri, 44. C. 95.
Armenii, 45. C. 99.
Astrologi, 76. C. 36.
S. Athanasii Epistola canonica ad Annum,
101. Ad Ruffinianum, 102.
Avaritia, species Idololatriæ, 115. C. 5.
Avarus, 100. C. 2, 3, 4, 5.
Auditio, 100. C. 11.
Aurelius Episcopus, 88. C. 59.

B

Bacchi invocatio, 40. C. 62.
Balsamonis responsa ad quosdam Mo-
nachos, 121.
Baptizatio, 43. C. 84. ubi 40. C. 59. in
tres Personas, 8. C. 49, 50. Hæretica,
102. C. 1.
Baptizatus recens ne fiat Sacerdos, 73. C. 3.
Baptizandi, qui, 89. C. 75.
S. Basilii Epistola Canonica ad Amphilo-
chium, 102, 103. C. 92. ad Diodorum, 111.
ad Gregorium, 112. Ad Chorepiscopos, 112.
Bezi, 66. C. 12.
Bianor Presbyter, 105. C. 17.
Bigamus, 103. C. 4. exclusus ministerio,
104. C. 12.
Bigamo benedicens, 63. C. 7.
Bisus Presbyter, 117. C. 3.
Begomiliorum hæresis, 9. C. 51.
Boradi, 106. C. 5.
Bota, 40. C. 62.
Brumalia 40. C. 62.
Bullæ 50. C. 17.

C

Cædes voluntaria, 6. C. 23, involunta-
ria, 61. C. 22, in bello, 104. C. 13.
Cæ-

R r r r

I N D E X.

Calendæ, 40. C 62
Callinice, 20. C 19
Canonica crimina, 35. C 21
Cantores, 69. C 10, qui cantent in Eccle-
siis, 74. C 14
Capilli, 45. C 96
Captivi in retenti, 100. C 6. 7
Caput in Ecclesia, 6. C 34
Carolus Magnus, 46
à Carne abstinens, 60. C 23
Cartag. Concilium, 56, 82
Casus, 40. C. 56
Castrans, 53. C 8
Catechista, 69. C 10
Catechumenus, 14. C 2. 9. C 14, 62. C
5. *Dæmoniacus*, 116
Cathari, 16. C 8, 23. C 7, 44. C 95
Caupona, 9. C 54, 42. C 76
Celestinus & Celestius, 24. C 1
Centesima, 20. C 17
Centuriones, 40. C 61
Chalcedonis Concilium, 25
Chantophylax, 51. C 17
Choraulus, 23. C 4
Chorepiscopus, 44. C 14, 59. C 13, 14, 69.
C 10. *ejus officium*, 112. C 90, 64. C
14
Chrisma, 44. C 95, 77. C 48, 83. C 6
Chrysomalli 9. C 70
Cibi, 100. C 1
Cingula deponentes, 18. C 12
Circuitores, 77. C 51
Civitas ab Imperatore innovata, 37. C 38
Clemens, 13. C 85, 33. C 2
Clericus segregatus, 3. C 12. *ludis & ebrie-*
tati vacans, 43. C 42. *Usuras exigens*,
8. C 44. 73. C 4. *irregularis*, 7. C 42.
injuriam affectus, 9. C 56. *Charitatis ex-*
perts, 9. C 59. *homicida*, 10. C 65. *Se-*
cularia negligat, 12. C 81. 27. C 7. *ex-*
ectus, 13. C 1. *transeuns*, 27. C 5, 69.
C 3. *ignotus*, 28. C 13. *rebeldes vel con-*
jurantes contra Episcopum, 29. C 18, 23.
& 36. C 34. *Ecclesiam derelinquens*, 43.
C. 80. *ne in duabus Ecclesiis Constantin.*
49. C 15. *Episcopum contemnens*, 69. C
5. 66. C 35. *Excommunicatus*, 81. C
13. *ne per longum tempus absit*, 81. C 16.
ejus officium, 83. C 3, 4, 5. 85. C. 28.
recusans forum Ecclesiasticum, 84. C 15.
Regem ne sollicitet, 70. C 11, 12. 94. C
98. *ne fiat Conductor aut Procurator*, 84.
C 16. *de Episcopo querelans*, 86. C 31.
in Ecclesia ne convivetur, 87. C 45. *ab*
Episcopo condemnatus, 88. C 65. *convic-*
tus, 90. C 82. *semel constitutus*, 9. C
93. *excommunicatus ne ad alium Episco-*
pum fugiat, 94. C 109. *querelans*, 96.
C 136. *aufugiens & reluctans*, 99. C
10. *peccans*, 107. C 22, 108. C 51. 110.
C 70. *Conjugatus*, 4. C 17
Cochlear, 45. C. 101

Cæcus ne sit Episcopus, 12. C 7, 8
Cælebs, 59. C 10
Cæmeteriis orans, 73. C 9
Coepiscopus, 25. C 8
Commendationes, 94. C 107
Commendatitiæ Epistolæ, 28. C 11
Communicatio prohibita, 76. C 38
Communicans cum Excommunicato, 84. C 9
Communione subducens, 53. C 13, 14, 15
Non Communicans, 2. C 1
Conciliorum enumeratio, 32. C 1
Conciones extra Ecclesiam, 66. C 6
Concubinarium, 3. C 17
Concupiscentiæ peccata, 115. C 2
Condemnatio à Synodo, 70. C 15
Non Confitens, 110. C 71
Conjugium duplex, 4. C 17
Consecratio Templi, 49. C 7
Consecratio Virginum, 83. C 6
Consistentes, 100. C 11
Consobrina, 5. C 19
Constantinopolitanum Concilium prim. &
secund. 51
Constant. Con. octav. 123
Contemnens synodum, 82. C 20
Contemnens Domum Dei, 66. C 5
Controversia de Electione Episcopi, 87. C 54
Contumeliâ afficiens Christum, 108. C 45.
Episcopum, 9. C 55.
Conversus Peccator recipiator, 9. C 52
Convivia prohibita, 77. C 55
Corpus mortuum, 43. C 83
Cresconius, 87. C 52, 80
Crux, 42. C 73. *Signum Crucis*, 45. C 101
Cyrillus, 24. C 1
S. Cyrilli Alex. Archiep. Epistola ad Dom-
num, 119

D

D *Adubrium*, 65
Decalogi abusus, 47
Defensor Ecclesiæ, 29. C 23. *à quibus elec-*
tus, 89. C 78
Depositus ministerium ne attingat, 3. C 28
Deposito, quid & quomodo inflicta, 3. C 11
ne celebret, 69. C 4
Desiderium non ad actum veniens, 62. C 4
Desponsæ raptæ, 59. C 11.
Detonsus, 52. C 2
Detrusio Episcopi, 30. C 29
Diaconus peccans, 64. C 10. *fornicatus*, 102.
C 3. *numerus eorum*, 34. C 16. *Gestus*, 33.
C 7. *Ordinatio*, 2. C 2. *celebrans* 58. C 2
Diaconissa, 20. C 19. 28. C 15. 108. C 44
Diaconicum, 75. C 21
Dies Magnus, 59. C 6. *Dominicus*, 117. C 1
Digamus, 4. C 17. 72. C 1
Dimissoria Epistolæ, 28. C 11
Dimissa, 33. C 3. 108. C 48
Diæcesis, 88. C. 60

I N D E X.

Dionysii Alex. Archiep. Epistola 96
 Dioscorus, 25
 Divortium, 103. C 9
 Demone falso Corruptus, 40. C 60
 Demoniacus ne sit Clericus, 12. C 79
 Domos alienas invadens 100 C 8
 Donatistæ 88. C 61, 69, 71, 72. & 93. C
 94, 95, 97. & 94. C 103, 120, 121,
 122

E.

Ecclesiæ veteris descriptio, 17. Annot.
 Ecclesiæ vidua, 29. C 25. & 30
 Ecclesia fructum alienans, 66. C 7, 8
 Ecclesiæ dentur, quæ in ea acquisita sunt,
 86. C 35
 Ecclesiam contemnens, 68. C 2
 Ecclesiæ bona servantur, 71. C 24
 Edens cum Ethnicis, 59. C 7
 Ejecta, 4. C 18
 Electio Clerici à Clericis, 48. C 3
 Electiones, 73. C 5
 Encania, 88
 Eucratitæ, 108. C 47
 Eparchia, 88. C 60
 Ephesinum Concilium, 24
 Epigonius, 88. C 58
 Episcopus ne in aliam Paræciam transfiliat 3.
 C 14. 22. C 2. 60. C 18. 70. C 16. 79.
 C 123. 71. C 21
 Episcopi ordinatio, nomen, officium, abusus of-
 ficii, I C 1. 8. G 53. Electio, 74 C 12.
 93. C 102. Potestas, 7. C 4. 11. C 25.
 76. C 41, 42 & 86. C 36. Cura 7. C
 38. Res, 7. C 40
 Episcopus ne alterius Episcopi subjectos ordi-
 net, 6. C 35. 22. C 2. Ministerium &
 Curam populi ne recuset. 6. C 36. Irregu-
 laris, 7. C 42. injustus 48. C 4. accusa-
 tus 11. C 74. ne habeat hæredes, 12. C
 76. ne temerè fiat 12. C 80
 Episcopi Constitutio, 14. C 4. Bona 29. C 22.
 36. C 35
 Episcopus ab uxore secedat, 34. C 12. ne do-
 ceat in alia civitate, 34. C 20. ne con-
 festim ordinetur, 13. C 17. ne descendat
 in Monachum, 55. C 2. 123. C 2. alie-
 nas Ordinationes ne faciat, 70. C 13. ne
 fiat sine Synodo & Metropolitano, 71. C
 19. ne Successorem constituat, 71. C 23.
 depositus, 79. C 4. appellans, 80. C 6.
 agenis suppeditet, 6. C 7. adsit electioni,
 80. C 6. ad Castra ne accedat, 81. C 8.
 & 82. C 21.
 Episcopi probatio ante electionem, 81. C 10.
 in alia civitate ne nimis concionetur, 81.
 C 11. ne alienum constituat, 81. C 15.
 injustè ejectus 82. C 17. Si accusatus quo-
 modo audiat, 84. C 12. 85. C. 22. quot
 eligant, 84. C 13, 14. trans mare ne pro-

ficiantur, 85. C 26. Primus quomodo
 modo vocatur, 86. C 42. ad aliam Eccle-
 siam ne se conferat, 89. C 74. Unus non
 sufficit in iudicio, 94. C 111. negligens, 95.
 C 12. 124. injuriæ affectus, 95. C 123.
 Quando excommunicetur, 95. C 126. com-
 municans donatistas, 95. C 127. non ac-
 cusabitur à servo, liberto, mimo, infami per-
 sona, Hæretico, Græco & Judæo, similiter nec
 aliquis Clericus ab iisdem accusabitur, 96.
 C 132. excommunicans, 90. C 136. se-
 gregatus 4. C 16. Ecclesiæ res penes eum,
 7. C 41

Episcopi vicini litem dirimant, 70. C 14
 Episcopatum invadens, 53. C 16
 Episcopia communia faciens, 49. C 13.
 Equitius Episcopus, 89. C 68, 81
 Equorum cursus, 35. C 24
 Equorum curricula, 88. C 64
 Eremitæ 38. C 42
 Evangelia 74. C 16
 Eucharistia à quibus administratur, 20. C 18
 Eudoxiani, 21. C 1. & 44. C 95
 Eunomiani, ibid.
 Eunuchus, 5. C 21, 22, 23, 24.
 Eustathius, 25. & 65
 Eutyches, 25
 Excommunicandi novum genus, 90. C 79.
 Excommunicatus ne ab aliis recipiatur, 69.
 C 6. ad Communionem ne se ingerat, 86.
 C 32. ne det Testimonium, 96. C 131. in
 precibus vitetur, 3. C 10
 Excommunicatio duplex, 19. C 16, ejus an-
 tiquitas, 3. C 10
 Exercitui vacantes, 12. C 83
 Exorcistæ, 69. C 10

F.

Familiaritas cum Judæis, 34. C 11
 Feria quarta & sexta, 99. C 15
 Festa infidelium vitanda 11. C 7
 Fide-jussor 5 C 20
 Filii Cleirorum, 85. C 24
 Filii impii, 67. C 14
 Fletus, 100. C 11
 Fluxus involuntarius, 97. C 4. & 101
 Færum negligens, 109. C 52
 Fornicata, 44. C 93
 Fornicationis pena 110. C 59
 Fornicatio Canonorum, 103. C 6
 Fornicator 5. C 25
 Fornicatus, 105. C 21. Lector 110. C 69
 Fratris uxorem recipiens, 106. C 23.
 Fur 110. C 61
 Furti convictus, 5. 25

G.

Gangrense Concilium, 65
 Gennadii Patriarchæ Constant. Epistola. 119
 Genusflexio quando 21. C 20 44. C 90. 99.
 C 15

I N D E X:

Genus Sacerdotale, 36. C 33
 Gotbi, 100. C 5
 Græcorum convivia, 88. C 63
 Gratia justificans, 95. C 115
 S. Gregorius Thaumaturgus, 99
 S. Gregorii Nyssæni Epistola, 114

H

Hæretici, 73. C 6. 94. C 112, 102. C 1.
 quando recipiendi, 103. C 5. cum iis nul-
 la consociatio.
 Hebræi, 49. C 8
 Heterodoxi, 42. C 72
 Histriones, 35. C 24. 39. C 51
 Homicida, 103. C 7. quis, 103. C 8. volun-
 tarius, 104. C 11. 107. C 43. 108. C
 57
 Homicidii pœna, 108. C 54
 Honoris consequentia, 16. C 7
 Humilitas, 95. C 117, 119
 Hybernantes, 60. C 17
 Hydoparastata, 36. C 32
 Hymnus, 43. C 81
 Hypodiaconi, 69. C 10

I

Iacob Lector, 118. C. 6
 Ibas, 24. C 1
 Idolorum reliquæ, 88. C 62. 90. C. 87
 Idololatræ, 103. C 7
 Iejunans in Dominico, 67. C 18
 Iejunans Clericus 10. C 66
 Iejunium 35 & 36. C 29
 Ignatius Patriarcha, 52
 Imaginum cultus, 46
 Imperatores Ecclesiam protegant, 93. C 96
 Impuberes, 26. C 3
 Incantatores, 76. C 36
 Infirmus si sit dignus fiat Episcopus 12. C 77,
 87. C 48
 Injuriam afficiens peccantem, 53. C. 9
 Insomnia, 90. C 86
 Invasio, 19. C 15
 Invocatio Sanctorum, 95. C 118.
 Iohannes Antiochenus, 24. C 1
 Irascibilis facultas, 115. C 3
 Irene, 46
 Irridens infirmo, 9. C 57
 Iulianus, 88. C 58
 Iumentum 44. C 88
 Iuramentum, 44. C 94
 Iustinianopolis, 37. C 39

L

L Ac. 2. C 3. 40. C 57
 Laicus segregatus, 2. C 3
 Laicus ne ministret, 40. C 58. ne publice
 doceat, &c. 41. C 64. ne septum Altaris
 ingrediatur, 41. C 69

Laodiceum Concilium, 71
 Lapsi, 16. C 10
 Lapsi in Tormentis 99. C 11
 Læconum appnatores, 109. C 55
 Lavatio in Balneis, 42. C 77. 75. C 30
 Lectores, 66. C 10
 Legumen, 2. C 3
 Leo Archiep. Alex. 31. C 30
 Libri, 41. C 68. falsi 9. C 60. Sacri, 13.
 C 85. qui legendi, 78. C 59, 60. 85. C
 26. 101. Epist. S. Athanas.
 Licentia Episcopi ad ædificanda Monasteria,
 52. C 1
 Licinius, 17. Annot.
 Literæ commendatitiæ, 3. C 12, 6. C 33.
 certificatoriæ, 90. C 92
 Ludi scenici, 35. C 24
 Lustratio, 61. C 24

M

M Acedonii, 23. C 7. 44. C 95
 Magi, 76. C 36
 Manes, 45. C 95
 Manichæi, 20. C 19, 45. C 95
 Manumissio, 89. C 67. 90. C 85
 Manuum impositio, 49. C 14. 70. C 17. 94.
 C 107 & 20
 Marcellani, 21. C 1
 Marcionistæ, 45. C 95
 Martii dies primus, 40. C 62
 Martyrologia, 41. C 63
 Martyrum reliquæ, 48. C 7
 Martyriis orans, 73. C 9
 Martyrum passionum celebratio, 87. C 50
 Mathematici, 76. C 36
 Matrimonium vituperans, 65. C 1. prohibitio,
 40. C 54. quomodo, 74. C 10. cum quo non,
 75. C 31. falsa, 107. C 42. per ignoran-
 tiam, 108. C 46. prohibiti pœna, 110. C
 68
 Maurentius Episcopus, 94. C 104
 Maximi, 73. C 8
 Maximilla, 64. C 7
 Maximianus Episcopus, 90. C 91

N

N Atalitia Martyrum, 77. C 51, 52
 Negans Christum, 10. C 62. 110.
 C 73
 Negligens Clericus, 9. C 58
 Neophytus, 12. C 80, 14. C 2
 Nestorius Patriarcha Constantin. 24, 25
 Nestoriani, 45. C 95
 Nicænum Concilium, 13, 44
 Novatus, 16. C 8
 Novatiani, 23. C 7, 44. C 95, 73. C 7
 Novercam accipiens, 111. C 79
 Nuptiæ secundæ, 33. C 3. illicitæ, 35. C 26
 Nurum accipiens, 111. C 79.

I N D E X.

O

Occidentalis Tomus, 22. C 5
Oeconomus, 30. C 26, 48. C 11,
 118. C 10
 Orare, quo non, 75. C 33
 Orarium, 75. C 22
 Oratoria, 26. C 4. precans illic, 36. C 31.
 celebrans illic, 53. C 12
 Ordinatio, ubi. 29. C 20. absoluta, 27.
 C 6. Episcopi, 1. C 1, 34. C 14. Pres-
 byteri, 2. C 2, 64. C 11. Diaconi, 2. C
 2, 34. C 14. Subdiaconi, 34. C 15. irre-
 gularis, 6. C 35. secunda, 10. C 68. per
 peccunias, 113. C 91. forma ejus, 118. C 7
 Ordinatus non suscipiens Curam, 6. C 36
 Ordo, 74. C 20
 Orphanus, 26. C 3
 Orthodoxi, 42. C 72
 Osus, 79. C 1
 Ova, 40. C 56

P

Pacificæ Epistolæ, 69. C 78, 28. C 11
 Paderastes, 103. C 7, 110. C 62
 Panuph Diaconus, 118. C 5
 Papa, 24. C 1. p. 82, 99, 100
 Paramonaria, 26. C 2
 Paracletus, 45. C 95.
 Paræcia, 88. C 60. aggrestris & regionalis,
 35. C 25
 Parasceve, 11 C 70
 Particeps Cathedræ, 25. C 8, 35. C 26
 Pascha, 87. C 44, 96. C 1. dies Paschæ, 2.
 C 1, 86. C 37, 88. C 55. traditio, 68.
 C 1
 Passionis dies, 44. C 89
 Patriarchæ ordinatio, 122. ordo, 37. C 35
 Patriarchatus quatuor 15. C 6
 Patroni, 93. C 100
 Paulianistæ & Pauliciani, 20. C 19
 Paulini, 44. C 95
 Paulus Samosetanus, 68
 Peccator conversus, 9. C 52
 Peccatum ad mortem, 107. C 22
 Pejorans III. C 82
 Pepuzeni, 102. C 1
 Peregrinantes, 118. C 11
 Peribolæum, 67. C 12
 Perjurii convictus, 5. C 25
 Persecutio fugienda, 99. C 13
 Personæ Comica & Tragica, 40. C 62
 Petrus Alex. Archiep. 97
 Petrus Fullo, 43. C 81
 Photiani, 21. C 1, 73. C 7
 Photius, 53. C 17
 Phryges, 73. C 8
 Phylacteria.
 Pictura, 45. C 106
 Pœnitentes, 73. C 2
 Pœnitentiæ tempus, 87. C 116, 111. C 84
 quibus negatur, 87. C 49
 Præfationes, 94. C 107

Præfectus Monasterii, 48. C 5
 Præsanctificatorum ministerium, 39. C 5
 Præsentia & Præses, 88. C 59
 Præstigiatores, 110. C 65
 Pragmatici Typi, 28. C 12
 Præces, 94. C 107. quando, 74. C 18. que-
 modo, 74. C 19
 Presbyter appellans, 84. C 11. quomodo au-
 diatur, 84. C 12. accusatus, 85. C 23.
 nefarie nuptus, 106. C 27. ordinatio ejus,
 2. C 2. conjugatus, 66. C 4. peccans, 63.
 C 9. contemnens Episcopum, 6. C 31
 Primitiæ, 2. C 4
 Primus, 6. C 34
 Priscilla, 24. C 7
 Profanatio Vasum, 11. C 73
 Professiones virorum, 105. C 19
 Promotio per aurum, 48. C 5
 Protoplastus, 94. C 113.
 Psalmi, 74. C 17
 Psalterium, 48. C 2.
 Puber, 26. C 3.
 Puellæ fornicatæ, 107. C 38

Q

Quadragesima, 11. C 69, 77. C 49,
 50
 Quartadecimani, 23. C 7, 44. C 95, 73.
 C 7
 Quod-vult-Deus Episcopus, 90. C 90

R

Raptores mulierum, 30. C 27, 44. C
 92, 106. C 22, 106. C 30
 Rebaptizatio, 8. C 47, 20. C 19, 56. C 1,
 87. C 52
 Receptaculum in Communione, 45. C 101
 Reconciliatio quomodo, 87. C 46
 Recordationes, 87. C 52
 Recusantes Communionem, 2. C 89
 Relictus & relicta à Coniuge, 94. C 106
 Renunciantes Episcopum, 42. C 78.
 Res alienas subducens, 100. C 4, 5. inve-
 niens, 100. C 9
 Res Ecclesiæ ne vendantur, 85. C 29
 Resurrectionem negantes, 45. C 95
 Resurrectioni honor, 44. C 90
 Rex Contumeliâ affectus, 12. C 84
 Ritus, 40. C 62
 Ritus non scripti, 113
 Rogi in Noviluniis, 41. C 65
 Romanus Episcopus priores honoris partes ha-
 beat, 22. C 3, 30. C 28

Sabbatiam, 21. C 1, 45. C 95
 Sabbatis Quadragesima non jejunan-
 dum, 4. C 55
 Sabelliani, 21. C 1, 45. C 95
 Saccophori, 108. C 47
 Sacerdotii honor, 37. C 37
 Sacramenta, quomodo peragenda, 87. C 44
 Sacramenti participatio, 100. C 11
 S s s s

Sa.

I N D E X.

Sacrificans, 98. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, III. C
 81, & 58. C 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9.
Sacrilegus, 11. C 72
Sacrilegium, 53. C 10, 116. C 7
Saltationes, 40. C 62. prohibita, 77. C 53
Samosatenus, 20. C 19
Sanguis animalium, 41. C 67, 88. C 56
Sanguine edens carnem, 10. C 63
Sardicense Concilium, 78
Scandala inter veterem & novam Romam
dissolvuntur, 123
Schismaticus, 102. C 1, & 122, 84. C 10
Scripturae interpres, 34. C 19
Scenicus, 88. C 66
Scenica, 4. C 18, 33. C 3
Secedens ab uxore, 36. C 30
Secedens Vir, 107. C 31
Secedentes ab Ecclesia, 19. C 16
Secularis Judex, 17. C 9
Segregatus, 15. C 5. quomodo non recipien-
 dus, 3. C 12. differentia inter segregatum
 & non recipiendum, ibid. ratio hujus Ca-
 nonis, nemo enim recipiat, 6. C 32
Septimana post resurrectionem, 41. C 66
Sepulchrum effodiens, 116. C 6
Servus Domini contemnens, 66. C 3. manu-
 missus, 43. C 66
Servus, 4. C 18, 33. C 3
Servi Clerici, quomodo, 12. C 82
Severus Episcopus, 104. C 10
Simoniacus, 6. C 29, 35. C 22, 51. C 19, &
 119, 120
Somno pressus, 98. C 9
Sorium, 65
Soror, 5. C 19, 14. C 3
Sororem vitians, 61. C. 25. duabus matri-
 monio junctus, 61. C 25, III. C 78. cum
 sorore coitus, 110. C 75. C 76
Sors Clericorum, 118. C 8
Spectacula, 39. C 51, 88. C 64. prohibita,
 77. C 53
Stauropagia, 50. C 17
Stupra per vim, 108. C 47
Stuprata nupta, 106. C 25
Subjectio Cleri ad Episcopum, 7. C 39
Substratio, 100. C 11
Suffragia, 15. C 6
Sur Clericus, 118. C 4
Surdus ne sit Episcopus, 12. C 82
Susceptores, 39. C 53
Synodus quoties, 7. C 37, 15. C 5, 29. C 19,
 23. C 8, 48. C 6, 71. C 20, 85. C 21, 88.
 C 56
Synodum contemnens, 88. C 56, 57
a Synodo absentis pena, 89. C 79
Synodales litterae, 89. C 7
Synodus Africana, ubi & quoties, 93. C 98

T *Abernans ingrediens*, 33. C 9
Tarasii Patriarchae Constantin. Episto-
la, 120
Tetradia, 44. C 95

Testis quis sit, 96. C 133, 134
Testimonium Haeretici, 11. C 75
Theodoretus, 24. C 1
Theodorus, 25
Theophaniorum jejunium, 117. C 1
Thymelici, 77. C 54
S. Timothei responsa Canonica, 116
Tormenta perpassi, 85. C 3. excusentur pecu-
 nia, 99. C 12
Traditio non scripta, 114. Annot.
Transgressores absque necessitate, 16. C 11
Transitio, 19. C 15. ejus pena, 3. C 14, 15
*Transilientes Presbyteros vel Diaconos recipi-
 ens punitur*, 4. C 16, 19. C 15
Translatio, 19. C 15, 27. C 10, 87. C 52
Trigamia, 108. C 50
Trisagium, 43. C 81

V

V *Alentiniani*, 45. C 95
Vaticinandi pena, 100. C 72, III. C 83
Venalis Gratia, 26. C 2, 35. C 23
Venifici, 103. C 7, 110. C 65
Verberans Episcopum, 123. C 3. Fidelem, 3.
 C 27. Clericum, 53. C 3
Vestes splendidae, 50. C 16
Vestes Clericorum, 85. C 27
Viaticum, 18. C 13
Vicani Presbyteri, 64. C 13
Vicaria, 29. C 17
Vidua, 3. C 18, 26. C 3, 106. C 24. libera,
 107. C 41. Senior, 74. C 11
Violatione fiat, 60. C 15
Virgo pura, 3. C 18, 29. C 16. desponsa vi-
 alkata, 10. C 67. desponsa, 42. C 79. vo-
 tum violans, 60. C 19, 105. C 18. abomi-
 nans matrimonium, 66. C 9, 10. lapsa,
 110. C 66. secedens, 87. C 47
Virginem velans, 96. C. 129
Vitalis, 57
Unguenta, 50. C 16
Vociferatio prohibita in Ecclesiis, 42. C 75
Vota inepta, 106. C 41
Ursus, 40. C 61
Usuram Clericus ne accipiat, 8. C 44, 33. C
 10. nec Laicus, 104. C 14
Uterum gerens baptizetur, 63. C 6
Uvae, 35. C 28
Uxor ne ejicienda, 2. C 5, 34. C 13. ducen-
 da, 5. C 26
Uxorem ejiciens, 8. C 48
Uxores ducere prohibiti, 28. C 14. ducant
 Clerici, quando, 33. C 6
Uxor Episcopi Monasterium ingrediatur, 38.
 C 48
Uxori addictus, 45. C 97.
Uxorem ducens Presbyter, 62. C 1
Uxor adulterata, 63. C 8
ab Uxore abstinentia, 89. C 73
Uxoris soror, III. C 87, 88

INDEX Rerum & Verborum in Canonibus, Decretis, & Legibus
Ecclesiæ Britannicæ & Anglo-Saxonicæ; cujus prior Numerus
indicat Paginam, C. Canonem, L. Legem.

A.
Abbatis constituendi modus, 106
Absolutio, 133
Accleense Concilium, 22
Accusans Dei mancipium, 16. C 23
Accusans Episcopi Clientem, 16. C 22
Acta Curie scribenda, 131
Adulter, 15. C 3. alienigena, ib. C 4. ne-
gans adulterium, 37. L 17
Adultera, 4. C 19
Advenæ compurgatio, 16. C 20
Adium sacrarum immunitas, 29. L. 24
Aegrotus, 53
Alfrici ad Wulfstanum Episcopum Epistolæ &
Canones, 66, 67
Enhamense Concilium, 57
Ethelredi Regis Leges Eccles. 59
Ethelstani Leges Eccles. 35
S. Albanus Protomartyr, 23. ejus Monaste-
rium à quo constructum, ib.
Altare, 84. C 5
Allegationes, 130
Aluredus Rex, 29. Leges ejus Ecclesiasticæ, ib.
Ambresburiæ Concilium, 56
Apostasia Regum Orientalium Saxonum, 11
Apostatæ, 32. L 21
Appellationis notificatio, 129
Appellationes directe introductæ, 131. inter-
positæ, ib. & non admissione ad Beneficium
Eccles. 132
Archidiaconus, &c. 86. C 23
Arcuum Decanus, 134
Ardmabiense Concilium, 95
Assisæ quando teneantur, 113
Augmentatio Feodorum Registrarii Curie
Cantuariæ, 140
ad Augustiensis Synodus 10
B.
Baptisma incertum, 5. C 7. canonicum,
21. C 2. tempus, 84. C 7
Becancelde Concilium, 115, 23
Benningdon Con. 28
Berghamstedæ Concilium, 15
Bonifacii Archiepiscopi Cant. Concilium, 110
Natalitii ejus, 120
Brandanfordiæ Concilium, 41
Britannica Synodus, 8
Bulla Gregorii Papæ, 136
C.
Calchuthense Concilium Legationum &
Pananglicum, 210
Calix, 84. C 16

Calne Concilium, 56
Cambricum Concilium, 8
Canonizationis ordo, 151. modus, 152. Of-
fertorium, ib. expensæ, 153
Cantianum Concilium, 11
Cantuariæ Concilium, 10
Canuti Leges Eccles. 60, 63
Capellanorum stipendia excessiva, 146
Capitalis rei reus, 14. C 5
Capitulum primum Nigrorum Monachorum,
123. secundum, 126. tertium, 147
Causæ suspectæ, 5. C 5
Celchythense Concilium, 23, 24
Charta Canuti Regis, 60 Stephani Regis, 90.
Edgari Regis Cænobia Malmshuricensi, 55.
Regis de Prohibitionibus, 120
Choppe Churches, 141
Christi duæ naturæ, 13. C 4. humanitas, 13.
C 5. unitas naturarum, ib. C 8. differen-
tia naturarum, ib. C 7. duæ voluntates,
ib. C 10. duæ operationes, ib. C 11, &c.
Christiana religio promovenda, 57
Christianus fornicans, occidens, auruspicans
4. C 14. quare anathematizandus, 4. C
16. litigans, 4. C 21
Cicestrensis Synodus, 92. 112
Clarendoniæ conventus, 93
Clericus fidejubens, 3. C 8. vagus, 3. C 3.
transgressor, 4. C 27. excommunicatus ne
offerat, 4. C 28. homicida, 4. C 31. ejus
compurgatio, 16. C 19. ne ducat uxorem,
36. C 3, 4. cum muliere ne versetur, ib.
C 5. ordinem abiciens, ib. C 11. Coronam,
habeat patentem, 12. Vestes ejus, ib. C 10
ne arestetur, 149. libertas ejus, 150. extra-
neus, 84. C 3. Vestes, 3
Cloweshovia Concilia, 18, 19, 23, 24, 25
Celibatus Cleri, 57
Cognati, 86. C 23
Collistrigium, 15. C 12
Concilium sub Alfrido Rege, 16. ad Fluvi-
um Nidd. 16. sub Walfredo, 25. apud
Castellum Puellarum, 99
Confidens, 32. L 8
Confessio, 46
Connubium legitimum, 12. C 10
Conquestores, 37. L 24
Consanguinitas, 8. C 28
Constitutiones, Ric. Poor Episcopi Sarumensis.
Walter Gray, Arch. Cant. 107. Walter
de Suthfeld, Episcopi Norwici, 108. Egi-
dii de Bridport Episcopi Sarum, ib. Ro-
berti

INDEX.

berti de Insula Episcopi Dunelm, 111. Gu-
lielmi de Grenesfeld, Arch. Ebor. 118, 119.
Ricardi de Kellow, Episcopi Dunelm. 119.
Walter Arch. Cant. 121. Benedicti Papæ,
122, 123. Johannis Stratford Arch. Cant.
126. Simonis Ispip. Arch. Cant. 134. Jo-
hannis de Thursty, Arch. Ebor. 134. Tho.
Arundel. Arch. Cant. 144, 145. Henrici
Chicheley Arch. Cant. 146, 148. Will.
Warham Arch. Cant. 154, 156. Will.
Rokeby Arch. Dublin, 155.

Consuetudines in Tutoriis negotiis, 127.
Contentio absq; Testibus, 7. C. 23.
Conventus apud Burges, 136. Hen. Reg. Pa-
tris & filii & Willielmi Scotiæ Regis. 98.
Anglicanus, 85. Patmbritannicus, 8.
Crinitis, 86. C. 22.
Curie dignitas, 38.
Cursus Canonicus, 21. C. 71.
Cyriscæatum, 14. C. 10, 35. L. 2.

Decima, 22. C. 17, 32. L. 9, 35. L. 1,
84. C. 14, 96. C. 8, 9. & 97. C. 13.
Decimantes males, 141.
Decretum Ethelberti, 11.
Deo Dedicata, 24. C. 8.
Diaconus, 4. C. 34.
Dies Festi, 31. L. 18.
Dies Dominicus violatus, 33. L. 10, nulla
actio forensis in eo, 36. L. 9.
Dilationes malitiosæ, 128. C. 10.
Dilationes Presidium Curie, 130.
Dilectio Dei, 31. L. 1.
Dionotus Abbas Bangor, 100. L. 4.
Diploma Canuti Regis, 60. L. 1.
Discordia inter Regem Henricum & Ansel-
mum Arch-Cant. 87.
Divortium, 37. C. 13.
Dona Pontificalia, 4. C. 25.
Donum Athelnulphi Regis Romano Pontifici,
28.
Dorobernia Ecclesiæ Materialiarum Ecclesia-
rum, 41. C. 1.
Dubliniense Concilium, 98, 119.
El.
Eboracense Concilium, 101. C. 4.
Ecclesiæ Consecranda, 4. C. 23, 24. C.
2. edificanda, 4. C. 23. sit libera, 15, 20,
38. L. 35, 88. vidua, 35. sua bona oc-
cupantes Excommunicantur, 117. red sua
non alienanda, 149.
Ecclesiasticus in Synodo solus judicandus, 38.
L. 32.
Edgari Regis munificentia, 41. ejus Leges
Ecclesiasticæ & Canones, 43, 44, 45,
46.
Edwardi Regis Epistola ad Papam, 74. ejus
Leges Ecclesiasticæ, 71, 873. Chartæ, 75,
76, 77.
Electrosyna Infidelium, 4. In Regis, 18.
Eliensis Synodus, 157.
Empriovis nomine, 38. L. 27.

Episcopus moriens, 150. temporalia a Rege
agnoscat, 117. Secularia ne suscipiat, 86.
C 1. ejus Officium, 36. L 11. Cura, 18.
C 1. transiliens, 4. C 3. 12. C 2. falsus,
6. C 15
Ethelbertus ab Offa occisus, 23
Eucharistia, 7. C 21
Eustachius Abbas, 103
Examinatoris Officium, 130, 131
Excommunicatus ne recipiendus, 4. C 11.
Excelsam ne ingrediatur, 4. C 18
Econii Synodus, 112
Expensa mandataria, 126
F
Festa celebranda, 145
Fidejussio violata, 29. L 3
Fidejussor, 38. L 26. qui non fiat, 38. L
28
Finchenbale Concilium, 22
Foristactus occisus, 32. L 14.
Fratris defuncti torum, 7. C 24
Furtum faciens, 4. C 15
G
Gaintingtonie Concilium, 100
Gentiles, 8. C 30
Glasnevensis Archiepiscopus, 150
Gloucestria Ecclesia, 93. ejus privilegia,
55
Grateleanum Concilium, 35
Guaterfordie Concilium, 92
H
Habitatio cum peccatore, 25. C 1
Habitum dimittens, 84. C 12
Henrici Sexti Regis ossa transferuntur ad
Westminsterium, 151
Herudfordie Concilium, 12
Hertfeldie Concilium, 13
Hibernicum Concilium, 86, 91
Hoeli Dba Leges Ecclesiasticae, 36
Hospitium, 36. L 3
Hugo vel Hugesam Legatus Apostolicus, 98
I
Idola destruenda, 11
Jejunium, 6. C 13, 23. C 12. Solvens
16. C 15, 16
Immunitas Ecclesiarum, 149
Impetrans super spoliacione, 127
Inae Regis Leges Ecclesiasticae, 14
Incantatores, 33. L 16
Incarnatio, 13. C 28
Incestuosa connubia, 21. C 15
Incestus, 32. L 6
Indumenta propria Sacerdoti in Quadragesima,
36. L 4
Infantes quando Baptizandi, 14. C 2
Informationes, 130
Johannes Ferentinus Legatus, 103
Johannis Regis Charta, 104
Itinerans, 15. C 11
Judices qui non fiant, 37. L 23
Judicis Officium, 60
Jura sua cuique, 38. L 24

INDEX

Juramentum, 7. C 22

Jussurandum, 29. L 1

K

K Enethi Regis *Leges Ecclesiasticae*, 26;
& *Religiosa*, 27

Kingsburia Concilium, 28

Kingstonia Concilium, 26

Kirtlingtonia Concilium, 56

L

L Aicus ne habeat dominium Monasterii,
15

Lambeth Concilium, 110

Landavensis synodi, 9, 33, 34, 35, 40, 56, 65,
74

Lapsus, 6. C 9

Lateranenses synodi, 13, 100

Legati in Scotiam missi, 100

Leges Ecclesiasticae Aluredi & Guthurni Reg.
31

Leonis Papae Epistola ad Edwardum Reg.
& *Confess.* 74

Linguae vulnus, 38, 30

Lollardorum Conclusiones, 141. eorum *Jura-*
menti forma, 144

Londini Synodi, 17, 26, 40, 41, 55, 81, 82,
85, 86, 87, 89, 90, 91, 92, 102, 103, 117,
118, 121, 122, 133

M

M Acabai R. Scotorum *Leges Ecclesi-*
asticae, 65

Maghsfeldense Concilium, 122

Mamillas tractans, 30. L 8, 10

Mandatam Simonis Langham A.C. 134.

Simonis de Sudbury, A.C. 137. *Gulielmi*
Courtney, A.C. 14. *Ricardi secundi Re-*
gis, ib.

Manumissio, 35. L 3

Manumissus, 15. C 9

Matrimonia quomodo, 149

Membrum truncatum, 33. L 15

Merciana synodus, 16

Meretricis Conjux, 7. L 25

Militaris Vir, 15. C 5

Ministeria in partibus transmarinis, 46

Monachus cum Virgine ne cohabitaret. 3. pro-
prietate careat, 82. *exemptus*, 12. C 6

Monachorum praepositus, 6. C 16

Monachi retinendi, 7. C 20. *in Anglia pri-*
mum bibunt vinum, 20

Monachorum Hydensium Leges Ecclesiasticae,
42

Monasteria sacra, 12. C 3

Moneta, 35. L 6

Montales raptae, 30. L 6

Mulier excommunicata, 4. C 19. *recedens*
dotem recuperat, 37. L 12. *repudiata*, 37.
L 18

Mundburgum, 15. C 2

N

N icana *Fides*, 21. C 1

Normannia Concilium, 96

Northamptonia Concilium, 98, 99

Notarii, 132

Novatianus, 6. C 13

O

O blatio pro defunctis, 6. C 11

Odonis A.C. Constitutiones, 38

Officialis, quando non rescribet, 127

Operans die Dominico, 14. C 3, 15. C 10,
12, 32. L 11

Ordalii Tempus, 32. L 13, 35. L 5, 7, 8

Ordinandus sit probatus, 21. C 6

Ordinati male viventes, 32. L 3

Ordinatio, 84. C 4 de *forma juramenti*, 140

Ordinatus, 32. L 7

Oslaveshlenense Concilium, 25

Oxonienae Concilium, 93, 99, 104

P

P acificatio inter Regem Scotiae & An-
glia, 99

Pagani compurgatio, 16. C 21

Paganus Diabolo offerens, 15. C 13

Parochiae, 7, 19. ne invadantur, 25. C 11

Paschae dies, 12. C 1

Patricii, &c. Synodus, 3, 5

Pax Ecclesiae, 31. L 1. *violata*, 14. C 9;
31. L 16

Pelagius, I. Haeresis ejus, 1, 2

Peregrinus devotus, 16. C 26

Peregrinum occidens, 14. C 8

Perjuri convictus, 36. L 10

Peribi Concilium, 110

Pbarentis synodus, 11

Phinchenhalia syn. 23

Pipewell Concilium, 100

Pignus, 29. L 1

Pluralitas, 84. C 1, 134

Poenitentia, 5. C 3. *Magnatum*, 54. eorum
qui alios occidunt, 84. *indicia poenitentis*,
53

Poenitenciales vestes, 3. L 4, 5. de *Postulando*,
130

Praelati non residentes, 110. *in Regis, Pra-*
judicium nil ordinent, 117

Presbyteri errantes, 32. L. 4, 5. *sua officia*,
18, 19. *Stipendiarii*, 140

Primitiae, 14. C 4

Privilegia conserventur, 21. C 8

Processus continuatus, 132. *transmissus*, 133

Professio, 16. C 18

Psalmi, 36. L 12

Publicani, 93

Puella matura deflorata, 37, 13

Pueri in Ecclesia ne regant, 96. C 1

Pugna in Cemiterio, 37. L 10

Pugnans in Regia, 14. C 6

Q

Q uadragesimale jejunium, 148

Querela, 126, 132

R

R edemptionis furtum, 38. L 1

Refugium violans, 36. L 1

Reges electi, 21. C 12

Registrarii, 131, 145

Regi maxime necessarii, 38. L 29

T t t t

I N D E X.

Regularitas Canonorum, 21. C 4
 Religione obstrictus, 31. L 14
 Reliquiae Paganorum, 22. C. 19.
 Remense Concilium, 65
 Rescripta Curiae, 126
 Resignatio Beneficii, 129
 Reverentia Mortuis, &c. 86. C 25
 Revocatio gravaminis, 131
 Roberti de Winobelsy Ordinationes, pro Curiae
 regimine, 113, 118. Rosa aurea benedi-
 cta R. Hen. 8. missa, 155
 Roscomaniae Synodus, 93
 Ruralium Decanorum Sigillum, 133

S

Sacerdos celebrans, 21. C 10. adulter,
 15. C 7. Sacerdotem injuria affici-
 ens, vel occidens, 36. L 2. Sacerdotis
 officium, 36. C 6. Testimonium, 37.
 L 9. Filius ne haereditet, 96. C 2. ne
 ordinetur sine Titulo, 96. C 6.
 Sacramentum, quis praestet, 36. L 7
 Sacrificium, 6. C 12. quomodo, 84. C 7
 Sacrilegium, 30. C 5
 Satisfactio, 53
 Sanguinis vindicta, 37. L 8
 Scotia Archiepiscopi primi, 149
 Seductus 33. L 17
 Sepeliendi Defuncti in sua Parochia, 86. C 24
 Sepultura ne sit in Ecclesia, 84. C 9
 Servus fur, 16. C 27. Servi expurgatio
 16. C 24. offerens diabolo, 16, C. 14
 Simoniaca haeresis, 83. C 1
 Sodomitae, 86. C 26
 Sors migrantis Episcopi pauperibus, 25. C 10
 Spoliationis probatio, 130
 Spurii, 22. C 16
 Stuprans, 37. L 21
 Stuprum, 31. L 13
 Susceptorem interficiens, 14. C 11
 Synodus in Anglia, 82. Modus tenendi 79.
 quoties, 12. C 7, 2. C 3, 84. C 13.
 Judicia Synodi, 25. C. 9. sub Edwardo
 Rege, 35

T

Telligraphia, 14. C 7
 Templi immunitas, 29. L 2

Tenor Commissionis ad exercendam jurisdic-
 tionem in Provincia Cant. 120
 Terrae sanctae subsidium, 100
 Testes qui credendi soli, 37. L 25
 Testes in Tutoriis negotiis, 128. quot suffi-
 ciunt, ib. in quibus non credantur, 132.
 falsi, ib. compulsio Testium, ib.
 Tonsuratus irregularis. 15. C 8
 Trinitas, 13. C 1
 Tutitionis effectus, 129

V.

VAlencia membrorum, 37, L 11
 Venefici, 35. L 5
 de Vero, 130
 Verolamii magna Synodus, 2, 22
 Vilicus, 15. C 6
 Villanus, 38. L 37
 Vindicta Ecclesiae, 5. C 6
 Violans Chartam, 15. Ecclesiam, 35. L 4.
 Violatio Laica prohibita, 15
 Virgo votum faciens, 4. C 17. immaculata,
 13. C 3
 Virginis voluntas in Conjugio, 7. C 26
 Virginitatis pretium, 37. L 20
 Visio Egwini, 17
 Visitatio Episcopi, 18. C 2, 5
 Vortigernus, 2
 Vota, 22. C 18. prima vel Secunda, 7. C
 27.
 Uxor purgata, 37. L 14. repudiata, 37.
 L 16

Uxorem alterius osculans, 37. L 19

W

 Alterus de Cantilupo, 107
 Wergildum, 16. C 25, 26
 Westmonasterii Conventus, 75. concilia,
 85, 91, 93, 97, 99, 104.
 Wilfridus Abbas & Arch. Ebor. 12
 Willielmi Regis Charta, 85
 Windleshorensse Concilium, 82, 98
 Wintoniae Concilia, 28, 55, 60, 80, 83,
 91
 Wycliff, 136, 137

I N D E X Constitutionum Legatarum, quo Oth. indicat O- thonis, Othob. Othobonis, & numerus Constitutionem.

A

Absentis Beneficium, Oth. 11
 Advocatorum Officium, Oth. 26. ju-
 ramentum, Othob. 26
 Appropriatio, Othob. 22
 Archidiaconi, Oth. 6
 Archiepiscopi & Episcopi Officium, Oth. 7
 Arma portantes Clerici, Othob. 2

Baptismus, Oth. 2. Othob. 3

Beneficium dimittens & resumens, Othob.

Canonici Regulares, Othob. 11
 Carnis Esus, Othob.
 Citatio, Oth. 7. forma Othob. 8
 Citatoria Litera, Oth. 8
 Clerici secularia negligant, Othob. 3. ne sint
 Advocati in rebus secularibus, nec Assesse-
 res, Othob. 3

Collationes,

I N D E X.

Collationes Othob. 8
Commenda, Othob. 9.
Concubinae Oth. 5. Othob. 3
Confessio & Confessores Oth. 3
Consolidatio, Oth. 5
Constitutiones publicandae, Othob. 11

D Almatica Tunica, Othob. 2
Delegatio Causae, Othob. 7

E Ecclesiae Consecratio & Reformatio Othob.
1. Oth. 1. Profanatio, Othob. 10. Va-
cantis fructus, Othob. 5. quot modis dici-
tur, Oth. 2. ne dividatur, Oth. 12. Othob. 11
Episcopi Confirmatio, Othob. 9

F Irma, Oth. 3, 4. Othob. 6. 12

H Abitus Clericalis, Othob. 5

I Nfirmi, Othob. 4

Institutiones, Othob. 8
Intestatorum Bona, Othob. 7

L Atronum receptores, Oth. 6
Liberationes ne vendantur, Othob. 13
Londini Concilium, Oth. 1. Othob. 1

M Attrimonium, Othob. 5
Monachi, Othob. 11. ne sint soli,

Othob. 12. à Carne abstine aut, Oth. 6,
Moniales, Othob. 11. 14

N Ovitiorum Professio, Othob. 11

O Blationes Capellarum, Othob. 5

P Ax. Oth. 7. pro Pace processio, Othob. 10.
Pecunia quando recipiatur, Othob. 9.
ne detur pro Vestibus, Othob. 12

Prælati reddant rationem administrationis,
Othob. 13. filii sui ne hæreditent, Oth. 6.

Procuraciones, Othob. 6

Procuratorum Officium, Oth. 7

R Efectorium, Othob. 12, 13

Religiosi ne emant aut vendant in
Nundinis, Othob. 13

Reparatio, Othob. 6

Residentia Vicarii, Othob. 3

S Acramenta, Oth. 2. pro iis nil exigatur,
Othob. 1.

Sigilla authentica, Oth. 8.

Simonia, Othob. 10

T Estamenti Executio, Othob. 5

V Icanus sit Presbyter, Oth. 4

Violatio Ecclesiae, Othob. 4

Uxorati Clerici, Oth. 5

INDEX Constitutionum Provincialium, cujus numerus prior indicat pagi- nam, Posterior Constitutionem.

A Ccusatio, 50. C 1
Abjuratio terrae, 46. C 92
Absentis Condemnatio, 55. C 14
Absolutionis Officium cuius est, 64. C 46
Administrator, quis sit, 33. C 32.
Admissio ad Ecclesiam, 58. C 28
Adscriptitii, 34. lin. 1
Advocati Officium, 11. C 40
Adultus, 5. C 14
Altaris indumenta, 43. C 77
Animalia, 35. C 36
Annalia defunctorum, 43. C 80
Apparitores, 41. C 66, 41. C 70, 67. C
54
Appellatio, 19. C 19, 20. C 20
Approbatio Testamenti, 34. C 34
Aqua Benedicta, 26
Arbitrium, 24. C 10
Archidiaconi Officium, 8. C 29
Articulus, unde, 1. annos

B Aptismus Laicus, 6. C 20. effectus, 43.
C 61. tempus, 44. C 83
Baptisterium & aqua, 43. C 81
Bedelli, 67. C 14. 1
Beneficia irregulariter procurata, 27. C 19.
Rana huiusmodi Procuratoris, ibid.

Bigamus, 23. C 6

Birrata vestis, 21. C 2

C Alix, 42. C 75, 44. C 86
Candela quare cerea, 43. C 77. annot.
Capellanus non Beneficiatus, 43. C 79. in
sua diocesi celebret, 7. C 24. annuatim
mutandus, 38. C 53

Canonice præsentatus quando curam suscipiat,
25. C 14

Carcer Episcopi, 61. C 32

Casus à jure permissus, 62. C 40

Catalla, 60. C 28. annot.

Catholicus, 54. C 14

Cecilianus Episcopus, 2. C 1. annot.

Celebrans in non consecrato loco, 42. C 74

Certificatorium, 11. C 2

Christina, 5. C 16

Christus, 59. C 28

Citatio, 13. C 4

Clericus peregrinus, 7. C 23. hospitio deditus,
24. C 10. ne sit procurator &c. 48. C 99.

ne sit comatus, 21. C 1. ne sit conjugatus
22. C 4. ejus vita & honestas, 21. C 1.

vester, 21. C 3. Privilegium 10. C 23
residentis 23. C 7, 8, 9. minor 4. C
12

Clerico abutens, 69. C 20
Camiseris

INDEX.

Cemiterii violator, 48. C 97
Cohabitatrix cum Moniale, 38. C. 54
Commessatio, 39. C 57
Communio cui prohibeatur, 35. C 38
Compotatio, 39. C 57
Concubina, 22. C 4. *quomodo sumitur*, 3. C 3. *Annot.*
Concubinari, 5. C 14
Confessio, 5. C 14. *publica*, 61. C 35. *Clericorum*, 63. C 43, 64. C 47. *ne de-
 tegatur*, 63. C 42. *eius tempus*, 65. C 48. *quoties*, 65. C 50. *pæna neglectus*, *ibid.* *modus*, 62. C 37, 63. C 4
*Confessiones Parochianorum ne audiant Pres-
 byteri stipendiarii*, 62. C 40
Confirmatio, 5. C 14
Confiscatio, 53. C 11
Consistorium, 14. C 8
Consuetudo, 66. C 53. *annot.*
Contumaciæ pæna, 55. C 14
Corona, 10. C 35. *annot.*
Credere quid est, 1. *annot.*
Crimen notorium 61. C 34. *eius distinctio*, 62. C 37
Cruciferorum ordo, 39. C 59
*Custodia Eucharistiæ, Chrismatis & Olei
 Sancti*, 44. C 84, 85

D
Decimæ, 58. C. 28. *juste solvantur*, 36. C 43, 45. *ovium*, 37. C 44. *ne vendantur*, 4. C 7. *eas impediētes*, *aut denegantes*, 35. C 40
Dedicatio Ecclesiæ, 58. C 28
Delatores, 67. C 55
Denarius, 19. C 18
Denunciatio, 50. C 1, 58. C 28
Deposito, 16. C 13
Desponsatio clandestina, 49. C 3
Devotionem impediens, 35. C 39
Diaconus ne det pedimentas, 62. C 38
Diffamati, 19. C 18
Diffinitiva Sententia, 20. C 20
Donatio, 31. C 26
Donatistæ, 2

E
Ecclesia, 29. *annot.* *reditus ne vendan-
 tur*, 28. C 20, 21. *immunitas*, 12. C 3. 46. C. 92. *eius terræ immunitas*, 48. C 98. *ne fiat dotalis*, 51. C 5. *eius violatio*, 58. C 28. *violatores*, 47. C 94. *Suppellex*, 45. C 89. *rebelles*, 47. C 95. *Ecclesiæ minores*, 2. C 1. *annot.*
Ecclesiam tenens excommunicatur, 47. C 96. *infringens*, 47. C 93
Elemosyna, 26. C 18
Elevatio Corporis Christi, 42. C 73
Episcopus in sua Diocesi ordinet, 4. C 10
Episcoporum Decanus, 59. C 28
Erroris divisio, 16. C 30

Eucharistia ad egrotos deferatur, 44. C 87
Evectio, 40. C 64
Exactio, 41. C 65, 66. C 69
Excommunicatio, 58. C 28, 53. C 11. *eius
 sententia*, 8. C 26. *majoris sententia*, 69. C 58. *expositio*, C 67, 56, 67, *in quos fera-
 tur*, 65. C 51. *quando*, 66. C 52. *pæna non
 recte promulgantium*, *ibid.*
Excommunicati absolutio, 64. C 45
Excommunicati capti, 66. C 53. *cum Ex-
 communicatis communicantes*, *ibid.*
Executores, qui sint, 33. C 32

F
Fascia, 5
Festa varia, 15. C 11, 16. C 13. *Du-
 plicia, majora & minora*, 16. C 12
Fidei articuli, 1. *transgressio*, 58. C 28
Firma, 28. C 22, 48. C 98, 51. C 6. *modus
 dimittendi ad firmam*, 29. C 24
Foresta, 56. C 20
Forum competens, 13

G
Gangia, 12. C 3
Gratia triplex, 57. C 21. *Annot.*
H
Abitus Clerici 3. C 4
Hæreticus, 53. C 11, 54. C 14, 52. C 11

H
Hospitale, 40. C 60
Hostia, 42. C 76
I
Maginum cultus, &c. 54. C 13
Incestus, 61. C 29
Indulgentiæ, 64. C 44
Inquisitio super defectis Domorum, 46. C 90
Insinuatio, 33. C 31, 34. C 34
Institutio, 25. C 16, 58. C 28
Interdictum, 18. C 17, 58. C 28
Intestati, 33. C 32
Intrusi, 60. C 29
Ipsa facto, 27. C. 19
Ipsa facto excommunicatio, 14. C 7
Irregularitas, 4. C 9, 19. C 18
Judicia, 11. C 1

L
Licet possessiones, 32. C 27
Laiorum compulsio Ecclesiastica, 60. C 31
Latronum receptor, 56. C 19
Ligatura 5. C 14
Lites, 3. C 6
Litteræ Patentes, 25. C 15
M
Macedonii, 1. C 1
Magistri officium, 51. C 7
Maledictio divina, 64. C 45
Mandatum Regium, 66. C 53
Mannerium, 12. C 3
Matrimonium, 49. C 1. *impediens*, 10. C 39. *consensus in eo*, 49. C 2. *irregulare*, 49. C 4

Medicus

I N D E X.

Medicus ne suadeat negligere animam, 62. C

39
Missæ celebratio, 42. C 71. ne sit venalis,

51. C 4

Monachi, quando recipiantur, 37. C 46.

quando professi, 37. C 47

Monitio canonica, 66. C 52. Annot.

Mors vicina, 32. C 26

Mortuarium, 3 C 6

Mulier prægnans, 9 C 30. in partu mori-

ens, 55. C 17. ejus erga pueros cura, 55.

C 16. ejus confessio, 65. C 48

Mysterium, 1 C 1

N

Nomen in Baptismo, 44. C 82

Norwici Episcopus, 13. C 6

O

Obedientia, 10. C 36

Oblatio, 58. C 28

Occidens Rectorem aut Vicarium, 56. C 18

Offensio, quomodo, 54. C 12. Annot.

Oleum Infirmorum, 5. C 15

Ordinarii, 16. C 11

Ordinarii Judicis officium, 9. C 3

Ordinandorum tempus, 4. C 8

Ordines, 56. C 21

Ordinum celebratio, 58. C 28

Ordo, 25. C 15.

P

Pactio illicita, 17. C 15

Parasceve, 14. C 9

Parochiarum limites, 58. C 28

Pax, 10. C 37

Peccatum mortale, 63. C 42

Pecunia ne extorqueatur pro ingressu religionis

Domus, 51. C 3.

Perjurium, 58. C 28

Pignus 31. C 26

Pluralitas, 24. C 12

Penitentia Clerici, 63. C 43. modus 63 C. 41

Præbenda, 24. C 13. ejus concessio, 26. C 17. a

Canonica differt, 27. C 19.

Prædicator, 53. C 12

Prælatorum differentia, 59. C 28

Præsentatio duplex 40. C 61. ejus Inquisitio 40.

C 63

Presbyteri Filius ne hæreditet, 7. C 22

Presbyteri duo sint in singulis Parochiis, 35.

C 37

Pretium scribendi, 41. C 67

Probatio legitima 19. C 18

Procurator 11. C 41

Professionis forma 38. C 48

Prosecutio extranea, 14. C 7.

Psalteria, 35. C 35

Publicatio, 33. C 31. 34. C 34

Publicum & Manifestum, quomodo differunt,
66. C 52. annot.

R

Ratio reddenda quoties in Monasteriis, 38. C 50

Rebaptizatio, 44. C 82

Reconciliationes, 10. C 36

Regia Potestas, 58. C 26. non in Clericis, 59

C 28

Registrarii pretium, 41. C 69

Regularium status, 39

Relapsus 54. C 12

Reliquia, 44. C 86

Remissio, 62. C 37

Rurales Decani, 11. C 1.

S

Sacerdos Stipendiarius, 43. C 78

Sacerdotum Officium, 9. C 31.

Sacerdotes diffamati, 58. C 27

Sacramenta Gratiae septem, 6. C 21

Sacramentum 2. C 2

Sacrilegium, 58. C 28

Sacrilegus ne absolvatur 64. C 45

Schismatici, 52. C 11

Scriptura Sacra ne sit in lingua vulgari, 52. C 9:

Scrutinium de ordine faciendo, 4. C 12.

Sequestrationes, 16. C 14

Sequestri 19. C 19

Solitarii 38. C 51

Stipendiarii 18. C 18.

Suspensio perpetua, 3. C 3.

Sylvæ caduæ, 36. C 41. 69. C 59.

T

Talia 4. C 65

Testamentum, 32. C 28, 29. ejus executores ne

sint Religiosi, 32. C 30

Testamentum Clericorum, 34. C 33

Tonsura, 10. C 35. 21. C 3.

Transgressio, 13. C 5

Treuga 10. C 37.

V

Venator Clericus, 56. C 20

Veneratio Sanctorum. 44.

Via publica, 46. C 92

Vicaria, 17. C. 15

Vicarii Temporales, 53. C 11

Vicarius sit Presbyter, 9. C 32

Victus, 39. C 56.

Vinum purum, 2. C 2.

Virginum & mulierum dedicatarum vestes, 38.

C 52

Virginis Beate Festum, 15. C 10

Visitatio, 40. C 64. Pretium 41. C 68

Unctio Sacra, 5. C 6. extrema 6. C 19

Unitas, 1. C 1

Vota, 38. C 49

W

Wickliffe, 52. C 8.

U u u u

F I N I S.

